

EMİLE ZOLA ve NANA

Çok az yabancı yazar vardır ki, Zola kadar Türk okurunca tanınsın ve sevelsin. Yıllardır Zola, okurların en beğendikleri ve okumadan edemedikleri bir klasiktir.

Natüralizm (Doğalcılık) akımının en güçlü ve başarılı örneklerini roman dalında veren Zola, 2 nisan 1840'ta Paris'te doğdu. Babası İtalyan, annesi Fransız'dı. Çocukluk ve gençlik yıllarını Provence'deki Aix kasabasında geçirdi. Aix kolejinde başladığı öğrenimini, Paris'te tamamlayabildi. Koleji bitirdi, ama bakaloryayı veremedi; bu yüzden de ailesinin ısrarla istediği hukuk öğrenimini yapamadı. Uzun bir süre yoksulluk içinde yaşadı. Yoksulluk günlerinde Dock'larda, Hachette kitabevinde çalıştı. Zola'nın bu yoksulluk günlerini dile getiren yazarlar, onun nice soğuk kış günlerinde ekmeğini yağa batırarak karnını doyurduğunu, penceresine konan kuşları avlayarak açlığını giderdiğini kaydederler.

Küçük kalem denemelerinden sonra Hachet'teki işinden ayrıldı, artık Figaro'da ve başka dergilerde yazılar yazıyordu, Zola bu sıralarda, üslûp denemelerini olgunlaştırmış ve büyük bir eser üzerindeki çalışmalarına başlamıştı: «Rougon Macquart'lar.» Bu dizinin bir adı da, 'İkinci İmparatorluk çağına bir ailenin doğal ve sosyal tarihi 'dir. Dizinin yazılması 1871 yılından 1893 yılına kadar sürmüştü. Evet 'Doğalcılık' akımını Flaubert kurmuştu, ama bunu doruğuna çıkaran Zola oldu.

Claude Bemard'm düşüncelerini romanlarına uygulamaya çalıştı. Tuhaf bir tutumla bilimsel iddiaları roman yoluyla ispata çalıştı. Bu bilimsel iddiaları bir yana bırakırsak, Zo-'nın romanları, hiç kuşku yok, ikinci imparatorluk döneminin toplumsal bir panoramasım verdi.

Tanınmış romancı Dreyfus davasına karıştı, ünlü «İtham Ediyorum» adlı makalesi bütün Fransız adliye mekanizmasını tedirgin etti. Dreyfus'un, Yahudi yüzbaşının suçsuzluğuna inanıyordu, bu uğurda da yurdundan kaçmak zorunda kaldı. Yıllarca yaptığı mücadelenin zaferle bitmesi onu çok sevindirdi, Zola 1902 yılında havagazı zehirlenmesinden öldü.

* †

saat dokuz olduğu halde Varietes tiyatrosunun salonu 'daha dolmamıştı. Balkonda ya da alt ön sıralarda, kadife koltukların arasında kaybolmuş bir kaç kişi avizenin hafif aydınlığı içinde bekliyorlardı. Kırmızı perde yarı karanlığa boğulmuştu; sahneden hiçbir gürültü duyulmuyordu; ışıkları sönmüştü, müzisyenlerin kürsüleri dağınık bir haldeydi. Yalnız paradide, gaz lâmbasının soluk ışığının etkisi ile yeşile çalan bir gökyüzünde uçuşan kadın ve çıplak çocuk resimleriyle süslü değirmi tavanın altında; sürekli bir uğultu halinde bağırışmalar, gülüşmeler duyuluyordu.

Burada, etrafı yıldız çerçevesi pencere boşluklarının altında kasketli, bereli başlar sıralanmıştı. Zaman zaman elinde biletlerle telâşlı telâşlı bir yer gösterici kadın geçiyordu. Bir aralık smokinli bir bayla bir bayanı yerlerine oturttu. Zayıf ve sırtı çökük kadın, ağır ağır etrafına bakılmaktaydı.

Salonun lüks mevki bölümünde genç iki adam belirdi. Ayakta durup salonu gözden geçirdiler.

Uzun boylu ince bıyıklı olan daha yaşlısı bağırdı:

- Sana söylemedim mi Hector, bırak da şu puromu bitireyim, diye!

Bu sırada oradan geçen bir yol gösterici kadın; ahbağça:

- O! bay Fauchery siz misiniz? Daha başlamasına yarım saat var, dedi.

Uzun yüzünden canı sıkıldığı belli olan Hector:

- Peki ama neden saat dokuzda? Oyunda rolü olan Clarisse bana bu sabah, tam sekizde başlanacağına yemin etmişti

NANA

Bir ara sustular. Başlarını yukarı kaldırıp loş locaları gözden geçirdiler. Yeşil duvar kâğıtları bu locaları büsbütün karanlık gösteriyordu. Paradinin altındaki asma kat locaları kapkaranlıktı. Balkon localarından birinde, kadife kaplı balkon kenarına ilişmiş tek bir kadın vardı. Sağda ve solda uzun sütunların arasında ön sahnenin iki tarafındaki boşlukta püsküllü saçaklar sarkıyordu. Duvarları beyaza boyalı ve yaldızlı salon, büyük kristal avizenin hafif ışığı altında ince bir toza gömülmüş gibi silikleşmişti.

Hector:

- Lucy için ön localardan birini ayırttın mı? diye sordu.

- Evet; diye öteki cevap verdi. Ama oldukça zahmetli oldu bu iş... Oh!.. Lucy'nin geç gelmesinde bir

tehlike yok: ona daima yer bulunur!

Hafifçe esnerken eliyle ağzını kapadı. Bir süre sustuktan sonra :

- Şansın var senin... Daha ilk oyunu görmedin... Sansın Venüs bu yıl bir olay yaratacak. Altı aydır ondan söz ediliyor. Ah! Dostum, bir müzik ki! Ne malın gözüdür şu Bordenave! İşini bilir; exposition'a saklıyor bunu!

Hector bu sözleri can kulağıyla dinliyordu.

- Ya peki şu Sarışın Venüs'ü oynayacak olan Nana'yi tanıyormusun sen? diye sordu.

Fauchery kollarını havaya kaldırarak :

- Bıktım be! Sabahtanberi kafamı şişirdiler bu Nana'y-la! Şimdi de sen çıktın başıma! Nereye gitsen, kiminle ko-nuşsan hep Nana, Nana! Ne bileyim ben. Paris'in bütün kızlarını tanıyabilir miyim ki! Belki yirmi kişi bana sordu bu Nana'yı. Nana, Bordenave'ın icat ettiği bir yaratık. İyi becermiş olmalı bu işi!

Sustu. Ama bu boş salon avizelerinden dökülen yan aydınlık, bir kilise havası içindeki fısıldaşmalar iyice canını sıkıyordu.

Birden:

(*) Uluslararası Paris sergisi (Çev.)

EMİLE ZOLA

- Yo, hayır! dedi. Burada insan bunalıyor. Dışarı çıkıyorum ben... Belki aşağıda Bordenave'a rastlarız. İşin iç yüzünü anlatır bize.

Aşağıdaki mermer döşeli büyük holde, bilet kontrolü yapılıyordu. Seyirciler görünmeğe başlamıştı. Açık duran üç parmaklıklıklı kapıdan bulvarlarda, bu güzel Nisan gecesinde, ışıklar arasında kaynaşan kalabalık görülüyordu. Araba tekerleklerinin gürültüsü birden duruyor kapılar açılıyor, sonra gürültüyle kapanıyor, tiyatronun holüne bir yığın insan doluyor.

İçeri girenler birer birer kontrol memurunun önünde durduktan sonra, dip taraftaki çift merdivenden yukarı çıkıyorlardı. Kadınlar bu merdivenlerde vücutlarına ahenkli bir sallantı vererek erkeklerini bekliyorlardı. Havagazı lâmbalarının ışığıyla yıkanan sade, empire stilinde döşenmiş bu çıplak salonda kartondan yapılmış bir kilise avlusu havası vardı. Duvarlardaki san afişlerin üstünde kocaman kara harflerle yazılmış «Nana» adı okunuyordu. Şık erkekler geçerken birden durarak bu afişleri okuyorlardı. Bazıları da, kapıların önünü kapatarak durup aralarında konuşuyorlardı; bu sırada şişko adamın biri gişenin önünde bilet almak için diretenlere kabaca çıkışıyordu.

Fauchery merdiven'den inerken:

- İşte Bordenave! dedi.

Direktör de onu görmüştü. Uzaktan:

- Doğrusu çok nazıksiniz! Hani benim için bir fıkra yazacaktınız. Bu sabah Fıgaro'yu gözden geçirdim; tek satır yok!

- Canım sabırlı olun biraz, diye Fauchery cevap erdi. Kendisinden söz etmeden önce bir kere tanıyayım şu Na-na'nızı... Kaldı ki söz vermiş filân da değilim.

Sonra kısa kesmiş olmak için amcasının oğlunu tanıttı. Dediğine göre B. Hector de la Faloise adındaki bu genç, eğitimi Paris'te yeni tamamlamıştı. Direktör delikanlıya bir göz attı. Fakat, Hector onu uzun uzun, heyecanla süzüyordu. Şu güzel kadınları keşfedip sahneye çıkartan, onlara

10

NANA

karşı kaba bir gardiyan gibi davranan; bin bir reklâm şekli vadeden, bağırıp çağıran, konuşurken balgam atan, ellerini butlarına vuran, hayasız olduğu kadar bir jandarma kafası taşıyan Bordenave bu adamdı demek! Hector güzel bir iki kelime söylemesi gerektiğini düşünerek:

- Tiyatronuz... diyecek oldu.

Bordenave çok sakin bir tavırla ve açık konuşmayı seven bir adam gibi:

- Geneleviniz diyin... dedi.

Bu sözü beğenen Fauchery gülerken, sözü ağzında kalan la Faloise, fena halde bozulmuştu, ama bu şakanın zevkine varmış gibi görünmek için kendini zorluyordu. Direktör, yazılarının büyük bir etkisi

olduğunu bildiği tiyatro eleştiricisi Fauchery'nin elini hararetle sıktı, La Faloise toparlanmıştı. Kendisine taşralı gözüyle bakılmasından korkuyordu.

Sözünü tamamlamak isteyerek:

- Bana Nana'nın sesinin çok güzel olduğunu söylediler; dedi.

- Onun mu! diye direktör omuz silkerek bağırdı. Pek cırlak sesi var, kulağının zarını deler insanın!

Genç adam hemen sözlerine şunu ekledi :

- Ne olursa olsun, mükemmel bir aktrismiş!

- O ha! Hantalın biri! Ayaklarını ellerini ne yapacağını bilemez sahnede.

La Faloise'in yüzü hafifçe kızardı. Hiçbir şey anlamaz olmuştu :

- Ama ne olursa olsun bu akşam onun ilk oyununu kaçırmak istemem. Biliyorum ki tiyatrouz...

Bordenave bir şeyi çok iyi bildiğine güvenen bir adamın soğukkanlı inadıyla :

- Geneleviniz... diyin; diye sözünü kesti.

Bu sırada sükûnetini hiç bozmayan Fauchery içeriye giren kadınlara bakıyordu. Gülmek mi kızmak mı gerektiği-

EMILE ZOLA

11

I

ne karar veremeyerek şaşkın şaşkın duraklayan amcasının oğlunun yardımına gelerek :

- Bordenave'ı memnun etmek istiyorsan, tiyatrosu için onun istediğini söyle... Madem ki hoşuna gidiyor bu... Size gelince dostum; madem ki şu sizin Nana'nız ne oynayabiliyor ne de şarkı söyleyebiliyor; öyleyse sinek avlayacağınız demektir, işte bu kadar. Kaldı ki ben de bundan korkuyordum.

Yüzü moraran direktör :

- Sinek avlamak ha! Sinek avlamak! Bir kadının iyi oynamaya ya da güzel şarkı söylemeye de ihtiyacı var mıdır ki? Ah, yavrum pek toysun... Nana'da başka şey var. Hani başka her şeyin yerini tutan bir şey. Kokusunu aldım.

Pek kuvvetli bu şey onda. Burnum iyi koku alır benim... Göreceksin, göreceksin... Hele sahnede bir görünsün, milletin ağzının suyu akacak.

Heyecandan titreyen iri ellerini havaya kaldırdı; halinden memnun, sesini alçalttı. Şimdi kendi kendine mırıldanıyordu:

- O ne ten! Ah!. Çok iş var onda; çok iş var!

Sonra Fauchery kendisinden daha çok bilgi isteyince, Nana hakkında, Hector'un canını sıkın bir açık sözlülükle ayrıntılara girişti. Nana'yı tanımişti; ona ün kazandırmak istiyordu. Yani tam bir Venüs aradığı sırada ele geçirmişti onu. Bir kadını öyle uzun uzadıya incelemek için kendini yormaz, seyircileri ondan bir an öne yararlandırmak isterdi. Telâşında zaten büyük bir huzursuzluk vardı. Bu iri kızın gelişi burayı alt üst etmişti. İnce bir komedi artisti ve dinleyenleri kendinden geçiren bir şarkıcı olan yıldızı, Rose Mignon kendisine bir rakip geldiğini sezerek, direktörü bırakıp gideceğini söylüyordu. Ya o afiş için kopan gürültü, kıyamet! Nihayet iki aktrisin adlarının aynı büyüklükte harflerle yazılmasına karar verildi. Böylece başını ağrıtmalarını önlemiş oluyordu. Kendi deyimiyle şu kadıncıklardan biri, Simonne ya da Clarisse su koyuverirlerse, kızlarına

12

NANA

yerleştirecekti tekme. Başka türlü yaşanamazdı ki. Mallarının kaç para ettiğini bilirdi, o.

Birden durarak:

- Hele bak! dedi. Görüyor musunuz şu Mignon'la Ste-iner'i. Hiç ayrılmazlar birbirlerinden. Biliyorsunuz ki Stei-ner Rose'u da ele geçirdi üstelik; bunun için kocası, tüymesin diye peşinden ayrılmıyor hiç.

Tiyatronun cephesinde havagazı feneri kaldırımı aydınlatıyordu. Bu aydınlığın içinde, çiğ yeşil iki küçük ağaç seçilmekteydi; ışıktan hem beyaz görünen bir sütunun üstündeki afişteki yazılar gündüzmüş gibi ta uzaktan okunabiliyordu. Daha ötede caddelerin zifiri karanlığı üzerinde yer yer ışıktan noktalar parlıyor ve bu caddelerde durmadan bir insan seli akıp gidiyordu. Bir çokları içeri girmeyerek tiyatroun önünde

durup çene çalıyor, kimisi de purosunu çekiştiriyor-du. Tiyatronun cephesindeki fenerden dökülen ışığın altında yüzleri soluklaşan bu insanların kısa ve kara gölgeleri asfaltın üstünde koyu bir leke gibi yayılıyordu.

İri yarı neşeli bir adamdı Mignon. Dört köşe kafasıyla sirklerde herkül rolüne çıkan bir oyuncuyu andırıyordu. Şimdi ufak tefek, hafifçe göbekli, kır değirmi sakallı bir tip olan banker Steiner'in koluna girmiş, kalabalık arasından yol açmaya çalışıyordu.

Bordenave, bankere :

- Dün onu benim büromda görmüştünüz değil mi? diye sordu.

- A! O kadın mıydı, diye Steiner bağırdı. Ben de zaten onun olabileceğini düşünmüştüm. Yalnız ben girerken o çıkıyordu. Pek az görebildim.

Mignon, gözünü yere dikmiş, sinirli sinirli parmağında-ki pırlanta yüzüğünü çevirerek dinliyordu. Nana'nın söz konusu edildiğini anlamıştı. Sonra, Bordenave'ın, yeni yıldızını ballandıra ballandıra anlatması karşısında bankerin gözlerinin patladığını görünce, lâfa karıştı:

EMİLE ZOLA

13

- Bırak allahaşkına dostum; şu orospuyu! Seyirciler lâyıık olduğu tepkiyi gösterecekler ona... Steiner, yavrum, biliyorsun ki karım locasında bekliyor sizi..

Adamın koluna girip götürmek istedi. Ama Steiner Bordenave'dan ayrılmak istemiyordu. Önlerinde, kuyruk olan bir sürü insan biletlerini kontrol ettirmek için sıra bekliyordu. Kalabalığın içinden Nana adının iki hecesi tatlı bir ahenkle dalgalanıyordu. Afişlerin önünde duran erkekler yüksek sesle heceliyorlardı bu adı. Bir soru halinde söyleyip geçenler de vardı. Kadınlar da, kaygılı ama gülümseyerek, yavaş sesle «Nana» diyorlardı. Biraz da hayret etmiş gibiydiler. Tanıyan yoktu bu Nana'yı? Nereden çıkmıştı böyle birdenbire? Şimdi onun adı etrafında fıkralar anlatılıyor, kulaktan kulağa Nana ile ilgili eğlenceli şeyler fısıldanıyordu. Kulakları okşayan bir addı Nana. Gittikçe artan bir sıcaklıkla dudaktan dudağa dolaşıyordu. Sadece adının duyulması kalabalığı keyiflendiriyor, çocuklaştırıyordu. Bir merak nöbeti sarmıştı herkesi. Şu Parislilerin bazen çılgınlık derecesine varan merakı, Nana'yı bir an önce görmek istiyorlardı. Bir bayanın eteği yırtıldı, bir bay şapkasını kaybetti.

Etrafını çeviren yirmi kadar seyircinin sorularından bunalan Bordenave :

- Ah! Çok, sıkıştırıyorsunuz beni! diye bağırdı. Az sonra göreceksiniz kendisini... Kaçıyorum; bana ihtiyaçları var.

Müşterilerinin merakını alevlendirdiği için pek sevinçliydi. Oradan çekilip gitti. Mignon omuz silkerek, Steiner'e Rose'un ilk perdedeki elbisesini göstermek için kendisini beklediğini bir kere daha hatırlattı.

La Faloise, Fauchery'ye :

- Bak, Lucy şurada dedi. Arabadan iniyor.

Gerçekten de Lucy Stewart'tı. Ufak tefek, çirkin kırkılık bir kadındı bu. Uzun boylu, zayıf yüzlüydü. Ama kalın dudakları öylesine renkli, öylesine güzeldi ki büyük bir çekicilik veriyordu bu kadına. Yanında Caroline Héquet ile an-

14

NANA

nesi de vardı. Güzel ama soğuk bir kadındı bu Caroline. Annesi ağır, kibar görünüşlüydü. Lucy, Fauchery'ye:

- Bizimle geliyorsun değil mi, sana bir yer ayırttım, dedi.

- Yo, hiç niyetim yok, bir şey göremem oradan. Salonda oturmayı isterim, diye adam cevap verdi.

Lucy içerledi. Kendisiyle beraber görünmek istemiyor muydu yoksa? Sonra birden sakinleşerek başka konuya geçti:

- Neden Nana'yı tanıdığını söylemedin bana?

- Nana'yı mı? Onu hiç görmüş değilim ki.

- Sahi mi? Ama bu kadınıla yattığını söylediler bana. Bu sırada karşılılarına dikilen Mignon parmağını ağzına

götürerek susmalarını işaret ediyordu. Sonra, Lucy'nin bir sorusu üzerine oradan geçen bir genci göstererek:

- Nana'nın âşığı! diye mırıldandı.

Hep dönüp ona baktılar. Yakışıklı bir gençti. Fauchery tanımişti onu: Daguenet adındaki bu delikanlı kadınlara üç-yüzbin frangını yedirdikten sonra, şimdi Borsada ufak tefek işler çevirerek arada sırada sevgililerine para kazanabiliyordu. Lucy Daguenet'nin gözlerini pek güzel bulmuştu.

- Ah! İşte Blanche da geliyor; diye bağırdı. Nana ile yattığını o söylemişti bana.

Sarışın, şişmanca, sevimli bir kızdı bu Blanche de Sivry, yanında, zayıf yapılı, çok iyi giyinmiş, çok kibar bir adam vardı.

Fauchery, La Faloise'a dönerek:

- Kont Xavier de Vandevres; diye fısıldadı.

Kont gazetecinin elini sıktı. Bu sırada Blanche ile Lucy hararetle bir tartışmaya dalmışlardı. Birininki mavi, öteki-ninki pembe farbalarıyla uzun etekleri yolu kapatmışlardı. Konuşmalarında sık sık Nana'nın adı geçiyordu. Bunu öyle acı bir ifade ile söylüyorlardı ki herkes onları dinliyordu.

EMİLE ZOLA

15

Kont de Vandevres Blanche'ı oradan uzaklaştırdı. Şimdi, Nana'nın adı gittikçe yüksek perdeden geniş holün dört köşesinde yükseliyor, bekleyenlerin onu görmek için duydukları sabırsızlığı bir kat daha arttırıyordu. Ne diye başlanmıyordu hâlâ? Erkekler sık sık saatlerine bakıyorlardı; geç kalanlar, daha durmadan arabalarından atlıyor. Öbek öbek insanlar kaldırımlardan koşarcasına tiyatroya dalıyor, sokakta gezinenler, aydınlık alandan ağır ağır geçerken kafalarını uzatıp tiyatronun içine bakıyorlardı. Islık çalarak gelen bir oğlan, tiyatronun kapısındaki afişin önünde durdu; sonra, bir sarhoş gibi nara atarak: «Vay anam! Nana!» diye bağırdı. Kalçalarını oynatıp pabuçlarını sürüyerek uzaklaştı. Oradakiler gülüştüler. Kerli ferli baylar: «Vay Anam! Nana!» diye mırddanmışlardı. Herkes birbirini çiğniyordu. Bilet kontrolü sırasında kavga çıktı; Nana diyen, Nana'yı isteyenlerin sesleri birbirine karışarak gittikçe artan bir uğultu halini almıştı. Bu uğultu kalabalıkları saran bir şehvet duygusunun ifadesi gibi yayılıp genişlemekteydi. Şimdi, perde arası çingırağın sesi bu gürültüyü bastırmıştı. Bir mırıltı bulvara kadar taşıtı : «Çingırak çalındı! Çingırak çalındı!» Dışarıdakiler salona girmek için itişip kakışmaya başlamışlardı. Bir kaç memur biletleri kontrol ediyordu. Mignon, kaygılı bir tavırla, Rose'un elbisesini görmeğe gitmeyen Steiner'i nihayet yeniden yakalayabildi, ilk çingırak sesinde la Faloise, perdenin açılışını kaçırmamak için, kalabalığı yarararak Fauchery'yi de sürükledi. Seyircilerin bu telâşi Lucy Stewart'ı sinirlendirmişti. Hele bakın şu kaba adamlara, nasıl da itiyorlar kadınları! Caroline, Heq-met ve annesiyle en sona kaldı. Hol boşalmıştı: ta ötede bulvar, yine kendi uğultusuna daldı.

Lucy merdivenden çıkarken :

- Bunların oyunları da hep böyle acayıptir; diye söyleniyordu.

Fauchery ile la Faloise, yerlerine yerleştikten sonra etrafi gözden geçirmeğe başladılar. Şimdi salonda ışıklar saçılmaya başlamıştı.

16

NANA

Büyük kristal avizeden dökülen sarı, pembe ışıklar bir aydınlık sağnağına boğuyordu salonu. Nar çiçeği rengindeki koltukların kadifelerinde parlak hareler belirirken, kenarların yaldızlan göz alıcı bir parıltıyla parlıyor, tavanın çiğ renkli yağlı boya resimlen hafif yeşilimtirak bir buğuya bürünmüştü. Birden sahne ışıkları perdeyi alev alev tutuşturdu. Bir masal sarayının zenginliğini hatırlatan bu erguvan renkli ağır kumaş, çerçevesinin çatlakları ve yaldızların altından alçı sırtan fakirliği ile tam bir kıtlık meydana getirmekteydi. Sehpalarının başına geçen müzisyenler sazlarını akort etmeye başlamışlardı. Şimdi hafif flüt titreşimleri, boruların boğuk solukları, kemanların kıvrak sesleri salonun gittikçe artan uğultusuna karışıyordu. Bütün seyirciler durmadan koşuyor, itişip kakışarak koltuklarına hücum ederek yerleşmeğe çalışıyorlardı. Uzun koridorlardan ve kapılardan içeri dolan kalabalığın ardı arkası kesilmiyordu bir türlü. Kadın elbiselerinin hişirtisi arasında bu bir kıyafet ve tuvalet defilesiydi. Koltuk sıraları yavaş yavaş

doluyordu. Bütün bu renk renk kıyafetler arasında ya parlak bir kumaş, ya da eğilen bir kadın başını süsleyen mücevherler göz alıyordu. İpek beyazlığında bir kadın omuzu seçiliyordu bir locanın kenarından. Kimıldanmadan oturan bir kaç kadın da yelpazelerini sallayarak salona dalan kalabalığı seyrediyordu. Salonun ön tarafında, ayakta duran yeleklerinin önü açık yakalarına birer sardunya takmış bir kaç genç, eldivenli ellerinin parmaklarının ucuyla tuttıkları dürbünleriyle etrafı gözden geçirmekteydiler. Bu sırada Fauchery ile la Faloise tanıdık yüzleri görebilmek için etraflarına bakmıyorlardı. Mignon ile Steiner alt kat localarından birinde, ellerini kenarlığı örten kadifeye dayayarak oturmuşlardı. Blanche de Sivry, sahnenin hemen önünde tek başına oturmuş, gibi görünüyordu. La Faloise, kendininkinden iki sıra öndeki bir koltukta oturan Da-guenet'den gözünü ayırmıyordu. Onun yanında oturan onye-di yaşlarında kadar canlı bir delikanlı gözlerini kocaman açmış hayretle etrafını süzüyor gibiydi. Fauchery ona bakarken gülümsedi.

EMİLE ZOLA

17

La Faloise birdenbire:

- Kim bu kadın? Hani şu yanında mavili bir genç oturuyor? diye sordu.

Vücudunu korsesinin içine sıkıştırmış şişman bir kadındı bu. Vaktiyle sarışın olan saçları şimdi beyazlaşmış. Yuvarlak yüzü allıkla kıpkırmızı kesilmişti.

Fauchery sadece :

- Gaga; diye cevap verdi.

Bu adın, amcasının oğlunu hayrete düşürdüğünü görerek :

- Tanımıyor musun Gaga'yı?... Louis Philipp'in Kral olduğu ilk yıllarda pek sevilen bir kadındı. Şimdi nereye gitse kızını da yanında götürüyor.

La Faloise genç kıza bakmadı bile. Gaga'nın manzarası kendisini heyecanlandırmıştı, gözünü ayırmıyordu kadından. Hâlâ çok iyi buluyordu onu ama bunu açığa vurmaya cesaret edememişti. Bu sırada orkestra şefi çubuğunu kaldırmış, müzisyenler uvertüre başlamışlardı. Hâlâ akın akın içeri girenler vardı. Kimıldanmalar, gürültüler gittikçe artıyordu, ilk temsillerin bu her zamanki seyircileri arasında bir köşede buluşan bildikleri vardı; bunlar gülüşerek konuşuyorlardı aralarında. Buranın gedikli olan bazı erkekler, şapkalarını çıkartmadan selâmlaşıyorlardı. Paris'in bütün edebiyatçıları, bankerleri, zevk ve eğlence düşkünüleri buradaydı. Bir çok gazeteci, bir kaç yazar, Borsa simsarları göze çarpiyordu. Namuslu kadınlardan çok, yoldan çıkmış kızlar vardı. Karmakarışık bir kalabalıktı bu. Her düşüncede, boğazına kadar sefahate batmış insanların bir koleksiyonu. Aynı yorgunluk, aynı zevk düşkünlüğü okunuyordu bütün yüzlerde. Durmadan sorular soran amcasının oğluna, Fauchery, gazetecilerin, derneklerin locasını gösteriyor, tiyatro eleştiricilerinin adını söylüyordu. Bunlar arasında sıska, kupkuru ince dudaklı biriyle, bir de çocuksu yüzlü şişko bir tip vardı. Kolunu ahbahça yanındaki gencin omuzuna atmış babaca, şefkatli bakışlarla süzüyordu onu.

18

NANA

Fauchery, la Faloise'in karşı taraftaki localardan birinde oturanları selâmladığını görerek durdu. Şaşmış gibi bir hah' vardı:

- Ne! Kont Muffat de Beuville'i tanıyorsun demek? Diye sordu.

Hector :

- O! Çoktandır tanırım; diye cevap verdi. Muffat'ların bizim şatonun yanında bir şatoları var. Sık sık giderim onlara... Kont, karısı ve kaynatası Marki de Chouard'la birlikte oturur.

Artık amcasının oğlunun hayreti karşısında büsbütün böbürlenerek ayrıntılara girişti: marki danıştay üyesiydi; Kont imparatoriçenin yaverliğine atanmıştı.

Fauchery dürbününü doğrultarak kontese baktı. Siyah saçlı, beyaz tenli tombulca, güzel kara gözlü bir kadın.

- Bir perde arasında beni tanıtırısın onlara; dedi. Kontla bir kere karşılaşmıştım. Karnaval eğlencelerinde onlarda bulunmak isterim.

Üst paradiden sert sus sesleri geldi. Uvertür başlamıştı, hâlâ içeri girenler vardı. Gecikenler, seyircileri yerlerinden kalkmak zorunda bırakıyor, loca kapıları çarpılıyor, koridorlardan kavga edenlerin sesleri duyuluyordu. Konuşmalar da, tıpkı, gün batarken duyulan serçelerin ötüşmeleri gibi bir türlü bitmiyordu. Bir gürültü, bir karışıklıktır, gidiyor, kollar, başlar sallanıyor; seyircilerin kimi rahatça koltuklarına yerleşmeye çalışırken, kimi de salona son bir defa göz gezdirebilmek için ayakta durmakta direniyor. Salonun ta karanlık köşelerinden : «Oturun! Oturun!» diye bağırırların sesleri duyuluyordu. Bütün salonda bir ürperti dolaştı şu adı Paris'te bir haftadır çalkalanan Nana'yı nihayet görebileceklerdi. Arada bir kalın bir sesle canlanan konuşmalar da hafiflemeğe başlamıştı. Gittikçe sönükleşen bu konuşmalar ve yavaş yavaş duyulmaz olan iç çekişleri arasında orkestra çapkınca kıvrak ahenkli bir valse başlamıştı. Seyirciler pek hoşlanmışlardı bu oynak havadan, gülümseyerek dinli-

EMILE ZOLA

19

L

yorlardı. Ama birden ilk sıralardan bir alkış sesi yükseldi; perde açılıyordu.

Hiç durmadan konuşan la Faloise :

- Bak! Lucy'nin yanında bir adam var; dedi.

Sağdaki sahneye yakın balkona bakıyordu. Lucy ile Ca-roline ön tarafta oturuyorlardı. Dip taraftan, Caroline'in annesinin asil profili ve güzel, san saçlı, tertemiz giyinmiş bir gencin yüzü seçiliyordu.

La Faloise:

- Bak, biri var orada diye tekrarladı.

Fauchery dürbününü sahnenin ön tarafına doğrulttu. Ama bakmasıyla başını çevirmesi bir oldu.

- Oh! Labordette'miş, diye mırıldandı. Sanki bu genç adamın orada bulunuşu çok tabii ve önemsiz bir şeymiş gibi mırıldanarak söylemişti bunu.

Arkalarından «Sus!» diye bağırdılar. Çenelerini tutmak zorunda kalmışlardı. Şimdi bütün salona bir hareketsizlik çökmüştü. Salonun ta ön sıralarından ta üst paradiye kadar yüzlerce baş, dikkat kesilmiş, dimdik duruyordu. Şansım Venüs piyesinin birinci perdesi Olempia'da geçiyordu. Kartondan bir Olempia'ydı bu. Kulis tarafında bulutlar görünüyordu. Sağda da Jüpiterin tahtı vardı. Önce İrisle Ganimed, perilerin de yardımıyla, tanrıların toplantısı için oturacak yerler hazırlıyor, bir yandan da koro halinde bir şarkı söylüyorlardı. Yeniden, parayla tutulmuş alkışçıların bravo diye bağırdıkları duyuldu.

Seyirciler, biraz yadırgayarak, ses çıkarmadan beklediler. Bu sırada la Faloise, İris rolünü oynayan Clarisse Besnus'yü alkışlamıştı. Bordenave'ın avucundaki kadınlardan biri olan bu aktris sahnede hafif mavi bir elbiseyle görünmüştü; omuzundan da yedi renkli büyük bir eşarp sarkıyordu.

Fauchery, herkesin duyabileceği bir sesle:

- Bunu vücuduna sarabilmek için gömleğini sıyırması gerekiyordu. Denedik sabahleyin... Kollarının altından ve sırtından gömleği görünüyor; dedi.

20

NANA

Bu sırada salon hafifçe dalgalandı. Rose Mignon görünmüştü. Diana rolündeydi. Rolün gerektirdiği boydan ve yüzden yoksun, kara kuru, Parisli bir oğlan çocuğu gibi sevimli bir kadındı; oyunda temsil ettiği kişiyi gülünçlendirmek için bu rol kendisine verilmiş gibi, seyirciler bundan pek hoşlanmışlardı. Sahneye girerken, söylediği arya, o Mars'ın Venüs uğruna kendisini yüzüstü bıraktığı için söylediği can sıkıcı sözleri ölçülü bir tonla söylemekle birlikte, üstü kapalı çapkınca cümlelerle dinleyicileri ateşlendirmişti. Dirsek dirseğe oturan kocasıyla Steiner keyifli keyifli gülüyorlardı. Birden bütün salon alkışla çınladı. Sahneye, o çok sevilen aktör Prulliere girmişti. Bir karnaval Mars'ı kıyafetine bürünen oyuncunun başında kocaman bir tüy sallanıyordu, elinde de omuzuna kadar gelen bir kılıç vardı. Diana'dan bıkmıştı artık. Bunun üzerine Diana önü göz altında tutmaya ve öc almaya yemin eder. Karşılıklı söyledikleri şarkılar çok eğlenceli bir tirol havasıyla sona erer. Prulliere, çok komik, azgın bir erkek kedi sesiyle bu şarkıyı bitirir. Halkın tuttuğu bir jön prömiyenin eğlenceli hafifliği ile gözlerini devirerek öyle bir oynayışı vardı ki, localardaki kadınların kahkahalarıyla bütün salon çınlamıştı birden.

Sonra, seyirciler, soğuk bir sessizliğe gömüldüler. Öteki sahneler can sıkıcı gelmişti. Yalnız, ihtiyar Rose, halkı biraz güldürebildi: başına kocaman bir taç geçirerek Jüpiter rolünde göründü. Karısı Junon'la, aşçıları yüzünden bir kavgaya tutuşmuşlardı. Neptün, Minerva, Plüton ve öteki tanrıların geçişi az kalsın bütün oyunu berbat edecekti. Seyirciler sabırsızlanmaya başlamışlardı; ağır ağır kaygı verici bir mırıltı yükseliyordu; bir çok kimse oyunla ilgilenmeyerek salonu gözden geçirmeye başlamıştı. Lucy ile Labordet-te gülüşüyorlardı; Kont de Vandeuvres başını Blanche'in dolgun omuzunun üstünden uzatmıştı. Fauchery ise göz ucuyla Muffat'ları süzmekteydi. Kont, bir şey anlamamış gibi pek ciddi bir tavırla oturuyordu; kontes gözleri bir noktaya takılmış, dalgın dalgın gülümsüyordu. İşte tam bu sıkıcı hava içinde, kiralık şakşakçıların alkışları, bir yaylım ateş düzgünlüğü ile çınlamaya başladı. Bütün başlar sahneye

EMİLE ZOLA

21

çevrildi. Nihayet Nana görünmüş müydü? Bu Nana da pek naza çekmişti kendini! Şimdi sahneye Ganimed'le İris'in kılavuzluğunda, insan oğullarından kurulu bir temsilci heyet giriyordu. Bunlar saygı değer burjuvalar, karılarının aldattığı kocaları ve tanrıların tanrısına Venüs'ten yakınmaya gelmişlerdi: karılarını azdırıp çok kızgınlaştırdığı için. Bu sırada koro ağlamaklı ve safça bir ahenkle bir havaya başladı. Aradaki itiraflarla dolu sözler seyircileri pek eğlendirmişti. Bir cümle bütün salonda ağızdan ağıza dolaşıyordu: «Boynuzlular korosu, boynuzlular korosu.» Bu cümle pek tutunmuştu; seyirciler «bıs» diye bağırırmaya başladılar. Korocuların suratları da pek tuhaftı. Ayı gibi kocaman, yusuvarlak yüzlüdü içlerinden biri. Bu sırada Vülken, öfkeden ağzı köpürerek içeri girdi; üç gün önce kaçan karısını istiyordu. Koro boynuzlular tanrısı Vülken'in haline acıyan bir hava tutturdu. Bu Vülken rolünü Fontan yapıyordu. Çok edepsiz olduğu kadar, istidatlı bir komikti bu oyuncu. Kaynak demircisi kıyafetiyle bir kalça kıvrışı vardı ki görülecek şeydi. Çıplak kolları ok saplanmış yürek dövmeleriyle kaplıydı. Bir kadın yüksek sesle: «Of! Ne kadar da çirkin!» dedi; herkes gülüp alkışlıyordu. Sonra, hiç bitmeyecekmiş gibi sıkıcı bir sahne başladı. Jüpiter, tanrılar meclisini toplayıp aldatılmış kocaların dilekleri üzerinde bir konuşma açmıştı. Ama sonu gelmiyordu bir türlü bu toplantının. Tabii hâlâ Nana sahnede görünmemişti! Yoksa Nana'yı perdeyi kapatmak için mi sona saklamışlardı? Bu uzun bekleyiş nihayet seyircileri kızdırdı. Salonu mırıltılar kapladı; Mignon keyifli keyifli gülererek, Steiner'e: - Bu gidiş kötü; dedi. Göreceksiniz, sonunda adamakıllı çingar çıkacak!

Bu sırada bulutlar aralandı, Venüs göründü: Nana. On sekiz yaşına göre pek iri yarı, pek güçlü kuvvetliydi. Beyaz tarıça elbisesinin omuzlarına sarı saçları dökülmüştü. Sah-

22

NANA

nenin ön kenarına kadar rahat bir yürüyüşle, seyircilere gülümseyerek ilerledi ve büyük aryasını söylemeğe başladı:

Akşamleyin Venüs gezinirken...

Daha ikinci kıtada herkes birbirine bakmaya başlamıştı. Bu bir şaka mıydı; Bordenave bir muziplik mi yapıyordu yoksa? Şimdiye kadar böylesine bozuk, böylesine usulsüz bir sesle söylenen bir şarkı duyulmamıştı. Direktörü doğru söylemişti, gerçekten de boru gibi bir sesi vardı bu Na-na'nın, üstelik sahnede nasıl duracağını da bilemiyordu. Bir yandan bütün vücuduyla yalpalanırken, ellerini de ileri doğru uzatıyordu; seyirciler bunu uygunsuz ve gözü rahatsız edici bulmuşlardı. Koltuklarda oturanlardan «O! O!» diye bağırırlar vardı. Aktris o genç bir horoz sesiyle şarkısına devam ederken ısıklıklar duyulmaya başladı. Lükste oturan seyircilerden biri: «Çok mükemmel!» diye bağırıyordu. Bu o sarışın okul kaçkını güzel delikanlıydı, güzel gözleri hayretle açılmış, Nana'yı görünce yanaldan alev alev yanmıştı. Herkesin dönüp kendisine baktığını anlayınca, böyle elinde olmadan yüksek sesle konuştuğu için pek utanmış, kıpkırmızı kesilmişti. Yanında oturan Daguenet, gülümseyerek delikanlıyı süzüyordu; seyirciler gülüyordu; artık kimsede ısıklı çalacak takat kalmamıştı. Nana'nın alımlı endamına vurulan kibar gençler de: - Çok güzel! Bravo! diye bağırarak beyaz eldivenli elleriyle alkışlıyorlardı.

Bu sırada seyircilerin güldüğünü gören Nana da gülmeğe başladı. Bu, herkesin neşesini büsbütün arttırdı.

Ne de olsa hoş bir şeydi bu güzel kız. Gülerken, çenesinde minicik bir çukur peyda oluyordu. Sonra hiç istifini bozmadan öyle laubali bir hali' vardı ki, iki meteliklik istidadı olmadığını, ama şöyle bir göz kırparak, başka bir şeyi olduğunu anlatmak istiyor gibiydi. Orkestra şefine : «Haydi arslanım!» der gibilerden bir işaret çaktıktan sonra ikinci kıtaya başladı:

EMİLE ZOLA

23

Gece yarısı Venüstür bu geçen...

yine o hep aynı tiz sesle söylüyordu ama, öyle iç gıcık-layıcı bir ahengi vardı ki zaman zaman ürpertiyordu dinleyenleri.

Kırmızı, küçücük ağzında hep o gülücük vardı Nana'nın; açık mavi gözlerinin içi de gülüyordu. Oldukça canlı bazı mısraları söylerken, pembe burun kanatları hafifçe inip kalkarken, burnunun ucu şehvetle yukarı doğru bükülüyor, yanakları al al oluyordu. Bu da kimseye çirkin görünmüyordu, aksine; erkekler dürbünlerini ona doğrultuyorlardı. Ne yapacağını bilemediği için Nana yine hep öyle yalpalanıp duruyordu. Kıtayı bitireceği sırada sesi hiç çıkmaz oldu, sonunu getiremeyeceğini anlamıştı. Bunun üzerine hiç gözünü kırpmadan, ince tuniğinin içinde kalçasını oynatarak, vücuduna kıvrak bir hareket verirken gerdanını arkaya doğru germişti. Birden alkış sesleri yükseldi. Bunun üzerine Nana birden geri döndü kırmızı saçlarının bir hayvan yelesi gibi sarktığı ensesini gösterdi. Şimdi alkışlar daha da coşkunlaşmıştı. Son perde daha soğuk geçti. Vülken, Venüs'ü tokatlamak istiyordu. Tanrılar kurultayında, aldatılmış kocaların dileği yerine getirilmeden önce, yeryüzünde bir soruşturma yapılmasına karar verildi. İşte bu sırada Diana, Venüs'le Mars'ın tatlı tatlı konuştuklarını duyarak, yolculuk boyunca peşlerinden ayrılmamaya yemin eder. Bu sahnede oniki yaşında bir kız çocuğunun oynadığı Aşk tanrıçası ortaya çıkar. Elini burnundan hiç çekmeyen bu kızcağız ağlamaklı bir sesle «Evet anne... hayır anne...» der durur: Sonra Jüpiter, öfkeli bir öğretmen sertliğiyle kızcağızı karanlık bir yere kapayarak ceza olarak yirmi kere «seviyorum» demeğe zorlar. Seyirciler, orkestra ile koronun parlak bir canlılık verdikleri bitişten çok hoşlanmışlardı.

Perde kapandıktan sonra şakşakçılar, seyircileri, artistleri tekrar sahneye çağdırtmak için yırtınıp dururlarsa da, herkes ayağa kalkmış, kapılara doğrulmuştu. İnsanlar bir-

24

NANA

birlerinin ayaklarına basarak, itişip kakışarak, koltukların arasından sıyrılıp çıkarken izlenimleri de açıklıyorlardı. Ortalıkta hep aynı cümle dolaşıyordu:

- Saçma sapan bir oyun...

Bir eleştirici bu oyunun pekâlâ tam ortasında kesilebileceğini ileri sürmekteydi. Kaldı ki piyes üzerinde pek durulmuyordu; en çok Nana'dan söz ediliyordu. Dışarı ilk çıkanlar arasında bulunan Fauchery ile la Faloise koridorda Steiner'le Mignon'a rasladılar. Bir hava gazı lambasıyla aydınlanan bir maden ocağı galerisini andıran bu daracık koridorda insan boğulacak gibi oluyordu. Bir süre sağ taraftaki merdivenin korkuluğunun dibinde durdular. İkinci mevki seyircileri, gürültüyle yürüyerek aşağıya iniyorlardı, siyah elbiseli erkekler durmadan akın akın geçip gitmekteydi. Bu sırada bir işçi kadın üzerine bir sürü elbise yığılmış iki tekerlekli küçük bir arabaya yol açmaya uğraşıyordu.

Steiner, Fauchery'yi görür görmez:

- Tanıyorum bu kadını ben! diye bağırdı. Bir yerlerde gördüm onu... gazinoda filân... O kadar sarhoş olmuştu ki yere yığıldı da, bir kaç kişi gelip kaldırmıştı.

Gazeteci:

- Benim pek fikrim yok onun hakkında; dedi Ama ben de sizin gibi bir yerlerde rastlamış olacağım...

Sesini alçalttı, gülererek sözüne şunu ekledi:

- Belki de Tricon'da. Mignon :

- Amma da yaptınız ha! Bu kadar pis bir yerde öyle mi? Yani seyircilerin karşılına ilk çıkan aşağılık bir karıyı alkışlaması iğrenç bir şey. Yakında, tiyatrodan namuslu kadın kalmayacak bu gidişle... Rose'in oynamasına engel olacağım her halde.

Fauchery bıyık altından gülmekten kendini alamadı. Bu sırada koca pabuçlu halktan adamların gürültüleri devam ediyordu. Kasketli biri:

EMİLE ZOLA

25

- Vay anam vay! Ne tombul şey! Yeme de yanında yat! diye yüksek sesle söyleniyordu.

Koridorda saçları maşayla kıvrılmış iki delikanlı kavgaya tutuşmuştu. Biri: «Kokuşmuş! Kokuşmuş!» diye bağıyor; öteki: «Enfes, enfes!» diye cevap veriyordu. Ama ikisi de neden böyle söylediklerini açıklamıyorlardı.

La Faloise, Nana'yı çok beğenmişti. Sadece, sesini terbiye etse daha iyi olur, demek cesaretini gösterdi. O zamana kadar uyuklar gibi görünen Fauchery birden sıçradı. Beklemek gerekirdi. Belki de son perdelerde her şey berbat olacaktı. Seyirciler, nezaket göstermişlerdi, ama şüphesiz ki henüz cazibesine kapılmış değillerdi. Mignon piyesin bitirilemeyeceğine yemin ediyordu. Fauchery ile La Faloise fuayeye gitmek üzere yanlarından, ayrılınca, Mignon, Stainer'in koluna girdi. Omuzuna yaslanarak kulağına:

- İkinci perdede gidip karımın elbisesini görmelisiniz, dostum... Öyle kıyak ki... diye fısıldadı.

Yukarıda, fuayede üç kristal avizeden bir ışık çağlayanı dökülüyordu. İki amca oğlu bir an duraksadılar; yarı açık duran camlı kapıdan galerideki iki sıralı insan seli görülmekteydi. Beşer altışar kişilik gruplar halinde toplanan erkekler yüksek sesle konuşuyor, kendilerine çarpıp yürüyenler arasında inatla tartışıyorlardı. Bazıları da tek sıra halinde yürüyorlardı, topuklarını cilâli parkeye vurarak oldukları yerde dönüş yapanlar da vardı. Sağda solda damarlı mermer sütunlar arasındaki üstü kadife kaplı küçük sıralara oturan kadınlar durmadan akan insan selini bıkkın bir tavırla seyre dalmışlardı, sıcaktan baygın gibi bir halleri vardı bu kadınların; arkalarındaki büyük aynalarda saçlarının topuzu görölüyordu. Dip taraftaki büfenin önünde koca göbekli bir adam bir bardak şurup içiyordu.

Fauchery, biraz soluk alabilmek için balkona gitmişti. Sütunlar arasında, her ayna yanına asılmış çerçevelerdeki aktris resimlerini inceleyen la Faloise da peşinden yürüdü. Tiyatro binasının cephesindeki havağazı fenerini söndür-

28

NANA

bir ziyafet olmuştu sanki. İlk temsillerin kültürlü seyircileri bir saygısızlık nöbetine tutulmuş gibiydi: efsane ayaklar altında çiğneniyor, o ilk çağ sembolleri yerden yere vuruluyordu. Jüpiter'in sağlam bir kafası vardı. Mars kaçık bir tipti. Krallık bir güldürü, ordu bir alay konusu olmuştu. Jüpiter, ufak tefek bir çamaşırcı kızı tutulup çılgınca bir dansa kendini kaptırınca, çamaşırcı kız rolünü oynayan Simonne, «benim şişko babacığım» diye tanrılar tanrısının burnuna tekme indirince bütün salon bir kahkaha tufanına boğuldu. Bir yandan dans edilirken Febüs, Minerva'ya kâseler dolusu sıcak şarap ısmarlıyor, Neptün de ağzına durmadan çörek tıkan altı yedi kadının ortasında salına salına geziniyordu. Üstü kapalı iğneli sözler kaçırılmıyor, bunlara açık saçık anlamlar veriliyor, en zararsız kelimeler lastikli bir şekle sokuluyordu. Uzun süredir; tiyatro seyircileri bu kadar hayasızca bir budalalığa kaptırmamaları kendilerini.

İşte böylece bütün bu çılgınlıklar arasında oyun sürüp gitmekteydi. Sarılar giymiş, ellerinde sarı eldivenler, tek gözlüklü şık bir delikanlı pozundaki Vülken, durmadan Venüs'ün peşinden koşuyordu. Şimdi Venüs rolündeki Nana bir balıkçı kadın kıyafetinde görünmüştü sahnede. Başına bir mendil bağlamış takmış takıştırmış tombul gerdanını göstererek, geniş kalçalarını kıvıra kıvıra yürürken bütün seyircileri kendinden geçirmişti. Öyle ki, güzel bir sesle Di-ana'nın yakınmalarını dile getiren ipekli kısa elbiseli ve hasır şapkalı Rose Mignon, şirin bir bebek rolünde kimsenin dikkatine çarpmamıştı. Ama öteki şişko kız, butlarına vurarak, bir tavuk gibi gıdaklayarak, etrafına bir hayat kokusu, çekici bir kadınlık havası yayarak seyircileri sarhoş etmişti. Bu ikinci perdeden sonra artık aklına eseni yapabiliirdi: sahnede kötü bir pozda durabilir, tek bir notayı bile doğru söyleyemez, söyleyeceğini unutulabiliirdi. Seyircileri bravo diye bağırtmak için gülerken, kırıtması yeterdi artardı bile. O pek beğenilen kalçalarını oynatırken alt salon ateşleniyor, paradiden paradiye ta sahnenin üstüne kadar sıcak bir dalga yayılıyordu. İşte bunun için Vülken'i kır meyhanesine sü-

EMİLE ZOLA

rüklediği zaman artık tam bir zafere ulaşmıştı. Kendi evindeydi burada; yumruğunu kalçasına dayamış, Venüs'ü kaldırımın kenarındaki derenin içine oturtmuştu. Şimdi müzik de kendini onun mahallevari sesine uydurmuş gibiydi. Sa-int-Cloud Fuarında duyulan türden klarinet hıçkırıkları ve oynak flüt nağmeleriyle bayağı bir müzikti bu.

İki parçayı daha seyirciler tekrarlattılar. Uvertürdeki vals yeniden çalındı; bu çapkınca valsın nağmeleri arasında tanrılarda sürüklenip gittiler. Çiftçi kadın rolündeki Junon, Jüpiter'i, şu çamaşırıcı kızla enseleyip şamarlan kafasına indirdi. Diana, Venüs'ü Mars'a randevu verirken yakaladı ve hemen buluşacakları yeri ve saati Vülken'e yetiştirdi. Bu da «yapacağımı bilirim ben!» diye bangır bangır bağırmaya başladı. Bundan sonrası pek iyi anlaşılıyordu. Soruşturma hızlı tempolu bir dans havasıyla sona ererken, Jüpiter, taçsız, soluk soluğa, kan ter içinde yer yüzü kadınlıklarının pek tatlı şeyler olduğunu ve erkeklerin kabahatli olduğunu ilân ediyordu.

Perde bravolar arasında kapanırken :

- Bütün kabahat erkeklerde! diye bağırışlar duyuluyordu.

Şimdi perde tekrar açılmıştı. Nana ile Rose Mignon sahnenin ortasında durarak seyircileri selâmladılar. Alkışlar salonu çınlatırken, şakşakçılar da durmadan bağırıyor-lardı. Sonra, salon yarı yarıya boşaldı.

La Faloise :

- Gidip kontes Muffat'ya saygılarımı sunmalıyım; dedi. Fauchery :

- İyi olur; beni de tanıtırsın diye cevap verdi. Sonra aşıya ineriz.

Fakat balkondaki localara gitmek kolay olmuyordu.

Yukarıdaki koridordaki insanlar birbirini eziyordu. Kalaba-

, ışın içinden geçebilmek için kenarlara çekilmek, sağa sola

dirsek vurarak ilerlemek gerekiyordu. İçinde havagazı ya-

30

NANA

nan bakır bir fenere sırtını dayayan şişko eleştirici kendisini dikkatle dinleyen bir kaç kişiye oyun hakkındaki düşüncelerini söylüyordu. Oradan geçenler, yavaş sesle birbirlerine adamın adını söylüyorlardı. Oyun boyunca gülmüştü; koridorlarda hep bu söyleniyordu; bununla birlikte çok sert konuşuyor, zevkten ve ahlâktan söz ediyordu. Az ötede, ince dudaklı eleştirici kesik süt gibi, bozuk bir zevkle oyunu beğendiğini anlatmaktaydı.

Fauchery kapılardaki değirmi açıklıklardan birer birer locaları gözden geçirmekteydi. Fakat Kont de Vandeuvres kendisini durdurarak nereye gittiğini sordu. İki amca oğlunun Muffat'lan aradığını öğrenince 7 numaralı locada olduklarını söyledi. Kendisi de oradan geliyormuş. Sonra gazetecinin kulağına eğilerek:

- Söyleyin, dostum, şu Nana'yı bir akşam Provence sokağının köşesinde görmemiş miydik...

Fauchery :

- Ya gerçekten öyle! diye Fauchery bağırırdı.

La Faloise amcasının oğlunu kendilerini pek soğuk karşılayan Kont Muffat de Beuville'e tanıttı. Fauchery adını duyunca Kontes başını kaldırıp baktı, ve Figaro' daki tiyatro eleştirilerini beğendiğini söyledi. Kolunu locanın üzeri kadife kaplı kenarına dayamış olan Kontes, zarif bir omuz hareketiyle hafifçe yana dönmüştü. Bir süre konuştular. Söz, Evrensel sergi etrafında dönüyordu.

Düzgün ve dört köşe yüzünde resmi bir ciddilik okunan Kont:

- Çok güzel olacağına benzer. Bugün Champ de Mars'ı gezip dolaştım... Gözüm kamaştı gördüklerimden...

Fauchery :

- Vaktinde açılmayacakmış diyorlar. Bir arıza olmuş. Kont sert bir sesle sözünü kesti:

- Vaktinde açılacak. İmparator böyle istiyor. Fauchery inşaat sırasında bir gün bir yazı konusu bulmak için orayı gezerken az kalsın akvaryumda kapalı kala-

EMILE ZOLA

31

cağını neşeli neşeli anlattı. Kontes gülümsedi. Zaman zaman bir eliyle yelpazelenirken, dirseğine kadar

beyaz eldivenli kolunu kaldırarak salona bakıyordu. Tamamıyla boşalmış olan salon uykuya dalmış gibiydi. Sadece lüksteeki bazı adamlar gazeteleri yayararak göz gezdiriyorlardı. Kadınlar da tıpkı evlerindeymiş gibi ahbablarıyla konuşuyorlardı. Avizenin altında şimdi ahbapça bir fıslılaşmadan başka bir şey duyulmuyordu. Avizenin ışığı, perde arasında girip çıkanların yerden kaldırdıkları hafif toz tabakası arasında biraz donuklaşmış gibiydi. Oturan kadınları seyretmek için bazı erkekler kapıların önünde birikmişlerdi. Bu adamlar bir an hareketsiz durup kocaman düğümlü beyaz plasatron kravatlarının sıkıldığı boyunlarını uzatarak bakıyorlardı.

Kontes La Faloise'a :

- Önümüzdeki salı günü sizi bekliyoruz; dedi.

Eğilerek teşekkürlerini sunan Fauchery'yi davet etti. Piyesten hiç söz edilmediği gibi Nana'nın adı da hiç geçmedi. Kont öylesine buz gibi bir azamet içinde dimdik duruyordu ki parlamentonun bir toplantısında bulunuyor sanılırdı. Orada bulunuşunu kaynatasının tiyatro sevgisine bağladı. Marki de Chouard, ziyaretçilere yer vermek için dışarı çıkmıştı. Başında geniş kenarlı bir şapka vardı; beyaz ve sarkık yanakları ve uzun boyu ile ileri yaşına rağmen dimdik durarak pek iyi görmeyen gözleriyle koridordan geçen kadınlara bakıyordu.

Fauchery, Kontes'in daveti üzerine, piyesten söz etmenin uygun düşmeyeceğini düşünerek, gitmek üzere izin istedi. La Faloise locadan ondan sonra çıkmıştı. Kont Vande-uvres'ün locasında sarışın Labordette'in, Blanche de Sivry üe sıkı fıkı konuştuğunu görmüştü.

Amcasının oğlunun yanına gelir gelmez:

- Bak hele! Şu Labordette'i görüyor musun, tanımadığı kadın yok... Şimdi de Blanche'le dedi.

Fauchery istifini bozmadan :

- Elbette... Elindeki avucundakini veriyor onlara. Senin dünyadan haberin yok dostum; dedi.

32

NANA

Koridor az çok boşalmıştı. Fauchery aşağı ineceği sırada Lucy Stewart kendisine seslendi. Kadın ta dipte, sahneye yakın locasında duruyordu. İçeride insan sıcaaktan pişiyor dedi. Annesi ve Caroline Héquet ile birlikte badem şekeri yiyerek, koridora çıkmışlardı. Bir yol gösterici kadın, onlarla yumuşak bir sesle konuşuyordu. Lucy gazeteciye çattı: Çok kibar bir adam olduğunu, başka kadınları görmek için ta yukarılara çıktığını, ama kendilerine susayıp su-samadıklarım sormak zahmetine katlanmadığını söylüyordu. Sonra konuyu bırakarak:

Biliyor musun dostum Nana pek iyidi; dedi.

Sivry, Fauchery'nin son perdeyi locasından seyretmesini istiyordu; fakat adam, çıkarken gelip onları alacağına söz vererek kendini kurtardı. Fauchery ile la Faloise, aşağıya inip tiyatronun önünde birer sigara yaktılar. İnsan kümeleri kaldırımı kapatmıştı. Bir çok seyirciler bunların gittikçe hafifleyen uğultusu arasında gecenin havasını ciğerine doldurmak için dışarı çıkmışlardı.

O sırada Mignon, Steiner'i Varietes tiyatrosunun kahvesine götürdü. Nana'nın başarısını görerek, coşkunlukla onun sözünü etmeğe başlamıştı. Bir yandan da bankeri göz ucuyla süzüyordu. Onu yakından tanıyordu. İki kere Ro-se'u aldatmasına yardım etmişti; ama hevesi geçince yine pişman olup ona bağlılık göstermişti. Kahveyi dolduran müşteriler mermer masaların etrafında omuz omuza oturmaktaydılar, bazıları ayakta durarak acele acele bir şeyler içiyorlardı. Büyük aynalar, bu bir sürü insan kafasını sayılamayacak kadar çoğaltıyor, pamuklu kadife kaplı sedirleri, dipteki kırmızı yol halısı serili döner merdiveniyle dar salonu son derecede geniş gösteriyordu. Steiner bulvara bakan ön salondaki bir masaya gidip oturdu. Daha mevsimi gelmeden buranın kapılan çıkartılmıştı.

Banker, o sırada oradan geçen Fauchery ile la Faloise'i durdurdu.

- Haydi, bizimle birer duble için; dedi.

EMİLE ZOLA

33

Fakat zihnini bir şey kurcalamaktaydı. Nana'ya bir buket atmak istiyordu. Ahbapça, Auguste diye bir garsonu çağırdı. Kendisine dimdik bakan Mignon'un bakışları karşısında biraz bozuldu.

- İki buket yaptırın, Auguste; bunları yol gösteren kadına verin de, münasip bir zamanda sahnedeki iki bayana versin; olmaz mı? dedi.

Salonun öteki ucunda en çok onsekizinde görünen bir genç kız ensesini bir aynaya, dayamış boş bir bardağın karşısında, boş yere uzun süre beklemekten usanmış gibi uyuşuk bir halde oturuyordu. Güzel sandre saçlarının tabii bukleleriyle çerçevelenen yüzünde, kadife yumuşaklığındaki gözlerinde bezginlik okunuyordu. Arkasında soluk yeşil ipekli bir elbise, başında da yer yer çökmüş yuvarlak bir şapka vardı. Gecenin soğukunda üşümüş gibi rengi uçmuştu.

Fauchery, kızı göstererek:

- A bak Satın de buradaymış! dedi.

La Faloise kim olduğunu sordu. Bir kaldırım dilberinden başka bir şey değildi bu kız. Ama öyle matrak şeydi ki konuşmak zevk verirdi insana. Gazeteci sesini yükselterek

- Ne yapıyorsun orada Satın? diye sordu. Satın hiç istifini bozmadan :

- Sinek avlıyorum, diye cevap verdi.

Adamlar bayıldılar bu cevaba, gülmeğe başladılar.

Mignon acele etmek gerekmediğini söylüyordu. Üçün-çü perdenin dekorları ancak yarım saatte kurulabilirdi. Ama Fauchery ile la Faloise biralarnı içip bitirdikleri için yukarı çıkmak istiyorlardı; üşümeye başlamışlardı. Şimdi, Steiner'le yalnız kalmış olan Mignon, dirseğini masaya da-yayarak :

_ - Ne dersiniz? Anlaştık değil mi? Ona beraber gideriz. Sizi tanıtırım... Aramızda kalsın, karımın bilmesi gerek-mez.

32

NANA

Koridor az çok boşalmıştı. Fauchery aşağı ineceği sırada Lucy Stewart kendisine seslendi. Kadın ta dipte, sahneye yakın locasında duruyordu. İçeride insan sıcaktan pişiyor dedi. Annesi ve Caroline Héquet ile birlikte badem şekeri yiyerek, koridora çıkmışlardı. Bir yol gösterici kadın, onlarla yumuşak bir sesle konuşuyordu. Lucy gazeteciye çattı: Çok kibar bir adam olduğunu, başka kadınları görmek için ta yukarılara çıktığını, ama kendilerine susayıp su-samadıklarnı sormak zahmetine katlanmadığını söylüyordu. Sonra konuyu bırakarak:

Biliyor musun dostum Nana pek iyidi; dedi.

Sivry, Fauchery'nin son perdeyi locasından seyretmesini istiyordu; fakat adam, çıkarken gelip onları alacağına söz vererek kendini kurtardı. Fauchery ile la Faloise, aşağıya inip tiyatrunun önünde birer sigara yaktılar. İnsan kümeleri kaldırımı kapatmıştı. Bir çok seyirciler bunların gittikçe hafifleyen uğultusu arasında gecenin havasını ciğerine doldurmak için dışarı çıkmışlardı.

O sırada Mignon, Steiner'i Varietes tiyatrosunun kahvesine götürdü. Nana'nın başarısını görerek, coşkunlukla onun sözünü etmeğe başlamıştı. Bir yandan da bankeri göz ucuyla süzüyordu. Onu yakından tanıyordu. İki kere Ro-se'u aldatmasına yardım etmişti; ama hevesi geçince yine pişman olup ona bağlılık göstermişti. Kahveyi dolduran müşteriler mermer masaların etrafında omuz omuza oturmaktaydılar, bazıları ayakta durarak acele acele bir şeyler içiyorlardı. Büyük aynalar, bu bir sürü insan kafasını sayılamayacak kadar çoğaltıyor, pamuklu kadife kaplı sedirleri, dipteki kırmızı yol halısı serili döner merdiveniyle dar salonu son derecede geniş gösteriyordu. Steiner bulvara bakan ön salondaki bir masaya gidip oturdu. Daha mevsimi gelmeden buranın kapıları çıkartılmıştı.

Banker, o sırada oradan geçen Fauchery ile la Faloise'i durdurdu.

- Haydi, bizimle birer duble için; dedi.

EMİLE ZOLA

33

Fakat zihnini bir şey kurcalamaktaydı. Nana'ya bir buket atmak istiyordu. Ahbapça, Auguste diye bir garsonu çağırdı. Kendisine dimdik bakan Mignon'un bakışları karşısında biraz bozuldu.

- İki buket yaptırın, Auguste; bunları yol gösteren k'adı-na verin de, münasip bir zamanda sahnedeki iki bayana versin; olmaz mı? dedi.

Salonun öteki ucunda en çok onsekizinde görünen bir genç kız ensesini bir aynaya, dayamış boş bir

bardağın karşısında, boş yere uzun süre beklemekten usanmış gibi uyuşuk bir halde oturuyordu. Güzel sandre saçlarının tabii buk-leleriyle çerçeveslenen yüzünde, kadife yumuşaklığındaki gözlerinde bezginlik okunuyordu. Arkasında soluk yeşil ipekli bir elbise, başında da yer yer çökmüş yuvarlak bir şapka vardı. Gecenin soğuşunda üşümüş gibi rengi uçmuştu.

Fauchery, kızı göstererek:

- A bak Satın de buradaymış! dedi.

La Faloise kim olduğunu sordu. Bir kaldırım dilberinden başka bir şey değildi bu kız. Ama öyle matrak şeydi ki konuşmak zevk verirdi insana. Gazeteci sesini yükselterek

- Ne yapıyorsun orada Satın? diye sordu. Satın hiç istifini bozmadan :

- Sinek avlıyorum, diye cevap verdi.

Adamlar bayıldılar bu cevaba, gülmeğe başladılar.

Mignon acele etmek gerekmediğini söylüyordu. Üçüncü perdenin dekorları ancak yarım saatte kurulabilirdi. Ama Fauchery ile la Faloise biralarını içip bitirdikleri için yukarı çıkmak istiyorlardı; üşümeye başlamışlardı. Şimdi, Steiner'le yalnız kalmış olan Mignon, dirseğini masaya dayayarak :

- Ne dersiniz? Anlaştık değil mi? Ona beraber gideriz. Sizi tanıtırım... Aramızda kalsın, karımın bilmesi gerek-

mez.

34

NANA

Yerlerine oturan Fauchery ile la Faloise ikinci mevki localardan birinde, sade giyimli güzel bir kadın gördüler. Yanında da ciddi bir adam vardı. La Faloise tanıyordu kendisini: İç işleri bakanlığında büro şefiydi. Muffat'larda görmüştü bir kere. Fauchery kadının adının Bayan Robert olduğunu sanıyordu.

Namussu bir kadındı: daima tek bir âşığı olurdu. Ve bu âşıkları da saygı değer insanlardı.

Başlarını çevirmek zorunda kaldılar. Daguenet kendilerine gülüyordu. Artık Nana başarı kazandıktan sonra kendini gizlemek gereğini duymuyordu. Koridorlarda yüksek perdeden konuşarak zaferini ilân etmekteydi. Yanında, koltuğundan hiç kalkmayan o okul kaçkını delikanlı vardı; hâlâ Nana'ya duyduğu hayranlığın şaşkınlığı içinde gibiydi. Ah; işte kadın dediğin böyle olur, diyordu içinden; yüzü heyecandan kıpkırmızı kesilmişti. Durmadan, eldivenlerini giyip çıkarıyordu. Sonra, Nana'dan söz açınca cesaretleterek:

- Affedersiniz, bayım, bu kadını tanır mısınız? diye sordu.

Daguenet şaşmış gibiydi, duraksayarak :

- Evet, biraz; dedi.

- Peki, adresini biliyor musunuz?

Bu, o kadar damdan düşercesine sorulmuştu ki Dagu-enet'nin içinden oğlanın yüzüne bir şamar atmak geldi.

Sert bir sesle :

- Hayır; diyerek arkasını döndü. Sarışın delikanlı uygunsuz bir hareket yaptığını anlamıştı. Büsbütün kızarak, büzülüp oturdu.

Sahnedeki üç tokmak sesi duyuldu. Şakşakçılar dekoru alkışlıyorlardı. Sahnede Etna dağındaki bir mağara görülüyordu. Bir gümüş madeni ocağının içinde açılmıştı bu mağara; yepyeni altın paraların parıltıları saçılıyordu dip tarafta, Vülken'in ocağından batan güneşin ışıkları saçılıyordu. İkinci sahnede Diana, Venüs'le Mars'a meydanı boş bırakmak üzere bir seyahate çıkması için anlaşıyordu. İşte Diana'nın EMİLE ZOLA

35

tek başına kaldığı an Venüs sahneye girer. Çırcıplaktır. Vücudunun güzelliğinden emin olmanın verdiği bir pervasızlık içindedir. Bütün salon ürperir. Venüs'ün vücuduna sade bir tül sarılmıştır. Yuvarlak omuzları, bir amazon boynunu andıran gergin pembe gerdanı, şehvetli bir sallantı ile yuvarlanan geniş kalçaları, tombul, sarışın butları ile bütün vücudu, bir köpük beyazlığındaki tülün altından görünüyordu. Şimdi o, saçlarından başka örtüsü olmayan yeni doğan Venüs'tü ve kollarını havaya kaldırdığı zaman koltuklarının

altındaki altın tüyler görülüyordu. Hiç alkış olmadı. Kimse gülmüyordu artık. Ciddi erkeklerin burunları inceliyor, dudakları titriyor, ağızları kuruyordu. Gizli tehlikelerle dolu, tatlı, hafif bir rüzgâr esmişti sanki. Birden kadın cinsiyetinin çılgınlığı içinde, isteklerinin gizliliklerini gözlerin önüne seriverdi. Nana hep gülümsüyordu.

Fauchery la Faloise'a: - Vay be! dedi.

Bu sırada Mars, tepesindeki tüyü ile, iki tanrıça arasında randevusuna yetişmek için koşuyordu. Burada Prulli-ere'in büyük bir incelikle oynadığı bir sahne vardı. Kendisini Vülken'e teslim etmeden önce üzerinde son bir etki yapmak isteyen Diana'nın okşayışları, rakibinin orada bulunuşu kendisini büsbütün azdırmış olan Venüs'ün cilveli hareketleri ile içi gıcıklanan Mars, kendinden geçmiş gibiydi. Sonra sahne bir trio ile sona ererken, bir işçi kadın Lucy Stewart'ın locasına girerek iki beyaz leylâk buketini sahneye fırlattı. Seyirciler alkışladılar, Prulliere, buketleri yerden alırken Nana ile Rose Mignon halkı selâmlıyordu. Lükste oturanlardan bir kaç kişi, Mignon'la Steiner'in oturdukları alt kat locasına gülerek bakıyorlardı. Bankerin yüzünü ateş basmıştı, çenesi hafif hafif titriyordu: boğazı tıkanıyordu sanki.

Bundan sonraki sahne salondaki seyircileri mahvetti. Hafifçe bir sıraya ilişen Venüs, Mars'ı yanına çağırırdı. Şimdiye kadar bu kadar hararetle bir sevişme sahnesini canlandırmaya kimse cesaret edememiştir. Nana kolunu boynuna

36

NANA

dolayarak Prulliere'i kendine çekerken, Fontan, soytarıca bir öfkeyle yüzünü buruşturarak karısını suçüstü yakaladığı için çileden çıkmış bir koca tavriyla mağaranın dip tarafında göründü. Eliinde o halkaları demirden meşhur ağı tutuyordu. Bir an tıpkı serpmesini atmaya hazırlanan bir balıkçı gibi salladı. Sonra ustaca bir hareketle Mars'la Venüs'ü tuzağa düşürdü, ikisi de ağın içine girdi; ama kendinden geçmiş mutlu iki sevgili gibi öylece birbirlerine sarılmış olarak.

Gittikçe kaban bir soluk gibi bir mırıltı baştanbaşa salonu dolaştı. Bir kaç el şakırtısı duyuldu. Bütün dürbünler Venüs'e çevrilmişti. Nana yavaş yavaş bütün seyircileri büyülemişti. Azgın bir dişi hayvan gibi vücudundan yayılan şehvet havası seyircilerin başını döndürmeğe başlamıştı. Şimdi en küçük hareketiyle istekleri kamçılıyor, küçük parmağını hafifçe kıvıldatsa kendisine bakanların kanlarını tutuşturuyordu. Sanki kaslarının üstünde görünmeyen yaylar dolaşıyormuş gibi sırtlar eğiliyor, Enselerde tüyler, bilinmez hangi kadının ılık soluğu ile ürperiyordu. Fauchery, ön tarafında oturan okul kaçağı delikanlıya baktı. Oğlan, heyecanından yerinde oturamıyor, iki de bir ayağa kalkıyordu. Gazeteci bir aralık merak edip Kont de Vendevres'e baktı. Adamın benzi uçmuştu; dudaklarını ısırrıyordu. Şişko Ste-iner'in pörsük yanakları büsbütün çökmüştü. Labordette, cins bir kırsağı seyrederek hayran hayran seyre dalmıştı Nana'yi. Daguenet kan oturan bacaklarını keyifli keyifli oynatıyordu. Sonra bir aralık Muffat'ların locasına bakınca gördüğü manzara karşısında şaşakaldı. Beyazlar içinde ciddiliğini elden bırakmamış olan Kontes'in arkasında duran Kont, o kırmızı çilli mermer gibi donuk yüzüyle ağzı açık, boynunu uzatarak sahnede olup bitenleri seyrediyordu. Yanı başında, gölgede kalan Marki de Chourd'in o bulanık gözleri yer yer parıltılı, ışık saçan bir kedi gözüne benze-mişti. Herkes soluk soluğa gelmişti; terden saçlar yapış yapış olmuştu: Oyunun sürdüğü üç saat boyunca salonun havası, soluklarla bir insan kokusuna bürünmüştü.

Havagazi

EMİLE ZOLA

37

lambasının serptiği ışık içinde, avizenin üstündeki toz bulutu gittikçe yoğunlaşmaktaydı. Şimdi bütün seyirciler; gece yarısı çiftlerin seviştiği yataklarda duyulan isteklerle için için gıcık olarak yorgun düşmüşlerdi. Ve şimdi Nana bu bitkin seyirci yığını, bu bir oyun sonunun yorgunluğu ve sinir gerginliği içindeki binbeşyüz insanın karşısında o mermer beyazlığındaki vücudu ve kendisine el değdirtmeden bütün bu kalabalığı mahveden dişliliği ile büyük bir zafer mutluluğu içinde boy gösteriyordu. Oyun bitmişti. Vülken zafer çağrılarını uyararak bütün Oлимп sevgililerinin önünden geçiyordu, şimdi. Ahlar, of-lar, çapkinca lâf atmalar arasında. Jüpiter şöyle diyordu: «Oğlum, bu manzarayı göstermek için bizi çağırma-la hafiflik etmiş oldun,» Sonra Venüs yararına bir

dönüş oldu. İris'in kılavuzluğunda yeniden sahneye giren boynuzlular korusu, tanrıların en büyüğüne, soruşturmasına devam etmemesi için yalvarıyordu, kadınlar evde oldukça, hayat çekilmez oluyordu erkekler için; aldatılmayı yeğ tutuyorlardı ve memnundular bundan. İşte bu komedinin özündeki ahlâk anlayışı. Bunun üzerine Venüs serbest bırakılıyordu. Vülken karısından ayrı yaşama hakkını kopardı. Mars tekrar Diana ile birleşti. Jüpiter, evinde başının dinç olması için o küçük çamaşırcı kızı bir yıldız gönderdi. Nihayet Aşk tanrısı da kapatıldığı zindandan çıkartıldı; orada sevmek mastarını çekecek yerde kâğıtlardan tavuklar yapmış-tı. Perde şahane çıplaklığı daha da yüceleşmiş görünen ve gülümseyen Venüs'ün önünde diz çökerek ilâhiler söyleyen boynuzlular korosundan sonra, kapandı. Ayağa kalkmış olan seyirciler kapılara doğruldular oyunun yazarları sahneye çağırıldı. Bravolar arasında, coşkun «Nana! Nana!» diye bağırımlar ortalığı kapladı. Ama daha salon tamamıyla boşalmamışken karanlığa gömüldü. Sahne ışıkları söndürüldü: avizenin ışığı kısıldı. Sahnenin önünden başlayarak bütün salondaki balkonların ve locaların üstüne gri bezden örtüler indi. Biraz önceki bu sıcak uğultulu salon, şimdi bir küf kokusu içinde uykuya dalmıştı.

38

NANA

Kontes Muffat, kürküne sarılmış dimdik durarak, gözleri karanlığa dikilmiş, kalabalığın çıkmasını bekliyordu.

Koridorlarda itişip kalkışarak kucaklarında elbise yığın-larıyla kendilerine yol açmaya çalışan işçi kadınlara çarpıyorlardı. Fauchery ile la Faloise, çıkışta bulanabilmek için sözleştiler; uzun holü insanlar doldurmuştu; öte yandan çifte merdivenlerden sonu gelmeyen düzenli sıkışık birer kuyruk ağır ağır ilerliyordu. Mignon, Steiner'i sürükleyerek herkesten önce dışarıya çıkarmıştı. Bir aralık Gaga ile kızı sıkılmış gibi görünmüşlerdi. Labordette, hemen koşup bir araba getirdi ve ana kız bindikten sonra, zarif bir hareketle arabanın, kapısını kapattı. Daguene'tnin geçtiğini gören olmamıştı. Okul kaçağı, yanakları alev alev yanarak, artistlerin kapısında beklemeğe karar vermişti, Panorama geçidine gitti ama, parmaklıkları kapıyı kapalı buldu. Kaldırımında dikilip duran Satin, yanından geçerken eteğiyle delikanlıya sürtündü; ama o, pek üzgün olduğu için kıza öfkeyle sırt çevirdi, sonra gözleri isteğini gerçekleştirmemenin, güçsüzlüğünün üzüntüsüyle dolu dolu kalabalığa karışıp kayboldu. Sigaralarını tütürerek giden seyircilerden bazıları: 'Venüs ak-şamlayın dolaşırken...' diye mırıldanıyorlardı. Variéetes kahvesinde Auguste müşterilerden artan şekerleri Satin'in yemesine izin verdi. Tiyatrodan kam kaynayan çıkan şişko herifin biri nihayet kızı kolundan tutup gittikçe uykuya dalan bulvarın karanlıklarına doğru götürdü.

Hâlâ akın akın inen seyirciler vardı. La Faloise Claris-se'i bekliyordu. Fauchery, Lucy Stewart'ı ve Caroline He-quet ile annesini götürmeye söz vermişti. Müffat'lar, donuk bir tavırla geçip giderken, bu kadınlar, holün bir köşesinden bağırışıp gülüşerek geldiler. Tam bu sırada Bordena-ve küçük bir kapıyı iterek gelip Fauchery'den bir fıkra yazması için kesin söz aldı. Adam kan ter içindeydi; yüzü zafer neşesiyle parlıyordu.

La Faloise nezaketle:

- İki yüzüncü temsile ulaşacak bir oyun. Bütün Paris tiyatruza koşacak; dedi.

EMİLE ZOLA

39

Fakat Bordenave içerlemiş gibi, sert bir çene hareketiyle, holü dolduran, bu dudakları kurumuş, gözleri ateş saçan, hepsi de Nana ile yatabilmek için yanıp tutuşan erkek kalabalığını göstererek :

- Ne inatçı şeysin; hâlâ tiyatron, diyorsun; kerhanen diyecek yerde! diye bağırdı.

II

Ertesi gün, saat on olduğu halde Nana hâlâ uyuyordu. Haussmann bulvarındaki bu binanın ikinci katını ona Moskovalı zengin bir tüccar, altı aylık kirasını peşin vererek tutmuştu. Bu yepyeni binanın sahibi dairelerini yalnız kadınlara kiraliyordu. Nana için çok geniş olan daire, tamamıyla döşeli değildi. Evin içinde pek görmemişçesine bir lüks göze çarpmaktaydı. Yıldızlı konsolların ve sandalyelerin yanı sıra, işporta malı bir sürü ıvır zıvır, sonra Akajudan, küçük masalar, floransa bronz taklidi, çinko şamdanlar.

Bütün bunlardan, ilk âşığı olan ciddi kibar adamın kendisini çok çabuk yüzüstü bıraktığı; bundan sonra ne idüğü belirsiz âşıkların eline düştüğü, başlangıçta çok sıkıntı çektiği, borç bile ödeyemeyecek hallere düştüğü, evden kovulacak duruma geldiği anlaşılıyordu.

Nana, yastığını çıplak kollarının arasında sıkıp, yüzünü gömerek yüzü koyun yatıyordu. Yalnız yatak odasıyla tuvalet odası mahalledeki bir döşemecinin gayretiyle düzene girmişti. Kapalı perdelerden sızan hafif bir aydınlıkta pelesenk ağacından mobilyalar duvar kâğıtları ve gri zemin üzerine iri mavi çiçeklerle süslü ipekli kumaşlarla kaplı koltuklar göze çarpıyordu. Nana uyuklayan odanın ılıkılığı içinde sıçrayarak uyandı, yanında bir boşluk hissettiği için şaşmış gibiydi. Kendi yastığının yanında uzanan, gipür dantelli yastıkta hâlâ ılık duran baş yerine bakıyordu. Sonra el yordamı ile, yatağının baş ucundaki bir elektrik ziline düğmesine bastı.

İçeriye giren oda hizmetçisine :

- Demek gitti öyle mi? diye sordu.

- Evet, efendim; Bay Paul, on dakika kadar önce gitti... Yorgun olduğunuz için sizi uyandırmadı. Ama yarın geleceğini size söylememi tembih etti.

EMİLE ZOLA

41

Hâlâ uyuklayan Nana :

- Yarın, yarın! diye tekrarladı. Bakalım yarın onun günü mü?

- Evet, efendim, Bay Paul çarşambaları gelir. Genç kadın: yatağının içinde oturarak :

- Yo! Hayır... diye bağırıldı. Hatırladım şimdi. Her şey değişti. Bu sabah bunu ona söylemek istiyordum... Kara adamın üstüne gelecek... Al sana bir kavga, bir kıyamet!

Zoe :

- Bana haber vermemiştiniz. Günlerinizi değiştirdiğiniz zaman bana haber verirseniz iyi olur. Peki, şu ihtiyar pintinin günü salı değil miydi?

İşte böyle aralarında hiç gülmeden, iki müşteriden; tutumlu bir adam olan Saint-Denis mahallesindeki bir tüccardan ihtiyar pinti, kendisine kont süsü veren ve acayip bir kokusu olan Hırvattan da kara adam diye söz ediyorlardı. Daguenet, ihtiyar pintinin ertesi gününü almıştı; tüccar saat sekizde evinde olmak zorunda olduğu için, genç adam Zoe'nin mutfağında onun gitmesini gözlüyordu. Sonra, saat ona kadar, adamın hâlâ sıcak duran yataktaki yerini aldı, sonra o da işine gitti. Nana da, o da bunu çok rahat buluyorlardı.

- Aman, ne yapayım, dedi Nana. Öğleden sonra yazarım kendisine. Mektubumu almamış olursa içeriye sokmazsınız.

Bu sırada Zoe odada gürültü çıkartmadan yürüyordu. Bir gün önceki büyük başarıyı anlatıyordu. Nana'ya çok büyük ^bir istidadi olduğunu ispat ettiğini çok güzel şarkı söylediğini anlatıyordu. Ah! Bayan şu saatte rahat rahat yata-bilseydi!

Dirseğini, yastığa dayayarak oturan Nana sadece başını sallayarak cevap veriyordu. Geceliğinin kurdelesini kop-: muştı. Saçları çözülmüş, dağılmış omuzlarına dökülüyordu.

Dalgın dalgın :

42

NANA

- Elbette; dedi. Ama nasıl yapmalı. Bugün bir sürü can sıkıcı şey olacak... Kapıcı bu sabah da yukarı çıktı mı?

Şimdi ikisi de ciddi ciddi konuşuyorlardı. Üç aylık kira borcu vardı. Mal sahibi eşyasını haczettireceğini söylüyordu. Bundan başka bir sürü alacaklı daha vardı. Bir arabacı, bir çamaşırcı kadın, bir terzi, bir kömürcü ve daha da başkaları. Bütün bunlar her gün gelip kapı aralığındaki bir sedire oturup bekliyorlardı. Hele şu kömürcü pek kötü davranıyor, merdivenlerde avaz avaz bağıriyordu. Nana'nın en büyük derdi, onaltı yaşındayken peydahladığı çocuktü. Küçük Louis'yi Rambouillet yakınındaki bir köyde oturan bir sütni-neye bırakmıştı. Bu kadın Louis'ciği anasına geri vermek için üçyüz frank istiyordu. Çocuğu son görüşünden beri dayanılmaz bir evlât sevgisine tutulan Nana, bu kadının üçyüz frangını verip çocuğu

Batirmolles'da oturan halasına bırakmak istiyordu. O vakit istediği zaman gidip oğlunu görebilirdi. Ama bu tasarısını gerçekleştiremediği için çileden çıkıyordu.

Hizmetçi kadın, Nana'ya sıkıntısını ihtiyar pintiye açmasını söyledi.

Nana bağıarak :

- Her şeyi anlattım ona; diye cevap verdi. Ödeyecek bir çok borcu olduğunu, eline ayda bin frank geçtiğini söyledi... Kara adama gelince o da meteliğe kurşun atıyor bugünlerde. Sonra kumarda kaybetmiş... Şu zavallı Mimi'nin kendisi yardıma muhtaç; borsada değerlerin düşmesi mahvetti onu. Ancak bana çiçek getirebilecek kadar parası var.

Böylece sözünü ettiği adam Daguene idi. Yeni uyanmış olmanın gevşekliliği içinde Zoe'ye sırrını açmıştı. Hizmetçi kadın, onun gizli dertlerini öğrenmeye alışık olduğu için saygıyla karışık bir sevgiyle dinliyordu. Hanımı kendisine, işlerinden söz etmeğe lâıyk gördüğüne göre o da düşüncesini söylemek cesaretini gösterecekti. Her şeyden önce Nana'yı çok sevdiğini söylüyordu. Bayan Blanche'dan bu-

EMILE ZOLA

43

nün için ayrılmıştı. Şimdi bu bayan Blanche kendisini tekrar yanına alabilmek için neler yapmıyordu neler! Çalışacak kapı yok değildi. Oldukça tanınmıştı! Ama sıkıntı da olsa bile hanımından ayrılmayacaktı.

İlerisinin parlak olduğuna inanıyordu. Sonra da öğütlerini sıralamaya başladı, insan gençken bir takım saçma sapan işler yapardı. Bu sefer dikkatli olmak gerekirdi. Erkekler keyiflerinden başka bir şey düşünmezlerdi. Nana'nın alacaklılarını susturması ve para bulması için bir kelime söylemesi yeterdi.

- Bütün bunlar bana üçyüz frank getirmiyor, diye tekrarladı. Üçyüz frank lâzım bana, bugün hemen... insanın üçyüz frank alabileceği birini tanımaması ne kötü şey.

Kafasını çatlatırcasına düşünüyor; halası bayan Le-rat'yı Ramboauillet'ye göndererek, süt nineye sabahı beklemesini söyletmek istiyordu. İstedliğini yerine getirememiş olması, bir gün önce kazandığı başarının zevkini bozmuştu. Kendisini alkışlayan bütün bu erkekler arasında, üçyüz frank verecek biri yok muydu yani? Hem sonra, karşılıksız parada alınamazdı kimseden. Aman yarabbi; ne kadar talihsizim ben! diyordu içinden. Bebeği hiç aklından çıkmıyordu. Cin gibi bakışlı, mavi gözleri vardı yavrucuğun. Hele kekeleyerek, o kadar acayip bir sesle «Anne!» diyeşi vardı ki gülmekten katıltırdı insanı!

Bu sırada sokak kapısının elektrikli zili çalındı. Zoe bir sır söylemiş gibi fısıltıyla:

- Bir kadın geldi; dedi. Bu kadını belki yirmi kere görmüştü. Ama hiç tanıymıyormuş gibi yapıyor ve bunun sıkıntı içinde bulunan kadınlarla olan ilişkisini bilmezlikten geliyordu.

J

Adını söyledi bana... Bayan Tricon'muş. Nana :

- Tricon kadın ha! diye bağırdı. Sahi o mu? Bak unutmuştum. İçeri alın...

Zoe Bn. Tricon'u içeri soktu. Uzun boylu iki uzun saç omuzlarından sarkan ihtiyar bir kadındı bu. Avukat

44

NANA

yazıhaneleri arasında mekik dokuyan bir kontes hali vardı. Zoe hemen odaya bir erkek girdiği zaman yaptığı gibi sessizce çekilip gitti. Kaldı ki durabilirdi de. Tricon kadın, oturmadı bile. Nana ile aralarında kısa bir konuşma geçti:

- Elimde biri var bugün sizin için... İster misiniz?

- Evet... Ne veriyor?

- Dört yüz frank.

- Peki saat kaçta?

- Üçte... Kabul mü? -Kabul.

Daha sonra Tricon havadan söz açtı. Kuru bir hava vardı. İyi olurdu böyle havalarda yürümek. Daha göreceği dört beş kişi vardı. Küçük bir cep defterine baktıktan sonra çıkıp gitti. Nana yalnız kalmıştı. Yüreği ferahlamıştı şimdi. Omuzlarından hafif bir ürperti geçti. Tekrar, gevşek gevşek, üşümüş bir dişi kedi gibi, yatağının sıcaklığına gömüldü. Yavaş yavaş gözleri kapanıyordu. Ertesi gün Lou-is'ciği nasıl şık giydireceğini düşünerek gülümsüyordu. Biraz sonra büsbütün uykuya daldı. Şimdi rüyasında, bir akşam

önceki ateşli saatleri yaşıyor; bas bir sesle uzun uzun yankılanan bravo sesleri arasında yorgunluğunu gideriyor-du.

Saat onbirde Zoe, Bayan Lerat'yı odaya soktuğu zaman, Nana hâlâ uyuyordu. Ama gürültüden uyandı ve hemen :

- Sen misin... bugün Rambouillet'ye gideceksin; dedi. Halası:

- Bunun için geldim, diye cevap verdi. Onikiyi yirmi geçe bir tren var. Nasıl olsa yetişirim. Genç kadın esneyerek:

- Olmaz... Biraz sonra. Para geçecek elime. Yemek yersin. Sonra düşünürüz.

Zoe hanımının sabahlığını getirdi.

- Berber geldi efendim; diye mırıldandı.

EMİLE ZOLA

45

Fakat Nana tuvalet odasına geçmek istemiyordu.

- Girin içeri Francis; diye bağırdı.

İyi giyinmiş efendiden bir adam içeri girip selâm verdi. Tam bu sırada Nana çıplak ayaklarıyla yataktan çıkıyordu. Hiç telâşlanmamıştı; Zoe'nin, sabahlığı giydirmesi için kollarını uzattı. Francis de, hiç istifini bozmadan ve arkasını dönmeden vekarlı bir tavırla olduğu yerde duruyordu. Nana oturup da saçlarına ilk tarağı vurduğu zaman :

- Her halde gazeteleri görmemiş, olacaksınız dedi... Fi-garo da çok güzel bir yazı var.

Gazeteyi de getirmişti. Bayan Lerat gözlüğünü takıp pencerenin yanında ayakta durarak yüksek sesle okumaya başladı. Sırık gibi boyunu büsbütün uzatıyor, çapkınca bir sıfat geçince burun deliklerini oynatıyordu. Fauchery, bu yazıyı tiyatrodan çıkar çıkmaz sıcağı sıcağına yazmıştı. Nana'nın sanat tarafım ince işnelemiş ama kadınlığı karşısında duyduğu kabaca hayranlığı dile getirmişti.

Francis durmadan :

- Mükemmel! diyordu.

Sesiyle alay edilmesi Nana'yı pek eğlendirmişti Nazik adamdı bu Fauchery. Bu davranışını mükâfatlandıracaktı. Bayan Lerat yazıyı okuyup bitirdikten sonra bu erkeklerin hepsi de azgın şeyler; diye homurdandı; daha fazla bir şey de söylemedi. Yalnız kendisinin anladığı bu lâfından kendisi memnundu.

Francis, Nana'nın saçlarını yukarıya kaldırıp bağladıktan sonra selâm vererek:

- Akşam gazetelerinde de bir göz atarım... Her zamanki gibi değil mi? Saat beşte geleyim?

- Bana bir kutu kremler, yarım kilo badem şekeri getirin Boissier'den olsun! Adam kapıyı çekerek giderken Nana salondan, bağırarak söylemişti bunu.

Genç kadın ile halası yalnız kalınca öpüşmediklerini hatırladılar; birbirlerinin yanaklarına şapırtılı birer öpücük Kondurdular. Yazı ikisini de canlandırmıştı. O zamana ka-

46

NANA

dar uyuklayan Nana; yine başarısının nöbetine tutuldu. Eh! Rose Mignon ne haldeydi kim bilir bu sabah! Halası, heyecandan midesine sancı girdiğini söyleyerek tiyatroya gelmediği için Nana, sanki alkışlar altında bütün Paris yerle bir olmuş gibi, hikâyesinin heyecanına kapılmış kendinden geçerek anlatıyordu. Sonra birdenbire durup gülerek, Gout-te-d'Or sokağında kıcını kıvırarak dolaştığı zaman acaba bunları yazarlar mıydı, dedi. Bayan Lerat başını sallıyordu. Hayır hayır, hiç, kimse böyle olacağını kestiremezdi. Şimdi ihtiyar kadın Nana'ya kızım diyerek ciddi bir tavırla konuşmaya başlamıştı. Annesi, babasının ve büyük annesinin ardından öteki dünyaya gittikten sonra, ikinci anası olmamış mıydı. Nana çok duygulanmıştı, nerdeyse ağlayacaktı. Ama bayan Lerat geçmiş, geçmişti diyordu durmadan. Evet, pis bir geçmişti bu! Öyle şeyler ki, bunları her gün kurcalamamak iyi olurdu. Çoktandır yeğenini görmüyordu. Çünkü ailede kendisinin de bu kızla birlikte yoldan çıkacağını söylemişlerdi. Aman yarabbi olur muydu böyle şey! Nana'dan kendisine açılmasını istemiyordu. Her zaman temiz bir hayat geçirdiğinden emindi. Şimdi ona böyle iyi durumdayken kavuşmak ve çocuğunu sevdiğini görmek yetiyordu. Bu dünyada namuslulukla çalışmaktan daha değerli bir şey olamazdı.

Gözleri merakla parıldayarak lâfı değiştirdi ve :

- Kimden bu bebek? diye sordu. Nana şaşırmişti; bir an duraksayarak :

- Efendiden bir adamdan; dedi.

- Bak hele!.. Seni döven bir dülgörden olduğunu söylüyorlardı... Eh şimdi bırakalım bunu, başka bir gün anlatırsın, ağzımın ne kadar sıkı olduğunu bilirsin!... Haydi keyfine bak prensler gibi büyütürüm ben onu. Bayan Lerat çiçekçilik yaparak geçinirdi. Ama işini bırakmıştı artık. Şimdi metelik üstüne metelik koyarak sağladığı altıyüz franklık aylık gelirle yaşıyordu. Nana ona küçücük güzel bir ev kiralayacağına söz verdi. Ayrıca ayda yüz

EMİLE ZOLA

47

frank verecekti. Bu rakamı duyunca, hala kendinden geçerek, elde ettiği erkekleri iyice sızdırmasını söyledi yeğenine. Bir kere daha öpüştüler.

Fakat, Nana sevincinin ortasında, Louis'cikten söz edilirken birden canlanan bir hatırıyla kederlenivermişti. •

- Ne can sıkıcı şey, saat üçte çıkmam lâzım. Al sana bir angarya daha! diye mırıldandı.

Tam bu sırada Zoe içeri girdi, sofranın hazır olduğunu söyledi. Yemek odasına geçtiler. Daha önceden gelmiş yaşlı bir kadın masanın başında oturuyordu. Şapkasını çıkartmamıştı. Sirtında kına ile kaz kakası arası renkte bir elbise vardı. Nana bu kadını, orada görünce şaşmadı. Sadece neden odaya girmedığını sordu.

- Ses duydum. Yalnız olmadığınızı düşünmüştüm de; diye kadın cevap verdi.

Kibar tavırlar takınan bu bayan Maloir, Nana'nın eski bir ahbabıydı; ona misafiriğe gelirdi. Bayan Lerat'nın orada bulunuşu, önce canını sıkımsı gibi görünüyordu. Sonra halası olduğunu öğrenince, gülümseyerek kadını tatlı bir bakışla süzdü. Karnının açlıktan zil çaldığını söyleyen Nana sofradaki turplara saldırıp ekmeksiz yemeğe başladı. Resmi bir tavır takınan bayan Lerat turp yemeyeceğini söyledi. Dediğine göre balgam yapıyormuş. Zoe, kotlet getirdiği zaman, Nana, etten bir iki lokma alarak, kemikleri emmekle yetindi. Arada bir göz ucuyla ahbabının şapkasına bakıyordu.

Nihayet :

- Bu benim verdiğim yeni şapka değil mi? diye sordu. Bayan Maloir ağzındaki lokmayı yutmadan :

- Evet, düzelttim; diye cevap verdi.

Şapka acayip bir şekil almıştı. Ön tarafı kesilip açılmış tepesine kocaman bir tüy takılmıştı. Bayan Maloir'in aca-yıp bir merakı vardı: bütün şapkalarını elden geçirir ezer bozardı. Neyin kendisine yakıştığını yine kendi bilirdi. Şöy-

48

NANA

le bir elden geçirerek en güzel bir şapkayı bir kasket haline getirirdi. Beraber sokağa çıktığı zaman utanmamak için bu şapkayı ona satın almıştı Nana. Nerdeyse darılacaktı:

- Bari çıkartın başınızdand! diye bağırdı. İhtiyar kadın kasılarak :

- Hayır, teşekkür ederim, rahatsız etmiyor beni; yemek yememe engel olmuyor; dedi.

Kotletten sonra sofraya karnıbaharla, bir önceden kalmış, bir parça tavuk söğüşü geldi. Nana her yemeğin gelişinde yüzünü hafifçe buruşturuyor, duraksıyor, kokluyor, sonra tabağındaki yemeğe el sürmeden bırakıyordu. Reçel yiyerek yemeğini bitirdi. Soğukluk faslı uzadı gitti. Zoe, sofrayı toplamadan kahveleri getirdi. Kadınlar sadece önlerindeki tabakları ittiler. Hep o güzel geceden söz edildi. Nana bir sigara sararak, sandalyasının arkasına yaslanıp tüttürdü. Zoe, arkasını büfeye yaslayarak kollarını sarkıtıp orada duruyordu. Şimdi onun hayat hikâyesini dinliyorlardı. Bercy'li bir ebenin kızınıymış. Annesinin işleri kötü gitmiş. Kendisi önce bir dişçinin yanına girmiş, sonra da bir sigorta prodüktörünün; ama yapamamış burada. Sonra, biraz övünerek oda hizmetçiliğini yaptığı kibar kadınların adlarını sayıp dökmeğe başladı. Zoe bu kadınlardan adlarıyla söz ediyordu; bütün servetlerini ona teslim ederlermiş. Ona göre, kendisi olmasaymış başlarına çok iş gelirmiş, Meselâ bir gün, Bayan Blanche Octave'la beraberken; ihtiyar çıkagel-miş. Bunun üzerine Zoe ne yapmış? Salondan geçerken düşmüş gibi yapmış,

ihtiyar, bir bardak su getirmek için hemen mutfağa koşmuş, bu sırada Bay Octave sıvışmış.

Hizmetçisini hayranlıkla karışık bir sevgiyle dinleyen Nana :

- Ah ne iyi şeydir şu Zoe! dedi. Bayan Lerat :

- Başımдан çok felâket geçti... diye söze başladı.

Sonra Bayan Maloir'a sokularak sırlarını açmaya başladı. İhtiyar kadınlar liköre batırılmış şeker yerken çene

EMİLE ZOLA

49

çalmaya başladılar. Maloir başkalarının sırlarını dinlerdi. Ama kendisi hakkında kimseye bir şey çıtlamazdı. Denildiğine göre, bilinmeyen bir yerden aldığı maaşla kimsenin kapısından içeri ayak atmadığı bir odada yaşamaktaydı.

Nana birdenbire öfkeleni:

- Hala bıçakla oynamayın, fena oluyorum, demedim mi size! diye bağırdı.

Bayan Lerat buna aldırış etmeden, masanın üstündeki iki bıçağı haç şeklinde birbirinin üstüne koydu. Öte yandan genç kadın batıl inançlara inanmadığını söylüyordu. Ona göre yere dökülen tuzun hiç bir anlamı yoktu, cuma gününün uğursuz olduğu da bir masaldı; ama bıçak için böyle söyleyemezdi. Uğursuzluğunu denemişti. Hiç şüphesiz başına tatsız bir iş gelecekti. Esnedi, derin bir can sıkıntısı içindeymiş gibi:

- Daha iki saat var... dedi. Dışarı çıkmam lâzım. Ne can sıkıcı şey!

• İki ihtiyar kadın birbirine baktı. Üçü de bir şey söylemeden başlarını salladılar. Şüphesiz bu iş daima zevk verici değildi. Nana yine arkasına yaslanıp bir sigara yakmıştı. Ötekiler, bir şey söylemeyerek manalı manalı dudaklarını ısırıyorlardı:

Bir süre sustuktan sonra Bayan Maloir :

- Siz gelinceye kadar biz de bezik oynarız dedi. Sonra Bn. Lerat'ya:

- Bezik bilir misiniz? diye sordu.

Tabii biliyordu, hem de çok iyi. Ortada görünmeyen Zoe'yi rahatsız etmek gereksizdi. Masanın bir köşesi yeterdi; örtüyü, kirli tabakların üstüne kıvırdılar. Fakat bayan Maloir büfenin gözünden kâğıtları almak için yerinden kalkınca, kadınlar oyuna başlamadan Nana, kendisi için bir mektup yazmalarını rica etti. Yazı yazmak canını sıkıyor-n^uş. Hem sonra yazısına da pek güvenemiyormuş, koşup odasından iyi bir kâğıt getirdi. Bir masanın üstünde ucu başlanmış bir yazı kalemiyle üç meteliklik bir mürekkep şişesi

50

NANA

EMİLE ZOLA

51

duruyordu. Mektup Daguene't'e gidecekti. Bayan Maloir kendiliğinden, inci gibi yazısıyla «Canımın içi sevgilim» diye başlayan mektupta, Daguene't'e ertesi gün gelmemesini «Çünkü bunun imkânsız olduğu»nu, ama ister uzakta, ister yakında olsun kendisini kalbinde taşıdığını bildiriyordu.

İhtiyar kadın:

- «Binlerce öpücük» le bitiriyorum diye mırıldandı.

Bayan Lerat her cümleyi beğendiğini başını sallayarak açığa vurmuştu. Gözleri parlıyordu; gönül hikâyeleri dinlemeğe bayılırdı. Kendinden de bir şeyler katmış olmak için

- Güzel gözlerine binlerce öpücük., diye ahenkli buseyle mırıldandı. Nana :

- Evet, «güzel gözlerinden binlerce öpücük»! diye tekrarlardı. Bu sırada iki ihtiyar kadının yüzünde derin bir mutluluk okunuyordu.

Zili çalıp, mektubu biriyle göndermesi için, Zoe'yi çağırdılar. Tam bu sırada, hizmetçi kadın tiyatrodan hizmet bültenini getiren bir adamla konuşuyordu. Nana bu adamı yanına çağırarak dönerken, bu mektubu Daguene't'e götürmesini söyledi. Sonra da bir şeyler sordu. Adamın dediğine göre Bay Bordenave çok memnundu. Şimdiden sekiz gün için bütün yerler tutulmuştu. Bn. Nana, sabahtan beri kaç kişinin adresini istediğini tasarlamazdı. Adam gittikten sonra, Nana dışarda en çok bir buçuk saat kalacağını söyledi. Eğer gelen olursa Zoe bekletecekti. Tam o bunları söylerken sokak kapısının elektrikli

zili çalındı. Bu gelen alacaklılardan biriydi; arabasını kiraya veren adamdı; antredeki bir sedire oturdu. Adam burada oturup akşama kadar baş parmaklarını birbirinin etrafında döndürebilirdi, hiç acelesi yoktu. Tembellikten uyuşuk bir haldeki Nana : yeniden esneyip gerinerek :

- Haydi, cesaret, dedi. Orada olmalıyım.

Ama yerinden kıınıldamıyordu. Yüz as diyen halasının oyununu izliyordu. Çenesini avuçlarının arasına almış, dalgın, düşünüyordu. Saatin üçü çaldığını duyunca yerinden sıçradı. Kabaca :

- Hay Allah cezasını versin! diye bağırdı.

Bunun üzerine kâğıtları sayan Bn. Maloir gevşek sesiyle Nana'ya cesaret vermek istedi.

- İşinizi bir an önce bitirip gelmeniz daha iyi olur cicim; dedi.

Bayan Lerat da kartları karıştırarak :

- Haydi elini çabuk tut; dedi. Ben dört buçuk treniyle gideceğim. Saat dörtten önce parayı getirirsen yetişebilirim dedi.

Nana :

- Oh, uzun sürmez! diye cevap verdi.

On dakika içinde Zoe'nin yardımıyla sırtına elbisesini, geçirdi. Kötü giyinmiş olmasına aldırış etmiyordu.

Tam aşağı ineceği sırada yine kapı çalındı. Bu sefer kömürcü gelmişti. Gelirse gelsin! Arabacının yanında oturup ona arkadaşlık ederdi; böylece canı sıkılmazdı adamların. Yalnız bir gürültü çıkmasından çekinerek mutfaktan geçti ve servis kapısından sıvıştı. Buradan geçtiği çok olurdu; eteğini toplamaya alışmıştı.

Bn. Lerat ile yalnız kalınca. Bn. Maloir :

- Eh, bir kadın iyi ana ise, ne yapsa affedilir. Nana'nın halasını oyun iyice sarmıştı:

- Bende seksen Rua var; dedi.

Şimdi ikisi de sonu gelmeyen bir partiye gömülmüşler-

Sofra hâlâ toplanmamıştı. Odayı yemek kokusuyla karışık bir sigara dumanı kaplamıştı. Şimdi ikisi de liköre batırılmış şeker yiyorlardı. Yırrni dakikadır bir yandan şurup ferken bir yandan oynuyorlardı; Zoe birden içeri girerek

52

NANA

sanki kapı yoldaşlarıymış gibi ihtiyar kadınları omuzlarından tutup sarsarak :

- Bana bakın; kapı yine çalındı. Eğer çok misafir gelirse bana bütün ev lâzım olacak. Şurada oturamaz mısınız. Haydi. Çabuk tutun elinizi! diye bağırdı.

Bn. Maloir partiyi bitirmek istiyordu. Ama Zoe'nin kâğıtlara saldıracağını anlayarak hiçbir şey bozmadan oyunu bırakmaya karar verdi. Bu sırada Bn. Lerat da konyak şişesini, kadehleri ve şekerini götürüyordu.

Sonra ikisi de mutfağa koştular, kurutulmak için serilmiş bezlerle hâlâ su ile dolu bulaşık kabı arasında bir masaya iliştiler.

- Üçyüz kırk demiştik... Sıra sizde...

- Ben körü oynuyorum.

Zoe yeniden içeri girince onları oyuna gömülmüş buldu. Hiç konuşulmadı. Biraz sonra, bayan Lerat kâğıtları karıştırırken, Bn. Maloir :

- Kim geldi? diye sordu. Hizmetçi kadın :

- Oh! Kimse değil, dedi, kayıtsızlıkla. Bir delikanlı... Kapı dışarı edecektim ama o kadar sevimli şey ki. Yüzünde tek bir tüy bile çıkmamış daha. Tatlı mavî gözlü, kız gibi bir çocuk... Elinde kocaman bir buket var. Bana vermeğe bir türlü razı olmadı. Büyümüş de küçülmüş bir okul çocuğu!

Bayan Lerat grog^ yapmak için bir sürahi su getirmeğe gitti. Bn. Lerat'ya, Zoe de bir bardak içmek istediğini söyledi. Ağzının zehir gibi olduğunu söylüyordu.

Bn. Maloir :

- Peki onu nereye oturtunuz?

- Hani şu dip taraftaki küçük oda var ya... sadece hanımın bir sandığı ile bir masa bulunan daracık yer... İşte hödükleri oraya oturturum.

(*) Bir çeşit şekerli sıcak içki.

EMİLEJZOLA

53

Tam groguna bol bol şeker atarken kapı çalınınca yerinden sıçradı. Hay Allah cezasını versin! içkisini rahatça içirmeyecekler miydi kendisine. Koşup kapıyı açtı. Dönüşünde Bn. Maloir'in öğrenmek ister gibi yüzüne baktığını görünce :

- Bir şey değil; bir buket göndermişler, dedi.

Şimdi üç kadın, başlarıyla birbirlerine selâm vererek içkilerini yükümlüyorlardı. Nihayet Zoe sofrayı toplarken üst üste iki kere kapı çalındı.

Yo ama bu ciddi bir şey değildi. İki keresinde de küçümser gibi hep o cümleyi tekrar ederek mutfaktakilere haber verdi:

- Bir şey değil, bir buket göndermişler.

Bu sırada iki ihtiyar kadın Zoe'ye çiçekler geldiği zaman antrede bekleyen alacaklıların ne hale girdiklerini anlatarak gülüştüler. Evin hanımı buketleri tuvalet masasının üstünde bulacaktı. Ne yazık ki bu kadar pahalı olan bu çiçeklerden on metelik bile elde edilemiyordu. Parayı sokağa atmaktan başka bir şey değildi bu.

Bn. Maloir :

- Ben, dedi, Paris'te erkeklerin kadınlar için harcadıkları çiçek parasıyla bir gün geçinirim.

Bn. Lerat :

- Öyle görünüyor ki çok kanaatkarsınız. Sadece buketleri bağladıkları sicim parası bile... Haydi azizim, altmış dam.

Saat dörde on vardı. Zoe hanımının bu kadar gecikmesine hayret ediyordu. Genel olarak, hanımı dışarı gitmek zorunda olduğu zaman, öğleden sonra bu işi çabucak kıvrır-verirdi. Bn. Maloir, insanın her zaman istediğini yapamayacağını söyledi. Bn. Lerat, tabii, hayatta bir takım akla gelmeyen engeller vardır, diye ekledi. Beklemekten başka ya-Pacak bir şey yoktu. Yeğeni işi çaktığı için gecikmiş olma-her halde? Kaldı ki burada bir sıkıntıları da yoktu.

54

NANA

Mutfakta pek rahattılar. Elinde kör olmadığı için Bn. Le-rat Karoyu attı.

Zil yeniden çalınmaya başlamıştı. Zoe bu sefer ah al moru mor görmüştü. Sesini alçaltarak:

- Aman Allahım, şişko Steiner geldi; dedi. Herifi küçük salona aldım.

Şimdi, Bn. Maloir, bu tip erkekleri tanımayan Bn. Le-rat'ya bankeri anlatıyordu. Rose Mignon'u bırakıyor muydu yoksa? Zoe başım salladı. Bir bildiği vardı. Ama şimdi yeniden gidip kapıyı açması gerekmişti.

Döndüğü zaman :

- Bir bu eksikti; dedi. Şu pinti ihtiyar. Hanımın sokağa çıktığını boşuna söyledim durdum. Yatak odasına girip kuruldu... Onu akşama bekliyorduk.

Saat dördü çeyrek geçtiği halde Nana hâlâ görünmemişti. Neden bu kadar geç kalmıştı? Akıllıca bir iş değildi bu. İki buket daha getirmişlerdi. Zoe'nin canı sıkılmıştı. Kahve kalmış mı diye baktı. Evet bu hatunlar kahveye bayılırlardı herhalde. Bu onları uyuklamaktan kurtarırdı. Hep aynı hareketlerle kâğıt ata ata uykuları gelmiş, iskemlelerinin üstünde sırtları eğik oturuyorlardı. Saat buçuğu vurdu. Hiç şüphe yok hanımın başına bir şey gelmiş olmalıydı. Kadınlar, aralarında fısıldaşarak konuşmaya başladılar.

Birden Bn. Maloir durumu unutup :

- Bu ele beşyüz var. Koz kent majör... diye bağırırdı. Zoe :

- Susun orada! diye öfkeyle söylendi. Bu adamlar ne derler sonra?

Mutfaktaki sessizlik içinde, iki ihtiyar kadın fısıldaşarak çekişirken servis merdiveninden bir ayak sesi geldi. Nihayet Nana gelmişti. Daha kapıyı açmadan soluklan duyuldu. Sert bir tavırla içeri girdi, yüzü kıpkırmızıydı. Etekliği, bağlar koptuğu için merdivenleri süpürmüş ve kadife kumaş, birinci kattaki kirloz hizmetçinin dağıttığı çöplerir meydana getirdiği bataklığa bulaşarak kirlenmişti.

EMİLE ZOLA

55

Bn. Lerat yeğenini görünce:

- Nihayet gelebildin! Başına bir şey mi geldi yoksa! Herkesi böyle bekletmek hoşuna gidiyor her halde... Kadın, hâlâ Bn. Maloir'in beşyüzüne içerlediği için dudaklarını büzerek söylemişti bunları.

Zoe de:

- Hiç de akıllıca bir şey değil bu yaptığınızı; diye ona katıldı.

Zaten canı sıkılan Nana'yı bu sitemler büsbütün çileden çıkarttı. Şu katlandığı sıkıntıdan sonra kendisini böyle mi karşılayacaklardı!

- Beni rahat bırakacak mısınız ha! diye bağırdı. Hizmetçi:

- Aman susun; dışarıda adamlar var..

Bunun üzerine sesini alçaltan genç kadın kekeleyerek

- Keyfimden mi geç kaldığımı sanıyorsunuz! dedi. Bitirmek bilmiyordu bir türlü. Benim yerimde sizin olmanızı isterdim hani... kan ter içinde kaldım; herife şaplağı indire-sim geldi... Sonra yolda tek bir arabaya rastlamadım. Bereket versin buraya iki adımlık bir yerdeydim. Ama yine de soluk soluğa koştum.

Halası:

- Parayı aldın mı? diye sordu.

- Ha! Şu mesele! dedi Nana.

Ocağın karşısındaki bir iskemleye oturmuştu; bacakları kopuyordu yorgunluktan. Soluk almadan korsajından bir zarf çıkardı; içinde yüz franklık dört banknot vardı. Tamam olup olmadığını anlamak için sert bir parmak hareketiyle yırttığı için, bu yırtıktan paralar görünüyordu. Öteki uç kadın, Nana'nın eldivenli küçük elindeki bu kirli zarftan gözlerini ayırmıyorlardı. Vakit çok geçti. Bn. Lerat, ertesi gün Rambouillet'ye gidecekti. Nana uzun uzadıya açıklamalara girişmişti.

56

NANA

Hizmetçi kadın :

- Hanımcığım., sizi bekleyenler var; diye tekrarladı.

Ama genç kadın yeniden köpürdü. Beklesindi gelenler. İş bitinceye kadar. Halası elini paraya uzatırken :

- Yo! Hepsini almayacaksın. Sütüne için üçyüz frank. Elli frangı da senin yol paran ve harçlığın... Bana da elli frank kalır.

Bozuk para bulmak büyük bir mesele oldu. Evde, on frank bile yoktu. Bn. Maloir'dan istemeğe kalkmadılar; çünkü hiç bir zaman otobüs parası olan altı metelikten fazla taşımazdı yanında. Nihayet, gidip sandığıma bakayım, diyerek Zoe odadan çıktı. Kadının getirdiği bozuk paraları masanın ucunda saydılar. Bn. Lerat Louis'ciği ertesi gün getireceğini söyleyerek hemen çıkıp gitti.

Nana, Zoe'ye :

- İçeride bekleyenler var demiştiniz değil mi? diye hep oturduğu yerde dinlenirken sordu.

- Evet efendim; üç kişi.

Böyle diyerek önce bankerin adını söyledi. Nana, yüzünü buruşturdu: Bu Steiner olacak herif, bir akşam önce bir buket attığı için kendini sıkıntıya sokacağını sanıyorsa alda-nıyor, diye düşündü.

- Yani bıktım artık. Kimseyi kabul edecek değilim. Gidip kendilerine eve gelmeyeceğimi söyleyin.

Zoe, hanımının yine yanlış bir iş yapacağını düşünerek, kızmış gibi, ciddi bir sesle :

- Düşünün biraz hanımcım da öyle karar verin. Bay Steiner'i kabul etmelisiniz.

Sonra beklemekten usandığını söylemeğe başlayan, bitişik odadaki Hırvattan söz etti. Nana büsbütün kızdı, kimseyi almayacağım diye diretti; kimseyi görmek istemiyordu! Bu yılışık adam da nereden çıkmıştı başına!

EMİLE ZOLA

57

- Sepetle hepsini! Ben Bn. Maloir'la bezik oynayaca-. Bu daha iyi bence.

Zil sesi sözünü yarıda bıraktırdı. Yine bir traşçı daha! Zoe'nin kapıyı açmasına engel oldu. Ama hizmetçi kadın onu dinlemeyerek mutfaktan çıkmıştı. İçeri döndüğü zaman, emreder gibi bir tavırla masanın üstüne iki kart bırak-* ti:

- Hanımımın kendilerini kabul edeceğini söyledim... Salonda oturuyor bu baylar... dedi.

Nana öfkesinden küplere binerek yerinden kalktı. Fakat kartlarda Marki de Chouard'la Kont de Muffat de Be-uville adlarını görünce yelkenleri suya indirdi. Bir an bir şey söylemeden durdu.

Nihayet :

- Kimmiş bunlar? Tanıyor musunuz? diye sordu. Zoe esrarlı bir şekilde dudağını ısırarak :

- İhtiyarı tanıyorum; dedi.

Hanımın daha da bir şeyler öğrenmek ister gibi yüzüne bakınca :

- Bir yerde görmüştüm; dedi.

Bu söz üzerine genç kadın kararını verdi. Kahve kokusu içinde ve ocakta kalan son korların karşısında ısındığı bu odanın ılık havasından ayrılmak fena halde canını sıkımişti. Bn. Maloir'i tek başına bırakıp mutfaktan çıktı. İhtiyar kadın şimdi iskambil falına bakıyordu; şapkasını da hiç Çıkartmamıştı; yalnız daha rahat etmek için, çenesini bağlayan kurdeleleri çözüp, omuzlarının arkasına atmıştı.

Tuvalet odasında, Zoe'nin yardımıyla sırtına bir sabah-hk geçirirken, canını sıktıkları için, erkeklere dişlerinin arasından küfür yağdırıyordu. Bu kaba sözler, hizmetçi kadını üzümüştü. Çünkü hanımının eski hayatının pisliklerinden kendini kurtaramadığını görüyordu. Öyle ki, sakın olmasını söyleyecek kadar ileri gitti.

- Haydi sen de! Bir sürü hergele bunların hepsi de!

58

NANA

Bununla birlikte kendi deyimiyle, o prenses tavrını takındı. Salona doğrulacağı sırada Zoe kendisini durdurdu ve Marki de Chauard'la, Kont de Muffat'ı tuvalet odasına soktu. Böylesi daha iyiydi.

Genç kadın özentili bir nezakette :

- Sizi beklediğim için üzgünüm, beyler dedi.

Adamlar selâm verip oturdular. İşlemeli bir tül perdeden odaya hafif bir aydınlık sızıyordu. Evin en iyi döşenmiş odası burasıydı. Duvarlarına açık renk kumaşlar gerilmişti. Üstü mermerli bir tuvalet masası, çerçevesi oymalı bir döner ayna, mavi saten kaplı bir şezlong ve iskemleler. Tuvalet masasının üstünü kaplayan gül, leylâk, sümbül demetlerinden yapılan baygın bir çiçek kokusu dolduruyordu insanın içini. Küvetlerden yayılan ağır kokuyla birlikte bir bardağın içine ufalanmış keskin bir lavanta çiçeği kokusu da karışmaktaydı. İyi bağlanmamış olan sabahlığına sımşık sarılan Nana, cildi hâlâ terle nemli, bu danteller içindeki tuvaletine kendisi de şaşmış, gibiydi.

Kont Muffat çok ciddi bir sesle :

- Sizi görmek için ısrar ettiğimizden dolayı özür dilerim efendim, dedi... Size bir dilekte bulunmak için geliyoruz. Marki ile ben mahallenin Yardım Sevenler Derneği üyesiyiz.

Marki de Chouard çapkın bir eda ile hemen ekledi:

- Bu evde büyük bir artistin oturduğunu öğrendiğimiz zaman; yoksullarımız için kendisine baş vurmaya ayrı bir önem verdik... Büyük sanatçılar iyi yürekli de olur...

Nana yapmacıklı bir alçak gönüllülüğe büründü. Bir yandan ne yapacağını düşünürken, bir yandan da, hafif hafif başını sallayarak cevap veriyordu. Kontu buraya getiren ihtiyar olmalıydı; gözlerinde şeytanlık okunuyordu markinin. Ama ötekine de pek güvenmemeliydi; adamın şakak damarları'acayip bir şekilde kabarmıştı. Tek başına da gelebilirdi elbet. Kapıcıdan adını öğrenmişler; sonra da her biri kendi hesabına buraya sürüklenmişti.

EMİLE ZOLA

59

Nana çok tatlı bir sesle :

- Elbette baylar... Gelmekle çok iyi ettiniz; dedi.

Fakat elektrikli zilin sesi onu hafifçe ürpertti. Yine bir gelen vardı. Bu Zoe de hemen açardı kapıyı. Nana sözüne devam ederek :

- İnsan bir şeyler verebilirse pek mutlu olur elbet; dedi.

Gerçekten de kendisine baş vurulması gururunu okşa-mıştı.

Marki tekrar söze başlayarak :

- Ah, ne büyük bir sefalet bilseniz! dedi. Mahallemizde üçbinden çok yoksul var. Kaldı ki en zengin mahallelerden biri: İnsanların nasıl bir sıkıntı içinde yaşadıklarını düşünemezsiniz: bir lokma ekmek bulamayan çocuklar, hasta, kimseden yardım görmeyen kadınlar, soğuktan ölen insanlar.

Nana çok duygulanmıştı:

- Zavallılar! diye bağırdı.

Markinin sözleri öylesine yüreğine dokunmuştu ki gözlerinden yaşlar boşandı. Bir ara, özentisizce eğilmişti. Önü açılan sabahlığından boynu görüldü, gergin göğüsleri, tombul butlan ince kumaşın altından belirgin olarak göze çarpıyordu. Markinin toprak rengi yanaklarında hafif bir kızartı belirmişti. Konuşmak üzere olan Kont Muffat gözlerini kapadı. Çok sıcaktı bu tuvalet odası; ağır bir kapalı ser havası. Güller soluyor; kupadaki lavanta çiçeğinden ağır bir koku yayılıyordu ortalığa.

Nana sözlerine şunları da ekledi:

- Böyle durumlarda insan çok zengin olmayı q kadar istiyor ki... dedi. Eh, herkes elinden geleni yapar... İnanın bana baylar, bilseydim ki...

Acıma duygusunun etkisiyle saçma bir şey söyleyecekti az kalsın. Bunun için cümlesini tamamlamadı. Bir an sı-kıntı içinde hissetti kendini. Elbisesini çıkarırken elli frangı nereye koyduğunu hatırlayamamıştı. Ama sonra hatırladı.

60

NANA

Tuvalet masasının köşesinde ters çevrilmiş bir krem kutusunun altında olmalıydı. Tam ayağa kalkarken, kapının zili uzun uzun çalındı. Tamam! Biri daha! Sonu gelmeyecek bunların... Marki ile kont da ayağa kalkmışlardı. Marki kapiya doğru kulak kabartmıştı: şüphesiz bu zil seslerinin ne anlama geldiğini biliyordu. Muffat ona bakıyordu; sonra ikisi de başka tarafa baktılar can sıkıntısı içindeydiler; donuklaşmışlardı. Şimdi, Muffat küt, sağlam yapılı, sık saçlı, başını önüne eğerken sıska omuzlarını kaldırıyor; ikisi de kımıldanmadan durdular.

Nana gülerek, on tane iri gümüş parayı adamlara uzatırken:

- Size ağırlık vereceğim, efendim... yoksullar için... dedi.

Çenesindeki o göz alıcı çukur büsbütün derinleşti, bunu söylerken. Şimdi hiç yapmacıksız, iyi yürekli bir genç kız haliyle «bakalım hanginiz alacaksınız» der gibi elindeki paraları adamlara uzattı. Kont daha atik davranarak paraları aldı; yalnız, bir tane beş franklık kalmıştı. Genç kadının elinden alırken ılık ve yumuşak derisine temas edince hafifçe ürperdi. Nana hep öyle neşeyle gülüyordu.

- Şimdilik bu kadar, baylar; bir daha sefere daha çok vereceğimi umuyorum; dedi.

Artık orada daha fazla kalmalara sebep yoktu; marki ile kont selâm vererek kapiya doğruldular. Tam çıkacakları sırada kapısının zili yeniden çınladı. Marki hafifçe gülümsedi, oysa kont daha da ciddileşmişti. Nana, Zoe'nin yeni geleni oturtacak bir köşe bulabilmesi için adamları biraz oyaladı. Evine gelenlerin birbiriyle karşılaşmalarından hoşlanmazdı. Ama bu sefer evin içi dolup taşıyordu. Bunun için salonun boş olduğunu görünce içi ferahladı. Zoe adamları dolaplara mı tıkmıştı yoksa?

Salonun, eşiğinde durarak :

- Yine görüşelim baylar; dedi.

Gülüşü ve berrak bakışı ile ikisini de sarmıştı. Kont de Muffat, sosyete adamı olduğu halde heyecanlanmıştı; hava

EMİLE ZOLA

61

almak ihtiyacını duyuyordu, bu tuvalet odasının "çiçek ve kadın kokusu boğuyordu onu. Arkasından gelen Marki de Chouard, görülmediğinden emin olarak, yüzü allak bullak olmuş, diliyle dudaklarını yalayarak Nana'ya göz kırptı.

Genç kadın tuvalet odasına girdiği zaman, Zoe'nin elin* de kartvizitler ve mektuplarla kendisini beklediğini görünce kahkaha ile gülerken:

- Gördün mü şu morukları, içine ettiler elli frangımın! diye bağırdı.

Bu işe kızmamıştı; erkeklerin kendisinden para sızdırması pek tuhaf gelmişti ona. Ama elinde metelik bırakmamıştı bu domuz herifler. Kartları ve mektupları görünce yine cinler başına toplandı. Mektuplar için bir diyeceği yoktu. Bir akşam önce kendisini alkışlayan kibar adamlardan geliyordu Ama şu ziyaretçilerin yapacağı şey arabayı çekip gitmekti.

Zoe adamları her köşeye yerleştirmişti; her oda koridora açıldığı için, dairenin bu bakımdan pek elverişli olduğu görülüyordu. Bayan Blanche'ın evinde ise salondan geçmek gerekirdi. Bu yüzden Bayan Blanche'ın başı çok ağrı-mıştı. İlk düşüncesinden caymamış olan Nana :

- Hepsini kapı dışarı et bu adamların. Önce şu pinti moruktan başla, dedi.

- Onu çoktan savdım, efendim dedi Zoe gülümseyerek. Sadece size bu akşam gelemeyeceğini söyleyecekmiş.

Bu çok sevindirici bir haberdirdi. Nana ellerini çırptı. Gel-rneyecekmiş ha! Ne güzel şans! Demek serbest kalacaktı. Sanki en korkunç işkencelerden kurtulmuş gibi, sevinçle derin derin içini çekti. İlk aklına gelen Daugenet oldu. Zaval-ılcığa perşembeyi beklemesini yazmıştı! Şimdi Bn. Maloir hemen ikinci bir mektup yazmalıydı! Ama Zoe, bayan Ma-loir'in her zamanki gibi haber vermeden sıvıştığını söyledi. Nana, önce birini göndermek istediye de sonrada duraksa-dı- Çok yorgundu. Bütün geceyi uykuyla geçirmek ne kadar iyi olacaktı! Bu nefis ziyafeti düşününce Daugenet'yi çağdırmaktan vazgeçti. Kendisine bu zevki çok görmemeliydi.

62

NANA

Oburcasına :

- Tiyatrodan döner, dönmez yatacağım. Beni öğleden önce uyandırmayın; dedi.

Zoe yerinden kımıldanmamıştı. Hanımına açıkça öğüt vermesi yakışık almazdı. Yalnız onu tecrübesinden yararlandırmak için elinden geleni yapacaktı. Hanımı bu yersiz düşüncesi ortaya atınca :

- Bay Steiner'i de mi? diye yavaşça sordu. Nana :

- Elbette, hem de ötekilerden önce; diye cevap verdi. Zoe, hanımına düşünmek için zaman bırakmak üzere

biraz daha bekledi ve alttan alta, Nana'ya, rakibi olan Ro-se Mignon'un elinden, bütün tiyatrolarda tanınan böylesine zengin bir adamı almakla övünç duymak istemiyor musunuz, diye sordu.

Kadının ne dediğini anlayan Nana :

- Çabuk elinizi tutun, şekerim, ve canımı sıktığını söyleyin. Bir dönüş yaptı; yarın bu hevесе kapılabilirdi; çapkınca bir jestle gülerек göz kırptı:

- Ne olursa olsun bu adamı ele geçirmek istersen bunun en kısa yolu, kapı dışarı etmektir, dedi.

Zoe fena halde bozulmuştu. Birden hanımına büyük bir hayranlıkla baktı; sonra gidip, hiç sallanmadan Steiner'i kapı dışarı etti. Bu sırada, Nana, kendi deyimiyle, ortalığın süpürülmesini bekledi. Böyle bir saldırı kimsenin aklına gelmezdi. Başını uzatıp salona baktı. Boşalmıştı. Yemek odasında da kimse kalmamıştı. Artık kimsenin kalmadığından emin olarak evin içini dolaşırken birden bir odanın kapısını açınca bir delikanlıyla burun buruna geldi. Bir sandığın üstüne oturmuştu bu çocuk. Çok rahat, uslu bir hali vardı; elinde de kocaman bir buket tutuyordu.

- Aman yarabbi! diye bağırdı, hâlâ biri var burada!

Delikanlı onu görür görmez gelincik gibi kızarak yere diz çöktü. Heyecandan boğulacak gibi olmuştu. Ne yapacağını bilemeden buketini bir elinden öteki eline alıyordu.

EMİLE ZOLA

63

Nana, bu çocuğun gençliği, elindeki çiçeklerle garip görünüşü karşısında bir acıma duygusuna kapıldı; kahkahayla gülmeye başladı. Çocuklar da mı peşine düşüyordu artık? Şimdi kendini anaca bir duyguya kaptırıp eliyle kalçasına vurarak, şaka için:

- Canın dayak mı istiyor bebeğim? dedi.

- Evet, dedi delikanlı.

Bu cevap Nana'yı daha da keyiflendirmişti. On yedi yaşındaydı, adı Georges Hugon'du. Bir akşam önce

Varietes tiyatrosundaydı; şimdi onu görmeğe gelmişti.

- Bana mı bu çiçekler?

- Evet.

- Ver bakalım, koca budala!

Genç kadın buketi elinden alırken oğlan genç yaşının o tatlı aç gözlülüğüyle ellerine sarıldı. Nana kurtulmak için vurmak zorunda kaldı. Bak hele şu küçük çapkına, ne de gözü pek şey! diye azarlarken Nana'nın yanakları pembe-leşmişti; gülümsüyordu. Tekrar gelmesine izin vererek gitmesini söyledi. Çocuk yürürken sallanıyor, kapıyı bulamıyordu.

Nana tuvalet odasına döndü. Francis de saçlarına son şeklini vermek için hemen çıkageldi. Nana yalnız akşamleyin giyiniyordu. Aynanın karşısına oturdu, başını berberin becerikli ellerinin altında eğerek düşüncelere daldı. Bu sırada Zoe içeri girerek:

- Biri var, bir türlü gitmek istemiyor; dedi. Nana sakın bir tavırla :

- Pek öyleyse bırak kalsın, diye cevap verdi.

- Böyle yaparsak, her gün gelirler sonra.

- Adam sende! Söyle beklesin dursunlar. Karınları çok acıkınca kalkıp giderler.

Şimdi başka türlü düşünüyordu. Erkekleri böyle peşinden koşturmak hoşuna gidiyordu. Aklına gelen bir şey onu büsbütün eğlendirdi: Francis'in elinden kurtularak kapıyı

64

NANA

kendî eliyle kilitledi. Şimdi istedikleri kadar, yandaki odada bile toplansınlar, duvarı delip içeri giremezler ya! diye düşünüyordu. Zoe, mutfığa giden küçük kapıdan girebilirdi. Bu sırada elektrikli zil yine çaldı. Her beş dakikada bir duyuluyordu bu zil. Bir makine düzenliliği ile sert ve berrak sesi çınlıyordu evin içinde. Şimdi Nana eğlenmek için bunları saymaya başlamıştı. Ama birden bir şey hatırladı:

- Nerede benim badem şekerleri? dedi.

Francis de badem şekerlerini unutmuştu. Redingotunun cebinden bir kese kâğıdı çıkardı ve bir kadın ahbabına hediye veren kibar bir adam tavrıyla genç kadına uzattı; yalnız badem şekerinin parasını hesaba geçiriyordu. Nana kese kâğıdını dizinin üstüne koydu; berber hafifçe dokundukça sağa sola çevirirken, şekerleri de kemiriyordu.

Uzun süre hiç konuşmamıştı. Sonra birden :

- Hoppala! diye mırıldandı, bir çete geldi galiba; dedi.

Kapının zili üç kere ardı ardına çalındı. Sonra çınlamalar sıklaştı. İlk aşk itirafım andıran çekingenleri, bazı kaba parmakların çıkarttığı atılğanları; havayı hızla ürperten telâşlan vardı bu çınlamaların. Zoe'nin dediği gibi bir çingirak cümbüşüydü bu; nerdeyse mahalleyi ayağa kaldıracaktı. Bir sürü adam, kuyruk olup, parmaklarını fildişi düğmeye bastırıyordu birbirini ardınca.

Bu Bordenave olacak kaçık o kadar çok kimseye Na-na'nın adresini vermişti ki akşamki seyircilerin hepsi boy gösterecekti nerdeyse.

Nana :

- Durun, Francis, bana Beş Louis^ verebilir misiniz.

- Beş Louis, yerine göre?

- Ah, eğer teminat istiyorsanız... diye Nana cümlesini bitirmeden kolunu açarak bitişik odaları gösterdi.

Francis beş Louis'yi verdi. Zoe, fırsat buldukça, hanımının elbisesini hazırlamak için içeri giriyordu. Az sonra giyinmesine yardım etmeğe başladı. Francis saçlarını son bir defa daha

(*) Yirmi frank değerinde altın para (Çev.).

EMİLE ZOLA

65

elden geçirmek için durup bekledi. Ama durmadan çalınan zil, hizmetçi kadını rahatsız ediyor; hanımını korsesini yarı bağlanmış sadece bir ayağının çorabını giymiş halde bırakıp gitmek zorunda kalıyordu.

Hizmetçi kadın, bu işte tecrübesi olduğu halde aklını, şaşırıyordu. Adamların her birini köşeye sıkıştırdıktan sonra, üçünü dördünü bir araya yerleştiriyordu; bu da prensibine aykırıydı. Varsın birbirlerini

yesinler, daha iyi, yer açılır; diyordu içinden. Nana da iyice kendini emniyete aldığı için, soluklarını duyuyorum adamların, diye alay ediyordu. Şimdi bu adamların hali görülecek şeydi. Çepeçevre kıçlarının üstüne oturan finolar gibi, dillerini sarkıtarak oturuyorlardı her halde. Bir gün önceki başarısı hâlâ sürüp gidiyordu. Bu erkek sürüsü peşinden ayrılmıyordu.

- Bari bir şey kırmazlar; diye içinden mırıldandı.

Aralıklardan sızan sıcak soluklar kendisini kaygılandırmaya başlamıştı. Bu sırada Zoe, Labordette'i içeri soktu. Genç kadın sevinç ve ferahlıkla haykırdı. Adam, onun hesabına, sulh mahkemesine ödediği borç işini görüşmek istiyordu Nana ile. Ama o, Labordette'in söylediklerini dinlemeden :

- Beraber çıkalım... yemeği birlikte yeriz... Oradan Va-rietes'ye benimle gelirsiniz. Sahneye ancak dokuz buçukta çıkıyorum; dedi.

Şu iyi yürekli Labordette de tam zamanında gelmişti. Hiçbir zaman bir şey, istemezdi kendisi için bu adam. Kadınlara arkadaşlık eder, onların ufak tefek işlerini görürdü. Şimdi de, içeri girerken, antrede bekleyen alacaklıları savmıştı. Kaldı ki bu adamcağızlar para istemiyorlardı da. Aksine; bir türlü gitmemelerinin sebebi evin hanımına övgülerini sunmak, bir gün önceki başarısından sonra kendisine yeni hizmetlerde bulunmaya hazır olduklarını söylemek istemeleri idi.

Giyinmiş olan Nana :

- Haydi, sıvışalım; dedi.

Tam bu sırada Zoe bağırarak içeri girdi.

66

NANA

- Kapıyı açmayacağım artık... adamlar merdivende kuyruk olmuşlar.

Merdivenlerde kuyruk olan adamlar! nerede olursa olsun. O yapmacıklı İngilizvari soğukkanlı görünüşünü bozarak Francis, de, tarakları yerleştirirken güldü bu söze. Na-na, Labordette'i kolundan tutup mutfığa doğru sürüklüyor-du. Evden çıkıp gitti. Nihayet erkeklerin elinden kurtulduğu için bir takım can sıkıcı şeylerle karşılaşmaktan korkmadan kendi kendisiyle başbaşa kalabilmenin derin mutluluğunu duyuyordu şimdi.

Servis merdiveninden inerken :

- Kapıma kadar götürün beni, dedi. Böylece emniyette hissederim kendimi... İnanın ki, bir gece sabaha kadar deliksiz uyumak; kendi kendime kalarak bütün bir gece... İsterseniz delikli deyin buna dostum!.

III

kontun geçen yıl ölen annesinden ayırt etmek için kon-tes Sabine dedikleri Bn. Muffat de Beuville, her sah Miromesnil sokağının Penthievre sokağı ile birleştiği noktadaki konağında, misafirlerini kabul ederdi. Dört köşe büyük bir binaydı bu konak. Sokağa bakan uyuklar gibi görünen yüksek ve kararmış cephesinde, daima kapalı duran panjurlarıyla kasvetli bir manzarası vardı. Evin arkasındaki küçücük, rutubetli bahçedeki ince ağaçlar, güneşe kavuşabilmek için o kadar uzamışlardı ki, çatıların ötesinden görülebiliyordu dalları.

O sabah saat onda, salonda ancak on iki kişi vardı. Kontes, yalnız içli dışlı olduğu ahbablarını beklediği zaman-

lar küçük salonu da, yemek salonunu da açmazdı. Böyle

daha, biz bize oluyor, ocağın karşısında çene çalıyorlardı. Kaldı ki salon çok büyüktü ve yüksek tavanlıydı, dört pen-

] ceresi bahçeye bakıyordu, ocakta iri kütükler yandığı halde bu yağmurlu nisan akşamında bu bahçenin rutubeti hissediliyordu salonun içinde. Güneş yüzü görmezdi burası: Gündüzü yeşilimtırak bir ışıkla hafifçe aydınlanırdı. Akşamları lâmbalar ve avize yandıktan sonra da masif akaju mobilyalar, sarı duvar kâğıtları ve iri çiçek desenli kadife kaplı am-pir stildeki mobilyalarıyla ağır bir hava çökerdi bu salona. Buraya girenler soğuk bir kibarlık, eski âdetler ve artık yok olmuş bir çağın sofuluk havası içinde bulurlardı kendile-

îrini.

Bununla birlikte, kontun annesinin üzerinde öldüğü |sert tahtadan, kalın bir kumaş kaplı koltuğun tam

karşısında, Şöminenin yanındaki kapitone kırmızı ipekli kumaş kap-lı derince bir sandalye vardı; bu kuş tüyü yastık kadar yu-muşak ve derin sandalyede Kontes Sabin oturuyordu. Sa-londaki biricik modern mobilyaydı bu. Salonun somurtkan

68

NANA

EMİLE ZOLA

69

manzarasına pek de uygun düşmeyen canlı tek köşeydi bunun bulunduğu yer.

Kontes- :

- Demek İnan şahı'nı göreceğiz... dedi.

Büyük sergi için Paris'e gelecek hükümdarlardan söz ediliyordu. Birkaç kadın çepeçevre şöminenin yanına oturmuşlardı. Erkek kardeşi doğuda bulunmuş bir diplomat olan Bayan Du Joncquoy Nasreddin şahın sarayını anlata anlata bitiremiyordu.

Bir demirhane sahibinin karısı olan Bn. Chantereau, kontesin benzinin uçup hafifçe ürperdiğini görenek :

- Hasta mısınız canım? diye sordu. Kontes gülümseyerek :

- Yo, hayır; hiçbir şeyim yok... Azıcık üşütmüşüm... Bu salon o kadar geç ısınıyor ki... diye cevap verdi.

Bunları söylerken de salonu, uzun duvarlarını, yüksek tavanını gözden geçirmişti.

Kontesin kızı Estelle oturduğu tabureden kalkarak şöminede devrilen bir odunu düzeltti. On sekizinde, erginlik çağında, zayıf ve mânâsız bir kızdı bu. Sabine'in rahibe okulundan kendisinden beş yaş küçük arkadaşı olan Bn. de Chezelle:

- Oh ne iyi! dedi. Keşke benim de böyle bir salonum olsaydı. Hiç olmazsa sen böyle rahatça misafir kabul edebiliyorsun... Şimdiki odalar avuç içi kadar... Senin yerinde olmayı isterdim!

Kadın, elini kolunu sallayarak budala budala konuşuyordu. Eğer böyle bir salonu olsaymış, duvar kâğıtlarını, koltukları, her şeyi değiştirmiş; sonra da bütün Paris'te ün salacak balolar vermiş. Arkasında oturan kocası yargıç, büyük bir ciddilik içinde karısının söylediklerini dinliyordu. Dediklerine göre bu kadın gizlemek gereğini duymadan aldatmış adamı; ama yine de hoş görüyor, kabul günleri-ne çağırıyorlardı kendisini; deh' gözüyle bakıyorlardı da ondan.

Kontes o hafif gülümseyişiyle :

- Ah, bu Leonide, dedi.

Gevşek bir hareketle düşüncesini tamamladı. On yedi' yıl içinde yaşadıkdan sonra salonunu değiştirecek değildi elbet. Şimdi, burası kaynanasının sağlığında istediği gibi kalacaktı. Sonra yine konuşulan konuya dönerek :

- Bana dediklerine göre Prusya kralı ile Rusya imparatoru da gelecekmiş; dedi.

Bn. Du Joncquoy :

- Evet; Çok güzel şenlikler olacağı söyleniyor, dedi.

Paris'te herkesi tanıyan Leonide de Chezellers'in, Muf-fat'lara getirdiği Banker Steiner, iki pencere arasındaki bir kanapede oturmuş, biriyle konuşuyordu. Kokusunu aldığı her borsa hareketi hakkında bilgi edinmek için kurnazca, bir milletvekilinin ağzını arıyordu; bu sırada Kont Muffat, suratı her zamankinden daha asık, hiç konuşmadan ayakta onları dinlemekteydi. Kapıya yakın bir yerde dört beş genç Kont Xavier de Vandevres'ün etrafını almışlar onun yavaş sesle konuşmasını dinliyorlardı. Açık saçık bir şeyler anlattığı gençlerin katıla katıla gülmelerinden belliydi. Salonun ortasında, tek başına bir koltuğa kurulmuş gözleri açık uyuyan şişko bir adam vardı. İç işleri bakanlığında büro şe-fiymiş. Bu sırada gençlerden biri de Vandevres'ün anlattıklarının doğruluğundan şüphe gösterince, adam sesini yükselterek :

- Çok şüphesiniz, Foucarmont, bu gidişle hiçbir şeyden zevk almaz olacaksınız; dedi.

Sonra gülere kadınların yanına geldi. Büyük bir soylu ailenin son ferdi olan, bu kadın düşkün ve ince fikirli kont doymak bilmez bir hırsıyla elindeki koca serveti yiyip bitiriyordu. Paris'te ün salmış olan yarış atları görülmemiş bir Paraya maloluyordu kendisine: İmparatorluk kulübünde,

70

NANA

kumarda avuç avuç altın veriyordu; metresleri de iliğini sömürmekteydiler bir yandan. Her yıl, ya bir kaç dönüm tarla ya da ormanı, Pikardiya'daki o geniş malikânesinin bir parçasını elden çıkartıyordu.

Leonide, yanında konta küçük bir yer vererek:

- Başkalarına şüpheli dememenizi salık veririm. Siz ki hiçbir şeye inanmazsınız; asıl kendi zevkini bozan biri varsa o da kendinizsiniz; dedi.

- Doğru söylüyorsunuz, diye kont cevap verdi. Başkalarını da tecrübelerimden yararlandırmak istiyorum. Ama kendisine susması söylendi. B. Venot'un onun bu sözlerine canı sıkılmıştı. Bu sırada, kadınlar uzaklaşınca, bir şezlonga gömülmüş altmış yaşlarında ufak tefek bir adam göze çarptı. Bozuk dişlerini göstererek sırıtıyordu; konuşulanlara kulak veriyor, ama kendisi tek kelime söylemiyordu. Elinin bir işaretleriyle kontun sözlerinden tedirgin olmadığını anlattı. Vandeuvres büyüklük satarcasına ciddi bir tavır takınarak :

- Bay Venet, benim inanmak gereken şeye inandığımı bilir; dedi.

Bu çok dindarca bir görüştü. Leonide de bundan memnun olmuş görünüyordu. Salonun dip tarafındaki gençler şimdi daha gürültüyle gülüyorlardı. Salondaki yapmacıklı ağır başlılık havası canlarını sıktığı için hiç eğlenemiyorlardı. Soğuk bir esinti oldu. Sessizlik ortasında Steiner'in genizden gelen sesi duyuldu. Milletvekilinin hiç sır vermeyişi bankeri çileden çıkartmıştı. Bir ara, Kontes Sabine şöminenin ateşine baktı; sonra yeniden konuşmayı sürdürerek :

- Geçen yıl Bade'da Prusya kralını görmüştüm. Yaşına göre hâlâ çok dinç.

- Kont Bismarck da yanındaydı, dedi Bayan Du Jouncoy; Kontu tanır mısınız? Kardeşimin evinde, yemekte buldum onunla. Oh! Çok oldu; Paris'te Prusya elçisi olarak bulunduğu zaman... Bu adamın elde ettiği başarıları bir türlü anlayamıyorum yani.

EMİLE ZOLA

71

Bn. Chantereau :

- Neden acaba? Diye sordu.

- Bilmem nasıl söyleyeyim... Hoşuma gitmiyor. Kaba ve terbiyesiz bir adam. Üstelik bence budalanın biri. Şimdi herkes Kont Bismarck'tan söz ediyordu. Bu» konuda birbirinden pek ayrı görüşler ileri sürüldü.

Vandeuvres Bismarck'ı tanıdığını iyi bir içkici ve iyi bir oyuncu olduğunu söyledi. Tartışmanın hararetli bir anında salona Hec-tor'la Faloise girdi. Arkasından gelen Fauchery kontesinin yanına geldi, eğilerek :

- Sayın kontes, çok nazik davetinizi hatırlamıştım da... dedi.

Kadın gülümseyerek tatlı bir kelime söyledi. Gazeteci kontu da selâmladıktan sonra, salonun ortasında, yerini ya-dırgamışçasına bir süre durdu; Steiner'den başka oradakilerden hiç birini tanııyordu. Arkasına dönen Vandeuvres yanına gelerek elini sıktı. Fauchery bu karşılaşmadan pek memnun olmuştu. Açılma ihtiyacını duyarak kontun kolun-in tutup bir köşeye götürerek yavaş sesle :

- Yarın, hazır mısınız?

- Hazır olmak da lâf mı?

- Gece yarısı onun evinde.

- Biliyorum... Biliyorum... Blanche'la birlikte gideceğim.

Vandeuvres, kadınların yanına dönüp Bismarck'ı beğendirmek için yeni kanıtlar ileri sürmek istiyordu. Ama Fauchery kendisini durdurdu.

- Bu kadının, beni kimi davet etmekle görevlendirdiğini asla keşfedemezsiniz, dedi.

Ve hafif bir baş işaretleriyle kont Muffat'yı gösterdi. Kont bu sırada milletvekili ve Steiner'le bir bütçe meselesini tartışıyordu.

Vandeuvres şaşırmişti:

72

NANA

- İmkânsız! dedi; ama bu haber onu çok eğlendirmişti.

- Vallahi doğru söylüyorum. Kontu da getireceğime yemin ettim. Biraz da bunun için geldim buraya.

İkisi de sessizce gülüştüler. Vandeuvres telâşla kadınların meydana getirdiği halkaya girerek :

- Aksine, B. Bismarck'ın çok ince fikirli bir insan olduğunu iddia ederim... Bakın bir akşam, benim yanımda öyle güzel bir şey söyledi ki...

Bu sırada, yavaş sesle yapılan konuşmadan ancak bir iki cümle yakalayabilmiş olan la Faloise Fauchery'ye bakarak, ondan bir açıklama bekledi ama amcasının oğlu bir şey söylemedi. Kimden söz ediliyordu? Ertesi gün gece yarısı ne yapılacaktı? Şimdi Fauchery'nin yanından hiç ayrılmıyordu. Gazeteci gidip bir yere oturdu. Onu en çok Kontes Sabine ilgilendiriyordu. Bu kadından zaman zaman söz etmişlerdi ona; on yedi yaşında evlendiğini, şimdi otuz dördünde olması gerektiğini, evlendiğinden beri de kocası ve kaynanası arasında adeta bir manastır hayatı sürdürdüğünü biliyordu. Sosyete de kimi onda sofu bir kadının soğukluğunu buluyor, kimi de bu eski konağa hap solmadan önce güzel iri gözlerinden nasıl alevler saçıldığını, o tatlı gülüşünü hatırlayarak acıyordu bu kadına. Fauchery onu süzüyor ama bir karar veremiyordu hakkında. Meksika'da ölen eski bir yüzbaşı arkadaşı hareketinden bir gün önce, bazı çok sır tutan insanların birden çözülüşü gibi, sofradan kalkarken kontes hakkında bazı şeyler söylemişti. Ama ne söylediğini pek iyi hatırlamıyordu şimdi; o akşam çok iyi yemek yenilmişti, şimdi; bu eski üslûptaki salonda siyahlar giyinmiş, o hafif gülümseyişle, kontese bakarken, yüzbaşının sözlerinden şüphe ediyordu.

Arkasındaki lâmbanın aydınlığı, kontesin tombulca esmer profilini belirgin bir hale getirmişti; biraz kalınca dudaklarında kuvvetli bir şehvet ifadesi seziliyordu. La Faloise, bu toplantıdan canı sıkılmış gibi görünerek :

EMİLE ZOLA

73

- Neler söylüyorlar kuzum şu Bismarck için! diye mırıldandı. İnsan can sıkıntısından patlıyor burada. Yani buraya gelmek de nereden esti aklına: dedi.

Fauchery birden :

La Faloise fena halde kızmıştı, poz yaptığını unutarak*

- Yok! hayır! dostum, bu nasıl soru? Nerede olduğunu sanıyorsun? dedi.

Sonra bu davranışının pek nazikçe olmadığını hatırlayarak, kanapesine gömülürken :

- Vallahi hayır, dedi. Ama, bir şey bilmiyorum bu konuda diye sözünü tamamladı. Şurada Foucarmon adında bir genç var ya, işte her yerde rastlanıyordu ona. Bundan daha atılganları da görülmüştür elbet. Ama neme gerek benim... Kesin olan bir şey varsa, o da eğer kontes gönlünü eğlendiriyorsa, çok kurnazca yapıyordur bunu. Çünkü kimseden duyulmadı böyle bir şey.

Sonra, Fauchery'nin sormak zahmetine katlanmasına meydan vermeden Muffat'lar konusunda bildiklerini anlattı. Şöminenin yanında halka olup oturan kadınların sürüp giden konuşmaları arasında iki adam seslerini yavaşlatarak konuşuyorlardı. Onları böyle beyaz kravatları ve eldivenle-riyle görenler, pek ciddi konular üzerinde, güzel cümlelerle konuştuklarını sanırdı. La Faloise'in anlattığına göre Muffat ana çekilmez bir kadındı. Hep papazlarla ahbaplık ederdi; üstelik herkese tepeden bakar, bütün aileye hükmederdi bu ihtiyar kadın. Muffat ise, Napoleon I.'in kont yaptığı bir generalden olma bir tekne kazıntısıydı. Tabii 1 ara-lıkta(*) gözde olanlardandı; yüzü gülmezdi hiç; ama çok namuslu bir adam olarak tanınmıştı. Buna dayanarak öteki dünya hakkındaki görüşleri ve saraydaki görevini pek büyük görmekten doğan bir gururla burnu kaf dağındaydı kontun. Annesi onu böyle iyi bir eğitimle yetiştirmişti: her gün Papaza günah çıkartırdı; hiçbir dünya zevkini tatmamıştı.

V) Napoleon III.'ün imparatorluğu yeniden kurmak üzere yaptığı hükümet darbesi (2 aralık 1851) (çev.)

74

NANA

Her gün kiliseye gider; zaman zaman humma nöbetini andıran iman cezbelerine tutulurdu. Nihayet la Faloise bu portreyi tamamlamak üzere, Fauchery'nin kulağına bir şey fısıldadı.

Gazeteci:

- Olmaz böyle şey! dedi.

- Namusunun üzerine yemen ederim ki, bana böyle söylediler... Evlendiği zaman da böyleymiş.

Fauchery, Steiner'e bir takım rakamları sıralarken favorileri arasındaki yüzü büsbütün kareleşen kont

bakarken gülmeğe başlamıştı.

- Allah bilir ya; buna uygun düşecek bir kafası var hani... Doğrusu karısına güzel bir hediye!.. Ah, zavallı kadıncağızın kim bilir ne kadar canını sıkıyordu! Bahse girerim ki bir şey bilmiyordu, kontes hiçbir şey! Tam bu sırada kontes Fauchery'ye bir şey söylüyordu. Ama o Muffat'nın durumunu o kadar eğlenceli ve olağan üstü bulmuştu ki duymamıştı. Kontes sorusunu tekrarladı:

- Bay Fauchery; Bismarck'ı anlatan bir yazınız yok muydu? Konuşmuş muydunuz onunla?

Fauchery derhal yerinden kalktı; bayanların halkasına yaklaştı, kendini toparlamaya çalıştı, sonra tam bir rahatlık içinde şu cevabı verdi.

- Vallahi, sayın kontes, bu yazıyı, Almanya'da yayınlanmış biyografilerden yararlanarak hazırlamıştım... Bay Bic-marck'ı hiç görmüş değilim.

Kontesin yanında duruyordu. Kadınla konuşurken kafası deminki konu üzerinde işliyordu yine. Yaşını göstermiyordu bu kadın; en çok yirmi sekizinde görünüyordu; hele gözlerinde hâlâ bir gençlik alevi tutuşuyordu, uzun göz kapaklarının altında mavi bir gölgeye bürünüyordu bu gözler. Bir birinden ayrı yaşayan annesiyle babasının arasında yetişmişti. Bir ay babası Marki de Chouard'ın, bir ay da annesi markizin yanında otururdu. Annesinin ölümü üzerine çok genç evlenmişti. Her halde kendisinden rahatsız olan baba-

EMILE ZOLA

75

sının zoruyla olmuştu bu. Berbat bir adamdı bu marki. Çok dindar olduğu halde, hakkında pek tuhaf söylentiler dolaşırdı. Fauchery, kendisine saygılarını sunmak onuruna erip eremeyeceğini sordu. Kontes, babasının mutlaka, ama biraz geç geleceğini söyledi. O kadar çok çalışıyordu ki! İhtiyarın gecelerini nerede geçirdiğini az çok bilen gazeteci, bu sözleri büyük bir ciddilik içinde dinliyordu. Fakat kontesin sol yanağında, ağzının kenarında gördüğü küçücük bir ben hayret vermişti ona. Nana'nın yüzünde de tıpkı buna benzeyen bir ben vardı. Tuhaf şey. Bu benin üstünde incecik tüyler göze çarpıyordu; yalnız, Nana'nın tüylerinin sarışın olmasına karşılık kontestekiler simsiyahtı. Önemi yoktu bunun, kimseyle yatmamıştı bu kadın. Kontes :

- Kraliçe Augusta'yı görmeyi o kadar isterdim ki; dedi. Dediklerine göre o kadar iyi, o kadar sofu bir insanmış ki... Kralla birlikte gelecek mi dersiniz? diye sordu.

Fauchery:

- Sanılmıyor, efendim; diye cevap verdi.

Kimseyle yatmıyordu bu kadın: Açıkça belli oluyordu bu. Onu, taburesinin üstünde öylesine budalaca, mânâsız oturup duran kızının yanında görmek yeterdi. İçine bir kilise kokusu yayılan bir mezarlık havasındaki bu salonda bu kadının nasıl demir bir elin baskısında, katı bir yaşantıya boyun eğdiğini gösteriyordu. Bu rutubetten kararmış, ta eski zamanlardan kalmış eve kendinden hiçbir şey katabilmiş değildi. Buraya hükmeden, o sofuca davranışları, kefaretları ve oruçlarıyla Muffat'ydı. Fakat birden, kadınların arka tarafında bir koltuğa gömülmüş oturan o bozuk dişli sırtkan ihtiyarı görünce Fauchery'nin düşünceleri büsbütün kesinleşti. Tanırdı bu adamı. Bu Theophile Venot, kilise davalarında uzmanlaşmış eski bir avukattı; yükünü tuttuktan sonra avukatlığı bırakmıştı; oldukça esrarlı bir ömür sürüyordu; bütün salonlarda, boy gösterir; herkesten saygı görürdü; büyük bir güce, ardındaki gizli bir güce dayanıyor-muş gibi biraz da korkulurdu bu adamdan. Buna karşılık çok alçak gönüllü görünürdü. Madeleine cemaat meclisin-

76

NANA

de üyeydi, vakit geçirmek için de dokuzuncu daire belediye başkan yardımcılığını kabul etmişti. Yok canım! Kontesin etrafı çok iyi sarılmıştı; ekmek yoktu bu kadında.

Fauchery kadınların yanından ayrılarak, amcasının oğluna:

- Hakkın var; sıkıntıda patlar insan burada, tüyelim, dedi.

Fakat bu sırada Muffat ile milletvekilinin yalnız bıraktıkları Steiner burnundan soluyordu; kan ter içinde öfkeyle homurdanarak yanlarına gelmişti:

- Hay Allah! Bir şey söylemek istemediler mi ağızlarından lâf çıkmıyor... İstedığimi söyleyen birilerini bulurum elbet...
Sonra gazeteciyi bir köşeye doğru götürüp bu sefer zafer kazanmışçasına bir tavırla ve sesini değiştirerek :

- Yarın, değil mi? Ha!.. Hazırım ben adamım; dedi. Fauchery hayret etti:
- Ne?... diye mırıldandı.
- Bilmiyor musunuz? Ah!.. Evinde görebilmek için o kadar sıkıntı çektim ki! Bu yüzden Mignon peşimden ayrılmıyor.
- Demek Mignon'lar bu hale geldiler artık.
- Evet... Bana böyle söyledi. Nana beni kabul etti... ti-yatro'dan sonra tam gece yarısı davetlisiyim onun. Bankerin ağız kulağına varıyordu. Göz kırparak ve kelimelerin üstünde dura dura:
- Bu iş yolunda, ya siz? Anlamamış gibi yapan Fauchery:
- Ne gibi yani? dedi. Yazın için bana teşekkür etmek istemiş. Evine kadar geldi.
- Evet, evet... Ne mutlusunuz sizler... Mükâfatlandırılıyorsunuz... Sırası gelmişken bir şey sorayım kim parayı ödeyecek yarın? Gazeteci bunun hiçbir zaman söylenemeyeceğini anlatmak ister gibi kollarını açtı.
Bu sırada Vandeuv-

EMILE ZOLA

77

res B. Bismarck'ı tanıdığı bilinen Steiner'i çağırdı. Bn. Du Jocqwoy hemen hemen inanmış gibiydi. Düşüncelerini şu kelimelerle sonuca vardırı:

- Bende kötü bir izlenim bıraktı... Yüzünden kötü bir adam gibi geldi bana. Ama her halde çok akıllı olmalı. Başarılarından belli.

Franckfortlu bir Yahudi olan banker, hafifçe, gülümseyerek:

- Herhalde: dedi.

Bu sefer la Faloise amcasının oğlunun peşinden ayrılmadan sordu:

- Demek yarın akşam bir kadının evine gidilecek, söylesene, kim bu kadın?

Fauchery, kendilerini dinleyenler olduğunu, dikkat etmesi gerektiğini anlatan bir işaret yaptı. Yeniden kapı açıldı. Yaşlı bir kadın girdi içeri. Arkasından da bir genç geliyordu. Bu, Sansın Venüs oynanırken «Çok güzel!» diye bağırın delikanlıydı. Her yerde hâlâ bu konuşuluyordu.-Gazeteci tanımişti bu çocuğu. Bu kadının gelişiyse salonda bir hareket oldu. Kontes Sabine onu karşılamak için hemen yerinden kalktı; Bn. Hugon'cuğum diye elinden tuttu. Amcasının oğlunun, bu sahneyi hayretle seyrettiğini gören la Faloise, onu ilgilendirmek için bu kadının kim olduğunu bir kaç cümle ile anlattı. Bn. Hugon bir noterden dul kaldıktan sonra, ailesinin eski bir mülkü olan Orleans yakınlarındaki Fondettes çiftliğine çekilmişti. Ama bir ayağı yine Paris'teydi. Richelieu sokağında bir evi vardı. Hukuk fakültesinin birinci sınıfındaki en küçük oğlunu yerleştirmek üzere bir kaç haftadır burada bulunuyordu. Eskiden Markiz de Cho-uvar'dın çok iyi ahabıydı, kontesin doğumunu da görmüştü: evlenmesinden önce bir kaç ay onda kalmıştı; şimdi bile senli benli konuşuyordu onunla.

Bn. Hugon, Sabine'e :

- Georges'u getirdim sana, büyüdü artık, dedi.

78

NANA

Delikanlı o berrak bakışları ve kendisini oğlan kıyafetine girmiş bir kıza benzeten sarışın buklesiyle kontesi, hiç çekinmeden selâmladı. Sabine iki yıl önce bu çocukla Fon-dettes'te «Volant» oynadıklarını hatırladı.

Kont Muffat

- Philippe Paris'te değil mi? diye sordu.

İhtiyar kadın, hep Bourges garnizonunda; diye cevap verdi.

Bn. Hugon oturduktan sonra, büyük oğlundan övünerek söz etti. Bu iri yarı babayığit, akılsızca, gürültülü bir harekete karıştıktan sonra, teğmenliğe kadar yükselmişti. Salondaki bütün kadınlar saygıyla Bn.

Hugon'un etrafını aldılar. Şimdi konuşmalar daha tatlı ve nazikçe bir havaya bürünmüştü. Fauchery de saygı değer Bn. Hugon'u o kadar tatlı bir gülümseyişle aydınlanan ve derin bir ana şefkati okunan, beyaz saçlarının çerçevelediği yüzüne bakarken bir an Kontes Sabine'den şüphe edişini gülünç buluyordu şimdi. Ama yine de kontesin oturduğu o kırmızı ipek kumaş kaplı kapitone sandalyeden gözünü ayıramıyordu bir türlü. Bu sandalye ona kaba, iç gıcıklayıcı bir hevesle seçilmiş gibi göründü. Hiç şüphesiz, şehvetle karışık bir tembellik duygusu veren bu sandalyeyi kont sokmamıştı bu salona. Bunun buraya konulusuna bir deneme, bir isteğin ve zevkin başlangıcı denebilirdi. Şimdi, Chaufery, dalgın dalgın düşünüyordu. Yine şehvetle karışık bir merakla Muffat'ların evine girebilmeyi istemişti; arkadaşı Meksika'da ölmüştü. Kimbilir belki kendisi de? Denemeliydi bir kere. Budalaca bir şeydi bu şüphesiz; ama zihnine saplanmıştı bir kere bu düşünce; bir şey kendini çekiyordu, içinde gizli bir hırs uyanmıştı. O büyük oyun. Bu sandalyenin yorgun yüzü, arkaya devrilmiş arkılığı eğlendiriyordu onu; La Faloise, Fauchery'den, gece yarısı evine gidilecek olan kadının adını açıklayacağına söz aldıktan sonra:

(* Bir tarafına tüy takılmış mantarları roketleri havaya fırlatarak oynanan oyun. (Çev.)

EMİLE ZOLA

79

- Eh, gidelim artık? dedi. Fauchery :

- Birazdan; diye cevap verdi.

Gitmek için hiç acele etmiyor, kendisine yüklenen, yerine getirilmesi de kolay olmayan davet işini kendi kendine bahane olarak kabul ettiriyordu. Kadınlar bir genç kızın rahibe oluşunu, bunun için yapılan törenin çok dokunaklı olduğunu konuşuyorlardı. Bütün Paris'te üç gündür söz konusu olmaktadır bu tören.

Baron Fougeray'nın büyük kızını, dayanılmaz bir istekle Carmelites'lerin manastırına giren.

Fougeray'lere az çok yakınlığı olan Bn. Chantereau, kızın annesinin, iki göz iki çeşme ağlayarak, olayın ertesi günü yatağa düştüğünü anlatıyordu.

Leonide :

- Ben bu törende çok iyi bir yerde oturmuştum. İlginç buluyordum bunu; dedi.

Bn. Hugon zavallı anaya acıyordu. Kızını böyle kaybetmek ne acı şeydi!

- Beni sofu olmakla suçlarlar; dedi rahat bir açık kalplilikle; ama böyle genç kızların intihar etmekte ayak diremelerini çok acı buluyorum yine de.

Kontes, üşüyormuş gibi hafifçe ürpererek, ateşin karşısındaki sandalyesine biraz daha yaslandı.

Şimdi kadınlar tartışmaya başlamışlardı. Fakat, gizli gizli konuşuyorlar, konuşmaları da zaman zaman hafif gülüşmelerle kesiliyordu. Şöminenin üstündeki pembe dantellerle çevrili iki lâmbadan hafif bir aydınlık yayılıyordu. Oldukça birbirinden ayrı üç masa üzerindeki lâmbanın ışığı yetmediği için büyük salon hafif bir loşluğa bürünmüştü.

Steiner'in canı sıkılmaya başlamıştı. Fauchery'ye, kısaca Leonide, dediği, şu Bn. de Chezelles'in bir macerasını anlatıyordu. Kadınların koltuklarının arkasından, yavaş sesle bu kadının malın gözü olduğunu söylüyordu. Fauchery kadını süzmeğe başladı. Leonide, soluk mavi geniş elbisesinin içinde, ince, ufak tefek görünüşüyle bir oğlan çocuğu gi-

NANA

bi atılgan haliyle, biraz da acayip bir şekilde bir koltuğun kenarına ilişmişti. Onu orada görmekle hayret içinde kalıyordu. İnsan annesinin daha ciddi bir hava verdiği Caroline Heqmet'nin evinde daha rahat hissedirdi kendini. Bütün bir yazı konusuydu bunlar. Bu Paris sosyetesinde ne acayip bir âlem! En ağırbaşlı salonlar bile çeşit çeşit tiplerle doluyordu. Her halde şu bozuk dişlerini göstererek sırıtan Theophile Venot ölen kontesin yadigarı olmalıydı; öteki yaşlı ilerlemiş kadınlar da. Bn. Chantereau, Bn. Du Joncquoy köşeye bürülüp oturan dört beş ihtiyar Kont Muffat, İmparator sarayına yakın olanların hoşlandığı kerli ferli memurları getiriyordu salona; bunlar arasında büro şefi en küçük hareketten korkar gibi, siyah elbisesinin içinde dim dik oturuyordu. Gençlerin hemen hepsi ve bir kaç kişi Marki de Chouard'ın davetlisi olarak geliyordu. Marki, kralcı parti ile sıkı ilişkiler kurmakla birlikte Danıştay üyeliğine girmekle de Napoleon III.'e katılmıştı. Bunların yanı sıra Leonide de Chezelles, Steiner gibi karışık tipler

vardı. Ama Bn. Hu-gon bu gruptan o sevimli ihtiyar kadın rahatlığıyla kesin olarak ayrılmaktaydı. Şimdi yazısını düşünen Fauchery; buna Kontes Sabine'in köşesi adını veriyordu.

Steiner hafif bir sesle konuşmasına devam etti.

- Başka bir sefere de Leonide dostunu Montauban'a getirtti. Buradan iki fersahlık uzaklıktaki Beaurecueil şatosunda oturuyordu. Her gün iki atlı bir araba ile adamın kaldığı Lion-d'Or oteline gelirdi. Araba kapıda beklerken Leonide saatlerce içeride kalırdı. Bu sırada ahali toplanarak atları seyredirdi.

Yüksek tavanların altında bir kaç saniye resmi bir hava esti, ortalığa bir sessizlik çöktü. Gençlerden ikisi aralarında fısıltıyla konuşuyorlardı; ama onlarda sustular; şimdi salonun içinde yürüyen Kont Muffat'ın hafif ayak sesinden başka bir şey duyulmuyordu. Lâmbaların ışığı azalmış gibiydi; şöminedeki ateş sönmeğe yüz tutmuştu; kırk yıldır bu evin gediklisi olan eski ahbablar koltuklarında koyu bir karardığa gömülmüşlerdi. Sanki konuşurlarken birden, kon-

EMILE ZOLA

81

tun o soğuk annesinin o ezici tavriyla geldiğini hissetmiş gibiydi herkes. Kontes Sabine sözüne devam etti:

- İşte, söylentilere göre... delikanlı ölmüş; kızcağızın manastıra kapanmasına da bu sebep olmuştu.

Dediklerine göre, B. de Faugeray evlenmesine kesin olarak karşımış.,

Leonide budalaca :

- Başka şeyler de söylüyorlar, diye bağırdı.

Ama başka bir şey söylemeyerek gülüyordu. Sabine de bu neşeye katılmış, mendilini ağzına kapayarak gülmeğe başlamıştı. Şimdi bu gülüşler, salonun resmi havası içinde, öyle aykırı bir durum yaratmıştı ki bu, Fauchery'nin gözünden kaçmadı. Bu gülüşlerde kırılan bir kristalin ahengi vardı. Şüphesiz bu bir çatlağın başlangıcıydı. Yeniden her kafadan bir ses çıkmaya başladı; bayan Du Joncqwoy itiraz etti, Bayan Chanterreau'nun dediğine göre bir evlilik söz konusuymuş, ama bu iş ilerlememiş; erkekler de görüşlerini ortaya attılar. Bir kaç dakika boyunca her çeşit düşünce birbirine karıştı. Bonapartçılarla bourboncular, şüpheli mondenlerle birlikte bu tartışmaya katılmışlardı. Estelle, şömineye odun atmaları için çingırağı çaldı. Uşaklar lâmbaların ışığını canlandırırılar; sanki bir uykudan uyanmışlardı birden. Fauchery keyifli keyifli gülümsüyordu.

- Amma iş yahu! diye mırıldandı. Amcalarının oğluyla evlenemeyince, Tanrı ile evleniyor bu kadınlar...

Kuzum siz, hiç sevilen bir kadının rahibe olduğunu gördünüz mü?

Cevap beklemedi; bıkmıştı bu lâftan artık, yavaş sesle

- Söylesenize kaç kişi oluyoruz yarın?.. Mignon'lar gelecek, Steiner, siz, Blanche ve ben... Başka kim?

- Caroline de gelir sanıyorum... Simonne da. Şüphesiz Gaga... İnsan doğru bilemiyor ki, öyle değil mi?

Böyle durumlarda yirmi kişi gelecek derken gelenlerin sayısı otuzu buluyor.

Kadınları gözden geçiren Vandeuvres, birden başka bir konuya atlayarak :

NANA

Bu Bayan Du Joncqwoy'da da iş varmış onbeş yıl önce... Zavalh Estelle de uzadıkça uzuyor... Al sana bir yatağın içine uzatılacak güzel bir sırık.

Fakat yine ertesi geceki toplantıya sözü getirdi:

- Bu toplantıların can sıkıcı bir tarafı da hep aynı kadınlarla karşılaşmak... Yeni bir şeyler lâzım... Böyle birini bulmaya çalışın. Durun! Aklıma bir şey geldi! Şu şişko heriften, geçen akşam Varietes'ye getirdiği kadını getirmesini rica edeyim.

Salonun ortasında uyuklayan büro şefinden söz ediyordu. Fauchery uzaktan, bu ince pazarlığı gülerek izliyordu. Çok asil bir pozda oturan şişkonun yanında oturmuştu Van-deuvres. İkisi de ölçülü bir tarzda konuşulan mesele üzerinde fikir yürütüyorlardı. Nasıl bir duygu bir genç kızı manastıra kapanmaya sürükleyebilirdi? Sonra Kont tekrar Fauchery'nin yanına gelerek :

- İş yok, dedi. Âdâm kadının çok ağırbaşlı oluşuna yemin ediyor. Kabul etmezmiş toplantıya gelmeyi... Ama bahse tutuşurum, bu kadını Laure'da gördüğüme...

- Ne! diye Fauchery gülerek mırıldandı. Siz de böyle yerlere giderdiniz demek!.. Oysa ben bizim ayak

takımından başkası oraya gitmez sanırdım...

- E dostum! Her yeri görmek lâzım.

Bu söz üzerine ikisi de gülüştiler. Gözleri parlayarak birbirlerine Martyres sokağındaki şişman Laure Piede-fer'in lokantasına sıkıntı içindeki düşkün kadınlara verilen üç franklık tabldot üzerinde fıkralar anlattılar birbirlerine. Hoş bir yerdi burası. Bütün o kadıncağızlar, ağzından öperlerdi Laure'u. Bu sırada Kontes Sabine'in bir kelimeyi duyması üzerine, birbirlerine sürtünerek geri çekildiler; pek hararetlenmiş, keyiflenmişlerdi. Georges Hugon'un yanı başlarında konuşmalarını duyduğunu farketmemişlerdi. Delikanlının yüzü, o kız boynuna benzeyen boynuna kadar kızarmıştı. Bu yavrucak, hem utanıyor, hem de pek zevk duyuyordu bu konulardan. Annesi, salonlara salıverdiğinden beri; kendisine en nazik bir kadın gibi görünen Bn. de Che-

EMILE ZOLA

83

uo

zelles'in etrafında pervane gibi dönüp duruyordu. Öte yandan Nana'ya bütün gönlüyle vurulmuştu! Bn. Hugon:

- Dün akşam Georges beni tiyatroya götürdü. Evet, Varietes'ye On yıl var ki ayak atmamıştım buraya. Müziğe bayılıyor, bu çocuk... Ben hiç de eğlenmedim ama kendisi o kadar mutluydu ki... Şimdi acayip bir takım piyesler oynanıyor. Kaldı ki pek fazla sevmem müziği... Bn. Du Joncq-woy, gökyüzüne doğru bakarak:

- Nasıl! Müzik sevmediğinizi mi söylediniz?... Müzik sevmemek mümkün mü?

Herkes Bn. Hugon'un sözlerini hayretle karşılamıştı. Varietes'de oynanan, iyi niyetli Bn. Hugon hiçbir şey anlamadığı oyun konusunda hiç kimseye bir şey söylememişti. Kadınların hepsi biliyordu ne olduğunu, ama sözünü etmiyorlardı. Şimdi hemen büyük müzik ustaları üzerinde derin bir hayranlık ifade eden, kendinden geçercesine şeyler söyleniyordu. Bn. Du Joncqwoy yalnız Weber'i severmiş; Bn. Chanterreau ise İtalyanları tutuyormuş. Kadınlar bu konuda konuşurken seslerine baygın bir ahenk veriyorlardı. Şöminenin etrafında bir kilisenin derin ibadet havası ve gönüllere işleyen ilâhinin derin ahengi esiyordu sanki.

Vandeuvres, Fauchery'yi salonun ortasına götürerek:

- Ama ne olursa olsun yarın akşam bir kadını davet etmeliyiz; Steiner'e söylesek mi bunu?

- Of! Steiner bir kadını ele geçirmişse, Paris'te kimse yüzüne bakmıyor artık demektir bu kadının! diye Fauchery cevap verdi.

Bu sırada Vandeuvres, etrafına bakmıyordu.

- Durun hele; dedi. Geçen gün Foucarmont'ı sarışın bir güzelle görmüştüm. Söyleyeyim şuna da getirsin o kadını.

Sonra Foucarmont'u yanına çağırdı. Aralarında kısa bir konuşma geçti. Bu işte bir güçlük meydana geldiği anlaşılıyordu. Kadınların yerleri süpüren eteklerine basmamak

84

NANA

için bacaklarını açıp ihtiyatla yürüyerek başka bir gencin yanına gittiler. Şimdi bir pencerenin önünde konuşmalarına devam ediyorlardı. Yalnız kalan Fauchery, şömineye yaklaşmaya karar verdi; Tam bu sırada Bn. Du Joncqwoy, ne zaman Weber'i dinlesem, gözümün önüne göller, ormanlar, çiğ damlacıklarının titreştiği kırların üstüne güneşin doğuşu gelir, diyordu. Fauchery, bir elin omuzuna dokunduğunu hissederek arkasına döndü, bir ses :

- Nazikçe bir hareket değil bu? diyordu. Fauchery, la Fâloise'ı görerek :

- Şu yarın akşamki toplantı... Beni davet ettirebilirdin elbet.

Fauchery cevap vermek üzereyken Vandeuvres yanına gelerek :

- Anlaşıldığına göre Foucarmont'un bu kadınla ilgisi yok; şuradaki sayın baya balta olmuş... Gelemezmiş. Ne berbat iş.. Yine Foucarmont'u kafese koydum... Palais Ro-yal'daki Louise'i getirmeğe çalışacak. Bn. Chanterreau sesini yükselterek :

- Bay de Vandevres, pazar günü Wagner'i ısıklamamışlar mıydı?

Vandevres, tatlı nezaketiyle kadına yaklaşarak :

- Oh! hem de insafsızca, efendim; dedi.

Sonra kendisini orada durduran olmadığı için geri dönerek gazetecinin kulağına :

- Gidip şunları da kafese koyayım. Şu delikanlıların tanıdığı bir iki küçük kız vardır herhalde?

Şimdi Vandevres, sevimli, neşeli bir yüzle gruplara sokuluyor, herkesin kulağına bir kelime fısıldıyor, şuna buna, anlaştık gibilerden göz kırpyordu. O rahat tavriyle sanki herkese bir parola veriyor gibiydi. Söylediği kulaktan kulağa dolaşıyor, randevular veriliyordu. Vandevres böylece kendisine kafadarlar toplarken, kadınların müzik konusundaki tartışmaları da bu fısıltıları bastırmaktaydı.

EMİLE ZOLA

85

- Yo, bırakın şu sizin Almanları, diyordu yine Bn. de Chantereau. Şarkı, neşe, ışık... la Patti'yi Barbier'de dinlediniz mi?

Piyanosunda ancak operet havaları çıkarabilen Leoni-de:

- Nefis! diye mırıldandı. Bu sırada Kontes Sabine çingırağı çaldı. Salı günleri, çok misafir olmazsa çayı salona getirirlerdi. Kontes bir masanın üstünü uşağa boşalttırırken, bir yandan da Kont de Vandevres'e bakıyordu göz ucuyla. Yüzünde hep o beyaz dişlerini hafifçe gösteren gülümseme vardı.

Kont yanından geçerken :

- B. de Vandevres ne işler çeviriyorsunuz öyle? diye sordu.

- Ben mi, efendim, dedi, hiçbir iş çevirdiğim yok.

- Ah... Sizi oradan oraya gidip dururken gördüm de... Durun, faydalı bir şey yapabilirsiniz.

Eline bir nota defteri tutuşturarak konttan piyanonun üstüne koymasını rica etti. Vandevres bu sırada bir kulpunu bulup, Fauchery'ye, ertesi geceki toplantıya, geçen kışın en güzel sesli kadını olan Tatan Nene ile, Folies - Dramati-ques'de sahneye yeni çıkmaya başlayan Maria Blond'un da geleceğim haber verdi. Bu sırada, la Faloise kendini davet ettirmek için her adımda durduruyordu. Fauchery'ye nihayet, kendisinin de gelmek istediğini söyledi. Vandevres derhal kabul etti. Yalnız, Clarisse de getirmesi için söz aldı. La Faloise'ın bir takım sakıncalar görüyormuş gibi yapması karşısında :

- Madem ki ben davet ediyorum, sizi bu yeter; dedi.

Bununla birlikte Faloise evine gidilecek kadının adını da öğrenmek istiyordu. Ama kontes, Vandevres'ü yanına çağırıp, İngilizlerin nasıl çay yaptıklarını sormuştu. Vandevres, sık sık İngiltere'ye giderdi. Burada atlarını yarışa sokardı. Ona göre yalnız Ruslar çay yapmasını bilirlerdi. Sonra konuşurken bir şeyler düşünüyormuş gibi birden durup:

86

NANA

- Aklıma gelmişken sorayım, Marki nerede? Göremeyecek miyiz onu? dedi.

- Bana, kesin olarak, geleceğini söylememişti; diye kontes cevap verdi. Merak etmeye başladım...

Çalışması uzun sürmüş olacak...

Vandevres bıyık altından güldü. Şimdi, markinin bu çalışmalarının ne çeşit şeyler olabileceğini düşünüyordu. Marki'nin ara sıra köye götürdüğü güzel kadını hatırladı. Bu kadını da akşamki toplantıya getirmek kabil olurdu belki.

Bu sırada, Fauchery, Kont Muffat'yı da davet etmenin zamanı geldiğini düşünüyordu. Vakit epey gecikmişti.

Şaka ettiğini sanan Vandevres :

- Ciddi mi söylüyorsun? dedi.

- Çok ciddi... Eğer üstüme aldığım bu işi yapmazsam gözlerimi oyar kadın benim... Aklına böyle esmiş.

- Öyleyse size yardım edeyim, dostum.

Saat on biri çalıyordu. Kontes kızının da yardımıyla misafirlere çaylarını veriyordu. Sadece yakın dostlar bulunduğu için çay fincanları ve küçük pastaların konulduğu tabaklar elden ele aktarılmaktaydı.

Şöminenin karşısında oturan kadınlar yerlerinden kalkmamışlardı, çaylarını yudumlıyor, parmaklarının

ucuyla tuttıkları pastalarını ısıyorlardı. Konuşma konusu müzikten, pastacılar geçmişti. Fondanda, Boissier'nin eşi yoktu; Catherine'nin dondurmaları pek nefisti. Bayan Chantereau, Latinville'i tutuyordu. Konuşmalar gittikçe yavaşlamış, salona bir uyku havası çökmüştü. Stei-ner, milletvekilini bir kanepeye sıkıştırmış, alttan alta etkilemeğe çalışıyordu. Şeker yemekte dişleri bozulan B. Ve-not, kuru pastaları üst üste atıştırıyordu. Büro şefi ise, bir fincanın içine burnunu sokmuş bir türlü bitiremiyordu çayını. Kontes, bir misafirden ötekine gidiyor, ama kimsenin üstüne düşmüyor, geçerken bir an durup, bir şey isteyip istemediklerini sorar gibi erkeklere bakıyor, sonra gülümseyerek uzaklaşıyordu. Şöminenin canlanan ateşiyile yanakları pembeleşmiş; o kupkuru ve beceriksiz kızının ablası gibi gö-

EMILE ZOLA

87

rünüyordu. Kocasının ve Vandevres'le konuşan Fauc-ry'nin yanına yaklaştığı zaman adamların sustuklarını far-ketti; fakat durmadan oradan uzaklaşarak, Georges Hu-gon'a çayını verdi.

Gazeteci neşeli bir yüz takınarak Kont Muffat'ya:

- Bir bayan sizi supeye(*) davet ediyor; dedi.

Bütün akşam somurtup oturan kont, çok hayret etti; kimdi bu kadın?

Vandevres daveti bir oldu bitti haline getirmek için:

- Eh! Ben söyleyeyim, Nana! dedi.

Kont daha da ciddileşti. Hafifçe gözlerini kırptı. Bu sırada sanki başı ağrıyormuş gibi alnını kırıştırdı.

Vandevres :

- Amma da yaptınız ha! Tanımadınız mı? Nasıl olur? Evine gitmiştiniz, diye yapıştırdı.

- Nasıl? Evine mi gitmiştim... A, evet geçen gün, Yardım Sevenler Derneği için... Ama o günden beri aklıma getirmiş değilim... Yalnız şu var ki davetini kabul edemem.

Karşısındakilere bu yaptıkları şakanın tatsız bir şey olduğunu anlatmak ister gibi soğuk bir tavır takındı.

Kendi mevkisindeki bir adamın, böyle bir kadının sofrasında yeri olamazdı. Vandevres yeniden sesini duyurdu: bu yemekte hep artistler bulunacaktı. Sanatçılık her şeyi hoş gördürür-dü. Fauchery de adamı kandırmak için, kraliçenin oğullarından İskoçya prensesinin, bir yemekte, eski bir şarkıcı kadının yanına oturduğunu anlatıyordu. Ama, kont gitmeyeceğini daha kuvvetle tekrarlardı. Çok terbiyeli bir insan olduğu halde öfkeli bir jest yapmaktan kendini alamadı.

Ayakta karşı karşıya durarak çaylarını içmekte olan Georges ile la Faloise, hemen yanı başlarında konuşulanlardan bazı cümleleri duymuşlardı.

- Bak hele! diye la Faloise mırıldandı. Nana'nın evine gideceklermiş: ben de şüphe ediyordum zaten bundan!

(*) Geceleyin tiyatro dönüşü yenilen yemek. (Çev.)

90

NANA

yıp dökmeğe başladılar: iki kadının çenesiyle ağızında benzerlikler bulmuşlardı; ama gözleri arasında hiçbir benzerlik yoktu. Sonra sıcak kanlı bir kadındı Nana. Ama kontes için böyle bir şey söylenemezdi. Yalnızca sinirli sinirli pençelerini oynatan, tırnaklarını içeri çekmiş bir dişi kediyi andırıyordu.

Fauchery :

- Ne olursa olsun, yatılabilir bu kadınla dedi. Vandev-res de hayalinde soyuyordu kontesi.

- Evet, yine de; dedi. Ama biliyor musunuz, butları hiç de sarmıyor beni. But diye bir şey yok bu kadında.

Bahse tutuşur musunuz?

Sustu. Fauchery, birden dirseğine vurarak, önlerinde taburesinde oturan Estelle'i gösterdi. Kızın orada olduğunun farkına varmayarak seslerini yükseltmişlerdi, konuştuklarını mutlaka duymuş olmalıydı.

Bununla birlikte hep öyle, baston yutmuş gibi, hareketsiz, o vaktinden önce uzamış genç kızlarda görülen ince boynunu uzatarak oturuyordu; saçının bir teli bile kımıldamamıştı. İki arkadaşı üç dört adım öteye gittiler. Vandevres, kontesin çok namuslu bir kadın olduğuna yemin ediyordu.

O sırada şöminenin önündeki kadınlar yüksek sesle konuşmaya başlamışlardı. Bayan Du Joncqwoy :

- Sizin dediğiniz gibi olsun; B. Bismarck, zeki bir adamdır belki... Yalnız dâhi olduğunu söyleyecek kadar

ileri gidermişsiniz... diyordu.

Kadınlar, yine ilk konuşma konularını ele almışlardı. Fauchery :

- Yahu! Hâlâ mı B. Bismarck! diye mırıldandı. Yo, artık kirişi kırıyorum ben...

- Durun biraz; konttan kesin bir cevap alalım; diye Vandeuvres onu önledi.

Kont Muffat, kaynatısıyla ve ağır başlı bir kaç kişiyle konuşuyordu. Vandeuvres adamı bir kenara çekip Nana'-nın davetini tekrarladı. Kandırmak için kendisinin de supe-
EMILE ZOLA

91

de bulunacağını söylüyordu. Bir erkek her yere gidebilirdi. Kimse, merak etkisiyle gidilmiş bir yer için bir şey söyleye-mezdi. Kont bu kanıtları önüne bakarak, bir şey söyleme-den dinliyordu. Vandeuvres adamın kararsızlık içinde bulunduğunu hissetti. Bu sırada Marki de Chouard ne oluyor diye sorar gibi bir tavırla yanlarına gelmişti. Söz konusu alan şeyi öğrenince de Fauchery onu da davet edince göz acuyla damadına baktı. Bir ara sustular, sıkıntılı bir hava esti; ikisi de daveti kabul etmek için birbirlerini teşvik ede-ceklerdi; ama Kont Muffat'nın gözü, dik dik kendilerine bakan B. Vanot'ya ilişti. Ufak tefek ihtiyar dişlerini daha da çok göstererek gülümsüyordu şimdi. Gözlerinde de bir çe-lik parıltısı vardı.

Kont birden öylesine kesin bir tonla :

- Hayır, diye cevap verdi ki, iki arkadaş daha fazla di-iretmediler.

Bunun üzerine marki de daha büyük bir sertlikle daveti reddetti. Ahlâktan filân dem vurmaya başlamıştı. Yüksek sınıflardan olan insanlar örnek olacak şekilde hareket etmeliydiler. Fauchery gülümseyerek Vandeuvres'ün elini sıktı, o bunu beklemiyordu, gazeteci derhal gitmek istiyor-du; çünkü gazetesine uğraması lâzımdı.

- Nana'nın evinde buluşuyoruz, gece yarısı değil mi?

La Faloise da oradan ayrılıyordu". Steiner, kontese allahaısmarladık dedi. Öteki adamlar da ardından yürüdüler. Ağzılarda hep aynı sözler dolaşıyordu: «Gece yarısı, Na-na'nın evinde». Annesiyle gitmek üzere olan Georges eşikte durarak, soranlara, üçüncü kat, soldaki kapı diye tam adresi veriyordu.

Fauchery ayrılmadan, salona son bir göz attı. Vandeuvres, kadınların ortasındaki yerine oturmuş Le-onide de Chezelles'e takılıyordu. Şu iyi bayan Hugon gözü açık uyurken Kont Muffat ile marki de konuşmalara katılıyorlardı. B. Venot, kadınların geniş eteklerinin arkasında kaybolmuş, büsbütün ufalmış görünüyordu. Hep o gülümseyiş vardı yüzünde. Resmi görünüşlü koca salonda saat gece yarısını çaldı.

92

NANA

Bn. Du Joncquoy, yeniden söze başlayarak :

- Nasıl? Nasıl? B. Bismarck bizimle savaşa girer ve bizi yener öyle mi? Doğrusu ya bu, şimdiye kadar söylenenlerin hepsini gölgede bıraktı! dedi.

Bn. Chantereau'nun yanındakiler buna gülüyorlardı. Kadın bir kaç kere tekrarlamıştı bunu. Sözde Alsace'da duymuştu bu söylentiyi... Orada kocasının bir fabrikası vardı da...

Kont Muffat, hep o resmi ağırbaşlılığı ile :

- Bereket versin imparator başımızda; dedi. Sabine'e bir kere daha baktıktan sonra kapıyı kapayıp gitti.

Bu sırada kontes büyük bir rahatlık içinde büro şefiyle konuşuyor ve bu şişko adamın sözleriyle ilgileniyor gibi görünüyordu. Fauchery aklanıyordu her halde hiçbir çarpıldık yoktu bu kadının hayatında. Gazeteci de buna üzülmüştü.

La Faloise aşağıdan bağırdı:

- Hey, inmiyor musun sen? diye.

Sonra sokakta birbirlerinden ayrılırken yine :

- Yarın Nana'nın evinde; dediler.

IV

Zoe sabahtan beri evi Brebant lokantasından gelen bir •metrdotelle yardımcılara ve garsonlara bırakmıştı. Su-peyi, tabakları, kristalleri, örtü ve peçeteleri, çiçekleri, iskemle ve taburelere varıncaya kadar her şeyi Brebant gönderecekti. Nana'nın dolaplarının dibinde bir düzüne bile peçete yoktu; kendisi,

tiyatrodaki bu yeni başarısı sırasında lokantaya gidemediği için, lokantayı eve getiriyordu. Bu ona daha kibarca görünmüştü. Büyük sanat başarısını dillere destan olacak bir supe ile kutlamak istiyordu. Yemek odası çok dar olduğu için metrdotel, sofrayı, salonda kurmuştu; masanın etrafında biraz sıkışık olarak yirmi beş kişi oturabilecekti.

Nana gece yarısı eve gelir gelmez :

- Her şey hazır mı? diye sordu. Çileden çıkmış gibi görünen Zoe :

- Vallahi bilmem; diye sert bir şekilde cevap verdi. Bereket versin hiçbir şeyle uğraşmıyorum ben.

Mutfağın ve bütün evin altını üstüne getirdiler!.. Karışsam kavga çıkacak. Şu iki adam yine gelmez mi bu sırada. İkisini de kapı dışarı ettim.

Hizmetçi kadın hanımının eski ahbabları olan Hırvatla pinti tüccardan söz ediyordu. Nana da bunlara sırt çevirmek istiyordu zaten. Kendisinin deyimiyle yeni bir hayata başlamak için.

- Amma sırnaşık şeyler bunlar! Bir daha gelirlerse karakola şikâyet edeceğim deyin.

Sonra, antrede paltolarını asmak için geride kalmış olan Daguenet ile Georges'u çağırdı. İkisine de artistlerin Panorama geçidindeki çıkış kapısında rastlamış ve faytonla evine getirmişti. Daha kimse gelmediği için, ikisini de tuva-

94

NANA

let odasına çağırdı. Bu sırada Zoe tuvaletine yardım edecekti. Elbise değiştirmeden, saçlarını kaldırttı, topuzuna ve korsajına beyaz güller sokturdu. Tuvalet odasına salondan getirilmiş bir sürü eşya doldurulmuştu: ayaklan havada sandalyeler, koltuklar, kanapeler, küçük masalar. Tam hazır olduğu sırada Nana, eteğini, ters çevrilmiş bir koltuğun ayağındaki makaraya taktı, kumaş boydan boya ayrılmıştı. Bunun üzerine öfkesinden ağız dolusu küfretmeğe başladı; zaten hep onun başına gelirdi böyle aksilikler. Öfkeyle elbisesini sıyırdı. Beyaz fulardan yapılmış elbiseyi uzun bir gömleğin üstüne giymişti. Ama çıkartmasıyla tekrar sırtına geçirmesi bir oldu. Hoşuna giden başka bir elbisesi yoktu. Ağlayacaktı neredeyse. Bu haliyle, bir paçavracı kadına benzediğini söylüyordu. Daguenet ile Georges, yırtığı toplu iğnelerle tuttururlarken, Zoe de saçlarını düzeltmeğe devam ediyordu. Üçü de Nana'nın etrafında dönüştürüyorlardı. Hele o küçük, yere diz çökmüş eteğinin dibinden ayrılmıyordu. Daguenet kendisine saatin gece yarısını ancak bir çeyrek geçtiğini söyledikten sonra sükûnet buldu. Sarışın Venüs'ün üçüncü sahnesini, bazı sözleri yutup kıtaları atlayarak çabucak bitirmişti.

- O budala sürüsüne çok bile! Bu akşamki tipleri gördünüz mü? Zoe, kızım, siz bekleyin burada.

Yatmayın, ihtiyacım olur belki size... Hay allah! vakit geldi. İşte davetliler sükûn ediyor.

Nana, fırlayıp dışarı çıktı. Georges, frakının kuyruğu yerleri süpürerek diz çöküp oturuyordu hâlâ.

Daguenet'nin, kendisine baktığını görünce yüzü kızardı. Bununla birlikte birbirlerine ısınmışlardı. Büyük aynanın karşısında kravatlarını düzelttiler. Sonra, birbirlerinin saçlarını fırçaladılar, fırça Nana'nın saçlarına sürtülmekten bembeyaz olmuştu. Georges, o obur bebek gülüşüyle :

- Şeker serpilmiş sanki... dedi.

O gece için tutulmuş olan bir uşak, davetlileri küçük salona sokuyordu. Burada sadece dört koltuk bırakılmıştı. Bitişikteki büyük salondan gümüş takımların ve tabakların

EMİLE ZOLA

95

sesi geliyor, kapalı kapıların altından kuvvetli bir ışık sızıyordu. Nana içeri girdiği zaman, la Faloise'in getirdiği Cla-risse Besnus'un çoktan bir koltuğa yerleşmiş olduğunu gördü.

Sahnedeki başarısından beri bu kadınla senli benli konuştuğu için :

- Nasıl? Herkesten önce geldin öyle mi?

- Ah! Hep bunun telâşi... Geç kalmaktan korkar hep... Ona uysam, ne basımdaki peruğu çıkarabilir, ne de yüzümü silebilirdim.

Nana'yi ilk defa gören genç adam, eğilerek selâmladıktan sonra, komplimanlarda bulundu; heyecanını aşın bir nezaket altında gizlemeğe çalışıyordu; ama Nana söylediklerini dinlemedi bile! Tanımadığı bu gencin elini sıkarak, hızla Rose Mignon'a doğru gitti. Bir anda, çok yüksekte bakan bir tavır takınmıştı.

- Ah! Sevgili bayan; ne kadar naziksiniz!.. Sizi evimde görmeği o kadar istiyordum ki!.. dedi.

Rose Mignon daha büyük bir nezaketle :

- Geldiğim için asıl ben çok büyük bir zevk duyuyorum, diye karşılık verdi.

- Buyurun oturunuz... Bir şey ister misiniz?

- Hayır, teşekkür ederim... Ah! Yelpazemi kürkümün cebinde unutmuşum... Steiner, sağ cebine bakıverin...

Steiner'le Mignon, Rose'un arkasından içeri girmişlerdi. Geri dönen banker, elinde yelpaze ile tekrar geldi; bu sırada Mignon, Nana'yı kardeşçe öpüyor ve Rose'a da öpmesini söylüyordu. Tiyatro'da hep bir aileden sayılmazlar mıydı? Sonra da Steiner'i" cesaretlendirmek ister gibi göz kırptı; ama banker, Rose'un berrak bakışları karşısında bozularak, Nana'nın sadece elini öptü.

Bu sırada, Kont de Vandevres, Blanche de Sivry ile göründü. Yerlere kadar eğilerek selâmlaştılar. Çok resmi bir tavır takınan Nana, Blanche'ı bir koltuğa oturttu. Vandevres, gülerek Fauchery'nin aşağıda kapıcı ile çekiştiğini,

96

NANA

çünkü adamın, Lucy Stevvar'tın arabasını avluya sokmadığını anlatıyordu. Antreden kapıcıya, öküz herif, diyen Lucy'nin sesi geliyordu. Fakat, uşak kapıyı açtığı zaman, o güler yüzlü zerafetiyle içeri girdi. Adını söyledi ve Nana'nın ellerinden tutarak kendisini çabucak sevdiğini ve sanatına hayran kaldığını söyledi. Nana, şimdi, misafirlerini ağırlayan ev sahibi rolüyle koltukları kabarmakla birlikte gerçekten de utanıyordu.. Bununla birlikte Fauchery geldiğinden beri zihnini bir şey kurcalıyor gibi bir hali vardı. Adamın yanına gelme fırsatını elde eder etmez, yavaşçacak :

- Gelecek mi? diye sordu. Gafil avlanan gazeteci sertçe:

- Hayır, gelmek istemedi; dedi. Oysa Kont Muffat'nın gelmeyişi açıklamak üzere bir hikâye hazırlamıştı.

Genç kadının yüzünün sarardığını görerek yaptığı budalalığın farkına vardı; sözünü düzeltmek isteyerek :

- Gelemedi, bu akşam kontesi İçişleri bakanının balosuna götürüyor.

Fauchery'nin iyi niyetinden şüphe eden Nana :

- Peki, yavrum; ama sana pahalıya ödeteceğim bunu; dedi.

Bu tehdide içeren Gazeteci:

- Hele bak! dedi. Bu tip işlerden hoşlanmam; bunu sen Labordette'e yaptırsan daha iyi edersin.

Birbirlerine arkalarını döndüler; küsüşmüşlerdi. Tam bu sırada Mignon, Steiner'i Nana'ya doğru itiyordu.

Genç kadın yalnız kalınca Mignon, arkadaşının zevkini düşünen iyi yürekli bir kafadar pervasızlığı ile :

- Biliyorsunuz yanıp tutuşuyor sizinle kalabilmek için... Ama karımdan korkuyor... Savunursunuz siz onu değil mi?

Nana anlamamış gibi görünüyordu. Gülümseyerek, Ro-se'a kocasına ve bankere baktı; sonra adama:

- B. Steiner, siz benim yanıma oturun, dedi.

EMİLE ZOLA

97

Bu sırada antreden gülüşmeler, neşeli sesler duyuldu; sanki bir rahibe okulunun bütün öğrencileri boşanmıştı da buraya dolmuştu. Labordette arkasından, beş kadını sürükleyerek içeri giriyordu. Lucy Stewart, bu kadınlar için şeytanca bir buluşla Labordette'in yatılı öğrencileri diyordu, Vücudunu sıkan şahane mavi elbisesiyle Gaga, her zamanki gibi siyah ipekli, dantellerle süslü robuyla Caroline Heq-met, sonra Lea de Horn, arkadaşlarının çok takıldıkları o kocaman süt nine göğüslü sarışın Tatan Nene ve de onbeş yaşında siskacık ve Folies'de sahne hayatına ve: sefahate başlamış onbeş yaşında bir kızcağız olan küçük Maria Blond. Labordette bunların hepsini bir arabayla getirmişti. Nasıl sıkıştıklarını hatırlayarak -gülüşüyorlardı. Maria Blond ötekilerin dizlerinin üstüne oturmuştu. Şimdi dudaklarını ısırıp gülmelerini tutarak, etraflarına selâm verip el sıkışıyorlardı. Gaga hoppalık ediyor, kibarlık satarak kelimeleri ağzının içinde yuvarlıyordu. Yalnız Tatan Nene düşünceli görünüyordu. Yolda ona Nana'nın supesinde alt çıplak zencinin hizmet edeceğini,söylemişlerdi; şimdi bunları görmek istiyordu. Labordette, çenesini kapamasını söyledi.

Fauchery:

- Ya Bordenave? diye sordu. Nana :

- Oh! Çok üzgünüm, aramızda bulunamayacakmış.

- Evet, dedi Rose Mignon. Ayağını bir yere sıkıştırmış. Çok fena bir şiş var. Sargılar içindeki ayağını bir iskemleye uzatıp otururken savurduğu küfürleri bir duysanız...

Herkes Bordenave'ın gelemeyişine üzülmüştü. Borde-nave'sız bir supenin pek tadı olmazdı. Eh, onsu bu geceyi geçirmeğe çalışacaklardı. Sonra artık başka şeyler konuşılmaya başlandığı sırada kalın bir ses duyuldu:

- Vay canına! Beni ektiniz öyle mi?

Bir bağırma duyuldu; herkes başını çevirdi. İri yan gövdesi, kıpkırmızı suratıyla Bordenave çıkagelmişti.

Kazık gi-

NANA

bi kaskatı bacağı ile, Simonne Cabiroche'un omuzuna dayanarak, eşikte duruyordu. O sıralarda Simonne'la yatmaktaydı. Bu ufak tefek kadın iyi bir eğitim görmüştü. Piyano çalar, İngilizce konuşurdu; bu sarışın kadının beli o kadar inceydi ki, Bordenave'in ağırlığı altında eğilmek zorunda kalıyordu. Ama yine güler yüzlü, uysal bir hali vardı. Adam ikisinin güzel bir tablo meydana getirdiğini hissederek bir kaç saniye olduğu yerde durdu.

- Bakın ne kadar seviyormuşum sizi, dedi. Can sıkıntısından patlayacaktım: kalkıp gideyim dedim...

Ama durup bir küfür savurduktan sonra:

- Hay Allah belâsını versin! diye bağırdı.

Simonne hızlı bir adım attığı için adamın ayağı acımış-tı. Kadını sarstı. O, hep dayaktan korkan sinmiş bir hayvan haliyle gülümsüyordu, bütün gücüyle adama destek olmaya çalışıyordu. Salondakiler, bağıraşarak onlara doğru atılmışlardı. Nana ile Rose Mignon bir koltuğu sürüklüyorlardı. Bordenave kendini bu koltuğa bırakırken, öteki kadınlar da bacağının altına başka bir koltuğu çektiler. Orada bulunan oyuncu kadınların hepsi birer birer yanaklarından öptüler. Bordenave soluyarak homurdanıyordu.

- Hay Allah belâsını versin! Hay Allah belâsını versin!... Eh, midemiz sağlam ya!.. Bunu siz de göreceksiniz..

Başka davetliler de gelmişti. Salonda adım atacak yer kalmamıştı. Tabakların ve gümüş takımların gürültüsü kesilmişti; şimdi büyük salondan öfkeyle söylenen metrdote-lin sesi duyuluyordu. Nana, artık başka davetli beklemiyor, hâlâ sofraya çağırmadıkları için sabırsızlanıyordu* İçeride olup bitenleri öğrenmek üzere Georges'u gönderdi: şimdi hâlâ, bir takım kadınlarla erkeklerin geldiğini görünce şaşkına dönmüştü. Bu son gelenleri hiç tanıyamıyordu. Sonra, biraz canı sıkılarak, Bordenave'a, Mignon'a Lobardette'e sordu. Onlar da tanıyamıyorlardı bunları. Kont Vandeuves ise, birden hatırladı: Kont Muffat'nın evinde çene çaldığı genç-

EMILE ZOLA

99

lerdi bu gelenler. Nana konta teşekkür etti. Çok iyi, çok iyi, diyordu. Ama pek sıkışık oturulacaktı. Sonra Labordet-te'den gidip sofraya yedi takım daha koymalarını söylemesini rica etti. Adam, içeriden yeni çıkmıştı ki uşak, üç kişiyi daha getirdi. Yo, artık gülünç, oluyordu bu kadarı da! Kim-, se oturamayacaktı. Kızmaya başlayan Nana, büyük tavırlar takınarak bunun hiç de yakışıldı bir durum olmadığını söylüyordu. Ama iki kişinin daha geldiğini görünce gülmeğe baladı; bu durumu çok tuhaf buluyordu. Adam sen de! Nasıl otururlarsa, otursunlar. Herkes ayaktaydı. Yalnız Gaga ile Rose Mignon oturuyordu. Bordenave tek başına iki koltuğu dolduruyordu. Odanın içinde bir uğultu vardı: herkes fısılda-şarak konuşuyordu, bazıları da esnediklerini belli etmemek için elleriyle ağızlarını kapatıyorlardı.

- Baksana kızım! dedi Bordenave; sofraya otursak artık fena olmaz... Herkes geldi değil mi?

Nana gülerek :

- A, elbette herkes geldi; diye cevap verdi.

Davetlileri gözden geçirdi. Birden ciddileşti. Her halde davetlilerden biri yoktu, ama adını açıklamadı. Bir kaç dakika sonra, misafirler aralarında âsil yüzlü, beyaz sakallı uzun boylu birinin oturduğunu gördüler.

İşin şaşılacak tarafı şuydu ki kimse içeri girerken görmemişti bu adamı; kapısı aralık duran yatak odasından sessizce küçük salona girmiş olmalıydı. Büyük bir sessizlik vardı. Sadece bir takım fısıltılar duyuluyordu. Kont Vandeuvres bu kimsenin tanımadığını adamı tanıyordu her halde. Çünkü ikisi de âdeta gizlice el sıkışmışlardı. Vandeuvres kadınların sorularına sadece gülümseyerek cevap verdi. Bunun üzerine, Caroline He-quet yavaş sesle, bunun bir İngiliz lordu olduğunu, ertesi gün Londra'ya gidip evleneceğini iler sürüyordu. İyi tanıyordu bu adamı, yatmıştı onunla. Bu hikâye şimdi ağızdan ağı-za kadınlar arasında dolaştı. Yalnız Maria Blond bu adamın bir Alman elçisi olduğunu bildiğini söylüyor, buna kanıt olarak da arkadaşlarından biriyle sık sık yattığını ileri

100

NANA

sürüyordu. Erkekler, kısa cümlelerle adam hakkındaki düşüncelerini açıklamaktaydılar. Çok ciddi kibar bir adam, diyorlardı. Belki de bu akşamki supenin masraflarını üstüne almıştı. Olabilirdi böyle bir şey. Hissediliyordu bu. Adam sen de! Ne olursa olsun, yeter ki yemekler iyi olsun... Bu mesele kesin olarak çözümlenemedi. Zaten herkes onu unutmuştu bile. Tam bu sırada .metrdotel salonun kapısını açıp :
- Buyurun efendim, sofraya hazır; dedi.

Nana, ardından tek başına bir kaç adım atmış olan ihtiyarın hareketini görmeden, Steiner'in koluna girmişti. Sonra içeri giriş de pek düzenli olmadı. Kadın erkek dağınık olarak bu resmîlikten uzak toplantı üzerine burjuvaca şakalar yaparak salona giriyorlardı. Mobilyaları çıkartılmış olan büyük salonu bir ucundan öteki ucuna kadar büyük bir masa kaplıyordu. Yine de bu masa küçük gelmişti. Çünkü tabaklar birbirine değmekteydi. Onar mumlu dört şamdan sofrayı aydınlatıyordu. Masanın ortasına da iki tarafından çiçekler sarkan büyük bir vazo konulmuştu. Her şeyde bir lokanta lüksü seziliyordu. Yıldız çizgili porselenler, sürekli olarak yıkandığı için aşınmış ve kararmış gümüş takımları; her büyük mağazada düzinelerle satılan kristaller. Çok yüksek şamdanlarda yeni yeni kıvılcımlanmaya başlayan mumlarından komposto kâselerinin, meyve ve pasta tabaklarının üstüne soluk, sarımtırak bir ışık serpiyordu.

Nana :

- Herkes istediği yere otursun. Böyle daha eğlenceli olacak; dedi.

Masanın orta yerinde ayakta duruyordu. Kimsenin tanımadığı ihtiyar adam sağında, Steiner de solunda oturmuştu. Misafirler tam yerlerine oturdukları sırada küçük salondan küfürler işitildi. Bordenave unutulmuştu. Yerinden kalkmak için de son derecede güçlük çekiyordu; şu Simon-ne olacak karı da ötekilerle birlikte sıvışmış diye, avaz avaz bağıriyordu. Kadınlar, adamın haline acıyarak koştular.
EMILE ZOLA

101

lar. Bordenave Caroline, Clarisse, Tatan Nene ve Maria Blond'un yardımıyla yemek salonuna geldi; yalnız oturmak bir mesele oldu.

- Sofranın ortasına! Nana'nın karşısına! Bordenave ortaya! Başkanlık etsin bize! diye bağıranlar vardı.

Bunun üzerine yardım eden kadınlar adamı orta yere oturtular. İki kadın bacağını incitmeden uzattı.

Bunun bir zararı yoktu. Yan oturup yemeğini yiyebilirdi. Bordenave :

- Hay Allah belâsını versin! diye homurdandı. Kötü-rüm olmuş değiliz ya... Haydi bakalım; kadıncıklarım benim... Babanız size emanet ediyor kendini.

Sağında Rose Mignon, solunda da Lucy Stewart oturuyordu. Kendisine iyi hizmet edeceklerine söz verdiler. Şimdi herkes bir yere yerleşmişti. Kont Vandeuvres Lucy ile Clarisse'in arasında, Fauchery de Rose, Mignon'la Caroline Hequet'nin arasına oturmuşlardı. Öteki tarafta, Hector de la Faloise karşındaki Clarisse'in çağırmasına rağmen Ga-ga'nın yanında oturabilmek için elini çabuk tutmuştu; Stei-ner'i hiç bırakmayan Mignon'u ise, bankerden sadece Blanche ayırıyordu, solunda da Tatan Nene vardı. Sonra Labordette geliyordu. Nihayet sofranın iki ucunda gençler ve kadınlar bulunuyordu. Simonne, Lea de Horn, Maria Blond da bunlar arasındaydı. Daguene'tyle Georges Hu-gon'un Nana'ya gülümseyerek bakarken, dostlukları büsbütün kuvvetlenmişti.

Bu sırada iki kişi ayakta kalmıştı; bunlara takıldılar. Erkekler, dizlerine oturmalarını söylemişlerdi. Kollarını kı-mıldatamayan Clarisse, Vandeuvres'e, kendisine yardım etmesini söyledi. Şu Bordenave'da iskemleleriyle filân ne kadar çok yer kaplıyordu. Son bir gayretle ayakta kimse kalmadı, herkes oturtuldu. Mignon, balık istifi gibiyiz, diye bağırdı.

Garsonlar, davetlilerin arkasından yemek dolu büyük tabakları dolaştırırken :

102

NANA

- Kontes, beğendi, kuşkonmaz püresi, Deslignac usulü sebze çorbası... diye mırıldanıyorlardı.

Bordenave sesini yükselterek sebze çorbasını salık verirken, birden biri bağırdı: itirazlar öfkeli bağırmalar duyuldu: Kapı açılmış içeri bir kadınla iki erkek girmişti. Yo! Bu kadarı da fazlaydı artık! Bununla birlikte Nana, yerinden kalkmadan, gözlerini büyüterek gelenleri tanımaya çalışıyordu. Kadın, Louise Violaine'di. Ama erkekleri hiç görmemişti.

Vandeuvres :

- Aziz dostum, dedi. Bu bay ahabımdır: deniz subayı de Foucarmont: ben davet etmiştim kendisini.

Foucarmont, oradakileri selâmladı, sonra büyük bir rahatlıkla:

- Ben de bir arkadaşımı getirdim; dedi. Nana :

- Çok iyi! Çok iyi! Oturunuz, haydi Clarisse, biraz kenara çekil. Siz pek geniş oturuyorsunuz orada... Biraz daha sıkıştılar, Foucarmont ve Louise, sofranın bir ucuna yerleşmişlerdi; ama adamın arkadaşı ayakta kal- • di. Yanındakilerin koltuklarının altından kollarını uzatarak yemek yiyebiliyordu. Garsonlar çorba tabaklarını kaldırdılar. Şimdi, mantarlı tavşanla, peynirli börek dolaştırılıyordu. Bordenave bir aralık, Prulliere, Fontan ve ihtiyar Bosc'u da getirmeği düşündüğünü söyleyerek sofradakileri ayaklandırdı. Nana vekarlı bir tavır takınarak gelselerdi onları pek güzel karşılayacağını söyledi. Arkadaşlarının bulunmasını isteseydi onları kendisinin davet edebileceğini sözlerine ekledi. Yo, hayır, kötü oyunculara yer yoktu burada. İhtiyar Bosc her zaman fitil gibi sarhoştu. Prulliere pek kendini beğenmişti. Fontan'a gelince o da, bağıırıp çağırılmaları ve budalalıklarıyla çekilmez bir adamdı.

Mignon :

EMİLE ZOLA

103

- Doğru, doğru, dedi.

Masanın etrafındaki bu baylar siyah frakları, beyaz kravatlarıyla pek kibar görünüşlüydüler, yorgunluktan gözleri biraz incemişti. İhtiyar adam ağır hareketleri ve hafif gülümseyişiyle bir diplomatlar kongresine başkanlık ediyor gibiydi. Vandeuvres, yanında oturanlarla kontes Muffat'ın evindeymiş gibi büyük bir nezaketle konuşuyordu. Daha o sabah Nana halasına bütün bu erkeklerin, hem çok asil hem de çok zengin kişiler olduğunu söylemişti. Kadınlara gelince onlar da çok iyi hareket ediyorlardı. İçlerinden Blanche, Lea, Louise gibi bazıları dekolte elbiselerle gelmişlerdi; Gaga fazlaca açık saçık giyinmişti. Yaşına göre böyle giyinmemesi gerekirdi. Şimdi herkes yerine yerleştiği için gülüşmeler, şakalar azalmaya yüz tutmuştu. Georges, Orlean'daki burjuva evlerinde çok daha neşeli yemeklerde bulunmuş olduğunu hatırladı. Pek az konuşuluyordu; tanışmayan erkekler birbirlerine bakıyor; kadınlar sessiz oturuyorlardı; işte Georges'un da en çok hayret ettiği buydu. Pek ev kadını hali görüyordu onlarda. Biraz sonra kucakla-şılacağını sanıyordu. Av eti ve balık yemekleri dağıtılırken, Blanche yüksek sesle :

- Lucy, şekerim, sizin Ollivier'yi gördüm... Pazar günü. Ne kadar da büyümüş! dedi.

- Tabii; diye cevap verdi: onsekiz yaşında... Bu beni genç gösterecek bir şey değil... yarın okuluna gidiyor.

Lucy'nin pek övündüğü oğlu Ollivier, denizcilik okulunda-daydı. Şimdi çocuklardan söz ediliyordu. Bütün kadınlar pek sevdiklerini söylüyorlardı çocukları. Nana ne kadar sevinçli olduğunu anlattı: bebeği, Louis, teyzesinin yanındaydı; her sabah saat ona doğru getiriyordu; minicik köpeği Lu-lu ile oynuyordu oğlancık. İkisinin örtülerin altına gizlenişini gören gülmekten bayılırdı. Öyle afacan şeydi ki bu Lou-is'cik.

- Ah! Bilseniz dün nasıl bir gün geçirdim, demişti. Ro-se Mignon. Charles ile Henri'yi gidip yatılı okullarından al-

dım... Akşamleyin de onları tiyatroya götürmek gerekti... Sıçırıyor, küçücük ellerini birbirlerine çarparak: «Annemizi oynarken göreceğiz!..» diyorlardı; «bir gürültü, bir gürültü ki sormayın.»

Mignon da, keyifli keyifli gülüyordu, gözleri babalık şefkatiyle yaşarmıştı:

- Sonra, oyun sırasında görseydiniz onları... Aman ne kadar tuhaf halleri vardı. Büyük adamlar gibi ciddi ciddi seyredişleri görülecek şeydi. Gözleriyle yiyeceklerdi sanki Rose'i. Bana, annemizin bacakları neden böyle çıplak diye sordular.

Sofradakilerin hepsi gülmeğe başladı. Mignon'un babalık gururuyla koltukları kabarmıştı. Çocukları için deli oluyordu. Tek bir düşüncesi vardı: namuslu bir mutemet gibi Rose'un tiyatrodan ve başka yerlerden kazandığı paraları iyi idare edip bir servet sahibi olmakta bütün amacı. Rose'un şarkı söylediği gazinoda orkestra şefliği ederken evlenmişlerdi. Çılgınca seviyorlardı birbirlerini. Şimdi iyi birer dosttular. Aralarında anlaşmışlardı: kadın elinden geldiği kadar çok çalışıyor, bu yolda bütün sanat yeteneğinden ve güzelliğinden yararlanıyordu. Adamın vazifesi de onun artist ve kadın olarak başarısını sağlamaktı. Bunlardan daha anlaşmış bir karı koca bulunamazdı.

Vandevres :

- Büyük oğlunuz kaç yaşında? diye sordu.

- Henri dokuz yaşında. Ama şimdiden bir delikanlı! diye Mignon cevap verdi.

Sonra çocuk sevmeyen Steiner'e takıldı. Çok sakın bir sesle, eğer baba olsaydınız, paranızı bu kadar har vurup harman savurmazdınız, dedi. Bunları söylerken de, Blanche'in omuzunun üstünden bankere bakıyordu; acaba Nana ile aralarında bir şeyler var mı, diye. Bir kaç dakikadır Fauc-hery ile Rose'un pek sıkı fıkı konuşmaları canını sıkımişti. Rose, her halde böyle bir budalalık için vaktini harcamama-

EMILE ZOLA

malıydı. Böyle bir durumda hemen önüne çıkardı. Bir yan-dan da küçük parmağı pırlanta yüzüklü, güzel elleriyle bir av etini kesmekle meşguldü.

Bir yandan da çocuk konusundaki konuşma sürüp gidi-yordu. Gaga'nın yanına düşen la Faloise, yüreği çarparak, varietes'de görmek zevkine erdiği kızının nasıl olduğunu soruyordu. Lili çok iyiydi, ama henüz o kadar küçüktü ki! Adam ondokuz yaşına girdiğini öğrenince o kadar şaştı ki, Gaga'nın önemi gözünde büsbütün arttı. Niçin Lili'yi de getirmediğini öğrenmeğe çalışırken: kadın surat asarak :

- Yo! Hayır! Asla... dedi. Yatılı okuldan büsbütün çıkmak isteyeli üç ay kadar oldu... Ben onu hemen evlendirmeyi düşünüyordum. Ama beni o kadar seviyor ki almak zorunda kaldım. Ah! Hiç de istemediğim halde.

Kirpikleri yanmış, morarmış göz kapaklarını büzerek, hanım kızını dünya evine sokmaktan söz ediyordu. Kendisi bu yaşta hâlâ çalışıyordu. Bir tarafa bir metelik koyamamıştı. Durmadan çalışıyordu. Hâlâ erkekler arıyorlardı kendisini. Özellikle gençler. Bunlar arasında torunu yaşında olanlar bile vardı. Kadın o bol pudralanmış iri çıplak omu-zunu yaslayarak kendisine doğru eğilince, la Faloise'nin yüzü kızardı.

Gaga:

- Biliyor musunuz, eğer o da bu yola düşerse benim kabahatim değil... Ama insan gençlikte o kadar saçmalıklar yapıyor ki! diye mırıldandı.

Sofranın etrafında büyük bir kıpırdanma olmuştu. Garsonlar koşuştular. Şimdi sıra et yemeklerine gelmişti, O ana kadar Meursault şarabı verdimiş olan metrdotel; artık Chambertin ve Leoville şarabı dağıttırıyordu. Servis değişikliği sırasındaki uğultu arasında Georges, gittikçe hayreti artarak. Daguenet'ye bütün bu kadınların çocukları mı var diye soruyordu. Adamın bu soru hoşuna gittiği için ayrıntılarıyla kadınları tanıtmaya başladı. Lucy Stewart İngiliz asıllı bir adamın kızıydı. Kuzey istasyonunda çalışan babası trenlerde yağcılık ediyordu. At kafalı ama çok tatlı bir

kadındı bu Lucy; otuzdokuz yaşındaydı; veremliydi, ama ölmek bilmiyordu bir türlü. Buradaki kadınların

en kibarıydı; üç prensle, bir dük vardı elinde. Bordeaux'da doğmuştu Ca-roline Heqmet. Bir memurun kızıydı. Utancından ölmüşü adam. Akıllı bir annesi vardı. Önce kendisini lânetlemişti ama, bir yıl kadar sonra, kızıyla birlik olmuştu. Hiç olmazsa büyükçe bir para biriktirmek istiyordu. Yirmibeş yaşındaki kızı o zamanın en güzel kadınlarından sayılıyordu. Üstelik de fiyatı değişmiyordu hiç. Çok düzenli bir kadındı. Hiç kaçırmadan, gelir ve gideri yazıyordu. Daracık evinin üst katını da terzihane yapmıştı. Blanche de Sirvy'ye gelince, asıl adı Jacqueline Baudu idi bu kadının. Amiens'in bir köyünden gelmişti. Nefis bir kadındı, budala olduğu kadar da yalancıydı. Otuziki yaşındaydı ama göstermiyordu. Tombulluğu ile en çok Rusların hoşuna giderdi. Daguene't daha sonra artık kısaca söyleyip geçmeğe başlamıştı: Clarisse Besnus'ü bir hanım Saint-Aubin - sur - Mer'den hizmetçi olarak getirtmişti.- Onu bu yola sürükleyen bu kadının kocası olmuştu. Simone Cabiroche, SaintAntoine mahallesindeki bir mobilya mağazası sahibinin kızıydı. Öğretmen olması için büyük bir yatılı okulda yetiştirilmişti; Maria Blond, Louise Vilolaine, Lea de Horn da hep Paris kaldırımlarına düşmüş kadınlardı. Tatan Nene'ye gelince, Champagne'da yirmi yaşına kadar sığır gütmüşü. Georges bütün bu kadınlara bakarak, şaşkın şaşkın dinliyordu. Kadınların iç yüzlerinin bu kadar açık açık anlatılışı heyecanlandırmıştı delikanlıyı. Garsonlar fısıltı halinde, dağıttıkları yemeklerin adlarını tekrarlararken Daguene't ona, tecrübesine dayanarak :

- Şu balıktan yemeyin dostum; bu saatte hiç iyi gitmez. Leoville şarabıyla yetinirseniz iyi olur: çok başa vurmaz; diye öğütler savuruyordu.

Şamdanlardan, dolaştırılan yemek tabaklarından salona bir sıcaklık yayılıyordu; masanın etrafına sıkışarak oturmuş olan bu otuzdokuz kişi bunalıyordu sıcaktan. Garsonlar, kendilerinden geçmiş bir halde, yağ lekeli içinde kalan

EMİLE ZOLA

107

halıların üstünde koşuyorlardı. Bu ziyafet hiç de neşeli geçmiyordu. Kadınlar, yemeklerden sadece birer parça tadıyorlardı; etlerin yarısı tabaklarında duruyordu. Yalnız Tatan Nene tabağına konulanları oburcasına silip süpürüyor-du. Gecenin bu geç saatinde, kimsenin fazla bir iştah ile yediği yoktu. Nana'nın yanında oturan kibar ihtiyar, sadece bir kaşık çorba almıştı. Sessizce, önündeki boş tabağına bakıyordu. Bir çokları ellerini ağızlarına kapatarak esnemeğe başlamıştı. Zaman zaman, bazılarının gözleri kapanıyor, yüzleri toprak rengini alıyordu; can sıkıcı bir şeydi bu. Van-deuvres'ün her zaman söylediği gibi. Böyle yemeklerin keyifli olabilmesi için, ağırlık olmaması gerekirdi. Hiç durmadan çene çalan Bordenave olmasaydı. Herkes uyuyacaktı. Bu Bordenave hayvanı, bacağını uzatarak, cariyelerini kullanan bir padişah gibi, Rose'la Lucy'ye hizmet ettiriyordu kendisine. İki kadının ona bakmaktan başka bir şey yaptıkları yoktu. Bardağına şarap dolduruyor, tabağının boşalıp boşalmadığına dikkat ediyor; acısını unutturmak için dil döküyorlardı; ama herif yine şikâyet etmekten geri kalmıyordu:

- Kim kesecek şu eti?... Ben yapamıyorum... Masa ta nerede...

Simonne her an yerinden kalkıyor, adamın arkasında durarak tabağına konulan eti kesiyordu. Bütün kadınlar Bordenave'in yedikleriyle ilgileniyorlardı. Garsonlar çağırılıyor, tabağı taşacak kadar yemekle dolduruluyordu. Rose ile Lucy tabağını, çatalını değiştirirken, Simonne ağzını sili-yordu. Bordenave nihayet memnun olduğunu açıklamak lüt-funda bulundu:

- Hah işte! Tam benim istediğim gibisin kızım... Bir kadının işi de budur; dedi.

Herkes biraz uykudan silkinir gibi oldu konuşmalar yeniden başladı. Sofraya mandalina suyu getirilmişti. Misafirlerinin isteksizliğine içerleyen Nana yüksek sesle konuşmaya başladı:

108

NANA

- İskoçya prensi, sergi için geldiği sırada. «Sansın Venüs» ü seyretmek 7 üzere önden bir loca ayırttı, biliyorsunuz değil mi? dedi.

Bordenave ağzının içinde kocaman lokmasını çevirerek :

- Umarım ki bütün hükümdarlar da tiyatroya gelecek; diye cevap verdi.

Lucie Stewart:

- İran şahı pazar günü bekleniyor; dedi.

Bunun üzerine Rose Mignon, şahın elmaslarını anlattı. Dediğine göre şah milyonlar değerinde elmaslarla işlenmiş bir kaftan giyiyormuş. Soluk yüzlü bütün öteki kadınlar, gözleri parlayarak boyunlarını uzatıp, beklenen öteki krallar, imparatorlar üzerine bildiklerini anlatmaya başlamışlardı. Hepsisi, bir kralın gözüne girip bir gecelik geçirecek zengin olmayı hayalinden geçiriyordu.

Caroline Hequet, Vandevres'e doğru eğilerek :

- Söylesene dostum, Rusya imparatoru kaç yaşında var?

Kont gülerken :

- Oh! Yaşı yoktur onun. Size haber vereyim, ekmek yok onda; dedi.

Nana bu söz karşısında kırılmış gibi yaptı. Bu söz pek kabaca bulunmuştu. Bir takım mırıltılar oldu. Bu sırada, Blanche, bir kere Milano'da gördüğü İtalya kralı üzerine bir şeyler anlatmaya başlamıştı; hiç güzel bir adam değildi ama bütün kadınları elde ediyordu; Fauchery, Victor - Em-manuel'in gemleyeceğini kesin olarak söyleyince Blanc-he'nin fena halde canı sıkıldı. Louise Violaine ile Lea'nın bütün umutları Avusturya imparatorundaydı. Birden küçük Maria Blond'un sesi duyuldu:

- Şu Prusya kralı da şişko moruğun biri! Geçen yıl Ba-den'deydim. Ona her gün Kont Bismarck'la birlikte rastlıyordum.

Simonne, sözünü keserek:

EMİLE ZOLA

109

- Bismarck, dedin değil mi? Hoş bir adamdır... Tanırım kendisini, dedi.

Vandevres :

- Ben de dün böyle diyordum ama, inanmak istemiyorlardı, diye ekledi.

Tıpkı kontes Sabine'in evinde olduğu gibi şimdi hep Bismarck'dan söz ediliyordu. Vandevres aynı cümleleri tekrarlardı. Bir aralık, burası da Muffat'ların salonuna döndü; yalnız kadınlar değişti. Daha sonra müzik konusuna geçildi. Ardından da Foucarmont bütün Paris'te konuşulan şu genç kızın rahibe oluşu hikâyesine değindi. Nana bununla çok ilgilenmişti. Fougerey ailesinin tazı hakkında daha çok bilgi edinmek istiyordu. Ah!. Zavallı yavrucak; ne acı şeydi böyle diri diri gömülmek! Eh! Demek ki alın yazısı buymuş! Sofradaki bütün kadınlar çok üzülmüşlerdi. Aynı hikâyeyi ikinci defa dinlediği için canı sıkılan Georges, Da-guenet'den Nana'nın özel alışkanlıklarını, âdetlerini öğrenmeğe çalışıyordu. Konuşma dönüp dolaşip yine Kont de Bis-marck'a geldi. Tatan Nene, Labordette'in kulağına eğilerek kim bu Bismarck diye sordu. Bunun üzerine Labordet-te hiç bozuntuya vermeden olmayacak şeyler anlattı: çiğ et yedi bu Bismarck, ininin yanında bir kadına rastlayınca hemen sırtlayıp götürürdü, böylece kırk yılda otuziki çocuğu olmuştu.

Bu sözlere hayret etmekle beraber inanmış olan Tatan Nene :

•-Kırk yılda otuziki çocuk ha! diye haykırdı. Eh yaşına bakılırsa, epey yorgun olmalı, dedi.

Herkes kahkaha ile güldü; kadın kendisiyle alay edildiğini anladı:

- Ne sersem şeysiniz! Biliyor muyum ki ben şaka ettiğinizi! diye bağırıldı.

Gaga ise sergiden söz ediyordu hâlâ. Bütün kadınlar gibi bu sergi'nin açılışı Gaga'yı sevindirmişti; şimdiden hazırlanıyordu. Bu güzel mevsimde, taşralılar ve yabancılar Paris'e akın edecekti. Eh, işler iyi giderse, sergiden sonra bel-

110

NANA

ki Juvisy'ye çekilir, çoktandır göz koyduğu küçük evi satın alarak rahata kavuşurdu. La Faloise'a :

- Ne yaparsınız? Hiçbir şey elde edemedim... Bari hâlâ benden hoşlanan olursa... diyordu.

Gaga sesini tatlılaştırmıştı. Çünkü genç adamın dizini kendi dizine yasladığını hissediyordu. La Faloise'ın yüzü kıpkırmızıydı. Kadın, bir taraftan çene çalarken, göz ucuyla da onu süzüyordu. Ağır olmayan bir küçük bey; diyordu içinden; ama hiç güçlük çıkartmadı. La Faloise'a adresini verdi.

Vandevres Clarisse'e :

- Bakın; şu Gaga Hector'unuzu elinizden alacak gibi görünüyor; dedi.

Aktris :

- Umurumda değil! diye cevap verdi. Budalanın biri bu oğlan... Üç keredir kapı dışarı ettim... Biliyor musunuz; böyle delikanlıların yaşlı kadınlara düşkünlükleri iğrendiriyor beni.

Sözünü keserek, hafif bir işaretle Blanche'i, gösterdi. Kadın, yemeğin başından beri, çok rahatsız bir durumda eğilerek, yaş kibar adama çıplak omuzlarını göstermeğe çalışıyordu:

- Sizi de ekliyorlar, dostum; dedi.

Vandeuvres, aldırış etmediğini gösteren bir hareket yaparak hafifçe gülümsedi. Bu zavallı Blanche'ın başarı kazanmasına engel olacak değildi her halde.

Bütün sofradakilere Steiner'in gösterdiği manzara onu daha çok ilgilendiriyordu. Banker'in gönül maceralarını herkes büyüdü. Bu müthiş Alman Yahudisi, elleriyle milyonluk işler çeviren bu becerikli iş adamı, bir kadına tutulduğu zaman aptallaşırıyordu; üstelik bütün kadınları da elde etmek istiyordu. Ne kadar paraya mal olursa olsun, bir aktrisi ele geçirmek için her fedakârlığı yapardı. Bu yolda harcadığı büyük paralar ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bu az-

EMİL E ZOLA

111

gınca kadın düşkünlüğü yüzünden iki kere iflâsın eşiğine gelmişti. Vandeuvres'ün dediği, gibi kadınlar, kasasının dibine darı ekerek, ahlâkın öcünü alıyorlardı bu adamdan. Lan-des'lerdeki tuzalarda çevirdiği büyük bir manevra ile Borsada büyük güç kazanmıştı. Mignon'lar, altı haftadır, bu tuzaların gelirini iyice kemirmekteydiler. Ama herkes bahse tutuşmaya başlamıştı, partiyi vuranın Mignon'lar değil, Nana olacağı üzerine. Nana beyaz dişlerini göstermeğe başlamıştı. Steiner, bir kere daha tutulmuştu; Nana'nın yanında ölüye dönmüştü; dudağı sarkmış, karnı aç olmadığı • halde durmadan yiyordu. Nana'nın bir rakam söylemesi yeterdi, adamın kesenin ağzını açması için. Ama genç kadın acele etmiyordu. Adamları oynuyor, kıllı kulağına doğru eğilerek gülüyordu; hantal yüzündeki ürperişleri seyrederek eğleniyordu. Adamı avucunun içine almak için nasıl olsa vakti vardı.

Banker, yavaş sesle Nana ile konuşurken garson başını ikisinin arasına uzatıp:

- Leoville mi, Chambertin mi istersiniz? diye sordu, Banker dalgın dalgın :

- Ha? Ne? diye kekeledi. Ne isterseniz, ikisi de bir benim için, dedi.

Vandeuvres dirseğiyle hafifçe Lucy Stevart'ı dürttü. Bu kadın, kızdırılırsa pek kötü dilli olurdu. O akşam, Mig-non onu çileden çıkartmıştı. Konta :

- Şamdanı tutacak, biliyor musunuz, dedi. Küçük Jon-quier'nin marifetini yapmak istiyor... Hatırlarsınız değil mi? Jonquier, hem Rose'la yatıp kalkıyordu, hem de gözü şu iri Laure'daydı... Mignon, Jonquier'ye Laure'u bağladı, sonra da kol kola girip Rose'a getirdi. Tıpkı ufak tefek hovardalıklarına göz yumulan bir koca gibi... Ama bu sefer iş yok... Nana kendisine ödünç olarak verilen erkekleri geri vermez.

Vandeuvres :

- Ne oldu da Mignon, böyle dik dik bakıyor karısına? diye sordu.

112

NANA

Eğilip bakınca Rose'un Fauchery ile pek sıkı fıkı konuştuğunu gördü. Şimdi Lucy'nin neden öfkelenildiğini anlamıştı.

Gülerek :

- Vay canına! dedi. Yoksa kıskanıyor musunuz? Lucy öfkeyle :

- Kıskanmak mı? dedi. Ah! Eğer Rose'un canı Leon'u çekiyorsa, gönül hoşluğu ile bağışlarım kendisine, kaç paralık değeri var ki! Haftada bir buket çiçek!... Görüyorsunuz ya dostum, bu oyuncu kızların hepsi birbirine benzer. Ro-se! Leon'un Nana, için yazdığı yazıyı okuyunca hırsından ağlamıştı. Anlıyorsunuz ya, şimdi kendisi için de bir yazı is-, tiyor... ve bunu sağlamış bulunuyor... Bana gelince kapı dışarı edeceğim Leon'u; göreceksiniz!

Elindeki iki şişe ile arkasında duran garsona :

- Leoville; dedi.

Sonra, sesini alçaltarak devam etti:

- Bağırıp çağırmak istemiyorum... Hoşlanmam bundan. Ama ne olursa olsun, çok aşağılık bir kadın... Kocasının yerinde olsam bir temiz ıslatırdım onu... Oh! Bu ona hiç de mutluluk getirmez. Ne mal olduğunu bilmiyor şu benim Fauchery'nin. Mevki elde etmek için kadınlara asılan bir tip... Kibar bir adam! Vandeuvres, kadını yatıştırmaya çalıştı: Rose'la Lucy'nin yüzüstü bıraktıkları Bordenave avaz avaz bağırarak; babalarını açıklıktan, susuzluktan öldürecekler, diyordu. Bu, havayı değiştiren iyi bir çıkış oldu. Kimsenin yemek ye- • diği yoktu. Ama daha çorbadan beri sunulan şampanya, etkisini göstermişti. Misafirler çakır keyif olmaya başlamışlardı. Herkes kendisini koyuvermişti artık. Kadınlar, karmakarışık tabakların arasına dirseklerini dayamışlardı. Erkekler soluk alabilmek için iskemlelerini geri çekmişlerdi. Şimdi siyah elbiseler açık renk korsajların, yarı dönük ipek gibi parlayan çıplak omuzların arasına sokulmuştu. İçerisi çok

EMLE ZOLA

113

sıcaktı. Mumların sarı ışığı masayı aydınlatıyordu. Zaman zaman, sarışın bukleler altındaki yıldız parıltılı bir ense öne eğilirken, pırlantalı küpeler, kocaman bir topuza ışık serpiyordu. Neşeler alevlendikçe, gözlerin parıltısı, şamdanlardan şampanya bardaklarına vuran ışıkla büsbütün parlıyordu. Yüksek sesle şakalar yapıyor, eller başlar sallanarak konuşuluyor, her kafadan bir ses çıkıyordu. Asıl en büyük gürültüyü yapanlar, kendilerini lokantalarının koridorunda sanan garsonlardı. Birbirlerine çarparak, bağırarak dondurma ve meyve servesi yapıyorlardı.

Bordenave :

- Çocuklarım, diye bağırıyor; şampanyayı fazla kaçırmayın. Biliyorsunuz ki oyunumuz var yarın!

Foucaumont :

- Ben diyordum, dünyanın beş kıtasında, ne çeşit içki varsa hepsinden içtim... Oh! Ne müthiş içkilerdi onlar... Öyle alkoller ki bir adamı şıp diye öldürür... Ama bir şey olmadı bana. Sarhoş olmam ben. Çok denedim. Olamıyorum.

Louise Violaine :

- Yetişir... Gece yarısından sonra seninle uğraşmak zorunda kalırsam pek hoş bir şey olmaz benim için; diye mırıldandı.

Hafifçe keyif olan Lucy'nin yanaklarında, göğüs hastalarında görülen kırmızılık belirdi. Rose Mignon ise gözleri hafifçe nemli, tatlı bir hal almıştı. Tatan Nene çok yemekten sersemlemiş, bön bön gülüyordu.

Blanche, Caroline, Si-monne, Maria hep bir ağızdan konuşuyorlardı. Kimi araba-cısıyla olan kavgasını, kimi âşığı kaçırıp yeniden elde ettiğini, biri bir köye gitmek tasarısını anlatıyordu. Bu "sırada Georges'un yanında oturan genç bir adam Lea de Horn'u öpmek istemişti. Kadın, büyük bir nefretle «Hele şuna bak! Bırak beni!» diyerek adamın yüzüne tokadı indirdi. Fital gibi sarhoş olan Georges, Nana'ya baktıkça içi giderek, şöyle bir düşünceye saplandı: dört ayak olup masanın altına girmek, sonra bir köpek yavrusu gibi kadının ayaklarının üstüne başını koymak. Kimse görmezdi onu; uslu uslu

116

NANA

bi oturup kalkan bütün bu insanların gürültüsü arasında kendini kaybetmiş serseme dönmüştü. Ev hanımlığı rolünü de unutmuş, yanında eli ayağı titreyen şişko Steiner'den başka kimseyle ilgilenmez olmuştu. Adamın söylediklerini dinliyor, başıyla olmaz diyor, tombul vücudunu oynatarak, adarnı büsbütün kendinden geçiren o cilveli gülüşüyle gülüyordu. İçtiği şampanyanın etkisiyle yanakları pembeleşmiş-ti, dudakları nemliydi, alevler saçılıyordu gözlerinden; banker, bu nefis sarışın kadının her iç gıcıklayıcı fıkırdayışında, hafifçe başını çevirdiği zaman gerdanının şehvetle kabarışında daha çok vermeği vaadediyordu. Genç kadının kulağının hemen yanında ipek gibi bir köşe görmüştü, buna baktıkça deliye dönüyordu. Ara sıra, canı sıkılan Nana, misafirlerini hatırlatıyor, ağırlamayı bildiğini göstermek için neşeli, güler yüzlü görünmeğe çalışıyordu. Yemeğin sonuna doğru iyice sarhoş olmuştu; bu çok canını sıkıyordu onun. Şampanya çok çabuk sarhoş ediyordu kendisini. Birden bir düşünce, Nana'yi çileden çıkardı. Bu kadınlar, evinde kötü hareket ederek onu küçük düşürmek istiyorlardı. Etrafında olup bitenleri açıkça

görüyordu. Lucy, Fourcarmont'u, La-bordette'e karşı kıskırtmak için göz kırpmıştı; Rose, Caroli-ne ve öteki kadınlar da erkekleri baştan çıkartmaya çalışıyorlardı. Şamatadan kimin ne söylediği anlaşılıyordu, şimdi. Yani Nana'nın evinde yemek yerken herkes aklına ese- ni yapabilir demek ister gibi bir halleri vardı bunların. Eh! Peki öyleyse görürler şimdi. Çok sarhoş olmuştu ama yine kadınlar arasında en kibar ve en zarif olan oydu.

Bordenave :

- Yavrum, baksana, kahvemi burada içmek istiyorum, şu bacağım yüzünden... diye tekrarladı.

Fakat Nana, Steiner'le, ihtiyar kibar adamın kulakları-na:

- Böyle aşağılık insanları davet etmekle ne kadar yanıldığımı öğrendim bu akşam, diye fısıldayarak birden ayağa kalktı.

EMİLE ZOLA

117

Sonra parmağıyla yemek salonunun kapısını göstererek yüksek sesle :

- Canınız kahve istiyorsa buyurun oraya; dedi.

Herkes sofradan kalktı, Nana'nın öfkesinin farkına varmadan yemek salonuna geçtiler. Az sonra salonda Borde? nave'dan başka kimse kalmamıştı. Adam duvarlara tutunarak, ihtiyatla yürüyor, karınlarını doyurduktan sonra babalarına boş Veren Allah'ın cezası kadınlara küfürler savuruyordu. Onun ardından garsonlar, metrdotelin/yüksek sesle verdiği emirlere uyarak sofrayı topluyorlardı. Birbirlerine çarparak koşuşuyor, bir anda bir eğlence dekorunu kaldırır gibi masayı ortadan kaldırıyorlardı. Misafirler, kahvelerini içtikten sonra tekrar bu salona geleceklendi.

Gaga, yemek salonuna girerken hafifçe ürpererek:

- A, burası o kadar sıcak değilmiş, dedi.

Buranın penceresi açık kalmıştı. Kahve fincanları ve likörler masanın üstüne konulmuştu; masayı iki lamba aydınlatıyordu. Sandalye olmadığı için, misafirler kahvelerini ayakta içtiler; bitişik odadan garsonların gittikçe artan gürültüsü duyuluyordu. Nana ortalıkta görünmüyordu. Ama kimsenin onun bulunmayışından tasalandığı yoktu. Herkes başına buyruk hareket ediyor, kahvesini kendi alıyor, kimi de küçük kaşık bulabilmek için büfenin çekmecelerini karıştırıyordu. Misafirler ayrı ayrı kümeler halinde toplanmışlardı; yemekte birbirinden ayrı kalanlar bir araya geliyordu. Bunlar birbirine göz kırparak, manâlı gülüşlerle durum hakkında düşüncelerini açığa vuruyorlardı.

Rose Mignon:

- Bay Fauchery, bu günlerde bize yemeğe gelse ne iyi olur değil mi, Auguste? dedi kocasına.

Saatinin kösteğiyle oynayan Mignon bir iki saniye dik dik gazeteciye baktı. Delilikti bu yaptığı karısının. İyi bir yönetici olarak bu işi bir düzene sokmalı karısının, kendisini böyle israf etmesine engel olmalıydı.

Adamdan yazıyı kopa-rıncaya kadar, kabul ediyordu içinden. Ama sonra kapıyı

114

NANA

dururdu orada. Sonra, Lea'nın ricası üzerine, Daguenet delikanlıya rahat durmasını söyleyince, Georges, birdenbire sanki azarlanmış gibi derin bir keder duydu; ah çok kötü, çok üzüntü verici bir şeydi; iyi bir şey yoktu bu dünyada. Daguenet, yine de takılıyordu ona. Önündeki bir bardak suyu içmesini söylüyor; üç bardak şampanya ile yere yıkılacak hale geldiğine göre bir kadınla yalnız kalırsa ne yapacağım soruyordu.

Foucarmont yeniden söze başlayarak :

- Havana'da meyve çekirdeğinden bir çeşit rakı yaparlar; insan bir yudum içse ateş yutmuş sanır... Eh, işte bir akşam bir litreden fazla içtim bundan... Bir gün de daha kuvvetlisini içtim. Yerliler bize acı biberle zaçyağı karışımı gibi bir şey içmişlerdi... Bana yine bir şey olmadı... Sarhoş olamıyorum bir türlü ben. Bir süredir, karşısında oturan la Faloise'in yüzü Fou-carmon't'un hoşuna gitmemeğe başlamıştı. Kahkaha atıp, lâf atmaya başladı. Başı dönen la Faloise durmadan kımıldanıyor, Gaga'ya yaslanıyordu. Ama içine düşen bir kaygı onu büsbütün çileden çıkarttı: mendilini almıştı; sarhoşluğun verdiği inatla, mendilimi

isterim, diye tutturdu. Yanındakilere soruyor, eğilip iskemlelerin ve yamndakilerin ayaklarının altına bakıyordu. Gaga onu yatıştırmaya kalkınca :

- Sersemce bir şey bu, diye mırıldandı; köşesine adımın ilk harfleriyle armam işlenmişti... Bu yüzden başıma bir iş gelebilir...

Foucarmont :

- Hele bakın şu Falamoise, Lamafoise, Mafaloise'a! diye bağırdı. Genç adamın adını böyle bir çok şekillerde ezip bozmayı ince bir espri sayıyordu.

Ama la Faloise içerledi. Kekeleyerek atalarından söz etmeğe başladı. Foucarmont'a kafana bir sürahi fırlatırsam, görürsün; dedi. Kont Vandeuvres, araya girerek Fou-carfont'un çok şakacı olduğunu söylemek zorunda kaldı. Herkes de gülüyordu. Bu da şaşkına dönen ve tekrar yerine oturmak üzere olan genç adamı sarstı; amcasının oğlu

EMİLE ZOLA

115

yüksek sesle tabağındakini yemesini söyleyince bir çocuk gibi boyun eğerek yemeğe koyuldu. Gaga onu tekrar kendine çekti; ama la Faloise yine zaman zaman, mendilini bulmak için misafirleri şüpheli şüpheli süzüyordu.

Foucarmont, ta sofranın öteki ucunda Labordette'e sa,-taşmaya başlamıştı. Louise Violaine onu boşuna susturmaya çalışıyordu; çünkü, ne zaman, böyle başkalarına takılsa, kabak benim başıma patlar, diyordu. Labordette'e «bayan» diyerek takılmak aklına esmişti; bu şaka kendisini çok eğlendirmişe benziyordu.

Oysa Labordette her defasında, sükûnetle omuz silkerek :

- Susun, dostum, budalaca bir şey bu; demekle yetiniyordu.

Fakat Foucarmont aldırmayarak neden olduğu bilinmeden işi hakarete vardırıncı, Labordette, ona lâf söylemekten vazgeçip kont Vandeuvres'e:

- Rica ederim, arkadaşınızı susturun. Kafamı kızdırmasın; dedi.

Foucarmont, iki kere dövüşmüştü. Yine de herkes kendisine selâm veriyor, toplantılara çağrılıyordu. Bu seferki davranışı karşısında Foucarmont'a sofradakilerin hepsi karşı çıktı. Sözlerini alaylı bularak eğleniyorlardı, ama işi bu gecenin keyfini kaçırarak dereceye vurdurmamalıydı. Yüzü bakır rengini almış olan Vandeuvres, Labordette'e bayan değil Bay Labordette demesini söyledi. Öteki erkekler, Mignon, Steiner, Bordenave de lâfa karışıp bağırışmaya başlamışlardı. Yalnız o ihtiyar kibar adam, o asil durumunu hiç bozmadan, sadece gülümseyerek Nana'nın yanında oturuyor, yorgun gözleriyle yemeğin sonundaki bu kargaşalığı seyrediyordu.

Bordenave :

- Kahvemizi burada içsek nasıl olur yavrum? Çok rahatsız böyle... dedi.

Nana buna hemen cevap vermedi. Daha yemeğin başından beri, kendi evinde değilmiş gibiydi. Bir lokantaday-mış gibi garsonlar çağırın, bağırarak konuşan, istedikleri gi-

118

NANA

kapamalıydı suratına. Bununla birlikte karısının inatçılığını bildiği ve arada sırada bu çeşit saçmalıklarını babaca hoş görmek gerektiğini düşündüğü için, nazikçe bir tavır takınarak :

- Elbette çok memnun olurum... Yarın buyurun Bay Fauchery; dedi.

Steiner ve Blanche'la konuşmakta olan Lucy Stewart bu daveti duymuştu. Bankere yüksek sesle :

- Bütün bu karıların azgınlığı şaşırtıyor insanı... dedi. Biri köpeğimi bile elimden almıştı... İşte dostum bu kadına sırt çevirmişseniz benim kabahatim mi bu.

Rose başını çevirdi. Kahvesini yudumlarken gözlerini Steiner'e dikti, yüzü sapsarı olmuştu; kendisinin böylece bı-rakılışından duyduğu öfke gözlerinden alev alev saçılıyordu. Durumu Mignon'dan daha iyi görüyordu. Jonquier olayına yeniden başlamak budalaca bir şey olurdu; bu gibi işler iki kere başarıyla sonuçlanamazdı. Adam sen de! Fauchery'yi elde etmişti ya. Mignon ister memnun olsun, ister olmasın, kendi bileceği işti bu.

Vandeuvres Lucy Stevvar'tın yanına gelerek:

- Dövüşecek misiniz yoksa? diye sordu.

- Hayır, korkmayın. Yo, rahat dursun bu kadın, yoksa kirli çamaşırlarını dökerim ortaya.

Sonra emir verir gibi bir eda ile Fauchery'ye:

- Terliklerin, bizim evde kalmış, yavrum. Yarın kapıcına bırakırım; dedi.

Fauchery şakayı bozmak istedi. Lucy, bir kraliçe edasıyla uzaklaştı oradan. Bir bardak vişne şurubunu rahat rahat içebilmek için sırtını duvara dayayarak duran Clarisse, omuz silkti. Bir erkek için de bu kadar mesele yapmaya değer miydi! Âşıklarıyla bir arada bulunan kadınların ilk düşünceleri, adamları birbirinin elinden almak değil miydi sanki? Bu iş olup bitmişti. Meselâ kendisi isteseydi; şu Hec-tor yüzünden Gaga'nın gözünü oyardı. Adam sende; diye gülüp geçmişti. Bu sırada yanından geçen la Faloise'a:

EMİLE ZOLA

119

- Bak hele; içe geçmişlerden hoşlanıyorsun sen ha! Muşmula yesen daha iyi edersin! demekle yetindi.

La Faloise bu söze çok üzülmüştü... Clarisse'in kendisiyle alay ettiğini görerek kuşkulandı.

- Bırak şakayı; dedi. Mendilimi almıştın, ver mencjili-mi.

Clarisse :

- Kafamızı şişirdin şu mendilinle... Ne diye alacakmı-şım senin mendilini? diye bağırdı.

- Ne diye ha! Aileme gönderip beni rezil etmek için.

Bu sırada Foucarmont, bardak bardak likör yuvarlıyordu. Kadınların arasında kahvesini içen Labordette'e bakarak gülüyordu. Bu sırada yarım yamalak cümlelerle kendi kendine konuşuyor gibi, bir at canbazının oğluymuş, bir kontesin piçi diyenler de var; hiçbir yerden geliri yok ama, cebinde her zaman yirmibeş altın bulunur. Orosulara uşaklık eder ama, hiçbiriyle yattığı yok hovardanın, diye mırıldanıyordu.

Kendi kendine.

- Hiçbir zaman! Hiçbir zaman! diye köpürdü. Şuna bir tokat aşkedeyim; dedi.

Bir kadeh likör yuvarladı. Bu likör hiç dokunmuyordu ona böyle diyerek baş parmağının tırnağını dişinde çıtlattı. Ama sonra, birdenbire Labordette'in üstüne yürürken, sap sarı kesilerek büfenin önüne yığıldı. Fıtıl gibi sarhoş olmuştu. Louise Violaine çok kahrlandı. Bunun sonunun kötü olduğunu kaç kere söylemişti ona; şimdi sabaha kadar adamı ayıltıp kendine getirmeğe uğraşacaktı. Gaga, subayı, tecrübeli bir kadın gözüyle süzerek, Violaien'i teselli etti, korkulacak bir şey olmadığını bu bayın böylece oniki hatta onbeş saat uyuyabileceğini söyledi. Foucarmont'u yerden kaldırıp götürdüler.

Vandeuvres :

- Nana nerede yahu? diye sordu.

120

NANA

Sahiden, Nana sofradan kalktıktan sonra sıvışivermişti. Şimdi herkes hatırlamıştı, onu istiyorlardı.

Durumdan kaygılanan Steiner; Nana ile birlikte kaybolan kibar ihtiyarın da ne olduğunu Vandeuvres'den soruyordu. Ama kont, ihtiyarı kendisinin uğurladığını söyleyerek, adamın yüreğine su serpti. Acayip bir adamdı bu ihtiyar. Çok zengindi; sadece böyle kadınların verdikleri ziyafetin masrafını görmekle yetinirdi. Şimdi Nana yine unutulmuştu. Bu sırada Vandeuvres, başını kapıya dayayan Daguenet'nin kendisine işaret ederek yanına çağırdığını gördü. Yatak odasında Nana'yi dudakları bembeyaz olmuş, vücudu kaskatı kesilmiş gibi kıvıldamadan otururken gördü. Daguenet ile Georges de şaşkın şaşkın ona bakıyorlardı.

Vandeuvres hayretle :

- Neniz var böyle? diye sordu.

Nana cevap vermedi, başını da çevirmedi. Adam sorusunu tekrarlardı. Nihayet Nana :

- Bana metelik verilmemesine katlanamam! diye bağırdı.

Şimdi ağzına geleni söylüyordu. Evet, evet, hayvan değildi o, her şeyi açıkça görüyordu. Tırnağı olamayacak bir sürü serseri dolmuştu evine. Bütün yemek boyunca onu aldırان olmamıştı. Kendisini küçümsediklerini göstermek için de bir sürü iğrenç lâflar edilmişti. Kendisini bu kadar sıkıntıya soksundu, üstelik kötü kötü çekiştirsinlerdi onu öyle mi? Neden bu rezillerin topunu birden kapı dışarı etmemişti

sanki? Öfkesinden çılgına dönmüştü; kelimeler hıçkırıklar arasında boğazında düğümleniyordu.

Vandeuvres :

- Bırak bunları kızım, sarhoş olmuşsun sen. İyi düşün biraz; diye senli benli konuştu.

Hayır, o önceden kabul etmiyordu bunu.

- Olmuşum, belki; ama bana saygı gösterilmesini isterim.

EMİLE ZOLA

121

Onbeş dakikadan beri Daguenet ile Georges, salona dönmesi için yalvarıp duruyorlardı ona. Ama Nana inat ediyor, misafirlerin canı ne isterse onu yapsınlar; hepsinden iğreniyorum, yüzünü görmek istemem hiçbirinin diye diretiyordu. Onlarla karşılaşmak mı? Asla! Asla! Kafasını kesseler çıkmayacaktı dışarı.

- Uyanık olmam gerek; dedi. Komployu kuran şu Ro-se domuzu oldu. İşte, bu akşam geleceğini umduğum o namuslu kadının gelmesine bu Rose engel oldu her halde.

Bayan Robert'den söz ediyordu. Vandeuvres, namusu üzerine yemin ederek, Bayan Robert'in kendisinin gelmek istemediğini söyledi. Hiç gülmeden dinliyor, tartışıyordu. Bu çeşit sahnelere alışık ve böyle zamanlarda kadınlara karşı nasıl davramlması bilen bir erkek olarak hareket ediyordu. Ama, elinden tutup kaldırarak salona götürmek isteyince Nana büsbütün öfkelenerek çırpınmaya başlamıştı. Kimse Fauchery'nin, Kont Muffat'ı gelmekten vazgeçir-medğine kendisini inandıramazdı. Ah, ne yılan herifti bu Fauchery, bir kadına balta olduktan sonra, mutluluğunu yıkabilirdi. Çünkü biliyordu Kont'un kendisinde gözü olduğunu. Elde edebilecekti onu.

Vandeuvres; durumu unutarak ve gülerek :

- Ama, canımın içi; hiçbir zaman; olamazdı bu iş; dedi.

Nana biraz ayılır gibi oldu, ciddi bir tavırla:

- Neden olmasın? diye sordu.

- Çünkü adamın, kiliseden çıktığı yok; size parmağının ucuyla dokunacak olsa, koşup papaza günah çıkartır da ondan... Bir öğüt vereyim... Ötekini kaçırmamaya bakın.

Bir an Nana, ses çıkarmadan, düşünceye daldı. Sonra kalkıp gözlerini yıkadı. Ama, yemek odasına götürmek istediler mi bağıırıyordu. Vandeuvres daha fazla diretmedi, gülerek odadan çıktı. Adam dışarı çıkar çıkmaz, Nana birden bir sevgi coşkunuğu içinde Daguenet'nin boynuna sarılarak

122

NANA

- Ah Mimi'ciğim; senden başka kimsem yok... Seviyorum seni; duyuyor musun, seni çok seviyorum. Ah hep bir arada yaşasaydık ne iyi olurdu. Allahım ne kadar bahtsız oluyor şu kadınlar! diye söyleniyordu. Sonra Georges'un onların öpüşmesi karşısında kıpkırmızı kesildiğini görerek, gidip onu da öptü. Mimi, bu bebeği kıskanmazdı. Paul ile Georges'un hep böyle anlaşmış olarak kalmalarını istiyordu. Çünkü birbirlerini sevdiklerini bilerek, üçünün de böyle birbirine bağlı kalmaları pek tatlı bir şeydi. Fakat acayip bir gürültü rahatlarını kaçırdı. Oda da bir homurdanma duyulmuştu. Etrafa bakınca, Bordenave'ın kahvesini içtikten sonra gelip rahatça odaya kurulduğunu gördüler. Nana ardında Daguenet ile Georges, odadan çıktı, yemek salonundan geçerek, büyük salona girdi; gittikçe daha yüksek perdeden gülerek; âdeta Rose'un boynuna sarılarak :

- Ah! Şekerim; hiç aklınızdan geçiremezsiniz böyle bir şeyi; dedi. Gelin bakın.

Bütün kadınlar da onlarla geldi. Nana, bunların ellerini okşuyor, onları yürümeye zorluyordu. Bunu öyle açık yüreklince ve coşkun bir neşeyle yapıyordu ki, hepsi de içten gülüyordu. Kadınlar, bir an, şahane bir şekilde uzanmış olan Bordenave'ın yanında, soluklarını tutarak durduktan sonra odadan çıktılar. Şimdi kahkahalarla gülüyorlardı. Birisi onları bir an susturunca uzaktan Bordenave'ın horultuları duyuluyordu. Saat dörde geliyordu. Yemek salonunda bir oyun masası kurulmuş, Vandeuvres, Steiner, Mignon ve Labordet-te, etrafına oturmuşlardı. Arkalarında ayakta duran Lucy ile Caroline bahse tutuşuyorlardı. Blanche ise, bir köşede uyukluyordu. Hiç memnun olmamıştı bu geceden. İki de bir Vandeuvres'e ne vakit gidiyoruz, diye soruyordu.

Salonda bir iki kişi dans ediyordu. Daguenet piyanonun başına geçmişti. Nana'nın deyimiyle «dolabın

başına» böyle acemi çalgıcıdan hoşlanmazdı. Dans yavaş yavaş gev-

EMILE ZOLA

123

şemeğe başlamıştı. Kadınlar, kanapelere gömülüp çene çalıyorlardı. Birdenbire bir şamata koptu. Sürü halinde onbir genç, bağırışıp gülüşerek salonun kapısını ittiler. İçişleri bakanının balosundan geliyorlardı; frak vardı arkalarında, beyaz kravat takmışlardı. Yakalarında da madalya takılan iğneler vardı ama madalya yoktu. Böyle gürültüyle içeri girmelerine kızan Nana mutfaktaki garsonları çağırarak bu bayları kapı dışarı etmelerini söyledi; bu adamların yüzünü ömründe görmediğine yemin ediyordu. Fauchery, Labordet-te, Daguenet ve bütün öte erkekler, evin hanımına saygı gösterilmesini sağlamak için yürümüşlerdi. Ağır sözler söyleniyor, kollar uzanıyordu. Bir ara karşılıklı olarak iki tarafın birbirini tokatlamasından korkuldu. Bununla birlikte, sarışın, ufak tefek hastalıklı görünen bir delikanlı durmadan: - Amma da yaptınız Nana! Geçen akşam Peters'deki büyük kırmızı salonda... Hatırlarsınız canım! Bizi davet etmiştiniz; deyip duruyordu.

Geçen akşam? Peters'de? Böyle bir şeyi hiç hatırlamıyordu. Önce hangi akşam? Ufak tefek delikanlı çarşamba günü deyince, çarşamba gecesi, Peters'te yemek yediğini hatırladı. Ama kimseyi davet etmiş değildi; bundan hemen hemen hiç şüphesi yoktu.

Şüphe etmeye başlayan Labordette:

- Ama, düşün biraz kızım, dedi. Belki çakır keyifin biraz o akşam.

Nana bu söz üzerine gülmeğe başladı. Olabilirdi, ama hatırlamıyordu. Eh! Madem ki bir kere gelmişlerdi, içeri girebilirlerdi artık. Her şey yoluna girdi; yeni gelenlerin çoğu tanıdıkları çıktı. Ağız kavgası kesilivermişti; herkes el sıkışıyordu bu gençlerle. Hastalıklı görünüşlü sarışın delikanlı Fransa'nın en ünlü bir ailesindendi. Başka arkadaşlarının da geleceğini söylediler. Gerçekten de her dakika kapı açılıyor, resmi kıyafetli, beyaz eldivenli adamlar içeri giriyordu. Hepsini de bakanın balosundan gelmekteydi. Fauchery, gülerek, bakan da gelece mi diye sordu. Fakat Nana, içer-

124

MANA

leyerek, bakanın, kendisine denk olmayanların evine gittiğini söyledi. Kont Muffat'nın da geleceğini içinden ümit ediyordu ama, açığa vurmadı bunu. Adam kararından dönmüş olabilirdi. Rose'la konuşurken gözünü kapıdan ayırmıyordu.

Saat beşi çaldı. Artık dans eden yoktu. Yalnız kumarcılar oyunu bırakmıyorlardı. Labordette yerinden kalkmıştı, kadınlar salona gelmişlerdi. Her şey uyukluyor gibiydi şimdi burada. Mumların kömürleşen fitillerinin alevi, globları kızarmıştı. Kadınların üstüne hüznünlü bir hal çökmüştü, hayat hikâyelerini anlatmak ihtiyacını duyuyorlardı. Blanche de Sirvy, general olan büyük babasını anıyor, Clarisse bir roman icad ediyordu. Buna göre amcasının evindeyken domuz avı için oralara gelmiş olan bir dük kendisini baştan çıkartmıştı. Ama iki kadın da, birbirlerine arkaları dönük, böyle şey olur mu diye inanamıyorlardı anlattıklarına. Lucy Stevart geçmişini olduğu gibi anlatmaktan çekinmiyor, kuzey garında makine yağcısı olan babasının pazar günleri kendisine elmalı pasta ziyafeti çektiğini söylüyordu.

Maria Bland birden :

- Ah! Bakın ne anlatacağım size; diye bağırdı. Bizim evin karşısında bir adam oturuyor, bir Rus; çok zengin bir adam. Dün bana bir sepet meyve göndermiş! Kocaman şeftaliler, böyle iri iri üzümler. Bu mevsimde güç bulunur meyveler hepsi de. Bir de ne göreyim! İçinde tam altı tane bin franklık banknot.. Rus göndermiş... Tabii hepsini yolladım geriye... Ama doğrusu aklım kaldı meyvelerde!..

Kadınlar dudaklarını ısırarak bakiştılar. Yaşına göre şu Maria Bland pek kurnaz şeydi. Onun gibi bir sürtüğe mi yollayacaklardı bütün bunları! Bu kadınlar birbirlerini hiç çekemezlerdi. En çok da şu üç prens hikâyesi yüzünden Lucy'yi kiskanıyorlardı. Lucy, her sabah ormanda atla gezintiye çıktığını anlatınca hepsi de ata bindiklerinden dem vurdular.

Gün doğmak üzereydi. Nana ümidini kaybederek artık kapıya bakmaz olmuştu. Misafirler can sıkıntısından path-

EMILE ZOLA

yordu. Bir kanapede, ayaklarını altına alarak oturan Rose Mignon Pantoufle şarkısını söylemesi istendiği halde, söylemedi. Fauchery ile konuşarak kocasının oyununu bitirmesini bekliyordu. Mignon Vandeuves'den elli frank kazanmıştı. Ciddi yüzlü, göğsü madalyalı şişman bir adam Sacrifice d'Abraham^ şiirini Alsace şivesiyle okumaya başladı. Tanrı: «Benim adıma» dedikçe İshak: «Evet baba!» diye cevap veriyordu. Ama kimse bir şey anlamadığı için bu okunan şey, pek budalaca bulundu. Bir eğlence icat ediyor, geceyi nasıl neşe içinde bitireceklerini bilemiyorlardı. Bir aralık, Labordette, kadınların etrafında dolaşarak hangisinin mendilini boynuna sardığını görmeğe çalışan la Faloise'un kulağına fısıldayarak hırsız haber vermeği düşündü. Öte yandan gençler, büfede kalan şampanya şişelerini boşaltmaya başladılar. Birbirlerine sesleniyor, coşuyorlardı. Ama kötü bir sarhoşluk havası, önüne geçilmez bir tatsızlık salonu sarmıştı. Nihayet şu Fransa'nın en ünlü ailelerinden birinin adını taşıyan sarışın delikanlı bir şeyler icat etmek için kafasını patlattıktan sonra bir acayiplik bulamadığına kahrılanarak şöyle bir fikir attı ortaya: elindeki şampanya şişesini götürüp piyanonun içine boşalttı. Arkadaşları kahkahadan kırılıyorlardı bu acayiplik karşısında.

Bunu gören Tatan Nene hayretle :

- A, ne diye piyanoya şampanya döktü bu? diye sordu. Labordette ağır başlılıkla :

- Nasıl, bilmiyor musun kızım? dedi. Şampanya piyanoya çok iyi gelir, sesini güzelleştirir de ondan. Tatan Nene buna inanmıştı:

- Ya, öyle mi? dedi.

Herkes güldü bu söz üzerine. Tatan içlermişti. Nereden bilecekti bunu! Hep zihnini karıştırıyorlardı böyle lâflarla.

(*) İbrahim peygamberin kurbanı

EMİLE ZOLA

Artık işin tadı kaçmıştı. Gecenin sonu kötü gelecek gibi görünüyordu. Maria Blonde, pek zengin olmayan erkeklerle yattığını söyleyen Lea de Hon'la kapışmıştı; ağır sözler söyleyerek birbirlerinin suratını tırmıyorlardı. Çirkin bir kadın olan Lucy susturdu ikisini de. Yüz güzelliği bir şey değildi ona göre, vücudu biçimli olmalıydı bir kadının. Daha ötede bir elçilik memuru, bir kanepenin üstünde kolunu Simonne'un omuzuna dolamış boynundan öpmeye çalışıyordu. Kadın, yorgunluktan bitkin, surat asarak her seferinde adamı itiyor: «Canımı sıkıyorsun!» diye söyleniyor ve yelpazesini bütün gücüyle yüzüne indiriyordu. Zaten kadınlardan hiçbiri kendilerine dokundurmak istemiyordu. Onları birer sokak kızı mı sanıyordu bu adamlar? Bununla birlikte la Faloise'ı avucunun içine almış olan Gaga, genç adamı hemen hemen dizlerinin üstüne oturtmuştu. Clarisse, iki erkeğin arasında, gıdıklanan bir kadın gibi kıkır kıkır gülerek odadan çıkıyordu. Piyanonun etrafındaki maskaralık da bir çılgınlık nöbeti halinde sürüp gitmekteydi. Oradakiler itişip kakışarak ellerindeki şampanya şişelerini piyanoya boşaltmak için yarışa girmiş gibiydiler. Sade ve hoş bir oyundu bu.

- Hey, dostum çek bir kadeh daha... Vay canına! Amma da susamış bu piyano ha!.. Haydi, bir tane daha; bir damlası bile ziyan olmasın...

Nana, arkası dönük olduğu için bu sahneyi görmüyordu. Yanında oturan şişko Steiner'le yetinmeğe razı olmuş gibi bir hali vardı. Adam sen de! Kabahat isteksizlik gösteren bu Muffat'daydı. O hafif bürümcük gibi fular elbisesi, o çakır keyif hali ve süzgün gözleri yumuşak başlı tatlı bir kadın tavrıyla kendini adama vermeğe hazır gibi görünüyordu. Saçının topuzundaki ve korsajındaki güllerin yaprakları dökülmüş, sadece sapsarı kalmıştı. Steiner, elini genç kadının eteğinden birdenbire çekti; buraya Georges bir kaç tane iğne saplamıştı. Adamın parmağından bir kaç damla kan çıktı. Bir damlası Nana'nın elbisesinde düşerek leke yaptı.

EMİLE ZOLA

Nana ciddi bir tavırla :

Saatler ilerliyordu. Bulanık, son derecede kasvetli bir aydınlık giriyordu pencerelerden. Artık misafirler

gitmeğe başlamışlardı. Asık suratlı, bezgin insan kümeleri sokağa dökülüyordu. Bir gecesini boşa geçirdiğine üzülen Caroline Heqmet, can sıkıcı şeyler görmemek için, gitmeli artık diye mırıldanıyordu. Rose işi bozulmuş bir kadın gibi, yüzünü buruşturuyordu. Bu kızlardan hiç hoşlanmazdı. Başlangıçta surat ederdi hep. Mignon da Vandeuvres'ün elindekini avu-cundakini yutmuştu. Artık aile, Steiner için tasalanmadan çekilip gidebilirdi; Oradan ayrılmadan Fauchery'yi ertesi gün için tekrar yemeğe davet ettiler. Lucy, bunun üzerine gazeteciyi, yüksek sesle şu kötü aktrisle ahbablığınız hayırlı olsun diyerek başından savdı, beraber gitmek istemedi. Bu sözleri duyar duymaz Rose geri dönerek: «Pis kaltak!» diye bağırdı. Ama kadın kavgalarında babaca davranan Mignon, susmasını rica ederek karısını dışarı itti. Lucy, arkalarından şahane bir eda ile tek başına merdivenden iniyordu. Daha sonra Gaga hastalanan, bir çocuk gibi hıçkırarak ağlayan la Faloise'ı sürükleyerek, iki erkekle ortadan kaybolan Clarisse'i çağırıyordu. Geride sadece Tatan, Lea ve Maria kalmıştı. Labordette nezaket göstererek bu kadınlarla birlikte kalmıştı. Nana durmadan :

- Hiç de uykum yok! Bir şeyler yapmalı; deyip duruyordu.

Pencereden gökyüzüne baktı. Kurşuni gökte kara bulutlar akıp gidiyordu. Saat altı olmuştu. Karşıda, Hausseman bulvarının ötesinde, hâlâ uyuklayan تنها şoseden ayakla-rındaki tahta altlı ayakkabıları takırdatarak çöpçüler geçiyordu. Şimdi Nana, Paris'in bu kasvetli uyanışı karşısında bir kır hayatının, saf ve temiz bir sevginin, tatlı ve saf bir şeylerin özlemine duyuyordu içinde.

Steiner'in yanına gelerek:

- Ah! Biliyor musunuz? dedi. Beni Boulogne ormanına götürürseniz ne kadar iyi olur. Süt içeriz orada.

128

NANA

Bir çocuk sevinciyle ellerini çırpınıştı bunları söylerken. Buna derhal razı olan, aslında canı sıkılıp başka şeyler düşünen bankerin cevabını beklemeden, koşup bir ceket attı sırtına. Salonda artık Steiner'le o gençler çetesinden başka kimse kalmamıştı; bunlar da kadehlerini son damlasına kadar piyanoya boşalttıktan sonra, artık gitmeli demeğe başlamışlardı. Tam bu sırada içlerinden biri mutfakta bulduğu bir şişeyi yakalayıp koştu:

- Durun! Durun! diye bağırdı. Bir şişe likör buldum. Pek iyi gelir piyanoya tüyelim şimdi. Epey budalalık ettik.

Nana, tuvalet odasında, bir iskemlenin üstünde uyuyup kalan Zoe'yi uyandırdı. Havagazı lambası hâlâ yanıyordu. Zoe silkinerek uyandı; hanımının şapkasını ve ceketini giymesine yardım etti.

Bir karar verebildiği için rahatlayan Nana, şimdi senli benli konuşarak :

- Eh, şimdi istediğin oldu, dedi. Şu banker ötekilerden daha iyi.

Hizmetçi kadın hâlâ uyku sersemliğini atmamıştı üstünden. Homurdanarak, daha ilk akşam buna karar vermeliydiniz dedi. Hanımının peşinden giderek şu Bordenave'la Georges'u ne yapacağını sordu. Şişko adam hâlâ derin bir uyku içinde, horlayıp duruyordu. Delikanlı ise başını bir yastığa gömmüş, uyuyakalmıştı. Nana ikisini de kendi hallerine bırakmasını söyledi. Ama Daguene'tnin içeri girdiğini görünce yüreği kabardı; Daguene't mutfakta durup hep onun gelişini gözlemişti; kederli bir hali vardı.

Nana genç adama sarılıp bin bir cilveyle öperek :

- Ama bırak şu somurtkanlığı Mimi'ciğim. Değişen hiçbir şey yok ki. Hep benim sevgili Mimi'msin sen. Öyle değil mi?... Böyle yapmam gerekiyordu... Ama yemin ederim sana ki daha da tatlı olacak böyle... Gel yarın, saatlerce başbaşa kalalım. Haydi öp beni canım... söyle beni sevdiğini... Oh! Daha kuvvetle öp, daha kuvvetle!

Sonra Daguene'tnin kollarından kendini kurtardı, yine süt içeceğini düşünerek, sevinçle Steiner'in yanına döndü.

EMİLE ZOLA

129

Boşalan evde Kont ve Vandeuvres madalyalı adamla yalnız kalmıştı. İkisi de oyun masasına mihlanmış kalmışlardı, nerede olduklarını unutmuşlardı, ortalığın iyice ağardığının farkında bile değillerdi; öte yandan Blanche bir kanapeye uzanarak uyumaya çalışıyordu.

Nana:

- O! Blanche da buradaymış! diye bağırdı... Biz süt içmeğe gidiyoruz şekerim... Haydi siz de gelin...
Sonra Van-deuvres'le yine burada buluşursunuz.

Blanche tembel tembel yerinden kalktı. Bankerin canı sıkılmıştı. Kırmızı suratı sarardı; şimdi, keyfini kaçıracaktı bu şişko kız. Ama iki kadın, adamı kollarından çekerek :

- İnekten süt sağılırken görmeyi o kadar istiyoruz ki! diyorlardı.

V

Darietes tiyatrosunda Sansın Venüs' ün otuz dördüncü temsiliydi. Birinci perde bitmişti. Artistlerin fuayesinde, Simonne, küçük çamaşırçı kız kıyafetiyle localara giden koridora açılan iki kapı arasındaki konsolun aynasının karşısında duruyordu. Yalnızdı; kendini gözden geçirerek, parmağıyla, gözünün alt tarafından makyajını düzeltti; aynanın iki tarafındaki havagazı lambalarının çiğ ışığı yüzünü ısıtıyordu.

İsviçre amirali elbisesi, koca kılıcı, başındaki uzun tüyü ve büyük çizmeleriyle içeri giren Prulliere :

- Geldi mi? diye sordu.

Dudaklarını gözden geçirmek için hep aynaya bakarak gülen Simonne hiç istifini bozmadan:

- Kim bu? dedi.

- Prens.

- Bilmiyorum, ben aşağıya iniyorum... Evet, gelmesi lâzımdı. Her gün geliyor demek!

Prulliere konsolun karşısındaki içinde kok kömürü yanan şömineye yaklaştı; ocağın üstünde iki büyük havagazı lambası yanıyordu. Başını kaldırıp ampir stilindeki yaldızlı iki sfenks heykelciğinin arasında duran barometreli saate baktı. Sonra arkası yastıklı bir koltuğa uzandı. Üstünde dört oyuncu kuşağının geçtiği bu koltuğun kadifesi yıpranmış, yeşili sarıya dönmüştü. Prulliere sahneye giriş sırasını bekleyen oyuncuların sabırlı ve bezgin haliyle, gözleri dalgın, hareketsiz öylece oturuyordu.

İhtiyar Bosc da bir süre sonra ayağını sürüyüp içeri girdi. Sırtında çift yakalı bir redingot, başında da Kral Dago-bert'in sırma şeritli miğferi vardı. Bir aralık, miğferini piyanonun üstüne bıraktıktan sonra, hiç konuşmadan ayağını sü-

EMILE ZOLA

131

rüyerek gezindi; ayaşlığı yüzünden elleri titriyordu. Uzun beyaz sakak o morarmış sarhoş suratına saygı değer bir görünüş vermişti. Sonra sessizlik içinde, dolu ile karışık bir sağnak avluya açılan camları döverken, yüzünü buruşturarak :

- Ne pis hava! diye homurdandı.

Simonne ve Prulliere yerlerinden kımıldamamışlardı.

Duvardaki bir kaç tablo, bu arada aktör Vernet'nin bir portresi havagazı lâmbalarının sıcaklığından sararmıştı. Kısa bir sütunun üstüne oturtulan, Varietes tiyatrosunun eski ünlü aktörlerinden Rotier'nin büstü boş gözlerle bakıyordu. Birden bir bağırma duyuldu. Fontan'dı bu. İkinci perdedeki sarı şık elbisesiyle içeri girdi, ellerinde sarı eldivenler vardı.

- Hey baksanıza! diye bağırdı; bilmiyor musunuz; benim isim günüm bugün.

Kocaman burnunun, o bir karış komik ağzının çekiciliğine tutulmuş gibi, gülümseyerek yanına gelen Simonne:

- Demek senin adın Achille, öyle mi?

- Ta kendisi!... Bayan Bron'a ikinci perdeden sonra yukarıya şampanya göndertmesini söyleyeceğim.

Uzaktan bir çingirak sesi duyuldu. Uzayan ses zayıfladı, sonra yeniden başladı. Çingirığın sesi büsbütün sustuktan sonra birinin merdivenlerden inip çıkarak: «İkinci perde için sahneye!» «İkinci perde için sahneye!» diye bağırdığı duyuldu. Ufak tefek soluk yüzlü bir adam fuayenin kapılarının önünden geçerken yine, sesinin bütün kuvvetiyle: «İkinci perde için sahneye!» diye bağıırıyordu.

- Kıyak! Şampanya ha! Nasılsın? Bunu, o bağırmaı hiç duymazlıktan gelen Prulliere söylemişti.

Üzeri yeşil kadife kaplı küçük bir sedire oturup başını duvara dayayan ihtiyar Bose:

- Senin yerinde olsam kahve söylerdim; dedi.

Ama Simonne, Bayan Bron'un bir kaç para kazanç sağlamasına engel olmamalı, diyordu. Hararetlenmişti,

elle-

132

NANA

rini çıkararak yiyecek gibi Fontan'a bakıyordu. Fontan'ın keçi çenesine benzeyen yüzü, burnu, ağzı durmadan kımıldıyordu. Simonne :

- Ah! Eşi yoktur bu Fontan'ın! diyordu.

Fuayeden kulislere giden koridorlara bakan kapı ardına kadar açıktı. Görünmeyen bir havagazı feneriyle aydınlanan san bir duvarın önünden birbiri ardınca geçip giden sahne kıyafetli erkeklerin, tüllere bürünmüş çıplak kadınların Boule-Noire meyhanesinin, bütün o maskeli soytarılarının silueti akıp geçiyordu. Sonra koridorun dip tarafından sahneye inenlerin beş basamaklı tahta merdivenlerdeki ayak sesleri duyuluyordu. Büyük Clarisse koşarak geçerken, Simonne çağırırdı. Ama kadın biraz sonra geleceğini söyledi. Hemen de geldi. Sırtındaki ince tunik ve İris'in eşarpının içinde tirtir titriyordu.

- Hay Allah! dedi, burası da sıcak değil: kürkümü locamda bırakmıştım!

Sonra şömineye bacaklarını uzatırken, pembe kareli mayosu görünüyordu.

- Prens geldi; dedi. Ötekiler merakla :

- Ya! diye bağırdılar.

- Evet. Ben de bunun için koşmuştum. Görmek istemiştım de. Sağ taraftaki ön locada oturuyor perşembe günü gibi. Bir haftada üç keredir geliyor. Bu Nana'nın da ne şansı varmış!.. Ama bahse girerim bir daha gelmeyeceğine.

Simonne bir şey söylemek için ağzını açtı.-Ama sözleri yeni bir bağırma ile duyulmaz oldu; bu ses fuayenin hemen yanından geliyordu. Habercinin keskin sesi koridorlarda çınladı:

«Tokmak vurdu!»

- Bu iş güzel başlamış görünüyor, diye, söze yeniden başladı, Simonne. Biliyorsunuz ki Nana'nın evine gitmek is-

EMILE ZOLA

133

temiyor, kendi evine götürüyormuş. Bu da ona daha ucuza mal oluyor her halde.

Prulliere, locaların sevgilisi güzel adam olarak aynaya bir göz attıktan sonra şeytanca:

- Amma yaptın ha, bir kere şehre gittikten sonra! dedi.

Katları ve koridorları koşarak dolaşan çığırktan hâlâ: «Tokmak vurdu! Tokmak vurdu!» diye bağırıyordu.

Şimdi Fontan, kendisini aralarına alan iki kadına Prense Nana'nın ilk buluşmalarını anlatıyor, bazı ayrıntılara girerken sesini alçaltarak gülüyordu. İhtiyar Bose hiç ilgi göstermemiş, yerinden kımıldamamıştı. Bu çeşit dalgalar ilgilendirmiyordu artık onu. Bir sıranın üstünde tortop olup keyifli keyifli oturan san bir kediye okşayıp duruyordu; sonra hayvanı beyni sulanmış bir kralın kalenderliği ile kucağına aldı. Kedi sırtını kabarttı; hayvan ihtiyarın keçi sakalını uzun uzun kokladıktan sonra, kola kokusundan hoşlanmamış olacak ki yine sıranın üstüne giderek tortop olup uyumağa koyuldu. Bosc, şimdi ciddi ve dalgın yine olduğu yerde oturuyordu.

Sanki hikâyesini bitirmiş gibi Fontane'a:

- Senin yerinde olsam kahveli şampanya ısmarlardım; bu daha iyi olur; dedi.

Bu sırada çığırktanın yine avaz avaz bağırdığı duyuldu: «Oyun başladı! Oyun başladı!»

Hızlı hızlı yürüyen kimselerin ayak sesleri duyuldu. Birden açılan koridor kapısından içeri bir müzik dalgası, uzaktan uzağa gelen mırıltılar doldu. Kapı tekrar kapandı.

Şimdi artistlerin fuayesi yemden derin bir sessizliğe gömüldü. Seyircilerin alkışları buradan yüz fersah ötede çınlı-yormuş gibi, ancak duyuluyordu. Simonne'la Clarisse hâlâ Nana'dan söz ediyorlardı. Bu kadın hiç telâş etmiyordu! Dün de sırasını geçirerek sahneye girmişti. Ama hemen sustular. İri bir kız kafasını içeriye uzatmıştı; sonra yanlışı

134

NANA

yere geldiğini anlayarak, koridorun dip tarafına doğru sıvıştı. Bu Satin'di. Başındaki şapkası ve tülülle misafirliğe giden kibar bir kadın tavırları takınıyordu. Bir yıldır bu kadına Varietes'nin kahvesinde rastlayan Prulliere, güzel bir paço! diye mırıldandı. Sonra Simonne, eski okul arkadaşı Satin'i, tiyatroya alması için Bordenave'in başının etini yediğini anlattı.

Fontan o sırada içeri giren Mignon ile Fauchery'nin elini sıkarak:

- O, merhaba; dedi. İki kadın Mignon'u öperken Bosc parmaklarını uzattı.

Fauchery :

- Bu akşam salon dolu galiba? dedi. Prulliere :

- Oh! Mükemmel; dedi. Şu seyircilerin, nasıl bu uydurma oyunu yuttuklarına şaşırıyorum doğrusu!

Mignon :

- Hey çocuklar, sizin sıranız geldi her halde; dedi.

Evet sıraları gelmek üzereydi: dördüncü sahnede ydiler. Yalnız Bosc, eski bir sahne kurdu olduğu için kendi rolünün geldiğini hissederek ayağa kalktı. Tam bu sırada çığırkan:

- Bay Bosc, Bn. Simonne! diye seslendi.

Simonne hemen yerinden fırlayarak omuzuna kürklü bir ceket atıp dışarı çıktı. Bosc, telâşsızca gidip tacını aldı, tepesine eliyle indirerek kafasına geçirdi; ayaklarının üstünde güçlkle durabiliyormuş gibi bir hali vardı, rahatsız edilişine içermiş bir adam gibi homurdanarak gitti.

Fontane, Fauchery'ye :

- Son yazınız çok hoştu. Yalnız aktörlerin kendini beğenmiş insanlar olduğunu yazmışsınız bu neden?

Mignon, gazetecinin zayıf omuzlarına iri ellerini koyarak :

EMİLE ZOLA

135

- Sahi, neden böyle dedin, yavrum? diye sordu.

Prulliere'ie Clarisse kakkahayla gülerken çekilip gittiler. Bir süredir, kulislerde oynanmakta olan bir komedi tiyatroyu eğlendirmekteydi, karısının kapisine içermeyen, ailelerine yararı su götüren bir reklâmdan başka bir şey kazandırmayan gazeteciye gördükçe çileden çıkan Mignon, orı-dan gürültülü dostluk gösterileriyle öç almayı tasarlamıştı. Her akşam, adama sahnede rastlayınca, sanki aşırı dostluk heyecanına kapılmış gibi, adamın omuzuna, sırtına vurup duruyordu. Bu dev gibi adamın yanında pek sıska kalan Fauchery, sırtına inen bu tokatları, Rose'un kocasıyla bozuşmamak için, zoraki bir gülümseme ile karşılıyordu.

Mignon şakayı daha da ileri götürerek:

- Demek, Fontan'a hakaret edersin aslanım ha! Al öyleyse! Bir, iki hop!

Böyle diyerek Fauchery'ye öyle bir yumruk indirdi ki, genç adam sapsarı kesildi, bir an soluk alamaz oldu. Bu sırada Clarisse fuayenin eşiğinde duran Rose Mignon'u göz ucuyla ötekilere gösterdi. Rose bu sahneyi görmüştü. Kocasını görmemiş gibi yaparak, gazeteciye doğru yürüdü, topuklarının üstünde kalkıp çıplak kollarını, o Bebe elbisesinde çıkartıp uzatarak, çocukça bir sokulganlıkla alnını uzattı.

Fauchery :

- Merhaba, bebe, diyerek, ahbaçça kadını öptü.

Böylece uğradığı saldırının acısını çıkartmış oluyordu. Mignon bunun hiç farkında değilmiş gibi görünüyordu. Fakat gazeteciye şöyle bir göz atarak gülmeye başlamıştı. Hiç şüphe yok Rose'un meydan okuyuşunu Fauchery'ye pahalıya mal etmeğe karar vermişti.

Koridordaki kapitone kapı açılıp kapandı. Bu sırada bir alkış kasırgası oldu fuayeye. Simonne rolünü bitirmiş, dönüyordu.

- Oh! Görseniz Rose baba öyle bir oyun çıkardı ki! Prens gülmekten kırılıyordu; o da ötekilerle birlikte, sanki

136

NANA

parayla tutulmuş şakşakçıymışcasına alkışladı... Baksanıza kuzum, şu prensin yanındaki, uzun boylu adamı tanıyor musunuz? Güzel bir adam, çok kibar görünüşlü, pek şahane favorileri var.

- Kont Muffat; diye Fauchery cevap verdi. Geçen akşam prensin, imparatoriçenin dairesinde, kendisini bu

akşam için yemeğe davet ettiğini duymuştum... Sonra da onu ayartıp buraya getirmiş.

Rose, Mignon'a dönerek:

- A, biz bu Kont Muffat'ın kaynatasını tanıyoruz değil mi Auguste? dedi. Hani şarkı söylemek için evine gittiğim Marki de Chouard?.. O da tiyatroydu. Locanın dibinde otururken gördüm. İhtiyar bir...

Başındaki koca sorgucu düzelten Prulliere :

- Haydi Rose, gidelim! dedi.

Kadın, sözünü tamamlamadan koşarak arkasından "gitti. Bu sırada, tiyatronun kapıcısı Bron, kucagında büyük bir buketle kapının önünden geçiyordu. Simonne şaka olsun diye, bunu kendine mi getirdiğini sordu; fakat kapıcı kadın cevap vermeden çenesiyle Nana'nın koridorun dibindeki locasını gösterdi. Ah bu Nana! Çiçeğe boğuyorlardı bu kadını. Sonra, Bayan Bron geri dönerken Clarisse'e bir mektup verdi, kadın, küfretmemek için zor tuttu kendini. Yine şu traşçı la Faloise'dandı bu mektup! Bu adam bir türlü peşini bırakmıyordu. Herifin, kapıcının odasında kendisini beklediğini öğrenince :

- Söyleyin ona perde kapandıktan sonra geleceğimi... Şamarı suratına indirmek için! diye bağırıldı.

Fontan telaşla :

- Bayan Brone, dinleyin, Bayan Bron, perde arasında altı şişe şampanya getirin buraya; dedi.

Bu sırada çığırkan soluk soluğa haykırıyordu:

- Herkes sahneye!... Siz de B. Fontan... Çabuk! Çabuk!

Fontan şaşkına dönmüştü :

EMİLE ZOLA

137

- Peki, peki Barillot baba gidiyoruz... diye cevap verdi. Sonra Bayan Bron'un peşinden koşarak :

- Anlaşıldı değil mi? Fuayeye altı şişe şampanya, perde arasında... Doğum günüm... Ben ısmarlıyorum... Simonne'la Clarisse eteklerini hışırdatarak gittiler. Koridorun kapısı tekrar kapandığı zaman hepsi gözden kayboldu. Fuayeye çöken sessizlik arasında yine doluyla karışık bir yağmurun pencereleri dövmeğe başladığı duyuldu. Otuz yıldır, tiyatrodada hademelik eden soluk benizli ihtiyar Barol-lot, Mignon'un yanına sokularak ahbapça tabakasını uzattı. Bu bütün ikramı sırasında durmadan merdivenleri çıkıp inmekten, koridorları arşınlamaktan sızlayan ayaklarını azıcık dinlendirmiş oluyordu. Kendi deyimiyle Bayan Nana hâlâ sahneye gitmemişti; ama bu kadın aklına eseni yapar, para cezalarına filân boş verirdi; sahneye çıkmayı canı istemezse, çıkmazdı da. Adam, şaşkın şaşkın durup:

- A; hazırlanmış bak işte... Prens geldiğini biliyor her halde; diye mırıldandı.

Gerçekten de, Nana satıcı kadın kıyafetiyle koridorda görüldü. Kolları ve yüzü bembeyazdı; gözlerinin altında iki pembe leke vardı. Fuayeye girmede; sadece Mignon'la Fa-uchery'ye başıyla selâm verdi.

- Günaydın nasılsınız?

Yalnız Mignon, Nana'nın uzattığı elini sıkımişti. Nana şahane bir eda ile sahneye doğru yürürken, kendisini giydiren kadın gölgesi gibi arkasından gelerek, eteğinin kırıksıklıklarını düzeltiyordu. Sonra, bu kafiye, o kadının ardından gelen Satin tamamlamaktaydı; Satin, kendine çeki düzen vermeğe çalışıyordu ama can sıkıntısından patladığı da belli oluyordu.

- Peki Steiner ne oldu? diye sordu. Mignon birden :

Barillot :

- Bay Steiner Loiret'ye gitmiş; sanırım bir çiftlik alacakmış oradan.

138

NANA

- Ha, evet, biliyorum. Nana için.

Mignon ciddileşivermişti. Bu Steiner vaktiyle Rose'a da bir konak satın alacağını vaatmişti. Eh, ne yapalım, orayı bozmamak lâzımdı yine de. Elbet bir fırsat geçerde bir gün ele. Mignon düşüncelere daldı, ama hep o yüksekten bakan halini bırakmamıştı. Şömine ile konsol arasında fuayeyi arşınlamaya başlamıştı. Kendisiyle Fauchery'den başka kimse yoktu. Gazeteci, yorgundu, bir'koltuğa gömülüp

bacaklarını uzatmıştı; gözleri yarı kapalı dinleniyordu; öteki dolaşırken arada bir göz atıyordu ona. Şimdi yalnız oldukları için Mignon adamı tartaklamayı gerekli bulmuyordu. Neye yarardı ki bu, kimse bu sahneyi görüp eğlenmediğine göre? Huysuz koca numaralarıyla kendini eğlendirmeye de pek heves duymuyordu. Fauchery, böylece bir dakika için olsun Mignon'un saldırısından kurtulduğu için memnun, ayaklarını ateşe uzatıp, gözlerini barometre ile saat arasında gezdirerek uyuşuk uyuşuk oturuyordu. Mignon, yürüyüşü sırasında bir aralık Poiter'nin büstünün karşısına dikilip bakmaya başladı; ama gördüğü yoktu bir şeyi. Sonra pencerenin önüne gitti; gözleri koridorun karanlığına daldı. Yağmur dinmişti, ortalığa derin bir sessizlik çökmüştü, odanın havası ocakta yanan kok kömürünün ve havagazı lambalarının sıcaklığı ile büsbütün ağırlaşmıştı. Kulislerde çit çıkmıyordu. Merdivenlerden ve koridorlardan da hiçbir gürültü duyulmuyordu. Bu, perde sonlarında, bütün oyuncuların sahnede toplandıkları sırada, salonda kıyamet koparken, fuayenin ıssız bir hale geldiği seyrek hallerden biriydi.

Bu sırada Bordanave'nin boğuk sesi duyuldu:

- Ah domuzlar!

Tek başına gelirken, sahnede budalalıkları yüzünden az kalsın yere serilecek olan iki kadın figürana söylenip duruyordu. Mignon'la Fauchery'yi görünce, bir şey söylemek üzere yanına çağırdı: Prens, perde arasında, Nana'yı locasında kutlamak istiyormuş. Mignon'la Fauchery'yi sahneye doğru götürürken, rejisöre rastlayarak :

EMİLE ZOLA

139

- Şu Fernande ve Maria olacak kaltaklara para cezasını yapıştırın! diye Bordenave öfkeyle söylendi.

Sonra yatıştı; asil bir aile babası pozuna bürünerek, mendiliyle alnım sildi ve :

- Sayın Prens hazretlerini karşılayacağım; dedi.

Perde, dinmek bilmeyen bir alkış tufanı arasında yavaş yavaş iniyordu. Hemen ardından, ışıkların pek fazla aydınlatamadığı sahnede bir gidip gelme başladı, aktörlerle figüranlar localarına kapağı atmak için koşarlarken teknisyenler çabuk çabuk dekorları kaldırıyorlardı. Bu sırada Si-monne'la Clarisse dip tarafta kalmışlardı; yavaşça konuşuyorlardı. Sahnede, iki replik arasında bir iş becermişlerdi. Her şeyi inceden inceye düşünmüş olan Clarisse, hem Gaga'ya bağlanmak isteyen hem de kendisinden bir türlü ayrılmayan la Faloise'in yüzünü görmemeye karar verdi. Simon-ne da gidip genç adama, bir kadına bu şekilde balta olmanın saçmalığını anlatacaktı.

Bunun üzerine, Simonne omuzlarına kürkünü atarak, Operakomik tipi çamaşırcı kadın kıyafetiyle basamakları kir pas içinde, rutubetli duvarlar arasındaki döner merdivenden kapıcı odasına doğru yürüdü. Artistler merdiveni ile idare merdiveni arasındaki bu oda, iki tarafındaki cam bölmeleri ve içinde yanan iki havagazı lambasıyla kocaman bir feneri andırıyordu. Bir rafta mektuplar, gazeteler yığılmıştı. Masanın üstünde çiçek buketleri, unutulmuş kirli tabaklar, bir de kapıcı kadının iliklerini tamir ettiği eski bir bluz duruyordu. Şimdi bu bakımsız küçük odada karma karışık şeyler arasında, iyi giyinmiş, elleri eldivenli kibar tavırlı dört kişi eski hasır iskemlelerde oturuyorlardı. Sabırlı ve uysal bir tavırla bekleyen bu adamlar, Bayan Bron'un her içeriye girişinde hızla başlarını çeviriyorlardı. Kadından bir cevap bekledikleri belliydi. Nitekim kapıcı kadın, bunlar arasındaki bir gence bir mektup getirmişti. Genç adam telâşla zarfı yırttı, gidip antredeki gaz lambasının altında okumaya koyuldu. Burada kaç defadır okunmuş olan şu alışılmış cümleyi okuyarak benzi sarardı: «Bu akşam mümkün

140

NANA

değil azizim, başkasına sözüm var.» La Faloise masa ile soba arasındaki bir iskemlede oturuyordu; oyun boyunca orda oturmaya kararlı görünüyordu. Tasalı bir hah vardı. Bir sürü kedi yavrusu sürtündüğü için uzun bacaklarını geriye çekmişti. Bunların anası olan dişi kedi de arkasında oturup sarı gözlerini üstüne dikmişti.

Kapıcı kadın :

- A, siz misiniz Bayan Simonne, ne istiyorsunuz bakalım? dedi.

Simonne la Faloise'ı dışarı çıkartmasını rica ediyordu. Fakat Bayan Bron onun bu isteğini hemen yerine

getirmedi. Merdiven altında büyük dolap gibi bir yerde bir büfe işletiyordu. Figüranlar, perde aralarında gelip bir şeyler içerlerdi burada. İşte bu sırada Boule-Noire soytarısı kıyafetinde bir kaç kişi susuzluktan ölecekmiş gibi hücum ettiklerinden, kadın ne yapacağını şaşırılmış gibiydi biraz. Dolabın içinde bir havagazı lambası yanıyordu. Masanın üstünde boş şişeler göze çarpıyordu. Bu kömürlük gibi yerin kapısı açılınca sert bir alkol kokusu vuruyordu dışarıya; buna, kapıcı odasının arkasındaki yemek artığı kokusuyla masanın üstüne bırakılan buketlerden yayılan koku da karışıyordu. Kapıcı kadın müşterilerini savdıktan sonra :

- E, söyleyin bakayım, şu esmer delikanlıyı mı istiyorsunuz? diye sordu.

- Yok canım, saçmalamayın, o değil, şu sobanın yanındaki sıskayı. Kediniz pantolonunu kokluyor. Yukarıda, sahnenin üst tarafında, Bordenave, bir türlü dekorları kaldırmamış olan teknisyenlere çatıyordu. Bunu, mahsus yapıyorlardı ona göre, prensin kafasına bir tahta filân düşsün diye.

Ekip başı:

- Dayanın, dayanın! diye bağıyordu.

Nihayet dip taraftaki tual kaldırıldı; şimdi sahne boşalmıştı. Gözünü Fauchery'den ayırmayan Mignon, bu fırsatı

EMİLE ZOLA

141

kaçırmayarak yeniden gazeteciye sataşmaya başladı, kaba elleriyle omuzlarından yakalayarak :

- Aman dikkat edin! Şu direğin altında kalacaksınız az kalsın! diye bağırdı.

Sonra adamı tuttuğu gibi sürükleyerek, çuval silker ,gi-bi sarstı ve yere bırakıverdi. Fauchery sapsarı kesilmişti; dudakları titriyordu, isyan edecek oldu, ama bu sırada Mignon, sözde dostça tokatlar indiriyordu omuzunu çökertecek gibi, bir yandan da:

- Sizin sağlığınıza nasıl ilgiliyim bakın ben... Oh! başınıza bir felâket gelse çok üzülürüm! diyordu.

Bu sırada bir fısıltı duyuldu: «Prens geliyor!» Prens geliyor!» Bütün gözler salonun küçük kapısına çevrildi. Önce Bordenave'in kambur sırtından başka bir şey görülmemişti. Adam o kıpkırmızı, kalın boynunu aşırı derecede saygılı hareketlerle eğip kaldırıyordu. Sonra prens göründü. Uzun boylu, güçlü kuvvetli, sarı sakallı, pembe yanaklı bir adanın bu. Çok iyi dikilmiş redingotunun içindeki geniş omuzlarıyla, sağlam bir hovarda olduğu anlaşılıyordu. Arkasından da Kont Muffat ile Marki de Chouard yürümekteydi. Tiyatronun bu köşesi loş olduğu için gelenler alaca karanlık içinde pek iyi seçilemiyordu. Kraliçenin oğluyla, ileride tahta oturacak olan bu prensle konuşurken Bordenave titrek bir ayı oynaticısı sesiyle:

- Prens hazretleri lütfen böyle gelirler mi?.. Prens hazretleri lütfen şuradan geçerler mi... Prens hazretleri dikkat buyursunlar...

Prens hiç telâş etmeden yürüyor, teknisyenlerin çalışmasıyla ilgilenerek, zaman zaman durup, bakıyordu.

Bu sırada ışık tertibatı sökülüyordu, demir halkalarla tavana asılı havagazı feneri sahneyi aydınlatmaktaydı. O zamana kadar bir tiyatro kulisine adım atmamış olan Muffat'nın halinde nefretle karışık bir korku vardı. Sahnenin üst kısmından sökülen başka bir ışık tertibatına gözlerini dikmişti.

Bunların ucundaki havagazı beklerinden karmakarışık parmaklık

142

NANA

ve halat yığınının, seyyar köprülerin üstüne, kurutulmak için gerilmiş geniş bir yatak çarşafını andıran dip tualine yıldız parıltılarıyla ışıklar serpiliyordu.

Teknisyenlerin şefi:

- Dayanın! diye bağırdı.

Prens kendisi Muffat'ı uyardı; bu sırada bir tual indiriliyordu. Şimdi üçüncü perdedeki, Etna mağarası dekoru hazırlanmaktaydı. İşçiler, döşemedeki oyuklara direkleri geçiriyor, kimi de duvara dayalı büyük çerçeveleri getirip kalın halatlarla direklere bağlıyordu. Vulcain'in, demir ocağının göz kamaştırıcı ışığını meydana getirmek üzere, ucuna kırmızı camlar takılmış bekleri tutuşturan bir fenerci bir yandan da bir payandayı dayıyordu. Ortalık karmakarışık, gidip gelmeler sırasında herkes birbirine çarpıyordu; en

küçük hareket bile hesaplanmıştı. Bu telâş içinde, buyandan da suflör, bacaklarının uyuşukluğunu gidermek için ağır ağır yürüyordu.

Bordenave hep yerlere kadar eğilerek :

- Prens hazretleri beni ihya buyurdular... Tiyatromuz büyük değil... Elimizden ne gelirse onu yapabiliyoruz. Lütfen bu tarafa teşekkür ederler mi efendimiz... diyordu.

Kont Muffat, localara giden koridora doğrulmuştu bile. Sahnenin oldukça dik meyli onu şaşırtmıştı; sonra pek de sağlam olmadığı hissedilen bu döşemenin üstünde yürürken ürkeklik duyuyordu. Yerlerdeki oyuklardan aşağıda yanan havagazı görülüyordu. Bir yeraltı hayatı vardı burada. Derin karadıklar arasından insan sesleri, bir mahzen havası geliyordu. Kont yukarı doğru çıkarken, bir olay yolundan alıyordu. Üçüncü perdedeki kıyafetleriyle, ufak tefek iki kadın, perdenin salona bakan deliği önünde konuşuyorlardı. Bunlardan biri kalçalarını gererek daha iyi görebilmek için deliği parmaklarıyla açmıştı.

Birden :

- Gördüm, onu... Of, amma da surat ha! dedi.

EMİLE ZOLA

143

Bordenave bozulmuştu. Kadının kışına tekme yerleştirmemek için kendini zor tuttu. Ama prens gülümsüyordu. Bu sözden pek hoşlanmış görünüyordu; kadını şöyle alıcı gözüyle süzdü. Ufak tefek kadının umurunda olmamıştı prens hazretleri, kıkır kıkır gülüyordu. Bordenave prensi oradan ayırmayı başardı. Ter içinde kalan Kont Moffat şapkasını çıkartmıştı; onu en çok rahatsız eden bu ağır, son derecede sıcak, boğucu havaydı. Bu havaya ayrıca havaga-zının, dekorlardaki kolanın, karanlık köşelerdeki pisliklerin ve figüran kadınların iç çamaşırlarının hiç de hoş olmayan kokusu karışmaktaydı. Koridordaki hava da daha da boğucuydu. Burada ekşi tuvalet suyu, sabun, soluk kokuları genzini yakıyordu insanın. Kont geçerken başını yukarıya kaldırdı, merdiven sahanlığına baktı; birden ensesini ısıtan kuvvetli bir ışık dalgasıyla gözü kamaştı. Yukarıdan küvet gürültüleri, gülüşmeler, bağırımlar, durmadan açılıp kapanan kapıların patırdısı arasından kadın kokuları, aktrislerin saçlarından yayılan ve pudra kokularına karışan kokular duyuluyordu. Şimdi kont, bu aralıktan içeri dolan bu ateşli, bilinmeyen dünyanın havasından kaçmak ister gibi, ürpererek adımlarını sıklaştırdı.

Marki de Chouard :

- Pek ilginç yermiş bu tiyatro... diyordu. Bunu söylerken çevresini bulmuş bir adamın keyfini duymaktaydı.

Bordenave artık Nana'nın locasına gelmişti. Kapının tokmağını rahatça çevirdi, sonra kenara çekilerek :

- Prens hazretleri içeri girmek lütfunda bulunurlar mı? dedi...

Birden hayret etmiş gibi bağırarak bir kadının haykırışı duyuldu; Nana görüldü. Beline kadar çırpıplaktı; hemen bir perdenin arkasına kaçtı; o sırada kendisini giydiren kadın, vücudunu siliyordu, elindeki havluyla kalakalıyordu.

Perdenin arkasına gizlenen Nana :

- Oh! Çok saçma bir şey böyle içeri girmek; diye bağırırdı. Girmeyin, görüyorsunuz ki girilmez.

144

NANA

Bordenave genç kadının bu kaçışından hoşlanmamıştı:

- Durun yerinizde, saklanmayın cicim; bir şey olmaz; Prens hazretleri geldiler. Çocukluk etmeyin.

Hâlâ, ilk anın sarsıntısından kurtulmamakla birlikte gülen, görünmemekte direten Nana'ya :

- Bu sayın baylar bir kadın vücudunun nasıl olduğunu bilirler, sizi de yemezler her halde, dedi.

Prens ince bir buluşla :

- Belli olmaz; dedi.

Herkes, ona yaranmak için aşırı bir tarzda gülmeye başladı. Bordenave bu sözün nefis bir Parisli nüktesi olduğunu söylüyordu. Nana hiç cevap vermedi; perde kımıldandı; dışarı çıkmaya karar vermiş olmalıydı. Kont Muffat şimdi, gözleri parlayarak, yanaklarına ateş basmış bir halde genç kadının locasını gözden geçirmeye başladı. Çok basık tavanlı, dört köşe küçücük bir odaydı burası. Duvarlar açık kahve renkli kumaşla kaplıydı. Aynı kumaştan bakır bir üçgenle asılı perde, dip tarafta küçük bir tuvalet yeri meydana

getirmişti. Tiyatronun avlusuna bakan iki geniş pencere vardı. En çok üç metre uzaklıktaki rutubetli, sıvaları dökülmüş karardık duvara bu pencerelerden dökülen ışık, gecenin karanlığında sarı kareler çizmişti. Üzeri beyaz mermer döşeli geniş bir tuvalet masasının karşısında büyük bir endam aynası vardı. Tuvalet masasının üstü, bir sürü ufaklı büyüklü şişeler, kristal kutular, pudralıklarla doluydu. Kont aynanın karşısına geçti; yüzünün kıpkırmızı olduğunu gördü, alnında ter damlaları birikmişti; önüne baktı, gelip tuvalet masasının önüne dikildi; masanın üstündeki içi sabunlu suyla dolu küvete fildişinden çeşitli âletlere, ıslak süngerlere baktı bir süre. Nana'mın, Haussmann bulvarındaki evine ilk gidişindeki, baş dönmesini duyuyordu şimdi yine. Ayaklarının altında locanın altında halısının yumuşadığını hisseder gibi oluyordu; Aynanın ve tuvalet masasının yanlarında yanan havagazı lâmbalarının sıcaklığı şakaklarını zonklatıyordu kontun. Bir aralık tavanın basıklığı yüzünden büsbü-

EMILE ZOLA

145

tün yakıcı bir hal alan bu kadın kokusuyla bayılacak gibi olarak pencerelerin arasındaki kapitone divanın kenarına ilişti. Ama oturmasıyla kalkması bir oldu; tuvalet masasının yanına gitti, artık hiçbir şey bakmıyordu; gözleri dalgın, bir zamanlar odasındaki solmuş bir sümbül demetini hatırladı. Bu çiçekler bozulduğu zaman odayı bir insan ko~ kuşuyla doldurmuştu.

Bordenave başını perdenin arkasına uzatarak :

- Haydi elini çabuk tut biraz! diye fısıldadı.

Prens bu sırada, tuvalet masasının üstünden aldığı bir âletle, yüze nasıl krem sürüldüğünü anlatan Marki de Chouard'ı keyifli keyifli dinliyordu. O saf bakire yüzlü Sa-tin, bir köşede durarak odadaki bu kibar kişileri gözden geçiriyordu. Nana'yı giydiren Bayan Jules ise Venüs'ün gömleği ile mayosunu hazırlamaktaydı. Yaşı belli olmayan bir kadındı bu Bayan Jules. Yüzü parşömen kâğıdı rengini almıştı; ihtiyar kızlara özgü bir durgunluk vardı bu yüzde; gençliğini bilen yoktu. Kadın, locaların bu yakıcı havası içinde, Paris'in en ünlü butlaryla gerdanları arasında kuruyup kalmıştı. Arkasından hiç çıkarmadığı rengi atmış siyah elbisesi, dümdüz, cinselliği belli olmayan göğsünün üstüne bir sürü iğne sokulmuştu.

Nana perdeyi aralayarak :

- Özür dilerim baylar; dedi. Ama; o kadar habersizdim ki...

Odadakilerin hepsi o tarafa döndü. Hiç de örtünmüş değildi. Sadece sırtındaki daracık gömleği düğmelemişti. Kolları çıplak, omuzları çıplak, sarışın tombul vücudunun o taptaze güzelliğiyle, bir eliyle perdeyi tutarak duruyordu öylece.

- Ah, evet, birden yakalandım, yoksa hiçbir zaman cesaret edemezdim... diye kekeledi. Bu sözleri, gerdanı hafifçe pembeleşerek, dudaklarında ne yapacağını şaşırılmış gibi bir gülümseyişle ve yapmacıklı bir utangaçlıkla söylemişti.

Bordenave :

146

NANA

- Bırakın bunları, madem ki herkes böyle beğendi sizi! diye bağırdı.

Nana yine toy bir genç kız numarası yapmakta devam ediyordu; sanki gıdıklanmış gibi kırılarak :

- Prens hazretleri bana büyük bir şeref verdiler... Kendilerini böyle karşıladığım için özürler dilerim prens hazretlerinden... dedi.

Prens :

- Böyle birden habersiz girdim odanıza... ama size hayranlığımı anlatmak için duyduğum isteği yenedim; dedi.

Bunun üzerine, kenara çekilen erkeklerin arasından tuvalet masasına doğru, rahatça yürüdü. Yürürken iri kalçaları oynayarak parçaları dantelli donunu şişiyor, göğsü ileride, gülümseyerek etrafına selâmlar dağıtıyordu. Birden Kont Muffat'ı tanıyarak dostça elini uzattı. Sonra yemeğine gelmediği için sitem etti. Prens, hâlâ tuvalet suyunun serinliğine bürünen o minicik eli sıkarken duyduğu ürpertinin etkisi altındaki Muffat ile şaka etti. Kont yiyip içmeyi çok seven prensin evinde tika basa karnını doyurmuştu. İkisi . de çakır keyiftiler. Ama çok iyi hissedyorlardı kendilerini. Muffat, heyecanını gizlemek için sıcaktın söz etti:

- Aman yarabbi! ne kadar sıcak burası, dedi; bu kadar sıcak bir yerde nasıl durabiliyorsunuz?
Konuşmalar bu konu üzerinde sürüp giderken, locanın kapısının önünden bir takım gürültüler duyuldu. Bordenave kapıdaki küçük pencerenin tahta kapağını sürdürdü. Fontan, arkasında Prulliere ve Bosc olduğu halde oradan geçiyordu. Üçünün de koltuklarının altında şişeler, ellerinde bardaklar vardı. Fontan, ayağını yere vuruyor, bağırarak, doğum günü olduğunu, herkese şampanya ısmarlayacağını söylüyordu. Nana, bir şeyler sorarmışçasına prene baktı. Demek prens hazretleri kimsenin keyfini bozmak istemiyordu; ne kadar mutluymuştu bunun için. Fakat izin filân almadan Fontan içeri daldı; dik' dolaşarak :
- Cimri değilim ben, şampanyalar benden! diye bağırıldı.

EMİLE ZOLA

147

Birden, prensi gördü, orada olduğunu bilmiyordu. Zınk diye durdu; soytarıca bir resmîlik takınarak :
- Kral Dagaubert koridorda, prens hazretleriyle kadeh tokuşturmak istiyor; dedi.
Prens gülümsedi. Bu söz hoşta gitmişti. Ama, loca küçük olduğu için bu kalabalığı alamazdı. Herkesin birbirine sokulup sıkışmasa gerekti. Satin'le Bayan Jules dibe gidip perdeye yaslandılar. Erkekler de yarı çıplak Nana'ya sokulmuşlardı. Üç aktörün üstünde hâlâ ikinci perdedeki kıyafetleri vardı. Prulliere, kocaman, tüyü tavana değen İsviçre amirali şapkasını çıkartırken, Bocs koyu kırmızı kazağı ve teneke tacyyla sarhoşluktan yalpa vurmamak için bacalarını gererek prensi selâmlıyordu. Bunu yaparken komşu bir hükümdarın oğlunu huzuruna kabul eden bir kral tavrı takınmıştı. Doldurulan bardaklar tokuşturuldu. İhtiyar Bosc krallara yakışan bir eda ile :
- Prens hazretlerinin şerefine içiyorum; dedi. Prulliere :
- Ordunun şerefine! Fontan :
- Venüs'ün şerefine! diye bağırıldı.

Prens gönül alıcı bir hareketle bardağını sallıyordu. Bekledi üç kere selâm verdi ve mırıldanarak:

- Amiral'im... Bayan ve hükümdar hazretlerinin diye mırıldandı.

Ve bir solukta bardağı boşalttı. Muffat ile Marki de Chouard da onun gibi yaptılar. Şaka edilmiyordu artık; saraydaydılar. Bu tiyatro insanları, havağazı lambalarının yakıcı buğusu içinde gerçek hayatı ciddi bir oyun olarak devam ettiriyorlardı. Nana ayağında paçalı donu, sırtında daracık yarım bir gömlekle olduğunu unutarak, küçük dairesini, ünlü devlet adamlarına açan kraliçe Venüs'ün rolünü oynuyordu. Her kelimedede Kral hazretleri, diyor, ciddi bir tavırla reveranslar yapıyor, Bosc ile Prulliere'da bulunan bu kır meyhanesi soytarılarına, yanında bakanları da bulu-

148

NANA

EMİLE ZOLA

149

nan bir hükümdar gibi davranıyordu. Ama kimse gülmüyordu gerçekte oyunun birbirine karıştığı bu acayip sahne karşısında; kral adayı bir prens bir oyuncu ile şampanya içiyor ve de bu soytarıca krallık oyunundan çok hoşlanmış gibi aktrisleri giydiren kadınlar, kaldırım yosmaları ve zevk tellâlları arasında pek keyifli görünüyordu. Bu mizansen karşısında sevincinden kabına sığmayan Bordenave prens hazretleri Sarışın Venüs'ün ikinci perdesinde böyle görünmeyi kabul etmeğe razı olsa, elde edeceği geliri düşünüyordu. Ahbapça bir tavır takınarak :

- Kadıncıklarımı aşağıya indirteceğim,

Nana bunu istemedi. Ama yine de gevşiyordu. Fontan o soytarı maskesiyle çekiyordu onu. Adama sürtünüyor, aşerdiği için pis bir şeyler yemek istemeyen bir gebe kadın gibi bakarak:

-

- Doldur bakalım koca hayvan! diyordu.

Fontan yeniden bardakları doldurdu. Aynı tekerlemelerle yuvarladılar :

- Prens hazretlerinin şerefine!

- Ordunun şerefine!

- Venüs'ün şerefine!

Nana işaretle susmalarını istediğini anlattı. Bardağını havaya kaldırarak :

- Hayır, hayır, Fontan'ın şerefine... Fontan'ın doğum günü bu gün. Fontan'ın şerefine! Fontan'ın şerefine. Bunun üzerine üçüncü defa bardaklar boşaltıldı; Fontan alkışlandı. Genç kadının komiğe büyük bir istekle baktığını gören prens, adama: o asil nezaketiyle :

- Bay Fontan başarınızın şerefine içiyorum; dedi.

Bu sırada, prensin redingotunun eteği tuvalet masasının mermerine sürünmüştü. Burası derin bir yatağı, küvetlerden ve süngerlerden çıkan buharla keskin esans kokula-rıyla ve buna karışan sarhoş edici ekşimtirak şarap kokusuyla bir banyoyu andırıyordu. Nana prensle Muffat arasındaydı; iki adam genç kadının en küçük hareketinde, kalça-larına, gerdanına dokunmamak için ellerini çekiyorlardı. Öte yanda, yüzünde tek ter damlası belirmeden Bayan Ju-les kazık gibi dururken, Satin böyle kibar adamların çıplak bir kadınla, kıyafetlerini değiştirmemiş oyuncular arasında bulunuşunu hayretle seyrederken, bu kibarların da pek temiz şeyler olmadıklarını düşünüyordu.

«

Bu sırada Barillot babanın çingırağının, koridorda gittikçe yaklaşmakta olduğu duyuldu. Loca kapısının önüne gelince üç aktörü hâlâ ikinci perdedeki kıyafetleriyle görerek şaşırıldı.

- Oh! Baylar, baylar çabuk olun; seyirciler fuayesinde çingırak çalındı; dedi.

- Adam sen de, dedi; istifini bozmadan Bordenave, seyirciler varsın beklesinler.

Ama, şişeler boşaldığı için, aktörler oradakileri tekrar tekrar selâmlayarak, kıyafet değiştirmek üzere localarına, çıktılar. Bosc, ıslandığı için ona saygı değer bir görünüş ve-' ren takma sakalını çıkarınca altından o morarmış ihtiyar ayyaş oyuncu yüzü çıkıvermişti ortaya.

Merdivenin aşağısında Fontan'a o boğuk sarhoş sesiyle, prensi anlatmak isteyerek :

- Ne dersin ha, gözünü kamaştırdım! dediği duyuldu.

Şimdi Nana'nın odasında prens hazretleri, Kont ve markiden başka kimse kalmamıştı. Bordenave, Bayan Na-na'ya haber vermeden tokmağı vurmamasını tembih ederek Barillot ile birlikte ayrıldı.

Nana, üçüncü perdedeki çıplak rolüne hazırlanarak:

- Baylar, müsaadenizle... diyerek kollarının ve yüzünün tuvaletine devam etti.

Prens, Marki de Chouard'la birlikte divana yerleşmişti. Yalnız kont Muffat ayakta duruyordu. Bu boğucu sıcak hava içinde yuvarladıkları ikişer bardak şarapla iyice olmuşlardı. Bu bayların, arkadaşıyla kapandıklarını gören Satin, perdenin arkasına çekilmenin uygun olacağını düşünerek bir sandığın üstüne oturdu; Bayan Jules tek kelime soy-

150

NANA

lemeden tek işaret yapmadan rahatça gidip gelirken, orada bekleye bekleye can sıkıntısından patlıyordu.

Prens :

- Şarkınızı o kadar güzel söylediniz ki; dedi.

Şimdi konuşma kısa cümlelerle yeniden başlamıştı. Arada bir sessizlik oluyordu. Nana her zaman cevap vermiyordu. Eliyle kollarına krem sürdükten sonra, bir peçetenin ucuyla beyaz pomadı yayıyordu. Bir aralık aynaya bakmaktan vazgeçti, prense şöyle bir göz atarak gülümsedi:

- Prens hazretleri beni şımartıyorlar; diye mırıldandı.

Marki de Chouard, ustalık isteyen bu tuvalet sahnesini hayranlıkla seyrederken lâfa karıştı:

- Orkestra size daha hafiften eşlik edemez miydi? dedi. Sesinizin daha iyi duyulmasına engel oluyor.

Affedilmez bir suçtur bu.

Bu 'sefer Nana geriye dönüp bakmadı. Şimdi başka bir patı hafifçe, büyük bir dikkatle, tuvalet masasının üstüne iyice eğilerek, sürüyordu; öyle ki külotunun beyaz ve yuvarlak şişkinliği büsbütün kabarıyordu.

Ama ihtiyarın komplimanından hoşlanmış olduğunu anlatmak için kalçalarını sallayarak kırıtı.

Şimdi locaya bir sessizlik çökmüştü. Bayan Jules, paçalı donun sağ bacağında bir yırtık gördü.

Göğsünden bir iğne çıkardı, yere diz çökerek, Nana'nın budunun üstünde çalışmaya başladı. Genç kadın bunun hiç farkında değilmiş gibi pudralanıyor, ama elmacık kemiklerinin üstüne değmemesine de dikkat ediyordu. Bu sırada prens Londra'da şarkı söyleyecek olsa, bütün İngiltere'nin kendisini alkışlamaya

koşacağını söylüyordu. Nana, çok tatlı bir gülümseyişle, pudrayla bembeyaz olmuş sol yanağını göstererek yine hafifçe başını geriye çevirdi. Sonra birden ciddileşiverdi. Şimdi sıra allık sürmeye gelmişti. Yeniden aynaya yaklaştı, parmağını bir kaba batırarak aldığı allığı gözlerinin altına sürmeğe başladı; eliyle de şakaklarına kadar yayıyordu.

Locadaki asil baylar onu saygıyla seyrediyorlardı.

EMİLE ZOLA

151

Kont Muffat hâlâ ağzını açıp tek kelime söylememişti. Elinde olmadan gençliğini düşünmeğe başladı. Çocukken kaldığı oda buz gibi soğuktu. Daha sonra on altısına basınca, yatarken annesini öperdi; ama uyuyuncaya kadar bu öpücüğün soğukluğunu duyardı dudaklarında. Bir gün, geçerken, bir hizmetçi kızı bir kapı aralığından yıkanırken görmüştü; işte erginlik çağının tek hatırası buydu. Sonra da karısının aile hayatının sert kurallarına sıkı sıkıya uyduğunu görmüştü, kendisi de dünya zevklerine karşı sofuca bir tikslenme hissediyordu. Büyümüş yaşlanmıştı ama, bir kadın vücudunun zevkine hiçbir zaman varamamış, yaşayışını kurallara ve âdetlere uygun bir şekilde katı bir sofuluk içinde geçirmişti. Şimdi, böyle birdenbire kendini bir aktris odasında bu çıplak kızın karşısında buluyordu. Kontes Muffat'ı hiçbir zaman jartiyerini takarken görmemiş olan bu adam, bütün bu keskin ve tatlı kokulu hava içinde, krem kutuları ve küvetler arasında bir kadının tuvaletinin en gizli ayrıntılarını seyrediyordu. Bütün varlığı isyan ediyordu, Nana'nın yavaş yavaş kendisini büyülemesi karşısında dehşete kapılmıştı; gençliğinde okuduğu kitaplarını, bütün çocukluğunu zehirleyen şeytana uyma tehlikesi masallarını hatırladı. Şeytana inanırdı. Nana, ona, şimdi, belirsiz bir şekilde, şeytan gibi görünüyordu. O gülüşü, o insanı baştan çıkaran gerdanı, dolgun kalçalanyla. Muffat buna karşın kendisini savunmalıydı.

Divana rahatça kurulmuş oturan prens :

- E, demek anlaştık; gelecek yıl Londra'ya geliyorsunuz; sizi o kadar iyi karşılayacağız ki dönmeyeceksiniz bir daha Fransa'ya... Ah! aziz dostum kont, güzel kadınlarınızı gereği gibi değerlendirmiyorsunuz sizler. Hepsim alacağız elinizden; dedi.

Marki de Chouard muzipçe :

- Hiç de üzülmez buna o, dedi. Kont bir fazilet timsalidir.

Faziletinden söz edilirken Nana konta öylesine tuhaf bir bakışla baktı ki adam büyük bir sıkıntı hissetti.

Sonra

152

NANA

bu haline hem hayret etti, hem de içerledi. Neden fazilet düşüncesi bu kızın karşısında rahatsız etmişti kendisini böyle? İçinden Nana'yı dövmek geldi. Genç kadın bir fırçayı elinden düşürmüştü tam bu sırada. Yerden almak için eğilirken, Muffat hemen atıldı; birbirlerine o kadar yaklaşmışlardı ki solukları karışıyordu. Venüs'ün çözülen saçları ellerinin üstüne dökülmüştü. Adam, vicdan azabıyla karışık bir haz duydı bundan, günah korkusuyla bilinen bir katoliğin duyduğu hazlardandı bu.

Bu sırada kapının ardından Barillot babanın sesi duyuldu.

- Bayan Nana, tokmağı vurabilir miyim? Seyirciler sabırsızlanıyor.

Nana, istifini bozmadan :

- Biraz sonra; dedi.

Fırçayı, içinde içi siyah boya dolu bir kaba batırdı, burnunu aynaya yapıştırarak, sol gözünü kırptı ve büyük bir dikkatle fırçayı sağ gözünün kirpiklerine sürdü. Muffat arkasında durarak genç kadını seyre dalmıştı. Aynada tombul omuzlarını ve pembe bir gölgeye bürünen gerdanını görüyordu. O kadar çaba harcadığı halde, gözünü kırpınca büsbütün iç gıcıklayıcı olan, o istekle dolu gibi görünen gamzeli yüzünden gözlerini bir türlü ayıramıyordu. Genç kadın sağ gözünü kırıp fırçayı öteki eline alırken Kont Muffat artık bu kadına vurulduğunu anlamıştı.

Çığırtağın yeniden soluk soluğa bağırıldığı duyuldu:

- Bayan Nana, seyirciler ayaklarını vuruyorlar, koltukları kıracaklar nerdeyse... tokmağı vurabilir miyim? Nana'nın canı sıkılmıştı.

- Of! Vurun isterseniz, umurumda değil!.. Hazır değilim daha, varsın beklesinler.

Sonra sakinleşti, locadaki baylara döndü, gülümseyerek:

- Bir dakika bile konuşacak vakit yok doğrusu; dedi.

EMİLE ZOLA

153

Şimdi yüzünün ve kollarının tuvaleti bitmişti. Parmağıyla, dudaklarına kalınca birer karmen çekti. Şimdi kont insanın başını döndüren bu pudralar, boyalar cümbüşü içinde, bu bembeyaz yüzün ortasında, çevreleri sevişmeden morarmış gibi siyah halkalarla çevrili alev alev yanan gözler, bu kıpkızıl dudaklar karşısında büsbütün kendinden geçmişti. Şimdi Nana, perdenin arkasına çekilerek, Venüs' ün mayosunu giymek için donunu ayağından çıkarmıştı. Sonra hiç utanmadan, rahatça gelip pergal buluzunun düğmelerini çözdü, kollarını ceketini geçiren Bayan Jules'e uzattı.

- Haydi, çabuk, seyirciler kızıyormuş; dedi.

Prens, kadın güzelliklerinden anlayan tecrübeli bir hovarda pozuyla, şimdi Nana'nın tombul boynunu seyre dalmıştı. Marki de Chouard da elinde olmadan hayranlıkla başını sallamıştı. Muffat, görmemek için yere bakıyordu. Kaldı ki Venüs hazırda artık, omuzlarında sadece bir tül vardı. Bayan Jules, tahtadan yapılmış oyuncak bir ihtiyar kadın gibi etrafında dönüştürüp duruyordu; göğsündeki o bitmez tükenmez iğnelerden birer birer alarak, Venüs'ün tülünü iğneliyor, o kupkuru elleri, hiçbir kadınlık duygusu yokmuş gibi, o tombul vücudun üstünde geziniyordu.

Genç kadın aynaya son defa bir göz atarak :

- Tamam! dedi.

Bordenave-gelmişti. Kaygılı bir tavırla üçüncü perdenin başladığını söyledi.

Nana :

- Peki, peki gidiyorum... Her zaman ben bekledim başkalarını; dedi.

Prense yanındakiler locadan çıktılar. Ama veda etmediler. Prens, üçüncü perdeyi de kulislerden seyretmek istiyordu. Yalnız kalan Nana hayretle etrafına bakındı.

* - Nerede bu kız? diye sordu. Satin'i arıyordu. Perdenin arkasında, sandığın üstünde oturan Satin rahatça :

154

NANA

- Bu adamların yanında seni rahatsız etmek istemezdim, elbet; dedi.

Sonra gideceğini söyledi. Ama Nana kızı durdurdu. Budalalık ediyordu! Çünkü Bordenave kendisini tiyatroya almaya razı olmuştu. Oyun bittikten sonra bu iş sonuca bağlanacaktı. Satin, duraksadı. Çok makine vardı burada. Hoşlanmazdı bundan, burası onun yeri değildi. Ama yine de kaldı.

Prens, daracık tahta merdivenden aşağıya inerken, tiyatronun öte yanından bir gürültü koptu. Hafiften küfürler, itişme kakaşma sesleri duyuluyordu. Rol sıralarının gelmesini bekleyen oyunculara dehşet veren bir olaydı bu. Bir kaç dakikadan beri Mignon yine Fauchery'yi tartaklamaya başlamıştı. Kendince küçük bir oyun icat etmişti. Gazetecinin burnuna ikide bir fiske atıyor ve bunu sinekleri kovmak için yaptığını söylüyordu. Oyuncuları bu oyun pek eğlendiriyordu elbet. Ama, bu başarısıyla büsbütün çoşan Mignon, gazetecinin suratına okkalı bir tokat indirdi. Çok ileri gidiyordu artık. Fauchery herkesin karşısında da bu tokata sınırlanarak katlanamazdı. Bunun üzerine, iki adam, oyunu bırakıp, benizleri sapsarı, kinle diş gıcırdatarak, birbirlerinin gırtlığına saldırdılar. Şimdi yerlerde yuvarlanıyor, birbirlerine pezevenk diye bağırıyorlardı.

Rejisör, korku içinde :

- Bay Bordenave! Bay Bordenave! diye bağırılmaya başladı.

Bordenave, prensten özür dileyerek adamın arkasından yürüdü. Fauchery ile Mignon'u yerde görünce çok cam sıkıldığını gösteren bir jest yaptı. Doğrusu ya iyi vakit geçiri-yorlardı bu adamlar. Dekorun bir tarafında prens hazretlerinin bulunduğunu ve seyircilerin de bu gürültüyü duyabileceğini düşünmeden. Bu yetmiyormuş gibi tam sahneye gireceği anda Rose Mignon soluk soluğa geldi. Bu sırada Vul-cain rolü gereği ona sesleniyordu. Fakat kocasıyla aşığını yerde .yuvarlanarak üst baş toz toprak içinde birbirlerini

bo-
EMILE ZOLA
155

gazlar, saçlarını yolarken görünce apışıp kaldı. Yerde boğuşan iki adam geçmesine engel oldular. Bir teknisyen, tam sahneye fırlayacağı sırada Fauchery'nin şapkasını yakalamıştı. Bu sırada Vulcain seyircileri oyalamak için işi tuluata döküyordu. Rose, olduğu yerde kımıldamadan, dövüşen iki erkeğe bakıyordu.

Bordenave yanına sokulup öfkeyle :

- Bakma şunlara! Haydi git, haydi... Senin nene gerek bu! Rolünün sırasını kaybedeceksin; diye fısıldadı. Böyle diyerek Rose'u arkasından itti. Kadın yerdeki adamların üstünden atlayarak, ramp ışıklarının dalgaları arasında sahneye girdi. Bu adamların neden böyle yerlerde sürünecek kadar dövüştüklerini anlayamıyordu. Bütün vücudu titriyor, kafasının içi uğulduyordu; ama yine de yüzünde yüreği sevgiyle dolup taşan Diana'nın tatlı gülümseyişiyle rampa doğru yürüdü. Sonra düousunun ilk cümlesini öylesine sıcak bir sesle söyledi ki seyirciler alkışladılar. Bir yandan da kulağına, dekorların ardında dövüşen adamların yumruk sesleri geliyordu. İkisi de arlöken'in mantosuna sürünürcesine sahneye doğru yuvarlanmışlardı. Bereket versin orkestrasının sesi bu boğuşmanın gürültüsünü boğuyordu.

Dövüşenleri güç belâ ayırabilen Bordenave, öfkeyle:

- Hey Allahım! Evinizde dövüşemez miydiniz be? Böyle şeylerden hoşlanmadığımı da bilirsiniz. Mignon, sen şimdi avluya git de otur hatırım için. Size geline B. Fauchery, eğer bahçeden ayrılırsanız, tiyatrodan kapı dışarı ederim... Anlaşıldı mı? Biriniz avluya, biriniz bahçeye... Yoksa Ro-se'un sizinle gitmesini yasaklarım.

Yanına gittiği zaman prens ne olduğunu sordu. Bordenave sakin bir tavırla :

- Hiç, bir şey yok... dedi.

Nana, bir kürke sarınmış, bu erkeklerle konuşarak sırasını bekliyordu. Yukarı çıkan Kont Muffat, iki direğin .arasından sahneyi seyredirken, rejisörün bir işaretinden ya-

156

NANA

vaş hareket etmesi gerektiğim anladı. Sahnenin üst tarafından ağır bir sıcaklık iniyordu. Geniş ışık dalgalarıyla aydınlanan kuliste, bir iki kişi, fısıltı halinde konuşuyor, ayaklarının ucuna basarak yürüyordu. Havagazı lâmbalarına bakan adam ile bir itfaiyeci bir kenara dayanarak, boynunu uzatıp, sahneyi görmeye çalışıyordu. Yukarıda, perdecı, oynanan oyundan habersiz, halatlarını harekete geçirmek için kulağı kırışte çingirak sesini sabırla bekliyordu. Bütün bu ayak sürtmeleri, fısıldaşmalar arasında sahnedeki aktörlerin sesi çok acayip bir şekilde geliyor, daha ötede, orkestranın karışık gürültüsünü de aşarak salondan yükselen derin bir soluk, uğultu ve alkış sesleri boğuk dalgalar halinde ulaşıyordu kulislere. Sessiz durduğu zaman bile seyirci yığınının varlığı uzaktan hissedilmekteydi.

Nana, kürkünün önünü kapayarak:

- Açık bir yer var mutlaka. Bahse girerim ki Barillot, bir pencere açılmış; dedi... Yani öldürecekler insanı burada!

Barillot, pencereyi kendi eliyle kapadığına yemin etti. Belki de bir cam kırılmıştı. Artistler daima cereyandan şikâyet ederler. Havagazı fenerlerinden yayılan ağır sıcaklık içinde, soğuk bir hava cereyanı, Fontan'ın dediği gibi bir göğüs hastalığı için birebirdir.

İyice içerlemiş olan Nana :

- Sizi de böyle yarı çıplak görmek isterdim; dedi. Bordenave :

- Sus... diye fısıldadı.

Sahnede Rose, düousunun bir cümlesini öyle berrak bir sesle okumuştu ki alkış tufanı orkestrayı bastırdı. Nana, ciddileşerek sustu. Bu sırada Kont Muffat, iki kulis arasındaki bir alana saptı. Ama Barillot burada bir dekor aralığı olduğunu, seyircilerin kendisini görebileceklerini söyleyerek durdurdu. Dekor tersinden ve yandan görüyordu. Bundan başka bulunduğu yerden eski afişlerle kalın bir tabaka yapı-

EMILE ZOLA

larak desteklenen çerçevelerin arkası, bir gümüş maden ocağına gömülmüş olan Etna mağarası da görülmüyordu. Yukarıdan aşağıya indirilen ışıklı borular, geniş fırça darbeleriyle yapılmış gümüş levhada yangın alevleriyle yankılar yapıyordu. Mavi, kırmızı camlı fenerlerden serpilten ışıklar, birbirine karışarak alev alev yanan bir ateş havası yaratıyordu. Yerde, üçüncü plânda, bir yokuş yoldan aşağı, otların içine konulmuş fenerler, bir çubuğun kara kayalardan ayırt edilmesini sağlıyordu. Junon rolünü oynayan ihtiyar Bayan Drouard, ışıktan gözleri kamaşmış, uyuklayarak sahneye giriş sırasını bekliyordu.

O sırada bir kaynaşma oldu. Clarisse'in anlattığı bir hikâyeyi dinlemekte olan Simonne ;

- A, Tricon kadın! diye bağırdı.

Gerçekten de Tricon kadın görünmüştü. İki örgülü saçı ve avukattan avukata koşan bir kontes edasıyla oydu bu gelen. Nana'yı görür görmez ona doğru yürüdü.

Genç kadın kısa bir konuşmadan sonra :

- Hayır, şimdi olmaz; dedi.

İhtiyar kadın, düşünceye vardı. Prulliere yanından geçerken elini sıktı. İki ufak tefek figüran kız onu heyecanla seyrediyordu. Kadın bir an duraksar gibi oldu. Sonra bir işaretle Simonne'ü yanına çağırırdı.

Yeniden onunla da kısa bir konuşma geçti aralarında. Nihayet Simonne :

- Olur, yarım saate kadar; dedi.

Genç kadın locasına çıkarken, elinde bir takım mektuplarla oradan oraya dolaşan Bayan Bron, ona bir mektup verdi. Bordenave sesini alçaltarak, Tricon kadını içeriye soktuğu için kapıcı kadına çatıyordu. Nereden çıkmıştı bu karı! Hem de bu akşam. Prens hazretleri burada olduğu için buna büsbütün içerlemişti. Otuz yıldır tiyatrodaki çalışan Bayan Bron, acı bir tonla cevap verdi. Nereden bilecekti ki? Tricon bütün bu kadınlarla iş görüyordu; sayın direktör belki yirmi kere onu burada görmüştü de hiç ses çıkartma-

NANA

mıştı Bordenave, ağzının içinden kaba sözler söylerken, Tricon kadın, sükûnetle, erkekten anlayan bir kadın gözüyle prensi süzüyordu. Soluk yüzü, bir gülümseyişle aydınlandı. Sonra, ağır ağır, kendisine saygı ile selâm veren kadınlar arasından geçip giderken Simonne'a :

Hemen değil mi? dedi.

Simonne'un cam sıklımışa benziyordu. Mektup, o akşam için söz verdiği bir gençten geliyordu. Bir iki satır karalayıp Bayan Bron'a verdi: «Bu akşam gelemeyeceğim sevgilim, başkasına sözüm var.» Ama yine de tasalıydı. Bu genç belki de gelir kendisini beklerdi. Üçüncü perdede rolü olmadığı için hemen oradan ayrılmak istiyordu. Clarisse'den kendisini bir bekleyen olup olmadığını anlaması için gidip bakmasını rica etti. Bu kadın, yalnız perdenin sonuna doğru sahneye giriyordu. O aşağı inerken, Simonne birlikte kullandıkları locaya çıktı.

Aşağıda Bayan Bron'un büfesinde sırma işlemeli kırmızı geniş bir elbiseye bürünmüş Plüton rolünü oynayan bir figüran bir şey içiyordu. Kapıcı kadının işi iyi gidiyordu her halde. Çünkü merdiven altındaki mahzenin kapağı, yıkanan bardakların suyu ile sırsıklam haldeydi. Clarisse eteği, kirli basamaklara değen İris tuniğini çıkardı. İhtiyatlıca durdu, başını uzatıp, kapıcı odasına bir göz attı. Bir de ne görsün: bu la Faloise budalası masa ile soba arasındaki iskemlenin üstünde hâlâ pinekleyip durmuyor mu? Simonne'un önünde kirişi kırar gibi yapmış, sonra tekrar gelmişti. Ondaki başka oda eldivenli, şık, sabırla bekleyen erkeklerle doluydu. Hepsisi de ağırbaşlı bir tavırla birilerini bekliyorlardı. Şimdi masanın üstünde sadece kirli tabaklar vardı. Bayan Bron son buketleri de sahiplerine dağıtmıştı. Yalnızca solmuş bir gül, tortop olup yatan kara kedinin yanına düşmüştü. Kedi yavruları ise, bu ciddi bayların ayaklan arasında cirit atıp oynaşyordu. Clarisse'in içinden bir an la Falo-ise'i kapı dışarı etmek geldi. Bu sersem hayvanları sevmezdi; ayaklan kediye değmesin diye büzülmüştü.

EMİLE ZOLA

- Alaycı bir tip olan Plüton, elinin tersiyle ağzını silerek odadan çıkarken :

- Dikkat et tırmalamasın seni! dedi, genç adama.

Clarisse, la Faloise'la bir kavga çıkartmak düşüncesinden vazgeçti. Bayan Bron'un, Simonne'unkine mektubu verdiğini gördü. Genç adam, okumak için, antrede yanan havagazı lâmbasının altına gitti. «Bu akşam gelemeyeceğim sevgilim, başkasına sözüm var.» Adam, bu cümleye alışık olmalı ki sessizce çekilip gitti. Eh hiç olmazsa şu adam lâftan anlıyordu! Ötekiler ise Bayan Bron'un şu kocaman bir fenere benzeyen kötü kokulu odasındaki, hasırları fırlanmış iskemleler üzerinde kazık kakmışçasına beklemekte inat ediyorlardı. Bir zevk için bu erkeklerin buna katlanmaları değer miydi? Clarisse tiksinti duyarak yukarı çıktı, sahneden geçti, çevik adımlarla localara giden merdiveni aşarak Simonne'a haberi yetiştirdi. Tiyatronun üst katından ayrılmakta olan prens, Nana ile konuşuyordu. Genç kadından ayrılmıyor, yarı kapalı gözlerini ondan ayırmıyordu hiç. Nana adamın yüzüne bakmadan, gülümseyerek bir baş işaretiyle, evet, demişti. Ama birden Kont Muffat bütün varlığında duyduğu bir isteğe kendini bıraktı, kendisine bazı makinelerin nasıl işlediğini anlatan Bordenave'ın yanından ayrılarak, prensle Nana'nın konuşmasını kısa kesmek için yanlarına geldi. Nana başını kaldırıp bakarak, prense gülümsediği gibi ona da gülümsedi. Ama kulağı kırışte sahnedeki rol sırasının gelmesini bekliyordu.

Kontun gelişine canı sıkılan prens :

- Üçüncü perde, hepsinden daha kısadır, her halde; dedi.

Genç kadın cevap vermedi, yüzü değişivermişti birden, şimdi yalnız rolünü düşünüyordu. Omuzlarını hızla sallayarak, sırtından attığı kürkü; arkasında duran Bayan Jules hemen koluna aldı. Sonra Nana, çırpıplak, düzeltmek istiyormuş gibi ellerini saçına götürerek sahneye daldı.

160

NANA

Bordenave :

- Susun! diye fısıldıyordu.

Kontla, prens hayretten donakalmışlardı. Derin bir sessizlik ortasında, seyirci kalabalığından derin bir iç çekişi, bir mırıltı duyuldu. Her akşam, Venüs, o tanrıça çıplağıyla sahnede görününce bir hava yaratıyordu böyle. Şimdi Muf-fat onu görmek istiyordu. Gözünü bir deliğe uydurdu. Sahne ışıklarının meydana getirdiği daire yayının ötesinde salon, kırmızımtırak bir dumana bürünmüş gibi loş görünüyordu. Birbiri yanısıra dizilmiş yüzlerin bulanık bir solukluk verdiği bu mat fon üzerinde şimdi Nana, bembeyaz ve olduğundan daha büyük görünen vücuduyla locaların ve sahne üstünün görünmesini önliyordu. Muffat genç kadının sırtını, gerilen belini, açık kollarını görüyordu, şimdi, öte yandan, kadının ayaklarının dibinden suflörün namuslu ve fakir bir insan olduğunu gösteren başı, kesik bir kafa gibi sahnenin döşemesine gömülü olarak gözüne çarpmıştı. Sahneye girişte söylediği bazı parçalar arasında, genç kadının bütün vücudu, boynundan topuklarına kadar dalgalanıyor, sonra yerlere sürünen tülünün eteklerinde sönüyordu. Şarkısının son nağmesini söylerken kopan alkış kasırgası arasında Nana, tülü havada uçuşurken, saçları beline dökülerek seyircileri selâmladı. Şimdi genç kadının öne doğru eğilmiş, kalçaları yayılarak, gözetlediği deliğe doğru geri geri gelişini gören kont, birden doğruldu, yüzü sapsarıydı. Sahne kay-boluvermişti. Şimdi yalnız dekorların arkası, her yana yapıştırılmış olan renk renk eski afişlerden başka bir şey görülüyordu. Sahneden kulislere açılan kapının önünde, havagazı şeridi arasında, bütün Olemp, uyuklayan Bayan Drou-ard'ın yanına gelmişti. Bütün oyuncular perdenin sonunu bekliyorlardı. Bosc'la Fontan yere oturmuş, çenelerini dizlerine dayamışlardı, Pruilere, sahneye girmeden esneyip gerindi; hepsi gözleri kıpkırmızı, yorgunluktan kırılıyor, gidip yatağa serilmekten başka bir şey düşünmüyorlardı.

O sırada, Bordenave avlu tarafına geçmesini yasakladığından, bahçede dolaşıp duran Fauchery, kendine güven ve-

EMILE ZOLA

161

rebilmek için Muffat'ya locaları göstermeyi teklif etti. Gittikçe gevşeyip iradesini yitiren kont, gözleriyle, çoktan oradan ayrılmış olan Marki de Chouard'ı arayarak gazetecinin peşinden yürüdü. Şimdi, Nana'nın şarkısını dinlediği bu kulisten uzaklaşırken hem bir ferahlık hem de bir kaygı duş-yuyordu içinde.

Fauchery, birinci katı ikinciden, çift kanatlı küçük kapıların ayrıldığı merdivenden, kontun önünde giderek çıkmaya başlamıştı. Bu da, o karanlık işlerin çevrildiği evlerdeki merdivenleri andırıyordu. Kont Muffat, böylelerini, yardım severler derneği adına para toplamak için dolaştığı sırada çok görmüştü: çıplak duvarlarının sıvaları yer yer dökülmüş, sarı badanalı, basamakları zamanla aşınmış, demir korkuluğu elle tutulmaktan parlayan merdivenler. Her sahanlıkta yerle bir hizadaki bir pencereye dört köşe bir hava deliği açılmış. Duvarlara asılı havagazı fenerleri bu sefalet manzarasını çığ bir ışıkla aydınlatmakta; bu fenerlerden yayılan sıcaklık helezonvari yükselen katlara doğru yayılmaktadır.

Merdivenin dibine geldiği zaman Kont yine o localardan inen, kadın kokusuyla yüklü yakıcı soluğu duymuştu ensesinde; bu sıcaklık bir ışık ve gürültü dalgası ile içinden sarıyordu onu. Her basamakta yükseldikçe, şimdi, pudraların, tuvalet sularının kokusu vücudunun ateşini büsbütün artırıyor, onu sersemletiriyordu. Birinci katta iki koridor vardı. Bunlar bir noktadan sonra birden kıvrılıyordu. Burada, aşağı sınıftan otel odalarının kapılarını hatırlatan beyaz boya ile numaralanmış oda kapıları vardı. Temelinden biraz çökmüş bu eski binanın çimleri yerlerinden fırlamış, zemininde çıkıntılar meydana getirmişti. Kont biraz duraklayıp aralık bir kapıdan içeri baktı. Burası çok pis bir yer, fakir mahalle berberi dükkânı gibi bir yerdi, içeride iki iskemle, bir ayna, iki çekmeceli küçük bir dolap vardı. Tarak kırıyla kararmıştı bu dolabın üstü. Kan ter içinde bir delikanlı, çamaşır değiştiriyordu. Bitişik odada, eldivenli bir kadın gitmek üzere hazırlamaktaydı. Banyodan yeni çıkmış

162

NANA

gibi ıslaktı ve düzleşmişti saçları. Fauchery, kontu çağırırdı. Adam ikinci kata çıktığı sırada birinin sağ yandaki koridordan öfliceyle: «Hay allah cezalarını versin!» diye bağırdığı duyuldu. Ufak tefek pasaklı bir kadın olan Mathilde elindeki küveti düşürüp kırmıştı. Sabunlu sular şimdi sahanlığa kadar yayılıyordu. Bir locanın kapısı şiddetle vurularak kapandı. Sadece korseyle kalmış iki kadın sıçrayarak geçtiler, gömleğinin ucunu dişlerinin arasına almış başka bir kadın da adamları görünce hemen sıvıştı. Sonra gülüşmeler, kavga edenlerin sesleri, başladığı halde birden yarıda kesilen bir şarkı duyuldu. Koridor boyunca, kapı ve bölme çatlaklarından çıplak kadın vücutları, beyaz tenler, soluk çamaşırlar görülüyordu; çok neşeli iki kız birbirlerine horoskoptaki kader çizgilerini gösteriyorlardı. Hemen hemen çocuk denecek yaşta bir kız da eteğini dizinin üstüne kadar kaldırmış, külotunu tamir ediyordu. Aktrisleri giydiren kadınlar, iki erkeği görünce, adet yerini bulsun diye perdeleri çekiyorlardı. Oyun bittikten sonraki harıltı gürültü kaplamıştı her yanı. Yüzlere sürülen allıklar, pudralar, kremler temizleniyor, kadınlar şehir kıyafetine bürünüyorlardı. Kapılar açıldıkça keskin kokular yayılıyordu odalardan. Üçüncü katta Muffat artık kendini bütün bu havanın getirdiği sarhoşluğa bırakmıştı. Kadın figüranların locası buradaydı; yirmi kadın balık istifi dolmuştu bu odaya. Pudra kutuları, lavanta şişeleri masaların üstünü doldurmuştu. Muffat nihayet en üst kata gelmişti; açık kalmış küçük bir pencereden bakmak hevesine kapıldı yine: oda boştu; yanan gaz lâmbasının altında sadece unutulmuş bir oturak vardı. Yerde de oraya buraya atılmış eteklikler görülüyordu. Bu dördüncü kat kontun gördüğü son yer oldu; bütün sıcaklıklar, bütün kokular buraya toplanmıştı. Adam boğulacak gibi olmuştu: sarı renkli tavan kızarmış gibi görünüyordu, kırmızımtrak bir buğu içinde bir gaz feneri yanıyordu. Bir aralık demir parmaklığa tutundu. Canlı bir ılıkılık vardı bu demirde. Gözlerini kapadı ve derin bir soluk alarak o zamana kadar yabancı olduğu kadın dişiliğinin bütün kokularını içine doldurdu.

EMİLE ZOLA

163

Bir aralık kaybolan Fauchery :

- Buraya gelin, sizi arıyorlar; diye bağırdı.

Burası, koridorun sonunda Clarisse'le Simonne'un loca-sıydı. Uzunca, çatının altında biçimsiz bir odaydı. Tavandaki iki delikten ışık alıyordu. Ama gecenin bu saatinde loca bir havagazı lâmbasıyla aydınlatılmıştı. Duvarları yeşil zemin üzerine güllerle süslü en ucuz cinsten muşamba kaplı iki enli tahta levha, tuvalet masası işini görüyordu. Masanın üstü, saçılan sularla kapkara olmuştu. Bu uydurma masaların altına da çinko güğümler, içi pis suyla dolu kovalar, kocaman testiler sıralanmıştı. Bir sürü işporta malı da göze

çarpıyordu: çatlak küvetler, dişleri kırık taraklar; hiç etraflarına aldırış etmeden aceleyle soyunan, aynı kaptaki yüzlerini yıkayan iki kadının etrafında her şey karmakarışıktı; bütün bunlardan burada pek geçici bir süre kaldıkları ve içerisini dolduran pisliğin de umurlarında olmadığı anlaşılıyordu.

Fauchery, fahişelerin çevresinde yaşamış erkeklerin laubaliliği ile :

- Haydi gelin canım; Clarisse öpmek istiyor sizi!., diye tekrar seslendi.

Muffat içeri girdi. Ama Marki de Chouard'ın iki tuvalet masası arasında, bir iskemlede oturduğunu görünce şaşakaldı. Marki buraya çekilmişti. Ayaklarını açıyordu, çünkü, devrilen bir kovadan dökülen sular odanın içinde yayılıyordu. Pek keyifli görünüyordu ihtiyar. İyi yerleri bilen bir adam haliyle bu tuvalet odasının boğucu havası, bu kadınların hayasızlığı, hoşuna gidiyor, buradaki pislik pek tabii görünüyordu ona.

Simonne; Clarisse'in kulağına eğilerek :

- İhtiyarla gittiğin oluyor mu? diye fısıldadı.

- Sık sık; diye cevap verdi.

Çok genç ama çok şirin ve laubali bir kız olan giydirici, Simonne'un mantosunu giymesine yardım ederken kıkır

164

NANA

kıkır gülüyordu. Şimdi üç kadın itişerek, bir takım kelimeler mırıldanarak neşelerini daha da arttırmışlardı.

- Haydi Clarisse; öp şu sayın bayı; biliyorsun ki tıngırı var; dedi Fauchery :

Sonra konta dönerek şunu ekledi:

- Göreceksiniz, çok tatlı şeydir, sizi öpecek.

Ama Clarisse erkeklerden tiksinimişti. Öfkeyle ve sert bir dille aşağıda kapıcının odasında bekleyen pis heriflerden söz etti. Hemen aşağıya inmek zorunda olduğunu, kendisine son sahneyi kaçirtacaklarını söyledi. Sonra Fauchery kapının önüne dikilip engel olduğu için Kont Muffat'ın favorilerine birer öpücük kondurdu ve :

- Size değil bu hiç olmazsa! Kafamı şişiren Fauchery için! diyerek sıvıştı.

Kont kaynatasının önünde pek sıkılmıştı. Yüzüne kan hücum etti. Nana'nın o zengin döşeli, lüks içinde locasında, bu iki kadının kendilerini sere serpe bıraktıkları bu karma-karışıklık içindeki yüz kızartıcı sefalet havasında duyduğu iç gıcıklanmasını duymamıştı. Bu sırada, marki telâşla çıkan Simonne'un ardından gitti. Kadın başıyla olmaz, derken, o ağzını boynuna yaklaştırarak bir şeyler söylüyordu. Fauchery gülerken arkalarından gidiyordu. Şimdi kont, küvetleri ovan giydirici kızla yalnız kalmıştı. Sonra o da çıktı, merdivenden inmeğe başladı; şimdi yalnız eteklikleriyle kal-mış kadınlar, o geçerken gevşek gevşek bacaklarını kaldırıyorlardı. Böylece dört kata dağılmış kızların arasından geçerken, bir kediyi fark etti, bu koca sarı kedi, kuyruğu havada, sırtını parmaklıkta kaşıyarak basamaklardan aşağıya iniyordu.

Boğuk bir kadın sesi:

- Ah, doğrusu ya, bu gece bizi rahat bırakacaklarını sanmıştım!.. İşte, yine bir takım traşçılar çağırıp duruyor!

Oyun bitmiş, perde inmişti. Merdivende gerçekten bir yarış başlamıştı şimdi. Her kafadan bir ses çıkıyor, oyuncu-

EMILE ZOLA

165

lar bir an önce giyinip kapağı dışarıya atmak için acele ediyorlardı. Kont Muffat son basamaktan indiği sırada, ağır ağır koridorda yürüyen Nana ile prensi gördü. Genç kadın durdu, sonra gülümseyerek yavaş sesle :

- Tamam, biraz sonra, dedi.

Prens, sahneye döndü, Bordenave burada kendisini bekliyordu. Şimdi Nana ile yalnız kalan kont Muffat kendini bir öfke ve istek duygusuna kaptırarak arkasından koştu; genç kadın odasına girerken; ensesine, ta omuzlarının arasına kadar bürüyen sarışın kıvrıkcık tüylerin üzerine ağdalı bir öpücük kondurdu. Nana öfkeyle elini havaya kaldırmıştı. Kontu görünce gülümsedi. Sadece:

- Oh! Korkuttunuz beni; dedi.

Gülüşünde hem pek tatlı hem, uysal bir şey vardı; sanki umutsuzlukla bu öpücüğü bekliyormuş da, ona kavuşunca pek mutlu olmuş gibi. Ama ne o akşam ne de ertesi gün buluşamazdı Muffat ile. Beklemek gerekiyordu. Böyle olmasaydı bile, adamın hırsını kamçılılamak için böyle davranırdı. Gözlerinden okunuyordu bunlar. Nihayet şöyle dedi:

- Biliyor musunuz bir ev sahibiyim ben... Evet Orléans yakınında bir köyde, sizin zaman zaman gittiğiniz bir yerde bir ev satın aldım. Bebe söyledi bana bunu. Hani şu küçük Georges Hugon, tanırınsınız değil mi? İşte beni görmeğe oraya gelin.

Çekingen bir adam olduğu için yaptığı kabalıktan utanç içinde olan kont, pek teşrifatlı bir şekilde genç kadını selâmlayarak kendisinin davetini yerine getireceğini vaat etti. Sonra, bir rüyadaymış gibi yürüyerek uzaklaştı.

Prensın yanına geldi; fuayeden geçerken Satin'in bağırdığı duyuldu:

- Bakın şu pis moruğa! Bırak beni!

Marki de Chouard Satin'e çullanmıştı. Bu kız bıkmıştı her halde bütün bu kibar erkeklerden. Nana onu Bordena-

166

NANA

ve'a henüz tanıtmıştı. Ama, saçmalamak korkusuyla ağzını kilitleyip oturmak çok canını sıkılmıştı. Kız, bir eski göz ağrısını tekrar ele geçirmek istiyordu bu kulislere. Bir hafta boyunca kendisiyle sevişip dayak atan bu genç adam, Plütön rolüne çıkan bir postacıydı. Onu beklerken, markinin kendisine tiyatrocü kadınlarla konuşur gibi bir şeyler söylemesine fena halde içerliyordu. Bunun için o da büyük bir vekarla şöyle bir lâf etti:

- Kocam nerdeyse gelecek, görürsünüz!

Bu sırada oyuncular, sırtlarına paltolarını geçirmiş, yorgun yüzlerle, birer birer çıkıp gidiyorlardı.

Merdivenlerden çökük şapkalı, boyun atkılı buruşuk, adamlar, yüzlerinin boyasını yeni silmiş soytarıların soluk benziyle inip karanlığa karışıyorlardı. Sahnede ışıklar söndürülmeye başlanmıştı. Bordenave prene bir fıkra anlatıyordu. Prens, Na-na'yı beklemek istiyordu. Genç kadın görüldüğü zaman, sahne tamamıyla kararmıştı; nöbetçi itfaiyeci, elinde bir fenerle köşe bucağı dolaşıp gözden geçiriyordu. Bordenave, prens hazretlerini, ta Panoramalar geçidine kadar gitmek zahmetinden kurtarmak için kapıcı odasından tiyatronun antresine giden bir koridoru açtırttı. Şimdi bu yoldan, pasajda, geçitte kendilerini bekleyen erkeklerden yakayı kurtarmak isteyen kadıncıklar birer birer sıvıştılar... İtişip kakışarak, dirsek dirseğe, arada bir arkalarına bakıp nefeslerini tutarak dışarı çıkıyordu bu kadınlar; öte yandan Fontan, Bosc ve Prulliere, ağır ağır yürürken Varietes'nin önünü arşınlayarak oyuncu kadınları bekleyen ağırbaşlı adamlarla alay ediyorlardı; bekledikleri kadınlar âşıklarıyla buluşmak üzere öte taraftan sıvışmışlardı. Ama Clarisse, özellikle pek insafsızca davranarak, la Faloise'ı hâlâ beklediği yerde bırakıp bir başka kadının arkasından çekilip gitti. La Faloise hâlâ o ağır başlı baylarla birlikte kapıcı kadının odasında pinekleyip duruyordu. Hepsisi de burunlarını ileri doğru uzattılar. Clarisse dimdik yürüyerek basıp gitmişti. Dar merdivenin alt basamağında dalgalanarak hışırdayan, o kadar zamandır ümitsizce bekledikleri kadınların, tek birini

EMİLE ZOLA

167

bile iyice seçmeden, uçup gittiklerini görmemek şaşkına çevirmişti hepsini. Kara kedinin yavruları muşambanın üstünde, başlarını rahatça yatan annelerine dayamış, pençelerini yayarak uyuyorlardı. İri sarı kedi ise kuyruğunu uzatmış, sıvışan kadınlara bakıyordu.

Bordenave merdivenin alt basamağında koridoru göstererek:

- Prens hazretleri buradan gitmek isterler mi? dedi.

Bazı kadın figüranlar hâlâ bu koridora dalmaktaydılar. Prens, Nana'mn arkasından yürüyordu. Muffat ile marki arkadan geliyorlardı. Burası, tiyatro ile, bitişik ev arasında uzanan dar ve uzun bir yoldu; üzerine camlı demir çerçeveler takılmış daracık bir sokak da denilebilirdi buraya. Duvarından nem sızıyordu.

Yürüyenlerin ayak sesleri yerlere düşen taşlar üzerinde bir yeraltı geçidinde olduğu gibi yankılar yapıyordu. Burada bir sürü tahta parmaklık göze çarpıyordu. Bu parmaklıklar, akşamlan bilet almak için kuyruk olanları düzenli bir sıraya sokmak için kullanılıyordu. Bir çeşmenin önünden geçerken Nana eteğini kaldırdı. İyi kapanmayan musluktan akan sular taşlara yayılmıştı. Antreye gelince, selâmlaşarak birbirlerinden ayrıldılar. Bordenave yalnız kalınca omuz silkerek filozofça bir küçümseme ile prens hakkındaki düşüncesini, birbiriyle barıştırmak için Mignon'la Fauchery'yi götüren Simonne'a şöyle özetledi:

- Hödüğün biri.

Muffat kaldırımın üstünde yalnız kalmıştı. Prens hazretleri Nana'yı rahat rahat kendi arabasına bindirdi. Marki ise, Satin'le figüranın peşine düştü. Bu iki gencin nasıl sevişeceklerini düşünerek içi gıcıklandı; şimdi sadece onları izlemekle yetiniyor, kızın kendisine güler yüz gösterebileceğini umuyordu. Şimdi, Muffat, başı ateşler içinde yanarak evine yaya dönmeğe karar vermişti. İçinde her türlü çatışma sona ermişti artık. Yeni bir hayat dalgası kırk yıllık inançlarını ve düşüncelerini kaplamıştı. Bu caddelerde yürürken araba tekerleklerinin gürültüsü de Nana adını du-

168

NANA

yar gibi oluyor, hava gazı fenerlerini titrek ışıkları arasında çıplak kadın vücutlarının kıvranımları, Nana'nın beyaz omuzları, kolları gözünün önüne geliyordu. İyice tutulduğunu hissediyordu bu kadına. Onunla bir saatçik kalabilmek için her şeyi bırakmaya, varını yoğunu satmaya hazırdı. Gençliği uyanıyordu artık. Erinlik çağındaki bir delikanlının heyecanı içinde; bu heyecan, o soğuk katolikçe sofuluğunu ve yaşlı ilerlemiş adam ağırbaşlılığını aşarak kanını tutuşturuyordu alev alev.

VI

Kont Muffat karısı ve kızıyla, Fondettes'e gelmişti. Burada oğlu Georges'la oturan Bayan Hugon bir hafta kalmak üzere davet etmişti kendilerini. XVII. yüzyıl sonlarında yapılmış olan bu ev; süssüz, etrafı çevrili geniş bir alanın ortasındaydı. Ama çok güzel gölgeli köşeler, akar suyu kaynaklardan alan havuzlar vardı bahçesinde. Bu bahçe, gözün alabildiğine biteviye uzanan tarlaların yanı sıra, Orle-ans-Paris yolu boyunca uzanan ve öbek öbek ağaç kümele-riyle bu biteviyeliği bozan yemyeşil bir çerçeve meydana getiriyordu.

Saat on birde ikinci çingiraktan sonra herkes öğle yemeği için sofrada toplandığı sırada, Bayan Hugon, o anaca tatlı gülümseyişli Sabine'in yanaklarına kocaman birer öpücük kondurarak :

- Biliyor musun... Köyde yaşarken o kadar alıştım ki buna... Seni buradı görmek yirmi yaş gençleştiriyor beni... Eski odamda rahat uyuyabildin mi?

Sonra, cevap beklemeden Estelle'e dönerek :

- Bu küçük de iyi uyudu mu bari? Haydi öp beni yavrum, dedi.

Pencereleri parka bakan geniş yemek salonundaki büyük masanın sadece bir köşesinde toplanmışlardı. Yine de sıkışık oturmuyorlardı. Sabine'nin gençlik anıları canlanıyordu şimdi. Aylarca kalırdı bu Fondettes'de, uzun gezintiler yapardı. Bir yaz akşamı nasıl havuza düştüğünü hatırlıyordu; kışın bir dolapta eline geçen bir şövalyelik romanını kış geceleri, içinde bağ çubuğu yakılan ocağın karşısında okuyuşu. Kontesi bir kaç aydır görmemiş olan Georges, yüzünde acayip bir değişiklik görmüştü; oysa şu sırık gibi Estelle eskisinden daha silik, dilsiz ve sakardı.

170

NANA

EMLE ZOLA

171

Sadece rafadan yumurta ile pirzola yendiği için, meraklı bir ev hanımı olan Bayan Hugon kasapların gittikçe aksileştiklerinden yakındı; her şeyi Orleans'dan aldırıyor-muş; hiçbir zaman da istediği şeyleri getirmiyorlarmış. Kaldı ki misafirleri iyice karınlarını doyurmuyorlarsa onların kabahatiydi bu: mevsimi geçirdikten sonra gelmişlerdi.

- Hiç de akıllıca bir iş olmadı bu; dedi. Sizi haziran ayında beklemiştim. Eylülün ortasındayız şimdi...

Görüyorsunuz ya hiç de hoş olmadı bu.

Eliyle, çimenlikteki, yaprakları sararmaya başlayan ağaçları göstermişti. Hava kapalıydı, ta uzaklara kadar ortalığı mavimtırak bir buğu kaplamıştı; tatlı ve durgun bir hüzün havası vardı.

- Ah! Dört gözle misafirleri bekliyorum; böyle daha neşeli geçiyor günlerim... Georges, Bay Fauchery ile Bay Da-guenet'yi davet etmiş. Tanırsınız değil mi?.. Sonra da beş yıldır geleceğini vaat eden Bay de Vandeuvres. Bu yıl gelmeğe karar vermiştir her halde.

- Hah tamam! Bir Bay Vandeuvres eksikti! Ama çok işi var onun; dedi kontes gülerek.

Muffat :

- Ya Philippe? diye sordu. İhtiyar kadın.

- Philippe izin istedi; ama o geldiği zaman siz burada olmayacaksınız her halde.

Kahveler geldi. Şimdi Paris'ten söz ediliyordu. Stei-ner'in adı geçti. Adamın adı söylenir söylenmez bayan Hugon hafifçe haykırdı:

- Sırası gelmişken sorayım; Bay Steiner, bir akşam sizde rastladığım şu şişman banker değil mi? Aman ne çirkin şey! Bir aktrise bir çiftlik satın almış bu dolaylarda. La Choue'nun arkasına düşüyor Gumieres taraflarında! Bütün buralarda dedikodusu çalkalanıyor... Bunu biliyor muydunuz dostum?

Muffat :

- Hiç duymamıştım; ya demek Steiner bir çiftlik almış bu dolaylarda öyle mi?

Georges annesinin bu konuya değindiğini duyunca burnunu fincanına eğdi; sonra verdiği cevaba şaşarak konta baktı. Neden böyle düpedüz yalan söylüyordu bu adam? Öte yandan delikanlının kımıldanışını fark eden kont, şüpheli bir gözle ona baktı. Bayan Hugon olayı ayrıntılarıyla anlatıyordu şimdi. Çiftliğin adı la Mignotte'du; La Choue'-dan yukarı Gumiers'in ötesindeki köprüden geçildikten sonra iki buçuk kilometrelik bir yol var oraya kadar. Bu köprü yolu uzatıyor ama insan suya batır...

Kontes :

- Peki kimmiş bu aktris? diye sordu.

- A, evet söylemişlerdi adını bana bu sabah, bahçıvan bu işi anlatırken bize...

Georges hatırlamaya çalışır gibi yapıyordu. Muffat, küçük bir kaşığı parmaklarının arasında çevirerek bekliyordu. Şimdi kontes kocasına dönerek :

- Bay Steiner şu Varietes'deki aktris Nana ile düşüp kalkmıyor mu?

- Nana! Tamam, bir felâket bu kadın! diye Bayan Hugon bağırıldı. Şimdi la Mignotte'da bekliyorlar bu kadını. Bütün bunları bahçıvandan öğrendim... Öyle değil mi Georges? Bahçıvan, kadının bu akşam geleceğini söylüyordu.

Bu haber kontu şaşırtmıştı; hafif bir ürperti geçirdi. Ama Georges hemen atıldı.

- Oh! Anneçğim, bahçıvan bir şey bilmeden konuşuyor. Demin arabacı tam tersini söyledi: la Mignotte'a öbür günden önce kimse gelmeyecekmiş.

Sözlerinin kont üzerindeki etkisini anlamak için adamı göz ucuyla süzerek, bunları çok tabii bir sesle söylemeye çalışıyordu. Muffat, şimdi, içi ferahlamış gibi rahatlıkla yine kaşığı parmaklarının arasında çevirip duruyordu. Kontes, parkın mavimtırak bir buğu ile kaplı uzak köşelerine

172

NANA

gözleri dalmış, dudaklarında hafif bir gülümseyişle, birden zihninde uyanan bir düşünceye kendini vermiş gibi görünüyordu. Öte yandan, sandalyesinin üzerinde kımıldanmadan dikilip oturan Estelle, Nana'dan söz edilirken, o beyaz bakire yüzünde, en ufak bir çizgi belirmeden dinliyordu.

Bayan Hugon bir süre sessizlikten sonra, yine o keyifli haliyle :

- Aman, kuzum ne diye kızıyorum sanki; dedi. Varsın herkes istediği gibi yaşasın... Yolda rastlarsak bu kadına selâm vermeyiz olur biter...

Sofradan kalkarken de yine, Kontes Sabine'e bu sene kendisini bu kadar beklettiği için sitem ediyordu. Ama, Kontes kabahati kocasının üstüne atarak kendini savunmuştu. İki kere, bavullar hazırlandığı halde, hareketlerinden bir gün önce, yolculuklarını erteletmişti; çok önemli bir işi çıktığını ileri sürüyordu. Bu seyahatin suya düştüğü sanıldığı bir sırada ise birden buraya gelmeye karar vermişti. Bunun üzerine

ihthiyar kadın Georges'un da, tıpkı kont gibi iki kere, geleceğini vaat ettiği halde gelmeyip bir gün önce çıka-geldiğini söyledi. Ev sahipleriyle misafirler bahçeye indiler. Kadınların iki tarafında yürüyen kontla, Georges, ses çıkartmadan konuşulanları dinliyorlardı.

Oğlunun sarışın saçlarının üzerine bir öpücük konduran Bayan Hugon :

- Zizi, annesiyle bu köyde yaşamaya razı oldu ya, dünyalar benim oldu. Ah, Zizi'ciğim, unutmaz beni... Oğleden sonra kadının yüreğine bir kaygı çöktü. Sofradan kalkar kalkmaz başında bir ağırlık duyduğunu söyleyen Georges, gittikçe artan bir baş ağrısından yakınmaya başlamıştı. Saat dörde doğru, çıkıp yatayım, dedi, en iyisi buydu; ertesi güne kadar uyursa tamamıyla iyileşeceğim söylüyordu. Annesi, kendi eliyle yatırdı. Ama Georges, kadın odadan çıkar çıkamaz yatağından fırlayıp odasının kapısını kilitledi; kendisini rahatsız etmemeleri için böyle yaptığını söyledi ve bağırarak annesine : iyi geceler! yarın görüşürüz an-

EMILE ZOLA

173

neciğim; dedi. Bunları hemen uyuyacakmış gibi tatlı bir sesle söylemişti. Ama yatağına girmede; gözleri pırlı pırlıldı; yeniden sessizce giyindi ve bir iskemleye ilişerek kımıldanmadan oturdu. Akşam yemeğini haber vermek üzere çingirak alındığı zaman, Kont Muffat'nın salona girmesini gözle(di. On dakika sonra, kimsenin görmeyeceğini kestirerek evik bir hareketle, pencereden kendini kaydırıp bir yağmur borusuna tutunarak evden kaçtı. Birinci kattaki odasından doğruca bahçeye iniliyordu. Bir yığının üstüne atladı, parktan çıktıktan sonra Choue yönünde, tarlaların arasından hızlı hızlı koşmağa başladı. Karnı açlıktan zil çalarak, yüreği heyecanla çarparak koşuyor, koşuyordu. Akşam olmuş, ortalık kararmıştı; inceden bir yağmur çiseliyordu.

Gerçekten de Nana, la Mignotte'a o akşam geliyordu. Mayısta, Steiner kendisine bu iftliği satın aldığından beri genç kadın bir an önce buraya gelmek için can atıyor, bir türlü bu isteğini gerçekleştiremediği için zaman zaman ağlıyordu. Ama her seferinde Bordenave, bir gün bile izin vermiyor, eylülde gidebileceğini, çünkü, bir gece için bile olsa onun yerine sahneye başka bir aktrisnin çıkmasına tam Paris sergisinin açıldığı bir sırada razı olamayacağını söylüyordu. Ağustosun sonuna doğru da ekim ayından söz etmeğe başlamıştı. Nihayet sabrı taşan Nana 15 Eylülde mutlaka la Mignotte'da olacağını bildirdi. Oyle ki Bordenave'a meydan okuyarak, onun yanında bir çok kişiyi çiftliğine davet etti. Bir gün oğleden sonra, Muffat sarsıntılar geçirerek yalvarırken, ustalıkla atlatarak, orada kendisini memnun edeceğini vaat etti. Sonra eylln 12'nci günü dayanılmaz bir isteğe kapılarak yanına yalnız Zoe'yi alıp Paris'ten kaçtı. Belki de, Bordenave, haber alırsa, kendisini alkoymak için bir bahane bulur, diye düşünmüştü. Adamı böyle ekip gitmek pek eğlendirmişti kadını. Sadece doktorundan bir rapor gönderdi. Herkesten önce la Mignotte'da bulunma düşüncesi kafasında doğar doğmaz, Zoe'yi durmadan sıkıştırarak rak bavulları hazırlattı, kadını da arkasından iterek bir faytona bindirip kendisi de yanına oturdu. Ama araba yola ı-

174

NANA

EMILE ZOLA

175

kınca özür dileyerek yanaklarından öptü. Garın bfesine gelince Steiner'e hareketini bir mektupla bildirdi. Kendisini taptaze bulmak istiyorsa iki gün sonra gelmesini rica ediyordu. Sonra başka bir tasarıya kapılarak halasına da bir mektup yazdı; küçük Louis'yi hemen getirmesini rica etti. Bu, bebek için ne kadar iyi olacaktı! Paris'ten Orleans'a gidinceye kadar hep çocuğunun sözünü etti. Gözleri yaşarak, birden yüreğini dolduran bir ana sevgisiyle, kuşları, çiçekleri ve yavrusunu anıyordu hep. La Mignotte  fersahtan daha uzak bir yerdeydi. Na-na ancak bir saat aradıktan sonra bir araba bulabildi. Tangır tungur giden bu koca uzun arabaya Zoe ile birlikte yerleşti. Pek az konuşan ihthiyar arabacıyı soru yağmuruna tuttu. La Mignotte iftliğinin önünden sık sık geçer miydi? şu tepeciğin ardında mıydı? Çok ağaçlık bir yer olmalıydı her halde? Ev uzaktan görünür müydü? ihthiyar arabacı homurdanarak cevap veriyordu. Nana arabanın içinde sabırsızlıktan yerinde duramıyordu. Zoe ise

Paris'ten bu kadar çabuk ayrıldığına üzüldüğü için suratını asıp oturuyordu. At birden durunca Nana geldiklerini sandı. Arabanın kapısından başını uzatarak :

- Geldik mi yoksa? diye sordu.

Arabacı hiç cevap vermedi, bir yokuşu zorla tırmanan hayvanı kamçılıdı. Nana kalın bulutlarla kaplı göğün altındaki geniş ovayı kendinden geçerek seyrediyordu.

- Oh! Bak Zoe işte yeşillikler göründü! Buğday mı bütün bunlar? Aman ne güzel!..

Zoe :

- Belli ki köyde yaşamamışsınız hiç. Ben dışının yanında çalışırken çok görmüştüm böyle yerleri.

Bougivarde bir evi vardı... Bu akşam soğuk olacak gibi görünüyor... Rutubetli yerler...

Ağaçların altından geçiyorlardı. Nana, bir köpek yavrusu gibi yaprak kokularını içine çekiyordu. Birden yolun bir dönemecinde, dallar arasından bir binanın köşesi göründü.

Orası olmalıydı; şimdi yine arabacıyla konuşmaya başladı. Adam hep başını sallayarak hayır diyordu.

Sonra, tepenin öteki yamacından inerken, kamçısını sallayarak :

- İşte, şurası; dedi.

Nana yerinden kalkarak kapıdan dışarı sarktı; hâlâ bir şey göremeyerek, yüzü sapsarı:

- Neresi, söylesenize neresi? diyordu.

Sonunda bir duvarın kenarını gördü. Sonra, heyecandan kabına sığamayarak, sıçrayıp bağırmaya başladı.

- Zoe, gördüm, gördüm... Öte tarafa otur. Bak şurada bir ev var! Ama ne kadar büyükmüş... Aman, ne kadar seviniyorum. Çatısında da tuğladan bir taraça var...

Araba parmaklıklıklı bahçe kapısının önünde durdu. Küçük bir kapı açıldı; uzun boylu kuru bir adam olan bahçıvan kasketi elinde onları karşıladı. Nana ağırbaşlı görünmeye çalışıyordu. Çünkü arabacının dudaklarını büzerek güldüğünü görmüştü. Koşmamak için kendini zor tutarak bahçıvanın söylediklerini dinledi. Gezezenin biriydi bu adam; hanımından ortadaki düzensizlikten ötürü özür diledi; mektubunu daha o sabah almıştı. Nana kendini ne kadar tutmak istediye de uçuyordu adeta. O kadar çabuk yürüyordu ki Zoe yetişemiyordu. Bina, İtalyan stilinde bir köşktü. Bitişğinde de küçük bir yapı vardı. Burayı Napoli'de iki yıl kalan bir İngiliz yaptırmış, sonra da bıkmış.

Bahçıvan :

- Sizi gezdireyim; dedi.

Ama Nana, ileri atılarak, rahatsız olmamasını, kendisinin gezebileceğini, bunun daha çok hoşuna gideceğini söyledi. Sonra, şapkasını bile çıkartmadan odaları dolaşmaya başladı. Zoe'yi yanına çağırdı; koridorları arşınlarken ona düşüncelerini de söylüyordu. Uzun süredir bomboş duran evin içini haykırışları ve kahkahalarıyla dolduruyordu. Önce antreye baktı: biraz rutubetliydi ama, yatılacak değildi ya burada. Pencereleleri bir çimenliğe bakan salon pek gü-

176

NANA

zeldi; yalnız şu kırmızı mobilyalar pek çirkin şeylerdi, değiştirmek gerekecekti bunları. Y'emek salonuna gelince çok hoştu bu yemek salonu! Ah, Paris'te bu büyüklükte bir salonu olsaydı ne ziyafetler verirdi! Birinci kata çıktığı sırada mutfağa bakmadığını hatırladı. Bağırarak aşağıya indi. Zoe avizeye, hele ocağa bayılmıştı: üzerinde güzel koyun kızartılırdı bu ocağın. Nana yukarı kata çıkınca, en çok odasını beğendi. Orleans'lı bir döşemeci, duvarlarını pembe Louis XVI. kretonla kaplamıştı. Ah! Ne güzel uyku çekilirdi bu odada! Sonra dört beş tane kadar misafir odası vardı. Tavan arasına diyecek yoktu: bütün sandıklar rahatça yerleştirilebilirdi buraya. Zoe, suratını asarak hanımının arkasından yürüyor, her odada bir az daha fazla kalarak etrafı gözden geçiriyordu. Tavan arasının dik merdiveninde Na-na'yı gözden kaybetti. Yo! Kendisini buradan düşürüp ayağını kırmaya niyeti yoktu hiç! Fakat bu sırada sanki, şöminenin borusundan üfleniyormuş gibi uzaktan uzağa bir ses duyuldu.

- Zoe! Zoe! neredesin, çıksana buraya! Ah bilemezsin ne kadar güzel!... Peri masallarında olduğu gibi...

Zoe homurdanarak yukarı çıktı. Hanımını çatının üstünde buldu. Genç kadın, tara çanın tuğla korkuluğuna dayanmış, uzaklarda genişleyen vadiyi seyre dalmıştı. Önünde kırlar ufka kadar alabildiğine

uzuyordu. Ama koyu bir sis kaplamıştı her tarafı, şiddetli bir kasırgayla karışık yağmur yağıyordu. Nana uçmasını diye şapkasını iki eliyle yakalamak zorunda kalmıştı. Eteği de bir bayrak gibi uçuşuyordu.

Zoe hemen başını geri çekerek :

- A, yo! dedi. Uçuracak sizi bu rüzgâr... Ne pis hava!..

Ama hanımının duyduğu yoktu bu sözleri. Başını eğmiş aşağılardaki çiftliği gözden geçiriyordu. Altı yedi dönümlük kadar bir toprak parçasının etrafı duvarla çevrilmişti. Bu sebze bahçesinden gözünü ayıramadı. Merdivenden inerken, hizmetçisine çarparak:

EMİLE ZOLA

177

- Oh ne kadar çok lahana var!.. Kocaman kocaman lahanalar!.. Salata da var, kuzu kulağı da, soğan da... Her şey her şey var... Koş... Çabuk gel... diyordu.

Yağmur gittikçe artmıştı. Nana şemsiyesini açarak iki yanı ağaçlı yolda koşmaya başlamıştı.

Sahanlığın sundurması altında kalan Zoe :

- Soğuk alacaksınız hanımcığınızı! diye bağıriyordu.

Ama Nana her yeri görmek istiyordu. Her yeni keşfi karşısında sevinçle haykırarak :

- Zoe bak ıspanaklara... Gelsene kuzum buraya! Enginarlar çiçek açmış! A, şu da ne? Hiç görmedim şimdiye kadar... Gelsene Zoe, sen bilirsin belki; diyordu.

Hizmetçi kadın yerinden kııldanmıyordu. A, hanım aklını kaçırmıştı her halde. Şimdi yağmur sağnak halini almıştı; küçücük beyaz ipek şemsiye kapkara olmuştu; hanımını da koruyamıyordu artık, etekleri sırsıklamdı. Ama onun aldıracağı yoktu buna. Sebze bahçesini, meyve bahçesini gezdi, her ağacın önünde duruyor, her sebze yastığının üstüne eğilip inceliyordu. Sonra koşup, kuyunun içine bir göz attı, kapağını kaldırıp içinde ne var diye baktı, kocaman bir balkabağını seyre daldı. Şimdi, çiftliğin bütün yollarını dolaşmak, Paris'in kaldırımlarında pabuçlarını sürdüğü küçük bir işçi kız olduğu günlerde hayal ettiği şeylere şimdi sahip olduğunu iyice anlamak istiyordu. Yağmur gittikçe hızlanmıştı ama o hissetmiyordu bunu. Yalnızca akşam olduğu, ortalık karardığı için üzülüyordu. Pek iyi seçemez olmuştu artık. Daha iyi anlayabilmek için her şeyi parmaklarıyla yokluyordu. Birdenbire batan güneşin soluk aydınlığı içinde gözü çileklere ilişti. O anda bütün çocukluğu canlanıvermişti gözünün önünde.

- Bak şu çileklere! Zoe çabuk tabak getir. Gel şuradan çilek topla.

Nana, çamurun içinde yere eğilmiş, şemsiyesini de elinden bırakmıştı. Her yanından sular sızıyordu. Elleri ıslanarak çilekleri yapraklarının arasından topluyordu. Zoe'nin

178

NANA

tabak getirdiği yoktu. Genç kadın doğrulurken birden korkuya kapıldı. Bir gölge kendisine doğru geliyordu :

- Bir hayvan var, burada bir hayvan! diye bağırdı. Ama şaşkınlığından yolun ortasında apışıp kalmıştı. Bir adamdı bu, tanımıştı da onu.

- A! Bebe'ymiş... Ne yapıyorsun orada Bebe? Georges :

- Geldim işte; diye cevap verdi.

- Buraya geleceğimi bahçivandan mı öğrenmiştin?... Kadın şaşırıp kalmıştı. Ah, bu çocuk! Ne kadar da ıslanmış?

- Bak, sana diyeceklerim var. Yolda yağmura tutuldum. Hem Gumieres'e kadar da çıkmak istemiyordum. Choue'dan geçerken su dolu bir hendeğe yuvarlandım.

Nana bir anda çilekleri unutmuştu. Acımişti bu çocuğa, bütün vücudu titriyordu. Yavrucak bir hendeğe düşmüşü demek!

Oğlanı elinden tutup eve sürüklerken, hemen şömineyi yaksınlar, diyordu.

Georges; yolda Nana'yi durdurarak :

- Biliyor musun; saklanmışım. Çağrılmadan geldiğim için Paris'teki gibi azarlanırım diye korkuyordum; diye mırıldandı.

Genç kadın gülmeye başladı, delikanlının alnına bir öpücük kondurdu. O güne kadar küçük bir çocuk

gözüyle bakmıştı. Sözlerini ciddiye almıyor, ona karşı abuk sabuk şeyler yapan bir genç olarak davranıyordu. Şimdi onu şu bulunduğu halden kurtarmak için çırpınıyordu. Odasında hemen ateş yakmalarını istedi. Böyle daha rahat olacaktı. Her çeşit adamla karşılaşmaya alışık olan Zo6, Georges'u görünce şaşmadı. Fakat, yukarı odun taşıyan bahçıvan, bu her tarafından sular sızan kibar delikanlıyı görünce ağızı açık kaldı; çünkü ona kapıyı açmış değildi. Ama adamı savdılar, kendisine ihtiyaçları yoktu artık. Oda bir lâmba ile

EMİLE ZOLA

179

aydınlanıyordu ama ocaktaki alevler bu aydınlığı artırıyor-du.

Georges'un tir tir titrediğini gören Nana :

- Hiç üstünü başını kurulamayacak bu; nezle olacak; dedi.

»

Gelgelelim evde bir tek erkek pantolonu yoktu. Tam bahçıvanı düşünürken aklına bir şey geldi. Tuvalet odasında bavulları açan Zoe, değişsin diye çamaşır, gömlek, bir iki eteklik ve sabahlık getirmişti.

Genç kadın :

- Tamam! diye bağırdı. Zizi giysin bütün bunları. Benden öğrenmezsin değil mi? Elbisen kuruyunca yine giyer ve hemen evine dönersin, annen azarlar sonra... Haydi elini çabuk tut, ben de tuvalet odasında değişeyim.

On dakika sonra robdöşambriyle tekrar odaya döndüğü zaman sevinçle ellerini çırpı.

- Ah! Cicim, ne kadar hoş minnacık bir kadın oluver-din!

Georges sırtına sadece bir gecelik, işlemeli bir kilot ve bir de, dantelli uzun patiska bir sabahlık geçirmişti. Böylece, sarışın bir çocuk olduğu için çıplak kolları, hâlâ sırsıklam karmakarışık saçlarıyla bir kızı andırıyordu. Nana, kolunu delikanlının beline dolayarak :

Ah, belin ne kadar inceymiş! dedi. Zoe gel de bak ne kadar yakıştı ona... Sanki onun için ısmarlanmış gibi. Yalnız korsaj bir yana... Benim gibi göğüsleri yok sadece...

George gülerek :

- Evet bir bu eksik; dedi.

Bu söz üçünü de eğlendirmişti. Nana daha iyi dursun diye, sabahlığı yukarıdan aşağıya ilikledi. Georges'u bir yapma bebek gibi döndürüyor, omuzuna vuruyor, gömleğini arkasından şişiriyordu. Durmadan da, rahat mısın, ısındın mı diye sorup duruyordu. Tabii çok iyiyim, diye cevap veriyordu Georges da. Kadın gömleği de ne kadar ısıtıyormuş inşa-

180

NANA

m. Elimden gelse her zaman giyerim, diyordu. İçinde istediği gibi dönüyor ve bunun için de pek

keyifleniyordu. Bu bol, yumuşacık, hoş kokulu çamaşırların içinde biraz da Na-na'nın vücudunun ılıkliğini duyar gibi oluyordu.

Bu sırada Zoe delikanlının ıslak elbiselerini, asma çubuğu ateşinde daha çabuk kurutmak üzere mutfağa indirmişti. Şimdi, bir koltuğa yaslanan Georges genç kadına işin doğrusunu söylemek cesaretini gösterdi.

- Söylesene, yemek yemeyecek misin sen bu akşam. Ben açlıktan ölüyorum. Akşam yemek yemedim.

Nana kızdı. Bak şu koca budalaya, dedi içinden, annesinin evinden aç açına kaçıp, bir su dolu hendeğe yuvarlanmış! Karnı zil çalıyordu kendisinin de. Yemek hazırlatma-hydi elbet. Ama, ancak ne bulabilirlerse onu yiyeceklerdi. Hemen küçük bir masa şöminenin yanına çekilerek, çok acayip bir sofraya kuruldu. Zoe bahçıvana koştu. Adam, hanım belki aç gelir diye çorba pişirmişti. Çünkü mektubunda yemek hazırlanması için bir şey yazmamıştı. Bereket versin mahzen doluydu. Lahana çorbasıyla birer parça domuz pirzolası yediler. Nana, bir çantayı karıştırarak, belki gerekir diye, yanına aldığı bir sürü yiyecek buldu: azıcık kaz ciğeri ezmesi, şekerleme, portakal filân. Nana ile Georges, günlerce aç kalmış kurtlar gibi bütün yiyecekleri silip süpürdüler. Birbirinden hiç çekinmeyen arkadaş gibiydiler. Nana, Georges'a: «Cici kızım» diyordu, bu daha sıcak, daha içten geliyordu ona. Sıra soğukluk yemeğe gelince, Zoe'yi

rahatsız etmemek için, bir dolabın üst rafında buldukları bir reçel kavanozunu aynı kaşıkla boşalttılar.

Nana :

- Ah cici kızım: dedi. On yıldır bu kadar güzel bir yemek yememişim.

Vakit epey gecikmişti; küçüğü evine göndermek istiyordu. Ama delikanlı durmadan vakti olduğunu söylemekteydi. Kaldı ki elbiseleri de iyice kurumamıştı. Zoe'nin dediğine göre daha bir saat lâzımdı bunun için. Hizmetçi kadın

EMİLE ZOLA

181

yol yorgunluğu yüzünden ayakta uyuyordu; yatması için odasına gönderdiler. Şimdi ıssız evin içinde yalnız kalmışlardı.

Çok tatlı geçmişti bu akşam. Ocaktaki ateş yavaş yavaş korlaşıp sönüyordu. Duvarları maviye boyalı oda da boğucu bir hava vardı. Zoe yatmaya gitmeden önce yatağı yapmıştı. Nana, sıcağa dayanamayarak bir aralık, kalkıp pencereyi açtı. Açar açmaz da hafifçe bağırdı.

- Aman, ne güzel! Bak sevgilim.

Georges da yanına gelmişti. Pencerenin parmaklığı kendisine çok kısa görüldüğü için kolunu Nana'nın beline dolayarak başını omuzuna dayadı. Hava birden değişmişti. Bulutlar dağılmaya başlamış, yusuvarlak ay, kırlara altın ışıklarını serpmeye başlamıştı. Şimdi derin bir sessizlik içindeydi her yer. Engin aydınlık göllerinin içinde küme küme ağaç karaltıları belirmişti. Vadi gittikçe genişleyerek ovayla birleşiyordu. Şimdi Nana içinde büyük bir şefkat ve sevgi duyuyor, bu güzellikler karşısında küçük bir kız çocuğunun heyecanıyla yüreği çarpıyordu. Hiç şüphe yok şimdi hayalinde, hayatının hatırlayamadığı kadar eski günleri, buna benzer geceleri canlandırmaya çalışmaktaydı. Trenden indiği andan beri bütün gördükleri, karşılaştığı şeyler, bu sonsuz kırlar, otların sert kokuları, bu ev, bütün bunlar onu öylesine duygulandırmıştı ki, yirmi yıldır Paris'ten ayrılmış gibi geliyordu kendisine. Anlamadığı duygular vardı içinde. Bu sırada Georges boynuna tatlı öpücükler konduruyordu ve bu da büsbütün arttırıyordu heyecanını. Can sıkılamaya başlayan bir çocuğu iter gibi onu kararsızca itiyor, artık gitmesi gerektiğini söylüyordu. Hayır demiyor, biraz sonra gideceğim diyordu delikanlı.

Bir kuş ötüp sustu. Pencerenin altındaki mürver çiçeğine konmuş bir saka kuşuydu bu. Georges :

- Bak, lambadan korkuyor, gidip söndüreyim; diye mırıldandı.

Sonra gelip kolunu yine genç kadının beline dolayarak:

182

NANA

- Birazdan yakarım; dedi.

Nana, sakanın ötüşünü dinlerken delikanlının kendisine gittikçe daha çok sokulduğunu hissediyordu. Evet böyle bir anı aşk şarkılarında dinlemişti. Bir zamanlar, bu kuşun ötüşünü ay ışığı altında dinlerken, böyle bir gençle yan yana olsaydım ona bütün gönlümlle bağlanırdım; diye düşündü. O kadar duygulanmıştı ki ağlamak geliyordu içinden. Bütün bunlar ona çok iyi ve güzel görünüyordu. Aslında, temiz bir ömür sürmek için yaratılmamıştı. Gittikçe ileri gitmeğe başlayan Georges'u iterek :

- Hayır, bırak beni, istemiyorum... Senin yaşındaki bir genç için çirkin bir şey bu... Dinle beni, senin için bir anneyim ben... ve öyle kalacağım.

Genç kadın âdeta utanır gibi oluyordu. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Fakat kimse göremezdi bunu, odaya gecenin karanlığı dolmuştu; gözlerinin önündeki ıssız kırlar sonsuzluğa doğru uzanıyordu. Ömründe böyle bir utanç duymamıştı. Yavaş yavaş gücünün azaldığını duyuyordu; cam sıkıldığı ve içinde bir isyan duygusu kabardığı halde. Georges'un böyle bir kadın gömleği, sabahlığı ile yanı başında duruşu onu güldürüyordu hâlâ. Bu çocuğa, kendisine takılan bir kadın arkadaş gözleriyle bakıyordu.

Son bir çabadan sonra :

- Ah, kötü, kötü bir şey bu! diye kekeledi.

Ve şimdi bu çocuğun kollarına bu güzel gecenin havası içinde ilk aşkını yaşayan bir bakire gibi düştü. Bütün ev uykuya dalmıştı.

Ertesi gün Fondettes'de öğle yemeği çingırağı çalındığı zaman, yemek salonu bir gün önceki gibi boş

değildi. İlk arabadan Fauchery ile Daguenet çıkmıştı; onların ardından da bir sonraki trenle gelen Kont de Vandevres çıktı. Ge-orges, herkesten sonra aşağıya indi. Rengi soluk, gözleri yorgundu. Şimdi daha iyi olduğunu söylüyordu; ama nöbetin sersemliği hâlâ gitmemişti üstünden. Bayan Hugon, kaygılı bir gülümseyişle oğlunun bu sabah iyi taranmamış saçlarını düzeltiyordu. Ama Georges, anasının okşayışlarından

EMİLE ZOLA

183

rahatsız olmuş gibi geriye çekilmişti. Bayan Hugon sofrada Vandevres'e dostça takıldı:

- E, nasıl oldu da buralara geldiniz bakalım? dedi.

Vandevres de bunu alaylı bir tavırla karşıladi; bir gün önce kumarda akıl almayacak kadar çok para kaybettiğini. Bunun acısını unutmak ve artık bu hayata taşrada son vermek istediğini söyledi.

- Vallahi, derhal kabul ederim; bana varis olacak bir kadın bulursanız... Buralardaki kadınlar pek nefis şeyler olmalı.

İhtiyar kadın Fauchery ile Daguenet'ye de oğlunun davetini kabul ettikleri için teşekkür ederken, içeriye Marki de Chouard'ın girdiğini görünce hem şaştı buna hem de çok sevindi.

- Ah... Sanki sözleşmiş gibi hepimiz toplandınız burada... Yıllar var ki sizleri böyle bir arada görmemişim... Ama şikâyetçi değilim bundan.

Sofraya bir takım daha konuldu. Fauehery, Kontes Sa-bine'in yanında oturuyordu; kadının taşkın neşesi karşısında biraz hayrete düşmüştü. Üstünde kendi evindeki o çayda görülen ağırlığı hiç yoktu şimdi. Estelle'in solunda oturan Daguenet'nin aksine canı sıkılıyordu; zaman zaman sivri dirseğinin koluna değdiği bu dilsiz kızdan hiç hoşlanmadığı için pek canı sıkılmıştı. Muffat ile Chouard sinsi sinsi bakıştılar. Bu sırada Vandevres, evlenme tasarısı üzerinde şakalar yapıp duruyordu. -

Bn. Hugon :

- Bakın, bir kadınla evlenmeniz söz konusu olurken aklıma geldi. Yeni bir komşu var. Bu kadını tanırırsınız her halde.

Nana'nın adını söyledi. Vandevres son derece şaşmış gibi görünerek :

- Ne dediniz? Nana'nın çiftliği buraya yakın mı? Fauchery ile Daguenet de hayretle bağırdılar. Marki de Chouard, konuşulanları hiç duymamış gibi yaparak bir tavuk eti-

184

NANA

nin beyaz tarafını yemeğe koyulmuştu. Odadaki erkeklerin hiç birinin yüzünde en ufak gülümseme bile belirmedi.

İhtiyar kadın :

- Dediğim gibi bu kadın, dün akşam la Mignotte'a gelmiş. Bu sabah bahçivandan öğrendim.

Şimdi, sofradaki adamlar hayretlerini saklayamadılar. Hepsi başlarını yukarıya kaldırmıştı. Ne! Nana gelmişti demek. Oysa onlar ertesi günü geleceğini sanıyor, ondan önce davrandıklarını arılıyorlardı. Yalnız Georges, bardağına bakarak yorgun bir tavırla duruyordu. Yemeğin başından beri, yüzünde belirsiz bir gülümseme ile gözü açık uyuyor gibiydi.

Bir an bile kendisini gözünden ayırmayan annesi:

- Hâlâ rahatsız mısın, Zizi'ciğim? diye sordu.

Çocuk ürperdi, yüzü kızararak daha iyi olduğunu söyledi. Hâlâ yüzünde çok dans etmiş ama bir türlü doyamamış bir kız yüzü vardı.

Bayan Hugon büyük bir telâşla :

- Ne, o boynundaki kırmızı leke? diye sordu.

Delikanlı şaşırılmıştı, kekelemeğe başladı. Bilmiyorum, boynumda bir şey yok diyerek gömleğinin yakasını yukarıya kaldırdı:

- Ah, evet, bir böcek sokmuş olacak.

Marki de Chouard, yüzü kızaran çocuğa şöyle bir göz attı. Muffat de Georges'a bakmıştı. Yemek sona ererken, çıkıp dolaşma kararı verildi. Fauchery'nin içi, Kontes Sabi-ne'in kahkahalarıyla gittikçe daha çok

gıcıklanmaya başlamıştı. Bir meyve tabağını genç kadına uzatırken elleri birbirine değdi. Kadın yüzüne öyle derin bir bakışla baktı ki, gazeteci ölen arkadaşının bir akşam kendisine sarhoşken, açtığı sırrı hatırladı. Hem bu kadın, artık, bir kaç gün önceki kadın değildi. Göze çarpıcı bir şeyler belirmişti onda. Gri fulardan elbisesi, omuzlarından aşağı inerken ince ve sinirli zarafetine bir kendini bırakmışk veriyordu.

EMİLE ZOLA

185

Sofradan kalkıldıktan sonra, Daguenet Fauchery'nin arkasında kalarak Estelle'le soğuk soğuk alay ediyordu: «Bir erkeğin kollarının arasına sıkıştırılacak güzel bir süpürge sırığı» dedi. Ama, gazeteci, kızın drahomasının miktarını söylediği zaman ciddileşiverdi: dört yüz bin frank.

- Ya peki anasına ne dersin! Çok hoş değil mi?

- Evet ama dostum; ekmek yok onda!...

- E, bilinmez, görürüz bakalım.

O gün evden çıkılamazdı. Yağmur hâlâ sağnak halinde yağıyordu. Georges hemen çekilerek odasına kapandı, kapıyı içeriden kilitledi. Misafir erkekler, niçin buraya geldiklerini anlamakla beraber, bu konuda hiçbir şey sormuyorlardı birbirlerine. Kumarda kaybedişinden sonra iyice sarsılan Vandevres, gerçekten, böyle bir kır hayatına çekilip dinlenmeyi tasarlıyordu. Can sıkıntısından kurtulmak için bir kadının arkadaşlığına ihtiyacı vardı. Rose'un işinin çokluğu yüzünden serbest kalan Fauchery de Nana ile ikinci bir yazıyı hazırlamayı düşünüyordu. Kır hayatı ikisini de birbirlerine yaklaştırabilirdi. Steiner'le ilişki kurduğundan beri, Na-na'ya küsmüş olan Daguenet, yeniden dostluk kurarak, fırsat bulursa genç kadınla tatlı anlar yaşamayı umuyordu. Marki Chouard da elverişli bir anı gözlüyordu. Yüzündeki allıkları iyice temizlemeden yola çıkan Venüs'ün peşine düşen bütün bu adamlar arasında en ateşlisi Muffat'ydı. Yepyeni bir istek, korku ve öfkeyle yüreği çarpıyor, bütün benliğinin sarsıldığını duyuyordu. İçlerinde yalnız o, kesin bir davet almıştı. Nana bekliyordu kendisini. Peki ama neden Paris'ten iki gün önce ayrılmıştı? Hemen o akşam, yemekten sonra la Mignotte'a gitmeğe karar verdi.

Akşam üstü, Kont parktan çıkarken, Georges arkasından kaçtı. Adam Gumieres yolunda giderken o, Chouedan geçerek soluk soluğa, öfkeli ve gözleri yaşla dolu, Nana'nın evine geldi. Ah, çok iyi anlamıştı; şu yoldaki ihtiyar bir randevuya geliyordu. Bu kıskançlık sahnesi karşısında şaşırıp kalan, olayların böyle bir sonuca varması karşısında üzülen

186

NANA

Nana, delikanlıyı kucakladı, elinden geldiği kadar avutmaya çalıştı. Hayır, kimseyi beklediği yoktu, eğer bu adam geliyorsa kendisinin kabahati yoktu bunda. Ah, böyle kendini yiyip bitirmekle ne büyük budalalık ediyordu bu Zizi! Geor-ges'undan başka kimseyi sevmediğine yemin ediyordu çocuğunun başı üzerine. Delikanlıyı öpüyor, gözyaşlarını siliyor-du.

Georges biraz yatıştıktan sonra :

- Dinle beni, her şeyin senin için olduğunu göreceksin. Steiner geldi; yukarıda. Bu adamı kapı dışarı edemeyeceğimi biliyorsun, cicim.

- Evet, biliyorum; onun için bir şey dediğim yok.

- Hasta olduğumu söyleyerek dipteki odaya yerleştirdim onu. Bavulunu açıyor... Kimse görmedi seni. Haydi çabuk odama çıkıp saklan orada. Ben de birazdan geleceğim.

Georges, genç kadının boynuna sarıldı. Demek doğrudu, kendisini seviyordu! Öyleyse dünkü gibi olacak mıydı? Yine lambayı söndürecek, sabaha kadar karanlıkta kalacaklardı demek? Bu sırada çingirak çalındı; hemen yukarı kaçtı. Odaya girince gürültü etmemek için ayakkabılarını çıkarttı; sonra yere oturup bir perdenin arkasına gizlenerek hiç ses çıkartmadan bekledi.

Nana, hâlâ heyecan içinde sarsılan, biraz da canı sıkılmış gibi görünen Kont Muffat'yı karşıladı. Ona söz vermişti, sözünü tutmak da istiyordu; çünkü ciddi bir adam gibi görünüyordu. Ama aslında bir gün önceki olaylar kimin aklına gelebilirdi? Bu yolculuk, ilk defa gördüğü bu ev, yağmurdan sırsıklam gelen şu çocuk, bütün bunlar ona pek tatlı geliyor ve böyle sürüp gitmesinden zevk duyuyordu. Bu sayın bay ne olursa olsun! Üç aydır, kendisini saygıdeğer bir kadın gibi satarak bu adamı, her gün, biraz daha

ateşlendirerek bekletmişti. Oh, şimdi yine de bekletecekti, hoşuna gitmezse çekip giderdi. Georges'u aldatmaktansa hepsini başından savmaya hazırıdı.

Kont, ziyarete gelmiş bir köşk komşusunun resmiliği ile oturmuştu. Ellerinde hafif bir titreme vardı.

Sefahatten

EMİLE ZOLA

187

uzak kalmış olan bu kanlı canlı adamın yüreğindeki istek, Nana'nın ustaca taktiği ile her gün biraz daha kuvvetlenerek onu yiyip bitiriyordu. Tuileries sarayının salonlarından vekarlı bir yürüyüşle geçen bu soylu kişi, bu ağır başlı adam, geceleyin Nana'yla yatmak için dayanılmaz bir şefy-vet hayaliyle yanıp tutuşarak, hiçkırta hiçkırta ağlıyor, yastığını ısırıyordu. Ama buna bir son vermeğe kararlıydı, bu sefer. Akşamın sessizliği içinde, gelirken, yol boyunca, zor kullanmayı tasarlamıştı. Şimdi, bir iki kelime konuştuktan sonra Nana'yi iki eliyle yakalamak istedi.

Genç kadın, kızmadı, sadece gülümseyerek :

- Hayır, olmaz; kendinize gelin; dedi.

Kadını tekrar yakaladı, dişlerini sıkıyordu; Nana kendini kurtarmak için çırpınırken, kabaca, kendisiyle yatmaya geldiğini söyledi. Nana, cam sıkılmış olmakla beraber, yine hep gülümseyerek adamın ellerini tutuyordu. Karşı gelişinin etkisini hafifletmek için kontla sen diyerek konuşuyordu.

- Haydi, şekerim rahat dur... Gerçekten olmaz... Stai-ner yukarıda.

Fakat adam çılgına dönmüştü; o zamana kadar hiçbir erkeği bu halde görmemişti. Korkmaya başladı; Muffat'nın bağırmasını önlemek için eliyle ağzını kapatıyordu; sesini alçaltarak kendisini bırakması için yalvardı. Bu sırada Steiner aşağıya iniyordu. Ama saçma bir şeydi bu yaptıkları! Steiner içeri girdiği zaman Nana'nın bir koltuğa uzanmış baygın bir sesle :

- Kirlere bayılıyorum... dediğini duydu.

- Kont Muffat, evde ışık görmüş de, bize hoş geldiniz demek istemiş şekerim; dedi.

İki adam el sıkıştılar. Muffat bir an hiçbir şey söylemeden durdu, yüzü karanlıkta kaldığı için pek görünmüyordu. Steiner'in suratı asıktı. Paris'ten söz edildi; işler iyi gitmiyordu, Borsa'da çirkin dolaplar çevriliyordu. Bir çeyrek saat sonra Muffat gitmek için izin istedi. Kendisini uğurlayan kadından ertesi gece için randevu istedi ama, cevap alama-

188

NANA

di. Steiner, bu kadınların bitmek tükenmek bilmeyen rahatsızlıklarından şikâyet ederek homurdana homurdana yatmak için odasına çıktı. Nihayet iki ihtiyarı da kafese koymuştu! Nana Georges'un yanına geldiği zaman, onu hep öyle perdenin arkasında uslu uslu otururken buldu. Oda kapkaranlıktı. Delikanlı, genç kadını yere düşürdü; yerlerde yuvarlanıyor, gülmelerini önlemek için öpüşüyorlardı. Şimdi, Kont Muffat, şapkası elinde, ateşler içinde yanan başını gecenin ayazı ve sessizliği ile serinleterek, ağır ağır Gumie-res yolunda ilerliyordu.

Sonraki günler pek hoş geçmeye başlamıştı. Nana bu çocuğun kollan arasında, yeniden onbeş yaşını yaşıyordu. Bu çocukça sevişmenin derin hazzı içinde, erkeklere karşı duyduğu nefretin ötesinde, gönlünde taptaze bir sevgi çiçek-leniyordu şimdi. Zaman zaman yüzü kızarıyor, tatlı bir heyecanla ürperiyor, gülmek ve ağlamak geliyordu içinden. Gönlü el değmemiş bir kızlığın heyecanı ve kendisine utanç veren istekleriyle dolup taşıyordu. O zamana kadar hiç hissetmemişti böyle bir şeyi. Küçük bir kız çocuğu iken bir gün bir kırdı, bir direğe bağlanmış bir keçi görmüştü de bu istek doğmuştu içinde. Şimdi bu çiftlik, kendisinin olan bu topraklar, özlemlerini öylesine aşmıştı ki yüreği heyecanla dolup taşıyordu. Bir kız çocuğunun taptaze duygularını yaşıyordu yeniden. Akşamları bütün gün açık havada yaşamının tatlı sersemliği ve yaprak kokularının verdiği sarhoşlukla başı dönerek, Zizi'sine kavuşmak için yukarıya çıkıyor; onu yine hep öyle perdenin arkasında gizlenmiş buluyordu. Bu ona bir yatılı okul öğrencisinin kaçamağı, kendisiyle evlenmeyi tasarladığı akrabası bir çocukla sevişmesi gibi geliyor, en küçük bir gürültü duysa korkudan ürperiyor, sanki annesi babası anlayacaklarmış gibi korkarken, ilk tatlı denemelerin, ilk kabahatin şehvetle karışık korkularını yaşıyordu.

Nana, şimdi duygusal bir genç kızın hülyalarına kaptırmıştı kendini. Saatlerce gözlerini gökyüzüne çevirerek ayı seyrediyordu. Bir gece, bütün ev uykuya daldığı zaman Ge-orges'la bahçeye inmek aklına esti. Kollarını birbirinin bel-

EMILE ZOLA

189

ne dolayarak ağaçların altında gezindiler; otların üstüne uzandılar, vücutları çiğle sırsıklam olmuştu. Bir gün de odadayken, derin bir sessizlikten sonra, çocuğun boynuna sarılarak ölmekten korktuğunu söylüyor, hiçkırarak ağlıyordu. Sık sık da, halasından öğrendiği, çiçeklerden ve kuşlardan söz edilen bir şarkıyı hafif bir sesle söylüyor; sonra, göz yaşları içinde Georges'u kucaklayarak, ölünceye kadar kendisini seveceğine yemin etmesini istiyordu. Sonra, kendisinin de kabul ettiği gibi bir sürü budalaca şeyler yapıyordu: iki arkadaşı gibi yatağın kenarına ilişerek sigara tütürüyor, çıplak bacaklarını sarkıtarak topuklarını döşemenin tahtasına vuruyorlardı.

Ama genç kadının yüreğini coşkun bir sevgiyle doldurup taşıran Louise'nin gelişi oldu. Analık tutkusu çılgınlığa varacak bir hal aldı. Oğlunu güneşe çıkartıp debelenişini seyrediyor; prensler gibi giydirdikten sonra çocukla birlikte otların üstünde yuvarlanıyor, hemen ardında da Louise'nin kendisinininkine bitişik odada yatmasını istiyordu. Bu oda da, Bayan Lerat kır havasının etkisiyle, sırtüstü yatar yatmaz horlamağa başlamıştı. Bebeğin Zizi'ye hiç zararı dokunma-mıştı. Şimdi Nana iki çocuğu olduğunu söylüyor, ikisini de aynı şefkatle seviyordu. Geceleyin, belki on kere Zizi'den ayrılarak küçük oğlanın iyi uyuyup uyumadığına bakmak için bitişik odaya gidiyordu. Tekrar yanına dönünce de, Zi-zi'yi aynı ana sevgisiyle sevip okşuyordu. Tıpkı uyutulan bir bebek gibi kendini onun kollarına bırakıyordu, bu koca oğlunda. Nana bu yaşantıdan o kadar hoşlanmıştı ki, köyden hiç ayrılmamasını istiyordu. Georges'un. Herkesi başlarından savıp, üçü bir arada yaşayacaklardı. Gün doğuncaya kadar bin bir tasarı kuruyor, kır çiçekleri toplamaktan yorgun düşüp derin bir uykuya dalan Bayan Lerat'nın horultularını duymuyorlardı bile.

Bu tath yaşantı bir hafta kadar böylece sürüp gitti. Kont Muffat her akşam geliyor, yüzü şiş, elleri ateşler içinde yanarak dönüyordu. Bir akşam eve alınmadı da, Steiner Paris'e gitmek zorunda kalmıştı. O gün konta Nana'nın hasta olduğunu söylediler. Georges'u aldatma düşüncesi Na-

190

NANA

na'yı her gün biraz daha fazla isyan ettiriyordu. Nasıl aldatabilirdi bu kadar masum, üstelik de kendisine böylesine inanan bir çocuğu! Bu onu tiksindirirdi kendinden. Bütün bu macerayı, hiç ses çıkarmadan, dudak bükerek seyreden Zoe bizim hanım aklını kaçırmış, diyordu içinden.

Altıncı gün bir sürü misafir bu aşk masalını yarıda bıraktırdı. Nana bir çok kimseleri davet etmişti, ama gelmeyeceklerini umuyordu. Bu yüzden, bir gün öğleden sonra bir otobüsün bahçe kapısının önünde durduğunu görünce hem kızdı hem de şaşakaldı.

Charles ile Henri'nin ellerinden tutarak arabadan ilk inen Mignon :

- •

- İşte geldik! diye bağırdı.

Ardından da, otobüsten inen bir sürü kadının ellerinden tutarak Labordette göründü: Lucy Stewart, Caroline Heqmet, Tatan Nene, Maria Blond da gelmişlerdi. Nana hepsinin bu kadar olduğunu umuyordu. Ama basamaktan atlayan la Faloise, titreyen kollarını açıp Gaga ile kızının inmesine yardım etti. Böylece gelenlerin sayısı onbiri bulmuş oluyordu. Bu kalabalığı yerleştirmek bir mesele oldu. La Mignotte'da beş misafir odası vardı. Birinde Bayan Le-rat ile Louise yatıyordu. En büyüğünü Gaga ve la Faloise ailesine ayırdılar: yandaki tuvalet odasında Amelie bir sedirin üstünde yatacağı. Mignon'la çocuklarına üçüncü oda verildi. Labordette dördüncüye yerleşti. Geri kalan tek oda da yatakhane haline getirildi: burada da Lucy, Caroline, Tatan ve Maria yatacaklardı. Steiner de salonundaki divanın üstünde. Misafirleri yerleştikten sonra, bunların gelişlerine çok cam sıkılan Nana şimdi şato sahibi rolünde pek memnun görünüyordu. Kadınlar la Mignotte'un güzelliğini ballandıra ballandıra anlatıyorlar, insanın başını döndüren bir çiftlik bu şekerim! diyorlardı. Ayrıca Paris'in havasından bir şeyler getirmişlerdi; son haftanın dedikodularını da anlatıyorlardı. Gülüşerek, bağırsarak, birbirlerinin dizine vurarak konuşuyorlardı hep bir

ağızdan. Nana'nın aklına Bordenave geldi. Kim bilir ne demişti böyle kaçışı için?

EMİLE ZOLA

191

Yo, fazla bir şey söylememişti. Jandarma ile getirmeceğim bu Nana'yı filân diye söylendikten sonra, yerine o akşam, başka bir aktrisi, Sarışın Venüs rolüne çıkartmıştı. Şu küçük Violaine'de iyi bir başarı kazanmıştı bu rolde. Bu haber Nana'yı düşündürdü.

Saat ancak dört vardı. Misafirler çıkıp bir dolaşsak, dediler.

Nana :

- Biliyor musunuz, geldiğiniz sırada ben patates toplamağa gidiyordum; dedi. Bunun üzerine hepsi, elbiselerini bile değiştirmeden patates toplamak istediler. Hoş bir eğlence olmuştu bu onlar için. Bahçıvanla iki yanaşması çiftliğin ta öbür ucundaki tarlaya gitmişlerdi. Kadınlar yere çömelip yüzüklü parmaklarıyla toprağı eşeleyerek patates arıyor bulunca da, en büyük patatesi ben buldum diye övünüyorlardı bağırarak. Onlara bu o kadar eğlenceli gelmişti ki. Ama en büyük başarıyı kazanan Tatan Nene oldu. Gençliğinde o kadar çok patates toplamıştı ki kendinden geçerek yapıyordu bu işi ve ötekileri beceriksiz bularak öğüt vermeye başladı. Erkekler daha gevşek çalışıyorlardı. Mignon, kırdan bulunmasından yararlanarak çocuklarının eğitimine vermişti kendini: onlara Parmentier'yi anlatıyordu. Akşam yemeği çılgınca bir neşe içinde geçti. Bol bol yenilip içiliyordu. Kadınlar kahvelerini içerken birer de sigara tütürdüler. Bir cümbüş havası içinde salondan taşan gürültüleri, akşamın sessizliği içinde dışarıya taşıyordu. Evlerine dönen köylüler durup başlarını çevirerek ışıklar içindeki köşke bakıyorlardı.

Nana :

- Ah, yarından sonra gideceğinize çok canım sıkılıyor; ama yine de bir eğlence düzenleriz; diyordu. Ertesi gün pazardı. Yedi kilometre ötedeki eski Cha-mont manastırının harabesini görmeye karar verdiler. Öğle yemeğinden sonra Orleans'dan beş araba gelerek misafirleri götürecektir, saat yedi de la Mignotte'a dönülecekti.

192 '

NANA

Kont Muffat o akşam da her zamanki gibi tepeyi aşırp bahçe kapısının çingırağını çalmıştı. Ama pencereden taşan aydınlık ve yankılanan kahkahalar karşısında şaşırıp kaldı. Mignon'un sesini tanıyarak köşkte misafirler bulunduğunu anladı. Bu yeni engel onu büsbütün çileden çıkarttı. Köşkten uzaklaşırken, bir daha sefere her zora baş vurmaya karar vermişti. Georges, küçük bir kapıdan, eve giderek, yavaşça duvarlara sürtüne sürtüne Nana'nın odasına çıktı. Yalnız gece yarısından sonraya kadar bekledi. Nihayet Nana, göründü. İyice sarhoş olmuştu. Her zamankinden daha anaca bir şefkat ve sevgiyle doluydu yüreği. İçtiği zaman âdeta sırnaşıklık derecesinde bir sevgi ihtiyacı duyuyordu. Bunun için Georges'un da Chamont manastırına gelmesini istiyordu. Çocuk, görülmekten korkarak karşı duruyordu buna. Eğer onu Nana ile arabada görürlerse bu iğrenç bir dedikoduya yol açardı. Ama Nana iki gözü iki çeşme ağlayarak, terk edilmiş bir kadın gibi gürültüyle dert yanmaya başlayınca, delikanlı kendisini teselli ederek, gezintiye katılacağına kesinlikle söz verdi.

Nana :

- Demek beni çok seviyorsun öyle mi? Tekrar et bakayım beni çok sevdiğini. Haydi! Sevgili aslanım benim; ölürsem, çok üzülür müsün?

Fondettes'de, Nana'nın komşuluğu evin hayatını alt üst etmişti. Her gün öğle yemeğinde, iyi yürekli Bayan Hu-gon, dönüp dolaşıp sözü hep bu kadına getiriyor ve bahçıvanından duyduklarını anlatıyor; yosmaların pek onurlu burju^ va hatunları üzerindeki etkisine o da kapılarak bu saplantıdan kurtaramıyordu kendini.

O kadar hoş görür olduğu halde, bir felâket olacakmış gibi belirsiz bir duyguyla, âdeta isyan ediyor, çileden çıkıyordu. Bu kadının o dolaylarda varlığı, kafesinden kaçmış bir vahşi hayvan tehlikesi varmış gibi her akşam korku veriyordu yüreğine. Bu yüzden de, hepsinin la Mignotte'un etrafında dolaştıklarını söyleyerek misafirlerine çatıyordu. Kont de Vandeuves'ü, başı açık bir kadınla gülüşerek sokakta gördüklerini anlattı. Ama kont kendini savunarak Nana ile beraber olmadığını söyledi. Çünkü

EMİLE ZOLA

Lucy idi bu kadın ve kendisine üçüncü bir prensi nasıl kapı dışarı ettiğini anlatıyordu. Marki de Chouard, doktorunun kendisine yürüme için salık verdiğini söylüyordu. Bayan Hu-gon Daguenet ile Fauchery'ye karşı haksızca davranmaktaydı. Özellikle bunlardan ilkinin leş Fondettes'ten hiç ayrıldı; artık Nana ile yeniden ilişki kurma tasarısından vazgeçmiş Estelle'e saygılı bir ilgi göstermeye başlamıştı. Fauchery de Muffat ailesinin kadınlarından ayrılmıyordu. Sadece bir kere, Mignon'a bir patikada rastlamıştı. Adam kucağına çiçek doldurmuş, bitkiler üzerine bilgi veriyordu çocuklarına. El sıkıştıktan sonra birbirlerine Rose hakkında haber vermişlerdi. İkisi de o sabah Rose'den mektup almışlardı; sağlığının iyi olduğunu yazıyordu, ayrıca bir süre daha orada kalarak kır havasından yararlanmalarını rica ediyordu. Bütün misafirleri arasında Bayan Hugon'un çatmadığı Kont Muffat ile oğlu Georges'du. Orleans'da çok önemli işleri olduğunu söyleyen Muffat bu sürtüğün peşin-İden gidemezdi. Georges'a gelince, yavrucağı iyice merak etmeye başlamıştı; her gece o kadar çok baş ağrıyordu ki, ancak sabaha doğru uyuyabiliyordu.

Kont her gün öğleden sonra evden gidiyor, Fauchery ide yaverlik ediyordu Kontes Sabin'e. Parkta gezintiye çık-ıtkları zaman kadının şemsiyesiyle, açılır kapanır iskemlesi-Tİ taşıyordu. Bundan başka o küçük gazeteci tuhafılarıyla da eğlendiriyordu kontesi. Böylece kır hayatının kolaylaştırdığı bir yakınlık havasına sokmuştu genç kadını. Sabine, yeni bir gençliğe kavuşmuş gibi, bu gencin kendisine hiçbir zararı dokunmayan, gürültülü alaylarından pek hoşlanıyordu: Sonra, bir an bir çalılığın ardında yapayalnız kalınca, göz göze geliyor, gülerken birden ciddileşiyor, bakışları durgun-laşuyordu, birbirlerinin duygularını anlamış gibi.

Cuma günü, sofraya bir takım daha koymak gerekmişti. B. Theophile Venot gelmişti. Bn. Hugon, onu, geçen kış Muffat'larda davet ettiğini hatırladı. Sırtını kamburlaştırıyor, alçak gönüllü bir adam babacanlığı takınarak kendisine gösterilen, üstüne titrenircesine saygıya kayıtsızmış gibi görünüyordu. Kendini unutturmayı başarınca, sofraya so-

NANA

ğukluk geldiği zaman ağzına attığı bir şekeri kemirip dururken, bir yandan Estelle'e çilek ikram eden Daguenet'yi süzüyor, bir yandan da Fauchery'nin kontesi pek eğlendiren bir fıkrasına kulak kabartıyordu. Kendisine bakan olduğu zaman da hemen o sakin gülümseyişi beliriyordu yüzünde. Sofradan kalktıktan sonra, koluna girerek kontu parka götürdü. Annesinin ölümünden beri onun üstünde büyük bir etkisi olduğu biliniyordu. Eski noterin, kontun evindeki egemenliği üzerine acayip hikâyeler anlatılırdı. Bu adamın gelişinden canı sıkılmış olan Fauchery, Daguenet ile Geor-ges'a, nasıl zengin olduğunu anlatıyordu: Cizvitler vaktiyle B. Venot'ya büyük bir dava vermişler. Dediğine göre bu tatlı bakışlı iyi yüzlü efendiden adam, papazların her türlü dalavereli işlerine âlet oluyormuş. Bu hikâye, Daguenet'yi de Georges'u da güldürmüştü; çünkü ihtiyarı, böyle işler çevirmeyecek kadar budala buluyorlardı. Venot'nun böyle karışık işlere giren, papaz sınıfının âleti olan bir adam olabileceği düşüncesi pek komik bir şey geliyordu onlara. Ama Kont Muffat ihtiyarın kolunda tekrar döndüğü zaman hepsi sustular. Kontun yüzü sapsarıydı ve gözleri ağlamış gibi kızarmıştı. Fauchery, alaylı alaylı:

- Hiç şüphe yok, cehennemden; söz etmişlerdir; diye fısıldadı.

Bu sözü duymuş olan Kontes Sabine başını çevirdi, Fauchery ile göz göze geldiler; daha ileri gitmeden, uzun uzun bakiştılar.

Genel olarak, öğle yemeklerinden sonra, zemin katının bir ucundaki taraçada oturuluyordu. Ova uzanıp gidiyordu önlerinde. Pazar günü pek tatlı bir hava vardı. Saat ona doğru yağmur yağacak diye korkmuşlardı ama, gökyüzü tamamıyla açılmadan süt rengi bir sisle, güneş ışınlarının ser-pintileriyle altın zerreciklere bürünmüştü. O vakit bayan Hugon, taraçanın küçük kapısından çıkıp, Gumieres taraflarında Choue'ya doğru bir gezintiye çıkmaları fikrini ortaya attı. Altmış yaşında olduğu halde hâlâ pek çevik olduğu için, yürüme için severdi. Kaldı ki araba isteyen de olmamıştı. Böylece oldukça dağınık bir halde, irmağın üstündeki

tahta köprüye kadar gelindi. Fauchery ile Daguenet, Kont Muffat'nın karısı ve kızıyla önden gidiyorlardı; arkalarında da Kont ve Marki Bayan Hugon'la birlikte geliyorlardı. Vandeuvres ise en arkadaydı. Yüzünden can sıkıntısı okunuyordu; bir puro tütürerek yürüyordu. B. Venot adımını kâh sıklaştırıp kâh yavaşlatarak, her şeyi dinlemek istiyormuş gibi, yüzünden hiç eksik olmayan o gülümseyişiyle bir gruptan ötekine gidiyordu.

Bayan Hugon :

- Zavallı Georges'cuğum Orleans'da şimdi. Artık evin- den çıkmayan şu ihtiyar doktor Tavernier'ye kendini göstermek için gitti... Evet daha siz kalkmamıştınız, saat yediye gelmemiştii yola çıktığı zaman. Eh, bu onu avutur hiç olmazsa.

Ama bir an sustuktan sonra :

- A! Neye durdular bizimkiler köprünün üstünde? diye sordu.

Gerçekten de, Daguenet ve Fauchery ile yanındaki kontesle kızı, önlerine bir engel çıkmış gibi duraklamışlardı. Oysa yol açıktı.

Kont :

- Yürüyün! diye bağırdı.

Yerlerinden kıvıldanmamışlardı: arkadan gelenlerin göremediği bir şeye bakıyorlardı. İki tarafı sık kavak ağaçlarıyla örtülü yol bir dönemeç meydana getiriyordu. Şimdi, tekerlek gürültüleri, kahkahalar ve kırbaç şaklamaları duyuluyordu. Birdenbire tek sıra halinde beş arabanın gelmekte olduğu görüldü. Arabaların içi, tıklım tıklım doluydu dingiller kırılacaktı nerdeyse. Pembe, mavi, açık renk kaçta elbiseleri neşeli bir hava yaratarak dalgalanıyordu arabaların dışına taşarak.

Bayan Hugon şaşırarak :

- Bu da nesi? dedi.

Sonra yolun böylece kapatılmasına fena halde kızarak,

NANA

- Ah! Yine bu kadın, diye mırıldandı. Yürüyün, yürüyün, şunlara aldırış ediyormuş gibi...

Ama, yürümeye vakit bulamadılar. Nana ile ahbablarını Chamont harabelerine götüren beş araba, tahta köprüye girmişti bile. Fauchery, Daguenet ve kontesle kızı geri giderken ötekiler de yolun kenarına sıralanmışlardı. Bu pek renkli bir geçit oluyordu. Arabalardaki kahkahalar durmuştu; içindekiler, merakla yüzlerini çeviriyorlardı. Yerdekilere arabadakiler birbirlerini tanımaya çalışarak yüzlerini süzüyorlardı. Birden ortalığa bir sessizlik çöktü, yalnız atların nal sesleri duyuluyordu. İlk arabada, Maria Blond ile Tantan Nene, düşesler gibi kurulmuşlar, etekleri tekerleklerin üstünde uçuşurken, yaya giden şu kibar kadınlara küçümseyerek bakıyorlardı. Arkadaki arabanın bütün bir sırasını Gaga, la Faloise' ı bir köşeye sıkıştırarak doldurmuştu; genç adamın sadece kaygılı burnunun ucu görülüyordu. Sonra da Caroline Hequet, Labordette, Lucy Stewart, Mignon ile iki oğlu geliyordu. En arkadan gelen paytona Nana kurulmuştu Steiner'le birlikte. Karşısında açılır kapanır küçük sıraya Zizi ilişmiş, bacaklarını genç kadının bacaklarının arasına sokmuş oturuyordu yavrucak.

Kontes, Nana'yi hiç tanımamış gibi görünerek :

- Bu son araba değil mi? diye Fauchery'ye sordu.

Faytonun tekerleği nerdeyse elbisesine sürtünecekti eğer bir adım geri çekilmeseydi. Nana ile Kontes gözlerinin içine bakarak, derin derin süzdüler birbirlerini. Erkeklere gelince çok iyi hareket ettiler. Fauchery ile Daguenet, çok soğuk davranarak arabadakilerden hiçbirini tanımamış gibi yaptılar. Marki, arabadaki kadınların bir muziplik yapmasından korkarak yerden kopardığı bir otu parmaklarının arasında ezip duruyordu. Yalnız biraz ayrı duran Vandeuvres, geçerken kendisine gülümseyen Lucy'ye göz kırpmıştı.

Kont Muffat'nın arkasında duran B. Venot :

- Dikkat! dedi.

Kont şimdi önünden geçip giden Nana'nın ardından üzüntüyle bakakalmıştı. Karısı yavaş yavaş başını çevirerek

EMİLE ZOLA

197

onu süzdü. Adam, sanki uzaklaşan atlar nallarıyla yüreğini söküp götürüyormuş gibi başı önde yere bakıyordu. Kederinden haykıracaktı nerdeyse. Georges'u, Nana'nın eteğinin dibinde görünce her şeyi anlamıştı. Bir çocuktu bu! Nana'nın bir çocuğu kendisine tercih etmiş olması fena halde sarsmıştı adamı. Steiner'e önem verdiği yoktu, ama bu ço- . cuk!

Bayan Hugon önce Georges'u tanımamıştı. Çocuk araba köprüden geçerken, Nana'nın dizleri engel olmasaydı kendini ırmağa atacaktı. Sonra, bütün vücudu buz kesilerek, kazık gibi dimdik olduğu yerde kaldı. Kimseye bakmıyordu. Belki de görmezlerdi onu.

Annesi birden :

- Aman Allahım! diye bağırdı. Bakın Georges bu kadınla!

Arabalar birbirlerini tanıyan fakat selâmlaşmayan bu insanların içine düştükleri can sıkıntılı havayı geride bırakarak geçip gitmişti. Bu kadar kısa süren bu tehlikeli karşılaşma sanki hiç sonu gelmeden sürüp gidecekti. Şimdi tekerlekler daha hızlı dönerek, açık havayla kanları büsbütün kaynayan kadınları uçurup götürüyordu. Elbiselerinin uçları rüzgârda uçuşuyordu; kahkahalar yeniden başlamıştı. Başlarını geriye çevirip yolda somurtup kalan bu kibar insanlarla alay edip gülüşüyorlardı. Nana geriye bakınca, onların köprüyü geçmeyerek geriye döndüklerini görmüştü. Bayan Hugon, Kont Muffat'ın koluna yaslanmıştı. Öyle derin bir keder içindeydiler ki, teselli etmek için kimse bir şey söylemeğe cesaret edemiyordu.

Nana, öteki arabadan sarkan Lucy'ye :

- Baksanıza kuzum, diye seslendi; Fauchery'yi gördünüz mü şekerim? Bana kötü bir oyun oynamak mı istiyor yoksa? Pahalıya ödetirim ona bunu ben! ya Paul'e ne dersiniz? Ne kadar iyi davranırım ona karşı! Doğrusu çok nazik insanlarmış! Bu adamların hareketlerini pek dürüst bulduğunu söyleyen Steiner'e fena halde çattı. Demek, şapkalılarını çıkarıp selâm vermelerine bile lâıyk değildi öyle mi?

198

NANA

Dağdan inen bir yabani bile bunların yaptığı kabalığı yapmazdı? Teşekkürler! Hani Steiner de onlardan geri kalmazdı, bir kadına, her zaman selâm vermek gerekirdi.

Lucy, tekerlek gürültüleri arasında bağırarak sordu :

- Kimdi o uzun boylu kadın?

- Kontes Muffat; diye Steiner cevap verdi. Nana :

- Bak hele! Şüpheleniyordum zaten; dedi. Eh, azizim, istediği kadar kontes olsun... Siz onun öyle azametli görünmesine bakmayın. Bahse girerim ki, Fauchery denilen yılanla yatıyordur bu kadın. Mutlaka yatıyordur. Bir kadının gözünden kaçmaz bu.

Steiner omuz silkti. Bir gün öncesinden beri keyifsizliği gittikçe artıyordu; aldığı bazı mektuplar üzerine ertesi sabah gitmek zorundaydı; hem sonra salondaki divan üzerinde yatmak için yazlığa gitmek pek iç açıcı bir şey değildi.

Nana, Georges'u hep öyle katılıp kalmış, benzi sararmış oturur görerek:

- Hele bakın şu yavrucuğun haline! dedi. Delikanlı nihayet kekeleyerek :

- Annem beni tanıdı mı dersiniz? diye sordu.

- O, hiç şüphe yok. Bağırdı seni görünce... Doğrusu ya bu benim kabahatim. Gelmek istemiyordu, ben zorladım onu... Dinle Zizi. Annene bir şeyler yazayım mı? Çok saygı değer bir hah' var. Ona seni daha önce hiç görmediğimi filân... Bugün Steiner'in seni getirdiğini yazarım ona.

Çok kaygılanan Georges :

- Hayır, hayır yazma. Kendim yoluna koyarım bu işi ben. Hem sonra canımı çok sıkarlarsa eve dönmem. Böyle diyordu ama, akşama uyduracak bir yalan bulmak için düşünceye dalmıştı. Beş araba şimdi ovada iki ya-nı güzel ağaçlarla çevrili düz ve sonu gelmeyen bir yolda terliyordu. Kadınlar yine, bu acayip görünüm haline gülen rabacıların arkasından bir arabadan ötekine seslenip duru-

EMİLE ZOLA

199

yorlardı. İçlerinden birinin aklına ayağa kalkmak esiyor, yanında oturana dayanarak duruyor, sonra bir sarsıntıyla yerine çöküyordu. Caroline Hequet, Labordette'le derin bir konuşmaya dalmıştı. İkisi de, Nana üç aya kalmaz çiftliğini satar, diyorlardı. Caroline burayı el altından bedava denilecek bir paraya satın alma işini Labordette'e yüklüyor-du. Bunların karşısında oturan la Faloise, aşkı başına vurmuş. Gaga'nın kan oturmuş gerdanına yetişemeyerek, sırtını öpüp duruyor ve dudaklarının altında kadının elbisesi hışırdıyordu. Annesinin böyle gözünün önünde öpülüp durmasına sinirlenen Amelie, yetişir artık diye bağırdı. Öteki arabada Mignon, Lucy'nin ağzını hayretten açık bırakmak için çocuklarından bir La Fontaine masalı söylemelerini istemişti. Henri çok yetenekliydi bu konuda. Hiç duraklamadan bir solukta okuyuyordu. Maria Blond ise şu Tatan Nene hödüğünü dinlemekten usanmıştı. Kızın çenesi hiç durmuyor, Parisli kremaçılardan kola ve safran karıştırarak yumurta yaptıklarını anlatıyordu. Bu kadar uzak mıydı gidilecek yer? Hâlâ bu yolculuk sona ermeyecek miydi? Bu soru arabadan arabaya aktarılarak Nana'nın kulağına kadar geldi. O da arabacısına danıştıktan sonra :

- Bir çeyreklik daha yolumuz var... Şu ağaçların ardındaki kiliseyi görüyorsunuz değil mi? diye bağırdı. Sonra :

- Biliyor musunuz, galiba Chamont şatosunun sahibi olan kadın Napoleon zamanının yosmalarındanmış. Pek hovarda bir kadınımış. Joseph söyledi, Piskoposlukta çalışan uşaklardan duymuş. Şimdi dine vermiş kendini.

- Neymiş adı? diye Lucy sordu.

- Bayan d'Anglars. Gaga :

- Tanırım kendisini Irma d'Anglars'dı adı.

Arabalar giderken kadınlar birbirlerine, atların nal sesleri arasında bağırarak bu kadın hakkındaki düşüncelerini söylüyorlardı. Gaga'yı görebilmek için başlarını uzatmışlardı. Maria Blond ile Tatan Nene dizlerini oturulacak yere dayayıp araya kabaca lâflar da karıştırarak sorular soru-

200

NANA

yor, bu kadını tanıyormuş. Bu da onlara bütün bu geçmiş günlere karşı bir saygı duygusu veriyordu.

Gaga sözüne devam ederek :

- E, gençtim o zaman, dedi. Ama bugün gibi hatırlıyorum bu kadının geçişini... Evindeyken pek iğrenç bir şey olduğu söylenirdi. Ama arabasında kurulup giderken süsü görülecek şeydi. Hele onun için anlatılan akla durgunluk verecek hikâyeler... Bir sürü pis işler ve üç kâğıtçılık... Eh bir şatosu olması şaşırtmıyor beni. Hani sadece bir adama iki kelime fısıldasa soyup sovana çevirirdi. Ah! Demek Irma d'Anglars hâlâ yaşıyor! Eh, tontonlarım en azından doksanda olmalı şimdi.

Birden bütün kadınlar ciddileşiverdiler. Doksan yaşındaymış! Lucy, içimizden hiçbirimiz yaşayamayız bu yaşa kadar! diye bağırdı. Hepsisi de yıpranmış şeylerdi. Hem sonra Nana kocakarı olmak istemediğini söyledi; hiç de hoş bir şey değildi bu. Konuşmalar arada bir atları canlandırmak için arabacıların kamçılarını şaklatmalarıyla kesiliyordu. Sonra başka bir konuya geçtiler. Lucy, Nana'nın da ertesi gün kendileriyle birlikte Paris'e dönmesini istiyordu. Sergi kapanacaktı. Kadınlar Paris'e dönmek istiyorlardı. Tiyatro mevsimi umutlarının üstünde iyi gitmişti. Ama Nana diretiyordu dönmek için. Tiksiniyordu Paris'ten; bu kadar erken ayak basmak istemiyordu oraya.

Steiner'e aldırış etmeden, bacaklarıyla Georges'un dizlerini sıkarak :

- Öyle değil mi canım, biz kalırız; diyordu.

Arabalar birden durdu. Yolcular, bir tepeciğin önündeki boş bir alanda indiler. Arabacılarından biri kamçısıyla, ağaçlar arasındaki eski Chamont manastırının harabesini gösterdi. Büyük bir hayal kırıklığına uğramışlardı. Kadınlar buraya boşuna geldiklerini söylediler: üzeri böğürtlenlerle örtülü bir moloz yığını ve yıkılmış bir yarım kule. Sahiden de bunun için iki fersahlık yol almaya değmezdi. Arabacı şatonun parkının manastırının biraz ilerisinden başladığını, duvarların dibindeki dar yoldan gitmelerini salık verdi.

On-

EMILE ZOLA

201

lar gezip dolaşırken arabalar köyün meydanında bekleyecekti. Hoş bir gezinti olacaktı bu.

Gaga yolu üstündeki bir bahçe kapısının önünde durarak:

- İrma kendini iyi koruyor; dedi.

Hepsi, sessizce parmaklıklı kapıyı örten sık çalılığa baktılar. Sonra dar yolda, duvarın dibinden yürüyerek ilerlediler; yüksek dalları birbirine kavuşarak yeşil bir kubbe meydana getiren büyük ağaçları hayranlıkla seyrediyorlardı. Üç dakika kadar sonra karşısına yeniden bir parmaklıklı kapı çıktı. Buradan yemyeşil bir çimenlik görünüyordu. İki tane yüzyıllık meşe ağacı gölgelerini yayıyordu bu çimenliğin üstüne. Önlerinde de karanlıklar içinde bir koridoru andıran, bir yol uzanıp gidiyordu. Şimdi güneş parlak bir yıldız gibi görünüyordu bu yolun ta ötesinde. Bu manzara karşısında şaşakalmışlardı. Önce hiçbir şey söylemeden seyre daldılar, sonra izlenimlerinin birer birer açığa vurmaya başladılar. Önce az çok kıskançlıkla, alaylı bir şeyler söylemek istediler. Ama gördükleri manzara karşısında büyülenmiş gibiydiler. Ne yaman kadıymış bu İrma! Öbek öbek kavaklar, ardından kayın ağaçları, duvarlardan sarkan sarmaşıklar ve bütün bu ağaç denizinin içinden köşklerin, yer yer behren çatıları. Ardi arkası kesilmiyordu bu loş koruların. Kadınlar şatoyu görmek istediler; her dönemde yalnız ağaç görmekten bıkmışlardı. İki elleriyle parmaklıklara yapışarak yüzlerini arasına sokup bir şeyler görmeğe çalışıyorlardı. Bu enginliğin ortasında gözlerden uzak, o gizli şatoya karşı içlerinde saygı duygusuna benzer bir şeyler doğmuştu. Hiç de yürümedikleri halde kısa bir süre sonra yoruldu. Duvar da bitmek bilmiyordu bir türlü. Her yol dönemecinde hep o gri taş çizgisi uzayıp gidiyordu. Kadınlardan bazılarının sabrı tükenmişti, artık dönsek, diyorlardı. Ama bu gezintiden yorgunluk duydukları ölçüde bu şahane malikâne-nenin derin sessizliği karşısında duydukları saygı artıyordu.

Nihayet Caroline Hequet dişlerini sıkarak :

- Ama budalaca bir şey bu bizimkisi; dedi.

202

NANA

Nana omuz vurarak onu susturdu. Bir süredir, konuşmuyordu. Rengi solmuş, ağır başlı bir hâl almıştı. Birden, son dönemde, köy meydanına çıkarken duvar da son bulmuştu; şato bir şeref avlusunun dibinde karşısına çıkıvermişti. Hepsi binanın baş döndürücü büyüklüğü karşısında şaşırıp oldukları yere mihlanmışlardı. Cephesinde yirmi penceresi bulunan şato, üç bölüm halinde, etrafı taş çerçevelerle çevrili tuğladan yapılmıştı. Henri IV. bu şatoda oturmuştu. Cenova kadifesıyla kaplı yatağıyla, odası bu gün de olduğu gibi duruyordu. Nana küçük bir çocuk gibi içini çekerek :

- Vay canına! diye mırıldandı.

Bu sırada hepsi birden heyecanlandılar. Gaga, birden, İrma'nın kilisenin önünde durduğunu söyledi. Tanıyordu onu. Kocakarı, o yaşta olduğu halde dimdikti hâlâ. Akşam duasından çıkılıyordu. Zengin kadın bir aralık kilisenin sundurmasının altında durdu. Kuru yaprak rengi çok sade ve çok bol bir ipekli elbise giymişti, ihtilâlin korkunç olaylarından canını kurtarmış bir markiz ifadesi vardı yüzünde. Sağ elindeki yaldızlı büyük dua kitabı güneşte parlıyordu. Ağır ağır kilise meydanında ilerledi. Onbeş adım gerisinden resmi elbiseli bir uşak geliyordu. Kiliseden çıkan Chamontlu-lar ihtiyar kadını yerlere kadar eğilerek selâmlıyorlardı. Yaşlı bir adam elini öptü, bir kadın önünde diz çökmek istedi. Şan ve şerefe bürünmüş yaşlı bir kraliçeydi sanki. Şatonun sahanlığından yukarı çıkarak gözden kayboldu. Mig-non bir ders vermek ister gibi çocuklarına bakarak:

- İşte insan düzenli bir hayat yaşarsa böyle yükselir; dedi.

Artık her kafadan bir ses çıkıyordu. Labordette'e göre kadın şaşılacak derecede dinçti. Maria Blond pis bir lâf etti. Lucy ise buna kızarak ihtiyarlara saygı göstermek gerektiğini söyledi. Sonunda hepsi, İrma'nın eşi görülmemiş bir kadın olduğunda birleştiler. Tekrar arabalara binildi. Cha-mont'dan Mignotte'a kadar Nana hiç konuşmadı, iki kere dönüp şatoya baktı. Tekerleklerin hiç değişmeyen gürültü-

EMILE ZOLA

203

sû arasında uyuklar gibiydi; yanında Steiner'in, karşısında Georges'un bulunduğunu unutmuştu. Batan güneşin son ışıkları arasında o şato sahibi kadın, saygılar ve şerefler arasında bütün o göz kamaştırıcı

görünüşü ile gözünün önüne geliyordu.

Akşamleyin, Georges, yemekte bulunmak üzere evine gitti. Nana dalgınlaşan annesinden af dilemesi için göndermişti onu. Sert bir dille bunu yapması gerektiğini söyledi. Birden bir aile saygısı doğuvermişti içinde. Öyle ki o gece yatmaya gelmeyeceğine de yemin ettirdi; kendisinin yorgun olduğunu söyledi; Georges'un bu ahlâk dersinden çok canı sıkılmıştı. Başı önde, yüreği üzgün annesinin karşısına çıktı. Bereket versin askerliğini yapan ağabeyi Philippe gelmişti; onun bulunuşu, Georges'un korktuğu sahnenin kısa sürmesine sebep oldu. Bayan Hugon, Georges'a gözleri yaşararak bakmakla yetindi. Öte yandan işi öğrenen Philippe, bu kadının yanına bir daha dönerse kulaklarından yakalayıp getireceğini söyledi. Georges'un yüreği ferahlamıştı; şimdi ertesi gece ikiye doğru kaçıp Nana ile randevularını nasıl düzene sokacağını tasarlıyordu.

Akşam yemeğinde misafirlerin cam sıkılmaya başlamıştı. Vandeuvres ayrılacağını bildirdi. Lucy'yi Paris'e götürmek istiyordu; on yıldır hiçbir istek duymadan bağıntı kurduğu bu kızın elinden alınması hoşuna gitmiyordu. Marki de Chouard, burnunu tabağına sokarak atıştırırken Ga-ga'nın kızını düşünüyordu. Ne kadar da çabuk büyüyordu bu çocuklar. Lili'yi dizlerinin üstünde zıplattığını hatırlıyordu. Pek tombul bir şey olmuştu bu küçük kız.

Kont Muffat hiç konuşmuyordu, derin düşüncelere dalmıştı. Georges'u uzun uzun süzdü. Yemekten sonra, biraz ateşi olduğunu söyleyerek odasına çıktı. Ardından da B. Venot seğirtti. Şimdi yukarıda şöyle bir sahne geçiyordu: Kont Muffat, sinir krizine tutulmuş, yastığına kapanarak hıçkırıklarını boğmaya çalışırken, B. Venot, tatlı bir sesle, kardeşim diyerek Tanrıdan yardım dilemesini sahk veriyordu. Ama adamın duyduğu yoktu bu sözleri; hırlıyordu. Birden yataktan fırladı, kekeleyerek :

204

NANA

- Gidiyorum oraya... Dayanamayacağım artık... dedi. Bunun üzerine B. Venot :

- Tanrının istediği olur... Diye mırıldandı. O, iradesinin yürütmek için her yolu kullanır; işleyeceğiniz günah da onun silâhlarından biridir.

Beraberce evden çıktıkları sırada iki gölge karanlık bahçe yoluna sapıyordu. Şimdi her akşam Fauchery ile Kontes Sabine, Daguenet'yi çayı hazırlaması için Estelle'in yanında bırakıyorlardı. Caddede kont öyle hızlı yürüyordu ki B. Venot koşmak zorunda kalmıştı. Bir yandan da, soluk soluğa, şehvetin insanı sürükleyeceği kötülöklere karşı en kuvvetli kanıtları sayıp dökmekteydi. Öteki, gecenin karanlığında, hiç ağzını açmadan uçarcasına gidiyordu. La Mig-notte'un önüne gelince :

- Artık dayanamayacağım... Haydi gidin siz buradan... dedi.

La Mignotte'ta, yemekte kavga çıktı. Bordenave, Na-na'ya gönderdiği mektupta istirahatine bakmasını söylüyor, böylece kendisine pek metelik vermediğini göstermek istiyordu. Küçük Violaine, her akşam iki defa sahneye çağırılıyordu. Mignon, ertesi gün kendileriyle gitmesi için ayak diretirken Nana, çileden çıkarak, kimseden öğüt almaya ihtiyacı olmadığını söyledi. Hele yemekte öyle gülünç bir ağırbaşlılık taslıyordu ki! Bayan Lerat ağzından kaba bir söz çıkarınca, halası bile olsa, kimsenin böyle çirkin şeyler söylemesine izin veremeyeceğini bağırarak söylemişti. Sonra budalaca bir namusluluk nöbetine tutuldu, herkesin kafasını şişirerek iyi duygularını sayıp dökmeye başladı; oğluna sağlam bir din eğitimi verecek, kendisi de bundan sonra doğru yola girecekti. Sofradakiler onun bu sözlerine gülerken, büyük lâflar ediyor, söylediğine inanmış bir burjuva kadının ciddiliği ile başını sallayarak insanın ancak düzenli bir yaşayışla zenginliğe kavuşabileceğini, bir ot minder üzerinde ölmeye niyeti olmadığını söylüyordu. Öteki kadınların canı sıkılmıştı: olacak şey değil, Nana'yi değiştirmişler, diyorlardı.

EMİLE ZOLA

205

Ama o düşüncelere dalmıştı: hayalinde çok zengin ve herkesin saydığı bir insan olarak görüyordu kendini. Herkes yatmak üzere odasına çıkarken Muffat çıkagel-di. Labordette onu bahçede görmüştü. Durumu anladı. Ste-iner'i uzaklaştırdıktan sonra elinden tutup karanlık ve uzun koridordan geçirek Nana'nın odasına götürdü. Labordet-te'in eşi yoktu böyle işlerde! Pek becerikli olduğu kadar başkalarına yardım etmekten de zevk duyardı. Nana pek şaşmadı; ama Muffat'nın kendisine karşı duyduğu bu gözü

dönmüşçesine istekten cam sıkılmıştı. Hayatta ağır başlı olmak lâzımdı değil mi? Sevgi saçma bir şeydi. Hiçbir şey kazandırmazdı insana. Sonra pek genç olduğu için Zizi hakkında kaygıları vardı; pek namusluca hareket etmediği doğrudu. Ama Tanrı bilir ya doğru yola girecekti artık, onun yerine bir yaşlıyı alacaktı.

Köyden ayrılacağı için pek sevinen hizmetçisine :

- Zoe, yarın sabah erkenden bavulları hazırla, Paris'e döneceğiz; dedi.

O gece Muffat ile yattı, ama zevk duymadı.

VII

Üç ay sonra bir akşam üstü, Kont Muffat Panorama geçidinde geziniyordu. Hava pek yumuşaktı. Az önceki sağnaktan kaçanlar pasajı doldurmuştu. Dükkânlar arasında sıkışık bir kalabalık gidip geliyordu. Vitrinlerden beyaz kırmızı bir ışık seli dolup taşıyor; raflardaki renk renk eşyalar, mücevherler, reçel kavanozları, ipekli kumaşlar, dümdüz aynaların önünde bir ışık ve renk cümbüşü halinde göz kamaştırıyordu. Dükkânların renk renk ışıkları uzaktan beyaz bîr kolların içinden çıkmış erguvan renkli bir eldiven, kanlı bir el gibi uzanıyordu.

Kont Muffat ağır ağır Bulvara doğru yürüdü. Caddeye bir göz attıktan sonra tekrar geri dönerek dükkânların önünde dolaşmaya başladı. Rutubetli ve sıcak hava, dar koridoru pırıltılı bir buğu ile doldurmuştu. Şemsiyelerden damlayan sularla ıslanmış yerlerdeki malta taşları üzerinde geçenlerin ayak sesleri duyuluyordu. Gelip geçenler, havagazı lambalarının ışığında kontun soluk, durgun yüzünü süzüyorlardı. Bu meraklı bakışlardan kurtulmak için Muffat bir kâğıtçı dükkânının önünde durdu, vitrine sıralanmış olan şeyleri, bu arada içinde çiçek ve manzara resimleri bulan camdan küreleri büyük bir dikkatle seyre daldı.

Aslında bir şey gördüğü yoktu, hep Nana'yı düşünüyordu. Neden bir kere daha yalan söylemişti.

Sabahleyin, Lou-ise'tnin hasta olduğunu, akşama halasının evine gidip çocuğa bakacağını yazmıştı. Ama Muffat kuşkulananarak evine gitmiş ve kapıcıdan Nana'nın tiyatroya gittiğini öğrenmişti. Pek şaşmıştı buna. Çünkü Nana'nın yeni piyeste, rolü yoktu. Peki öyleyse neden yalan söylemişti, ve Varietes'de bu akşam ne işi vardı?

EMİLE ZOLA

207

Yoldan geçenlerden biri çarpınca kont farkında olmadan kendini biblo ve bunun gibi şeyler satılan bir dükkânın vitrinini önünde buldu. Gözleri küçük not defterleriyle sigara tabaklarına ilişti. Bunların hepsinin bir köşesinde mavi bir kırlangıç resmi vardı. Dalgın dalgın bunlara bakarken, şüphe yok ki Nana değişti, diye düşünüyordu. Köyden dön1 düğü ilk zamanlarda, bir dişi kedi sokulganlığı ile yanaklarını, favorilerini öperken, sen benim biricik sevgilim sin, canımın içisin diye cilveler yapıyordu. Muffat'nın artık Georges'tan korkusu kalmamıştı. Anası Fondettes'ten ayırmıyordu onu. Geriye, yerini aldığını sandığı şişko Steiner kalıyordu ama onun hakkında bir şey sormaya cesaret edemiyordu. Adamın yeniden korkunç bir para sıkıntısı içinde olduğunu Ganak tuzlaları hissedarlarına asılarak Borsa'da para sızdırmaya çalıştığını biliyordu. Evinde rastladığı zaman Nana, kendisine, yaptığı bunca masraftan sonra adamı bir köpek kovar gibi kapı dışarı etmek istemediğini söylüyordu. Kaldı ki üç aydır hiçbir şey ilgilendirmiyordu kendisini. Kanını tutuşturan bu gecikmiş ihtirasın dışında başka bir hırs, ya da kıskançlık duymuyordu içinde. Şimdi tek bir şey hissetmeye başlamıştı: Nana kendisine eskisi kadar yakınlık göstermiyor, sakalını öpmüyordu. Bu da onu kaygılandırmaya başlamıştı. Kadınları iyi tanımayan bir erkek olarak Nana kendisinde nasıl bir kusur buluyor diye düşünmeye başlamıştı. Zihni hep sabahki mektuba takılıyor, tiyatroya gitmek gibi basit bir şey için neden bu yalana baş vurduğunu bir türlü anlayamıyordu. Kalabalığa katıldı, yeniden sürüklenerek pasajın bir tarafından öte tarafına geçti. Bir lokantanın önünde durdu. Gözleri vitrindeki tüyleri yolunmamış bir kuşla bir balığa ilişti.

Sonra, birden silkindi, gözlerini kaldırıp bakınca saatin dokuz olduğunu gördü. Nana neredeyse çıkacaktı; Muffat ona doğruyu söyletmeğe karar verdi. Yürürken, onu tiyatronun kapısından alıp şu köşede geçirdikleri akşamları hatırladı. Buradaki bütün dükkânları tanıyor, onların kokusunu duyuyor, havaya yayılan gaz kokulan arasında sağlam, Rus

meşinlerinin kokusunu, pastacı dükkânlarından yayılan vanilya kokusunu, müzikhollerin açık kapılarından dağılan lavanta kokularını duyuyordu. Kendisini tanıyıp, ahbapça süzen soluk yüzlü tezgâhtar kadınların önünde de durmaya cesaret edemiyordu. Bir an gözleri, bir alay tabelâ arasında, mağazaların üstlerindeki dizi dizi yuvarlak pencerelere takıldı; sanki bunları ilk kez görüyormuş gibi geldi ona. Sonra yeniden bulvara çıktı; bir an mola verdi orada. İncecikten yağmur çiseliyordu; soğuktan elleri dondu ve biraz toparladı kendini. Şimdi artık Macon yakınlarında, arkadaşı bayan Chezelles'de misafir kalan ve sonbahardan bu yana epey üzüntü çeken karısını düşünüyordu; arabalar yolda bir çamur deryası içinden geçip gidiyordu; kim bilir bu pis havada Macon dolayları nasıl korkunç olurdu. Birdenbire kedere kaptırdı kendini; bir pasaja daldı; boğucu bir havası vardı buranın; geniş adımlarla gelip gidenlerin arasından yol almaya başladı: Nana kuşkulanırsa Monmarte galerisinden sıvışır diye düşünmüştü birden.

Şimdi kont tiyatronun kapısını gözlemeye başlamıştı. Bu çamur deryasında beklemekten hoşlanmıyordu. - Siz buradasınız ha! diye kekeledi. Bıyık altından gülümseyen figüran kızlar onun kim olduğunu öğrenir öğrenmez korkuya kapıldılar; ve bir dizi halinde kalakaldılar. Hanımlarına suçüstü yakalanmış hizmetçilerin tavriyla dimdik duruyorlardı. Uzun boylu sarışın bay uzaklaştı; hem güven duyuyor hem de kederli gibiydi.

Nana sabırsızlanarak :

- Kolunuza gireyim! dedi.

Yavaş yavaş yürüyorlardı. Kafasında bir alay şey sormayı tasarlayan kont ne diyeceğini bilemiyordu. İlk söze başlayan yine Nana oldu; hızlı hızlı saat sekizde teyzesinde olduğunu, Louiset'i gördükten sonra bir iş için tiyatroya inmeyi düşündüğünü anlatıyordu.

- Önemli bir iş için mi? diye sordu. Nana bir ara duraksadıktan sonra :

EMİLE ZOLA

- Evet, dedi, yeni bir piyes söz konusu da. Benim de fikrimi almak istemişlerdi.

Muffat, genç kadının yalan söylediğini anlamıştı. Ama sıcacık yumuşak koluyla, koluna öylesine bir abanisi vardı ki adamın bütün gücü kesilmişti. Bunca zaman beklemiş olmasından ötürü artık ne öfke duyuyordu ne de kin; biricik düşüncesi onu böyle, şimdiki gibi elinde tutabilmektir. Locasında ne yaptığını ertesi gün sorup soruşturacaktı. Nana'nın tereddütlü bir hali vardı; kendini toparlamaya başlayan bir insanın iç mücadelesini geçirdiği apaçık görülüyordu. Vari-etes galerisinin köşesini döner dönmez bir yelpazeci dükkânının önünde duruverdi birden.

- Şu sedef kakmalı tüy yelpaze ne kadar güzel değil mi? diye mırıldandı.

Sonra çok ilgisiz bir ses tonuyla :

- Benimle eve geliyorsun değil mi? dedi. Kont şaşırılmış bir halde;

- Elbet de, dedi, hem artık çocuğun da iyileştğine göre.

Nana, pişman olmuştu uydurduğu sözleri söylediğine. Kim bilir Louiset'ye yeni bir kriz gelmiş olabilirdi belki; Ba-tignolles'a döneceğinden söz etti. Ama kont da oraya birlikte gidebileceğini söyleyince fazla ısrar etmedi. Bir an tuzağa düşürülmüş bir kadının korkunç öfkesini duydu içinde; ama sakın görünmek zorundaydı. Teklife boyun eğdi; zaman kazanmak istiyordu; hiç olmazsa gece yarısına doğru kontu atlatılabirise işler yoluna girerdi.

- Doğru, bu akşam bekârsın, dedi, karın yarın geliyor değil mi?

Kontesten böylesine laubali söz edilmesinden biraz tedirgin olan Muffat:

- Evet, öyle, diye cevap verdi.

Nana ona yaslandı, saatin kaç olduğunu, karşılamak üzere istasyona gidip gitmeyeceğini sordu. Sonra mağazala-

rın vitrinleri çok ilgisini çekiyormuşçasına adımlarını yavaşlattı.

Bir kuyumcunun önünde durarak :

- Hele şu bileziğe bak, ne acayip şey! dedi.

Panoramalar pasajına bayılırdı. Gençliğinden gelen bir tutkuydu bu; Paris'in bütün göz alıcı pırıltılı şeyleri, sahte mücevherler, yaldızlı madeni eşyalar ve meşin görünüşlü kartonlar hep bu pasajda bulunurdu. Bu pasajdan her geçişinde sergilenen eşya karşısından ayrılamazdı bir türlü; tıpkı gençliğinde yarım pabuçla gezdiği yoksulluk yıllarında şekerçilerin vitrinleri önünde kendinden geçtiği, bitişik dükkândan yükselen bir org sesini dinlediği, ucuz bibloların küçücük sandallar içindeki ceviz kaplama kutuların, kumaştan yapılmış kürdanlıkların, Vendome sütunlarının ve ter-mometreli dikili taşların karşısından ayrılmadığı gibi. Ama bu akşam perişan bir durumdaydı; bakıyordu ama hiç bir şey görmeden bakıyordu. Serbest olamaması canını sıkıyordu ve boğuk bir isyan halinde içinde yükselen öfkeyle aptalca şeyler yapmak ihtiyacını duyuyordu. Adamları iyi yolmuştu! Prensın parasını yiyordu şimdi de; bir alay çocukça kapisleri için avuç dolusu para akıp gidiyordu; kendi de bilmiyordu bu paraların nereye gittiğini. Hausmann bulvarındaki apartman dairesi bile tam döşenmemişti. Sadece kırmızı satenle kaplı salon çok süslüydü ve tıklım tıklım doluydu. Bununla beraber şu ara alacaklılarla başı epey dertteydi, oysa meteliksiz olduğu günler böyle bir derdi yoktu; onun en çok şaştığı da bu kadar idareli hareket ettiği halde nasıl oluyor da bu kadar çok borcu vardı. Bir aydan beri şu hırsız Steiner bin frankı bin bir güçlkle bulur oldu, o da dışarı atılmak tehlikesi söz konusu olunca, Muffat'ya gelince sersem biriydi o; ne verdiği haberi yoktu; bu cimriliğiyle ondan daha da fazlasını isteyemezdi zaten. Eğer her sabah belki yirmi kez iyi hareket edeceğini kendi kendine söz vermesiydi, bütün bunları nasıl da yüzüstü bırakırdı. Her sabah Zoe akıllıca davranmak gerek derdi; kendisinin de dini bir hatırası vardı zaten; Chamont'un şahane görüntüsü her gün biraz daha büyüyor, her gün biraz daha onun yardımını diliyordu. İşte bundan ötürü, öfkeden tir tir titrediği halde kendini tutmuş ve kontun kolunda, gittikçe sey-rekleşen gelip gidenler arasında, o vitrinden bu vitrine gidiyordu. Dışarda kaldırımlar kurumaktaydı; galeriye dalan serin rüzgâr, camlar altında sıcak havayı önüne katıp süpürü; yor, renkli fenerlere, bu bir sıra dizilen gaz ışıklarına, yanan bir şenlik fişegini andıran kocaman yelpazeye üsküntü veriyordu. Lokantanın kapısının üstündeki fenerleri söndürüyordu garson; boş ve ışıl ışıl dükkânlardaki tezgâhtan kadınlar gözleri açık uyur gibiydiler. Son sergiye gelmişlerdi; bisküviden yapılmış ve bir ayağını güller arasında gizli bir yuvaya uzatan bir tazıyı gören Nana :

- Aman ne şeker şey! dedi.

Nihayet pasajdan ayrıldılar; arabaya binmek istemedi Nana. Hava çok güzel, diyordu; zaten acele edecek bir şeyleri de yoktu; eve kadar yürümek çok hoş olurdu. İngiliz kahvesinin önüne gelince içeri girmek istedi; istiridye yiyecekti; Louiset'nin hastalığından ötürü sabahtan beri lokma girmemişti ağzına. Muffat karşı koyamadı bu isteğe. Daha Nana ile gezip tozduğunu kimse bilmiyordu; özel bir oda istedi, ve koridor boyunca da çabucak sıvışıp geçti. Nana oranın yabancı olmadığını belli eden bir yürüyüşle ardından gidiyordu; tam bir odaya dalacakları sırada, garsonun kapısını açık bıraktığı bir salondan gülüşmeler, bağırıp çağırılımlar yükseldi; içerden hızla bir adam çıktı dışarı. Dague-net'ydı bu.

- O! Nana burada ha! diye bağırıldı.

Kont çabucak odaya dalıvermişti, ama kapı yarı aralıktı; kamburlaşan sırtı görünürken Dague-net göz kırparak alaycı bir ses tonuyla :

- Vay canına! dedi, Tuilerie mi kaldırıyorsun bunları şimdi de!

Nana gülümsedi, parmağını dudağına götürerek susması için yalvardı. Çok yakışıklı, çok mutlu görünüyordu; o ki-

adama yine de sevgi ile bakıyordu.

Ahbapça bir ses tonuyla :

- E... ne var ne yok bakalım! dedi.

- Yola giriyorum artık. Sahi söylüyorum, evleneceğim.

Acıdığını gösteren bir tavırla omuz silkti Nana. Ama o bir yandan şakalaşırken bir yandan da sözlerine devam ediyor, hiç olmazsa temiz bir delikanlı olarak kalabilmek için kumarda kazanıp bayanlara çiçek göndermek için değil diyordu. Üç yüzbin frankını bir buçuk yıl içinde eritmişti. İşin pratik yanını düşünüyordu; drahoması çok olan bir kadınla evlenecek, sonra da babası gibi vali olacaktı. Nana bu sözlere inanmıyor, gülümsüyordu, başıyla salonu işaret ederek

- Kim var yanında? dedi.

- O... bütün çete orada diye cevap verdi genç adam; bir anda tasalarını unutarak. Düşün bir kere, Leo, Mısır yolculuğunu anlatıyor. Öyle eğlenceli ki! Hele bir banyo hikâyesi var ki...

Hikâyeyi anlattı. Bu gecikme hoşuna gidiyordu. Nana ile yan yana duruyorlardı koridorda. Alçak tavanda gaz lâmbaları yanıyor, duvar kaplamalarından belli belirsiz bir yemek kokusu yayılıyordu etrafa. Ara sıra, salondan yükselen gürültü çok arttığı zaman birbirlerinin sözlerini duymak için yüzlerini iyice yaklaşıyorlardı. Her yirmi saniyede bir, eli tabak dolu geçen bir garson bu engelle karşılaşılıyor ve onları tedirgin ediyordu. Ama onlar, sözlerine hiç ara vermeden duvara iyice yapışıyor bu gürültü patırtı bu itip kakışma arasında, sanki kendi evlerindeymiş gibi rahatça konuşuyorlardı.

Genç adam, Muffat'ın girdiği odanın kapısını işaret ederek :

- Baksana! dedi.

EMİLE ZOLA

213

İkisi de gözlerini kapıya çevirdiler. Kapı hafif hafif açılıp kapanıyordu, bir insanın soluğu kımıldatıyor gibiydi. Sonra yavaşça hiç gürültü çıkmadan kapandı. Sessizce gülüştüler. Orada yalnız kalan kontun halini görmeliydi şimdi.

- Ha! Aklıma gelmişken sorayım, Fauchery'nin benim hakkımda yazdığı makaleyi okudun mu?

- Evet, Altun Sinek, diye cevap verdi Daguenet; ama seni üzmemek için söz etmedim ondan.

- Üzmek mi? Neden? Uzun bir makale bu.

Nana, Figaro'da kendinden söz edilmesinden pek hoşlanmıyordu. Eğer gazeteyi kendisine getiren berberi Francis bazı açıklamalarla bulunmasaydı, bunun kendisi için yazılmış olduğunu anlamayacaktı bile, Daguenet, o her zamanki alaycı tavrıyla, bıyık altından gülerek genç kadını süzüyordu. Pek âlâ mademki kendisi memnundu, ona neydi bundan.

İki elinde birer dondurma kabıyla ilerleyen bir garson ikisinin arasından :

- Affedersiniz! deyip geçti.

Nana, Muffat'ın kendisini beklediği salona doğru bir adım attı.

- Tamam! Allahısmarladık, hadi boynuzluna git bakalım! dedi.

Yine durdu Nana.

- Neden boynuzlu dedin ona?

- Boynuzlu da ondan.

Nana, bu söz çok ilgisini çekmiş gibi gelip duvara sırtını dayadı.

- O!., dedi sadece.

- Ne o! Yoksa bilmiyor muydun bunu? Karısı Fauchery'nin metresi sevgilim... Bu iş o yazlıkta başlamış olmalı... Biraz önce Fauchery buradaydı; ben geldiğim sırada o da gidiyordu. Sanırım bu akşam randevuları var. Bir yolculuk icat ettiler.

214

NANA

Nana'mn heyecandan dili tutulmuştu. En sonunda bacağına vurarak :

- Ben de kuşkulandırmıyor değilim bundan, dedi. Geçen gün onu yolda görür görmez kestirmiştin bu işi...

Demek namuslu bir kadın da kocasını aldatabiliyor ha! Hemde şu aşağılık Fauchery ile! Kim bilir neler öğretir ona.

- Yok canım! dedi. Daguenet haincesine; bu ilk denemesi değil ki. Kim bilir belki Fauchery kadar bildiği vardır onun da.

Nana tiksinişçesine bağırarak :

- Sahi mi!... Ne güzel örnek! Ne pis şey! dedi.

Eli şişe dolu bir garson, «affedersiniz» diyerek aralarından geçti.

Daguenet, Nana'nın elini tuttu. Kadınları kendine çeken o billur gibi sesiyle :

- Allahısmarladık sevgilim... Biliyorsun seni hep seviyorum., dedi.

Elini çekti; sözleri salondan yükselen bravo sesleri arasında kaybolup gitmişti; salonun kapısı kımıldıyordu hep.

- Hadi canım sende... Bitti o iş artık... Ama zararı yok. Bugünlerde bize uğrarsan, konuşuruz.

Sonra isyan eden bir burjuva kadınının tonuyla :

- Ah... demek boynuzlu ha!... Çok can sıkıcı bir şey bu. O kadar tiksiniyim ki boynuzlulardan, diye söylendi.

Salona girdiği zaman dar bir divana oturmuş olan Muf-fat'nın yüzünün bembeyaz olduğunu ve sinirden ellerinin tir 'tir titrediğini gördü. Hiç sitem etmedi kendisine. Nana ise bir yandan tiksiniyor ve bir yandan acıyordu bu adama. Bu zavallı adamı hayasızcasına aldatıyordu demek karısı! Boynuna sarılmak, onu avutmak istiyordu. Ama ne de olsa sersem biriydi bu adam kadınlar karşısında; belki de aklını başına toplardı. Ama acıma duygusu ağır bastı. İstirdiyeleri yer yemez onu bırakıp gitmeği tasarlamıştı; gitmedi, İngiliz Kahvesi'nde sadece bir çeyrek saat kaldılar ve birlikte Ha-

EMILE ZOLA

215

usmann'daki eve gittiler. Saat onbirdi; nasıl olsa gece yarısı obuadan ona yol vermenin bir çaresini bulurdu.

Ama yine de temkinli olmayı düşündüğünden bitişik odadaki Zoe'ye bazı emirler verdi.

- Sen gözetlersin, eğer öteki hâlâ yanımda ise gürültü etmemesini tembih edersin.

- Peki ama nereye oturtayım onu bayan?

- Mutfakta oturt. Böylesi daha emin.

Odada Muffat soyunmaya başlamıştı bile. Ocakta ateş alev alev yanıyordu. Pelesenkten yapılmış mobilyaları, duvar kaplamaları, gri üzerine iri mavi çiçekli kumaş kaplı koltuklarıyla hep aynı odaydı. İki kez Nana bu odayı yeniden döşemek istemişti; birincisinde siyah kadife, ikincisinde de üstünde iri pembe çiçekler bulunan beyaz satenle. Ama Steiner buna razı olur olmaz da bunun yiyecek parasından çıkacağı da ortadaydı. Sadece şöminenin önüne bir kaplan derisiyle tavana kristal bir gece lâmbası takmaya heves etmişti.

Odada kapanıp yalnız kaldıkları zaman :

- Uykum yok, ben yatmayacağım, dedi Nana.

Hiç kimse tarafından görülmediğine emin olan insanların rahatlığıyla kont boyun eğiyordu ona. Biricik kaygısı kadını gücendirmemektir.

- Nasıl istersen, diye mırıldandı.

Bununla beraber ateşin karşısına geçip oturmadan önce ayakkabılarını çıkardı. Nana'nın en büyük zevklerinden biri de aynalı dolabın önünde soyunmaktı; çıplak ayaklarını seyrederek sonra gömleğini çıkarır; çırılçıplak kalınca her şeyi unuttur, uzun uzun kendini seyre dalar. Vücuduna, sateni andıran cildinin yumuşaklığına belinin inceliğine bayılırdı; kendisine duyduğu bu derin aşkla ağırlaşır, ciddileşir, dikkat kesilirdi. Bazen berber kendisini bu durumda görürdü; o hiç başını çevirmezdi. O zaman Muffat kızar, Nana da şaşardı buna. Ne oluyordu bu adama? Başkaları için değil, kendisi içindi bu.

216

NANA

O akşam kendini daha iyi seyredebilmek için apliklerin altı mumunu birden yaktı. Tam gömleğini

çıkarcacağı sırada, bir saniyeden beri kafasına takılan bir soru döküldü dudaklarının ucundan :

- Figaro'daki makaleyi okumadın mı sen?... Gazete, orada, masanın üstünde...

Daguenet'in gülüşü geldi gözünün önüne; kuşku bir hali vardı. Şu Fauchery olacak adam eğer kendisini gözden düşürmeğe çalışmışsa ona yapacağını biliyordu.

İlgisizmiş gibi görünerek :

- Galiba benden söz ediliyormuş o gazetede, dedi. Öyle mi ha? Sen ne düşünüyorsun bu konuda sevgilim?

Gömleğini çıkardı, Muffat yazıyı okuyup bitirinceye dek çırılçıplak bekledi. Fauchery Altım Sinek adlı yazısında bir genç kızın hikâyesini anlatıyordu; dört beş kuşaktan bu yana sarhoş bir ailenin kızıydı bu, bütün bu süre boyunca yoksulluk ve içkiden bozulan ve veraset yoluyla geçen bu kan, bu kızda kadınlarda görülen bir sinirliliğe dönüşmüştü. Şehrin dış mahallelerinden birinde, kaldırım üstünde büyümüştü; uzun boylu, güzel, nefis tenliydi; tıpkı gübrede yetişmiş bir çiçek gibi; aralarından çıktığı baldırı çıplaklar ve yüzüstü bırakılmışlardan öç alıyordu. Onunla birlikte halkın arasında yaygın olan ahlâksızlık aristokrasiye sıçrayıp onu da bozuyordu. Tabiat kuvveti, yok edici bir maya halini alıyor, kendisi istemeden, beyaz baldırları arasında Paris'i bozuyor, parçalıyor kadın gibi parmağında çeviriyordu. Makalenin sonunda pislikten havalanıp, yol kıyılarında hayvan leşleri üzerinde uçşan, vızıldayan, oynaşan, mücevher pırıl-tısıyla parlayan, pencerelerden saraylara girip üstlerine konduğu adamları zehirleyen güneş renginde bir sineğe benzetiliyordu bu kadın.

Muffat, başını kaldırdı; gözlerini ocaktaki ateşe dikti.

- Peki ne dersin? diye sordu Nana.

Ama Kont cevap vermedi. Yazıyı tekrar okuyor gibiydi. Başından omuzlarına doğru buz gibi bir şey aktı.

Oradan oraya sıçrayan cümleleri, umulmadık derecede kelime

EMİLE ZOLA

217

bolluğu, düzensiz yaklaşımlarla hınzırca yazılmış bir yazıydı bu. Bununla beraber yazıyı okur okumaz birkaç aydan beri içinde kımıldayan o hiç hoşlanmadığı şeylerin uyandığını hayretle gördü.

O zaman başını kaldırdı. Nana kendinden geçmişçesi-, ne vücudunu seyrediyordu. Boynunu büküyor, sağ kalçasının üstündeki koyu renk lekeye aynada dikkatle bakıyordu; parmağının ucuyla bu lekeye aynada dikkatle bakıyordu; parmağının ucuyla bu lekeye dokunuyor, onu da güzel buluyordu besbelli. Sonra o kötü çocukluk merakına kapılarak vücudunun diğer bölümlerini incelemeye başladı. Kendine baktıkça hayret ediyordu; erinliğe yeni eren bir genç kızın şaşkınlığı vardı halinde. Yavaş yavaş Venüs'inkini andıran gövdesini daha belirgin bir hale getirmek için kollarını açtı; belini büktü, sırtına, önüne baktı; boğazının ve kalçalarının yuvarlaklığına daldı gözleri. Sonra dizlerini birbirinden ayırarak sağa sola sallanmaya, vücudunu döndürmeye başladı; göbek atan bir çenginin hareketleriyle kendinden geçmiş gibiydi.

Muffat genç kadını seyre dalmıştı. Onun bu halleri ürkütüyordu kendisini. Gazete elinden yere düştü. Her şeyi açık seçik gördüğü o dakikada kendinden tiksiniyordu. Olan olmuştu: üç ayda hayatını alt üst etmişti; şimdi bu pisliğin iliklerine kadar işlediğini hissediyordu; böyle bir şey olabileceğini hiçbir zaman, düşünemezdi. Şu anda bütün benliği çürümekteydi. Kötülüğün meydana getirdiği zararları bir an düşündü. Bu mikrobun nasıl kendini zehirlediğini, yuvasını dağıttığını, toplumun bir köşesini çatırdatıp çökerttiğini görüyordu. Ama gözlerini bir türlü genç kadından ayıramıyor, içini onun çıplaklığının verdiği tiksinti ile doldurmak istiyordu.

Nana hiç kımıldanmıyordu artık. Kolunu ensesinin altına uzatmış, bir elini öteki eliyle tutuyordu, başını arkaya devirmiş, dirseklerini birbirinden ayırmıştı. Muffat kadının yan kapalı gözlerini, birbirlerinden hafifçe ayrılmış dudaklarını, yüzündeki sevişme hazzı içindeki gülüşünü seyredirken kendinden geçiyordu.

Çözülen sarı saçları, bir dişi arş-

218

NANA

lanın yelesi gibi kaplamıştı sırtını. Böyle uzanmış, gerilip ya-tışıyla, bir savaşçı kadının sağlam

kalçalarının, sert boğazının, ipek gibi teninin altındaki güçlü kaslarının manzarasını seyrettiriyordu kanta. Yalnız omuzunda ve kalçasında hafif bir kıvrım meydana getiren bir çizgi uzanıyordu bir dirseğinden ayağına kadar. Muffat şimdi bu çıplak vücudun, yandan görünüşünü, sarışın tenini kıvrımlarını mumların ışığında yaldızlanarak ipek parıltısıyla yansılanan yuvarlaklıklarını seyre dalmıştı. Bir yandan da, kutsal kitabın şehvet kaynağı vahşi bir hayvan diye anlattığı kadından nefretini hatırladı. Nana'nın vücudu tüylerle, sarışın bir tüy örtüsüyle kaplıydı, kadife gibi. Kalçalarında, dolgun butlarında dişiliğini gölgeleyen iç gıcıklayıcı bir örtü vardı sanki; hayvanca bir şeydi. Altın vücutlu bir hayvan, bilinçsiz bir güçtü bu. Kokusuyla dünyanın havasını bozan bir şeydi. Muffat, gözünü, büyülenmiş gibi hiç ayırmadan bakıyordu ona. Sonra görmemek için gözlerini kapıyor. Ama hayvan, gittikçe büyüyen karanlıkların derinliğinde, bütün korkunçluğu ile ve ulaşılmaz ölçülere bürünerek, belirliyordu yine. Bütün çıplaklığıyla, orada, gözlerinin önündeydi.

Bu sırada Nana kıvranıyor, tortop oluyordu yattığı yerde. Vücudundan bir sevişme ürpertisi geçmiş gibiydi. Gözleri hafifçe nemli, kendini daha da küçük göstermek için büzülüyordu sanki. Sonra ellerini birbirinden ayırdı, hafifçe göğsüne doğru kaydırarak, sinirli sinirli memelerinin üstüne bastırdı. Tatlı bir şehvet duygusuyla gerindi, yüzünü sağa sola çevirerek yanaklarını omuzlarına sürttü. Her şeyi yiyip yutmaya hazırmış gibi açılan ağızından, bütün vücuduna yakıcı bir isteğin soluğu yayılıyordu. Dudaklarını uzatarak, koltuk altına yakın yerden göğsünü uzun uzun öptü, ayna da kendini böyle öpen öteki Nana'ya da gülümsüyordu bir yandan.

Muffat, derin derin ve bıkkınlıkla içini çekti. Bu kadının kendi kendine zevk yaratması çileden çıkartmıştı onu. Birden sanki bütün düşüncelerini bir kasırga söküp götürmüş gibi yerinden fırladı. Nana'yı kucakladığı gibi, çok kaba bir hareketle halının üstüne bıraktı.

EMİLE ZOLA

219

Genç kadın :

- Bırak beni canımı acıtıyorsun! diye bağırdı.

Adam, yenik düştüğünün farkındaydı. Bu kadını budala, iğrenç ve yalancı buluyordu ama zehirlenmiş olduğunu bildiği halde bile yine istek duyuyordu ona.

- Oh! Budalaca bir şey bu yaptığın! dedi öfkeyle Nana. Muffat kendisini bıraktığı zaman.

Biraz sonra Nana sükûnet bulmuştu. Şimdi Muffat gidecekti. Kadın üstüne dantelli bir gecelik geçirdi; gidip ocağın karşısında yere oturdu. Severdi böyle oturmaya. Fauc-hery'nin yazısı hakkındaki düşüncesini yeniden sorunca, Muffat bir kavga çıkmaması için belirsiz bir cevap verdi. Kaldı ki, Fauchery ile bir yerlerde buluştuğunu söylemişti. Bundan sonra genç kadın, Kontu nasıl sepetleyeceğini düşünmeye başladı. Bunu nezaket ölçüleri için yapmak istiyordu. Çünkü, hep iyi kalpli bir kız olarak kalmıştı. Başkalarına azap vermekten hoşlanmıyordu; kontun boynuz taktığını düşününce üstelik bir acıma duymaya başlamıştı ona karşı.

- Demek karın yarın sabah gelecek öyle mi? diye sordu.

Muffat bir koltuğa serilmişti. İçi geçmiş gibi bir hali vardı, kollarında, bacaklarında yorgunluk duyuyordu. Nana eiddi bir tavırla onu süzerken kafasından da bir şeyler geçiriyordu. Bir araya toplanan dantellerinin üzerine şöyle yan oturmuş, eliyle çıplak ayağını tutarak, durmadan hızla çevirip duruyordu.

- Evleneli çok oldu mu? diye sordu. Kont :

- Ondokuz yıl; diye cevap verdi:

- O!... Peki karın iyi davranıyor muydu sana karşı; iyi geçiniyor muydunuz?

Muffat sustu. Sonra canının sıkılmış olduğunu belli eden bir sesle :

220

NANA

- Biliyorsun ki bu şeylerden söz etmemeni rica etmiştim senden.

- A! Neden acaba? diye içerlemiş gibi Nana bağırdı. Kendisinden söz etmekle karını yiyecek değilim ya! Bütün kadınlar aynı hamurdan yapılmıştır azizim...

Daha ileri gitmekten çekinerek sustu. Ama, şöyle yüksekten bakan bir tavır takındı; kendinin, iyi bir insan

olduğuna inanıyordu da... Öte yandan eğlenceli bir şey aklına gelmişti. Gülümseyerek Muffat'yı süzdü.
Sonra :

- Söylesene, Fauchery'nin senin için yazdığı söylentiyi, anlatmadım mı sana? Ne yılan heriftir O! Bunun için kızmıyorum ona, böyle bir yazı yazılabilir; ama yine de gerçekten bir yilandır bu Fauchery. Şimdi daha yüksek sesle gülmeye başlamıştı. Ayağını bıraktı, sürünerek konta sokuldu, boynunu dizine yasladı.

- Düşün bir kere... Dediğine göre daha evlenmeden önce karınla yatmışsın sen... yattın mı?.. Söylesene... Sahiden doğru mu bu?

Gözünü gözünün içine dikerek adamı konuşturmak istiyor, bu sırrı öğrenmek için elleriyle omuzlarından tutarak onu sıkıştırıyordu.

Kont ciddi bir tavırla :

- Her halde oldu böyle bir şey; dedi.

Bunun üzerine, Nana kahkahadan kırılarak Muffat'nın ayaklarının dibine serildi; arada bir de eliyle dizine vuruyordu. Bir yandan da :

- Oh, bulunmaz bir şey bu... Eşsiz adamsın sen.. Ah zavallı nonoşum görmeliydi seni, kim bilir ne kadar beceriksizdin! Bu işi bilmeyen bir adamın hali o kadar eğlencelidir ki... Ah, görmeliydi sizi... Bari iyi oldu mu? Anlatsana biraz canım! Yalvarırım sana anlat!

Adamı, ayrıntılara kadar öğrenmek için soru yağmuruna tutarak bunaltıyordu. Öylesine sarsılarak, kahkahalarla gülüyordu ki geceliği omuzlarından kayıyor, ocağın alevleri-

EMILE ZOLA

221

nin ışığıyla yaldızlanan çıplak vücudu meydana çıkıyordu. Kont yavaş yavaş, gerdeğe girdiği geceyi anlatmaya başlamıştı. Artık bundan hiçbir rahatsızlık duymuyordu. Sonunda bilinen bir deyimle «karısını nasıl mahvettiğini» anlatmak kendisinin de hoşuna gitmişti. Sadece hâlâ bir utanç duygusu kaldığı için, kelimeleri seçerek kullanıyordu. Dediğine göre nefis bir vücudu vardı kontesin ama buz gibi soğuktu.

- Oh, dedi gevşekçe; kıskanman için hiçbir sebep yok onu.

Nana gülmüyordu artık. Yine eski yerine döndü, sırtını ateşe verdi; dizlerini iki elinin arasına alarak çenesini dayadı. Sonra ciddi bir tavırla :

- Bir erkeğin, ilk gece karısının yanında beceriksiz olması önemli bir şey değil şekerim; dedi.

Kont hayretle :

- Neden? diye sordu.

- Çünkü, diye ukalaca bir eda ile söze başlamıştı Nana.

Ders verir gibi, başını sallayarak konuşuyordu. Ama daha açık konuşmaya yanaştı.

- Biliyor musun ben hatırlıyorum bu işin nasıl olduğunu?.. Eh, şunu diyeyim şekerim; kadınlar erkeğin beceriksiz olmasından hoşlanmazlar. Bir şey söylemezler... Anlarsın ya... Utanma filân diye bir şey var... Ama şuna inan ki, içlerinden epey şey geçirirler... Sonra, eğer erkek bu işi beceremezse başkasıyla yoluna koymayı araştırırlar... İşte böyle, aslanım.

Kont bu sözlerden bir şey anlamamış gibi görünüyordu. Bunun üzerine Nana daha açık konuştu.

Arkadaşça, bir ana öğüdü verir gibi, iyi yürekliliğinden bu dersi veriyordu ona. Kontun boynuz taktığı öğrendiği andan beri bu sır rahatsız ediyordu kendisini. Bunu Muffat'ya açmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu.

222

NANA

- Aman! Kalkmış beni ilgilendirmeyen şeylerden söz ediyorum; dedi. Söylüyorsam herkesin mutlu olmasını istediğim için... Sohbet ediyoruz öyle değil mi? Haydi açıkça konuş. Sustu; oturuşunu değiştirdi. Sırtı yanmıştı.

- Çok sıcak değil mi? dedi. Sırtım kavruldu... Biraz da karnımı yakayım... Ağrılara iyi gelir.

Gerdanını ateşe uzattı, ayaklarını altına kıvırdı:

- Yani karınla yatmıyor musun artık? diye sordu. Muffat, kadının çingar çıkartmasından korkarak :

- Vallahi yatmıyorum; diye cevap verdi.

- Peki ama onun tahtadan bir yaratık olduğunu mu sanıyorsun?

Muffat, evet der gibi, başını önüne eğdi.

- Beni bunun için mi seviyorsun? Cevap versene! Kızacak değilim.

Kont yine başıyla cevap verdi.

- Pekiyi öyleyse... Ben de böyle düşünüyordum zaten. Yerat teyzemi tanıyorsun değil mi? Buraya gelince, evinin karşısındaki manavın hikâyesini anlatır ona... Düşün bir kere bu manav... Of! Ne kadar da yakıyor insanı bu ocağın ateşi. Vücudumu döndürmem gerek. Şimdi sol yanımı yakayım.

Kalçasını atâşe uzatırken acayip bir şey geçti kafasından. İyi yürekli saf bir kadın olarak kendi kendisiyle alay etmeye başladı. Vücudunu bu kadar tumbul ve alevler yansıdıkça pespembe görmekten büyük bir zevk duyarak :

- Baksana bir kaza benzemiyor muyum ben?... Evet evet şişe geçirilmiş bir kaz... Dönüyorum, dönüyorum... Kendi yağımda kızarıyorum.

Yine kahkahayı salıvermişti. Bu sırada bir takım sesler, açılıp kapanan kapı gürültüleri duyuldu. Muffat hayret ederek ne olduğunu sormak ister gibi genç kadının yüzüne baktı. Nana ciddileşmiş, kaygılı bir hal almıştı. Her halde bu Zoe'nin kedisi, şu her şeyi kırıp döken Allanın cezası

EMİLE ZOLA

223

hayvandı. Saat gece yarısını geçiyordu. Nereden esmişti aklına şu boynuzlusunu mutlu etmeye çalışmak? Öteki adam beklediği için buna hemen yol vermeliydi.

Nana'yı bu kadar nazık gördüğü için kont tatlı bir sesle:

- Ne diyorsun? dedi.

Fakat Nana, kontu sepetlemeyi aklına koyduğu için birden dikildi; lâfını esirgemeyerek :

- Evet! İşte şu manavla karısından söz ediyordum: dedi. Evet dostum, hiçbir zaman el değdirmemişler birbirlerine! Kadın uzak duruyormuş; adam beceriksizmiş... Öyle ki, karısını tahtadan yapılmış sanarak orospularla düşüp kalkmaya başlamış; bu kadınlar da ona her çeşit pisliği aşılamışlar. Öte yandan karısı da, enayi kocasından açığız oğlanlarla işi pişirmiş... Eh işte bu böyledir daima; karı koca anlaşmamışsa, ne olur, iyi bilirim bunu ben!

Muffat'ın benzi sapsarı kesildi. Nihayet kendisine taş atıldığını anlamıştı. Nana'yı susturmak istedi. Ama o öfkesini yenemiyordu.

- Hayır, rahat bırakın beni! Eğer ahmaklık etmeseniz, karılarınızla da, bizimle olduğu gibi iyi anlaşırınız. Karılarınız da kuş beyinli şeyler olmasaydı sizi ellerinin altında tutabilmek için, bizim gibi, zahmete sokarlardı kendilerini... Bütün bunlar yol yordam meselesi... İşte yavrum, benden sana öğüt...

Muffat sert bir tavırla :

- Namuslu kadınları ağzınıza almayın. Tanımazsınız onları siz; dedi.

- Ben tanımam ha!... Bırak ki temiz şeyler değildir sizin şu namuslu kadınlarınız! Bahse girerim, bir teki bile benim gibi kendini size göstermeye cesaret edebilir mi... Şu namuslu kadınlar, demiyor musun, gerçekten güleceğim geliyor! Beni daha fazla kışkırtma, sonradan pişman olacağım şeyleri söyletme bana.

224

NANA

Kont, hiç cevap vermedi, yalnız dudaklarının arasından bir küfür mırıldandı. Nana'nın benzi attı. Bir şey söylemeden bir kaç dakika konta baktı. Sonra o berrak sesiyle :

- Ne yapardın karın aldatsaydı seni? diye sordu.

Adam, çok fena şeyler yapabileceğini anlatmak ister gibi bir jest yaptı.

- Ya peki ben aldatırsam? Muffat omuz silkerek :

- Ha, sen mi? dedi.

Aslında Nana kötü yürekli değildi. Daha konuşmalarının başında, boynuz taktığını yüzüne vurmak istememişti. Bu konuda sakın bir şekilde bu sırrı ona açmak isterdi. Ama şimdi Muffat çileden çıkartmıştı

kendisini; bir son vermeliydi bu işe.

- Peki öyleyse yavrum.. Evimde ne işin var anlamıyorum... İki saattir canımı sıkıp duruyorsun... Haydi Fauc-hery ile iş beceren karının yanına git artık. Evet; doğruca Taitbout sokağında soluğu al... Hani şu Provence sokağının dönemecinde... Bak sana adresini de veriyorum.

Sonra, Muffat'ın kafasına tokmak indirilmiş gibi ayakta sallandığını görerek, zafer kazanmışçasına :

- Namuslu kadınlar, bizim işimize karışır da sevgililerimizi elimizden almaya kalkarlarsa... Görecekləri vardır, bu namuslu kadınların...

Fakat sözünü bitiremedi. Muffat korkunç bir hareketle yakaladığı gibi Nana'yı yere fırlattı. Sonra ayağını, topu-ğuyula kafasını ezerek susturmak ister gibi havaya kaldırdı. Genç kadın dehşetli bir korkuya kapılmıştı... Muffat, çıldırmış gibi olduğu yerde tepinmeye başlamıştı. Adamın, söyleyecekleri boğazında düğümlenerek susması, genç kadına gözlerini yaşartacak kadar dokunmuştu. Büyük bir pişmanlık duyuyordu. Sonra ocağa sağ yanını çevirirken Muffat'ın gönlünü almak için:

- Yemin ederim ki şekerim, bunu bildiğini sanıyordum. Belki de doğru değildir. Ben uydurmadım bunu.

Bana böy-

EMILE ZOLA

225

le söylediler, her yerde konuşuluyor; ama neyi ispat eder ki bu. Haydi canım sen de, üzme kendini. Erkek olsam, kadınlara metelik vermezdim ben! Görüyorsun ya kadın dediğinin yükseği de alçağı da bir: zevkine düşkündür hepsi de.

Sözlerinin adam üzerindeki acı etkisini azaltmak için veryansın ediyordu kadınlara. Ama kontun bu sözleri duyduğu yoktu. Ayağını sürüyerek, potinlerini ve redingotunu giydi. Bir süre daha ayaklarını yere vurdu.

Sonra, sanki nihayet kapıyı bulabilmiş gibi çıkıp gitti. Nana çok üzülmüştü.

Kendi kendine :

- Eh! Uğurlar olsun! diye söylendi. Bu adam böyle bir şey söylendiği zaman yine de terbiyeli davranıyor!... Ben de kalkmış dövünüyorum! Önce ben sözümü geri aldım; yeterince özür diledim sanırım... Sonra da canımı sıkıp duruyordu burada!

Ama yine de canı sıkılmıştı. İki eliyle bacaklarını kaşıyordu. Eh olan olmuştu artık...

- Adam sen de! Boynuz takmışsa benim kabahatim değil ya bu! diye mırıldandı.

Sonra kızarmış bir bıldırcın gibi bütün vücudunu ısıttıktan sonra, yatağına girdi. Zili çalıp Zoe'yi çağırdı ve mutfakta bekleyen öteki adamı göndermesini söyledi.

Sokağa çıkınca, Muffat sert adımlarla yürümeye başlamıştı. Yeniden sağnak halinde yağmur yağıyordu.

Başını havaya kaldırınca is renkli bulutların ayın önünden geçtiğini gördü. Bu saatte, Hausmann

bulvarında pek az kimseye rastlanırdı. Opera şantiyelerinin yanından geçti: daha karanlık yerlerde

yürümek istiyor ve hep kopuk kopuk şeyler mırıldanıyordu. Yalan söylüyordu bu kadın. Yalanı ahmaklığı

ve kötülüğü yüzünden uydurmuştu. Ayağının altında kafasını ezmeliydi. Ne olursa olsun çok utanç verici

bir şeydi bu. Artık bir daha onu göremez, ona dokunamazdı; yoksa çok alçak bir insan olmalıydı.

Boğulacakmış gibi derin derin soluk alıyordu. Ah! şu çıplak canavar, şu her yanını ateşte kızartan dişi kaz; kırk yıldır saygı duyduğu ne varsa

226

NANA

salyalarını akıtmıştı üstüne! Ay, bulutlardan sıyrılmıştı, şimdi ıssız caddeye beyaz bir örtü serilmiş gibiydi.

Korktu, hıçkırarak ağlamaya başladı: Sonsuz bir boşluğa yuvarlanmış gibi şaşkın bir haldeydi.

- Allahım! diye kekeleydi; bitti, her şey bitti artık.

Caddelerde, evlerine gecikenler hızlı hızlı yürüyorlardı. Bu kadının anlattıkları, durmadan ateşler içinde

yanan kafasını kurcalıyordu. Olaylar üzerinde serin kanlılıkla düşünmek istiyordu. Kontes bayan de

Chezelles'in şatosundan sabahleyin dönmüş olmalıydı. Aslında, bir akşam önce gelip geceyi bu adamın

yanında geçirmesine hiçbir şey engel olamazdı. Şimdi, Fondettes'de buldukları günlerle ilgili bazı ufak

tefek olayları hatırlıyordu. Bir akşam ağaçların altında birdenbire Sabine'in karşısına çıkmıştı; karısı o

kadar heyecanlıydı ki hiçbir şey söyleyememişti. O adam da yanında mıydı yoksa? Düşündükçe Nana'nın

anlattıklarının doğru olabileceğini kabul ediyordu. Sonunda da bunu hem tabii hem de zorunlu buldu. Kendisi bir yosmanın yanında, gömleğini giyerken, karısı âşığının odasında soyunmakta olabilirdi; bundan daha sade ve akla yakın bir şey olamazdı. Böylece düşünerek soğukkanlılığını elden bırakmak istemiyordu. Şimdi bu ona etrafındakileri de çekip içine alarak sürükleyen bir şehvet çılgınlığı gibi görünüyordu. Kafasında ateşli hayaller canlanmıştı. Nana'nın çıplak vücudunu hatırlarken, Sabine çırılçıplak gözlerinin önünde belirdi. İki kadını da aynı istek kasırgası ile saran bu görüntü, ikisini aynı hayasızlıkla birbirine benzeterek, Muffat'ı sarstı; yürürken düşecek gibi oldu. Bir kahveden çıkan bazı kadınlar, gülererek dirsek vuruyorlardı ona. O zaman yeniden hıçkıra hıçkıra ağlamak geldi içinden. Gözyaşlarını herkese göstermemek için daracık karanlık bir sokağa, Rossini sokağına saptı; orada ıssız evlerin önünden geçerek bir çocuk gibi ağladı.

Boğuk bir sesle :

- Bitti, bir şey yok artık; her şey bitti! diyordu.

EMİLE ZOLA

227

Öyle katıla katıla ağlıyordu ki, göz yaşlarıyla ıslanan elleriyle yüzünü kapatarak sırtını bir duvara dayadı. Bir ayak sesi duyunca uzaklaştı oradan. Herkesten öylesine utanıyor, öyle bir korku duyuyordu ki geceleyin sokakları arşınlayan yersiz yurtsuz birinin kaygılı yürüyüşü ile gidiyor, gidiyordu. Kaldırımında biriyle karşılaşınca, sanki, başına gelen-'leri omuzlarının sallantısından anlayacakmış gibi, kayıtsızca yürümeye çalışıyordu. Grange-Bateliere sokağından geçip FauborgMonmartre sokağına kadar gelmişti. Birden pırıl pırıl ışıklarla karşılaşınca şaşırıldı, geri döndü. Bir saat kadar, en karanlık köşelere sokularak o mahallede dolaştı durdu.

Şüphesiz bir yere varmak istiyordu ve ayakları, bir sürü dönemeçten sonra hep oraya doğru götürüyordu kendisini. Nihayet bir sokağın köşesinde başını kaldırıp yukarıya baktı. Gelmişti. Taitbout sokağı ile Provence sokağının köşesiydi burası. Beş dakikada gelebileceği bu yere, kafasının acılı uğultuları arasında ancak bir saatte varabilmişti. Bir ay önce, bir sabah Tuileries'de verilen bir balo için yazdığı yazıda, kendi adından da söz ettiği için Fauchery'ye teşekkür etmek üzere buraya geldiğini hatırladı. Gazetecinin dairesi asma kattaydı. Evin küçük dört köşe pencereleri bir dükkânın çok büyük tabelâsının arkasında kalıyordu. Sol taraftaki son pencerenin aralık perdelerinden kuvvetli bir ışık şeridi uzanmaktaydı. Bir şeyler bekleyerek, gözleri hep bu ışık şeridinde, düşüncelere daldı.

Ay kaybolmuş, gökyüzü koyu bir karardığa bürünmüştü; dondurucu bir çiğ yağıyordu şimdi. Taitbout ve Provence sokakları yer yer havağazı fenerlerinin ışıklarının meydana getirdiği sarımtırak bir buğunun içinde uzayıp gidiyordu. Muffat olduğu yerde durmuştu. Fauchery'nin odasıydı burası. İçini hatırladı, duvarlarına kırmızı bir kumaş gerilmiş bir oda. Dipte Louis XIII. stilinde bir karyola. Lâmba sağda, şöminenin üstünde olmalıydı. İki de yatağın içindeydiler herhalde. Çünkü hiçbir insan gölgesi göze çarpıyordu. Perdelerin arasından sızan ışık çizgisi, tıpkı bir gece

228

NANA

kandilinin yansıması gibi öyle olduğu gibi duruyordu. Şimdi gözleri hep yukarıda bir plân kuruyordu kafasında: sokak kapısının zilini çalıyor, kapıcının seslenmesine aldırış etmeden yukarıya çıkıyor, kapıları omuz vurarak açıyor, ikisini yatağın içindeyken bastırıyor, kollarını birbirinin boynundan ayırmaya vakit bırakmadan atılıyordu üstlerine. Ama bir an yanında silâh olmadığını hatırladı; sonra ikisini de boğmayı tasarladı. Plânını yeniden ele alıyor, daha da işliyordu. Her an bir belirti, emin olmak için bir şeyler bekliyor gibiydi. Eğer o anda bir kadın gölgesi belirseydi kapıyı çalacaktı. Ama yanılmış olabileceği düşüncesiyle buz kesiliyordu bütün vücudu. Ne diyecekti? Yeniden içinde şüpheler belirdi. Karısı bu adamın yanında olamazdı. İmkânsız, inanılmaz bir şeydi bu. Bununla birlikte, gittikçe derin bir uyuşukluğa gömülerek hep odada duruyor; gözlerini diktiği noktadan hiç ayırmadan, büyülenmiş gibi bekliyordu. Yağmur başlamıştı. O sırada iki gece bekçisinin o tarafa doğru geldiğini gördü; sığındığı kapının önünden ayrılmak zorunda kaldı. Sonra adamlar uzaklaşınca, sırlıklam, titreyerek yine eski yerine döndü. O ışık şeridi hep öyle pencerede yukarıdan aşağıya uzanmaktaydı. Tam oradan ayrılacağı sırada, içerden bir

gölge geçti. Ama bu o kadar çabuk olmuştu ki, yanıldığını sandı. Sonra ardı ardına başka gölgeler de koştu birbiri ardınca, odanın içinde bir gidiş geliş vardı. Muffat, kaldırımında hep öyle mihlanıp dururken, midesinde dayanılmaz bir yanma duyuyordu, ne olduğunu anlamak için bekledi. Kol ve bacak gölgeleri belirip kayboluyordu: İri bir el bir su testisi gölgesiyle dolaşıp duruyordu. Net olarak bir şey gördüğü yoktu. Yalnız bir kadın saçının topuzunu görür gibi olmuştu. Şimdi bunu düşünmeğe başladı. Sabine'in topuzu olduğu söylenebilirdi; ama ensesi biraz daha kalın görünüyordu. Şu anda bir şey bilemezdi, bir şey yapamazdı. Korkunç bir bunalım içinde midesinde öyle dayanılmaz bir ağrı duyuyordu ki, yoksul bir adam gibi titreyerek, acısını dindirmek için kapıya yaslandı. Sonra, gözlerini o pencereden hiç ayırmadan dururken öfkesi

EMİLE ZOLA

229

bir ahlâkçının duygularında eridi: kendisini milletvekili olmuş gibi görüyordu. Meclis kürsüsünden sefahate, zevke düşkünlüğe karşı yıldırımlar yağıdırıyor, bu yüzden memleketin başına felâketler geleceğini haykırıyordu. Fauchery'-nin zehirli sinek konusundaki yazısını yeniden yazıyor ve Roma'nın son günlerindeki âdetleriyle bir toplumun yasaya-' mayacağını söylüyordu. Bu düşünceler onu rahatlattı. Şimdi gölgeler kaybolmuştu. Şüphe yok, tekrar yatmışlardı. O hep bakıyor, öylece bekliyordu. Saat üçü, sonra dördü vurdu. Yağmur başlayınca kapının içine sığınıyordu; bacaklarından sular sızıyordu. Artık kimse geçmiyordu sokaktan. Zaman zaman budalaca bir inançla, o ışık şeridine sürekli olarak bakmaktan yorulan gözleri kapanıyordu. İki kere daha odanın içinde yeniden gölgeler koşuşmaya o koca testiye dolaştırmaya başlamıştı, iki kere daha yine odaya sükûnet çökmüş, lâmba yine o gece kandili gibi hafif aydınlığını serpmişti. Şüphe yok ki bu gölgeler artıyordu. Kaldı ki, tam harekete geçeceği sırada bir düşünce Muffat'ı durdurdu: kadının çıkmasını beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Sabine'i çok iyi tanıyabilirdi. Bundan daha sade bir şey olamazdı. Hiçbir rezalete meydan vermeden gerçeği öğrenebilirdi. Sadece burada beklemesi yeterdi bunun için. İçini alt üst eden bütün duygular arasında şimdi yalnız gizli bir öğrenmek ihtiyacı duyuyordu. Ama, can sıkıntısından bu kapının önünde uyuklamağa başlamıştı. Kendini oyalamak için daha kaç saat beklemesi gerektiğini hesaplamaya koyuldu. Sabine saat dokuzda doğru istasyonda bulunmalıydı. Böylece daha dört buçuk saati var demektir. Adeta sabır taşı kesilmişti; bütün gece boyunca bekleyişinin sonsuzluğa kadar gideceğini düşünerek derin bir haz duyuyor gibiydi. Hiç kımıldamayacaktı yerinden.

Birden o ışık şeridi siliniverdi. Bu çok sade olay Muffat için adeta umulmadık bir felâket, can sıkıcı ve duygularını alt üst eden bir şey olmuştu. Belli ki lâmbayı söndürmüşlerdi, uyuyacaklardı. Bu saatte akla yakın bir şeydi bu. Ama bu onu öfkelenirdi, bu karardık pencere artık ilgilen-

230

MANA

dirmiyordu kendisini. Bir çeyrek saat kadar daha baktı, sonra yorularak kapıdan ayrıldı, kaldırımında bir kaç adım yürüdü. Saat beşe kadar gidip gelerek dolaştı; arada yukarıya bir göz atıyordu. Pencere hep öyle kapkaranlıktı. Bir aralık, acaba gölgelerin hareketlerini bir rüyada mı görmüştüm, diye sordu kendi kendine. Yorgunluktan bitkin bir haldeydi; o sokağın köşesinde niçin beklediğini unutuyor, zaman zaman ayağını bir kaldırım taşına çarparak, vücudu soğuktan donmuş bir adamın ürpertisiyle silkiniyordu. Bu kadar kaygılanmak zahmetine değmez diye düşünüyordu. Yukarıdakiler mademki uyuyorlardı, varsın uyusunlardı. Ne diye karışmalıydı onların işlerine? Ortalık kapkaranlıktı, kimse ne olup bittiğini hiçbir zaman bilemezdi. Şimdi artık bütün düşünceleri uçup gitmiş, merakı bile kalmamıştı; içinde bir yerlere kendini avutarak buna bir son verme isteği doğdu. Soğuk gittikçe artmıştı, sokakta dolaşmak dayanılmaz bir azap halini alıyordu; iki kere uzaklaştı, sonra yine ayağını sürüyerek döndü, sonra daha uzağa gitti. Artık her şey bitmişti, bulvara kadar indi ve bir daha geri dönmedi.

Şimdi sıkıcı bir gezinti başlamıştı sokaklarda. Duvar diplerinden giderek yürüyordu. Taşlarda topuklarının gürültüsü büyüyor, her havagazi fenerinin altından geçişinde gölgesinin büyüyüp küçülüşüne bakıyordu. Bu yürüyüş onu oyalıyor, avutuyordu. Sonradan, geçtiği yerleri hiç hatırlayama-mıştı; değirmi bir alanda saatlerce dönüp durmuş gibi geliyordu ona. Çok net olarak tek bir şeyi hatırlıyordu. Nasıl olduğunu

anlamadan Panorama pasajının parmaklıklarını iki eliyle tutup yüzünü yapıştırdığını hatırlamıştı. Sarsılmıyordu bu parmaklıkları, sadece pasajın içini görmeye çalışıyordu. Yüreği büyük bir heyecanla kabarmıştı. Ama hiçbir şeyi farketmiyordu. İssiz galeride koyu bir karardık dalgalanıyordu. Saint-Marc sokağından gelen bir rüzgârla yüzüne bir mahzenin rutubeti çarpmıştı. Ama yine de direniyordu". Sonra bir rüyadan silkinir gibi kendine gelerek, bu saatte yüzünü demirlerin arasına soktuğu bu parmaklıkların önünde ne aradığını sordu kendi kendine. Yeniden o umutsuzca

EMİLE ZOLA

231
yürüyüşüne başladı. Şimdi bu karanlıklarda, ihanete uğramış olarak yapayalnız kalmanın derin kederiyle yüreği sızlıyordu.

Nihayet gün doğdu; sabah olmuştu. Ama Paris'in kaldırımı kadar pis ve kış gecelerinin ardından gelen hüzünkü bir sabahtı bu. Muffat yeni Opera inşaatının yanında yapılmakta olan geniş sokaklara gelmişti. Yağmuru içe içe, araba tekerlekleriyle oyulmuş toprak, bataklık haline gelmişti. Muffat, ayağını nereye bastığını bilmeden, ayağı kayarak sonra kendini toparlayarak yürüyordu. Vakit ilerledikçe, çöpçülerle, işlerine giden işçilerle karşılaşması ona yeniden azap veriyordu. Gelip geçenler, şapkası su içinde, üstü başı çamurlanmış, şaşkın şaşkın giden bu adama hayretle bakıyorlardı. Uzun süre inşaatlardaki iskelelerin altına saklandı. Bomboş varlığı içinde, tek düşüncesi kendisinin büyük bir perişanlığa yuvarlanmış olduğunu anlamış olmasıydı.

Şimdi Tanrı'yı düşündü. Böyle birden Tanrı'nın yardımını beklemek, insanüstü bir tesellinin özlemini duymak şaşırtmıştı onu; bu düşünce B. Venot'yu hatırlattı. Adamın o küçük tombul yüzü, bozuk dişleri gözünün önüne geldi. Aylardır yanına sokulmaktan çekindiği B. Venot, eğer şimdi kapısını çalıp kendisini kollarına atarak ağladığını görse pek mutlu olurdu. Eskiden azıcık kederlense, hayatında azıcık bir güçlükle karşılaşsa bir kiliseye girer, yüce Tanrının önünde diz çökerek, derin bir boyun eğişle yalvarırdı. Sonra, dualarının kazandırdığı yeni bir güçle ayrılırdı, ruhunun ebedi selâmeti uğruna bu dünya nimetlerini feda etmek isteğinden başka bir istek duymayarak ayrılırdı oradan. Ama artık, sadece cehennem korkusuna kapıldığı zaman kendini zorlayarak ibadet ediyordu; büyük bir gevşekliğe kaptırmıştı kendini. Nana ödevlerini savsaklamasına sebep olmuştu. Tanrıyı düşünmek hayret veriyordu ona. Neden bu korkunç bunalıma yuvarlandığı anda bütün o zayıf varlığı çöküntüye giderken Tanrı aklına gelmemişti?

232

NANA

Böyle düşünürken, güçlükle yürüyerek bir kilise araştırdı. Nerede olduğunu bilmiyordu. Nihayet, Chaussee d'An-tin sokağının köşesini dönerken Trinite'nin sonlarında, sisler arasında bir kule gözüne ilişti, bahçede bir çok beyaz heykeller vardı. Bir parkın sararmış yaprakları arasına çıplak Venüs'ler oturtulmuş gibiydi. Sundurmanın altında durarak bir an soluk aldı. Geniş merdivenlerden çıkarken yorulmuştu. Sonra içeri girdi. Kilisenin içi soğuktu. Kaloriferi bugün önce söndürülmüştü. Yüksek kubbelerini camlardan sızan bir buğu doldurmuştu. Köşeleri loşluğa gömülmüştü. Tek bir insan yoktu içeride. Sadece, bu kasvetli karanlığın içinde, uyku sersemliği ile ayağını sürüyen zangoçun pabuç sesleri duyuluyordu. Muffat, dağınık bir halde duran iskemlelerin arasına daldı; bir dualı su kabının yanı başındaki mihrap parmaklığının önünde diz çöktü: ellerini kavuşturdu; okuyacağı duaları hatırlamaya çalıştı; bütün benliği ile kendini Tanrı'ya adamak istiyordu. Ama yalnız titreyen dudaklarından, kekeleme halinde bazı kelimeler dökülüyor; düşüncesi hep dışarı kayıyor; önüne geçilmez bir zorunluluğun kırbacı altındaymış gibi, hayalinde, yine avare avare sokaklarda yürüyüp duruyordu. Bir yandan da: «Tanrım, yardım et bana! Senin adaletine sığınan kulunu yalnız bırakma! Düşmanlarımin beni mahvetmesine izin verme.» diye dua ediyordu. Ama bu yalvarışına hiçbir cevap almamıştı. Omuzlarına karanlık ve soğuk çökmüştü. Uzaktan gelen pabuç sesleri dua etmesine engel oluyordu. Bomboş kilisenin içinde başka hiçbir ses duyulmuyordu. Sonra bir iskemleye dayanarak dizlerinin üstünde doğruldu. Tanrı henüz gelmemişti buraya. Ne diye B. Venot'mn kolları arasında ağlayacaktı? Bir şey yapamazdı ki bu adam. Sonra hızlı hızlı Nana'nın evine döndü. Dışarıda ayağı kaydı; gözlerinin yaşla doluğunu hissediyordu.

Kaderine karşı öfke duymuyordu içinde; sadece zayıf ve hasta hissediyordu kendini. Çok yorulmuştu; sürekli yağmur altında sıırıslıklam olmuştu; soğuk iliklerine işlemişti. Miromesnil sokağındaki karanlık konağına dönmek aklına geldi, ama bu düşünce ürpertti onu. Nana'nın evinin kapısı açık değildi.

EMİLE ZOLA

233

Kapıcıyı bekledi. Yukarı çıkarken, içerinin ılıkliğini vücudunda hissedince gülümsedi; nihayet bu yuvada gerinip uyuyabilecekti.

Zoe kapıyı açıp da kontu karşısında görünce hayret ve kaygı ile irkildi. Dediğine göre hanımı korkunç bir baş ağrısı yüzünden gözünü yummamıştı. Ama eğer uyumamışsa kendisini görebilirdi. Adam salonda bir koltuğa yığılırken hizmetçi kadın, Nana'nın odasına sessizce girdi. Nana hemen dışarı çıktı. Yataktan fırlamış, ancak bir eteklik giyecek kadar vakit bulabilmişti; yalınayaktı, saçları darmadağınikti; sevişmeyle geçen bir gecenin sonunda gömleği buruşmuş, yırtılmıştı.

Yüzü kıpkırmızı kesilerek :

- Yine mi sen? diye bağırdı.

Büyük bir öfkeye kapılarak, Muffat'ı kapı dışarı etmek için koşmuştu. Ama onu böyle bitkin, acınacak bir halde görünce yine duygulandı. Sesini biraz yumuşatarak :

- O, zavallılık; ne hale gelmişsin. Ne oldu böyle... Söylesene? Onları gözetledin, kendini harabettin ha? Adam cevap vermedi, kafasına tokmakla vurulmuş bir hayvana benziyordu. Nana, Muffat'nın karısının kendisini aldattığı konusunda hiçbir kanıt elde edemediğini anlamıştı; onu yatıştırmak için:

- Görüyorsun ya, aldanmışım. Namuslu bir kadınmış, karın. Namusum üzerine yemin ederim ki!.. Haydi-yavru, şimdi doğru evine gidip yatmana bak. Çok yorgun görünüyorsun.

Muffat, yerinden kımıldamadı.

- Haydi çek arabanı. Seni tutamam burada... Bu saatte burada kalmak niyetinde değilsin herhalde?

- Hayır; gitmeyeceğim. Yatalım... diye kekeledi.

Nana kaba bir hareket yapmamak için kendini tuttu. Sabrı tükenmişti. Bu adam aklını mı kaçırmıştı ne?

- Haydi, çek arabanı! dedi bir kere daha.

234

NANA

- Hayır, gitmeyeceğim.

Bunun üzerine çileden çıkan genç kadın avaz avaz bağırmaya başladı.

- Ama iğrenç bir şey bu!.. Bıktım senden artık. Haydi kalk, sana boynuz taktıran karının yanına git; işte şimdi söylüyorum sana bunu... Söylesene yakamı bırakmayacak mısın benim?

Muffat'nın gözleri dolu dolu oldu. Ellerini kavuşturarak:

- Yatalım; dedi.

Şimdi Nana bir anda kendini kaybetmişti, sinirinden boğulurcasına hıçkırarak ağlamaya başladı. Sabrını kötüye kullanıyorlardı yani! Bütün bu işlerle ne ilgisi vardı onun? Evet, nazikçe kendisine bir durumu öğretmek için mümkün olduğu kadar dikkat etmişti. Şimdi bu adam başına gelen felâketin acısını kendinden çıkartmak istiyordu. Yufka yürekliydi ama, o kadar uzun boylu değil!

- Allah cezasını versin! Bıktım artık! diye bağırarak, yumruğunu bir koltuğun arkahığına indirdi. Ben de sadık olmak için kendime etmediğim eziyet kalmadı... Ama, şunu bil azizim, ağızımdan çıkacak bir kelime ile yarın zengin olabilirim.

Muffat başını kaldırdı. Hayret etmişti. Bu para meselesini hiç düşünmemişti... Eğer şimdi Nana istese, bu isteğini derhal yerine getirirdi. Bütün servetini feda ederdi onun için.

Genç kadın öfkeyle :

- Hayır, çok geç artık, diye cevap verdi. İstetmeden veren erkekleri severim ben... Hayır, bir kerecik için bir milyon versen kabul etmeyeceğim yine. Bitti artık... Başka işim var... Haydi git buradan. Bir daha söyleyecek değilim. Elimden bir kaza çıkmasın.

Saldıracakmış gibi adamın üstüne doğru yürüyordu. Bu namuslu geçinen kibar adamların çileden çıkarttığı iyi yürekli bir kızın öfkesiyle bağıırırken birden kapı açıldı, Stei-

EMILE ZOLA

235

ner göründü. Artık bardağı taşıran son damla olmuştu bu. Genç kadın korkunç bir sesle bağırdı:

- Al sana biri daha!

Nana'nın haykırışı karşısında şaşkına dönen Steiner olduğu yerde durdu. Muffat'nın orada bulunuşu son derece canını sıkıyordu. Çünkü durumunun anlaşılmasından çekili-yordu. Üç aydır bundan kaçınmıştı. Konta bakmaktan çekinerek, gözlerini kırıştırtıyor, olduğu yerde sallanıyordu. İyi bir haber ulaştırmak için Paris'in bir ucundan öteki ucuna kadar koştuktan sonra bir felâketle karşılaşan bir adam gibi yüzü kıpkırmızıydı, güçlükle soluk alıyordu.

Nana kabaca :

- Sen ne istiyorsun bakalım? dedi. Steiner :

- Ben mi... Ben... Size vermeğe geldim... Hani o şeyi, diye kekeledi.

- Neyi?

Adam duraksadı, iki gün önce, Nana, bir senedi ödemek üzere kendisine bin frank getirmese bir daha evine almayacağını söylemişti. İki gündür taban tepip durmuş, nihayet o sabah bin frangı tamamlayabilmişti.

Cebinden bir zarf çıkartarak :

- Bin frangı... dedi. Nana bunu unutmuştu:

- Bin frank ha! diye bağırdı. Sadaka mı istedim ben? Hele bak şuna! Sanki metelik vermişim senin bin frankına ben!

Sonra zarfı adamın elinden alarak yüzüne çarptı. Steiner ihtiyatlı bir Yahudi olarak, güçlükle eğilip zarfı yerden aldı. Muffat, üzgün bir bakışla Steiner'e bakarken Nana yumruklarını kalçalarına dayayarak avazı çıktığı kadar bağırılmaya başlamıştı:

- Bana hakaret etmekten vazgeçecek misiniz siz bakayım! Bak senin de geldiğine pek sevindim dostum... temizlik tam olacak... Haydi, yallah! Dışarıya...

236

NANA

Sonra adamların, yerlerinden kıınıldamadıklarını görünce:

- Yani, benim enayilik ettiğimi mi söylemek istiyorsunuz? Olabilir. Ama çok canımı sıktınız artık! Hem kibar davranmaktan da bıktım! Gebersem bile, zevkimce yaşarım.

Adamlar Nana'yı yatıştırmak isteyerek yalvardılar.

- Bakın sayıyorum: bir, iki; gitmeyecek misiniz? Alın öyleyse içeride biri var.

Sert bir hareketle yatak odasının kapısını ardına kadar açtı. Steiner'le Muffat, alt üst olmuş yatağın içinde Fon-tan'ı gördüler. Fontan böyle gösterileceğini beklemiyordu. Bir bacağı havada, gömleği sarkmış, buruşuk danteller arasında o kara derisiyle bir teke gibi yuvarlanıp duruyordu. Ama pek de sarsılmış değildi, sahne sürprizlerine alışık. İlk andaki heyecandan sonra, durumu kurtarmak için yüzünü ezip bozmaya başladı, dudaklarını uzatıp, burnunu bükerek kendi deyimiyle tavşanlık etmeye başladı. O vahşi hayvan yüzünden şehvet akıyordu. Nana, bu çeşit kadınların zaman zaman çirkin erkek düşkünlüğüne kapılarak bir hafta boyunca Fontan'ı Varietes'den alıp evine getirmişti.

Bir trajedi aktrisi edasıyla eliyle komiği göstererek :

- İşte! dedi.

O zamana kadar her şeye katlanmış olan Muffat, bu hakareti hazmedemedi. Kekeleyerek :

- Orospu! dedi.

Odasına girmişken, Nana, geri dönüp son sözünü de söyledi:

- Orospu ha! ya karın?

Kapıyı olanca gücüyle çarptıktan sonra içeriden kilitledi. Yalnız kalan iki adam sessizce bakiştılar. O sırada Zoe salona girmişti. Ama adamlara kabalık göstermedi, onlarla akıllı uslu konuştu. Akli başında bir insan olarak hanımının yaptıklarını çok saçma buluyordu. Bununla birlikte onu savundu: bu fuar soytarısıyla gönül eğlendirmesi fazla sürme-

EMİLE ZOLA

237

yecetti; hevesinin geçmesini beklemeliydi. Steiner'le Muffat evden ayrıldılar. Sokakta aynı yakınlık duygusuyla sessizce el sıkıştılar. Köşeyi döndükten sonra da birbirlerinden ayrıldılar... Ayaklarını sürüyerek biri bir yana gitti, biri buyana...

Muffat Miromesnil sokağındaki konağına girerken, ka-' rısıyla merdivende karşılaştı. Başlarını çevirip bakiştılar. Kontun elbiseleri hâlâ çamur içindeydi; yüzünde hâlâ bir sefahat gecesinden dönen adamın şaşkın solukluğu vardı. Kontesin halinden de tren yolculuğu üe geçen gecenin bitkinliği okunuyordu, ayakta uyuyordu, saçları dağınıktı, gözlerinin altı morarmıştı.

VIII

Montmartre'da Veron sokağında, dördüncü katta küçük bir daire. Nana ile Fontan, paskalya çöreği yemek için ahabplarından bir ikisini buraya davet etmişlerdi. Bu yeni eve taşınmalarını kutluyorlardı böylece.

Bu iş birdenbire olmuştu; önceden tasarlanmadan, ba-laylarının ilk ateşli günleri içinde. Çingar çıkarıp da Kontla bankerı kapı dışarı ettiğinin ertesı günü Nana etrafındaki her şeyin yıkıldığını gördü. Bir bakışta durumun ne olduğunu anlamıştı: alacaklılar evin antresinde boy göstermişlerdi, onun gönül işlerine karışıyor, her şeyi satmaktan söz ediyorlardı. Eğer aklını başına toplamasaydı, kavga çıkacak, kıyamet kopacaktı dört parça eşya için. Bunun için her şeyi bırakmaya karar verdi. Kaldı ki Hausmann bulvarındaki apartmanda bunalıyordu. Pek çirkindi o büyük yıldızlı odalarıyla. Fontan'a karşı birden içinde duyduğu sevgiyle yine eski çiçekçi kız olma özlemi canlandı. Aydınlık, güzel bir odaya yerleşmeyi tasarlıyordu. Eşya olarak da hayali, pelesenk ağacından bir aynalı dolapla, mavi örtülü bir karyoladan öteye geçmiyordu. İki günde, evden çıkarabildiği biblolarını, mücevherlerini sattı ve cebine on bin franklık koyup kapıcıya bir şey söylemeden, ortadan kayboldu. Böylece erkekler gelip eteğine asılamayacaklardı. Fontan pek nazik davranmıştı. Hayır demedi: onu hareketinde serbest bıraktı. Hatta iyi bir arkadaş gibi davrandı. Adı hasise çıkmıştı ama, elindeki yedi bin frankı genç kadının on bin frankına eklemeye razı oldu. Bu onlara sağlam bir aile sermayesi olarak görünüyordu. Böylece, Veron sokağındaki iki odayı tutup, iki eski dost olarak aralarında paylaştılar. Başlangıçta bu pek tatlı olmuştu.

EMİLE ZOLA

239

Paskalya akşamı herkesten önce Bn. Lerat ile Louiset geldi. Fontan, daha gelmediği için korkularını açığa vurdu; çünkü yeğenin zenginliği tepmesinden, çekiniyordu.

Nana güzel bir hareketle ellerini göğsünde kavuşturarak:

»

- Ah teyzeciğim! Onu öyle seviyorum ki! diye haykırdı. Bu kelime son derece büyük bir etki yapmıştı.

Bayan

Lerat'nın üstünde.

İnandığını gösteren bir tavırla :

- Doğru! dedi; aşk her şeyden önce gelir.

Odaların ne kadar güzel olduğunu yine sevinçten haykı-rarak anlattı. Nana ona misafir ve yemek odasından mutfaka kadar her yeri gezdirdi. Öyle kocaman bir ev değildi ama, gıcır gıcır yeni boyanmıştı, duvar kâğıtları da pırıl pırıl yüzüne gülüyordu insanın.

Bayan Lerat genç kadınla odada bulunduğu sırada Louiset, mutfakta hizmetçinin arkasında durmuş pilicin kızartılmasını seyrediyordu. Zoe, mertçesine, hanımına bağlı kaldığından yanında kalmıştı. Bayan parasını daha sonra verirdi; bu bakımdan bir kaygısı yoktu. Hausmann bulvarındaki evin dağılışı sırasında alacaklılara kafa tutmuş, onurlu bir şekilde geri çekilmiş, eline ne geçebilmişse kurtarmış, soranlara da hanımının seyahatte olduğunu söyleyerek hiçbir adres vermemişti. O kadar ki izlenmek korkusuyla hanımını görmeye de gitmemişti. Bununla beraber o günün sabahı Bayan Lerat'nın evine koşmuştu. Çünkü yeni bir şeyler olmuştu. Bir gün önce, alacaklı döşemeci, kömürcü, çamaşırcı gelerek mühlet vermişler; eğer evine döner de akıllıca hareket ederse büyük bir avans verme teklifinde bile

bulunmuşlardı. Teyzesi Zoe'nin söylediklerini Nana'ya anlattı. Şüphesiz bu işlerin arkasında kendisine yardım etmek isteyen önemli bir kişi vardı.

Nana başkaldırarak :

- Hiçbir zaman dönmem oraya! Görülüyor ki pek iyi insanlarmış şu benim alacaklılar! Faturalarını ödemek için

242

NANA

Bosc durmadan :

- Hay Allah cezanızı vermesin! karnınızı doyurmaya bakın şimdi! Nasıl olsa vaktiniz olacak biz gittikten sonra, diye söyleniyordu.

Ama Nana yerinde duramıyordu. Coşkun bir sevişme isteğiyle yanıp tutuşuyordu, yanakları bir genç kız gibi pembe pembe olmuştu; fikir fıkır gülüyordu, sevgi akıyordu gözlerinden. Bakışlarını Fontan'dan hiç ayırmıyor; cicim, canım, şekerim diye ona tuz ya da su verirken eğiliyor, rast-gele dudaklarını gözlerini, burnunu, kulağını öpüyordu. Bu yaptığının doğru olmadığını söyledikleri zaman da ustalıklı bir taktikle boynunu büküyor, dayak yemiş bir dişi kedi uysallığı gösteriyor, sonra gizlice adamın elini tutuyor, öpüyordu. Ona mutlaka dokunmak ihtiyacını duymaktaydı. Fon-tan da sırtını kabartarak, böyle sevilip okşanmaktan pek memnun görünüyordu, hazla iri burnunu oynatıyordu. Bu bembeyaz, tombul kızın kendisine tutkunluğu karşısında o tekeye benzeyen, çirkin, soytarı suratı yayvanlaşıyor, adeta ağzı kulağına varıyordu. Zaman zaman da, derin bir zevk duyan ama nazikçe davranmak isteyen bir erkek gibi Na-na'yı öpüyordu.

Prulliere :

- E, can sıkıma başladınız artık! diye bağırdı. Haydi çekil şuradan sen!

Fontan'ı yerinden kaldırıp ve tabağını alarak Nana'nın yanına oturdu. Bunun üzerine ötekiler bağırışarak alkışladılar; kaba şakalar aldı yürüdü. Fontan, Venüs'ün ardından ağlayan Vülken'in umutsuzluğuna düşmüş gibi mimikler yapıyor, acayip bir hal alıyordu. Prulliere, çapkınlık etmeye kalkarak, masanın altından Nana'nın ayağına basmak istedi. Ama Nana, rahat dursun diye tekme indirdi. Yo hayır, bu adamla yatmaya niyeti yoktu hiç. Bir ay kadar önce, yüzünün güzelliğine kapılarak tutulacak gibi olmuştu ona. Ama şimdi nefret ediyordu. Eğer peçetesini almış gibi yaparak çimdiklemeye devam ederse bardağı suratına fırlatmaya karar vermişti.

EMİLE ZOLA

243

Ne olursa olsun iyi bir gece geçirmişlerdi. Söz kendiliğinden tiyatro'ya geldi. Şu Bordenave hergelesi gebermeye-cek miydi daha? Pis hastalıkları yeniden azmıştı, öylesine acı çekiyordu ki tutulacak yanı kalmamıştı herifin. Bir gün önce, prova sırasında Simonne'a çatmış durmuştu. Yani bu adam nalları dikse ağlayacak tek bir artist yoktu ardından^ Nana, kendisine bir rol vermeye kalkarsa, başından savacağını söylüyordu; hem artık oynamayacağını, yuvasını tiyatrodan çok sevdiğini ileri sürüyordu. Fontan'ın ne oynanan piyeste ne de provası yapılanda rolü vardı, şimdi, özgürlüğünü aşırı bir sevinçle övüyor, akşamlarını ayaklarını ateşe uzatıp, sevgili dişi kedisıyla başbaşa geçirmekten büyük bir mutluluk duyduğunu söylüyordu. Ötekiler de talihli olduğunu söyleyerek, mutluluklarını kıskanmış gibi yapıyorlardı. Sofraya paskalya çöreği geldi. İçine saklanan niyet baklası Bayan Lerat'ya çıktı. O da bunu Bosc'un bardağına koydu. Bunun üzerine ötekiler: «Kral oldun! Kral oldun! İç bakalım O» diye haykırıştılar. Bu coşkun neşe gösterilerinden yararlanan Nana, Fontan'ın boynuna sarıldı, tekrar tekrar öperek kulağına bir şeyler fısıldadı. Ama Prulliere, gülmesi arasında, bunun oyuna aykırı olduğunu, biraz da içerleyerek söylüyordu. Louiset, bitıştirdikleri iki sandalyenin üstünde uyumaktaydı. Nihayet misafirler saat bire doğru dağıldılar. Merdivende «yine görüşelim!» diye bağınış-yorlardı.

Üç hafta boyunca iki sevgili çok tatlı bir ömür sürdüler. Nana ilk ipekli entariyi giydiği ilk gençlik günlerini yeniden yaşıyor gibiydi. Pek seyrek sokağa çıkıyor, yalnızlığın, sessizliğin zevkini tadıyordu. Bir sabah, La Rochefoucauld pazarından balık almaya giderken, eski berberi Francis ile burun buruna gelince birden sarsıldı. Berber her zamanki gibi ipekli gömleği, tertemiz redingotu ile pek şıkı. Nana, şimdi ona böyle

sırtında sabahlığı, ayaklarında kaba pabuçlar ve saçları darmadağınık görüldüğü için utanç duymuştu. Am Francis her zamankinden daha da nezaketle

(*) Paskalya çöreğine «Gâteau deş Rois» (krallar çöreği) adı verilmektedir. (Çev.)

244

NANA

davranma inceliğini gösterdi. Hiçbir şey sormadı, genç kadının seyahatte olduğunu sandığını söyledi. Nana, kendisine ilk andaki sıkıntısını unutturan bir meraka kapılarak adama sorular yöneltti. Gelip geçenler, kendilerine çarptıkları için, Francis'yi bir kapı ağzına çekti; kolundaki küçük sepe-tiyle karşısında duruyordu. Tiyatrodan kaçışına ne diyorlardı? Berber de müşterisi olan kadınların kiminin şöyle kiminin böyle dediğini söylüyordu. Yani büyük bir gürültü kopmuştu ardından; gerçekten bir başarıydı bu. Ya, Steiner ne demişti? Bay Steiner'in durumu pek kötüydü, eğer yeni bir manevra çeviremezse büsbütün kötüleşecekti. Ya Dague-net? Oh! onun işi tıkrındaydı; hayatını düzene sokmuştu. Bütün bu anılarla hararetlenen Nana yine bir şeyler sormak için ağzını açacaktı; ama Muffat'nın adım söylemeye sıkıldı. Bunun üzerine Francis kendiliğinden konuştu. Konta gelince pek acıklı bir haldeydi; bayan Nana'nın gidişinden sonra o kadar büyük bir kedere kapılmıştı ki çılgın gibi, genç kadına rastlayabileceği yerlerde dolaşıp duruyordu. Nihayet, Bay Mignon kendisine rastlamış, evine götürmüştü. Bu haber, Nana'yı çok güldürdü; ama zoraki bir gülüştü bu.

- Ah! Şimdi Rose'la yaşıyor!., ama görüyorsunuz ya Francis, metelik verdiğim yok buna!.. Görüyorsunuz ya ne iki yüzlü adammış? Bir hafta bile perhez edemiyor. Oysa benden başka hiçbir kadınla yatmayacağına yemin etmişti!

Böyle diyordu ama içerlemişti.

- Artığımla geçiniyor şimdi bu Rose! Çok iyi anlıyorum; şu Steiner hayvanını elinden alışımın öcünü alıyor aklı sıra... Benim kapı dışarı ettiğim bir adamı evine almak da doğrusu ya pek akıllıca bir iş!

Berber :

- Bay Mignon meseleyi böyle anlatmıyor. Dediğine göre Kont sizi kovmuş... Evet, hem de iğrenç bir şekilde, kızıncıya bir tekme vurarak.

Birden, Nana sapsarı kesildi:

EMİLE ZOLA

245

- Ha? Ne diye bağırıldı; kıcıma tekme mi vurmuş... Bakın bu kadarı biraz fazla!... Ben kapı dışarı ettim, bu boynuzluyu! Sen de bil artık, boynuzlunun biridir bu adam; Kontesi ona herkesle boynuz taktırıyor... Şu Fauchery rezili ile bile Mignon'a gelince, o da kaldırımları aşındırıyor ka-' rısına müşteri bulabilmek için. Ama kimsenin yüzüne baktığı yok sıksıklığı yüzünden... Aman pis insanlar, ne pis insanlar! Boğulacak gibiydi. Soluk aldı.

- Yo! Böyle diyorlar ha!... Peki öyleyse! Gidip onlarla kendim konuşacağım Francis'ciğim. ister misiniz hemen beraber gidelim? Evet, gideceğim; bakalım şu kıcıma tekme yediğim yalanını söylemeye cesaret edecekler mi yüzüme karşı? Tekme ha! Kimse böyle bir şeye kalkmamış-tır şimdiye kadar. Hiçbir zaman da dövemezler beni... Bana dokunacak adamı parçalarım vallahi...

Yavaş yavaş yatışıyordu. Nihayet istediklerini söyleyebilirlerdi; poposuna bile sallamazdı bu lâfları. Bu adamlarla uğraşmak çirkefe taş atmak demektir. Ne yaptığını, ne olduğunu .kendisi iyi bilirdi. Francis, onun böyle sabahlığı ile durup kendisine açılmasından cesaretlenerek bir iki öğüt vermeye kalktı. Bir geçici hevese kapılıp her şeyi feda etmekle yanlış bir şey yapmıştı; böyle hevesler insanın hayatını bozardı. Nana başı önünde, bu kadar güzel bir kızın, kendine yazık edişinden üzüntü duyan bir adam sesiyle konuşan Francis'yi dinliyordu.

- Bu benim bileceğim şey... ama yine teşekkür ederim ilgine dostum; dedi.

Berberin elini sıkarak, balık almak üzere ayrıldı. Bütün gün bu kıcına tekme yediği hikâyeyi zihnini kurcaladı durdu. Fontan'a bile sözünü etti bunun. Kendisine bir fiske bile vurdutmayacak kadar güçlü kuvvetli bir kadın olduğunu söyleyip duruyordu. Fontan, derin düşünceli bir adam POZU takınarak, bütün erkeklerin kaba yaratıklar olduğunu, onlara karşı buna göre davranılması gerektiğini söyledi. O andan

sonra Nana gerçekten bir kayıtsızlığa büründü.

246

NANA

O akşam, on satırlık bir rolle sahne hayatına başlayan kadını görmek üzere Bouffes tiyatrosuna gittiler. Fontan tanıyordu bu kadını. Montmartre sırtlarına döndükleri zaman saat bire yaklaşıyordu. Chaussee-d'Antin sokağında adam, bir çikolatalı pasta aldı; yataklarında yediler; hava soğuktu, ocağı yakmağa da değmezdi bu saatten sonra. Yataklarının içine oturmuş, battaniyelerini dizlerine çekmiş, arkalarını yastıklarla beslemişlerdi. O akşam seyrettikleri oyuncu kadından söz ediyorlardı. Nana çirkin ve biçimsiz buluyordu bu kadını. Fontan yüzükoyun yatmış, masanın üstünde mumla kibrit kutusu arasındaki pastayı koparıp koparıp Nana'ya veriyordu. Ama sonunda kavgaya tutuştular.

Nana :

- Aman ne biçimsiz şeydi kadın... O küçücük gözler. Ya hele o mısır püskülü gibi saçlar...

Fontan:

- Sus be! dedi. Nefis saçları var bu kadının... gözleri de pırıl pırıl. Şu kadın milleti de çekemez birbirini!

İçerlemiş gibi bir hali vardı. Sert bir sesle :

- E, yeter artık; dedi! Kafamı şişirme... Haydi uyuyalım. Yoksa sonu kötüye varacak bunun!

Mumu söndürdü. Nana öfkeli öfkeli söyleniyordu: kendisiyle böyle konuşulmasından hoşlanmazdı, saygılı olmak gerekirdi ona karşı. Adam cevap vermeyince, susmak zorunda kaldı. Ama uyuyamadı, yatağın içinde durmadan dönüp duruyordu.

Fontan birden öfkeyle :

- Ne vakit bitecek böyle kıpırdayıp durman kuzum, diye bağırdı.

Nana :

- Ne yapayım; yatağın içinde pasta kırıntıları var; diye cevap verdi.

EMİLE ZOLA

247

Gerçekten de kırıntılar vardı. Butlarında bile hissediyordu bunları. Tek bir kırıntı, derisini yakıyor, kanatırcası-na kaşındırıyordu! İnsan yatağında pasta yerse, çarşafı sil-kelemeliydi. Fontan için için öfkelenerek mumu yaktı. İkisi de kalktılar, yalınayak, gecelikle elleriyle yatak çarşafında-ki kırıntıları süpürdüler. Adam soğuktan titreyerek yeniden yatağa girdi. Ayaklarını iyice silmesini söyleyen Nana'yı tersledi. Nihayet, o da yattı; ama daha yatar yatmaz kıpırdanmaya başladı. Hâlâ kırıntı vardı.

- Elbette! ayaklarınla soktun, yatağın içine... Dayanamam ben buna! Sana söylüyorum dayanamam! Yere atlamak için bacağını adamın üstünden aşırarak oldu. Bunun üzerine sabrı tükenen, uyumak isteyen Fontan bir tokat aşketti genç kadına. Öyle kuvvetli vurmuştu ki Nana sırt üstü yatağın içine yuvarlandı. Bir süre şaşkın şaşkın öylece kaldı.

Bir çocuk gibi içini çekerek sadece : - Of!... dedi.

Bir aralık Fontan, yine kıpırdanmaya başlarsan bir tokat daha indiririm, dedi. Sonra ışığı üfleyerek sırt üstü yatağa rahatça yerleşti ve hemencecik horlamaya başladı. Nana yüzünü yastığına gömüp kesik kesik hıçkırıqlarla ağlıyordu. İnsanın böyle kuvvetinden yararlanması alçakça bir şeydi. Fontan'ın o gülünç suratı öyle korkunç bir hâl almıştı ki genç kadın sahiden korktu.

Sanki o tokatla öfkesi geçmiş gibi yatıştı. Fontan'a saygı duyuyordu şimdi, sokak tarafındaki duvara yapışarak bütün yatağı ona bıraktı. Nihayet yanağı hâlâ yanarak, gözleri yaş içinde uyuyakaldı. Öyle tatlı bir boyun eğiş duygusu içindeydi ki kırıntılardan rahatsız olmuyordu artık. Sabahleyin, uyanınca Fontan'ı çıplak kollarıyla kucakladı, göğsüne bastırdı. Artık bir daha kavga etmeyeceklerdi, değil mi? Hiçbir zaman, değil mi? Onu o kadar seviyordu ki tokatlaması bile iyi gelmişti kendisine.

250

NANA

yapmıştı ki, burada kızgın bir dişi kedi sürüsünün barındığı sanılırdı. Kendi kendisinin de iğrenerek, ortalığı silip süpürmeye kalktığı zaman da ya bir iskemlenin ayağı elinde kalıyor, ya da duvar kâğıdı parçalanıyordu; Çünkü bunlardaki kiri çıkartmak için bütün gücünü harcaması gerekmekteydi. O günlerde

içerisi daha pisti; girilecek gibi değildi. Bunun için de hiçbir şeye el sürmemek zorunda kaldı. Lâmba ışığında, aynalı dolap, duvar saati ve perde diye ne kalmışsa, erkeklere hâlâ eşya gibi görünüyordu. Kaldı ki altı aydan beri, ev sahibi kendisini atacağını söyleyip duruyordu. Böyle olduğuna göre kimin için bakacaktı bu eşyalara? Kendisi için belki! Keyfi yerinde olarak uyandığı zaman: «Hop yallah!» deyip dolabın yan bölmesiyle komodine tekmeyi indirip çatırdatıyordu.

Nana, ne zaman gelse Satin'i yatakta buluyordu. Öyle ki Satin alışverişe çıktığı günlerde bile o kadar bitkin bir halde dönüyordu ki, ayağını sürüyerek eve giriyor, kendini bir iskemlenin üstüne bırakarak uyukluyordu. Bu uyuşukluktan ancak akşamleyin havagazı fenerleri yandığı zaman sry-rılabiliyordu. Nana da kendini pek rahat hissediyordu burada, alt üst olmuş yatağın, yerlerdeki küvetlerin, çamura bulanmış etekliklerin arasında. Oturup çene çalıyor birbirlerine içlerini döküyorlardı. Satin, geceliğiyle yatağının içinde, ayaklarını havaya dikip sigara fosurdatarak dinliyordu arkadaşının anlattıklarını. Arada bir, öğleden sonraları, kendilerini kederli hissettikleri zaman birer absent içiyorlardı, avunmak için. Satin, aşağıya inmeden, ayağına bir eteklik bile geçirmeden, merdiven parmaklığından sarkarak, kapıcının on yaşındaki kızına sesleniyor, bir bardakla Absent getiriyordu; küçük kız bu kadının çıplak bacaklarını yan gözle süzderdi. Nana'yla Satin'in bütün konuşmaları, sonunda erkeklerin pisliğine varıyordu. Nana, Fontan'ından durmadan söz edişiyse can sıkıcı bir hâl almıştı. Belki on kere adamın ne dediğini, ne yaptığını geviş getirir gibi tekrarlayıp duruyordu. Ama, Satin, bütün bu pencerede bekleme, yanan bir ıskara yüzünden çıkan kavga, yatakta saatlerce

EMİLE ZOLA

251

küskünlükten sonra yeniden barışma hikâyelerini büyük bir sabırla dinliyordu. Bütün bunları anlatmak ihtiyacıyla Nana, yediği tokatları bile sayıp dökmüştü. Geçen hafta Fon-tan, gözünü şişirmişti; daha bir gün önce terliklerini bulamadığı için kafasına bir tokat indirmişti. Satin bütün bunla-, rı hiç ses çıkartmadan dinliyor, arada bir sigarasının dumanını püskürttükten sonra, kendisinin böyle bir durumda hemen eğildiğini ve dövmek isteyen adamın elinin havada kaldığını söylüyordu. İkisi de, bu dayak faslı hikâyelerinden, yedikleri kötekleri anlatmaktan zevk duyuyor gibiydiler. Nana, Fontan'ın pabuçlarını çıkarışını, yediği tokatları öyle bir zevkle anlatıyordu ki sonunda Satin de hoşlanır olmuştu bunları dinlemekten. Kendisi de daha şiddetli olaylardan söz etmeye başlamıştı. Dediğine göre bir keresinde bir ha-murkâr kendisini döve döve ölüm halinde yere sermişti, ama yine sevmişti bu adamı. Bazı günlerde Nana ağlayarak artık bunun böyle gitmeyeceğini söylüyordu. O vakit, Satin onu evinin kapısına kadar götürüyor, Fontan'ın, arkadaşını öldürüp öldürmediğini anlamak için yarım saat kadar sokakta bekliyordu. Ama ertesi gün, ikisi de barışmalarının sevinci içinde akşamı ediyorlardı. Nana'nın dayak yediği günler daha hoşlarına gidiyordu; bu çok sarıyordu ikisini de.

Artık birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardı. Bununla birlikte Satin, Nana'nın evine ayak atmıyordu; çünkü Fontan sokak sürtüklerini evinde görmek istemediğini söylemişti. İki kadın birlikte sokağa çıkıyorlardı. İşte böyle bir gün Satin, arkadaşını bir kadının evine götürdü. Bu kadın Nana'-nın zihnini kurcalayan bayan Robert'di; ziyafetine gelmediği günden beri ona karşı saygı duyuyordu. Bayan Robert Mosnier sokağında oturuyordu. Europe mahallesinde yeni ve gürültüsüz bir sokaktı bu. Dükkân yoktu; güzel apartmanların, küçücük dairelerinde kibar kadınlar oturuyordu. Saat beşti; ıssız kaldırımlar boyunca, yüksek aristokratik beyaz evlerin sükûneti arasında borsa simsarlarının ve tüccarlarının kupa arabaları sıralanmıştı. Bu arabalardan çı-

252

NANA

kan adamlar, gözleri yukarıda, hızlı hızlı yürüyorlardı bu evlere doğru. Bu evlerin pencerelerinde sabahlıklı kadınlar, bir bekledikleri varmış gibi sokağa bakıyorlardı. Nana önce, canı sıkılmış gibi bu kadını tanımadığı için yukarı çıkmak istemedi. Ama Satin diretti. Bir kimse her zaman bir arkadaşını misafirliğe götürebilirdi. Sadece Bayan Robert'e bir nezaket ziyareti yapmak istiyordu; Bayan Robert'e bir gün önce bir lokantada rastlamıştı; kadın mutlaka gelmesi için yemin ettirerek nezaket göstermişti. Nihayet Nana razı oldu. Kapıyı açan ufak tefek uyuklu bir hizmetçi, hanımının daha gelmediğini söyledi.

Ama iki kadını salona alıp yanlarından çekildi.

Satin :

- Vay canına! Çok güzel bir ev! diye mırıldandı.

Sade bir burjuva eviydi burası. Duvarlara koyu renkli kumaşlar kaplanmıştı. Burada, yükünü tuttuktan sonra ticaretten çekilen Parisli bir dükkâncının evindeki düzenlilik vardı. Evin bu görünüşü karşısında, Nana şaka etmek istediye de Satin gücendi, Bayan Robert'in çok hanım hanımcık bir kadın olduğundan söz etti. Onu her zaman yaşlı ve ciddi adamlarla görürlerdi. Şu sıralarda ağır başlı eski bir çikolataçı ile ahbaplık ediyordu. Adam bu çok temiz tutulan, iyi bakımlı eve geldiği zaman o kadar memnun oluyormuş ki yavrum diyormuş kadına.

Satin şöminenin üstündeki saate dayalı bir resmi göstererek :

- Bak, işte... dedi.

Nana bir süre resmi gözden geçirdi. Resimde çok esmer uzun yüzlü dudaklarını büzerek hafifçe gülümseyen bir kadın görünüyordu. İlk bakışta çok temkinli bir sosyete kadını denebilirdi.

- Tuhaf şey; diye mırıldandı; bir yerlerde görmüş olacağım bu kadını. Ama nerede? Bilmem ki. Yalnız, pek temiz bir yerde olmamalı... Ha! Evet temiz bir yerde değil...

EMİLE ZOLA

253

Sonra arkadaşına dönerek:

- Sana kendisine gelmesi için söz verdirdi diyordun, peki ne istiyormuş?

- Ne mi istiyor? Ne olacak konuşup 'ahbaplık etmek, ağzını şapırdattı. Adam sende, ne olursa olsun, bana ne, dedi içinden. Ama kadın bir türlü gelmeyince daha fazla beklemeyeceğini söyledi, bunun üzerine ikisi de kalkıp gittiler.

Ertesi gün, Fontan akşam yemeğine gelmeyeceğini söylemişti. Nana hemen aşağıya inerek bir ziyafet çekmek üzere Satin'i bir lokantaya götürmeye karar verdi. Bir türlü bir lokanta beğenemediler. Satin'in gitmek istediği birahaneleri Nana pis buluyordu. Nihayet Laure'un lokantasına gitmeğe razı etti. Bu lokantada tabldot akşam yemeği üç franga yeniliyordu. Laure Piedefer'in bir tahta kurulur gibi oturduğu tezgâhın bulunduğu salonda bir masaya oturdular. Elli yaşlarında kadar şişko bir kadını bu Laure. Vücudunu korseler ve kemerlerle sıkımişti, kadınlar sıraya dizilip birbiri ardından geliyor, birbiri üstüne yığılmış fincan tabaklarının üstünden başlarını uzatıp dostça bir yakınlıkla Laure'un ağzından öpüyorlardı. Bu sırada bu canavar görünüşlü kadın, dostlarını kışkırtmamak için her birinin ayrı ayrı gönlünü alıyordu. Hizmetçi kadın ise aksine sıksa, yanakları çökmüş, göz kapakları morarmış, siyah gözleri kıvılcım saçan bir tipti. Kısa bir süre içinde üç salon doluverdi. Yüz kadar müşteri vardı. Gelişi güzel masalara oturmuşlardı çoğu kırkında vardı bu insanların. İri, şişko, sefahatten yanakları sarkık kimselerdi. Bu şişkin karınlar ve sarkık gerdanlar arasında bir kaç tane ince, güzel kız göze çarpıyordu. Pervasız görünmek isteyenlerin altında hâlâ saf ve toyca bir halleri vardı. Bir mahalle balosundan, bu yola yeni girmiş olan bu kızları Laure'un müşterilerinden biri getirmişti bu lokantaya. Buradaki şişko geçkin kadınlar, bu kızlardan dağılan gençlik havasıyla başlan dönerek bunlara pasta filân ısmarlamakta yarış ediyorlardı adeta. Burada erkek pek azdı; en çok on onbeş kişi kadar. Bu kadar bol fistan arasında ezilmiş gibi bir halleri vardı bu adamların.

250

NANA

yapmıştı ki, burada kızgın bir dişi kedi sürüsünün barındığı sanılırdı. Kendi kendisinin de öğrenerek, ortalığı silip süpürmeye kalktığı zaman da ya bir iskemlenin ayağı elinde kalıyor, ya da duvar kâğıdı parçalanıyordu; Çünkü bunlardaki kiri çıkartmak için bütün gücünü harcaması gerekmekteydi. O günlerde içerisi daha pisti; girilecek gibi değildi. Bunun için de hiçbir şeye el sürmemek zorunda kaldı. Lâmba ışığında, aynalı dolap, duvar saati ve perde diye ne kalmışsa, erkeklere hâlâ eşya gibi görünüyordu. Kaldı ki altı aydan beri, ev sahibi kendisini atacağını söyleyip duruyordu. Böyle olduğuna göre kimin için bakacaktı bu eşyalara? Kendisi için belki! Keyfi yerinde olarak uyandığı zaman: «Hop yallah!» deyip dolabın yan bölmesiyle komodine tekmeyle indirip çatırdatıyordu.

Nana, ne zaman gelse Satin'i yatakta buluyordu. Öyle ki Satin alışverişe çıktığı günlerde bile o kadar bitkin bir halde dönüyordu ki, ayağını sürüyerek eve giriyor, kendini bir iskemlenin üstüne bırakarak uyuksuyordu. Bu uyuksuyuktan ancak akşamleyin havagazi fenerleri yandığı zaman sıyrılabiliyordu. Nana da kendini pek rahat hissediyordu burada, alt üst olmuş yatağın, yerlerdeki küvetlerin, çamura bulanmış etekliklerin arasında. Oturup çene çalıyor birbirlerine içlerini döküyorlardı. Satin, geceliğiyle yatağının içinde, ayaklarını havaya dikip sigara fosurdatarak dinliyordu arkadaşının anlattıklarını. Arada bir, öğleden sonraları, kendilerini kederli hissettikleri zaman birer absent içiyorlardı, avunmak için. Satin, aşağıya inmeden, ayağına bir eteklik bile geçirmeden, merdiven parmaklığından sarkarak, kapıcının on yaşındaki kızına sesleniyor, bir bardakla Absent getiriyordu; küçük kız bu kadının çıplak bacaklarını yan gözle süzerdi. Nana'yla Satin'in bütün konuşmaları, sonunda erkeklerin pisliğine varıyordu. Nana, Fontan'ından durmadan söz edişyle can sıkıcı bir hâl almıştı. Belki on kere adamın ne dediğini, ne yaptığını geniş getirir gibi tekrarlayıp duruyordu. Ama, Satin, bütün bu pencerede bekleme, yanan bir iskara yüzünden çıkan kavgaya, yatakta saatlerce

EMİLE ZOLA

251

küskünlükten sonra yeniden barışma hikâyelerini büyük bir sabırla dinliyordu. Bütün bunları anlatmak ihtiyacıyla Nana, yediği tokatları bile sayıp dökmüştü. Geçen hafta Fon-tan, gözünü şişirmişti; daha bir gün önce terliklerini bulamadığı için kafasına bir tokat indirmişti. Satin bütün buria-rı hiç ses çıkartmadan dinliyor, arada bir sigarasının dumanını püskürttükten sonra, kendisinin böyle bir durumda hemen eğildiğini ve dövmek isteyen adamın elinin havada kaldığını söylüyordu. İki de, bu dayak faslı hikâyelerinden, yedikleri kötekleri anlatmaktan zevk duyuyor gibiydiler. Nana, Fontan'ın pabuçlarını çikarışını, yediği tokatları öyle bir zevkle anlatıyordu ki sonunda Satin de hoşlanır olmuştu bunları dinlemekten. Kendisi de daha şiddetli olaylardan söz etmeye başlamıştı. Dediğine göre bir keresinde bir ha-murkâr kendisini döve döve ölüm halinde yere sermişti, ama yine sevmişti bu adamı. Bazı günlerde Nana ağlayarak artık bunun böyle gitmeyeceğini söylüyordu. O vakit, Satin onu evinin kapısına kadar götürüyor, Fontan'ın, arkadaşını öldürüp öldürmediğini anlamak için yarım saat kadar sokakta bekliyordu. Ama ertesi gün, ikisi de barışmalarının sevinci içinde akşamı ediyorlardı. Nana'nın dayak yediği günler daha hoşlarına gidiyordu; bu çok sarıyordu ikisini de.

Artık birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardı. Bununla birlikte Satin, Nana'nın evine ayak atmıyordu; çünkü Fontan sokak sürüklerini evinde görmek istemediğini söylemişti. İki kadın birlikte sokağa çıkıyorlardı. İşte böyle bir gün Satin, arkadaşını bir kadının evine götürdü. Bu kadın Nana'nın zihnini kurcalayan bayan Robert'di; ziyafetine gelmediği günden beri ona karşı saygı duyuyordu. Bayan Robert Mosnier sokağında oturuyordu. Europe mahallesinde yeni ve gürültüsüz bir sokaktı bu. Dükkân yoktu; güzel apartmanların, küçük küçük dairelerinde kibar kadınlar oturuyordu. Saat beşti; ıssız kaldırımlar boyunca, yüksek aristokratik beyaz evlerin sükûneti arasında borsa simsarlarının ve tüccarlarının kupa arabaları sıralanmıştı. Bu arabalardan çı-

254

NANA

Yalnız bunlardan dört hovarda gayet serbestçe, burda olup bitenleri görmek için gelmiş, sununla bununla dalga geçiyorlardı.

Satin :

- Pek güzel değil mi buranın kızartması? dedi.

Nana, beğendiğini anlatmak ister gibi başını salladı. Burada eski bir taşra otelindeki gibi kuvvetli yemekler yeniyordu. Domatesli peynirli börek, tavuklu pilâv, salçalı fasulye, dondurmak karamel. Kadınların çoğu en çok tavuğa düşkünlü; korselerini çatırdatıp, elleriyle ağızlarını silerek atıştırıyorlardı. Nana önce, eski kadın ahbablarına rastlamaktan korkmuştu. Kendisine bir sürü abuk sabuk şeyler sorarlar diye. Ama hiç tanıdık bir yüze rastlamayınca yüreği ferahladı. Burada eski püskü kıyafetli kadınların yanı sıra, çok zengin ve şık kadınlar da vardı. Ama hepsi de aynı cinsel sapıklığın verdiği bir yakınlık ve kaynaşma halindeydiler. Bir aralık Nana'nın dikkatini kısa boylu, kıvrıkcık saçlı bir delikanlı çekti. Bir masadaki elleri

ağızlan yağ içindeki kızlar bunun en küçük tuhafılığına gülmekten kırılıyorlardı. Bir aralık delikanlı da gülünce göğsü kabardı. Nana hafifçe:

- A, kadınmiş bu! diye bağırdı.

Ağzını tavuk etiyle dolduran Satin, başını kaldırarak mırıldandı:

- Ha, evet, tanırım... Çok tatlı şeydir... Kapışıklar onu.

Nana öğrenmişçesine yüzünü buruşturdu. Daha bu işi anlamamıştı. Ama, doğru lâf eden bir insanın sesiyle zevklerle renklerin tartışılmayacağını söyledi. Bir taraftan filozofça kremasını yerken, Satin'in o iri kız oğlan kız gözleriyle yandaki masada oturan kadınları deliye döndürdüğünü farketmişti. Hemen yanbaşılarında çok güzel, sarışın, şişman bir kadın vardı. Kadın öylesine ateşlenmiş o kadar ileriye gitmişti ki Nana nerdeyse çatacaaktı.

Fakat bu sırada, içeri giren bir kadın onda hayret uyandırdı. Bunun Bayan Robert olduğunu anladı. O ince esmer fare yüzüyle uzun boylu sarışın kadına başıyla selâm

EMİLE ZOLA

255

verdikten sonra Laure'un tezgâhına yaslandı. İki kadın uzun uzun öpüştüler. Bu Nana'nın hayreti bayan Robert'in hiç de öyle alçakgönüllü görünmemesiyle bir kat daha artmıştı. Kadın salona göz gezdirerek, yavaş sesle konuşuyordu. Laure yaşlı bir sefahat tanrıçası gibi yemden çoktû; yüzü hayranlarının öpücükleriyle cilalanmış gibi parlıyordu. Gözlerini salonu dolduran şişko kadınlar üzerinde azamef-le gezdiriyordu. Halinde, kırk yıllık bir iş hayatından sonra zengin olmuş bir kadının tepeden bakışı vardı. Bu sırada bayan Robert, Satin'i gördü. Laure'dan hemen ayrılarak, ona koştu, güler yüzle, bir gün önce evde bulunamayışına ne kadar üzüldüğünü anlattı. Pek memnun görünen Satin ona yer açmaya çalışırken, kadın yemek yediğine yemin ediyordu. Sadece şöyle bir bakmak için buraya gelmişti. Ellerini omuzuna yaslayarak tatlı bir sesle :

- Ne vakit görebileceğim sizi? Eğer serbestseniz...

Ne yazık ki Nana daha fazla bir şey duyamamıştı."Bu konuşma fena halde canını sıkıyordu. Şu namuslu geçinen kadına ağzına geleni söylemek geliyordu içinden. Ama o sırada içeri giren bir grubu görünce hayretten donakalmıştı. Çok şık, mücevherler içinde zengin görünümlü kadınları bunlar. Hepsi de birer birer Laure'un yanına gidip onunla senli benli konuşuyorlardı. Yüzbinlerce franklık mücevherleri takmış takıştırmış olan bu kadınlar sapık bir zevke kapılarak, bu lokantada, pasaklı sokak kızlarının kışkaç bakışları arasında üç franga yemek yiyorlardı. Bu şık kadınlar grubu yüksek sesle konuşup gülüşerek bir ışık dalgası gibi içeri girdikleri zaman, hızla başını çevirip kapıya bakan Nana, bunların arasında Lucy Stewart'la Maria Blond'u görünce, fena halde canı sıkıldı. Kadınlar beş dakika kadar La-ure'la konuşup yandaki salona geçinceye kadar başını önünden kaldırmadı, ekme kırıntılarını sofraya örtüsünün üstüne ufak yormuş gibi yaptı. Ama başını kaldırdığı zaman yanındaki iskemlenin boş olduğunu gördü. Satin yerinde yoktu.

Yüksek sesle :

- Allah, Allah nereye gitti bu kız! diye söylendi.

256

NANA

Kendisiyle etraftan alay ettiklerini görerek sustu. Hatta bir süre öfkesini belli etmemek için olduğu yerde durdu. Bitişik salonun dış tarafından, Montmartre ve Chapelle semtlerindeki balozlardan gelen küçük kızlara ziyafet çeken Lucy Stewart'ın kahkahaları geliyordu. İçerisi çok sıcaktı; hizmetçi kadın kirli tabakları, keskin bir tavuk ve pilâv kokusu arasında kaldırıyordu; bu sırada oradaki dört erkek yarım düzine kadar hatunun bardaklarına şarap doldurdular; amaçları bunları sarhoş edip abuk sabuk konuşturmaktı. Satin'in hesabını ödemek zorunda kalışı çileden çıkartmıştı Nana'yı. Kaltak tıka basa tıkindikten sonra karşısına çıkan bir geçkin karının peşine takılıp gitmişti; hem de teşekkür etmeden. Ama yine de hesabı ödedi, şimdi daha çok tiksindiği Laure'un önüne altı Frank'ı fırlattı.

Martyres sokağında yürürken Nana'nın hıncı bir kat daha arttı. Hiç şüphesiz Satin'in peşinden koşacak değildi; böyle bir çirkefe bulaşmamalıydı! Ama o akşam boşa gitmiş, berbat olmuştu. Montmartre'a doğru

ağır ağır çıkarken en çok Bayan Robert'e içerliyordu. Bu karı da kibar bir kadınımış gibi satıyordu kendini; ama ne kibar! Şimdi hatırlamıştı ona Poissonnieres sokağındaki Papillon' da rastladığını. Şu aşağılıık balozdan, erkekler otuz meteliğe götürürlerdi bu kadını. Kalem efendilerini kafese koyan bu kadın kalkar, kendisine Şeref kazandıracak bir daveti kabul etmezdi. Böylece namusluluk tasladığını sanıyordu. Diyecek yoktu bu gibilerin namusuna. Bu yapmacıklı karlıların, aşağılıık yerlerdeki marifetlerini kimse bilmiyordu.

Nana böyle söylene söylene, Veron sokağındaki evine kadar geldi. İçeride ışık görünce çok sarsıldı. Fontan suratı asık içeri giriyordu o sırada, kendisini yemeğe götüren arkadaşı da onu ekmişti. Sabahın birinden önce gelmeyeceğini bildiği için onu böyle karşısında görünce afallayıp, dayak yemekten korkan Nana'nın anlattıklarını soğuk bir tavırla dinliyordu: genç kadın, altı frank harcadığını ama yemekte yanında bayan Maloir olduğunu söyledi. Bunun zerine Fontan efendice davrandı, genç kadına bir mektup uzattı. Nana'ya yazılmış olan bu mektubun zarfını açmıştı. Hep

EMİLE ZOLA

257

Fondettes'de kapanıp kalmış olan Georges'tan geliyordu, her hafta sevgilisine ateşli sözlerle içini döküyordu delikanlı. Nana'nın pek hoşuna gidiyordu kendisine böyle mektup yazılmış olması. Hele yeminlerle karışık büyük büyük cümlelerle aşktan söz edilrişine bayılıyordu. Bu mektupları herkese okurdu. Fontan, Georges'un slbunu tanır ve beğenirdi. Ama bu akşam Nana bir ıngar çıkmasından o kadar korkuyordu ki, mektupla pek az ilgilenmiş gibi göründü, suratını asarak Şöyle bir göz gezdiren bir tarafa attı. Çok erken yatmak canını sıktığı için Fontan ne yapacağını bilemiyordu. Birden Nana'ya döndü :

- Şu oğlana hemen cevap yazsak, dedi.

Her zaman o yazıyordu bu cevapları. Çok zenip beze-niyo'rdu yazarken de. Sonra Nana bu mektubu yüksek sesle okuyor, ancak kendisinin bu kadar güzel yazabileceğini söyleyerek boynuna sarılıyordu. Bu da pek keyiflendiriyordu Fontan'ı. Böylece ikisi de ateşleniyor, birbirlerine olan sevgileri artıyordu.

Nana :

- Nasıl istersen, dedi; ben de ayı hazırlayayım, sonra yatarız.

Şimdi Fontan yine masanın başına geçip oturdu. nne yazı kalemi, mürekkep hokkası ve kğit konuldu. Dirseğini çıkartıp çenesini uzatarak yazmağa koyuldu.

- «Canım» diye yüksek sesle okuyarak yazmaya başladı.

Cümlelerin üstünde uzun uzun düşünerek bir saat kadar uğraştı. Çenesini avuçlarının içine alıyor, sonra tatlı bir kelime bulunca gülümsüyordu. Nana sessizce, fincanlara ayı doldurmuştu. Nihayet Fontan, tiyatrodaki bir piyesten bir parça okur gibi ahenkli bir sesle ve jestler yaparak okumaya başladı yazdıklarını. Bu beş sayfalık mektupta «Mig-notes'ta geçirdikleri tatlı saatlerden, bu saatlerin Şimdi hâlâ nefis bir koku gibi ruhunda yaşadığından» söz ediyor, «bu aşk baharına ölünceye kadar sdık kalacağına» yemin ediyordu. Mektup «bütün dileğinin bu mutluluğa yeniden

258

NANA

başlamak olduğunu, eğer bu mutluluğa yeniden erebilir-se...» diye sona eriyordu.

Fontan :

- Biliyor musun nezaket gereği yazdım bütün bunları, dedi: Aslında gülmek gerekir... Dokunaklı oldu sanırım bu yazdıklarım!

Pek memnundu. Fakat Nana, beceriksizlik ederek, hayranlığını belirten bağırışmalarla adamın boynuna atılma-makla yanlış bir iş yapmış oldu. Bunun zerine Fontan içerledi. Eğer bu mektup hoşuna gitmediyse, Nana kendisi oturup bir başkasını yazabilirdi. Başka zamanlardaki gibi birbirlerine aşk tekerlemeleri söyleyerek pşecek yerde masanın iki ucuna oturdular. Nana ayını uzatmıştı. Fontan daha dudaklarını ıslatır ıslatmaz:

- Hay Allah cezanı versin! Tuz mu koydun bunun içine! diye bağırdı.

Nana omuz silkmek akılsızlığında bulundu. Bunun zerine adam öfkelendi:

- Bu akşam tersliğin üstünde! diye söylendi.

Böylece kavgaya tutuştular. Saat daha ona gelmemişti. Bu da vakit geçirmek için bir çareydi. Fontan küplere binmiş. Nana'ya küfür yağdırıyor, üstüne atmadık suç bırakmıyor, üstelik de kadının kendisini savunmasına fırsat vermiyordu. Pis, hayvan karı, sürtük diye bağıırıyordu. Sonra da parayı mesele yaptı. Kendisi yokken çıkıp altı frank harcamıştı ha! O da dışarıda yemek yemişti ama, başkası ısmar-lamıştı. Yoksa evine gelir evimde güvecimi yerdim, diyordu. Şu ihtiyar muhabbet tellâk gelecek olursa kapı dışarı edecekti. İkisi de her gün altı frangı sokağa atarlarsa giderdi bu işin sonu!

- Önce hesap istiyorum. Parayı ver bakalım. Ne kadar kaldı elimizde? diye bağıırdı.

Fontan'ın bütün o cimrilik hırsı kabarmıştı. Nana ezilmiş, şaşkına dönmüştü. Koşup çekmecedan, kalan bütün parayı getirip önüne koydu.

EMİLE ZOLA

259

Fontan paralan saydıktan sonra :

- Ne! On yedi bin franktan sadece yedi bin frank kalmış ha! Hem de beraber yaşayalı daha üç ay olmadı... Olmaz böyle şey.

Yerinden fırladı, çekmecenin altını üstüne getirdi. Gerçekten de yalnız altı bin sekiz yüz küsur frank'tan başka para yoktu. Ortaklaşa kasalarının anahtarı üstünde dururdu ikisi de buradan istedikleri gibi para alırlardı.

- Üç ayda on bin frank! diye böğürdü. Hay Allah belâsını versin!. Ne yaptın bu kadar parayı? Ha, söylesene bakayım!.. Hepsini şu teyzen olacak moloza aktardın değil mi? Ya da bir takım heriflere yedirdin... Ortada bu... Cevap versene!

- Köpürüp durma öyle; diye Nana cevap verdi. Hesa-betmesi kolay... Aldığımız eşyaları hesaba katmıyor musun? Sonra kendine/aldığın çamaşırları. E, yeni bir ev açılınca para çabuk erir.

Fontan hesap istemişti ama dinlediği yoktu:

- Evet, çabuk erir; dedi. Hem sonra biliyor musun yavrum, ben bıktım artık bu beraber yemekten... Biliyorsun ki bu yedi bin frank benim param: Eh, şimdi mademki hâlâ duruyor bu para. Elimde tutmak isterim, kendimi mahvetmeğe hiç niyetim yok. Herkes kendi parasına sahip olsun.

Sonra parayı cebine yerleştirdi. Nana şaşkın şaşkın ona bakıyordu. Adam yan alaylı bir tavırla :

- Anlıyorsun ya, teyzene ve benden olmayan çocuğuna bakacak kadar enayi değilim... Sen paranı istediğin gibi harcayabilirsin; senin bileceğin bir iş bu. Ama benim param kutsaldır benim için!.. Kızartma yaptığın zaman parasının yarısını veririm. Akşamları hesap görürüz. İşte böyle.

Birden Nana köpürdü, kendini tutamayarak :

- Benim on bin frangımı yedin! Edepsizlik denir bu se-nin yaptığına! diye bağıırdı.

Ama öteki tartışmaya girişmedi, masanın öteki ucun-dan kolunu uzatarak yüzüne bir tokat indirip:

260

NANA

- Söyle bakayım bir kere daha! dedi.

Nana tokadı yediği halde bir kere daha söyledi. Bunun üzerine Fontan üstüne atlayıp tekme yumruk dövmeye başladı. Sonunda öyle bir hale soktu ki, Nana ağlayarak, soyunup yatağa girdi. Ardından da Fontan mumu söndürüp yattı. Bu sırada Georges'a yazdığı mektup gözüne ilişti; özenerek ikiye katladı, yatağa dönerek :

- Çok iyi yazılmış bir mektup; postaya kendim atarım; böyle şımarıklıklardan hoşlanmam. Zırlayıp durma canımı sıkıyorsun, dedi.

Nana hafif hafif içini çekerek ağlarken soluğunu kesti. Adam yatağa girince boğulurcasına hıçkırarak göğsüne yaslandı. Çatışmaları her zaman böyle sona ererdi. Fontan'ı kaybetmekten ödü kopuyordu. Her şeye rağmen Fontan'ın kendisinin olduğunu hissetmek için aşağılıkça bir ihtiyaç duyuyordu. İki sefer adam genç kadim kendini yüksek gören bir tavırla itti. Ama bu kadının vücudunun ılıkliğinin, sadık bir hayvanın gözlerini andıran yaşlı iri gözlerindeki .yalvarışın etkisiyle sıcak bir isteğe kaptırıyordu kendini. Ama hiç bir tâviz vermiyor, o prensvari davranışını da elden bırakmıyordu. Böyle sevip okşanırken

gücüne olan güveni artırıyor, gönlünü kazanmak için bu kadar zahmete girilişinin değerini hissediyordu. Fakat sonra Nana'nın kasanın anahtarını elinden almak için bir oyun oynamakta olmasından korktu. Mumu söndürürken kararından dönmemeği düşünerek:

- Bak kızım, ciddi söylüyorum, para bende kalacak; dedi.

Kıllarını adamın boynuna dolayarak uyuklayan Nana buna büyük kalplilikle şu cevabı verdi.

- Evet korkma... Ben de çalışırım.

Fakat o günden sonra aralarındaki gerginlik arttı. Bütün hafta boyunca tokat sesleri bir saatin tıktaklarının düzenliliği ile hayatlarını düzenliyor gibiydi. Nana dayak yiye yiye daha da bir incelmış, teni daha yumuşak olmuş, pembe beyaz bir renk alarak daha da güzelleşmişti. Fontan olmadığı zamanlarda eve gelen Prulliere, öpmek için genç

EMİLE ZOLA

261

kadını köşelere sıkıştırmaya başlamıştı. Ama Nana, nefret ediyordu bundan; utanç duyuyor, yüzü kıpkırmızı kesilerek kendini kurtarmak için çırpınıyordu. Bu adamın, bir arkadaşına ihanet etmesini iğrenç buluyordu. O zaman Prulli-ere'in canı sıkılıyor, bunu belli etmemek için de kahkahayla gülüyordu. Hani, gerçekten güzel bir dişiydi bu Nana! Nasıl oluyor da bu maymuna benzeyen adama bağlı kalıyordu. Şu Fontan o durmadan kıyıldayan koca burnuyla gerçekten bir maymundu. Pis herifin biri! Üstelik ona durmadan eziyet ediyordu!

Adamın bu düşüncelerine Nana şu karşılığı verdi :

- Olabilir, onu çirkin de olsa seviyorum, işte. Bunu bir gün, iğrenç bir zevki olduğunu açığa vuran bir kadın gibi söylemişti.

Bosc sık sık yemeğe gelmekle yetiniyordu. Prulliere'in arkasından, güzel bir delikanlı, ama ciddi değil diyordu omuz silkererek. Yemeğin sonunda Fontan, Nana'yı tokatlarken, bunu tabii bularak atıştırmaya devam ederdi. Yediği yemeğin bedelini ödemek ister gibi de mutluluklarına hayran olduğunu söyleyip duruyordu. Kendisinin filozof olduğunu, her şeye hatta ün kazanmaya bile sırt çevirdiğini söylüyordu. Fontan ile Prulliere çok kere sofraya bozulduktan sonra iskemlelerine yaslanarak sabahın ikisine kadar birbirlerine başarılarını anlatıyorlardı tiyatrodaki rol yapar gibi hareketlerle. Oysa Bosc, dalgın, zaman zaman bunları küçümsediğini anlatmak ister gibi bir ses çıkartarak, konyak şişesini ağır ağır yudumluyordu. Talma'dan ne kaldı? diyordu kendi kendine. Hiç, öyleyse her şey boştu!

Bir akşam Nana'yı ağlarken buldu. Genç kadın gömleğini çıkartarak sırtındaki kollarındaki mosmor dayak izlerini gösterdi. Şöyle bir süzdükten sonra yüksek perdeden :

- Bak kızım, kadının olduğu yerde dayak eksik olmaz. Napoleon söylemiş bunu sanırsam... Tuzlu suyla yıkan. Çok iyi gelir tuzlu su bu şişlere. Eh, daha da dayak yiyeceksin, ama yakınma bundan, meğer ki bir yerin kırılmış ola...

262

NANA

Hani bir kızartma gözüme ilişti de kendimi davet ettim buraya.

Ama Bayan Lerat bu felsefeyi benimsemiyordu. Ne zaman Nana, beyaz teninde bir morartı gösterse, bağırıp çağırılmaya başlıyordu. Yeğenini öldüreceklerdi. Sürüp gidemezdi bu böyle. Aslında, Fontan, bir daha gözüm görmesin diye Bayan Lerat'yı evinden kovmuştu. O günden beri, kendisi buradayken Fontan gelirse, mutfaktan çıkıp gitmesi gerekiyordu, bu da son derece de onuruna dokunuyordu kadının. Bunun için de bu kaba adam için söylemediğini bırakmıyordu. Çok iyi yetişmiş bir kadın gibi takınarak, Fon-tan'ın iyi terbiye görmemiş olduğunu ileri sürüyordu. Nana'y a :

- İlk bakışta anlaşılıyor bu, diyordu. Zerre kadar görgü yok bu adamda. Pek bayağı bir şey olmalı annesi. Yo, hayır deme, besbelli bir şey bu!.. Kendim için söylemiyorum. Benim yaşımda bir insana saygı göstermesi gerekli olmakla birlikti... Evet ama bu adamın bu kötü davranışlarına nasıl katlanıyorsun? Övünmek gibi olmasın ama sana daima kendini nasıl kullanman gerektiğini öğrettim. Ailenden iyi öğütler alarak yetiştin. Birbirimize karşı nasıl iyi davranırdık değil mi?

Nana itiraz etmeden, başını önüne eğerek dinliyordu. Sonra teyzesi sözüne devam ederek :

- Hem şimdye kadar kibar adamlarla düşüp kalktın... Daha dün, bizim evde Zoe ile bunu konuşuyorduk. O da anlamıyor, diyordu ki «Anlamıyorum kont gibi tepeden tırnağa kadar asil bir insanı kovan -söz aramızda adamı alay-larıyla serseme çevirmişti bizim hanım kendini boğazlatıyor?» Ben dedim ki, haydi dayağa katlansın, ama terbiyesizliğine nasıl katlanıyor bu adamın... Böyle bir adamın resmini bile asmam odamın duvarına. Oysa sen böyle bir yaratık için kendini mahvediyorsun; yoksulluk içinde yaşıyorsun. Bunca zengin kimseler, hükümet adamları varken... Eh bu kadarı yeter! Sana bunları söyleyecek ben değilim herhalde; fakat senin yerinde olsam, bir edepsizlik etmeye kalkın-

EMILE ZOLA

263

ca ona : «Efendi beni ne zannediyorsunuz siz?» deyip şöyle bir yüksekten bakarak kolunu kanadını kırardım onun.

Bu sözler üzerine Nana hıçkırarak ağlamaya başladı.

- Ah! teyzeciğim, seviyorum, onu.

Aslında Bayan Lerat'nın kaygısı başka şeyden ileri geliyordu. Çünkü Nana, Louiset'nin bakımı için kendisine verdiği yirmi meteliği gittikçe daha seyrek vermeye başlamıştı. Hiç şüphe yok o yine bu çocuğu koruyacak, iyi günlerin gelmesini bekleyerek bu duruma katlanacaktı. Ama Fon-tan'ın kendisinin, küçük oğlanın ve Nana'nın altın içinde yüzmelerine engel olduğunu düşündükçe, aşkı inkâr edecek kadar çileden çıkıyordu. Bu yüzden sözlerine şöyle son verdi:

- Dinle beni, bu adam bir gün seni soyup sovana çevirerek sokağa atar da bana gelersen kapımı yine de açarım sana.

Kısa bir süre sonra Nana büyük bir para sıkıntısı içine düştü. Fontan yedi bin frangı ortadan kaldırmıştı. Şüphesiz güvenilir bir yere koymuştu. Genç kadın bu konuda hiçbir şey sormaya cesaret edemiyordu. Çünkü Bayan Lerat'nın dediği gibi bu kaba adamdan utanıyor, onun, bir kaç parası için kendisine bağlı kaldığını sanmasından korkuyordu. Fontan evin masraflarını karşılamayı vaat etmişti. İlk günlerde her sabah üç frank veriyordu. Ama para veriyorum diye de isteklerinin sonu gelmiyordu. Tereyağı istiyor, et istiyor, turfanda meyve istiyordu. Buna karşı Nana üç frankla bütün halin satın alınamayacağını söylemeğe kalkarsa, adam küplere biniyor, beş para etmez bir kadın olduğunu, enayi olduğu için satıcıların kendisini kazıkladıklarını söylüyor sonra her an bir pansiyona gideceğini ileri sürerek Nana'yı korkutuyordu. Bir ay sonra da kadın zaman zaman dolambaçlı yoldan para isteyecek oluyordu. Bunun üzerine öyle bir çingar çıkıyordu ki, Fontan en küçük fırsatta dünyayı kendisine zehir ettiği için bundan vazgeçmek zorunda kalmış, artık ondan bir şey beklememeye başlamıştı. Buna

264

NANA

karşılık Fontan, üç tane yirmi meteliği bırakmadığı halde yiyecek şey bulunca, bülbül gibi şakıyor, keyifli keyifli konuşuyor. Nana'yı öpüyor, iskemlelere sarılıp dans ediyordu. Nana da, ipin iki ucunu bir araya getirmekte büyük güçlük çektiği halde onun üç frangı bırakmadığı zamanlar mutluluk duyuyordu. Öyle ki bir gün üç frangı geri vermiş, bir gün öncesinden para arttırdığını söylemişti. Oysa doğru değildi bu. Ama Fontan bir gün önce para vermemiş olduğunu düşünerek bir oyuna gelme korkusuyla duraksamıştı. Genç kadın sevgi dolu gözlerle gözünün içine bakarak, bütün varlığını ona adamışçasına öpücüğe boğarak şüphesini gidermişti. Bunun üzerine, kaybettiği parayı bulan bir cimri gibi eli titreyerek üç frangı cebine indirmişti. O günden sonra artık hiç tasalanmıyor, paranın nereden geldiğini sormuyordu. Ama yemekte sadece patates olduğu zaman surat asıyor, hindi ya da koyun kızartması olunca da ağzını şapırdatıyordu. Bu arada elinin alışkanlığını kaybetmemesi için de en keyifli zamanında bile Nana'ya bir iki tokat aşketmekten geri durmuyordu. Nana her ihtiyacı karşılamının yolunu bulmuştu. Bazı günler ev yiyecekler doluyordu. Hafta da iki kere Bosc, midesini bozacak kadar tıkmıyordu. Bir akşam Bayan Lerat giderken, ocakta nefis yemekler piştiğini görünce fena halde öfkeleni; kendi sofrasında böyle yemeklerden hiç birinin bulunmadığını düşünerek Nana'ya sert bir şekilde bütün bunların masrafını kimin gördüğünü söyledi. Böyle ummadığı bir soru karşısında kalan Nana şaşırıp sersemleşerek ağlamaya başladı. İşin iç yüzünü anlayan teyzesi:

- İyî doğrusu temiz bir yol tutmuşsun! dedi. Nana sonra bu işin nasıl olduğunu anlattı. Fontan bir gün yemeği beğenmeyerek öfkeyle evden çıkıp gitmişti. Nana o gün Tricon kadına rastlamıştı. Bütün kabahat ondaydı. Kendisi de evet demek zorunda kalmıştı. Fontan hiç bir zaman saat altıdan önce gelmediğinden öğleden sonraki saatlerde serbest kalıyor ve eve bazen kırk frank bazen de altmış frankla geliyordu. Eğer durumunu korumayı becerebilseydi, bir

EMİLE ZOLA

265

kaç altından da söz edebilirdi. Ama yine tencereyi kaynatacak bir şeyler kazanabildiği için memnundu. Akşamleyin Bosc, patlayacak kadar yemek yerken her şeyi unutuyordu. Fontanda, dirseklerini masaya dayayarak, genç kadın gözlerini öperken, yalnız kendisi için sevilen bir adam gibi kasılıyordu. Biricik sevgilisini, nonoşunu, yine eskisi gibi, bedelini ödediği kör bir tutkuyla taparcasına seven Nana böylece kaldırırma düşmüştü. Pabuçlarını sürükleyerek yüz metelik bulabilmek için sokak sokak sürtüyordu. Bir pazar günü, La Rochefoucauld çarşısında Satin'i gördü, barıştılar; ama önce üstüne atılarak Bayan Robert'e atıp tutmuştu. Fakat, Satin insanın bir şeyi sevmeyebileceğim ama başkalarını bundan soğutmak için bunun bir sebep olamayacağını söylemekle yetindi. Nana da bu filozofça görüşü benimsedi ve neyin nereye varacağını bilinmediğini düşünerek affetti. Bundan fazla olarak da Satin'den sefahat yapılan yerlerin nereleri olduğunu bile sordu ve bu kızın bu yaşta bildiklerine şaşıtı; onun anlattıklarını az çok iğrenç bulmakla birlikte, gülüyor, zaman zaman hayretini gizlemeyerek bir şeyler söylüyordu. Bunun üzerine Fontan dışarıda yemek yerken, o da Laure'un lokantasına gitmeye başladı. Buranın gedikli olan kadınlar arasındaki sevicilik ve kıskançlık hikâyeleri pek eğlendiriyordu onu. Ama dediği gibi her gün de gitmiyordu oraya. Şişman Laure şefkatli bir ana tavırla Nana'yı Asniere'deki villasına davet etti; bu kir evinde yedi kadın için ayrı ayrı odaları vardı. Ama Nana kabul etmedi; korkuyordu. Satin aldandığını, Parisli erkeklerin insanı oynattıklarını söylediği ve kötü bir şey olmayacağına yemin ettiği için, fırsat bulursa gideceğini söz verdi.

O sıralarda çok üzgün olan Nana'nın şaka edecek hâli yoktu. Para bulması gerekiyordu. La Ticon'un kendisine ihtiyacı olmadığı zamanlar, ki bu sık sık oluyordu, nereye baş vuracağını bilemiyordu. İşte o zaman, Satin'le Paris kaldırırmlarını arşınlamaya başlıyor, havagazı fenerlerinin bulanık ışığı altında, o dar, çamurlu sokaklarda en aşağılık

266

NANA

zevk düşünlerinin arasını katılıyordu. Böylece, ilk defa eteğini kirlettiği balozlara yeniden düşmüştü. Şehrin dışındaki bulvarları, daha onbes yaşındayken erkeklerin kendisini öptükleri yol kenarlarını yeniden gördü. İki kadın mahalle kahvelerini meyhanelerini dolaşıyor, bira ve tükruk içindeki tahta basamakları tırmanıyorlardı. Bu hayata Quarti-er latin'de başlamış olan Satin, Nana'yı Bullier'ye ve Sa-int-Michel bulvarındaki birahanelere götürüyordu. En çok buralarda şansı vardı. Montmartre, tepelerinden, Observatoire meydanına kadar bütün şehri dolaşıp duruyordu. Ama okullar tatil olduğu için bu taraflarda hiç iş yoktu. Sonra hep büyük bulvarlara dönüyorlardı. Yağmurlu havalarda, pabuçlarının içine vicık vicık su doluyor, sıcak akşamlarda da iç gömlekleri derilerine yapışıyordu. Uzun gözetlemeler, sonu gelmeyen gezintiler, itişip kakışmalar, pis bir otel odasına sürükledikleri bir adamın hayvanca zevkini dindirdikten sonra küfürler arasında kir pas içindeki merdivenlerden aşağıya iniyorlardı.

Yazın sonu geliyordu. O yaz geceleri çok sıcak ve fırtınalı geçmişti. Yemekten sonra, saat dokuza doğru beraberce sokağa çıkmışlardı. Nötre de Dame de Lorette sokağının kaldırırmlarında, eteklerini kaldırıp dükkânların önünden, vitrinlere bakmadan iki sıra kadının geçip gittiğini gördüler. Bu kadınlar, önemli bir iş peşindeymiş gibi büyük bulvarlara doğru koşuyorlardı. Daha havagazı fenerlerinin yeni yandığı sırada, Breda mahallesinden aşağıya doğru hırslı bir inişti bu. Satin'le Nana kilisesinin önünden geçtikten sonra her zaman Le Peletier sokağına saparlardı. Sonra, Riche kahvesinden yüz metre ötedeki manevra alanına varınca elbiselerinin o zamana kadar özenle tutup yukarı kaldırdıkları eteğini, toza bulunmasına aldırmandan bırakıyorlardı. Sonra yavaş yavaş etekleri kaldırırmları süpürerek giderek, bir kahvenin sokağa taşan ışıkları arasından geçerken adımlarını daha da ağırlaştırıyorlardı. Gerdan kırıp kahkahalar atarak

yürüyor, dönüp bakan erkeklere göz kırpıyorlardı. Kendi çevrelerindeydiler artık. Yanakları pudra-

EMILE ZOLA

267

lanmış, dudakları kıpkırmızı boyanmıştı, gözlerine de sürme çekmişlerdi. Akşamın alaca karanlığında böylece bir şarklı kadın çekiciliği vermişlerdi kendilerine. Saat onbire doğru, kalabalık arasında itile kakıla, hiç neşelerini bozmadan dolaşiyor, eteklerine basan bir beceriksizin arkasından «Eşek herif» diye bağıryorlardı. Kahvelere girip garsonlâ-rıyla hafifçe selâmlaşıyor, bir masanın önünde durarak kendilerine yapılan ikramı kabul ediyor, getirilen içkiyi yavaş yavaş yudumlıyor, böylece tiyatrolardan çıkışı saatlerini bekliyorlardı. Eğer, La Rochefoucauld sokağına kadar bir iki kere yolculuk yapmamışlarsa, saatler ilerledikçe yeniden pis orospu oluyorlardı. Bu sefer daha çetin bir avcılık başlıyordu onlar için. Gittikçe tenhalaşan karanlık caddelerdeki ağaçların altında korkunç pazarlıklar oluyor, küfürler savruluyor, yumruklar, tokatlar iniyordu. O sırada baba, anne ve kız bir arada geçen namuslu aileler bu sahnelere alışık oldukları için adımlarını sıklaştırmıyorlardı. Satin'le Nana Opera ile Gymnase arasında mekik dokuduktan sonra, artık erkeklerin bunlardan kurtulmak için hızlı hızlı gidip uzaklaştıklarını görünce Faubourg-Montmartre yolunu tutuyorlardı. Burada, lokantalardan, kahvelerden, mezeci dükkânlarından sokağa ışık taşıyor, bir sürü kadın, kahvelerin kapısından ayrılmıyordu. Paris'in gece hayatının son aydınlık ve canlı köşesiydi burası. Burada bir gecelik sözleşmeler oluyordu açıktan açığa, sokağın bir ucundan ta öteki ucuna kadar. Burası bir genelevin uzun koridoruydu sanki. İki arkadaş, iş yapmadan döndükleri akşamlar kavga ediyorlardı. İssiz ve karanlık Nötre Dame de Lorette sokağında kadın gölgeleri sürükleniyordu. Hiç müşteri bulamamış zavallı sokak kadınları büyük bir umutsuzluk içinde bu geç saatte evlerine dönerken Breda ya da Fontaine sokağının köşesinde sıkıştırdıkları sarhoşlarla, kısık sesleriyle tartışıyor ve onları kendileriyle sürüklemek için diretiyorlardı.

Bununla birlikte madalyalarını ceplerine koyan bazı efendiden adamlardan bir iki altın sızdırmak olanağı da vardı. Özellikle Satin bunun kokusunu iyi alırdı. Rutubetli

268

NANA

akşamlarda, yağmurla ıslanmış Paris sokaklarından havaya karma karışık bir yatak odası kokusu yayılırken bu ılık havanın ve karanlık köşe bucaklardaki ağır kokulu havanın erkekleri kudurttuğunu biliirdi. Böyle zamanlarda^ en iştahlılarını gözler, bunları soluk gözlerinden anlardı. Âdetâ şehrin üzerinde esen bir şehvet çılgınlığı gibi bir şeydi bu. Ama yine de Satin'in içinde bir korku vardı. En kibar görünen erkekler çok kere en kaba en azgın tiplerdi. Üstlerinde ki yıldız sıyrılıyor, sapık zevklere düşkün kudurmuş bir hayvan çıkıyordu ortaya. Bunun için Satin, sanatını yaparken pek saygısızca davranıyor, arabayla geçenlerin kurumlu tavırlarıyla kahkahalarla gülerek alay ediyor, arabacıların kendilerinden daha nazik olduğunu, çünkü kadınlara saygı gösterdiğini, öteki dünya hikayeleriyle canlarını çıkartmadıklarını söylüyordu. Kibar adamların en aşağılık bir şehvet çukuruna yuvarlanması Nana'ya hâlâ hayret veriyordu. Çünkü bir takûn ön yargıları vardı, Satin onu bunlardan kurtarmaya çalışıyordu. Ama öteki ciddi bir sesle, dünyada temiz insan kalmadı mı diye, soruyordu. En yükseğinden en aşağısına kadar pislik içinde yüzüyordu insanlar. Yani şu Paris'te, akşamın dokuzundan sabahın üçüne kadar işlenmedik rezalet kalmıyordu. Şimdi Satin kahkahalarla gülerek, eğer her odayı gözden geçirmek kabil olsa ne acayip şeyler görüleceğini, ötede beride bir çok önemli kişilerin gırtlaklarına kadar nasıl pisliğe battıklarına tanık olunacağını söylüyor ve böylece Nana'nın eğitimini tamamlamış oluyordu.

Bir akşam Nana beraber sokağa çıkmak üzere Satin'e uğramıştı. Merdivende Marki de Chouard'ı gördü. Dizleri titriyor, bacakları her adımda bükülecekmiş gibi, merdivenin trabzanına yapışarak iniyordu, kireç gibi bembeyazdı yüzü. Genç kadın kendini tanımasın diye burnunu siler gibi yaptı. Satin'in bir haftadır yüzüstü bırakılmış olan odası pislik içinde* yüzüyordu. Yatağı mide bulandıracak kadar kirli, perişandı; yerde içi pis sularla dolu kaplar sıralanmıştı. Nana bu kadının markiyi tanımış olmasına şaşmıştı. Yo, evet tanıyorum bu adamı dedi; hatta kendisinin de sevgilisi ha-

EMILE ZOLA

269

murkârın da canını sıkıyormuş bu ihtiyar. Şimdi zaman zaman gelirmiş buraya; ama canını çıkarıyormuş genç kadının; en kirli yerlerini, terliklerinin içini bile koyuyormuş.

- Evet, şekerim diyordu Satin, terliklerimi bile... Pis moruk! Öyle şeyler istiyor ki her zaman...

Nana'yı en çok kaygılandıran bu aşağı zevk arayışının samimiliği idi Gözde bir kadın olduğu zaman nasıl yapmacıktan bazı şeylerden zevk duyar gibi yaptığını hatırlamıştı. Oysa etrafındaki kendini sefahate vermiş kızların her gün biraz daha çöktüklerini görüyordu. Sonra Satin, ona, müthiş bir polis korkusu aşılmişti. Bu konuda işittiği hikâyelerle kulakları doldu. Eskiden, kendisini rahat bırakmaları için bir ahlâk zabıtası görevlisiyle yatarmış. Bu adam iki kere Satin'i vesika verilmesinden kurtarmıştı. Ama şimdi korkudan titriyordu; artık ne yaptığı açıkça bilindiği için enselenirse başına geleceği biliyordu. Şunu hiç unutmamak gerekirdi. Polisler, ikramiye alabilmek için ellerinden geldiği kadar çok kadın yakalamaya çalışırlardı. Önüne geleni tutuyor, sesini çıkarmanın ağzına tokadı yapıştırıyorlardı. Hatta bir keresinde bir sürü kadınla birlikte namuslu bir kızı yakaladıkları zaman da böyle davranmışlardı. Yazın, bir düzüne ya da onbeş kadar polis bulvarlarda baskın hareketine geçiyor, bir kaldırımın etrafını çeviriyorlardı. Bir akşamda otuz kadını topladıkları oluyordu. Yalnız, Satin tehlikeli yerleri iyi bilirdi; polislerin burnunun ucunu görür görmez kalabalığa karışmak karışmak için şaşkın şaşkın oraya buraya koşuşan uzun etekliler arasından toz oluyordu. Kanun korkusu, emniyet müdürlüğünün saldırdığı dehşet öyle bir dereceyi buluyordu ki, bazı kadınlar buldukları kahve önlerinde, caddeyi silip süpüren kuvvet gösterisi karşısında korkularından donup kalıyor, yerlerinden kımıldanamıyorlardı. Ama Satin daha çok ihbarlardan ürküyordu; şu hâmurkârı, sepetlediği zaman adam kendisini satacağını söyleyerek korkutmak istemişti. Evet, erkekler bu numarayı yaparak metreslerinin sırtından geçiniyorlardı. Ayrıca bir çok alçak kadın da, kendilerinden daha güzel kadınları çekememez-

270

NANA

lik yüzünden polise ihbar ediyorlardı. Nana bütün bunları gittikçe artan bir korkuyla dinliyordu. Zaten her vakit kanundan, bu bilinmeyen kuvvetten, kendisini yok edebilecek bu kinden korkardı. Buna karşı kendisini savunacak kimsesi de yoktu. Ona Saint Lazare hapisanesi, kadınların, saçları kesildikten sonra diri diri gömüldükleri karanlık bir çukur gibi görünüyordu. Kendi kendine, Fontan'dan yakayı kurtarırsa pekâlâ bazı koruyucular bulabileceğini söylüyordu. Satin buna, bazı kadınların fotoğraflı Üsteleri bulunduğunu, polislerin bu üstedeki kadınlara dokunmama emri aldıklarını boşuna söyleyip duruyordu. Ama yine de, vesikalı bir kadın olsa da yakalanıp tartaklanacağını, ertesi günü de muayeneye sevkedileceğini düşünüyordu. Muayene koltuğuna oturacağını düşünürken yüzü kızarıyordu utancından. Oysa kaç kere erkeklerin yanında soyunmuştu.

Nihayet korktuğu başına geldi. Eylülün sonunda bir akşam Poissoniere bulvarında dolaşırken Satin, birdenbire dört nala koşmaya başladı. Nana neden koştuğunu sorunca

- Polisler geliyor. Tüymeye bak tüymeye! diye soluk soluğa cevap verdi.

Kalabalık arasında, çılgınca bir yarış başlamıştı. Kaçan kadınların eteklikleri yırtılıyordu. Yumruklar iniyor, bağırış-malar ortalığı kaplıyordu. Yoldan geçenler, polislerin çemberi gittikçe daraltarak yaptıkları bu sert saldırıyı gülererek seyrediyorlardı. Nana, Satin'i kaybetmişti. Bacakları tutulmuştu, nerdeyse yakalanacaktı. Bu sırada bir adam kolundan tutup, gözü dönmüş polislerin önünden geçirdi. Prulli-ere'di bu; kendisini tanıdı. Hiçbir şey söylemeden o sırada tenhalaşan Rougemont sokağına sürüklendi. Nana ancak burada soluk alabildi, o kadar bitkindi ki adam kolundan tutmak zorunda kaldı. Kadın teşekkür bile edemedi. Prulle-re :

- Haydi, sözümü dinle, bize gidelim; dedi.

Hemen o yakınlardaki Bergere sokağında oturuyordu. Ama Nana hemen direndi:

EMİLE ZOLA

271

- Hayır, istemiyorum; dedi. Bunun üzerine adam kabalaşarak :

- Herkesle gittiğine göre neden istemiyorsun? diye sor-

du.

- Çünkü...

Bu, bütün düşüncesini açığa vuruyordu. Fontan'ı çok sevdiği için arkadaşıyla onu aldatmak istemiyordu. Başkaları söz konusu olamazdı, çünkü zevk için değil, yoksulluk yüzünden başkalarıyla yatıyordu. Bu budalaca inat karşısında, onuru yaralanmış güzel adamın öfkesiyle alçaklık ederek :

- Peki öyleyse, keyfin bilir; dedi. Yalnız beni yanında bulamazsın cicim; kendi başının çaresine bak.

Böyle diyerek genç kadının yanından ayrıldı. Nana yeniden korkuya kapılarak, dolaşık yollardan Montmartre'a doğru yürüdü. Dükkanların önünden hızlı hızlı giderken birinin kendisine doğru geldiğini görünce sapsarı kesiliyordu.

Ertesi sabah, bir gün önce geçirdiği korkunun etkisini üstünden atamadan, teyzesinin evine giderken Batignolles dolaylarındaki ıssız bir sokakta Labordette'le burun buruna geldi. Önce, rastlaştıkları için ikisi de sıkılmış gibiydi. La-bordette her zamanki gibi nazikti ama gizli bir takım işleri vardı. Bununla birlikte o daha önce kendini toparladı, bu rastlantıdan pek memnun olduğunu söyledi. Doğrusu ya, diyordu, herkes Nana'nın böyle tamamıyla ortadan çekilmesine şaşır kalmıştı. Onu yeniden görmek istiyorlardı; eski dostları çok üzgündü. Sonra babaca bir tavır takınarak vaaz verircesine şunları söyledi:

- Söz aramızda, şekerim, yani bu yaptığın açıkça budalalık... Hani gelip geçici bir hevесе kapılmış olmanı anlıyorum. Ama bu duruma gelmen. Böylesine soyulup sovana çevrilmem, hem de karşılığında dayaktan başka bir şey görmeden... İşte bu anlaşılır bir şey değil! Namuslu görünmek pahasına mı katlanıyorsun bütün bunlara?

Nana bu sözlerden cam sıkılmış gibi görünüyordu. Bununla birlikte Rose'un Kont Muffat'ı elde ettiği için pek

pek

272

NANA

övündüğünü söylediği zaman; gözlerinde birden bir şimşek çakmış gibi oldu:

- Oh! Eğer ben isteseydim... diye mırıldandı.

Labordette, candan bir dost olarak araya girme teklifinde bulundu. Fakat Nana böyle bir şey istemediğini söyledi. Bunun üzerine adam başka bir noktadan hücumla geçti; Bordenave'in Fauchery'nin yeni bir piyesini sahneye koyduğunu anlattı. Bu oyunda kendisi için şahane bir rol vardı.

- Nasıl! Bana göre bir rol alan bir piyes mi? diye Nana sordu. Buna şaşmıştı. Ama o tiyatroya gittiği halde bana bir şey söylemedi.

Fontan'ın adını söylememişti. Kaldı ki hemencecik yatışmıştı. Tiyatroya hiçbir zaman dönmeyecekti.

Labordette, tamamıyla inanmamış olacak ki gülümseyerek yeniden

- Bana güvenebilirsiniz. Şu senin Muffat ile aranızı bulurum. Tiyatroya da girersin, elinden tutup götürürüm seni.

Kararlı bir sesle :

- Hayır; diye genç kadın karşılık verdi.

Sonra adamın yanından ayrıldı. Kahramanlığı ile kendi kendine duygulanıyordu. Yo böyle öküzer herifin biri için kendini sıkıntıya sokacak değildi, hem de onun başını ağrıtmadan. Bununla birlikte bir şey gözüne çarpmıştı: Labordette de tıpa tıp Francis ile aynı öğütleri vermişti kendisine. Akşamleyin, Fontan eve gelince, Fauchery'nin piyesi üzerine bilgi istedi kendisinden. Adam, Varietes'ye yeniden gireli iki ay olmuştu. Neden kendisine bu piyesteki rolden söz etmemişti?

Fontan kaba sesiyle :

- Ne rolü? diye sordu. Bu, o asil kadın rolü değil her halde?.. Ah sen hâlâ kendini sanatçı mı sanıyorsun! Ama bu rolün altında ezilirsin yavrum... Gerçekten gülünç oluyorsun...

Bu sözler, Nana'yı derinden yaralamıştı. Fontan o akşam Matmazel Mars diyerek Nana ile durmadan alay etti.

EMİLE ZOLA

273

Adam kendisine tokatlan indirdikçe, kapisinden doğan kahramanca davranışının zevkini daha derinden

tadıyor, kendini daha büyük ve sevgisini daha içten, daha sıcak hissediyordu. Fontan'ı beslemek için başka erkeklerle gitmeğe başladığından beri bu adamı, bütün yorgunluğu ve tiksintisi arasında daha çok seviyordu. Bu onun için karşılığını ödediği kötü bir zevk, tokatlarla keskinleşen vazgeçemediği bir ihtiyaç olmuştı. Adam onu böyle uysal bir dişi hayvan gibi gördükçe azıtıyordu. Genç kadının bu hali bir bakıma sinirlendiriyordu onu; zalimce bir kine kaptırıyordu kendini, çıkarım bile unutuyordu. Bosc, davranışını eleştirecek olsa, hemen avaz avaz bağırmağa başlıyor, artık Nana'dan da, o nefis yemeklerinden de bıktığını; kapı dışarı edip yedi bin frangını başka bir kadına yedireceğini söylüyordu. İşte bağlarının kopmasına da bu sebep oldu.

Bir akşam, Nana saat onbirde eve, döndüğü zaman kapıyı kilitli buldu. Bir kere vurdu; ses yok, bir kere daha vurdu, yine ses yok. Ama kapının altından dışarı ışık sızıyordu, içeride Fontan hiç çekinmeden oradan oraya gidip geliyordu. Nana yorulmadan, bıkmadan, söylenerek kapıya vurmaya devam etti. Bu sırada Fontan ağır ağır, boğuk sesiyle bir tek kelimeyle cevap verdi:

- Has... tir!

Genç kadın iki eliyle vurmaya başladı.

- Has... tir!

Kapıyı kıracaktı gibi vurdu.

- Has... tir!

Onbeş dakika boyunca kapıya her yumruk inişinde, alaylı bir karşılık gibi içerideki ama bu pislği savurdu durdu. Sonra, genç kadının bıkip yorulmak bilmediğini görerek birden kapıyı açtı, eşikte dikilip durarak hep o soğuk ve kaba sesiyle :

- Hay Allah! Bu gürültünüz son bulmayacak mı? Ne istiyorsunuz? Bırakın da rahat uyuyalım.

Görüyorsunuz ki misafirim var.

274

NANA

Gerçekten de yalnız değildi. Nana «Bouffes tiyatrosundaki ufak tefek kadını gördü. Bu Kenevir saçlı ve küçücük gözlü kadın, kendi parasıyla alınan koltuğa kurulmuş keyif çatıyordu.

Bu sırada Fontan o kerpeten gibi parmaklarını açarak Nana'ya doğru gelmiş ve korkunç bir sesle :

- Bas git, yoksa boğarım seni! diye bağırıyordu.

Bunun üzerine Nana bir sinir krizi halinde boğula boğu-la ağlamaya başladı. Şimdi kapı dışarı edilen kendisiydi. Öfkesinin arasında birden Muffat aklına geldi. Ama böyle bir hareketi Fontan yapmamalıydı. Yolda giderken, önce, eğer yanında bir adam yoksa, gidip Satin'le yatmayı düşündü. Ona evinin önünde rastladı. Ev sahibi kendisini sokağa atmış, kapısına da kocaman bir asma kilit takmıştı. Buna hiç hakkı yoktu; çünkü içerideki eşyalar Satin'indi. Bağırıp çağırarak adamı karakola şikâyet edeceğini söylüyordu. Ama, yine de, vakit gece yarısını bulduğu için, yatacak bir yatak bulmak gerekiyordu. Satin, polisi kendi işine karıştırmayı uygun bulmayarak, Nana'yı, Laval sokağında bir kadının işlettiği küçük bir pansiyona götürdü. Onlara birinci katta daracık bir oda verdiler. Bu odanın penceresi avluya bakıyordu. Satin durmadan :

- Bayan Robert'in evine gitseydim daha iyi olurdu. Onun yanında daima sığınacak bir köşe bulurum...

Ama sen varken gidemezdim ki... Gülünç derecede kıskançtır. Geçen akşam beni dövdü.

Odalarına kapandıktan sonra, hâlâ bir türlü yatışmamış olan Nana belki yirmi kere Fontan'ın yaptığı kepezeliği anlattı. Bir yandan da durmadan iki göz iki çeşme ağlıyordu. Satin, anlayış göstererek dinliyor, erkeklere veriştirerek arkadaşını yatıştırmaya çalışıyordu.

- Oh! Ne domuz şeydir bu erkekler!.. Görüyorsun ya düşüp kalkmamalı bu domuzlarla!

Sonra Nana'nın soyunmasına yardım etti. Uysal ve cana yakın bir hali vardı. Durmadan tatlı bir sesle :

EMİLE ZOLA

275

- Haydi yatalım, canımın içi; daha rahat ederiz böyle... diyordu... Ah! Ne budalası sen. Ah! Ne budalası sen; kalkmış böyle şeyleri dert ediyorsun kendine! Dedim ya ne hergele şeylerdir bu erkekler! Düşünme artık onları... Seni çok seviyorum ben. Beni seviyorsan ağlama artık,

Sonra, yatağa girer girmez, yatıştırmak için Nana'yı kollarının arasına aldı. Artık Fontan'ın adını duymak istemiyordu. Ne zaman arkadaşı bu adamın adını anmak istese, dudaklarını dudaklarına yapıştırarak susturuyordu onu. Bunu yaparken de saçları çözülmüş, yapmacıklı bir öfkeye kapılmış gibi tatlı bir ifadeyle dudak büküyordu; çocuksu ! bir güzelliği vardı bu kadının ve o anda sevgi ve şefkatle kabarıyordu yüreği. Şimdi, bu sıcak kucaklayışla sükûnet bulan Nana göz yaşlarını sildi. O da Satin'i öpüp okşamaya başladı. Saat ikiye çaldığı halde, odalarındaki mum hâlâ yanıyordu. İkisi de birbirlerine sevgi dolu sözler söyleyerek kıkır kıkır gülüşüyorlardı.

Fakat, birden pansiyonun içinde bir gürültü koptu; Saitin, yarı çıplak, yatağın içinde doğrularak kulak kabarttı. Benzi sapsarı kesilmişti.

- Polis, dedi... Hay Allah, hiç şansımız yok! Hapı yut-Stuk!

Yirmi kere polisin bu gibi pansiyonlara yaptığı baskın-

lları anlatmıştı. İşte o akşam Leval sokağındaki pansiyona sığınırken bunu hiç akıllarına getirmemişlerdi.

Polis kelimesini duyar duymaz Nana deliye döndü; yataktan fırlayıp odanın içinde koşmaya başladı, pencereyi açtı; kendini aşa-ıya atmak isteyen bir çılgın hali gelmişti üzerine. Bereket versin küçük avlu camekânliydi. Üzerinde sık örgü halinde 3İr demir parmaklıkla kaplıydı. Nana hiç duraksamadan pencereden atladı, geceliği uçuşarak, yarı çıplak karardığa karıştı. Dehşete kapılan Satin:

- Dur, yapma, öldüreceksin kendini! deyip duruyordu.

Sonra, kapıya dışarıdan yüklenirlerken, arkadaşının elbiselerini telâşla bir dolabın içine tıktı. Şimdi kaderine boyun eğip bekliyordu. Ne olursa olsun diyordu içinden, eğer

276

NANA

vesika verilerse, hiç olmazsa bu saçma korkudan kurtulurum. Uykudan bitkin bir kadın rolü oynadı; esneyerek kapıyı açtı; karşısına çıkan iri yarı adam:

- Gösterin ellerinizi... İğne yeri yok... Çalışmıyorsunuz giyinin bakalım; dedi.

Satin pervasızca : , - Ama terzi değilim ki... Cilâcıyım ben... dedi.

Bir taraftan da, tartışma imkânı olmadığını bildiği için uysalca giyindi. Otelin içinden bağırmalar yükseliyordu. Bu kız kapılara yapışarak gitmemekte direniyordu. Başka biri de sevgiliyle yatıyordu.

Adam polislere, namuslu bir kadına karşı saygısızlık ettiklerini, komiser aleyhine dava açacağını söylüyordu. Bir saat kadar iri ayakkabıların gürültüsü merdivenlerden duyuldu. Kapılar yumruklanıyor, bütün bu gürültülere boğuk hıçkırıklar karışıyordu. Uykudan uyandırılmış, şaşkın bir kadın sürüsü üç polis tarafından kabaca bir arabaya doldurulmuştu. Polislerin başında, ufak tefek sarışın, terbiyeli bir komiser vardı. Sonra otel yeniden derin bir sessizliğe gömüldü.

Kimse satmamıştı onu. Nana kurtulmuştu. El yordamıyla odaya döndü. Korkudan tir tir titriyordu. Çıplak ayaklarını teller yırtınıştı, kanıyordu. Uzun bir süre yatağın ayak ucuna oturup kaldı. Kulağı hep kırıştıydı. Sabaha doğru uykuya daldı. Saat sekizde uyanır uyanmaz kendini sokağa attı, koşarak teyzesinin evine gitti. O sırada Zoe ile sütlü kahvesini içen Bayan Lerat, onu sabahın bu saatinde üstü başı kir pas içinde, perişan bir halde görünce :

- Hah! İşte dediğim çıktı! diye bağırdı. Sana bu adamın, iliğini sömüreceğini söylememiş miydim?...

Haydi, gir içeri, şunu bil ki her zaman sana açık evim...

Zoe ayağa kalkmıştı. Saygılı bir yakınlıkla:

- Nihayet hanıma kavuştuk... dedi. Zaten bekliyordum hanımımı.

Bayan Lerat Nana'nın hemen Louiset'yi görmesini istedi. Mutluluk verecekti bu ona. Hastalıklı ve kansız bir ço-

EMILE ZOLA

277

cuk olan Louiset hâlâ uyuyordu. Nana çocuğun soluk ve sıracalı yüzüne eğilirken son zamanlardaki bin bir sıkıntılarını hatırladı boğazına bir şeyler tıkanı.

Hıçkırıklar arasında :

- Zavallı yavrum, zavallı yavrum! diye mırıldandı. •

IX

Darietes tiyatrosunda Küçük Düşes oyununun provası ya-pılıyordu. Birinci perde bitirilmiş, ikinci perde başlamak üzereydi. Salonun ön tarafındaki iki eski koltukta oturan Bordenave ile Fauchery tartışırken, hasır bir iskemlede oturan suflör Cossard Baba, ufak tefek kambur bir ihtiyar, dudaklarının arasında bir kalem, elindeki metnin sayfalarını çeviriyordu.

Bordenave, birden, kalın bastonunun ucunu sahnenin tahtasına vurarak öfkeyle :

- Ee, ne bekliyorlar? Barillot neden başlamıyor? diye bağırdı.

Rejisör yardımcılığı yapan Barillot :

- Bay Bosc ortalarda yok da... diye cevap verdi.

Bunun üzerine ortalık karıştı. Herkes Bors'u çağırıyordu. Bordenave de basıyordu küfürü.

- Hay Allah cezasını versin! Her zaman aynı hikâye! İstedığın kadar çingırağı çal. Bu adamları bulamazsın... Saat dörtten sonraya kalınca da homurdanırlar; diyordu Bordenave.

Bu sırada hiçbir şey olmamış gibi Bosc gayet sakin çı-kageldi.

- O? Ne oluyor? Beni mi istiyorlar? Peki ama söylemek gerekmez miydi? Peki; Simonne rolünü söyleyerek: «İşte misafirler geldi» desin, ben de gireyim sahneye... Nereden gireyim?

Canı sıkılan Fauchery;

- Kapıdan elbet; dedi.

- Peki ama kapı nerde?

EMİLE ZOLA

279

Bu sefer Bordenave, Barillot'ya verişirmeye başladı. Bağırarak ağız dolusu küfür ederken, bastonunu yere vurup duruyordu.

- Hay Allah cezasını versin! Oraya bir iskemle konsun, kapı yerini belli etmek için dememiş miydim? Her gün yeniden başlamak lâzım dekorların yerlerini belirlem'e-ye. Barillot? Nerede Barillot? Al birini daha! Hepsi tüymek için fırsat gözlüyor bunların!

Barillot, kendisine yağdırılan küfürlerin altında ezilmiş gibi başım önüne eğerek iskemleyi getirip koydu.

Sonra prova yeniden başladı. Simonne başında şapkası sırtında kür-küyle, mobilyaları düzelten bir hizmetçi kadının hareketlerini yapıyordu. Bir aralık durarak :

- Biliyor musunuz, üşüyorum, ellerimi manşonumun içine sokacağım; dedi.

Sonra sesini değiştirdi, hafifçe bağırarak Bosc'u karşıladı:

- Aa! Sayın kont geldiler. İlk gelen siz oldunuz sayın kont. Hanımım buna çok sevinecek... dedi.

Bosc'un pantolonu çamur içindeydi, sırtında sarı ve bol bir pardösü vardı; boynuna da kalın bir atkı dolamıştı. Elleri cebinde, kafasında külüstür şapkası, hiçbir hareket yapmadan; boğuk bir sesle :

- Hanımınızı rahatsız etmeyin İsabella; birden karşısına çıkmak istiyorum, dedi.

Prova sürüp gidiyordu. Bordenave surat asarak, koltuğuna gömülmüş, bezgin bir tavırla oyuncuları dinliyordu. Fauchery sinirliydi; yerinde duramıyor; oyunculara karışmak istiyor, içi içine sığmıyor, zorla kendini tutarak durmadan yer değiştiriyordu. Arka taraftan, karanlık, boş salondan kulağına bir fısıltı geldi. Bordenave'a doğru eğilerek :

- Orada mı kadın? Bordenave, evet der gibi başını sal-ladı. Fauchery'nin kendisine vermek istediği Geraldine rolünü kabul etmeden önce Nana, piyesi görmek istemişti.

280

NANA

Çünkü bir kere daha Kokot rolüne çıkmak istemiyordu. Namuslu kadın rolüne çıkmayı geçiriyordu gönlünden. Bor-denave üzerinde, kendisini tekrar tiyatroya alması için etki yapmış olan Labordette'le birlikte ön localardan birinde oturuyordu. Fauchery geriye bir göz atıp onu görmeye çalıştı, sonra provayı izlemeye koyuldu.

Yalnız sahne önü aydınlatılmıştı. Buradaki bir reflektör, kocaman açılmış sarı bir göz gibi ışığını birinci plâna boşaltıyordu. Cossart daha iyi görebilmek için metni ışığa doğru kaldırmıştı. Bir direğe asılı bir gemici fenerinin soluk aydınlığında oynayan oyuncuların gölgeleri, kendileriyle birlikte oradan oraya

hareket etmekteydi. Sahnenin geri kalan bölümü, tıpkı bir yıkıntı yerinde olduğu gibi dumana boğulmuştu. Buraya merdivenler, çerçeveler, kapı kasaları, dekorlar, sökülmüş duvar kâğıtları birbirinin üstüne, bir moloz yığını halinde yığılmıştı. Havada sarkan fon perdeleri, bir paçavra dükkânında asılı paçavraları andırırmaktaydı. Ta yukardaki bir pencereden giren bir güneş ışını, sahne arkasının karanlığını bir altın mızrak gibi delip geçiyordu.

Bu sırada sahnenin dip tarafında aktörler, konuşarak rol sıralarının gelmesini bekliyorlardı. Biraz seslerini yükseltmişlerdi. Bunun üzerine Bordenave öfkeyle koltuğundan fırlayarak :

- Bu ne be! Susacak mısınız siz! Bir kelime bile duyamıyorum... Konuşmak istiyorsanız çıkın dışarı... Çalışıyoruz burada biz... Barillot, eğer yine konuşurlarsa para cezasına çarptıracağım herkesi!... diye bağırırdı.

Oyuncular bir an sustular. Bir köşeye yerleştirilmiş bir bahçe dekoru içinde bir sıraya ve kır iskemlelerine oturmuşlardı. Fontan, Prulliere, ve Bosc, Mignon'un anlattıklarını dinliyorlardı. Folies - dramatiques tiyatrosunun müdürü yağlı bir teklifte bulunmuştu. O sırada birinin bağırıldığı duyuldu.

- Düşes!... Saint - Firmin!... Haydi Düşesle Saint-Fir-min buraya...

EMİLE ZOLA

281

Ancak ikinci çağrılıştta, Prulliere, Saint-Firmin rolünü oynadığını hatırlamıştı. Düşes Helen'i oynayan Rose, beraber sahneye girmek için onu bekliyordu. İhtiyar Bosc, ayaklarını çıplak tahtaların üstünde sürüyerek döndü; oturacak bir yer aradı. Clarisse oturduğu sıranın yarısını ona verdi.

Bordenave'i göstererek :

- Nesi var kuzum bunun? Böğürüp duruyor böyle! dedi. Az önce nazik görünüyordu... Şimdi bir piyes sahneye konurken bütün sinirleri yerinden oynuyor bu adamın.

Bosc omuz silkti. Bütün patırtılara gürültülere aldırış ettiği yoktu onun. Fontan :

- Bu oyun fiyasko verecek... İş yok... diye mırıldandı. Sonra Rose'un hikâyesine dönerek Clarisse'e :

- Ne dersin? Folies'den Rose'a böyle bir teklif geldiğine inanıyor musun sen?... Her akşam üç yüz frank...

Hem de yüz oyun için sözleşme yapacaklarmış. Bir de neden yazlık ev vermiyorlar acaba? Karısına üç yüz frank verseler, bizim Mignon Bordenave'i şıppadak eker!

Clarisse, Rose'a üç yüz frank vereceklerine inanıyordu. Bu Fontan da hep arkadaşlarını çekiştirir durur, diye düşündü. Bu sırada Simonne çıkageldi. Tir tir titriyordu. Paltosunun önü ilikli, hepsi boğazlarını atkıyla sarmış oyuncular, yukarıdaki pencereden sızan ama sahneye kadar inmeyen güneş ışınına bakıyorlardı. Bu berrak Kasım gününde, dışarıda dondurucu bir soğuk vardı.

Simonne :

- Fuayedede soba yakmamışlar! Ne iğrenç şey! Gittikçe pintileşiyor bu herif!... Gitmek istiyorum ben... Hastalanmaya niyetim yok! diyordu.

Bordenave bir kere daha :

- Sussanıza be! diye gürledi.

Bunun üzerine birkaç dakika kadar, yalnız, sahnedeki aktörlerin belirsiz sözleri duyuldu. Pek az jest yapıyorlardı. Yorulmamak için durgun bir sesle konuşuyorlardı. Seslerini

282

NANA

yükseltmek gerektiği yerlerde salon önlerinde karanlık derin bir çukur gibi açılmıştı; şimdi burada, tıpkı penceresiz tavan arasındaki tozlar gibi belirsiz bir gölge dalgalanıyordu. Yalnız sahneden aydınlanan ışıkları sönük salon içe dokunan kasvetli bir hava içinde uyukluyor gibiydi. Tavandaki resimler karanlığa bürünmüştü. Sahnenin ön tarafında sağda ve solda duvar kâğıtlarını korumak için geniş yan perdeleri sarkıtılmıştı. Koltukların üstüne boydan boya örtüler örtülmüş, locaların ön bölmelerindeki kadifelerin üzerine ensiz bezler serilmiş, böylece galeriler çifte bir kefene bürünmüş oluyordu. Bütün tiyatronun içindeki loşluk arasında localar karanlık birer çukur olarak görünüyor, koltuklarda iri kara lekeler gibi göze çarpıyordu. İyice aşağıya indirilmiş olan avize, sarkan salkımlarıyla bir evden taşınma manzarası göstermekteydi. Seyirciler dönüşü olmayan bir yolculuğa çıkmışlardı sanki.

İşte tam bu sırada bir sokak kızının evine düşmüş küçük düşes rolündeki Rose rampa doğru ilerlemişti, ellerini havaya kaldırdı, tatlı bir dudak bükülüşüyle bu yas içindeki bir evin içini andıran boş salona gülümsedi:

Etki yapacağına güvenerek kelimelerin üstünde dura dura:

- Allahım! Ne acayip dünya!., dedi.

Saklandığı locanın dip tarafında bir atkıya sarınarak sahneyi seyreden Nana, Rose'a gözleriyle yiyecek gibi bakıyordu. Labordette'e dönerek yavaşça :

- Geleceğinden emin misin? diye sordu.

- Tamamıyla. Bir bahane bulmuş olmak için Mignon'la birlikte gelecek. O gelir gelmez sen Mathilde'in locasına çıkarsın. Onu sana getiririm ben.

Kont Muffat'tan söz ediyorlardı, Labordette, ikisinin gelebileceği bir yerde bu karşılaşmayı sağlamıştı. İki oyunun başarısızlığa uğraması sonucu işleri pek kötüye giden Bordenave'la konuşmuştu. Bunun üzerine Bordenave tiyatrosunu kendisine bırakmaya ve Nana'ya bir rol vermeye

EMİLE ZOLA

283

hazır olduğunu söylemişti. Böylece Kont'un gözüne girerek, ödünç para kopartmayı umuyordu.

Labordette, Nana'ya :

- Bu Geraldine rolü için ne dersin?, diye sordu.

Nana, hiç cevap vermeden hareketsiz duruyordu. Birinci perde sona ermişti. Bu perdede Dük de Beurivage, bir operet yıldızı olan Geraldine'le karısını aldatıyordu. İkinci perdede ise Düşes Helene bir maskeli balo akşamı bu tip kadınların nasıl sihirli bir güçle kocalarını ellerinden aldıklarını öğrenmek için, bu aktris evine geliyor. Onu buraya getiren, baştan çıkartmayı uman yakışıklı amca oğlu Oscar de Saint Firmin'dir. Düşes ilk ders olarak, Geraldine'in dükle bayağı bir şekilde kavga ettiğini, dükün de bunu büyük bir zevkle karşıladığını görüyor. Bunun üzerine : «Ah! Demek erkeklerle böyle konuşmak lazımmış!» diye haykırdı. Geraldine'in bu perdede sadece bir rolü vardı. Düşese gelince meraklılığının cezasını çekmekte gecikmeyecekti. Baron de Tardiveau adındaki ihtiyar zampara kadını bir kokot sanarak epey ileri gider. Öte yandan bir şezlongun üstünde Beurivage, Geraldine'i öperek yatıştırmaya çalışmaktadır. Bu kadın rolü henüz kimseye verilmemiş olduğu için, Cossard Baba, metinden okumak için yerinden kalkmıştı. Okurken de elinde olmadan kendisi Bosc'un kollarında imiş gibi cilve yapıyordu. İşte.prova böylece sürüp giderken tam bu sahnede Fauchery birdenbire koltuğundan fırladı. Oraya kadar kendini tutmuştu ama sonunda sinirleri yerinden oynadı.

- Bu böyle değil! diye bağırdı.

- Böyle olmayan ne?

- Kimse anlamamış rolünü, hiç mi hiç! diye tekrar söze başladı. Fauchery. Sonra sahneye fırladı. Elini, kolunu, başını sallayıp mimikler yaparak bu tablonun nasıl oynanacağını gösterdi. Bir yandan da :

- Bakın Fontan, Tardiveau'nun tutkunluğunu iyi anlamalısınız; şöyle bir jestle düşesi yakalamak için eğilmelisi-

284

NANA

niz. Sen de Rose, sıran geldiği zaman bunu canlı oynamalısın; ama o kadar vaktinden önce değil, sadece öpücük sesini duyduğun zaman...

Durdu, bir yandan telâşlı telâşlı açıklama yaparken Cossard'a :

- Geraldine'i kuvvetle öpünüz ki sesi duyulsun! diye bağırdı.

Bunun üzerine Cossard Baba Bosc'a dönerek dudaklarını şaplattı.

- Hah, şöyle! Öpücük böyle olur işte... diye sevinçle Fauchery bağırdı... Bir öpücük daha... görüyorsun ya Rose. Biraz vakit geçmesini bekliyor, sonra da: «Ah! bu kadın öptü onu...» diyorum. Fakat bunun için Tardiveau'nun baştan alması lâzım. Anlıyor musunuz? Fontan... siz de baştan alıyorsunuz. Haydi deneyin bakalım, hep beraber.

Oyuncular bu tabloyu tekrarladılar, ama Fontan o kadar isteksiz oynuyordu ki, bir türlü olmuyordu.

Fauchery, her seferinde daha heyecanla, rolleri taklit ederek, ögütlerini tekrarlamak zorunda kaldı. Oyuncular onun söylediklerini asık suratla dinliyor, sanki kendilerinden başlarının üstünde yürümeleri isteniyormuş gibi birbirlerinin yüzüne bakıyorlardı. Sonra yeniden beceriksizce deniyor, ama bir yerde ipleri kopmuş kuklalar gibi, dikilip duruyorlardı.

Fontan kaba sesiyle :

- Herhalde bu rol çok kuvvetli benim için, anlamıyorum dedi.

Bordenave'ın dudakları büzülmüştü. Koltuğuna tamamiyle gömüldüğü için sahnedeki suflör yerinden gelen aydınlıkta yalnız şapkası görünüyordu. Bastonunu da göbeğine dayamıştı: uyuyor sanılırdı. Ama birdenbire doğruldu. Sakin bir tavırla Fauchery'ye:

- Budalaca bir şey bu oyun, yavrum; dedi. Benzi sapsarı kesilen yazar :

- Ne! Budalaca mı? Asıl budala sizsiniz dostum! diye bağırıldı.

EMİLE ZOLA

285

Bunun üzerine Bordenave kızmaya başladı. Budala kelimesini tekrarladı, sonra daha sert bir şey söylemiş olmak için serserim, hergele dedi. Dinleyiciler ısıklık çalar sahne yarım kalır; diyordu. Öfkelenmekle beraber Fauchery bu kaba sözlerden fazla üzülmemişti. Çünkü her yeni piyeste söylerlerdi böyle şeyler birbirlerine. Adama açıkça, sen hayvanın birisin dedi. Bunun üzerine Bordenave çileden çıktı. Bir öküz gibi soluyarak bastonunu havada sallamaya başladı.

- Hay Allah belâsını versin! Rahat bırakın beni!... Bir takım budalaca şeylerle tam bir çeyrek saat geçti. Evet serserimce şeyler, akıl alır gibi değil... Ama aslında o kadar basit ki. Bak, Rose sen şu küçük hareketi yapacaksın. Görüyorsun ya daha fazla değil sonra ineceksin... Haydi, başlayın bakalım öpücük verin siz Cossard.

Şimdi bir karışıldıktır gidiyordu. Bu tablo daha iyi oynanmıyordu yine de. Bordenave bir fil gibi vücuduna ahenkli hareketler vermeye çalışarak rolleri taklit ediyordu, öte yandan Fauchery onun bu haline gülmekteydi; sonra da Fontan işe karışmak istedi: Bosc bile ögüt vermeye kalkıştı. Yorgunluktan bitkin hale gelen Bosc sonunda, kapı yerini belli etmek için konulan iskemleye çöktü. Artık her kafadan bir ses çıkıyordu. Simonne, rolünün sırası geldiğini sanarak vaktinden önce bu karışıklık ortasında sahneye daldı. Bunun üzerine öfkesinden küplere binen Bordenave kadının kışına bastonunu indirdi: kendileriyle yattığı kadınları, provalarda döverdi. Kadın kaçarken arkasından :

- Aldın payını işte! Hay Allah belânızı versin. Eğer daha çok canımı sıkarsanız kapatırım şu salaş!

Fauchery şapkasını kafasına geçirmişti. Tiyatrodan çıkacakmış gibi bir hah" vardı. Bordenave'ın kan ter içinde yerine oturduğunu görünce o da tekrar aşağıya inerek koltuğuna yerleşti. Loş salona bir sessizlik çökmüştü, iki adam, bir süre kıvılda olmadan yan yana oturdular. Oyuncular iki dakika kadar beklediler. Hepsisi de büyük ve yorucu bir işten çıkmış gibi bitkin bir haldeydiler.

286

NANA

Şimdi tamamiyle sâkinleşen Bordenave her zamanki sesiyle:

- Devam edelim; dedi.

İkisi de arkalarına yaslanarak bacaklarını uzattılar. Prova can sıkıntısı ve büyük bir ilgisizlik içinde yeniden başladı. Fontan'la öteki oyuncular, müdürle yazar arasındaki atışma sırasında dip taraftaki sırada ve kır iskemlelerinde oturup kalayı basıyor, iğneli sözler söylüyorlardı. Ama Si-monne, arkasına yediği bastonun acısıyla ağlayarak gelince alayı bırakıp ciddileşerek onun yerinde olsalar bu domuz herifi boğacaklarını söylüyorlardı. Simonne gözlerini silerek başıyla onlara katıldığını anlattı, artık her şey bitmişti, bırakacağı bu adamı, kaldı ki bir gün önce Steiner kendisine yeni bir tiyatro bulmayı teklif etmişti. Clarisse hayret içindeydi, çünkü bankerin artık meteliği kalmamıştı. Ama Prul-liere gülmeğe başladı. Rose'la düşüp kalktığı zaman bor-sa'ya sunduğu Landes'lardaki tuzlaları tasarısını hatırlamıştı. Şimdi de İstanbul boğazında bir tünel yapma projesini dolaştırıp duruyordu. Simonne büyük bir ilgi duyarak bunları dinliyordu. Clarisse'e gelince bir haftadır âşığı kendisini rahatsız etmiyordu. Acaba şu, saygıdeğer Gaga'nın kollarına atarak başından savdığı la Faloise budalası zengin bir amcanın mirasına konmayacak

mıydı? Bütün kötü işlerin ceremesini ben çektim diye düşünüyordu. Şimdi de şu Bordenave olacak pis herif bana elli satırılık uydurma bir rol verdi, sanki ben Geraldine'i oynayamazmışım gibi! Clarisse hâlâ bu rolü gönlünden geçiriyor, Nana'nın kabul etmeyeceğini umuyordu.

Prulh'ere de çok içermişti:

- Benim rolümde iki yüz satır var yok... almamak istiyordum... Rezillik şu Saint-Firmin rolünü bana oynatmak, ya o ne üslûp evlâtlar! Görürsünüz fiyasko ile sonuçlanacak bu oyun.

Fakat Barillot Baba ile konuşan Simonne soluk soluğa gelerek :

- Biliyor musunuz, Nana salonda... dedi:

EMİLE ZOLA

287

Clarisse görmek üzere ayağa fırlayarak telâşla :

- Nerede? diye sordu.

Haber çabucak yayıldı. Bütün oyuncular eğilip salona bakmıyorlardı. Prova bir aralık duraklar gibi oldu.

Ama Bordenave uyuşukluğu bırakarak :

- Ne oluyor? Bitirin şu perdeyi... Hey susun bakalım... Çekilmez oldunuz artık... diye bağırırdı.

Nana saklandığı locadan sürekli olarak piyesi izliyordu. Labordette iki kere konuşmak istemişti, ama

dirseğiyle vurmuştu. İkinci perde sona ererken, tiyatronun dip taraflarında iki gölge belirdi. Gürültü etmemek için ayaklarının ucuna basarak aşağıya indikten sonra Bordenave'i selâmlayan bu iki kişiyi Nana tanımişti: Mignon'la Muffat'ydı bunlar.

İçi ferahlamış gibi:

- Ah, nihayet gelebildiler! dedi.

Rose Mignon, son roldeki sözlerini söyledi. Şimdi Bordenave üçüncüye geçmeden bu ikinci perdeyi tekrar etmelerim istemişti. Sonra provayı seyretmekten vazgeçerek kontu aşırı bir nezaket gösterisiyle karşıladı.

Bu sırada Fa-uchery, kendini, etrafını çeviren oyunculara vermiş gibi görünüyordu. Mignon elleri arkasında, ıslık çalarak, sinirli görünen karısını süzüyordu.

Labordette :

- Haydi, yukarı çıkalım, seni locaya oturtuktan sonra gidip onu getireyim, dedi.

Nana hemen locadan ayrıldı. Salondaki koltukların arasından el yordamıyla ilerledi. Ama Bordenave genç kadının orada olduğunu sezmişti. Nana'nın karardığı karışıp kaçarken adam, sahnenin arkasından dolaşan koridorun ucunda yakaladı, burası gece gündüz havagazı lâmbası yanan dar bir geçitti.

Bordenave işi çabuk bitirmek için kuvvetle kokot rolü üzerinde durdu.

- Bak hele! Ne rol! Senin için biçilmiş kaftan... yarın provaya gel... dedi.

288

NANA

Nana bu sözleri soğuk karşıladı. Üçüncü perdeyi de görmek istiyordu.

- Üçüncü mü? Oh hârika! Düşes evinde kokotluk ediyor. Bu da tiksindiriyor Beurivage'ı ve cezasını veriyor. Burada çok komik bir sahne var. Tardiveau gelir ve kendisini bir dansözün evinde sanır.

Nana,

- Peki Geraldine'in ne rolü var burada? Bordenave biraz sıkılır gibi oldu:

- Geraldine mi? Uzun değil rolü ama, pek başardı... Dedim ya tam sana göre... imzayı basıyor musun sözleşmeye?

Genç kadın gözlerini adamdan ayırmadan bakıyordu, sonra:

- Birazdan görüşürüz bunu; dedi.

Kendisini merdivende bekleyen Labordette'in yanına gitti. Bütün tiyatrodakiler, kendisini tanımışlardı.

Fısıldaş-malar başlamıştı. Prulliere Nana'nın tekrar gelişine içermişti. Clarisse de o rolü kaybetmekten korkuyordu. Fon-tan ise soğuk bir tavır takınarak ilgisiz görünmeye çalışıyordu. Çünkü sevmiş olduğu kadın için kötü şey söyleyemezdi, kin halini alan eski geçici hevesiyle birlikte, zevklerinin canavarca sapıklığı yüzünden son verdiği beraberce yaşayışları sırasında bu kadının kendine gösterdiği bağlılığa ve güzelliğine karşı vahşice bir hınç vardı içinde.

Labordette kontun yanına gittiği sırada. Nana'nın orada bulunuşu ile aydan Rose Mignon, işi bir anda kavramıştı. Muffat'dan bıkmıştı ama böyle yüzüstü bırakılmak düşüncesi çileden çıkartmıştı kadını. Bu işler üzerinde kocasıyla konuşmak âdeti olmadığı halde, damdan düşüncesine:

- Olup bitenlerin farkında mısın?... Namusum hakkı için, eğer Steiner'le yaptığı oyunu burada da yapmaya kalkarsa gözlerini oyarım onun, dedi.

Adam :

EMİLE ZOLA

289

- Sus, çeneni kapa, hatırım için susar mısın? diye mırıldandı.

Mignon nasıl davranmak gerektiğini biliyordu. Muf-fat'ya içini döktürmüştü. Nana'nın bir işaretiyle ayaklarının dibine serilmeye hazırdı. Bu çeşit tutkuların karşısında durulamazdı. Erkekleri de iyi tanıdığından, bu durumdan en iyi şekilde yararlanmaktan başka bir şey düşünmüyordu. Beklemek gerekirdi. Bekleyecekti.

Bordenave :

- Haydi Rose sahneye! diye bağırdı. Mignon da :

- Haydi git. Bırak işi bana, dedi.

Sonra, keyfi yerine gelmiş gibi, Fauchery'ye piyesini övmek aklına esti. Çok güçlüydü bu oyun ona göre, yalnız neden o soylu kadın namusluydu bu kadar? Tabiata aykırıydı bu. Sonra gülererek, şu Geraldine'in boş kafalı âşığı Dük de Beauvriage rolünü kimin oynadığını sordu. Fauchery kızmak şöyle dursun gülümseyerek karşıladi bu sözleri. Arna, Muffat'ya bir göz attı, duyduklarına içermiş gibi görünüyordu. Mignon bunu farkederek ciddileşti.

Müdür :

- Haydi başlasanız... Hay Allah! Hey Barillot neden başlamıyorsunuz? Bosc yok mu orada. Bizi izlemiyor mu yani!

O sırada Bosc hiç istifini bozmadan geldi. Prova başladı, bu sırada Labordette de kontu yukarıya götürüyordu. Kont, Nana'yi tekrar göreceğini düşünerek tir tir titriyordu heyecandan. Ondan ayrıldıktan sonra büyük bir boşluk hissetmişti. Can sıkıntısından, alışkanlıklarını kaybettiği için azap duyduğuna inanarak Rose'un eline düşmüştü. Kaldı ki içine yuvarlandığı şaşkınlıkla, kontese de herhangi bir açıklamada bulunmaktan kaçırıyordu hep. Ama için için bir duy-, gu kemiriyordu yüreğini. Nana yeniden ağır ağır kendine çekiyordu onu, canlanan anıları, vücudunun o sıcak kıvrakh-

290

NANA

ğının hayali ile, sonra yepyeni adeta babaca duygularla. O iğrenç sahne silinmiş gitmişti. Artık Fontan'ı düşünmüyor, Nana'nın, kontesin başka erkeklerle yattığını suratına çarparak kendisini kapı dışarı edişi gözünün önüne gelmiyordu. Bütün bunlar uçup giden kelimelerdi artık. Şimdi yalnız derin bir sızı, zaman zaman onu boğulacak hale getiren bir acı kalmıştı içinde. Zaman zaman çocukça düşüncelere kapılıyor, onu gerektiği kadar sevebilseydi, Nana'nın kendisini aldatmayacağı düşünüyordu. İçinde çırpındığı bunalım zaman zaman dayanılmaz oluyor, kendini çok rahatsız hissediyordu. Tıpkı eski bir yaranın yeniden sızlamaya başlaması gibi kör ve şiddetli istek değildi artık. Bu kadına karşı duyduğu kıskançça tutku, onun varlığına, saçlarına, dudaklarına, vücuduna duyduğu özlemde. Nana'nın sesini hatırladığı zaman büyük bir ürperti duyuyordu içinde. Sonsuz tatlı bir duyguyla yalnız kendisinin olmasını istiyordu onun. Bu aşk benliğini öylesine kasıp kavuruyordu ki Labordette, Nana'nın kendisini beklediğini söylediği zaman karşı durulmaz bir atılımla boynuna sarılmıştı adamın. Sonra da kendi çapındaki bir kişinin bu gülünç hareketinden utanç duymuştu. Fakat anlayışlı adamdı Labordette. Konttan merdivenin önünde ayrılarak bir incelik daha gösterdi. Ayrılırken de şu sözler dökülürmüşti hafifçe ağzından :

- İkinci kat, sağdaki koridor, kapı hafifçe itili sadece:

Muffat yalnız kalmıştı şimdi tiyatronun bu sessiz köşesinde. Artistler fuayesinin önünden geçerken, açık kapılardan, geniş salonun perişanlığı, dağınıklığı gözüne ilişti, kirli paslı, utanç verici bir manzarası vardı

buranın. Ama ona, sahnenin karanlığından ve gürültüsünden uzaklaşırken asıl hayret veren, bu merdiven aralığının bembeyaz aydınlığı, derin sessizliği oldu. Oysa burayı bir akşam, havagazı lâmbasının ışığında, dötrnala aşığı inen bir sürü kadının arasında gördüğünü hatırlamıştı. Locaların ıssızlığı, koridorların , boşluğu göze çarpıyordu. Ne bir insan, ne bir gürültü. Basamaklar hizasındaki dört köşe pencerelerden solgun bir kasım güneşi, sarımtırak bir ışık örtüsünü yayıyordu merdiven-

EMILE ZOLA

291

lere ve ta yukarıdan inen sessizliğin içinde, tozlar uçuşuyordu bu örtünün üzerinde. Muffat mutluluk duyuyordu bu sessizlik, bu sükûnet içinde, soluk almaya çalışarak, merdivenlerden ağır ağır çıkıyordu. Yüreği hızlı hızlı çarpıyordu, tıpkı korkan bir çocuk gibi titreyerek ve gözleri yaşarak yürüyordu. Birinci kat sahanlığına gelince sırtını duvara dayadı, kimsenin kendisini görmeyeceğinden emindi. Şimdi basamakları eğrilmiş, cilâsı parlayan demir korkuluktan merdivenden, sıvaları dökülmüş duvarlara, kadınların uyuduğu bu soluk ikinci vaktinde bir genelevin içini andıran bir manzarayı seyrediyordu. İkinci kata geldiği zaman bir basamağın üstünde tortop olup yatan bir sarı kedinin üstünden atlamak zorunda kaldı. Gözleri yarı kapak, tek başına bir kedi bekliyordu bütün binayı, kadınların her akşam yaydıkları ekşi ve soğumuş kokunun içinde uyukluyordu.

Gerçekten de sağdaki koridorun kapısı hafifçe itilmişti. Nana bekliyordu. Şu Mathilde denilen toy killoz, odasını pek pis tutuyordu. Yerlerde bir sürü çatlak su kabı, kirli bir tuvalet aynası, sanki hasırına kan sürünmüş gibi allığa bulanmış bir iskemle. Duvarlara ve tavana yapıştırılan kâğıtlara sabunlu su damlaları sıçramış. Odanın içinde öyle ekşi bir lavanta kokusu vardı ki Nana pencereyi açmak zorunda kaldı. Bir süre dirseklerini pencereye dayayarak derin derin nefes aldı, aşığıya baktı, Bayan Bron küçük, loş avlunun yeşilimtırak taşlarını süpürüyordu. Panjurlardan birine konan bir kanarya keskin bir sesle ötüp durmaktaydı. Ne bulvarda, ne de yakındaki sokaklarda giden arabaların gürültüsü duyuluyordu, bir taşra sessizliği, güneşin içinde sonsuz bir alan ıssızlığı vardı burada. Başını yukarı kaldırınca, küçük binaları ve geçitteki mağazaları ışıklar içindeki vitrinlerini görüyordu. Karşı tarafta, yukarda, Vivienne sokağındaki içi boş hissini veren yüksek evlerin arka cepheleri göze çarpıyordu. Birbirinin üstünde taraçalar yükseliyordu, bir fotoğrafçı bir çatının üstüne mavi camdan bir kafes koymuştu. Çok hoş bir manzaraydı bu. Nana nerede olduğunu unutmuştu. Bu sırada kapıya vurulur gibi oldu, geriye dönüp:

292

NANA

- Giriniz! diye seslendi.

Kontu görünce pencereyi kapadı. Hava sıcak değildi. Hem sonra şu meraklı Bayan Bron'un konuşulanları duymasının gereği yoktu. İkisi de ciddi bir yüzle bakiştılar. Sonra adamın boğuluyormuş gibi bir halde dimdik durduğunu gören Nana gülmeye başladı:

- Eh, demek geldin, koca aptal, dedi.

Öylesine heyecanlıydı ki Muffat, donmuş kalmıştı. Nana konuşurken, bayan diyordu, tekrar gördüğü için mutlu olduğunu söylüyordu Nana :

- Kibarlık taslamaya kalkma. Beni tekrar görmek istedin değil mi? Madem öyle, oyuncak iki köpek gibi birbiri-

, mize bakıp durmayalım... İkimizin de kabahati var. Ama seni affediyorum ben! dedi.

Artık bir daha bundan söz etmemeye karar verdiler. Muffat yatışmıştı, ama hâlâ söyleyecek bir şey bulamıyordu. O kadar çok şey söylemek istiyordu ki. Bu soğukluk karşısında hayrete düşen Nana büyük oyununu oynadı, hafifçe gülümseyerek :

- Haydi sen akli başında adamsın, dedi. Artık barıştığımızı göre, birbirimizin elini sıkalım ve iyi birer arkadaş olarak kalalım?

Muffat birden kaygılanarak :

- Nasıl, arkadaş olarak mı? diye mırıldandı birden.

- Evet, belki budalaca bir şey bu, ama senin takdirine bırakıyorum... Şu anda düşüncelerimizi birbirimize açıkladığımızı göre ve bir daha karşılaşırsak, put gibi durmayız herhalde...

Kont sözünü kesecek gibi bir jest yapmıştı.

- Bırak da bitireyim... Hiçbir erkek beni kalleslikle suçlayamaz, anlıyor musun. Eh, açıkça söyleyeyim ki, seninle yeniden bir araya gelmeyi canım istemiyordu.... Herkesin kendine göre onuru var, azizim.

Muffat birden telâşla bağırdı:

EMİLE ZOLA

293

- Fakat böyle bir şey yok! Otur da dinle beni.

Sonra gideceğinden korkmuş gibi genç kadını iterek tek iskemleye oturttu. Kendisi gittikçe artan bir sinirlilik içinde yerinde duramayarak geziniyordu. Kapalı ve güneş içindeki küçük locada, dik bir sessizlik vardı, hiçbir gürültü ulaşamıyordu buraya kadar. Sustukları anlarda sadece kanaryanın ötüşü uzaktan uzağa duyulan bir flüt sesi gibi geliyordu.

Muffat, genç kadının karşısında durarak :

- Dinle, dedi, yeniden seni almaya geldim... Evet yeniden başlamak istiyorum hayatımıza. Sen de biliyorsun bunu, ama neden böyle konuşuyorsun?... Cevap ver, razı mısın?

Genç kadın başım önüne eğmişti, tırnağıyla iskemlesinin kırmızı hasırını kazıyordu. Adamı kaygılı görerek hiç acele etmiyordu. Sonra başını kaldırdı, yüzüne ciddi bir ifade vermişti; güzel gözlerinden keder okunuyor gibiydi.

- Oh! İmkânsız bir şey bu yavrum, dedi, yeniden yaşayamam seninle.

- Neden? diye adam kekeleydi; Bunu sorarken derin bir acıyla yüzü buruşmuştu.

- Neden mi? Allah Allah! Çünkü... İmkânsız da ondan... İşte bu kadar... İstemiyorum ben.

Muffat genç kadını ateşli bakışlarla bir kaç saniye süzdü. Sonra, birden sanki dizleri kırılmış gibi yere çöktü. Nana canı sıkılmış gibi:

- A, çocukça şeyler yapma! dedi.

Ama Muffat ayaklarının dibinde diz çökerek genç kadının beline sarılmış, başını dizlerinin arasına sokarak, yüzünü etine gömüyordu. Muffat, genç kadının bacaklarının Kadife yumuşaklığını, incecik entarisinin altından hissedince ürpertilerle sarsıldı; kendinden geçmişti; nöbete tutulmuş gibi zangır zangır titriyordu bütün vücudu; kadının içi-ne girmek istemiş gibi yüzünü eziyordu bacaklarında. Nana'nın altındaki eski iskemle çatırdadı. Bayat kokularla do-

294

NANA

lu, basık tavanlı locada istekten çırpınan Muffat'ın hıçkırıklarından başka ses duyulmuyordu. Nana adamın yaptıklarına engel olmayarak :

- Peki sonra? dedi. Bütün bu yaptıkların bir şey kazandırmaz. İmkânsız, dedim ya... Aman yarabbi ne kadar toysun!...

Kont yatışmıştı. Ama hep öyle yere diz çökmüş genç kadını bırakmadan, kesik kesik:

- Dinle, bak neler vereceğim sana. Monceanpara yakınında senin için bir konak beğendim. Bütün isteklerini yerine getireceğim. Yalnız benim olman için bütün servetimi vermeye hazırım... Evet tek şartım bu: yalnız benim olacaksın, anlıyor musun?.. Eğer yalnız benim olmaya razı olursan en güzel, en zengin arabalara, mücevherlere elbiselere sahip olman için her şeyi yapacağım...

Nana, kontun bu güzel şeyleri bir bir her sayısında bunları küçümseyen bir eda ile başıyla hayır diyordu.

Sonra, Muffat'ın devam etmesi, onun adına para yatıracağını söylemesi, ayaklarının dibine daha neler neler sereceğini anlatması karşısında genç kadın sabrı tükenmiş gibi yaparak :

- Beni kafese koymaya çalışmaktan vazgeçmeyecek misin? İyi yürekli bir kızımdır ben. Bir an istemiştin, bunun seni çok hasta ettiğini gördüğüm için, ama yetti artık, değil mi? Bırak da kalkayım yoruyorsunuz beni.

Kendini kurtararak ayağa kalktı:

- Hayır, hayır, hayır... İstemiyorum, dedi.

Muffat güçlkle kendini topladı. Sonra bütün gücünü kaybederek iskemleye çöktü, sırtını arkalığa dayayarak, yüzünü ellerinin arasına aldı. Bir an, Nana, yağlı duvar kâğıtlarına, kirli aynaya, şu güneşin

ışığa boğduğu daracık odaya baktı. Sonra kontun önünde durarak kendine güvenen bir insanın sükûnetiyle konuşmaya başladı.

- Tuhaf şey... Şu zengin erkekler parayla her şeyi elde edebileceklerini sanıyorlar... Peki ama, ya ben istemiyorsam? Viz gelir senin hediyelerin bana... Görüyorsun ya ye-
EMILE ZOLA

295
rinde olmadı bu davranışın... Bana Paris'i bağışlasan da yine hayır, hayır, hayır derim. Niyetli olsaydım çok kibarca görünürdü bu bana. Ama insanın gönlü olmazsa, sıkıntıdan geberir senin saraylarında... Ah! Para ha! Zavallı yavrum, bir yerlerde var benim param! Görüyorsun ya pabucuma sallamıyorum parayı, tükürüyorum üstüne...

Adam ağır ağır başını kaldırdı, gözlerinde bir umut parıltısı belirmişti.

Nana yeniden :

- Oh! Bana veremezsin para filân. Çünkü bu sana bağılı değil, işte bunun için sana bundan söz ediyorum... Eh işte lâf olsun diye söylüyorum bütün bunları... Şu oyundaki namuslu kadın rolünü almak istiyorum.

Muffat hayretle sordu :

- Hangi namuslu kadın?

- Hangi kadın olacak şu Düşes Helene rolünü... Her zaman Geraldine rolünü oynayacağımı sanıyorlarsa aldaniyorlar! Hiç istemediğim bir rol, bir sahne ve daha neler neler! İsteddiğim bu benim, kokotlardan bıktım artık. Hep kokot rolleri... Sanki karnımda bir sürü kokot saklı... yani canımı sıkmaya başladı bu artık... Çünkü gerçeğı olduğu gibi görüyorum. Benim kötü yetiştüğimi sanıyorlar... İşte yavrum, gözlerini gerçeğe kapıyor bu insanlar. Eğer, kibar bir kadın olmak istersem pek yakışır bu bana!... Bak hele biraz. Sonra pencereye kadar gitti, gerdanını çıkarıp, ölçülü adımlarla, ayaklarını kirletmekten korkan şişman bir tavuk gibi bin bir özentisi ile yürümeye başladı. Muffat, hâlâ yaş içindeki gözleriyle, acısının arasında, bu komedi sahnesi karşısında sersemlemiş gibi, izliyordu onu. Nana bir süre locanın içinde, bütün oyununu gösterebilmek için dudaklarında zarif bir gülümseyişle ve göz kapaklarını sık sık kapayarak ve eteğini dalgalandırarak dolaştı. Sonra kontun karşısına dikildi:

- Ha? İyi oluyor, değil mi?

296

NANA

Muffat gözleri bulanık, hâlâ boğuluyormuş gibi:

- Oh! Evet diye kekeledi.

- Dedim ya sana namuslu kadın olmak istiyorum! Evimde denedim bunu. Hiçbir kadın erkeklere metelik vermeyen düşes rolünü yapamaz benim gibi. Seni süzerek önünden geçerken gördün beni değil mi? Doğuştan böyle olmalı insan... Hem sonra namuslu bir kadını oynamak istiyorum... Rüyalarım giriyor bu, pek dertliyim bunun için. Bu rolü almam gerek, anlıyor musun?

Ciddileşmiş, çok heyecanlıymış, gerçekten bu budalaca istek yüzünden çok acı çekiyormuş gibi sesi sertleşti. Hep Nana'nın hayır deyişinin etkisi altında olan Muffat, bir şey anlamadan bekliyordu. Ortalığa bir sessizlik çökmüştü. Bir sinek vızıltısı bile duyulmuyordu.

- Biliyor musun, dedi kesin olarak, bu rolü elde etmelisin benim için.

Muffat hayret içinde kalmıştı. Sonra umutsuzca bir hareket yaparak :

- Ama imkânsız bir şey bu! Sen diyordun bunun bana bağılı olmadığını.

Nana omuz silkerek sözünü kesti:

- Aşağıya iner ve Bordenave'a bir rolü istediğini söylersin... Bu kadar saf olma! Bordenave'ın paraya ihtiyacı var. Madem ki sokağa atacak kadar paran var ödünç verirsin ona.

Kontun hâlâ çırpınıp durduğunu görerek içerledi.

- Peki, anladım, Rose'u kızdırmaktan korkuyorsun... Bu kadından söz etmemiştim sana, sen ağlayarak yerlerde sürünürken çok şey diyebilirdim bu konuda... Evet, bir kadına daima kendisini seveceğine yemin

ettikten sonra, kolay değil ilk karşısına çıkana bağlanmak... Ah! Bunun yarasını hissediyorum!.. Kaldı ki Mignon'un artiklarıyla geçinmek pek de iştah açıcı bir şey değil!... Dizimin dibinde öyle budalaca konuşmadan önce bu pis insanlarla ilişkisini kesmen gerekmez miydi dostum?

EMİLE ZOLA

297

Muffat nihayet şöyle diyebildi:

- Peki öyleyse, Rose umurumda değil, derhal bırakırını onu.

Nana bu noktada memnun görünüyordu. Tekrar söze başlayarak :

- O halde neden sıkılıyorsun? Bordenave hepsinin başı. Diyeceksin ki Fauchery de var, Bordenave'dan sonra...

Sesini yavaşlattı, işin en nazik noktasına gelmişti. Muffat önüne bakarak susuyordu. İsteyerek Fauchery'nin, karısının peşine düşmesini bilmezlikten geliyor, Taitbout sokağında bir kapının önünde geçirdiği o korkunç gece yanılmış olduğunu umarak kendini avutuyordu. Ama bu adama karşı içinde bir tiksinti, gizli bir hınç vardı.

Nana zemini yoklayarak kontesin âşığı ile kocası arasındaki ilişkinin masal olduğunu anlamaya çalışarak :

- Peki ama Fauchery de o kadar kötü bir adam değil ya! dedi. Aslında, bana inan ki iyi çocuktur... Ne diyorsun? Anlaştık değil mi? Ona, bu rolü benim için istediğini söylersin.

Kont böyle, bu iş için Fauchery'ye başvurma düşüncesine isyan etti.

- Hayır, hayır, asla... diye bağırdı.

Genç kadın bir süre bekledi. Şu cümle dudaklarına kadar geliyordu: «Fauchery senden hiçbir şeyi esirgemez» ama bunun biraz kabaca bir kanıt olacağını hissetti. Sadece gülümsedi, ama bir acayip gülümseme ile o cümleyi söylemiş oluyordu. Muffat başını kaldırıp Nana'ya baktı, sonra yine önüne eğdi, soluk yüzünde can sıkıntısı okunuyordu:

Nihayet Nana :

- Ah! Hiç de yardımsever değilsin, dedi. Adam bunalır gibi:

- Yapamam, diye cevap verdi. Benden ne istersen iste ama bunu isteme sevgilim. Oh! Yalvarırım sana!

298

NANA

Nana tartışma ile vakit geçirmek istemedi: adamın başını küçücük ellerinin arasına alarak arkaya devirdi, sonra ağzını ağıma yapıştırarak uzun uzun öptü. Muffat'nın bütün vücudu ürperdi, gözleri kapalıydı, kendini kaybedecek gibiydi. Sonra genç kadın onu ayağa kaldırdı. Sadece :

- Haydi, git; dedi.

Adam yürüdü, kapıya doğruldu. Tam çıkacağı sırada Nana, ona sarıldı, şimdi alçakgönüllü sokulgan oluvermişti. Birden, bir dişi kedi gibi çenesini yeleğine sürtüyordu.

Önce istemediği güzel bir şeyleri sonradan elde etmek için can atan bir çocuk gibi utangaç bir gülüşle :

- Konağın nerede? diye sordu.

- Villiers caddesinde.

- Arabalar da var mı? . - Evet.

- Danteller de? Pırlantalar da?

- Evet.

- Oh ne kadar iyisin nonuşum! Biliyor musun az önce kıskançlıkla konuşmuştum öyle... Ama bu sefer, yemin ediyorum, ilk defaki gibi olmayacak, çünkü sen anlıyorsun şimdi nelerin lâzım olduğunu bir kadına. Hepsini veriyorsun değil mi? Artık kimseye ihtiyacım olmayacak... Bak! Artık her şeyim senin! Bu da, bu da ve bu da!

Ellerini yüzünü bir öpücük yağmuruna tutarak adamı kapıdan ittikten sonra, bir an durup soluk aldı. Aman ya-rabbii! Bu pasaklı Mathilde'in locasında ne fena bir koku vardı! Kış güneş içinde, bir taşra evinin sıcaklığı vardı burada ama, sahiden bu bozulmuş lavanta kokusuna karışan başka kokulara da dayanmak güçtü. Pencereyi açtı, yeniden dirseklerini dayadı; beklerken canının sıkılmaması için pasajdaki vitrinleri seyre daldı.

Muffat merdivenden yalpalayarak iniyordu, kulakları uğulduyordu. Ne diyecekti? Kendisini ilgilendirmeyen bu iş için söze nasıl başlayacaktı? Sahneye geldiği zaman birileri-

EMILE ZOLA

299

nin kavga ettiğini duydu, ikinci perdenin provası bitmişti. Fauchery, konuşmalarından birini kesmek için Prulliere küplere biniyordu.

- Hepsini kesin öyleyse! diye bağırdı. Böyle olursa bence daha iyi. Sadece iki yüz satırım var. Şimdi bundan da çıkartmak isteniyor! Hayır, yeter artık, rolü almıyorum.

Cebinden buruşuk küçük bir defter çıkardı, elleriyle düzelttikten sonra Cossard'ın önüne alacakmış gibi yaptı. İncinen gururunun acısıyla yüzü buruşmuş, dudakları kısılmış gözlerinden ateş saçılıyordu, içinden kabaran isyan duygusunu gizlemiyordu. Ona, Prulliere'e, halkın sevgilisi olan kendisi gibi bir aktöre iki yüz satırlık bir rolü lâıyk görmüşlerdi!

- Neden öyleyse bir telsizle mektup götürmüyorsu-nuz? diye acı acı sordu.

Localar üzerindeki etkisini bildiği için kendisini kollayan Bordenave :

- Haydi, Prulliere anlayışlı olun; dedi. Yine her zamanki huysuzluklarınıza başlamayın... Fauchery sizin için ayrı birkaç sahne ekler... üçüncü perdeye, hatta bir tablo uzatılabilir bile.

Bunun üzerine aktör :

- Öyleyse perde inmeden önceki son sözü ben söyleme- • liyim... Buna hakkım var her halde; dedi.

Fauchery hiç ses çıkarmadı, böylece razı olduğunu anlatmış oluyordu. Prulliere'de rol defterini cebine soktu, hâlâ sarsılmış, hoşnutsuz görünüyordu. Bosc'la Fontan olup bitenlere kayıtsız görünüyorlardı: herkesin ayrı meselesi vardı, bu onları ilgilendirmiyordu. Şimdi bütün oyuncular Fauchery'nin etrafını almış, onu sorguya çekiyor, kendileri için övgü koparmaya çalışıyorlardı. Mignon'da, yukarıdan dönüşünü gözlediği Kont Muffat'ı gözden kaçırmadan Prulliere'nin son yakınmalarına kulak kabartıyordu. Sahnenin dip tarafında durarak buranın karanlığına dalan kont kavganın ortasına düşmekten çekinmişti. Bordenave kendisini görerek hemen o tarafa koştu.

300

NANA

- Görüyorsunuz ya ne insanlar! diye mırıldandı. Bu insanlarla başımın ne kadar dertte olduğunu düşünemezsiniz. Hepsi de birbirinden çok kendini beğenmiş, üstelik de üç kâğıtçı şeyler... Bu pis olayların içindeyim her gün., geber-sem daha iyi... Pardon... öfkeden ne dediğimi bilmiyorum.

Sustu. Ortalığa bir sessizlik çökmüştü. Muffat konuyu açabilmek için araya bir lâf sokmayı düşünüyordu.

Ama bir şey bulamadı işi doğrudan doğruya açtı:

- Nana düşes rolünü istiyor.

Bordenave birden olduğu yerde sıçradı, bağıırcasına :

- Amma yapıyor ha! Saçma bir şey bu!

Sonra kontun sapsarı ve çok üzgün olduğunu görerek sakinleşti. Sadece :

- Hay Allah! dedi.

İkisi de konuşmuyorlardı. Aslında bu iş umurunda değildi onun. Belki bu şişko Nana, düşes rolünde acayip görünecekti biraz. Ama böylece Muffat'ı avucuna almış olacaktı. Bunun için çok uzatmadan kararını verdi. Geriye dönerek :

- Fauchery! diye seslendi.

Kont onu durduracakmış gibi bir hareket yaptı. Fauchery çağırıldığını duymadı. Fontan'a oynayacağı Tardiveau rolü üzerine açıklamada bulunuyordu. Fontan, Tardi-veau'yu özel şivesiyle konuşan bir Marsilyalı olarak düşünüyor ve konuşurken de şivesini taklit ediyordu. Bütün cümleler böyle söyleniyordu. Böyle daha iyi mi oluyordu? Kendisi de bundan şüphe ediyormuş da fikir almak istiyormuş gibi bir hali vardı. Yalnız Fauchery soğuk davranıp itiraz edince birden içerledi. Peki öyleyse! diyordu, rolün anlamını kavramadığına göre, bu rolü oynamaması hem kendisi hem de eser için daha iyi olacaktı.

Bordenave yeniden :

- Fauchery! diye bağırdı.

Bunun üzerine genç adam, hemen oradan ayrıldı, aktörün elinden kurtulduğu için memnundu ama, Fontan onun böyle bu kadar çabuk sıvışmasına içerlemişti.

EMİLE ZOLA

301

Bordenave :

- Burada durmayalım, gelin baylar; dedi. Konuşmalarını başkası duymasın diye kontla yazarı, sahnenin arkasındaki aksesuar deposuna götürdü. Onların oradan uzaklaştığını gören Mignon hayret içinde kalmıştı. Bir kaç basamak inil dikten sonra gelinen bu yer bir odaydı, avluya bakan iki penceresi vardı. Kirli camlardan soluk bir gün ışığı giriyordu içeri, bir mahzen gibi alaca karanlıktı bu depo. Odayı dolduran sandıkların içinde çeşit çeşit ıvır zıvır vardı. Laffe sokağındaki bir eskici dükkânına benziyordu burası. Tabaklar, mukavvadan yaldızlı kupalar eski kırmızı şemsiyeler, İtalyan testileri, tepsiler, yazı takımları, ateşli silâhlar, şırıngalar karma karışık yığılmıştı. Bütün bu çatlak, kırık, tanınmaz haldeki şeylerin üstünü de parmak kalınlığında bir toz tabakası kaplamıştı. Bu yığından çekilmez bir demir, nemli karton kokusu yayılıyordu havaya, elli yıldır oynanan piyeslerden arta kalan şeyler üst üste yığılmıştı buraya.

Bordenave :

- Giriniz, burada yalnızca konuşuruz hiç olmazsa, dedi. Kontun canı sıkılmıştı, bir kaç adım atarak, teklif yapma işini! Bordenave'a bıraktı. Fauchery hayret içindeydi.

- Ne var? diye sordu. Bordenave :

- Bakın, bir şey geldi aklımıza, dedi... ama söyleyeceğimi duyunca öyle sıçramayın yerinizden, ciddi bir şey bu. Ne dersiniz düşes rolünü Nana'ya versek?...

Yazar şaşkına dönmüştü; sonra patladı:

- A! ya olmaz böyle şey... Şaka ediyorsunuz herhalde... Herkesi güldürür bu.

- Eh, gülünmesi pek o kadar kötü bir şey değil!... Düşünün dostum... Bu fikir sayın kontun pek hoşuna gitti.

Muffat, bir şey yapmış olmak için toz altındaki yığından ne olduğunu bilmediği bir şeyi almıştı eline. Bu, ayağı alçı ile yapııştırılmış bir rafadanlıktı. Ne olduğunu anlamadan buna bakarak :

- Evet, evet, çok iyi olur, dedi.

302

NANA

Fauchery birden sabrı tükenmişçesine ona döndü. Kontun bu piyesle hiçbir ilgisi yoktu, kesin bir sesle :

- Asla!... dedi, Nana'yı istediğiniz kadar bir kokot rolünde oynatabilirsiniz, sosyete kadını olarak... hayır, olmaz böyle şey!..

Muffat cesaretlenmişti:

- Aldanıyorsunuz, sizi temin ederim ki, biraz önce bana namuslu kadın rolüne çıkmak istediğini...

Hayreti büsbütün artan Fauchery :

- Nerede söyledi? diye sordu.

- Yukarda, locada... işte bu böyle... Oh! Görseniz öyle kibar hareketler yapıyordu ki... Bu tür oyun için hem öyle keskin bir görüşü var ki...

Sonra rafadanlık hep elinde olduğu halde, adamları inandırmak için duyduğu büyük bir ihtiyaçla Nana'yı taklit etmek ister gibi hareketler yaptı. Fauchery şaşkın şaşkın ona bakıyordu. Anlamıştı, kızamıyordu.

Yazarın gözlerindeki acımayla karışık alayı hisseden kont, hafifçe kızarak durdu.

Yazar nezaket göstererek :

- Eh, ne yapalım, olur bu da, diye mırıldandı. Yalnız rol başkasına verilmiş bulunuyor. Rose'dan alamayız.

Bordenave :

- Oh! İş bundan ibaretse, ben üstüme alıyorum yoluna koymayı.

Fauchery, iki kadının da kendisine karşı olduğunu görerek, bu işte Bordenave'ın gizli bir çıkarı olduğunu sezerek, aşağıdan almamak için, âdeta konuşmayı kesercesine büyük bir şiddetle:

- Hayır da hayır! Bu rol serbest bile olsaydı ona veremezdim... Anlaşıldı mı? Rahat bırakın beni...

Piyesimi öldürmeye niyetim yok.

Ortalığa sıkıntılı bir sessizlik çökmüştü. Bordenave kendisinin fazla olduğunu hissederek uzaklaştı. Kont, başını önüne eğmiş, duruyordu. Güçlkle başını kaldırdı, boğuk bir sesle:

EMİLE ZOLA

303

- Sizden bunu bir yardım olarak istersem? dedi. Fauchery başını sallayarak :

- Yapamam yapamam! diye cevap verdi.

Muffat sesini sertleştirerek :

- Sizden rica ediyorum... istiyorum bunu! dedi. ' Sonra gözünü genç adama dikti. Fauchery, bu karanlık

bakışta bir tehdit okuyarak birdenbire yumuşadı, karmakarışık bir şeyler kekeleymeye başladı.

- Yapın istediğinizi. Umurumda değil... Ah! Ölçüyü aşılıyorsunuz... görürsünüz... görürsünüz..

Şimdi ağır sıkıntılı bir hava sarmıştı hepsini. Fauchery bir sandığa sırtını dayamış, sinirli sinirli ayağını vuruyordu. Muffat, durmadan elinde çevirdiği rafadanlığı dikkatle inceliyor gibiydi.

Bordenave nezaketle :

- Rafadanlık, dedi. Kont :

- Ya evet bir rafadanlık! diye tekrarladı.

Tiyatro müdürü rafadanlığı kontun elinden alıp bir tahtanın üstüne koyarak :

- Özür dilerim, üstünüz toz içinde kalmış, dedi. Görüyorsunuz ya her gün toz alınsa bile baş edilemez bununla. Âdeta bir çöplük... Eh, inanırsınız bana elbet, bütün bunları bir düzene sokmak için para lâzım. Bakın şunlara bir.

Avludan gelen yeşilimtirak aydınlık içinde kontu sandıkların önünde dolaştırdı. Gülerek eskici dükkânı deposundaki eşyalarla onu ilgilendirmek için âletlerin adlarını saymaya başladı. Fauchery'nin yanına geldikleri zaman tatlı bir sesle :

- Dinleyin, hepimiz de anlaşmış olduğumuza göre bu işi bitirelim... İşte Mignon da geldi, dedi.

Bir süredir Mignon etrafı kolaçan edip duruyordu koridorda. Bordenave, aralarındaki sözleşmede değişiklik yapmaktan söz eder etmez küplere bindi. Bu bir alçaklıktı, ka-

304

NAMA

rısının geleceğini yıkmak istiyorlardı, dava açacaktı. Ama Bordenave hiç sükûnetini bozmadan birer birer kanıtlar ileri sürüyordu, ona göre bu rol Rose'a lâıyk değildi. Ona Küçük Düşes'ten sonra oynayacak bir operette rol vermeyi daha uygun buluyordu. Fakat Rose'un kocasının bağıırıp durduğunu görünce, kadının Folies-Dramatiques'le anlaşmak için tekliflerde bulunmuş olmasını ileri sürerek, birden sözleşmeyi bozma yoluna gideceğini bildirdi. Bunun üzerine oldukça bozulan Mignon, Rose'un Folies-Dramatiques'e baş vurduğunu inkâr etmemekle birlikte parayı küçümser gibi bir tavır takındı. Karısına Düşes Heiene rolünü vermişlerdi, o da bu rolü oynayacaktı, bu uğurda kendisi Mignon servetini bile feda etmekten çekinmeyecekti. Çünkü bir onur ve haysiyet meselesiydi bu. Tiyatro müdürü hep şunu ileri sürüyordu buna karşılık. Burada yüz elli Frank almasına karşılık mademki Folies tiyatrosu Rose'a yüz temsil için gece de üç yüz Frank verecekmiş, o halde gitmesine izin verirse yüz elli Frank kazanıyor demekti. Ama kadının kocası sanat lâfını dilinden düşürmüyordu. Herkes ne derdi karısından rolünün alındığı duyulursa? Bu rolü kıvıramadığı için, yerine başkasının geçirildiğini söylemezler miydi? Bu da ona büyük zarar verirdi. Bir sanatçı olarak değerini düşürdü. Hayır, hayır onun için ün sahibi olmak, zenginlikten önce gelirdi! Ama birdenbire bir uyuşma önerisinde bulundu: sözleşme gereğine Rose tiyatrodan ayrılırsa onbin Frank tazminat ödeyecekti, madem ki bu rol elinden alınıyor, kendisine onbin frank verilirse o da buradan, ayrılıp Folies tiyatrosuna giderdi. Bordenave şaşkına dönmüştü. Mignon ise gözünü konttan ayırmıyordu. Muffat'ın yüreği ferahlamıştı:

- Eh, o halde her şey yolunda, anlaşıyoruz demek, diye mırıldandı.

İş adamı iç güdüsüyle birden öfkeye kapılan Bordenave :

- Aa, yo olmaz böyle şey! Bak budalaca bir şey olur bu! dedi. Rose'u bırakmam için onbin Frank

vereceğim ha! Beni hiçe mi sayıyorlar!

EMİLE ZOLA

305

Fakat kont tekrar tekrar başını sallayarak kabul etmesi için kendisine emir veriyordu. Nihayet, homurdanarak, kendi cebinden çıkmamakla birlikte onbin Franka yanarak:

- Pekâlâ, öyle olsun, dedi. Hiç olmazsa böylece sizden, kurtulmuş oluyorum.

Bir çeyrek saatten beri Fontan koridorunda, konuşulanlara kulak kabartıyordu. Büyük bir merakla kapılarak aşağıya inip, deponun önüne demiri attı. İşi öğrenince de hemen yukarı çıkıp Rose'a yetiştirdi, bundan büyük bir zevk duymuştu. Rose aksesuar deposuna koştu. Herkes sustu. Kadın oradaki dört erkeği birer birer süzdü. Muffat başını önüne eğmişti, bir şeyler sorar gibi yüzüne bakması karşısında Fauchery umutsuzca omuz silkti. Mignon ise Bordenave ile anlaşmanın maddelerini tartışıyordu.

Rose kesik bir sesle :

- Ne oluyor? diye sordu.

- Hiç diye kocası cevap verdi, Bordenave sana verdiği rolü geri almak için onbin Frank veriyor. Kadının yüzü sapsarıydı, küçücük yumruklarını sıkıyordu. Bir an içinden gelen bir isyanla kocasına baktı.

Oysa her zaman iş meselelerinde büyük bir uysallık göstererek tiyatro müdürleri ve âşıklarıyla sözleşmelerin imzasını kocasına bırakırdı. Adamın yüzüne kırbaç gibi çarpan şu cümleyi fırlattı :

- Ah, çok alçak adamsın sen!

Sonra oradan kaçıp gitti, şaşkına dönen Mignon peşinden koştu. Ne oluyordu yani? Delimi olmuştu bu kadın? Bir taraftan onbin Frank, öte yandan onbeş binin, yirmi beş bin Frank ettiğini Rose'a yavaş sesle anlatmaya çalışıyordu. Enfes bir işti bu. Şöyle ya da böyle Muffat kendisini bırakacaktı, iyisi mi domuzdan kıl koparmakta yarar vardı, kendileri için. Ama öfkesinden çılgına dönen Rose cevap vermedi. Bunun üzerine Mignon, dudak bükerek onu bu kadınca kederiyle başbaşa bıraktı. Bordenave'a da, Muffat ve Fauchery ile birlikte sahneye geleceğini söyledi:

306

NANA

- Yarın imzalarınız. Parayı getirin, dedi.

Tam bu sırada durumu Labordette'ten öğrenen Nana -bir zafer kazanmışçasına aşağıya indi. Namuslu kadın edası takınarak, kibar tavırlarla etrafın gözünü kamaştırmak istiyordu. Böylece, bütün bu budalalara, kimsenin zariflikte onunla boy ölçüşmeyeceğini ispat etmek istiyordu. Ama az kalsın her şeyi berbat edecekti. Nana'yı görür görmez Rose, boğulacak gibi kekeleyerek üstüne atılmış:

- Seni ele geçiririm her halde... Artık aramızdaki bu iş bir sona ermeli, anlıyor musun?

Nana, bu anı saldırı karşısında kendini kaybedip yumruğunu kalçasına dayayarak pis karı diye bağırarak oldu. Ama kendini tuttu, sesini daha da incelterek, portakal kabuğuna basan bir markiz edasıyla yürüdü.

- Ne o? Ne var? Deli misiniz siz şekerim, dedi.

Sonra zarif hareketlerine devam etti. Rose, Nana'nın farkında olmadan Mignon arkasında, oradan uzaklaştı. Cla-risse pek sevinç içindeydi, Bordenave'den Geraldine rolünü koparmıştı... Fauchery'nin yüzü yine asıktı, bir türlü tiyatrodan ayrılmaya karar veremeyerek ayak sürüyordu, piyesi hapı yutmuştu, nasıl tekrar düzene sokabileceğini düşünüyordu. Fakat bu sırada, Nana yanına gelerek ellerini yakaladı, beni çok mu korkunç buluyorsunuz, diye sordu. Piyesini yiyecek değildi. Adamı güldürdü, sonra, Muffat'ların evindeki durumu bakımından kendisiyle bozuşursa budalalık etmiş olacağını dokundurdu. Eğer rolünü iyi ezberleye-mezse suflör tutardı, salon tıklım tıklım dolacaktı, göreceklerdi onun nasıl hamle yapacağını. Bunun üzerine yazarın düşes rolünü biraz yeniden gözden geçirmesine karar verildi, böylece Prulliere'e daha çok yer ayrılmış olacaktı. O buna pek sevindi. Nana'nın tiyatroya getirdiği neşe havası içinde soğuk duran yalnız Fontan'dı. Suflör yerindeki lâmbanın sarı aydınlığı içinde bir tekeyi andıran profilini göstererek kayıtsız gibi görünmeye çalışıyordu. Oysa Nana sakin bir tavırla yanına gelerek elini sıktı.

- Nasılsın, iyi misin?

EMİLE ZOLA

307

- Eh, evet fena değil, ya sen?

- Çok iyiyim, teşekkür ederim.

Aralarındaki konuşma bu kadarla kaldı. Daha dün tiyatronun kapısında birbirinden ayrılmışlar gibi bir halleri vardı. Bu sırada oyuncular bekliyorlardı, fakat Bordena-' ve üçüncü perdenin prova edilmeyeceğini söyledi. O gün bir rastlantı olarak tam vaktinde gelmiş olan ihtiyar Bosc homurdanarak gitti. Boşuna tutmuşlardı kendilerini, günün yarısını kaybettirmişlerdi. Bütün oyuncular tiyatrodan ayrıldılar. Aşağıda sokağa çıkar çıkmaz üç saat boyunca bir. mahzenin karanlığında, birbiriyle çekişmiş insanların sinirliliği ile, çiğ gün ışığına çıkınca, göz kapaklarını kırıştıyorlardı.

Kont bütün vücudu ağrılar içinde, kafası bomboş, Nana ile birlikte arabaya bindi. Labordette ise Fauchery'yle beraber gitmişti, yazarı avutmaya çalışıyordu.

Biraz sonra, Küçük Düşes'in ilk oynanışı Nana için büyük bir felâket oldu. Son derecede kötü oynadı bu rolü, çok yüksek seviyede bir komedi artisti gibi satmaya kalktı kendini, bu da seyircileri çok güldürdü, o kadar eğlenmiş-lerdi ki, ısıklamadılar bile. Ön taraftaki localardan birinde oturan Rose Mignon, rakibinin sahneye her girişinde kahkahayı basarak, salonu kıskırtıyordu. Bu onun ilk öç alışıydı. Bu yüzden o akşam, çok üzgün olan Muffat ile yalnız kalınca Nana, öfkeyle :

- Bak, nasıl kumpas kurmuşlar bana karşı, hep kıskançlıklarından... diyordu. Ama bilseler bana vız geldiğini bütün bu yaptıklarının. İhtiyacım var mı artık onlara benim! O benimle alay edenlerin hepsine yüz altın versem ayaklarımı öptürürüm. Evet, şu senin Paris'e, hanımefendi nasıl olurmuş göstereceğim.

EMİLE ZOLA

309

X

Böylece Nana, erkeklerin ahmaklıkları ve rezilliklerinden yararlanarak zengin bir kadın, yüksek kaldırımların markisi oldu. Hovardalar dünyasında parlayan bir yıldızdı artık. Birden ve kesin olarak büyük bir ün kazanmıştı; paranın verdiği çılgınlıkla, gözüpekçe ve harvurup harman savururcasına harcıyordu güzelliğini. Kısa bir süre sonra en pahalı elde edilen kadınları gölgede bıraktı. Fotoğrafları vitrinleri süslüyor, gazetelerde adı geçiyordu. Araba ile bulvarlardan geçerken, ahali durup kraliçesini selâmlayan bir halkın heyecanıyla seyrediyordu Nana'yı. O da arabasının içinde, elbisesinin eteği uçuşarak, bacaklarını uzatıp altı morarmış gözlerini ve kırmızı dudaklarını çerçeveleyen sarışın buklelerini sallayarak, neşeli neşeli ahbapça gülücükler dağıtıyordu. İşin şaşılacak yanı şuydu ki; sahnede bu kadar beceriksiz, namuslu kadın rolü yapmaya özendiği zaman bu kadar gülünç olan bu şişko kız, şehirde hiç çaba göstermeden insanları büyülüyor, kendine çekiyordu. Bir yılan gibi kıvraklık veriyordu vücuduna, hesaplı ve sanki farkında değilmiş gibi açık saçık giyiniyor göz kamaştırıcı bir zarıflığa bürünüyor, cins bir dişi kedinin soyluluğu akıyordu üstünden. Bir refakat aristokratı olmuştu şimdi. Yüksekten bakan ve isyancı bir davranışla güçlünün güçlüsü bir kraliçe gibi ayaklarının dibine sermişti bütün Paris'i. Öyle bir havası vardı ki, kibar kadınlar ona benzetmeye çalışıyorlardı kendilerini.

Nana'nın konağı Villiers Caddesinde, Cardinet sokağının köşesindeydi. Lüks bir mahalleydi burası. Eski Mon-ceau ovasına doğru gittikçe uzanıyordu. İlk ününün verdiği sarhoşlukla bir genç ressam yaptırmış, ama daha badanası kurmadan satmak zorunda kalmıştı. Rönesans stilindeki yapıda bir saray görünüşü vardı. İçinin bölünüşünde gücünü hayalden alan bir zevkin hâkim olduğu göze çarpıyordu. Yapmacıklı bir orijinallik çerçevesinde modern rahatlıklar sağlanmıştı. Kont Muffat bu konağı eşyasıyla satın almıştı. Bir çok biblolar, çok güzel doğu halıları, eski büfeler, büyük Louis XIII koltuklarla doluydu. Nana böylece ayrı ayrı tarih dönemlerinin zevkine uygun, ama sanat değeri büyük böyle bir ev eşyasının ortasına düşüvermişti. Evin merkezinde bulunan resim atölyesi işine yaramadığı için katlan alt üst etti, zemin katında bir eser, ve büyük bir salon ve yemek salonunu bıraktı, beşinci katta küçük bir salon döşedi, bu salon yatak odasının ve tuvalet odasının yanındaydı. Eve yeni bir şekil veren dekoratör, Nana'nın verdiği fikirler karşısında hayretler içinde kalmıştı. Paris kaldırımlarını çiğneyen bu sokak kızında iç güdüsünden gelme ince bir zevk vardı. Konağın iç güzelliğini fazla bozmadı, eşyanın zenginliğini arttıran yeni mobilyalar bile koydurdu. Bunlar arasında sadece saflığını açığa vuran birkaç parça ile, çığırktan bir lüks merakını açığa vuran bir iki şey vardı. Bunlarda pasajlardaki vitrinlerden hoşlanan eski

çiçekçi kızın zevki göze çarpıyordu. Avluda, büyük sundurmanın altından, sahanlığa kadar hah serilmişti, daha antreden başlayarak, insanın genzini bir menekşe kokusu, kapalı bir ev içinin ılık havası dolduruyordu. Soluk sarı ve pembe camlardan yapılmış bir camekân aydınlatıyordu, geniş merdiveni. Aşağıda, oyma ağaçtan yapılmış, elindeki gümüş tepsiyi uzatan bir zenci heykeli vardı. Tepside kartdövizit görünüyordu. Göğüsleri çıplak mermerden dört kadın heykeli ayaklı lâmbaları havaya kaldırmaktaydı. Bundan başka bronz ve çini vazolar çiçeklerle dolup taşıyor, üzerlerine eski küçük halılar serilmiş koltuklar, büyük yer hakları birinci katı bir antreye benzetmişti. Burada erkek şapkaları ve pardösüleri göze çarpıyordu. Duvarlara kaplanan kumaşlar sesleri bastırıldığı için, konakta bir kilisenin derin sessizliği vardı; kapıları kapalı duran odalar esrarlı bir duygu veriyordu insana. Nana Louis XVI stilindeki çok zengin büyük salonu, Tuleries'den gelen davetlilerle, yabancı misafirlerin bulunduğu gala akşamları açıyordu yalnız. Genel olarak yemek

310

NANA

zamanları aşağıya inerdi. Sofraya yalnız oturduğu günler bu Gobelins porselenleri ile dolu kocaman büfeler arasında kaybolurdu. Çini tabaklar, eski gümüş takımlar ayrı bir çekicilik veriyordu bu salona. Nana, yemekten sonra hemen yukarıya çıkıyordu. Yatak ve tuvalet odaları ve küçük salon buradaydı. Gününü burada geçiriyordu. Bir divan kadar alçak karyolasındaki kapitone yatağı en azından yirmi bin frank değerinde Venedik dantelleriyle süslenmişti. Beyaz ve mavi lake mobilyalar yıldız kabartmalıydı. Beyaz ayı postu serilmişti her yere. O kadar çoktu ki bunların hepsi, halıyı boydan boya örtüyordu. Bu postekileri Nana, şu çoraplarını çıkartırken yere oturmak âdetinden vazgeçemediği için doldurtmuştu salona. Yatak odasına bitişik küçük salonun içi pek eğlenceli bir manzara gösteriyordu. Ama buradaki her şeyde ince bir sanat zevki göze çarpıyordu, duvarlara pembe ipek üzerine solgun bir Türklere mahsus gül pembe sırma işlenmişti. Salona dünyanın her tarafından getirilmiş, her stildeki şeyler doldurulmuştu: İtalyan masaları, İspanyol ve Portekiz sandıkları, Çin pa-gotları/*) çok ince bir ustalıklarla yapılmış bir Japon paravanası, çiniler, bronzlar, işlemeli ipekliler, sık ilmekli halılar, karyola gibi derin koltuklar ve kanepeler uyumlu bir saray havası veriyordu bu salona. Salonda yeşil ve kırmızı renkler içinde erimiş bir eski yıldız rengi hâkimdi, koltuk şehvet uyandırıcı görünüşünden başka hiçbir şeyde sokak kızı Nana'nın havası sezilmiyordu. Sadece iki heykelcik, bu salonu genç kadının aslından gelen kabalılığı ile kirletiyordu: bu seramik heykelciklerden biri bitlerini ayıklayan, sadece iç gömlekleli bir kadınla, bacakları havada ellerinin üstünde yürüyen çırpıplak bir kadındı. Daima aralık duran kapısından tuvalet odasının içi görülebiliyordu: aynalı mermer tuvalet masası, gümüş güğümler ve su kapları, kristal ve fil dişi garnitürleri görülebiliyordu. Daima inik duran bir perdeden hafif beyaz bir aydınlıkta bir tuvalet odasının menekşe kokusu yükseliyordu. Avludan üst katlara kadar bütün konağı dolduran Nana'nın ılık kokusu bu.

(*) Çin tapmağı.

EMİLE ZOLA

311

Bu evin bakımı büyük bir işti. Nana, Zoe'yi getirmişti buraya. Bu vefalı kız hanımıyla kader birliği ederek sükûnetle bu ani yükselişi beklemişti: derinden sezmişti bunun böyle olacağını. Şimdi Zoe'nin konağın kâhyası olarak koltukları kabarıyor, hanımına namusluca hizmet etmekle birlikte, kesesini de şişiriyordu bir yandan. Ama bir oda hiz-» metçisi yetmiyordu. Bir metrdotel, bir arabacı, bir kapıcı ve bir aşçı kadın bulmak lâzımdı. Sonra da ahırları düşünmek gerekiyordu. Bütün bu işler için Labordette çok yardımcı oldu, kont böyle şeylerden hoşlanmadığı için bunu genç adam üstüne almıştı. Âdeta at cambazlığı yaparak beygirleri satın aldı, arabacıları dolaştı, genç kadını koluna alarak birer birer mağazaları dolaşıp ona alacağı şeyleri seçmesinde yardımcı oluyordu. Konağa alınacak hizmetçileri bile o buldu: arabacı Charles adlı iri yarı delikanlıydı, Dük de Corbreuse'ün yanından çıkmıştı. Kıvırcık saçlı, güleç yüzlü ufak tefek Julien de metrdotel, sonra bir karı kocayı da bulmuştu, Victorine aşçılık yapacaktı, kocası François da kapıcılık ve uşaklık. Adam, kısa külot pantolonu, pudralı saçları açık mavi ve gümüş sırmalı elbisesiyle misafirleri antreden karşılıyordu. Prens evlerine yakışır bir kıyafeti ve davranışı vardı bu François'nin.

Daha ikinci aydan sonra evin işleri yoluna girmişti. Masrafı ise üçyüzbin Frangı geçiyordu. Ahırlarda sekiz at ve sundurmalarda da beş araba vardı. Bunlardan biri, gümüş yaldızlı bir landondu. Bir süre bütün Paris hayranlıkla seyretmişti bu arabayı. Nana bu zengince yaşayışa iyice gömülmüş, eski çevresinden tamamıyla uzaklaşmıştı. Küçük Düşes'in üçüncü temsilinden hemen sonra tiyatroyu bıraktı. Kontun paraca yardımı olduğu halde iflâstan kurtulmak için çırpınan Bordenave'ı yüzüstü bırakmıştı böylece. İçinde hâlâ uğradığı başarısızlığın acısı vardı. Buna, Fontan'-dan aldığı ders de ekleniyordu. Onunla geçen hayatı iğrenç bir şeydi ve bunun sorumluluğunu bütün erkeklere yüklü-yprdu. Şimdi, gelip geçici heveslere kapılarak geçirdiği tecrübelerle daha da güçlü olduğunu düşünüyordu. Ama öç almayı, o havai yaratılışla aklından geçirdiği yoktu. Öfkeli za-

312

NANA

EMİLE ZOLA

313

mandarının dışında gittikçe artan bir ter vurup harman savurma zevkine kaptırmıştı kendisini. Aşklarını iflâsa sürüklemekten keyif duyan yiyiciliği ile kaprislerinin faturasını ödeyen adamın durumu umurunda bile değildi.

Nana, önce Kontla işi sağlama bağladı. İlişkilerinin programını açıkça ortaya koydu. Adam kendisine, hediyelerin dışında, ayda onikibin Frank verecek ve buna karşılık olarak Nana'dan kesin bir bağlılık isteyecekti. Genç kadın kendisine sadık kalacağına yemin etti. Buna karşılık kendisine saygı gösterilmesini, evinin hanımı olarak tam bir serbestlik verilmesini, isteklerinin yerine getirilmesini istiyordu. Buna göre her gün ahbaplarını kabul edebilecekti, kont sadece belirli zamanlarda gelecekti, yani her konuda körü körüne inanacaktı Nana'ya. Muffat kıskançlıkla kaygıya kapılıp duraksayınca, hemen her şeyi küçümseyen bir tavır takınıp kendisine bağışladığı her şeyi geri vereceğini söyleyerek korkutuyor ya da küçük Louis'nin başına yemin ediyordu. Bu kadarı da yeter artardı bile, güvenin olmadığı yerde sevgi de olamazdı. Daha birinci ayın sonunda Muffat Nana'nın bu isteklerine saygı gösterdi.

Ama daha fazlasını da istemiş, elde etmişti genç kadın. Yavaş yavaş adamın üstünde iyi yürekli bir kız etkisi bırakmaya başladı. Asık suratla geldiği zaman onu eğlendiriyor, içini döktürdükten sonra öğütler veriyordu. Yavaş yavaş ev hayatıyla, karısı ve kızıyla, gönül ve para işleriyle de ilgilenmeye başlamıştı. Bütün bu konularda akla ve adalete uygun düşünceler ileri sürüyor, namusluca davranıyordu. Yalnız bir kere duygularına kaptırmıştı kendini. Muffat, Daguenet'nin, Estelle'i kendisinden isteyeceğini söylemişti. Kontun Nana ile olan ilişkisini açığa vurduğundan beri, Da-guenet genç kadın ile ilgisini keserek, onun ahlâksız bir kadın olduğunu söylüyor, ileride kaynatası olacak adamı bu yaratığın pençesinden kurtaracağına yemin ediyordu. Bu yüzden Nana, eski Mimi'sini kontun gözünden düşürmek için söylemediğini bırakmadı. Bütün parasını aşağılık kadınlarla yemiş, ahlâk duygusundan yoksun bir insandı bu genç, kimseye metelik koklatmaz ama başkalarının parasıyla ge-

çinirdi, sadece zaman zaman ya bir buket alır ya bir yemek verirdi. Kontun bu zaafı hoş görmek eğiliminde olduğunu anlayınca, açıkça kendisiyle yattığını söyleyerek, Daguenet ile olan ilişkisini iğrenç ayrıntılarına varıncaya kadar ortaya döktü. Muffat sapsarı kesilmişti. Bir daha genç adamın sözünü etmedi. Böylece Nana kendisine minnet borcunu unutan Daguenet'ye ders vermiş oluyordu. Konağın mobilyaları yine de tamam değildi. Nana Muf-fat'ya coşkun bağlılık yeminleri ettiği bir günün akşamı Kont Xavier de Vandevres'ü yanında alıyordu. Genç adam bir süredir, sık sık geliyor, çiçek getirerek kur yapıyordu kendisine. Genç kadın nihayet Vandevres'e kendisi-ni vermeye razı oldu. Bunu geçici bir hevese kapılmaktan çok, özgür olduğunu kendine karşı ispat etmek için yapmış-tı. Vandevres, ötekine sözünü etmek istemediği bir fatura-yı ödediği gün, çıkar düşüncesi de karıştı bu isteğe. Adam-dan ayda sekiz on bin frank sızdırıyordu, çok iyi bir cep harçlığı olacaktı bu. Bu sırada Vandevres, bütün varını yo-ğunu çılgınca yiyip tüketiyordu. Atlarıyla yakınlarındaki son şatosunu yiyip bitirecekti. Genç kont, atalarından, birinin Philippe-Auguste zamanında yaptırdığı eski kalenin yıkıntı-sına varıncaya kadar elden çıkardı. Kendini mahvetmek için büyük bir hırs duyarcasına, armasındaki altınlara varıncaya kadar bütün Paris'in istek duyduğu bu kızın avucuna döktü. O da Nana'nın şartlarını kabul etti; tam bir

serbestlik, belirli günlerde sevişme, üstelik de bağlılık yemini istemek saflığına düşmemişti. Muffat'ın hiçbir şeyden kuşkulandığı yoktu. Ama Vandeuvres ne olacağını kesin olarak biliyordu, hiçbir zaman uzaktan yakından değinmedi bu konuya, o şüpheci hovarda gülümseyişiyle hiçbir şey bilmiyormuş gibi gösteriyordu kendini. Olmayacak duaya amin demiyordu, istediği tek şey zaman zaman Nana ile buluşmak ve de Paris'in bunu bümesi idi.

Artık Nana evini iyice dayamış döşemişti. Ahırlarda, mutfakta çalışanların ve hanımın odasında hizmet edenlerin kadrosu tamamlanmıştı. Her şeyi Zoe yönetiyor, en umulmaz güç durumlardan sıyrılmasını beceriyordu. Her

314

NANA

şey burada bir tiyatrodaki olduğu gibi âdeta makineleşmiş, büyük bir devlet dairesindeki gibi düzene sokulmuştu, işler zamanında, büyük bir düzenle yolunda gidiyordu. Öyle ki ilk aylarda ne bir sürtüşme oldu ne bir karışıklık. Yalnız hanımı Zoe'ye çok sıkıntı veriyordu, bütün o ihtiyatsızlıkları, kafa tutuşları, çılğınca meydan okuyuşlarıyla. Bu yüzden Nana'nın oda hizmetçisi işi gevşek tutmaya başladı. Kaldı ki hanımının budalaca bir davranışı yüzünden işler karışık da düzeltmek gerektiği zamanlarda daha çok çıkar sağladığını farketmişti. Böyle zamanlarda hediye yağıyor, Zoe bulanık suda altın avlıyordu.

Bir sabah, Muffat daha odadan çıkmamışken Zoe, tir tir titreyen bir genci tuvalet odasına soktu. Nana çamaşır değiştiriyordu o sırada. Genç kadın şaşırarak :

- O! Zizi sen misin? dedi:

Sahiden de Georges'tu bu gelen. Delikanlı, Nana'yı böyle gömlekle, altın saçları çıplak omuzlarına dökülmüş görünce boynuna atılarak, kucakladı, her yerini öpmeye başladı. Nana korkuyla kendini kurtarmak için çırpınıyor, eliyle çocuğun ağzını kapıyordu, kekeleyerek:

- Yeter artık! O içeride! Budalalık bu senin yaptığın... ya sen delirdin mi Zoe? Götür şunu! Aşağıda sakla, ben de inmeye çalışırım, dedi.

Zoe oğlanı iterek aşağıya götürdü. Nana aşağıya, yemek salonuna inince ikisini de azarladı. Zoe dudaklarını ısı-rıyordu, üzgün bir halde salondan çıktı, giderken de hanımının hoşuna gideceğini sandığını söylüyordu. Georges, Na-na'ya tekrar kavuştuğu için öylesine mutluymuş ki güzel gözleri yaş içinde kalmıştı sevinçten. Artık kötü günler geride kalmıştı, annesi onun akıllı uslu olduğuna inanarak leş Fon-dettes'ten ayrılmasına izin vermişti, bunun için, trenden iner inmez sevgilisini bir an önce öpebilmek için bir arabaya atlayıp gelmişti buraya. Orada olduğu gibi, bundan sonra da Nana'ya yakın oturmak istiyordu, tıpkı Mignotte'un odasında yalınayak, onu beklediği gibi. Hikâyesini anlatırken parmaklarını uzatıp genç kadının ellerini tuttu, sonra,

EMİLE ZQLA

315

sabahlığın geniş kolundan, omuzlarına kadar soktu. O korkunç ayrılık yılından sonra ona dokunmak için yanıp tutuşuyordu.

Çocuksu sesiyle :

- Hâlâ seviyor musun bebeğini? diye sordu.

- Elbette seviyorum! dedi Nana, ama sert bir hareketle kendini kurtardı. Sonra damdan düşercesine geliyor sun, olur mu hiç? Biliyorsun ki yavrum, serbest değilim. Akıllıca hareket etmek gerekir.

Nihayet istediğine kavuşmanın heyecanı içinde arabadan atlamış olan Georges nereye girdiğini farketmemişti bile. Şimdi etrafında bir değişikliğin olduğunu anlıyordu. O zengin yemek salonunu, resimlerle süslü yüksek tavanını, porselen takımlarını, büfedeki göz kamaştıran gümüş takımlarını gözden geçirdi. Sonra kederli bir sesle :

- Ah, evet; dedi.

Nana kendisine hiçbir zaman sabahları gelmemesini anlattı. İsterse öğleden sonraları dörtle altı arasında gelebilirdi. Misafirlerini bu saatlerde kabul ediyordu. Sonra delikanlının yalvaran bakışlarla bir şeyler sorar gibi, bir şey söylemeden baktığını görerek, şefkatle alnından öptü.

- Çok uslu durmalısın, elimden geleni yapacağım, dedi.

Sonra her gün saat dörtte geldiği zaman Georges'u o kadar üzgün görüyordu ki, nihayet bir dolapta saklanmaya ve güzelliğinin kırıntılarını geçirmesine razı oldu. Delikanlı artık konaktan ayrılmıyordu hiç. Küçük köpek Bijou gibi alışmışlardı ona da. İkisi de evin hanımının eteğinden ayrılmıyor, başkasıyla kaldığı zaman bile ondan bir şeyler taşıyarak, yalnız zamanlarında bağışladığı şekerler ve öpücüklerle yetiniyorlardı.

Bayan Hugon, küçüğün yine bu kötü kadının eline düştüğünü öğrenmiş olacaktı ki, hemen Paris'e koşmuştu. Vin-cennes kışlasında görevli olan öteki oğlu Teğmen Philip-pe'den kendisine yardım etmesini istedi. Ağabeyinden ka-Çan Georges, kendisine karşı zor kullanmalarından korka-

316

NANA

rak, büyük bir üzüntüye kapıldı. Sevgisinin ateşiyle yanıp tutuştuğu ve hiçbir sırrını saklayamadığı için, gözü pek bir genç olan ağabeyinden başka söz etmiyordu Nana'ya.

Genç kadına da:

- Bak, annem gelmez herhalde buraya, ağabeyimi gönderir... Yakında Philippe gelir beni bulmak için... demişti.

Önce Nana buna çok içerledi:

- Geleceği varsa göreceği de var! Hiç merak etme! Teğmen değil ya ne olursa olsun, François kapı dışarı eder onu!

Sonra küçük her gün ağabeyden söz edince, genç kadın, Philippe'i düşünmeye başladı. Bir hafta içinde iyice tanımişti, kardeşinin ağzından onu. İri yarı, çok kuvvetli, biraz da kaba bir gençti bu Phillippe; ayrıca bir takım ayrıntılarını da öğrenmişti. Kolları kılıydı, omuzunda bir ben vardı. Günün birinde, kapı dışarı etmeyi tasarladığı bu gencin hayali ile zihni o kadar dolmuştu ki:

- Söylesene Zizi, gelmeyecek mi bu senin ağabeyin... dedi... Dalgacının biri demek!

Ertesi gün, Georges, Nana'yla yalnızken, François gelip hanımının Teğmen Philippe Hugon'u kabul edip etmeyeceğini sordu. Georges sapsarı kesildi:

- Ben de geleceğini umuyordum zaten... Annem bu sabah söylemişti.

Sonra genç kadına, kabul edemeyeceğini söylemesi için yalvardı. Ama Nana, birden ateşlenerek ayağa kalkmıştı bile.

- Neden sanki? dedi. Kendisinden korktuğumu sanır. Eh, görelim bakalım! Epeyi güleceğiz demektir...

François, bu bayı bir çeyrek saat bekletirsiniz, sonra bana getirirsiniz.

Tekrar yerine oturmadı, sinirli sinirli dolaşıyor bir şöminenin üstündeki aynaya bir İtalyan sandığının üstüne asılı Venedik aynasına bakıyordu. Her seferinde de kendine bir göz atıyor, gülümsemeye çalışıyordu. Oysa Georges bü-

EMILE ZOLA

317

tün gücünü kaybederek bir kanepeye yığılmış az sonra başına geleceği düşünerek titriyordu. Nana odanın içinde dolaşırken kısa cümleler söylüyordu:

- Bir çeyrek beklemek yatıştırır bu oğlanı... Hem sonra kendisini bir sokak kadınının evine geldiğine sanıyorsa^ salon gözlerini kamaştıracaktır... Evet, evet şöyle etrafına' iyi bakın delikanlım... O, çeyrek saat? Hayır daha ancak on dakika. Daha vaktimiz var.

Yerinde duramıyordu. Bir çeyrek saat geçince kapıdan dinlemeyeceğine yemin ettirerek, Georges'u dışarı gönderdi, eğer hizmetçileri kendisini görürlerse, çirkin bir şey olurdu bu. Georges, öteki odaya geçerken boğuk bir sesle :

- Biliyorsun ki kardeşimdir bu benim... diye kekeledi.

- Korkma, eğer terbiyeli olursa bende ona karşı terbiyeli davranırım.

François, Philippe'i içeri soktu. Genç adam redingotla gelmişti. Georges saklandığı odadan ayaklarının ucuna basarak çıktı. Genç kadının sözünü dinlemiş olmak için. Ama duyduğu seslerle durdu; öylesine perişandı ki dizleri bükülü-verecekti nerdeyse. İçeride bir kıyamet kopacağını, feryatlar duyacağını, çirkin bir takım sahneler geçeceğini bu yüzden de Nana ile arasının açılacağını düşünerek kahroluyor-du. Bu

yüzden dönüp kulağını kapıya dayamak isteğine karşı koyamadı. Yalnız pek fazla bir şey duyamıyordu. Kalın kapı perdeleri sesin iyice duyulmasına engel oluyordu. Bununla birlikte bazı kelimeleri yakalayabilmişti. Philippe sert bir dille konuşuyordu. Çocuklar, aile, onur gibi kelimeler geçiyordu bu konuşmada. Şimdi sevgilisinin vereceği cevabı düşünerek yüreği çarpıyor, kulakları uğulduyordu. Hiç şüphesiz kardeşine küfürü basıp «Öküz herif» defol buradan, burası benim evim! Gibilerden bir şey söyleyecekti. Az sonra ağabeyinin sesi tatlılaşmıştı. Hiçbir şey arılamıyordu, az sonra bir mırıltı onu büsbütün şaşırttı. Nana hıçkırarak ağlıyordu. Bir an karşıt duygulara kapıldı. İçeri girip Philippe'in üstüne atılmak geldi içinden. Zoe odaya girmişti; bunun üzerine kapıdan uzaklaştı; suçüstü yakalanmaktan utanmıştı.

318

NANA

Hizmetçi kadın sükûnetle çamaşırları bir dolaba yerleştiriyordu; öte yandan Georges için kararsızlık kemirirken alnını bir cama dayayarak sessiz, kıvılcıktan donmuş gibi duruyordu. Bir süre sonra kadın :

- Hanımın yanındaki kardeşiniz mi sizin? diye sordu. Çocuk boğuk bir sesle :

- Evet, dedi.

Bir süre konuşmadılar.

- Kaygılanıyorsunuz bunun için değil mi, Bay Georges? Aynı şekilde derin bir kederle ve güçlkle:

- Evet, dedi yeniden.

Zoe telâş etmiyordu. Dantelleri katladı, sonra ağır ağır:

- Yanlış düşünüyorsunuz... hanımım yoluna koyar her şeyi., dedi.

Hepsi bu kadar. Başka bir şey konuşmadılar. Ama Zoe odadan çıkmıştı. Bir çeyrek saat kadar daha geçti.

Çok uzun gelmişti bu Georges'a. Hizmetçi kadın gittikçe benzi sararan çocuğun üzüntüsünün arttığını, nasıl şüphe içinde kıvrandığını farketmiyordu. Georges yan yan salona bakıyordu. Bu kadar zaman, ne yapıyorlardı ki? Belki de Nana hâlâ ağlıyordu. Belki de öteki kabaca şamarlan indirmişti sevgilisine. Bunun için Zoe odadan çıkar çıkmaz kapıya koşup kulağını dayadı. Ama birazda şaşkına döndü. Aklını kaçırmış olacaktı herhalde. Neşeli sesler, tatlı fısıldaşma-lar geliyordu içerden. Zaman zaman da gıdıklanan bir kadının bastırmaya çalıştığı kahkahaları duyuluyordu. Tam bu sırada Nana, Philippe'i merdivene kadar götürmüştü. Aralarında senli benli konuşuyorlardı.

Georges :

- Bu ne? diye şaşkın şaşkın sordu. Kadın ona doğru dönmeden :

- Ne gibi ne? dedi, sonra sözlerine önemsemeyen bir tavırla şunu ekledi :

EMİLE ZOLA

319

- Neler söylemiştin sen? Oysa çok terbiyeli kardeşsin!

- Peki, iş yoluna girdi mi?

- Elbette. Ah! Bunun için neden bu kadar üzüyorsun kendini? Dövüşeceğimizi mi sanıyordun?

Georges hâlâ bir şey anlamamıştı. Kekeleyerek..

- Öyle sanıyorum ki... ağladığını duyar gibi olmuştum.

- Ağlamak mı? Ben ha! diye gözlerini çocuğa dikerek Nana bağırdı; rüyamı görüyorsun?... Neden ağlayacakmı-şım?

Şimdi, sözünü dinlemeyip kapıdan içersini dinlediği için oğlanı iyice azarladı. Nana küskünlükle surat asarken Georges yaltaklanarak :

- Ya peki ağabeyim?...

- Ağabeyin hemencecik nerede olduğunu anladı... Anlıyorsun ya ben bir sokak kadını olsaydım, senin yaşın, ailenizin onuru söz konusu olacaktı. Oh! Ben çok iyi anlıyorum bu duyguları... Ama etrafına şöyle bir göz gezdirivermesi yetti de arttı bile. Bunun üzerine kibar bir adam gibi davrandı. Artık tasalanma, her şey yoluna girdi, annenin de içi rahat edecek. Sonra içerden gülerle şöyle dedi:

- Kaldı ki ağabeyini de göreceksin burada... Kendisini davet ettim.

Çocuğun rengi uçtu :

Başka bir şey söylemedi. Bir daha Philippe'den söz etmediler. Genç kadın sokağa çıkmak üzere giyinmeye başladı. Georges üzüntüyle onu seyrediyordu. Şüphesiz, işin yoluna girmiş olmasından memnundu, çünkü Nana'dan ayrıl-maktansa ölüm yeğdi onun için. Ama yüreğinin derinliğinde gizli bir acı vardı, ne olduğunu anlayamıyor ve sözünü de etmiyordu bunun. Philippe'in annelerini nasıl uyuttuğunu hiç öğrenemedi. Üç gün sonra içi rahatlamış olarak Fondettes'e döndü. Ama yine o akşam François teğmenin geldiğini söyleyince içinden bir ürperti geçti. Ağabeyi Georges'a, gidi çapkın seni evden kaçtın ama bereket versin annenin cezasından paçayı ucuz kurtardın, filân diye takıldı.

320

NANA

Kendisinden on yaş büyük olan Philippe'le aralarında pek arkadaşlık kurulmamıştı... Ondan kadınlarla olan ilişkilerini saklıyor, babasıymış gibi çekiniyordu. Bunun için onu Na-na'nın yanında bu kadar serbest, kahkahalarla gülüp keyif ederken, sağlığından gelen neşe ile eğlenirken görmesi rahatsızlıkla karışık bir utanma veriyordu Georges'a. Bununla birlikte ağabeyi her gün gelmeye başlayınca, biraz alıştı. Nana çok neşeliydi. Nana'nın hovardalık hayatının içinde son bir oyun, içi insan ve eşya ile tıklım tıklım dolu olan bu konakta kendisine pervasızca çektiği bir ziyafetti bu.

Bir gün öğleden sonra Hugon kardeşler oradayken, Kont Muffat, önceden hazırlanmış saatin dışında gelmişti. Fakat Zoe, hanımının misafirleri olduğunu söyleyince, kibarca davranıp içeri girmede. Tekrar geldiği zaman Nana kendisini hakarete uğramış bir kadının soğuk tavrıyla karşıladı.

- Sayın bayım, bana hakaret etmeniz için hiçbir sebep görmüyorum... anlıyor musunuz? Ben evde olduğum zaman herkes gibi girmenizi rica ederim.

Kontun ağız açık kalmıştı.

- Ama, sevgilim... diye açıklamaya girişmek istedi.

- Çünkü misafirlerim vardı da onun için girmediniz herhalde! Evet, erkekler de vardı. Ama ne yaptığımı sanıyorsunuz bu erkeklerle?... Böyle gizlice kendisine gerinen bir âşık gibi hareket edilerek bir kadın herkesin diline düşürü-lür; ama ben bu duruma gelmek istemiyorum.

Muffat, kendini güçlkle affettirebildi. Aslında pek sevinmişti Nana'nın böyle davranmış olmasına. Genç kadın böyle sahnelerle onun kendisine olan güvenini ve geniş davranmasını sağlamış oluyordu.

Çoktandır Georges'un konağa gelmesine alıştırmıştı onu. Kendisini eğlendirdiğini söylüyordu bu çocuğun.

Philippe'i de Muffat'nın bulunduğu bir gün yemeğe alıyordu. Kont genç adama karşı pek nazikçe davrandı, sofradan kalktıktan sonra bir kenara çekerek Bayan Hugon'u sordu. Artık bundan sonra kont, Vandeuvres ve Hugon kardeşler açıkça konağa gidip geliyor dostça el

EMİLE

321

sıkışıyorlardı. Böylesi daha rahat oluyordu. Sadece Muffat, yine çekingen davranarak, ziyarete gelen bir yabancı pozunda görünmekte devam ediyordu.

Geceleyin, Nana, ayı postuna oturarak çoraplarını çıkartırken bu erkeklerden söz ediyor hele Philippe'in çok mert bir genç olduğunu söylüyordu.

Sonra yine hep yerde oturup geceliğini giyerken:

- Doğrusu, çok kibar şeyler... diyordu. Yalnız biliyor musun benim nasıl bir kadın olduğumu anlıyorlar... Bir kelime ile kapı dışarı ederim hepsini... diyordu.

Bununla beraber lüks içindeki bu sarayında Nana can sıkıntısından patlıyordu. Gecenin her dakikasında bir erkek vardı yanında, tuvalet masasının çekmecelerine kadar da para doluydu, fırçalar ve taraklarla karışık olarak. Ama bu doyurmuyordu onu, bir boşluk hissediyordu hayatında, can sıkıntısından esneme veren bir boşluk. Hayatı işsiz güçsüz, hep birbirine benzeyen saatlerle biteviye geçip gidiyordu. Yarını düşünmüyordu. Yani, karşısına çıkan ilk dala tüne-meye hazır bir kuş gibi yaşıyordu. Karnının doyacağından emin oluşu yüzünden bütün güç hiçbir çaba harcamadan uzanıp yatıyor, bu aylıklık içinde uyuklayarak bir manastır hayatı yaşarcasına, bir kapatma Ömrü sürüyordu. Hep arabayla gezdiği için, bacaklarını kullanma alışkanlığını kaybetmişti. Küçük bir kız çocuğunun gülünç zevklerine kaptırılmıştı

kendini; mücevherlerini öpüyor, budalaca eğlencelerle vakit öldürüyordu. Bezgin bir cilveyle zevkini yerine getirdiği erkeği beklemekle geçiriyordu gününü. Sonra böylece kendini bırakışı içinde, sadece güzelliğinin üstüne titriyor, sürekli olarak vücuduna bakıyor, yıkıyor, kokular sürünüyor ve bundan her zaman, kimin karşısında olursa olsun çıır-Çıplak soyunmaktan çekinmeyeceğini düşünerek övünç duyuyordu.

Nana, sabahleyin saat onda kalkardı. Minicik İskoçya köpeği Bijou yüzünü yalayarak uyandırırdu onu. O zaman' beş dakika kadar bir oyuncakla oynar gibi oynayırdı. Küçük köpek kollarından butlarına kadar her yanını koklardı genç

322

NANA

kadının. Bu da Muffat'nın canını sıkıyordu. İlk defa kıskandığı küçük erkek bu köpecik olmuştu. Bir köpeğin burnunu böyle yorganın içine sokması uygunsuz bir şey diyordu.

Sonra Nana tuvalet odasına geçerek yıkanıyordu. Saat onbire doğru François gelip saçlarını düzeltir; asıl tuvalet öğleden sonra yapılırdı. Öğle yemeklerinde sofraya yalnız oturmaktan hiç hoşlanmadığı için, Bayan Maloir her sabah o acayip şapkalarıyla gelir, akşamleyin de esrarlı bir şekilde sıvışıp giderdi.

Aslında kimsenin ilgilendiği yoktu bu kadınla. En sıkıcı zaman, öğle yemeğiyle tuvalet arasındaki iki üç saattir. Yaşlı ahbabıyla çok kere bezik oynardı; arada bir de Figaro' yu okuyordu; bu gazetedeki tiyatro ve sosyete haberleri ilgilendiriyordu kendisini, bir kitap açıp okuduğu bile oluyordu. Edebiyatı sever görünmek istiyordu. Tuvaleti saat beşe kadar sürerdi. İşte bundan sonra uyuşukluktan kurtulur, ya arabayla gezintiye çıkar ya da bir sürü erkek misafir kabul ederdi. Sık sık şehirde yemek yer, geç yatar, ertesi gün de yatağından yorgun kalkar ve birbirine benzeyen günleri yaşamaya koyulurdu.

Gönlünü oyalayan en büyük eğlence Batignolles'a gidip halasının evinde küçük Louis'sini görmektir.

Onbeş gün kadar çocuğu aklına getirmez; sonra büyük bir özlem duyarak, alçak gönüllükle yaya olarak, iyi bir ana şefkatiyle çocuğunu görmeye koşar, çok pahalı hediyeler alır, halasına bütün, çocuğa da bisküvi ve portakal götürürdü. Orman dönüşü landonuyla, çok şık elbiselerle de geldiği olurdu. O vakit bu ıssız sokak ahalisi onu seyretmek için evlerinden dışarı uğrardı. Yeğeni böylece yüksek bir hayat sürmeye başladığından beri, Bayan Lerat'nın kurumundan geçilmiyordu. Villiers caddesindeki konağa seyrek giderdi. Buna sebep olarak kendisinin böyle yerlere lâıyk olmadığını söylerdi. Ama konu komşusuna caka satmaktan da geri kalmazdı. Nana'nın dört-beşbin franklık bir elbise ile geldiğinin ertesi gün, komşularına yeğenin getirdiği hediyeleri gösterir, dinleyenlerin ağızını açık bırakan rakkamlar sıralayarak böbürlenirdi. Pazarları çok kere ailesinin arasında geçirirdi. O gün Muffat kendisini davet edecek olsa bir küçük bur-

EMILE ZOLA

323

juva kadınının gülüşüyle gülümseyerek, olmaz der, akşam yemeğini halasında yiyeceğini, yavrusunu göreceğini söylerdi. Böyle olduğu halde zavallı Louis'cik hastaydı hep. Üçüne basmıştı. Canlı bir çocuk olmalıydı. Ensesinde ekzama vardı; kulakları tıkanıyordu. Bu da kafatasında iltihap olduğu şüphesini uyandırmaktaydı. Nana çocuğunu böyle soluk* benizli, kansız, derisinde yer yer sarı lekeler ve sarkik etli görerek üzülyordu, ama daha çok hayret duyuyordu oğlunun bu hali karşısında. Yavrusunun böyle çöküntüye gitmesinin sebebi ne olabilirdi? Kendisinin sağlığı bu kadar iyi olduğu halde?

Çocuğunun yanında olmadığı günler Nana, yine yaşantısının gürültülü biteviyeliğine gömülüyordu: Ormanda gezinti, tiyatrolardaki ilk temsillere gidiş, Maison-d'Orya da Ca-fe Anglaise'de yemek. Sonra halkın akın ettiği bütün eğlence yerleri. Mabilie, revüer, yarışlar. Ama yine de hep budalaca bir aylıklıktan doğan boşluktan kurtaramıyordu kendini bir türlü; mide sancısı gibi bir şeydi bu. Gönlünü dolduran birçok isteğe rağmen yalnız kalınca, sonsuz bir yorgunluk içindeymiş gibi geriniyordu. Yalnızlığın verdiği derin bir keder kaplıyordu yüreğini. Çünkü kendini hep o boşluğa ve can sıkıntısına yuvarlanmış hissediyordu.

Mesleği ve yaratılışı gereği çok neşeli olan genç İcadın, küskün bir hal alıyor, iki esneme arasında tekrarladığı şu cümle, yaşantısını özetliyordu:

- Oh! Ne kadar canımı sıkıyor şu erkekler!

Bir gün öğleden sonra bir konserden dönerken Mont-mertre sokağının bir kaldırımında Nana'nın gözüne

bir kadın ilişti, ayakkabılarının topuğu çarpılmış, elbisesi kir pas içinde, başında yağmurdan biçimi bozulmuş bir şapka vardı bu kadının.

Nana birdenbire onu tanıdı.

- Durun, Charles! Diye arabacısına bağırdı. Sonra :

- Satin, Satin! diye seslendi. Satin arabaya yaklaştı, tekerleklere sürtünerek üstünü biraz daha kirletti.

(*) ikinci İmparatorluk döneminde, Paris'teki ünlü bir dans salonu.

324

NANA

Nana çevredekilere hiç aldıriş etmeden : - Bin arabaya kızım; dedi.

Kolundan tutarak bu iğrenç kadını açık mavi landonuna bindirdi; dantellerle süslü açık gri elbisesinin yanına oturttu, bu sırada sokaktan geçenler, arabacının herkese yüksekten bakarcasına dimdik duruşuna gülüyordu.

O günden sonra Nana kendini bir tutkuya kaptırılmışça-sına Satin'e bakmaya başladı. Sokak kadını, Villiers caddesindeki konağa yerleşti; yıkandı, tarandı, üç gün durmadan Nana'ya Saint Lazarde'daki yaşantısını, rahibelerle çatışmasını, kendisine polis olacak aşağılık heriflerin nasıl vesika verdiklerini anlattı. Nana onun bu hikâyesi karşısında ona bu kötülükleri yapanlara içerliyor, Satin'i avutmaya çalışıyordu. Doğrudan doğruya bakını görerek kendisini vesikadan kurtaracağına yemin ediyordu. Ama telâş etmenin de gereği yoktu; gelip burada arayamazlardı kendisini. Daha o gün öğleden sonra iki kadın sarmaş dolaş oldular, öpüşüp gülüşmeye başladılar. Laval sokağında polislerin gelişyle yarıda kalan o küçük oyun şimdi şaka havasına bürünerek devam ediyordu. Sonra akşamın birinde, bu ciddi bir hal aldı. Laure'un lokantasında o kadar tiksinti duymuş olan Nana bunu fark etti. Bu'onu altüst etmiş, fena halde kızdırmıştı, öyle ki dördüncü günün sabahı Satin ortadan kayboldu. Kimse konaktan çıktığını görmemişti. Kaldırımların özlemini duyarak sırtındaki yeni elbisesiyle sıvışıp gitmişti.

O gün konakta öyle bir kavga sırtımet koptu ki bütün hizmetçiler tek kelime söylemeden, bir kenara çekilip pustular. Kapıda durup Satin'in gitmesine engel olmayan Fran-çois'yi, Nana az kalsın dövecekti. Ama yine de kendini tutmaya çalışıyordu. Satin için pis sokak orospusu diyordu, çamurlar içinde sürünen böyle pis bir yaratığı kurtarmaya , kalkmasının cezasıydı bu. Öğleden sonra hanımının odasına kapandığını anlayan Zoe, hiçkırarak ağladığını duydu. O akşam birdenbire arabayı hazırlamalarını istedi ve doğruca Laure'un lokantasına. Satin'i Martyres sokağındaki tabldotta bulabileceği aklına gelmişti. Onu görmek için değil şama-

EMILE ZOLA

325

rı suratına indirmek için gelmişti buraya. Satin küçük bir masada, Bayan Robert'le birlikte yemek yiyordu. Nana'yı görünce gülmeye başladı. Genç kadını çok derinden yaralamıştı bu; ama çingar çıkarmadı, aksine çok tatlı ve yumuşak tavır takındı. Çevresindeki beş-altı sofraya şampanya ısmarlayarak buradakileri sarhoş etti, sonra Bayan Robert' helada bulunduğu sırada Satin'i kaldırıp götürdü. Arabaya bindikleri zaman sokak kızını ısırdı, öldürürüm seni diye korkuttu.

Artık, bundan sonra bu macera sürekli olarak tekrarlandı durdu. Belki yirmi kere Nana, aldatılmış bir kadının korkunç öfkesiyle aklına estikçe konağın sıcak rahatlığından canı sıkılarak sıvışan bu aşağılık kadının peşinden koşmuştu. Nana Bayan Robert'i pataklayacağını' söylüyordu; bir seferinde düellodan bile söz etti; ikisinden biri fazlaydı artık. Şimdi Laure'da yemeğe gittiği zaman mücevherlerini takıyor, arada bir de Loui Violaine, Maria Blone, Tatan Nene ile birlikte geliyordu. Hepsi de çok süslü, göz alıcı kıyafetlerle boy gösteriyorlardı bu külüstür lokantada, iç içe üç salonu dolduran yağ ve yemek kokuları arasında bu hatunlar lükslerini sergiliyor, küçük mahalle kızlarının gözlerini kamaştırdıkları için pek keyifleniyor ve çıkarken de bu kızları alıp götürüyorlardı. O günlerde korsenin içinde dimdik duran ve gözlerinden ışık saçılan Laure, müşterilerini bir ana şefkatiyle uzun uzun öpüyordu. Bütün bu olup bitenler arasında Satin ,yine de, mavi gözleri ve o bakire yüzüyle pek sakin görünüyordu. İki kadın, bir türlü paylaşamadıkları bu kızı ısırtıyor, dövüyor saçlarını çekiyorlardı; ama o sadece anlaşırsanız daha iyi olur demekle yetiniyordu. Kendisini tokatlamaları bir işe yaramazdı. İki parçaya bölünemezdi ya! Herkesle iyi

geçinmek istediği halde yapamazdı bunu. Sonunda partiyi Nana kazandı. Satin'i sevgiye ve hediyelere boğarak. Bayan Robert'de öcünü almak için, Nana'nın âşıklarına imzasız iğrenç mektuplar yazmıştı. Bir zamandır Kont Muffat kaygılı görünüyordu. Bir sabah pek üzgün bir halde Nana'nın önüne imzasız bir mek-

326

NANA

tüp koydu. Genç kadının okumaya başladığı bu mektupta, kontu Vandeuvres ve Hugon kardeşlerle aldattığı yazılıydı. Nana şiddetle :

- Yalan, yalan! diye bağırıldı. Sesinde büyük bir içtenlik titreyişi vardı. İçi ferahlayan Muffat :

- Yemin ediyor musun, buna? diye sordu.

- Oh! Ne üzerine istersen... bak! Oğlumun başına yemin ederim ki!..

Ama mektup uzundu. Bir yerinde de Satin'le olan ilişkileri iğrenç sözlerle anlatılıyordu. Okuyup bitirdiği zaman Nana gülümsüyordu; sadece :

- Şimdi anladım bu mektubun nereden geldiğini, dedi. Muffat bunu yalanlamasını isteyince çok sakın bir tavırla :

- A, bak canımın için; ne zararı olabilir ki bunun sana? dedi.

Hiçbir şeyi inkâr etmiyordu. Muffat isyan dolu şeyler söyledi; Nana omuz silkti. Nereden çıkmıştı kendisi? Her yerde oluyordu böyle şeyler. Sonra Satin'in seviştiği kadınların adlarını söyledi; bunlar arasında kibar kadınların da bulunduğu yemin etti. Ona bakılırsa bu hem çok tabii, hem de çok yaygın bir şeydi. Doğru olmayan şuydu; az önce Vandeuvres'le Hugon kardeşler için yazılanlar karşısında nasıl nefretle irkildiğini görmüştü. Evet, eğer bu doğru olsaydı, kont kendisini boğmakta haklı olurdu. Ama hiçbir kötü sonucu olmayan bir konuda neden yalan söylemek'ydi? Sonra sözünü tekrarladi:

- Ne zararı olabilir ki bunun sana?

Aralarındaki çekişme sürüp gidince, sert bir sesle kısa kesti:

- Hem, aziz dostum, bu hoşuna gitmiyorsa, yapılacak şey yok basit... işte kapılar açık... beni olduğum gibi alırsan, alırsın.

Adam başını önüne eğdi. Aslında genç kadının yemin edişi onu derinden sevindirmişti. Nana böylece gücünü denedikten sonra aşağıdan almamaya karar verdi. O günden

EMİLE ZOLA

327

sonra da Satin öteki erkekler gibi konağa yerleşti. Vande-uvers'ün bu işin iç yüzünü anlaması için imzasız mektup alması gerekmemişti. Satin'e takılıyor, kıskançlık kavgaları icat ediyordu; öte yandan Philippe'le Georges, bu kadına arkadaşça davranıyor elini sıkıyor, kaba şakalar yapıyorlardı.

Bu aşağılık kızın elinden kurtulduğu bir akşam Nana Martyres sokağındaki lokantaya yalnız gitmişti.

Burada başından bir macera geçti. Tek başına yemeğini yerken Dagu-enet çıkageldi. Düzenli bir yaşantısı olmakla beraber, çok kere kendini bir sefahat isteğine kaptırır Paris'in bu pis ve karanlık köşelerine, kimsenin kendisini görmeyeceğini umarak uğradı. Bu yüzden Nana'nın burada oluşu önce canını sıkarak gibi olmuştu. Ama geri çekilecek yaratılıştaki bir adam değildi. Gülümseyerek Nana'nın yanına geldi ve sayın bayan, masasına oturmasına izin verir mi diye sordu. Dague-net'nin şaka ettiğini görünce genç kadın yukardan bakan soğuk tavrını takındı; sert bir sesle :

- Canınızın istediği yere oturun. Burası herkesin geldiği bir yer, diye cevap verdi.

Bu tonla başlayan konuşmalar acayip bir biçime girdi. Canı sıkılan Nana, Dagu-net'yi ezmek için yanıp tutuşarak dirseklerini masaya dayadı, sonra senli benli konuşarak :

- Ee, nasıl evlilik işin yürüyor mu yavrum? diye sordu.

- Pek o kadar iyi değil, diye Dagu-net cevap verdi.

Gerçekten de Muffat'ların kızını isteyeceği sırada kont o kadar soğuk davranmıştı ki, ihtiyatlılık ederek vazgeçmişti bundan. Bu iş artık bozulmuş gibi görünüyordu. Nana çenesini avucunun içine almış, dudaklarında alaylı bir gülüşle adamın gözünün içine bakıyordu berrak bakışlarıyla ağır ağır konuşarak:

- Ah kaltak bir karıyım ben! Kaynatan olacak adamı benim pençemden kurtarman gerekliydi... Eh

görüyorsun ya senin kadar akıllı bir çocuktan beklenmeyecek kadar budalaca şeyler yaptın! Hem de nasıl? Bana tapan, her şeyi

328

NANA

anlatan bir adama beni çekiştirerek!... Bana bak yavrum, eğer ben istersem, bu evlilik olur, anlıyor musun?

Daguenet bir anda bunun böyle olduğunu kavramıştı; şimdi Nana'ya boyun eğmeyi tasarlıyordu. Bununla birlikte işi ciddi bir düzene sokmamak için yine sakalı konuşuyordu, eldivenlerini giydikten sonra, gayet resmi bir tavır takınarak Nana'dan bayan Estelle de Beuville'in kendisiyle evlenmesine izin vermesini rica etti. Genç kadın birden gıdıklanmış gibi gülmeye başladı. Oh! İnsan nasıl kin besleyebilirdi bu Mimi'ye! Daguenet'nin kadınlar üzerindeki büyük etkisi sesinin tatlılığından geliyordu, billur gibi temiz, ahenkli bir sesi vardı genç adamın. Bunun için düşüp kalktığı kadınlar Kadife - ağız adını takmışlardı ona. Bu kadınlar, Daguenet'nin sesindeki bu gönül okşayan akıcılığa kaptırıyorlardı kendilerini. Bu gücünü bildiği için, âdeta ninni söyler-cesine durmadan saçma sapan hikâyeler anlatarak uyuşturuyordu Nana'yı. Yemekten kalktıkları zaman, genç kadının yanakları al al olmuştu, Daguenet'nin kolunda giderken bütün vücudu ürperiyordu, genç adam yeniden gönlünü kazanmıştı eski sevgilisinin. Hava güzel olduğu için arabasını gönderdi. Daguenet'nin evine kadar yürüyerek gitti ve yukarı da çıktı elbet. İki saat sonra giyinirken Daguenet'ye :

- Peki, Mimi bu evliliği istiyor musun hâlâ? diye sordu.

- Eh öyle gibi! diye mırıldandı, genç adam hâlâ yapabileceğim en iyi şey bu olacak. Biliyorsun ki hiç mangizim kalmadı.

Nana, potinlerini ilikleme için genç adamı yanına çağırırdı. Bir süre konuşmadılar, sonra genç kadın:

- Vallahi, ben de istiyorum... Destekleyeceğim seni... Fasulye sırtığı gibi kupkuru bir şey bu kızcağız... Madem ki hepimiz için olacak bu iş... Oh! İyi yürekliyimdir, bu işi becereceğim senin için.

Sonra gülmeye başladı:

- Yalnız ne vereceksin bana? diye sordu.

Genç adam Nana'yi kucakladı, minnetini anlatmak ister gibi heyecanla omuzlarını öptü. Genç kadın çok neşeli-

EMILE ZOLA

329

di, ürpertiler içinde çırpınıyor, kendini arkaya deviriyordu. Bu oyunla istekleri yeniden şahlanmıştı:

- Ah, biliyorum, dedi. Bak, ne istiyorum bu hizmetimin karşılığında... Evlendiğin gün bakirliğini bana hediye edeceksin karından önce, anlıyor musun!

Daguenet ondan daha kuvvetle gülerken :

- Oldu, oldu! dedi.

Bu pazarlık ikisini de eğlendirmişti. Bu hikâye pek hoşlarına gitti.

Ertesi gün Nana'nın evinde bir akşam ziyafeti vardı, kaldı ki bu her zamanki Perşembe yemeklerinden biriydi. Sofrada Muffat, Vandevres, Hugon kardeşler ve Satin vardı. Kont erkenden gelmişti. Genç kadını iki üç borçtan kurtarmak ve pek bayıldığı safirden bir kolyeyi hediye etmek için seksenbin franga ihtiyacı vardı. Parasını çoktan tükettiği için, çiftliklerden birini satmaya cesaret edemeyerek, ödünç verecek birini arıyordu. Nana'nın öğüdünü tutarak Labordett'e baş vurmuştu, ama o bu işi fazla bularak, berber François'ye açtı. Berber, müşterilerine böyle hizmetlerde bulunabilmek için can atardı. Bundan kimseye söz etmeyeceklerine kesin olarak söz aldıktan sonra Muffat, kendini bu adamların eline teslim etmişti. İkisi de, kontun imzalayacağı yüzbin franklık senedi, çantada saklayacaklarını söylediler, yirmibin franklık faiz için de parayı tedarik ettiklerini ileri sürdükleri hain tefecilere lanetler yağdırıyorlardı. Muffat geldiğini uşakla iletmişti sırada, França-is, Nana'nın tuvaletini bitirmek üzereydi, Labordette de hiç çekinilmeyen bir dost olarak tuvalet odasında bulunuyordu. Kontu görünce içinde banknotlar bulunan büyücek bir paketi pudra ve krem kutuları arasına koydu. Muffat senedi tuvalet masasının mermeri üzerinde imza etti. Nana, Labordette'i yemeğe alıkoymak istedi, zengin bir yabancıya Paris'i gezdirdiğini söyleyerek

kalamayacağım, dedi. Bununla birlikte, Muffat, onu bir kenara çekerek kuyumcu Becker'e gidip safir kolyeyi almasını rica etti, akşama Nana'ya sürpriz yapmak istiyordu. Labordette bu işi

330

NANA

memnunlukla üstüne aldı. Yarım saat sonra Julien mücevher kutusunu gizlice konta verdi.

Yemekte, Nana'nın sinirli bir hali vardı. Seksenbin frangı görünce huylanmıştı. Yani bu kadar para mağaza sahiplerinin cebine gidecekti! Tiksinliyordu bundan! Daha sofraya çorba gelir gelmez, gümüş ve kristal parlılarıyla aydınlanan bu şahane salonda birden duygusallığı tuttu, yoksullukla geçen günlerinin mutluluğunu aradı. Erkekler, smokinliydiiler. Nana'nın sırtında da beyaz satenden işlemeli bir elbise vardı. Satin'inki ise daha alçak gönüllüceydi, siyah bir ipekl elbise giymişti, mücevher olarak da sadece, sevgili arkadaşının hediyesi olan, yürek biçiminde altın bir madalyon takmıştı boynuna. Misafirlerin arkasından, Juli-en'le François hizmet ediyorlar, Zoe de onlara yardım ediyordu; üçü de pek resmi tavırlar takınmışlardı.

- Hiç şüphesiz, dedi Nana, meteliğim yokken daha iyi eğleniyordum.

Sağına Muffat'ı, soluna da Vandeuvres'ü oturtmuştu. Satin de, tam karşısında Hugon kardeşlerin arasına kurulmuştu. Nana yanındaki erkeklere hiç bakmıyor, sadece Sa-tin'le ilgileniyordu. Her cümlede :

- Öyle değil mi şekerim, diyordu. Polonceau sokağındaki, Josse ananın okuluna gittiğimiz zaman ne kadar gülerdik!

Sofraya kızartma getirmişlerdi. İki kadın anılarına daldılar. Çeneleri açılmıştı artık, gençliklerinin bu pislik içinde geçen yaşantısını anlatmak için dayanılmaz bir istek uyanmıştı içlerinde. Sonra da erkeklerin arasında oldukları zaman, içinde yetiştikleri bataklığı onlara anlatmak için çılgınca bir isteğe kapılıyorlardı, kendilerini. Bütün bunları dinlerken bu kibar bayların benzi atıyor, can sıkıntısı ile bakıyorlardı. Hugon kardeşler gülmeğe çalışıyorlardı. Vandeuvres sakalını kıvrırırken Muffat gittikçe daha da ciddileşiyor-du.

- Victor'u hatırladın mı? diye Nana sordu. Ne kötü oğlandı değil mi? Küçük kızları mahzenlere götürdü!

EMİLE ZOLA

331

- Hatırlamaz olur muyum, diye Satin cevap verdi. Sizin evdeki büyük avluyu da çok iyi hatırlıyorum. Hani bir kapıcı kadın vardı. Süpürgesiyle...

- Boche ana, ölmüş.

- Sizin dükkân da gözümün önüne geliyor şimdi. Hani, bir akşam ikimiz oynarken baban gelmişti. Fital gibiydi... tam küfelik .olmuştu!

Bu sırada Vandeuvres konuyu değiştirmek için kadınları anıları arasına girerek :

- Baksanıza, aziz dostum, mantar yemeğine bayıldım... Tekrar alabilirim... Pek nefis... Dün Dük de Corbreuse'ler-de de yemiştin ama sizinki daha güzel! dedi.

Nana dik bir sesle :

- Julien, mantar getirin, diye seslendi. Sonra tekrar hikâyesine dönerek :

- Vallahi babam da hiç akıllıca hareket etmezdi... Bu yüzden boyuna çingar çıkardı evin içinde... Mangiz nanay!... Hani gebermediğime şükür... annem babam gibi.

Bu sefer bir bıçakla oynayan Muffat, sinirlenerek, karışmak gereğini duydu:

- Bu anlattıklarınız pek hoş şeyler değil, dedi.

- Ha? Ne? Hoş değilmiş! diye genç kadın gözlerinden şimşekler saçılarak bağırdı. Ben de biliyorum hoş olmadığını!... Eve ekmek getirmek lâzımdı dostum. Biliyor musunuz doğru sözlü bir kızım ben.. Olduğu gibi söylüyorum her-Şeyi. Annem çamaşırcıydı, babam durmadan kafayı çekerd, öldü bu yüzden. İşte böyle! Eğer hoşunuza gitmiyorsa bu, eğer ailemden utanıyorsanız...

Sofradakiler karşı çıktılar bu sözlere... Neler söylüyordu. Herkes saygılıydı onun ailesine. Ama Nana susmamış-

- Eğer utanıyorsan ailemden, eh öyleyse bırak beni... Çünkü anasını babasını inkâr eden kadınlardan değilim ben... Beni onlarla birlikte kabul etmek gerek... anlıyor musunuz?

332

NANA

Adamlar onun, babası, annesi ve geçmişiyile ne isterse onunla kabul ettiklerini söylediler... çünkü, erkeklerin dördü de gözlerini masaya dikmişler, küçülmüşlerdi. Oysa Nana onlara sağladığı büyük üstünlüğün verdiği güçle hepsini o Gouttes-d'Or sokağındaki çamurlu pabuçlarının altında eziyordu şimdi. Palavraydı bu para denilen saçma şey! Satıcıların cebine girmek için yapılmıştı. Şimdi tutulduğu nöbet sade bir yaşantı özlemine dönüş özlemiydi. Elini kalbinin üstüne koymuş, bütün dünyanın iyiliğini istiyordu.

Ama bu sırada Julien'in kollarını yanına sarkıtıp beklediğini gördü.

- Ee, ne oluyor? Şampanya versenize! Öyle kaz gibi ne bakıp duruyorsunuz yüzüme!

Nana bütün o eski anılarını anlatırken hizmetçiler gülümsemeden oldukları yerde durmuşlardı. Hiçbir şey duymamış gibi bir halleri vardı. Julien istifini bozmadan bardaklara şampanya akıttı. Bir talihsizlik oldu, François meyve dağıtırken kâseyi fazlaca eğmişti, elmalar, armutlar, üzümle sofranın üstüne döküldü.

- Beceriksiz herif! diye Nana bağırdı.

Uşak yanılıp meyvelerin iyi konulmadığını, Zoe'nin portakal alırken sarstığını söyleyecek oldu.

Nana :

- Öyleyse salaklık Zoe de dedi. Bu söze üzülen hizmetçi kadın :

- Ama hanımcığım... diye mırıldandı.

Bunun üzerine, hanım, ayağa kalkıp sert bir tavırla:

- Yeter tamam mı?... Çıkın hepiniz dışarı!... Size ihtiyacımız yok artık... diye bağırdı.

Adamlarını böylece haşladıktan sonra sakinleşti. Sonra birden yumuşadı, nazikleşti. Soğukluk faslı eğlenceli geçti. Misafir baylar meyvelerini kendileri alarak keyiflendiler. Satin, elindeki armudu soyarken yerinden kalkıp sevgilisinin arkasına geçti, omuzuna yaslandı, boynuna eğilerek bir şeyler fısıldadı ikisi de kahkahalarla güldüler, sonra

EMİLE ZOLA

333

son armut lokmasını da dişlerinin arasına alarak Nana'ya uzattı, ikisi de ısırıldılar birbirlerini dudaklarından öperek. Bu da erkeklerin gülünç bir şekilde itirazlarına yol açtı. Phi-lippe, sıkmayın kendinizi diye bağırdı. Vandeuvres, buradan çıkıp gitsek mi diyordu. Georges Satin'i belinden yakalayarak yerine oturttu.

*

- Ne budala şeylersiniz! Zavallıcığın yüzünü kızarttınız... Haydi kızım aldırma sen, varsın etsinler. Küçük şeyler bunlar bizim için, dedi.

- Artık ses çıkmaz olmuştu. Şimdi iki genç kadın, bu önemli kişilerin, bu ünlü, anlı sanlı adamların arasında hepsini hiçe saydıklarını belli ederek, sapık dişiliklerini rahatça açığa vuruyorlardı. Adamlar da bu sahneyi alkışlamaktan başka çare bulamamışlardı.

Kahve içmek için küçük salona çıkıldı. Soluk ışıklı iki lâmba pembe duvar kâğıtlarını, bakırın kararmış yaldızlı bibloları aydınlatıyordu. Gecenin bu saatinde, antika sandıkların, bronzların, çinilerin ortasında hafif bir panonun üstünde ipek yumuşaklığında hareler dalgandırıyor. Öğleden sonra yakılan şöminenin ateşi korlaşarak sönmek üzereydi. Pencere ve kapı perdeleri inik salonda insana uyusukluk veren bir sıcaklık vardı. Nana'nın iç yaşantısıyla dolu olan bu küçük oda da, eldivenleri, yerde bir mendil, açık bir kitap göze çarpıyordu. Şimdi o vücudundan dağdan menekşe kokusuyla bütün o delişmen kız düzensizliği ile kıyafetine bürünmüş, bütün o zenginlikler arasında hoş bir etki yapan şeyler içinde sonra yatak kadar geniş koltuklar derin divanlar, zamanı unutturan yarı uyku hali içinde, tatlı fısıltılarla sevişme isteği veriyordu insana.

Satin gidip şöminenin yanındaki bir kanepeye uzandı, tır sigara yakmıştı. Vandeuvres, eğer Nana'yı ödevlerin-den saptırırsa kendisini düelloya çağıracağını söyleyerek şa-Kacıktan kıskançlık numarası yapıyordu. Philippe'le Georges de ona katılmışlardı. Satin'e takılıyor, canını acıtırcası-na çımdıklarıydı

kızı. Satin dayanamayarak :

- Sevgilim! Yetiş, söyle de rahat dursun şunlar! Hâlâ yanımdalar!

334

NANA

Nana surat asarak :

- Haydi bırakın onu, dedi. Ona eziyet edilmesini istemiyorum, anladınız mı?... Peki ama canımın için, ne diye dalaşıyorsun sen de bu akılsızlarla?...

Satin, yüzü kıpkırmızı, tuvalet odasına geçti. Aralık duran kapıdan, gaz lambasının buzlu karpuzundan dökülen soluk ışığı altında tuvalet masasının sarımtırak mermerleri görünüyordu. Şimdi Nana erkeklerle, çok neşeli ve tatlı bir ev hanımı olarak konuşmaya başlamıştı. O gün, etrafında çok gürültü koparılan bir roman okumuştur. Bir kızın hikâyesi anlatılıyordu, bu kitapta. Yazıların uydurma olduğunu söylüyor, gerçeği yansıttığı ileri sürülen bu iğrenç edebiyata, karşı tiksinti duyduğunu söylüyordu. Sanki her şey göste-rilebilirmiş! Ona göre bir roman hoşça vakit geçirtmek için yazılmamış. Kitap ve dramlar konusunda Nana'nın çok kesin düşünceleri vardı: tatlı ve yüksek duygulan anlatan eserlerden, kendisini hülyalara götüren, ruhunu yükselten eserleri seviyordu. Sonra konuşma Paris'i çalkalandıran karışıklıklara geldi. Kışkırtıcı yazılar silâha sarılma çağrılan üzerine, baş gösteren ayaklanma hazırlıkları, her akşam halkı toplantılara çağırın bildirilerden söz edildi. Nana cumhuriyetçilere ateş püskürüyordu. Vücutları su yüzü görmeyen bu pis insanlar ne istiyorlardı yani? Herkes halinden memnun değil miydi? İmparator halk için her şeyi yapmıyor muydu? Ne pis şeydi şu halk! Yakından tanırdu onu, bunun için konuşabilirdi bu konuda. Sofra da Goutte-d'Or sokağındaki yoksul insanlara saygı gösterilmesini istediğini unutarak, kendinden olan insanlara zenginliğe kavuşmuş kadınların tiksintisiyle saldırıyordu. O gün öğleden sonra Figaro' da bir halk toplantısı üzerine yapılmış bir yazı okumuştur. Bu yazıda bu toplantı o kadar komikleştirilerek anlatılmıştı ki Nana şimdi argo kelimelerine pis bir apaşın ko-nuşuşunu hatırlayarak da gülüyordu.

Tiksinti duymuş gibi:

- Ah, bu sarhoşlar! dedi. Ya, bunların kuracağı cumhuriyet bir felâket olur herkes için... Ah! Tanrı İmparatorumuzu başımızdan eksik etmesin!

EMİLE ZOLA

335

Muffat, önemli bir şey söylüyormuş gibi ağır ağır:

- Tanrı dileğinizi kabul edecektir, sevgilim, imparatorun durumu çok sağlamdır, içiniz rahat etsin.

Kont bu iyi duygulan görmekten hoşlanıyordu. Politikada iyi anlaşıyorlardı. Vandevres'le Teğmen Hugon da, ayak takımını alaya almakta geri kalmamışlardı. Onlara göre süngünün ucunu görünce çil yavrusu gibi dağılırlardı bu palavracılar. Georges o akşam, benzi uçuk, suratı asık oturmuştu hep.

Nana rahatsızlığını farkederek :

- Nesi var bu yavrumun? dedi. Delikanlı.

- Benim mi? Hiç, sadece dinliyorum, diye cevap verdi.

Ama aslında derin bir üzüntü duyuyordu. Sofradan kalkarken Philippe'in Nana ile şakalaştığını duymuştu.

Şimdi kendisinin yerine Philippe oturuyordu yanında. Yüreği kabarıyor, içi içine sığmıyordu, ama, bunun neden ileri geldiğini de bilmiyordu, ikisini böyle yan yana görmeye katlana-mıyordu; çok çirkin şeyler aklına geliyor, boğazı düğümle-nir gibi oluyor, bunalımının ortasında ayrıca utanç duyuyordu. Satin'le ilişkisine güldüğü, Steiner'le -Muffat ile sonra da başka erkeklerle Nana'mn düşüp kalkmasına göz yumduğu halde, Philippe'in bir gün bu kadına el değdireceği düşüncesi onu, çileden çıkartıyor, gözü dönüyordu.

Genç kadın Georges'u yatıştırmak için eteğinde uyuyan küçük köpeği uzatarak :

- Haydi! Al şu Bijou'yu... dedi.

Georges hemencecik neşelenivermişti, Nana'nın dizlerinin sıcaklığını getiren bu hayvanı kollarının arasına aldığı için..

Şimdi bir gün önce Vandevres'ün İmparatorluk kulübünde kumarda büyük bir para kaybedişi

konuşuluyordu. Muffat, kumar oynamazdı, buna şaştı. Fakat Vandevres, kendisinin de pek yakında iflâs haline geleceğini gülümseyerek dokundurdu, bütün Paris biliyordu bunu. Ölüm, ne biçim olursa ölümdü. Bir zamandır Nana Vandevres'ün si-

336

NANA

nirli bir hal aldığıını sezmişti. Dudaklarının kenarında bir çizgi belirmişti, açık renk gözlerinin derinliğinde titrek bir parlıltı göze çarpıyordu. Ama yine o aristokratça yüksekten bakan halini, yoksul düşen soyuna özgü ince nezaketi elden bırakmamıştı. Yalnız zaman zaman oyun ve kadın yüzünden durgunlaşan beyninden kısa süren bir sızı geçiyordu. Bir gece, genç kadını, yanına uzanarak anlattığı korkunç bir hikâye ile fena halde ürkütmüştü:

Varını yoğunu yiyip tükettikten sonra, atlarıyla kapanıp ahıra ateşe vermeyi düşünüyormuş.

Şimdi tek umudu Lusignan'daydı. Paris ödülü için hazırlıyordu bu atı. Bu at yaşıyordu onu, sarsılan itibarını taşıyan hâlâ bu hayvandı. Nana'ya, kendisinden istediği şeyleri Temmuzda Lusignan kazanırsa alacağını söylüyordu.

Nana şakacıktan :

- Ya kaybederse? dedi.

Vandevres esrarlı bir şekilde gülümseyerek, cevap vermedi, sonra :

- Bakın bir şey söyleyecektim size. Benim güzel bir atım var... genç bir kısrak... Ona adınızı vermek istiyordum... Nana... Nana... Hoş bir ad, kızmazsınız değil mi?

Genç kadın pek hoşlanmıştı bundan:

- Neden kızayım? dedi.

Şundan bundan konuşuyorlardı. Bu arada birinin idam edileceğinden söz edildi. Nana bunu görmeyi çok istemiş. Tam bu sırada tuvalet odasının kapısından Satin yalvarırcasına kendisine seslendi. Nana hemen kalktı. Öteki erkekler koltuklarına uzanmış purolarını tütürerek, alkolik bir katilin sorumluluk derecesi üzerinde tartışmaya girişmişlerdi. Tuvalet odasında, Zoe bir iskemleye çökmüş hüngür hüngür ağlıyordu. Satin de boşuna hizmetçi kadını avutmaya çalışıyordu.

Nana hayretle :

- Ne var? diye sordu.

EMİLE ZOLA

337

- Oh şekerim, bir şey söyle şuna. Yirmi dakikadır kendine gelmesini söyleyip duruyorum... sofrada kendisine salak dediğin için ağlayıp duruyor.

- Evet, hanımcığım... çok ağır... çok ağır bir söz bu... diye Zoe yeniden hıçkırarak ağlamaya başladı. Bu sahne bir anda genç kadının yüreğine dokundu. Tat-' h bir şeyler söylemeye koyuldu. Zoe bir türlü yatışmadığı için, önünde diz çöktü, şefkat dolu bir yakınlıkla kolunu beline doladı.

- Budalalık etme... öyle demiştim, evet... Başka şey de söyleyebilirdim... Biliyor muydum ki ne dediği mi? Çok öfkeliydim... Haksızlık ettim... Haydi bırak ağlamayı... dedi.

Zoe kekeleyerek :

- Ama ben hanımı o kadar seviyorum ki... Onun için o kadar çok şey yapmıştım ki... diyordu.

Nana, hizmetçisini öptü. Sonra darılmadığını göstermek için yalnız üç kere giydiği bir elbisesini verdi.

Kavgaları hep böyle hediyelerle sona ererdi. Zoe mendiliyle gözlerini sildi. Elbiseyi koluna alıp giderken, mutfaktakilerin çok kederli olduklarını, Julien'le François'nin ağızlarına lokma koymadıklarını, hanımlarının öfkesinin adamların iştahını kapadığını söylüyordu. Bunun üzerine Nana onlara da gönüllerini almak için birer Louis altını gönderdi. Etrafındaki-lerin üzüntüsüne hiç dayanamazdı.

Nana salona döndüğü zaman bu kırgınlığı ortadan kaldırdığı için pek sevinçliydi. Bunun böyle gitmesi ertesi gün için iyi olmazdı. Bu sırada Satin kulağına hararetili hararetili bir şeyler söylüyordu. Bu böyle gider de bu erkekler bana yine takılırlarsa artık burada oturmam, giderim diyordu, sonra da sevgilisinin bu gece hepsini kapı dışarı etmesini istiyordu. Böylece akılları başlarına gelsindi. Hem ne kadar tatlı olacaktı, ikisinin başbaşa kalması! Nana onun bu isteği karşısında kaygıya kapıldı, imkânsızdı böyle bir şey. Bunun

üzerine Satin, haşarı bir çocuk gibi dediğini yaptırtmak için direnerek Nana'ya çatmaya başladı:

338

NANA

- Bunu istiyorum ben, anlıyor musun!... Ya kovarsın onları ya ben çıkıp giderim... diyordu.

Sonra salona girdi, pencere kenarındaki bir divana gömüldü, ölü gibi sessiz durarak gözlerini Nana'ya dikti, onun istediğini yapmasını bekliyordu.

Bu sırada adamlar yeni suç teorileri üzerindeki düşüncelerini ileri sürmekteydiler. Bazı hastalık hallerinden ileri gelen sorumsuzluk fikrinin ortaya atılmasından beri artık suçlu kimse kalmamıştı, böylelerine hasta gözüyle bakılıyordu. Bu konuşulanları başıyla onaylayan Nana, Muffat'ı nasıl göndereceğini düşünmekteydi. Ötekiler gitmek üzereydiler, ama hiç şüphe yok kont kalmakta direnecekti: Philippe gitmek üzere ayağa kalkınca Georges de ardından yürüdü, onun tek kaygısı, ağabeyinin kendisi gittikten sonra burada kalmasıydı. Vandevres bir kaç dakika daha kaldı, zemini yokluyor, belki bir işi çıkar da Muffat gider diye bekliyordu, sonra, Kontun geceyi burada geçirmek niyetiyle iyice yerleştiğini görerek, daha fazla beklemedi, terbiyeli bir adam olarak izin isteyerek kalktı. Ama kapıya doğrulurken gözünü hiç ayırmadan Nana'ya bakan Satin'i gördü, herhalde durumu sezmiş olacak ki, gülerek yanına gelip elini sıktı:

- E, söyle bakalım, dargın değiliz değil mi?... Vallahi bizden daha kibarsın sen, dedi.

Satin cevap vermedi. Nana ile, orada kalan Konttan gözünü ayırmıyordu. Artık ona hiç aldırış etmeyen Kont, Nana'nın yanına gelip elini tutarak parmaklarını öpmeye başlamıştı. Genç kadın, onu bundan vazgeçirmek için kızının nasıl olduğunu sordu. Bir gün önce Muffat bu çocuğun kederli halinden yakınmıştı. Evinde hiç mutluluk bulamamıştı, karısı hep dışardaydı kızı da hep öyle soğuk bir sessizlik içinde kapanıp oturuyordu. Nana Muffat'nın aile işleri konusunda daima iyi öğütler verirdi. Şimdi, Muffat'nın sınırları gevşeyerek kadını bırakıp yine her zamanki yakınmalarına başlaması karşısında:

EMİLE ZOLA

339

- Evlendirsene onu? dedi. Bu konuda verdiği sözü hatırlamıştı.

Hemen ardından da cesareti ele alarak Daguene'tin sözünü etti. Bu adamın adını duyar duymaz kont isyanla ir-kildi. Kendisine öğrettiği şeylerden sonra bu adama asla veremezdi kızını.

Nana önce şaşmış gibi göründü, sonra bir kahkaha atarak Muffat'nın boynuna kolunu doladı:

- Ah! Kıskanç adam! Hiç olur mu böyle şey!... Düşün bir kere. Benim için kötü şeyler söylemişlerdi, öfkeye kapılmıştım. Şimdi üzüleceğim eğer...

Böyle konuşurken Muffat'nın omuzunun üstünden Sa-tin'le göz göze geldi. Kaygılanarak kolunu adamın boynundan çekti, ağır ağır :

- Bu evlenmenin olmasını istiyorum dostum. Kızının mutluluğuna engel olmak istemem. Çok iyi bir insandır bu genç adam daha iyisini bulamazsın.

Sonra Daguene'tyi göklere çıkarırcasına övmeye başladı. Kont yeniden ellerini tutmuştu, hayır demiyor, bakalım, görüşürüz bunu sonra diyordu. Sonra yatalım artık deyince, Nana sesini alçaltarak yavaşça imkânsız dedi, regli olduğunu söyledi. Ama adam gitmemekte direniyordu. Genç kadın da gevşiyordu yavaş yavaş ama yeniden Satin'le göz göze geldi. Bunun üzerine Nana sert bir tavır takındı. Hayır olamazdı bu. Çok üzülen kont, ayağa kalkarak şapkasını aldı. Fakat kapıda, safir kolyeyi hatırladı, kutusunu cebinden eliyle yakaladı, bunu yatağın içine saklamak istiyor, Nana'nın önce yattığı zaman bacaklarının arasında hissetmesini ve böylece bir sürpriz yapmayı tasarlıyordu, büyük bir çocuk gibi, yemekten beri bu sürprizi tasarlamıştı. Şimdi, duyduğu derin keder ve azap içinde birden kutuyu genç kadına uzattı:

- Nedir bu? diye soran Nana. A! Safir bir kolye... Ah. evet şu kolye... dedi. Ne kadar naziksin!

Söylesene sevgilim bu benim beğendiğim Safir mi? Vitrinde daha göz alıcı görünüyordu da

340

NANA

Teşekkür olarak söylediği yalnız buydu. Muffat'nın gidişine hiç ses çıkartmadı. Adam, sessizce uzanıp

bekleyen Satin'i gördü. Bunun üzerine iki kadını süzdü, sonra hiç diretmeden, boyun eğerek aşağıya indi. Daha antrenin kapısı kapanmadan Satin Nana'ya sarıldı, dans edip şarkı söylemeye başladı. Sonra pencereye koşarak:

- Hani sokakta giderken ne hale girecek seyredelim şunu, dedi.

Perdelerin gölgesinde iki kadın, pencerenin dövme demirden korkuluğuna dirseklerini dayadılar. Saat biri vuruyordu. Villiers caddesinin ıssızlığı içinde iki sıralı havagazı feneri uzanıp gidiyordu. Bu rutubetli Mart gecesinde, yağmurla karışık bir rüzgâr, iri dalgalar halinde süpürüyordu sokakları. Boş arsalar gecenin karanlığında delikler meydana getiriyordu; yapımı bitmemiş konakların iskeleleri karanlık gök yüzüne doğru uzanmaktaydı. Şimdi kadınlar, ıslak kaldırımında kendi gölgelerini çiğneyerek bu ıssız ve buz gibi soğuk geniş Paris caddesinde gidişini seyredirken çılginca gülüyorlardı. Fakat Nana Satin'i susturdu:

-, Dikkat et, bekçiler geçiyor!

Bunun üzerine gülmelerinin duyulmaması için elleriyle ağızlarını kapattılar, gizli bir korkuyla sokağı gözden geçiri-yorlardı. Caddenin öte yanında uygun adımla yürüyen iki adama baktılar. Nana bütün o lüksü içinde, yine de yumuşak başlı bir kadın olarak, şeytandan korkar gibi korkuyordu polisten; ölümden söz edilmesini istemediği kadar polisin adının anılmasından da hoşlanmıyordu. Yoldan geçen bir bekçinin başını kaldırıp konağına bakışı bir rahatsızlık uyandırdı içinde. Ee, güvenilmezdi bu adamlara hiç.

Gecenin bu saatinde böyle gülüşüklerini duyarlarsa sokak kadını sanırlardı kendilerini. Satin, Nana'ya sokulmuştu, hafifçe titriyordu bütün vücudu. Ama yine de, sokaktaki su birikintilerinde yansımalar meydana getiren bir fenerin ilerleyişi meraklarını gıcıklaştı. Kaldırım kenarlarından akan suları karıştıran yaşlı bir paçavracı kadını bu. Satin tanıdı:

- Bak! dedi: paçavra sepeti sırtında kraliçe Pomare!

EMİLE ZOLA

341

Rüzgârın savurduğu su serpintileriyle yüzleri ıslanırken Satin sevgilisine bu kadının hikâyesini anlattı. Eskiden çok güzel bir kızmış, bütün Paris vurgunmuş güzelliğine. Erkekler, azgınca koşarlarmış peşinden, büyük adamlar merdivenlerinde diz çöküp ağlarmış. Şimdi içkiye vermiş kendini. Mahalle kadınları azıcık gülmek için absent içiriyorlar-' mış ona, sonra oğlan çocukları kaldırımlarda taş atarlarmış ardından. Yani, gerçekten bir yuvarlanış. Bataklığa düşmüş bir kraliçe! Nana, bütün bunları soğukça dinliyordu Satin:

- Bak, şimdi; dedi.

Sonra bir erkek ıslık çaldı. Pencerenin altına gelmiş olan paçavracı kadın, başım yukarıya kaldırınca elindeki fenerin sarı aydınlığında olduğu gibi göründü. Başına yırtık pırtık bir bez sarmış, paçavralar içindeki bu kadının morarmış derin çizgili buruşuk yüzünü, karardık bir deliği andıran birkaç dişi kalmış ağzını, etrafı simsiyah alev alev yanan çukura kaçmış gözlerini gördüler. Şimdi Nana, şaraba boğulmuş bu eski yosmanın korkunç manzarası karşısında, karanlıklar içinde, karşısında diz çöken bütün bir köyün üstünde yükselen şatosunun sahanlığında, ün ve zenginliğinin verdiği gururla dünyaya yüksekte bakan o yaşlı İrma d'Anf-lars'ı görür gibi oldu. Satin kendisini görmeyen ihtiyar kadına gülere hâlâ ıslık çalıyordu; Nana :

- Bırak artık! Bekçiler duyacak... Haydi çabuk girelim içeri... dedi. Değişik bir sesle söylemişti bunu.

Uygun adımla yürüyen bekçilerin ayak sesleri yemden duyulmuştu. Pencereyi kapattılar. Nana, üşümüş titriyordu, saçları ıslanmıştı, geriye dönünce bir an salonun ortasında şaşkın şaşkın durdu, sanki burada yaşadığını unutmuş, tanımadığı bir yere gelmiş gibiydi. Kendini öyle dik, öyle nefis kokularla dolu bir hava içinde bulmuştu ki, mutlulukla karı-şds bir hayret uyanmıştı içinde. Bütün o yığın yığın zenginlikler, antdca eşyalar, sırmalı ipek kumaşlar, fil dişi, bronz biblolar, lâmbaların pembe aydınlığında uyukluyor gibiydi; öte yandan derin bir sessizliğe gömülen konağın içinden büyük bir lüks havası, kabul salonlarının resmediği, geniş mer-

342

NANA

diyenlerin tatlı sessizliği, halıların ve sedirlerin yumuşaklığı duyuluyordu. Nana bir anda bütün benliğinin

şahlandığını, içinde hükmetmek ve gülüp eğlenmek, her şeye sahip olduktan sonra yine her şeyi yıkıp devirmek ihtiyacını duymuştu. Hiçbir zaman dışılığının gücünü bu kadar derinden duymamıştı. Etrafına ağır ağır göz gezdirdi, sonra ağır baş-, h bir filozof tavrıyla:

- Oh ne iyi! İnsan gençken hayattan güzelce zevk almalı! dedi.

Ama Satin çoktan yatak odasına gitmiş ayı postlarının üstünde yuvarlanarak onu yanına çağırıyordu:

- Haydi gel! Gelsene artık!...

Nana tuvalet odasında soyundu. Daha çabuk olmak için gür sarı saçlarını avuçları arasına aldı, sonra gümüş bir küvetin üstüne silkeledi, şimdi uzun firketeler, döküldükçe berrak bir çingirak sesi çıkartıyordu.

XI

O pazar, haziranın ilk sıcakları başlarken, fırtınalı bir havada Boulogne ormanında Paris Büyük Ödülü için, at yarışları yapılıyordu. Güneş sabahleyin kırmızımtrak bir toz bulutu içinde doğmuştu. Ama saat onbire doğru, arabalar Longchamp hipodromuna vardığı sırada, bir güney rüzgârı, bulutları dağıtmıştı. Gri buhar kümeleri delik deşik sonsuz bir kamış gibi ufka doğru uzanıp gidiyordu. İki bulut parçasının arasından birden güneş alevlerini saçıyordu yer yüzüne. Çimenlikte yaya ve atlı gittikçe büyüyen bir kalabalık vardı. Ama meydan bomboştu henüz. Hakemlerin oturacakları yer, yarışan hayvanların varış noktalarını işaretleyen demir kazıklar, yarış sonuçlarının ilân edildiği levha, yanşa giren atların tartıldığı yer, sonra tuğla duvarlarıyla beş tribün bu çiğ güneş ışığı içinde göze çarpıyordu. Bütün bunların ötesinde engin çayırlık, öğle güneşinin ışığı altında küçük ağaçlar arasından uzanıp gidiyordu, batıda bu çayırlık, Mont - Valerien'in kaba profiline hâkim olduğu ağaçlıklı Saint - Clonud ve Suresnes tepelerinde son buluyordu.

Nana, sanki Büyük Ödül, onun kaderini belirleyecek-miş gibi çok heyecanlıydı, hemen varış direklerine yakın, parmaklığın arkasında oturmak istiyordu. İlk gelenler arasındaydı. Daumont sistemine göre dört tane çok güzel beyaz at koşulu gümüş kakmalarla süslü bir landonla gelmişti buraya. Araba Kont Muffat'ın hediyesiydi. Çimenliğin gi-nş yerinde soldaki atların sırtına binmiş iki seyis ve arabanın arkasında dimdik oturan iki uşakla görüldüğü zaman bir kraliçe geçiyormuş gibi kalabalıkta yakından görebilmek için bir itişme kakışma' oldu. Vandeuvres ahırının renkleri olan mavi ve beyaz son derecede güzel, görülmemiş bir elbise giymişti. Beyaz küçük korsajla mavi ipekli tu-

344

NANA

nik, boydan boya vücudundan aşağı sarkıyor, yalnız kalçalarda büyük bir puf meydana getirecek şekilde toplanıyordu. Bütün elbise gümüş tellerle işlenmiş dantellerle süslenmişti. Bu işlemler pırl pırl parlıyordu güneş vurdukça. Bütün bu kıyafeti tamamlamak üzere, bir jokeye de daha çok benzemek için, saçının topuzuna beyaz tüylü mavi bir kepi oturtmuştu. Bu kepten sarı kızılıtlı kıllardan örülmüş kocaman bir at kuyruğu omuzlarına dökülüyordu.

Vakit öğle olmuştu. Büyük Ödül yarışının başlamasına daha üç saat vardı. Landon'u arabaların bulunduğu yere çekildikten sonra, Nana evindeymiş gibi rahatça yerleşti. Bi-jou ile Louiset'yi de getirmek aklına esmişti. Hava sıcak olduğu halde, eteğinde yatan köpek üşüyor, tir tir titriyordu. Kurdeleler ve dantellerle süslenmiş olan çocuk da, açık havaya çıkınca benzi sararmış, balmumundan yapılmış bir bebeği andırıyordu. Genç kadın çevresindekilere aldırmandan, önündeki sırada oturan Hugon kardeşlerle yüksek sesle konuşuyordu. Gençler, beyaz gül ve mavi «unutma beni» buketleri arasında kaybolmuş gibiydiler.

Nana :

- İşte böyle... dedi, fena halde canımı sıkmaya başlayınca kapıyı gösterdim kendisine... İki gündür küs benimle...

Muffat'dan söz ediyordu, ama gençlere bu ilk kavgalarının gerçek sebebini açıklamamıştı. Bir akşam Muffat odasında bir erkek şapkası buldu, genç kadının budalaca bir hevese kapılıp can sıkıntısıyla getirdiği bir adamındı bu şapka.

Bir takım ayrıntılar vererek eğleniyordu :

- Bilmezsiniz ne kadar acayıpleşmişti. Aslında içi geçmiş bir sofudan başka bir şey değil... Her akşam

dua eder durur. Hiç kaçırmaz bunu. ilk defa yatağına giren ben olduğum için farketmiyorum sanıyordu bunu, ama onu rahatsız etmek istemiyordum. Ama göz ucuyla dikiz ediyordum, bir dua mırıldanıyordu durmadan, sonra istavroz çıkartarak üstümden atlayıp yatağa dalıyordu...

EMİLE ZOLA

345

- Hele bak! Kıyak iş, hem önce, hem sonra mı yani? Genç kadın tatlı tatlı güldü :

- Evet hem önce hem sonra uykuya dalacağı sırada yine mırıldanıp durduğunu duyuyordum... Ama asd canımı sıkan her kavga edişimizde günah çıkartmaya kalkması oldu.' Ben hani dine bağılıyım her zaman. Alay edin isterseniz ama, ben inandığım şeye inanıyorum işte... Ama çok kafa şişiriyor, hıçkırarak ağlıyor, vicdan azapları içinde kıvrandığını söylüyor. Önceki gün de aramızda geçen bir çekişmeden sonra gerçekten bir kriz geçirdi, adam... Ne yaptımsa yatıştıramadım bir türlü...

Ama birden durdu, sonra :

- A, bakın Mignon'lar geliyor, dedi. Oo, çocuklarını beraber getirmişler!... Aman ne kadar kötü giydirmişler bu çocukları!..

Mignon'lar çiğ renkli bir landona binmişlerdi, sonradan görme bir burjuva zenginliği akıyordu üstlerinden. Ro-se, sırtında kırmızı şeritli ve düğmeli gri ipek bir elbise vardı. Arabanın ön tarafındaki sıraya oturan Henri ile Char-les'in sevinci karşısında mutlulukla gülümsüyordu. Oğlanlar, bol okul kıyafetlerinin içinde kaybolmuş gibiydiler. Ama landon arabaların bulunduğu yere geldiği zaman önce dört atlı arabasını ve üniformalı uşaklarını sonra da Na-na'yı buketler arasında şahane bir tavırla oturur görünce dudaklarını ısırıp ve surat asarak başını çevirdi. Mignon ise aksine, güler yüzle elini sallayarak selâm verdi. Kadınlar arasındaki kavgalara karışmamayı prensip edinmişti.

- Aklıma gelmişken dedi, Nana. Bozuk dişli, kibar bir ihtiyar var tanıyor musunuz? Bay Venot diyorlar... Bu sabah konuşmak üzere bana geldi.

Georges şaşırarak :

- Bay Venot mu? İmkânsız? Cizvittir bu adam, dedi.

- Doğru, ben de sezdim bunu. Ama ne konuştuğumuzu bilemezsin! Çok acayip şeyler!... Konttan, evinden söz etti, bir aileyi yeniden mutluluğa kavuşturmam için yalvardı ba-

346

NANA

na... çok terbiyeli, güler yüzlü bir adam... Bunun üzerine benim de bunu çok istediğimi ve bunun için de kontu karısına geri göndermeyi düşündüğümü söyledim... Biliyor musunuz, şaka etmiyorum, mutlu olmalarını isterim bütün bu insanların! Hem sonra rahat edeceğim ben de. Öyle günler oluyor ki çileden çıkartıyor beni.

Son günlerdeki bezginliği, içinden gelen bu haykırıştaki okunuyordu. Bunun yanı sıra kontun büyük para sıkıntısı içinde olduğu da belli oluyordu, çok kaygılıydı, Labordet-te'e verdiği senedi ödeyememek tehlikesi vardı.

Tribünleri gözden geçiren Georges :

- Bakın kontes de şurada! dedi. Nana :

- Nerede? diye bağırırdı. Bu bebeğin ne de keskin gözleri varmış! Philippe şemsiyemi tutunuz.

Ama Georges çevikçe bir hareketle ağabeyinden önce davrandı. Gümüş çizgili mavi ipek şemsiyeyi tutmak derin bir zevk vermişti ona. Nana kocaman bir dürbünle etrafını gözden geçirmeye başladı. Sonra :

- A, evet gördüm dedi. Sağdaki tribünde bir direğin yanında oturuyor değil mi? Kendisi menekşe, kızı da beyaz bir elbise giymiş... A, bakın Daguenet selâm verdi onlara.

Bunun üzerine Philippe, Daguenet'nin yakında Estelle olacak bu hindi ile evleneceğinden söz etti. Kontes önce karşı çıkmış buna, ama kont zorla kabul ettirmiş, dediklerine göre. Nana gülümsüyordu.

- Biliyorum, biliyorum, diye mırıldandı. Paul için iyi olacak, kibar çocuktur, lâyıktır buna diye mırıldandı.

Sonra Louise't'ye eğilerek :

- Nasıl hoşuna gitti mi burası? Aman ne ciddi yüz öyle! dedi.

Çocuk, hiç gülümsemeden, yaşlı bir insan haliyle etrafını çevirenlere bakıyordu. Gördükleri karşısında kederli düşüncelere dalmış gibi bir hali vardı. Çok kimıldayan genç

EMLE ZOLA

347

kadının eteğinden kovulan Bijou, gidip çocuğa sokulmuştu yine titreyerek.

Bu sırada çimenlik dolmaya başlamıştı. Arabaların sonu gelmiyor, sıkışık bir sıra halinde Cascade kapısından içeriye akıyordu. Büyük Omnibüsler de vardı bu arada. İtaliy enns bulvarından kalkan otobüs elli yolcu getirmişti. Tribünlerin sağ tarafında yer aldı. Artık Dog-Cart'lar, çok zengin, süslü landonlar sökün etti, bunlara hasta beygirlerin çektiği her tarafı dökülen arabalar posta arabaları da karışıyorlardı. Bu arabaların sahipleri dışarda oturmuş uşaklarını da, şampanya sepetleriyle arabaların içinde bırakmışlardı. Bunların yanı sıra örümcek denilen üstü açık kocaman iki tekerlekli arabalar, çift atlı hafif arabalar yer aldı. Bu hafif arabalar çingirak sesleri arasında akıp gidiyordu. Zaman zaman bir atlı geçince, yayalar korkarak, arabaların arasında kaçışıyorlardı. Çimenlikten bir ara ormanın uzak yollarından gelen tekerlek sesleri duyulmaz oldu. Şimdi gittikçe büyüyerek yaklaşan bir kalabalığın uğultusu, bağrıışmalar, kırbaç şaklamaları geliyordu. Sonra, bir rüzgâr dalgasıyla güneş bir bulutun ucundan yüzünü gösteriverince altın bir ışık seli, koşumları ve cilâli levhaları parlatarak kadınların ipekli elbiselerini havalandırıyordu, bütün bu ışık tozunun için de uzun kırbaçlarıyla, yerlerinde dimdik oturan arabacıların sırmalı elbiseleri alev alev parlayarak göz alıyordu.

Bu sırada Labordette bir arabadan indi. Gaga, Claris-se ve Blanche de Sivry bir yer ayırmışlardı ona bu arabada... Tam pistten geçip tartı yerine geçeceği sırada Nana, Georges'la kendisini çağırttı. Sonra Labordette oraya gelince :

- Ne kadar ediyorum? diye gülerek sordu.

Nana'dan, şu genç kısıraktan söz etmek istiyordu. Bu Nana Diane ödülünde, utandırıcı bir yenilgiye uğramıştı. Bu yetmiyormuş gibi, Paris ve la Grande Poule des Produ-its ödülllerinde plase edilmemişti bile. Vandeuves ahırının başka bir atı olan Lusignan kazanmıştı bu yarış. Bir anda Lusignan başta favori olmuştu. Bir gün öncesinden beri bire karşı iki oynanıyordu bu ata.

348

NANA

- Hep elli, diye Labordette cevap verdi. Bu şakadan hoşlanan Nana:

- Yok canım o kadar etmem, dedi. Oynamıyorum kendime. Hayır, boş ver! Kendi üstüme tek bir louis bile sürecek değilim.

Çok acelesi varmış gibi görünen Labordette ayrılmak istiyordu. Antrenörler ve Jokeylerle sıkı fıkı ahbablığı olduğu için yarışacak atlar üzerine özel bilgisi olurdu. Tpister'-ler kralı adını vermişlerdi ona.

- Söyle bakayım, hangi at üzerine oynamam gerekir, diye sordu genç kadın. İngiliz ne kadar?

- Sprit mi? Üçe... Valerio II de üçe... sonra ötekilerin hepsi, Cosinus yirmibeşe, Hasard kırka, Boum otuza, Pic-henette otuzbeşe, Frangipare ona...

- Hayır, İngiliz için bahse katılmayacağım, ben yurtse-verimdir... öyle değil mi? Belki Valerio II ye oynarım; Dük de Crobreuse pek keyifli görünüyordu az önce., yo, hayır, ne olursa olsun... Lusignan için elli louis, ne dersin?

Labordette, genç kadını acayip bir bakışla süzdü. Nana ona doğru eğildi, yavaşçacık bir şeyler sordu; çünkü Vandeuves, onu bookmakersleri, kendi tarafına çekmesi için görevlendirmişti, bu gerçekleşirse rahatça bahse katılabilecekti. Eğer bir şeyler öğrenmişse elbet söylenebilirdi. Fakat Labordette ona hiçbir fikir vermeden, kendisine güvenmesini, elli altının sevgisine göre oynayacağını söyledi, hiçbir açıklamada bulunmadan; bunun için de Nana pişman olmayacağına söz verecekti. Genç kadın; neşeyle :

- Nana'ya değil de, hangi ata istersen ona oyna! Canı çıkmış hayvanın....

Bu söz arabadakileri kahkahalarla güldürdü. Gençler bunu pek hoş buldular. Luiset bir şey anlamadan annesinin yüzüne baktı, kadının sesinin ahengi şaşırtmıştı çocuğu. Labordette hâlâ yakasını kurtaramadı. Rose Mignon kendisine işaret etti, sonra bir şeyler söyledi, bir cep defterine bir takım rakamlar yazdı. Clarisse'le Gaga genç adamı çağırdı-

EMİLE ZOLA

349

lar bahislerini değiştirmek istiyorlardı, kalabalık arasından kulaklarına bazı şeyler çalınmıştı, Valero II.'yi istemiyorlardı Lusignan üzerine oynayacaklardı. Labordette, istifini bozmadan not aldı. Sonra savuşup, tribünün arasından geçip pistin ötesinde gözden kayboldu.

Araba akını bir türlü durmamıştı. Şimdi, yeni gelenler beşinci bir çizgi üzerinde sıralanıyorlardı. Daha ötede, tek tuk, çayıra gelişi güzel dağılmış başka arabalar da vardı. Her yönde bir koşum ve tekerlek yığını yan yana sırt sırta, baş başa sıralanmıştı. Şimdi serbest kalan çimenlik üzerinde, atlılar hayvanlarını tırısra kaldırmışlardı. Yayalar ise sürekli olarak hareket halinde, kara yığınlar meydana getirmekteydiler. Bu panayır meydanın üst tarafında, alacalı bu-lacalı kalabalık içinde, yiyecek içecek satıcıları, güneşin altında beyaz görünen gri çadırlarını germeye çalışıyorlardı. Ama asıl itişip kakışmalar, insan yığınları durmadan kımıldayan, yer değiştiren şapkalar hep bookmakers'lerin etra-fındaydı. Bunlar, açık arabaların üstünde, dişçiler gibi durmadan bir takım hareketler yapıyorlardı. Yan taraflarındaki yüksek tahtalara da yarışa katılan atların kazanma şanslarının değerini gösterir listeler asılmıştı.

Nana :

- İnsanın hangi at üzerine bahse girdiğini bilmemesi saçma bir şey yani, diyordu. Kendim için bir kaç louis'yi gözden çıkarsam iyi olur.

Ayağa kalkıp iyi yüzlü bir bookmaker bulabilmek için bakındı. Ama, bir sürü tanıdığı görerek bu isteğini unuttu Mignon'lardan, Gaga'dan, Clarisse ve Blanche'dan başka sağda solda, önde arkada kendi arabasını saran bir sürü araba vardı. Tatan Nene, Maria Blond'la birlikte bir faytondaydı, Caroline Heqmet, annesi ve iki adamla birlikte üstü açık bir arabaya binmişlerdi. Louise Violaine tek başına küçük bir hasır arabayı sürüyordu. Mechain ahırının renkleri olan turuncu ve yeşil kurdelelerle süslenmişti bu araba. Lea Horn, bir sürü delikanlının şamata kopardığı

350

NANA

bir mail - coach^ un yüksekçe bir sırasına tünemişti. Daha ötede, aristokratça görünüşlü bir sekiz yaylıda Lucy Ste-wart göze çarpıyordu. Çok sade, siyah ipekli bir elbise vardı sırtında. Deniz asteğmeni üniformalı bir delikanlının yanında kibarca tavırlar takınıyordu. Ama Nana'yi şaşırtan, Simonne'u Steiner'in kullandığı bir çift atlıda kurulmuş görmek oldu, arkada bir uşak kollarını kavuşturup hareketsiz dimdik oturmaktaydı. Pek göz kamaştırıyordu şıklığı bu kadının. Sarı çizgili beyaz satenler giyinmiş, kemerinden şapkasına kadar takmış takıştırmıştı. Banker ise çok uzun bir kırbacı uzatarak, ok gibi koşulmuş iki atı sürüyordu. İleri ufak tefek sarılı bir al attı, bir fare tırısıyla koşuyordu. İkincisi ise koyu doru bir stepper'di. Bacaklarını çok yukarı kaldırarak gidiyordu.

- Vay canına! dedi Nana, şu Steiner olacak hırsız demek bir kere daha soyup sovana çevirmiş Borsayı... Hele şu Simonne'ın şıklığına bakın! A bu kadarı da fazla. Ele almalı bunu.

Ama yine de selâmlaştı uzaktan. Elini sallıyor, gülümsüyor sağına soluna dönüyor, herkese kendini gösterebilmek için kimseyi kaçırmıyordu. Sonra konuşmaya .devam etti:

- Lucy'nin yanındaki oğlu değil mi baksanıza! Üniforma da pek yakışmış... anlaşıldı şimdi neden böyle çalım sattığı kadının! Biliyorsunuz ki oğlundan korkar, bir aktris olarak tanıtıyor ona kendini... Zavallı delikanlı! Hiçbir şeyden şüphesi yok gibi görünüyor.

Philippe gülerek :

- Adam sen de! dedi gülerek; istediği zaman taşralı bir kız bulur oğluna.

Nana susuyordu. Arabaların en sıkışık yerinde Tricon kadın gözüne ilişmişti. Bir faytonla gelmişti. Arabanın içinden bir şey göremediği için arabacı yerine oturmuştu. Orada uzun boyuyla büsbütün dikilerek, iki örgülü saçları

(*) Posta arabası.

EMİLE ZOLA

351

omuzlarından sarkmış, herkese yukarıdan bakarak, önünden gelip geçen bütün oradaki kadınlara

hükmediyor gibi bir hali vardı. Bütün kadınlar da gizlice gülümsüyorlardı ona. Ama Tricon üstünlük taslayarak tanımazlıktan geliyordu hepsini. Yarışları seyretmeye bayılır; korkunç bir düşkünlüğü vardı bahislere katılmaya... at delisiydi.

Georges birdenbire :

- Ah, la Faloise budalası da gelmiş! dedi.

Herkes şaşmıştı buna. Nana, la Faloise'u tanıyamıyordu artık. Mirasa konduğundan beri görülmemiş parlak bir yaşantı sürdürüyordu. Kırık yakalı gömlek, açık renk kumaştan sıkı omuzlarına yapışan bir elbise vardı sırtında. Bezginlikle salınan bir hali vardı, gevşek gevşek konuşuyor, argo kelimeler kullanıyor, cümlelerini bitirmek zahmetine katlanıyordu.

Nana vurulmuştu birden:

- Ama pek hoş! dedi.

Gaga ile Clarisse, la Faloise'i yanlarına çağırılmışlar, boynuna sarılmak için atılmışlardı. Ama la Faloise yarı alaylı küçümser bir tavırla çabucak onlardan ayrıldı, Nana gözünü kamaştırdı genç adamın, ona doğru koştu, arabasının basamağına çıktı. Genç kadın Gaga için takılırken :

- Oh! Eski göz ağrılarıyla ilgim kalmadı artık! Bıktım usandım hepsinden! Hem biliyor musunuz sizsiniz şimdi Ju-bette'im benim...

Elini kalbinin üstüne koymuştu. Nana böyle herkesin içinde, açık havada yapılan bu ilânı aşka pek gülmüştü, sonra :

- Durun hele, bundan başka işimiz de var, dedi. Bahse katılmak istediğimi unutturdunuz bana... Georges, bu book-maker'i görüyor musun? Şuradaki kırmızı suratlı, kıvrıkcık saçlı şişko hoşuma gitti, şu koca kafalı herif... Haydi git de ona hangi ata oynadığını söyle... ama hangisine oynamalı?

La Faloise kekeleyerek :

352

NANA

- Yurtsever değilim ben... dedi. Ben hep İngiliz'e oynarım... Eh pek nefis olur İngiliz kazanırsa...

Fransızların canı cehenneme!

Nana içerlemişti. Şimdi atların nitelikleri üzerine bir tartışma başladı. La Faloise bu konuda bilgiçlik taslayarak, hepsi için, canı çıkmış sütçü beygiri bunlar, diyordu. Baron Verdier'nin Perpignan'ı, antremanlarda bitkin hale getirilmeseydi az çok şanslı olabilirdi. Corbreuse ekürisinden Va-lerio II. hazır değildi; nisan'da kulunç geçirmişti, saklıyorlardı bunu ama o, la Faloise bunu bildiğini namusu üstüne yemin ederek söylüyordu. Nihayet Hasard'a oynamalarını öğütledi, Mechain ekürisendi bu hayvan; bütün atların en berbatıydı aslında. Yok canım! diyordu, şahane bir biçim ve de eşsiz bir çıkışı var bu atın! İşte, herkesin ağzını açık bırakacak bir hayvan!

- Hayır, dedi Nana. Lusignan'a on Louis, beş de Bo-umm'a koyacağım.

- Ama, aziz dostum, iğrenç bir şey bu Boumm dediğiniz! Sakın oynamayın buna! Gasc'in kendisi bile tutmuyor atım, diye la Faloise, bağırdı. Hele şu Lusignan'a, asla! Fasarya! Parlamb ve Princess de böyle... Çok kısa bacakları bütün bu atların.

Boğulacak gibi konuşuyordu. Philippe, itiraz ederek, Lusignan'ın Deş Cars ve Grande Poule deş Produits yarışlarını kazandığını söylüyordu. Ama öteki, dediğim, dediktir, diyordu. Neyi ispat ederdi ki bu? Hiç. Aksine, dikkatli olmak gerekirdi. Hem sonra Lusignan'a binen Gresham'dı. Boş vermeliydi! Gresham, şanssız bir jokeydi, hiçbir yarış kazanamamıştı.

Böylece, Nana'nın landon'unda başlayan tartışma çimenliğin bir ucundan öteki ucuna yayılıyor gibiydi. Ciyak ciyak bağırımlar duyuluyordu her yönden, oyun hırsı sarmıştı herkesi, yüzler kıpkırmızı kesilmişti, ellerini kollarını sallayarak konuşuyorlardı öte yandan bookmakerler, arabaların üstünde tünemişler, bağırarak atlarının değerlerini ilân

EMLE ZOLA

353

ediyor, harıl harıl birtakım rakamlar yazıyorlardı. Burada, bahse tutuşanların en züğürtleri vardı. Büyük bahislere tartı yerinde girişiliyordu. Kesesi boş olanlar, bir kaç louis'ye kavuşmak hayaliyle, ıkına sıkına

yüz meteliği gözden çıkartabiliyorlardı ancak. Aslında büyük savaş Spirit ile Lusignan arasında idi. İngilizler, kırmızı suratlarıyla, kendilerini belli ederek, zafer kazanmışçasına, seyirci grupları arasında dolaşıyorlardı. Lord Reading'in atlarından Bramah, bir yıl önce büyük ödülü kazanmıştı, bu zafer karşısında bozguna uğrayanların yürekleri hâlâ kan ağlıyordu. Eğer yine yenilirse, bu yıl Fransa için bir felâket yılı olacaktı, işte bunun için bütün bu kadınlar yurtseverlik ateşiyle coşuyorlardı. Vandeuves ahırını, onurumuzun kalesi oluyordu ve bunun için Lusignan ileri sürülüyor, savunuluyor, göklere çıkartılıyordu. Gaga, Blancke, Caroline ve öteki kadınlar Lusignan üzerine bahse girdiler. Lucy Stewart oğlu yanında olduğu için katılmadı, fakat, Rose Mignon'un, Labordette'i bu at üzerine iki yüz louis oynaması için görevlendirdiği duyuldu. Sadece arabacısının yanında oturan Tricon kadın, son dakikayı bekliyordu. Bütün şamataların, Paris'lilerin ateşli konuşmalarının, İngilizlerin genizden gelen seslerinin arasında geçen at adlarına kulak kabartıyor, soğukkanlılıkla notlar alıyor ve bütün bunlara şahane bir eda ile tepeden bakıyordu.

Georges :

- Ya Nana? diye sordu. Kimsenin onu istediği yok?

Gerçekten de kimse bu atı istemiyordu, adı bile geçmiyordu Nana'nın. Vandeuves ekürisinin bu outsider'i Lusignan'ın halk arasında kazandığı ün karşısında silinip gitmişti. Fakat la Faloise kollarını havaya kaldırarak :

- Bana ilham geldi... Nana'ya bir louis oynuyorum, diye bağırdı.

Georges :

- Bravo ben de iki louis! dedi.

(*) Yarışta favori olmayan at.

354

NANA

Philippe de :

- Benden de üç louis diyerek onlara katıldı. Sonra da nezaket göstererek louisleri çoğalttı, bir açık artırmada çekişiyorlarmış gibi. La Faloise bu atı altına gömeceğini söylüyordu. Kaldı ki herkes katılabilirdi bu arttırmaya; ba-hişçileri de Nana üzerine oynamaya kandırabilirdi. Fakat üç delikanlı propaganda yapmak üzere dağılırlarken, Nana arkalarından:

- İstemiyorum ben böyle bir şey! diye bağırdı. Dünyada istemiyorum... Georges Lusignan üzerine on louis, beş louis de Valerio II.'ye.

Ama gençler ileri fırlayıp gitmişlerdi. Onların tekerlekler arasından, atların başlarının altından geçip çimenlikte koşuşmalarını seyrederek genç kadın pek neşelenmişti Bir arabada tanıdık birini görür görmez hemen yanına gidip Nana'yı ileri sürüyorlardı. Sonra, elde ettikleri rakamları, parmaklarıyla sayarak zafer kazanmışçasına dönerlerken kalabalık arasından kahkahalar yükseliyordu, bu sırada Nana ayağa kalkarak şemsiyesini sallıyordu. Üç genç, pek fazla bir iş yapamadılar. Birkaç adam onlara kanmıştı, meselâ, Nana'yı görünce heyecanlanan Steiner üç louis verdi. Ama kadınlar hiç yanaşmadılar. Yüzde yüz kaybedecek bir ata oynamaya niyetleri yoktu! Hem de sonra o dört atı ve tayları ile küçük dağları ben yarattım gibi kurum satarak hepsini ezip geçen bir pis orospunun başarılarına hizmet etmek için de sebep yoktu, yok! Çok içerleyen Gaga ile Clarisse, la Faloise'a kendilerini rahat bırakmasını söylediler. Georges, gözü peklik edip Mignon'un landonunun önüne dikilince, fena halde kızan Rose, bir şey söylemeden başını çevirdi. İnsanın adını bir ata vermesi için pek çirkef bir şey olması lâzımdı! Karısının aksine Mignon, delikanlıyı keyifli keyifli süzerek, kadınların daima uğur getirdiğini söyledi.

Gençler uzun uzun bookmakerleri dolaşip dönünce Na-

na

- Ee, ne oldu bakalım? diye sordu.

EMİLE ZOLA

355

La Faloise :

- Kırtasınız; dedi.

- Ne? Kirk ha! diye koşarak bağırdı, ellideydim ben... bir şeyler mi döndü yoksa?

Tam bu sırada Labordette göründü. Pist kapanmıştı, çingirak sesleri ilk yarışın başlamak üzere olduğunu haber veriyordu. Kotanın bu kadar birdenbire neden yükseldiğini sordu. Labordette buna, «yeni istekler olmuştur her halde» diye sudan bir cevap verdi. Genç kadın bu cevapla yetinmişti. Labordette çok işi varmış gibi görünüyordu, Vande-uvres, gelecek, ben gidebilirim, dedi.

Büyük Ödül beklendiği için, ilk yarış hemen hemen kimse farkında olmadan sona ererken, hipodromun üstüne bir bulut çöktü. Güneş kayboluverdi, soluk bir ışık kalabalığı kara bir yığın gibi gösteriyordu, şimdi. Rüzgâr esiyordu. Bardaktan boşanırcasına bir sağanak başlamıştı. Bir dakika kadar ortalık karıştı, bağırmalar, kahkahalar, küfürler, birbirine karışıyordu, yayalar çil yavrusu gibi dağılıp, seyyar dükkânların tentelerinin altına dar atıyorlardı kendilerini. Arabalardaki kadınlar, sapına iki elleriyle yapıştıkları, şemsiyelerin altına sığınmaya çakşırken, uşaklar birden şaşkına dönerek, körükleri açmak için koşuyorlardı. Ama sağnak çabuk geçmiş, güneş, hâlâ havada uçuşan su zerreciklerinin arasında ışık saçmaya başlamıştı bile. Bois'nın ötesine doğru kayan kara bulutun ortasında mavi bir yarık belirmişti. Artık içi ferahlayan kadınların kahkahalarının karşısında gökyüzü de şenlik yapıyordu sanki. Öte yandan atlar kişner-ken, silkinerek dalgalanan suya batmış kalabalığın araşın-dan yer yer görünen billur damlacıklarının titreştiği çimen-lik güneşin altın ışıklarıyla pırl pırl parlıyordu.

- Ah! Zavallı Louiset'cik! Çok islandım, mı yavrum? diye Nana oğluna sordu. Çocuk, hiç ses çıkarmadan kurulması için ellerini annesine uzatmıştı. Genç kadın mendilini Çıkartmıştı. Sonra da Bijou'nun tüylerini sildi. Köpek çocuk-tan çok titriyordu. Nana'nın beyaz elbisesinin yalnız bir iki yeri ıslanmıştı, ama aldırış etmiyordu buna. Şimdi tazele-

356

NANA

nen buketlerde bir kar parıltısı vardı, genç kadın bir buketi eline alarak kokladı, dudaklarının ıslanışı derin bir hazla doldurmuştu içini.

Birden boşanan yağmur yüzünden tribünler bir anda doluvermişti. Nana dürbünü ile seyrediyordu tribünleri. Bu uzaklıktan karmakarışık sıkışık bir kalabalıktan başka bir şey seçilmiyordu. Basamaklara biriken insanların yüzleri bu karanlık fon üzerinde soluk lekeler halinde belirmektedir. Çatının köşelerinden sızan güneş kalabalığının bir bölümünü bir ışık açısı içine alarak çığ bir aydınlığa boğmuştu.

Buradaki kadınların elbiseleri soluklaşmış gibi görünüyordu. Nana'yi en çok, tribünlerin önüne kumun üzerine konulan iskemlelerde oturan kadınların sağnak sırasında kaçışları eğlendirmişti. Tartı alanına sokak kadınlarının girmesi kesinlikle yasaklandığı için, zevksiz giyinileriyle pek acayip bir manzara meydana getirdiklerini ileri sürerek bu kibar kadınlar için acı şeyler söylüyordu.

Ortalıkta bir söylenti dolaşıyordu: İmparatoriçe orta yerdeki küçük tribüne gelmiş. Burası köşk şeklinde bir pavyondu, geniş balkonuna kırmızı koltuklar konulmuştu.

Georges :

- Bakın ol! dedi. Onun bu hafta görevü olduğunu sanıyordum...

Nana da :

- Aa, Charles! diye bağırdı.

İmparatoriçenin arkasında Kont Muffat'nın asık ve resmi ifadeli yüzü görünmüştü. Şimdi, gençler, ah Satin de burada olsa ne iyi olurdu, gider karnına bir şamar indirirdi, diye şaka ediyorlardı. Bu sırada Nana, dürbünüyle bakarken, imparatorluk tribününde İskoç prensini gördü.

Adamı şişmanlamış buldu. Onsekiz ayda irileşmişti-Onun hakkında birtakım ayrıntılar anlattı: Oh! sağlam yapılı bir delikanlı diyordu.

Etrafını çeviren arabalarda kontun, Nana'yi bıraktığını söylüyorlardı. Uzun bir hikâyeydi bu. Sarayda, yaverin aç-

EMILE ZOLA

357

ğa vurduğu bu gidişi hoşnutsuzluk uyandırmıştı. Bu yüzden mevkiini elinde tutabilmek için Nana'yla ilişkisini kesmiş diyorlardı. La Faloise bu söylentiyi Nana'ya olduğu gibi yetiştirdi. Benim Juliette'im diyerek

yeniden kendisine yaklaşmaya çalışmıştı. Ama genç kadın buna çok güldü :

- Bilmezsiniz şu budalayı... şöyle bir dudaklarımı kımıl-datsam her şeyden vazgeçerdi, dedi.

Birkaç dakikadan beri Kontes Satin'le Estelle'e bakıyordu. Daguene't'ye gelen Fauchery bunları selâmlamak için herkesi rahatsız etmişti, o da gülümseyerek orada durdu. Nana küçümser gibi bir hareketle tribünleri göstererek:

- Hem biliyor musunuz, bu insanlar artık gözlerimi kamaştırıyor benim. Papaza günah çıkartırken dinlemeli bunları bir!... saygı mı artık bunlara! saygıya filân paydos! Aşağıdan yukarı pisliğe gömülmüşler, tümü pislik içinde. İşte bunun için kafamı şişirmelerini istemiyorum bunların laflarıyla...

Sonra eliyle geniş bir hareket yaparak atları pistte gezdiren seyislerden kraliçeyle görüşen Charles'a kadar bütün saray adamlarını gösteriyordu. Ona göre bu Charles de bir prensti ama rezilin biriydi.

Bu sırada la Faloise :

- Bravo Nana!... Çok güzel, Nana!... diye büyük bir coşkunlukla bağırırdı. d'Ispahan ödülü için yapılan koşu sona ermişti. Bu ödülü Mechain ekürisinden Berlingot kazandı. Nana, Labordette'i çağırıp yüz louis'inin ne olduğunu sordu, adam gülmeye başladı. Uğuru bozulmasın diye oynadığı atların adını vermeyeceğini söyledi. Az sonra parasının iyi yerde kullanıldığını Nana da görecekti. Sonra genç kadın kendisine Lusignan için on, Valerio II. için de beş louis oynadığını söyleyince, kadınların arada sırada budalaca ister yaptığını söylemek istercesine omuz silkti. Nana onun bu hareketine şaşmış, bir şey anlamamıştı. Bu sırada çimenlerin üstünde büyük bir canlılık göze Çarpıyordu. Büyük Ödül yansı beklenirken açık havada ot-

358

NANA

ların üstünde sofralar kurulmuş, posta arabalarında, faytonlarda, landonlarda, kupa arabalarında yenilip içiliyordu. Uşaklar, arabaların sandıklarından çıkardıkları şampanya şişelerini oradan oraya gezdiriyorlardı. Şişelerin bir gürlütle patlayan mantarlarını rüzgâr alıp götürüyordu. Karşılıklı şakalar gırla gidiyor, kırılan bardakların sesi bu sihirli neşeye çatlak bir ses karıştırıyordu. Gaga ile Clarisse, Blanche-la birlikte, sanki evlerindeymiş gibi, dizlerine yaydıkları bir örtünün üstünde sandviç yiyorlardı. Lousie Violaine, hasır arabasından inerek Caroline Hequet'nin yanına gelmişti, onların ayaklarının dibinde, birkaç erkek, bir açık büfe kurmuşlardı. Tatan Nene, Maria Simone ve başka kadınlar gelip burada içki içiyorlardı. Az ötede biraz yukarıda Lea de Horn'un bulunduğu posta arabasında şişeler birbiri üstüne boşaltılmaktaydı. Böylece bütün bir günün kalabalığı güneşin altında, gösterişli jestlerle kafayı çekiyordu. Ama biraz sonra daha çok Nana'nın landonunda toplanıldı. Arabasının içinde, ayakta duran genç kadın, kendisini selâmlayan erkeklere şampanya sunuyordu. Uşaklardan François şişeleri uzatırken, la Faloise, sesini komikleştire-rek çığırkanlık ediyordu:

- Buyurun baylar... Bedava içki... İsteyen gelsin! Nana :

- Susun, dostum, cambazhane soytarılarına benzedik! dedi.

La Faloise'ı pek hoş buluyor, çok eğleniyordu onun bu yaptıklarıyla. Bir aralık, içmiyor gibi görünen Rose Mig-non'a Georges'la bir bardak şampanya göndermek aklına esti. Henri ile Charles can sıkıntısından patlıyorlardı, bu küçüklerin canı şampanya istemiş olabilirdi. Ama Georges, bir kavga çıkmasından korkarak bardağı ağızına dikti. O vakit Nana, arkasında unuttuğu Louiset'yi hatırladı. Çocuk susamıştı belki, birkaç yudum şarap içirmeye çalıştı, ama çocuk fena halde öksürmeye başlamıştı.

La Faloise, çığırkanlığa devam ederek :

EMİLE ZOLA

359

- Gelin, buyurun baylar; Rişe bağırıyordu. Ne iki meteliğe ne de bir meteliğe... Bedava...

Nana birden bağırarak sözünü kesti:

- O! Bordenave, şurada! Rica ederim çağırın onu buraya; koşun, dedi.

Evet gerçekten de Bordenave'di bu. Elleri arkasında dolaşıp duruyordu, başındaki hasır şapka güneşin etkisiyle kırmızımtırak bir renk almıştı; sırtında yağlı, dikiş yerleri beyazlamış bir redingot vardı. İflâsa uğradığı için soluklaşmış bir Bordenave'di bu. Ama yine öfkeyle burnundan soluyordu hep. Bütün bu göz

kamaştırıcı kıyafetli insanlar arasında yoksulluğu gözler önüne seriyordu; ama yine de her an zenginliğin kapısını zorlayacak güçte bir adam olduğunu halinden belli ederek:

Nana kendisine elini uzattığı zaman :

- Vay canına! Bu ne incelik! dedi.

Bir bardak şampanyayı yuvarladıktan sonra; derin bir üzüntüyle :

- Ah! Kadın doğmalıymışım! dedi. Adam, boşver buna... Tiyatroya dönmek ister misin? Bir fikrim var, la Ga-ite'yi kiralayacağım... Paris'te kıyamet koparırız ikimiz... Ha ne dersin? Bunu yapmalısın benim için. Homurdanarak sustu, ama Nana'yı tekrar gördüğü için pek sevinmişti. Bu şeytan Nana, yüreğinin acısını din-dırmaştı onun. Öz kızıydı, kendi kanındandı sanki.

Çember genişliyordu. Şimdi la Faloise bardakları dol-dururken, Philippe'le Georges, dostları buraya topluyorlar-ai- Bütün çimenliktekiler yavaş yavaş akın etmeye başlamışlardı. Nana etrafını çevirenlerden her birine gülümsüyor, ya da komik bir şey söylüyordu. Bütün kafayı çekenler ona doğru geliyordu; dağınık şampanya bardakları arada toplanmıştı. Az sonra landonun etrafını büyük bir kalabalık sarmıştı. her kafadan bir ses Çıkıyordu. Ve Nana, o altın sarısı saçları, kar beyazı yüzüyle, kendisine doğru uzanan

360

NANA

bardakların üstünde güneşin ışık dalgaları arasında yüksekte bakıyordu dünyaya. Nihayet onun zaferi karşısında çılgına dönen öteki kadınları çatlatmak için, o eski zafer kazanmış Venüs pozuyla dolu bardağını havaya kaldırdı:

O sırada arkadan birisinin kendisine dokunduğunu hissetti. Geriye dönünce, arabanın koltuğunda oturan Mig-non'u görerek hayret etti. Bir an için, gözden kaybolarak, adamın yanına oturdu. Çünkü önemli, bir haber getirmişti. Mignon karısının, Nana'ya kızmakla, gülünç bir şey yaptığını söylüyordu; ona budalaca ve faydasız bir şeydi bu.

- Yalnız şu var ki dostum, dedi genç kadına; dikkat et çok kızdırma Rose'u... Bak sana haber vermeyi yerinde gördüm. Çantasında bir silâh var. Seni hiç affetmiyor o Küçük Düşes olayından beri...

Nana :

- Bir silâh mı? dedin, vız gelir bana!

- Dur da dinle! Fauchery'nin cebinde bulduğu bir mektup bu, Kontes Muffat'mn bu Fauchery olacak hayvana yazdığı bir mektup. Neler yazılmamış içinde, görsen, açık açık... Şimdi Rose bu mektubu kanta göndererek öç almak istiyor hem ondan hem de senden.

- Vız gelir bana! diye Nana tekrarlardı. Acayip şey... Ha! Fauchery için pek yerinde olur. Oh! Ne iyi... canımı sıkıyordu bu kadın... güleriz biraz...

Mignon daha çok bir şeyler söylemekten çekinerek sustu. Nana, elbet kibar bir kadını kurtarmak niyetinde değilim, diye bağıırıyordu. Adamın diretmediğini görerek gözünü ona dikti. Hiç şüphe yok, kontesle ilişkisi kesilirse Fauchery'nin karısına balta olmasından korkuyordu. Rose'un da istediği buydu zaten; adamdan hem öcünü almış olacak, hem de yine onu elde edecekti. Çünkü sosyeteye karşı hâlâ sevgi duyuyordu içinde. Şimdi Nana düşünceye daldı. Bay Vanot'nun kendisine gelişini hatırladı. Mignon kendisini kandırmaya çalışırken kafasında bir plân belirdi.

Mignon :

EMİLE ZOLA

361

- Rose'un mektubu gönderdiğini düşünelim. Bir rezalet kopacak. Seni de karıştıracaklar buna, senin sebep olduğun söylenecek... Her şeyden önce kont karısından ayrılacak...

- O, neden? dedi Nana. Tam aksine.

Bu sefer o sustu. Düşüncelerini açığa vurmak zorunda' değildi. Sonunda, Mignon'un görüşlerini kabullenir gibi göründü; kurtulmak için böyle yapmıştı Mignon, Rose'a boyun eğmesini meselâ yarış alanında, herkesin önünde, gidip onunla birkaç kelime konuşmasını öğütlediği zaman, bakalım, düşünürüz diye cevap verdi.

Bir gürültü duyarak ayağa kalktı. Piste bir rüzgâr hızıyla atlar giriyordu. Paris şehri yarıştı bu, Cornmuse kazanmıştı. Şimdi Büyük Ödül yarışı başlamak üzereydi. Heyecan artıyordu, kalabalık, içi içine sığmayan insanlar gibi dalgalanıyor, ayaklarını sürüyor, dakikaları azaltmak istiyordu. Tam bu son dakikada, umulmadık bir olay herkesi şaşkına çevirmişti. Vandeuvres ekmişinin 1'outsider'iP Na-na'nın kotası durmadan yükseliyordu. Erkekler her an yeni bir kota ile geliyorlardı. Nana otuzda, sonra yirmi beşte, sonra onbeşteydi. Kimse bir şey anlamamıştı bundan. Bütün hipodromlarda yenilmiş bir kısrağa daha sabahleyin kimsenin elliye istemediği bir kısrağ! Anlamı neydi bu birdenbire meydana gelen şaşkınlığın? Bazı kimseler bu alaya inanan enayilere gülüyorlardı. Bazıları da işi ciddiye alarak kaygılanıyor, işin içinde bir dolap dönmüş olmasından kuşkuluyorlardı. Bir hamle olmuştu belki. Bu konuda birtakım hikâyeler anlatılıyor, yarış alanlarında göz yumulan hırsızlıklardan söz ediliyordu. Ama Vandeuvres'in adının büyüklüğü karşısında suçlamalar duruyordu ve sonunda da Şüpheciler, Nana'nın sonuncu olacağını söyleyerek tartışmalarda ağır basıyorlardı.

La Faloise :

- Kim biniyor Nana'ya ? diye sordu.

(*) At koşularında sürpriz at.

362

NANA

Bu sorunun altında asıl Nana akla geldiği için, erkekler soruya çirkin bir anlam vererek kahkahalarla güldüler Nana da bunları selâmladı.

- Prince, diye cevap verdi.

Bunun üzerine tartışma yeniden başladı. Prince Fransa'da tanınmayan ünlü bir İngiliz jokeyiydi. Her zaman Na-na'ya Gresham bindiği halde neden Vandeuvres bu jokeyi getirtmişti? Kaldı ki Faloise'a göre, hiç bir zaman başarı kazanamamış olan Gresham'a Lusignan'ı teslim etmesi şaşılacak bir şeydi. Ama bütün bu görüşler; bir sürü yalanlamalar, alaylar karmakarışık ileri sürülen düşüncelerin uğultuları arasında kaybolup gidiyordu. Vakit geçirmek için herkes yeniden şampanya şişelerini boşaltmaya koyulmuştu. Vandeuvres gelmişti. Nana güvenmiş gibi yaptı.

- Doğrusu çok naziksiniz, bu saate kalınır mı? Tartı alanını görmek için yanıp tutuşuyorum ne zamandan beri dedi.

Vandeuvres :

- Gelin öyleyse, daha vakit var, dedi. Bir tur yaparsanız. Bende bir bayan için bir davetiye var.

Sonra koluna girerek genç kadını götürdü. Nana kıskanç bakışların önünden geçerken pek mutluydu.

Lucy, Ca-roline ve öteki kadınlar arkasından bakakalmışlardı. Landonda yalnız kalan Hugon kardeşlerle la Faloise, Nana'nın şerefine şampanya bardaklarını boşaltıyorlardı birbiri ardınca. Nana giderken, onlara bağırarak hemen döneceğini söylemişti.

Vandeuvres, Labordette'i görerek yanına çağırıyor, aralarında kısa bir konuşma geçti:

- Hepsini topladınız mı?

- Evet.

- Ne kadar?

- Beşyüz Louis, hemen bir parça her yerden. Nana'nın meraka kapılarak kulak kabarttığım görünce sustular. Vandeuvres çok sinirliydi. Bir gece atlarıyla birlik-

EMILE ZOLA

363

te kendini yakacağını söyleyerek Nana'yı korkuttuğu parıltı vardı gözlerinde. Pistten geçerken genç kadın, senli benli konuşarak:

- Ne var kuzum anlat bana... Neden şu senin kısrağın kotası yükseüyor? Öyle bir şamata kopardı ki bu! Vandeuvres olduğu yerde sallandı, sonra şunları kaçırıldığı ağızından:

- Ah! Durmadan çene çalıyorlar! Ne biçim şeydir şu bahse tutuşanlar millet! Elinde bir favori oldu mu çullarırlar üstüne bana bir şey bırakmazlar. Sonra bir outsiders'e istek oldu mu, şamata eder, derileri yüzülüyormuş gibi bağırırlar avaz avaz.

- Bana haber verilse iyi olurdu, ben bu atın üstüne oynadım, kazanma şansını var mı dersin?

Vandevres birden sebepsiz yere köpürdü :

- Baksana! Rahat bırak beni... Bütün atların şansını vardır... Kota yükseliyor! Ona oynadılar da bundan.

Kim, bilmiyorum?... Budalaca sorularıyla kafamı şişireceksen bırakır giderim.

Böyle konuşmaya alışık olmadığı için hoşlanmazdı da bundan. Nana bu sözler karşısında üzüntü duymaktan çok şaşkınlığa uğradı. Kaldı ki Vandevres de yaptığından utanmıştı. Genç kadın sert bir dille daha terbiyeli olmasını söyleyince özür diledi. Bir süredir böyle birdenbire öfkelenive-riyordu. Şimdi Paris'in yüksek sosyetesinde ve hovardalık çevrelerinde bugün son kozunu oynadığını bilmeyen yoktu. Eğer atları kazanmaz da bunlar üzerine oynanan paralar sırtına binerse felâketi, çöküşü demekti bu onun. İtibarının destekleri, alttan alta çürüyen yaşantısının dışarıdan o sağlam görünüşü yıkılıp gidecekti. Bu yaşantı borçlar ve düzensizlik yüzünden her gün biraz daha sarsılarak yıkıntıya gidiyordu. Nana'nın, bu erkek yiyicinin böyle zaten sarsılmış olan bir zenginliğin dibine darı ekerek süip süpürdüğünü de bilmeyen yoktu. Kadının çılgınca hevesleri üzerine bir sürü hikâye anlatılıyordu. Bade'de yapılan bir partide adamda otele verecek para bırakmayarak, har vurup harman savur-

364

NANA

muş, şöminedeki kora, bakalım kömür gibi yanacak mı diye, bir avuç elmas atmıştı. Yavaş yavaş o iri elleri ayakları, o kaba mahalle kızı gülüşüyle eski bir soyun bu züğürt düşmüş oğlunu avucunun içine almıştı bu kadın. Şu anda, hayvana ve pisliğe düşkünlüğü yüzünden şüpheciliğin kendisine verdiği gücü bile kaybetmişti. Bir hafta önce Nana, Le Havre'la Trouville arasında Normandiya kıyılarında, kendisine bir şato satın alması için söz vermişti. Vandevres'e. Şimdi genç adam bu sözü şeref borcu sayıyordu. Yalnız canını sıkıyordu bu kadın, o kadar budalaca şeyler yapıyordu ki dövmek geliyordu içinden. Bekçi, onları tartı meydanına bıraktı. Kontun kolunda gelen bu kadını geri çevirmeye cesaret edememişti. Na-na'nın bu yasak bölgeye girebildiği için koltuklan kabarmıştı, tribünlerin önünde oturan kibar kadınların önünden salınarak geçiyordu. Birbiri ardına sıralanmış on sandalye dizisini sergilenen kadın elbiseleri canlı renkleriyle, açık havanın neşesine neşe katıyordu. Sandalyeler aralanmış, tanıdıklar küme küme toplanmışlardı. Parklardaki ağaç kümelerinin altında olduğu gibi. Çocukları da başıboş bırakmışlar, oradan oraya koşuyorlardı. Yukarı tarafta, tribünün basamakları tıklım tıklım insanla doluydu. Buradaki kadınların elbiselerinin açık renkleri direklerin gölgesinde eriyordu. Nana önlerinden geçtiği kadınların yüzlerini süzüyordu birer birer. Kontes Sabine'den gözlerini bir süre ayırmadı. Sonra imparatorluk tribününün önünden geçerken gözüne imparatoriçenin arkasında dik duran Muffat'ı görünce pek keyiflendi.

Vandevres'e yüksek sesle : - Hele bak! Şu budalaya! dedi.

Her yeri görmek istiyordu. Bu park köşesi çimenlikleri ve ağaç kümeleriyle pek ilgi çekici gelmemişti kendisine. Bir dondurmacı parmaklık kapının yanına büyük bir büfe kurmuştu. Üzeri otla döşenmiş, bir kır kahvesi damının altında bir sürü adam bağırıp çağırarak konuşuyor, gülüşüyordu. Ringdi burası. Yan tarafta boş at bölmeleri vardı. Um-

EMİLE ZOLA

düğünü göremediği için cam sıkılmıştı Nana'nın. Burada sadece bir jandarma atı vardı. Sonra Padock'la çevresi yüz metre kadar bir pistin önüne geldiler, bir seyis geminden kurtulmak için başını kasan Valerio II.'yi gezdiriyordu. Yakalarına turuncu renkli kartları asılmış, bir sürü adam çakıl döşeli yollarda gidip geliyordu. Tribünlerin açık galerilerinde de birçok gezinenler vardı. Bu da Nana'yi kısa bir sü- * re ilgilendirdi; oh! doğrusu ya sıkıntıya değmezdi bu, insanı içeriye bırakmadıklarına göre.

O sırada yanlarından geçen, Daguenet ile Fauchery genç kadına selam verdiler. Nana bir işaret yaptı, bunun üzerine yanına gelmek zorunda kaldılar. Tartı alanını yerin dibine batırarak eleştirdi. Sonra :

- Hele bak! Marki de Chouard, ne kadar da koca-mış! Bu yaşta da yine azgınlık ediyor mu?

Bunun üzerine Daguenet, markinin son numarasını anlatmaya başladı. Bu iş öneki gün olmuştu, daha kimse bilmiyordu. Aylarca etraflarında döndükten sonra Gaga ile kızına otuz bin franklık bir yer satın aldığı söyleniyordu.

Nana çok kızmıştı:

- Oh! ne iğrenç şey! Durmayın kız babası olun... diye bağırdı... Ben de düşünüyorum bunu!.. Şu çimenlikte duran kupa arabasında bir bayanın yanındaki genç kız Lili olmalı... Yüzü hiç yabancı gelmiyor bana... İhtiyar onu da da elde edecek ha...

Vandeuvres kulak vermiyordu onun söylediklerine; genç kadından kurtulmak için sabırsızlanıyordu. Fakat, Fauchery, Nana'ya eğer bookmakerleri görmediyse hiçbir şey görmüş sayılmayacağını söylediği için, genç kadın bunu istemediği açıkça belli olduğu halde, kont götürmek zorunda kaldı.

Etrafı kestane fidanlarıyla çevrili çimenlikler arasında önü tamamıyla açık, sütunlu, kubbeli bir yapı vardı/Burada açık yeşil renkteki sık yaprakların altına sıkışık durumda, bir sürü bookmaker bir panayırda olduğu gibi sıralanmış bahse girişecekleri bekliyordu. Kalabalıktan iyi görüne-

366

NANA

bilmek için tahta sıralar üstünde ayakta duruyor, kotalarını hemen yanı başlarındaki tahtaya yazarak ilân ediyor, bakışlarıyla halkı tararken bir hareket, bir göz kırpması üzerine bahisleri yazıyorlar ve bu işi öylesine hızla yapıyorlardı ki, ağız açık kalıyordu seyircilerin. Bu meraklı kalabalık hiçbir şey anlamadan seyrediyordu, bu olup bitenleri. Bir karışıklıktır gidiyor, rakamlar bağırlarak söyleniyor, her umulmadık kota ilân edilince bir gürültüdür kopuyordu. Bu yetmiyormuş gibi zaman zaman çığırkanlar içeri dalarak avaz avaz bağılıyor, ya bir yarışın başlangıcı ya da bitişini ilân ediyor; bu gürültüyü büsbütün arttırıyordu. Bu manzara Nana'yı çok eğlendirmişti :

- Ne tuhaf şeyler, diye mırıldandı. Çok acayip suratları var bu adamların. Hele şu iri yarı herife bakın, buna bir ormanda rastlasam ödüm kopar.

Fakat Vandeuvres başka bir bookmakeri gösterdi. Yeni bir tipti bu adam, iki yılda üç milyon kazanmıştı. İnce, uzun, sarışın bir gençti, herkes saygı ile bakıyordu ona. Kendisiyle gülümseyerek konuşuyorlardı. Yoldan geçenler, durup ona bakıyorlardı.

Nihayet kontla genç kadın buradan uzaklaştılar; bu sırada Vandeuvres başka bir bookmakere işaret etti. Adamı yanına çağırırdı. Bu, eskiden kontun yanında arabacılık etmişti. İri yarı geniş omuzlu kanlı canlı bir adamdı bu. Şimdi yarışlarda çok para kazanarak zengin olmuştu. Kont şimdi onu ileriye sürmeğe çalışıp, bildiği gizli bahisleri ona anlatıyordu. Hâlâ bu adama bir uşak gibi davrandığı da göze çarpıyordu. Adam yarışlarda üst üste büyük paralar kaybetmişti. O da bugün son kozunu oynuyordu, gözleri kan çanağına dönmüştü; nerdeyse beyin kanamasından gidecekti.

Vandeuvres yavaşça :

- Eee, ne kadar oynadınız bakalım, Marechal? diye sordu.

Bookmaker de sesini alçaltarak :

- Beş bin louis sayın kont; dedi. Nasıl, güzel değil mi? Size söyleyebilirim ki kotayı indirdim, üçe düşürdüm.

size

Emile ZOLA _____

Vandeuvres'ün bu sözler hoşuna gitmemişti.

- Hayır, hayır istemiyorum. Hemen ikiye getirin, bir şey söylemeyeceğim, artık Marechal.

. Oh! Şimdi ne işime yarar bu sayın kontum? diye öteki aşağıdan alan bir suç ortağı gülümseyişi ile cevap verdi. Sizin iki bin louis'inizi verebilmek için halkı çekmek gere-

kir.

Bunun üzerine Vandeuvres adamı susturdu. Ama kont uzaklaşınca, kısırağının değerinin artışı üzerine ona bir şeyler sormadığı için üzüldü. Eğer kısrağ şansı çıkarsa yaşad demekti. Çünkü elliye karşı bu kısrağ üzerine iki yüz louis oynamıştı.

Nana, kontun fısıltıyla söylediklerinden bir şey anlamamıştı ama yine de ne olduğunu sormaya cesaret edememişti. Adam şimdi daha da sinirli görünüyordu. Nana'yı, tartı salonunun önünde rastladıkları

Labordette'e aktararak :

- Götürün bunu siz, dedi... İşim var benim... yine görüşürüz.

Sonra salona girdi, burası basık tavanlı dar bir yerdi. Bir kantar bütün salonu doldurmuş gibiydi. Bir banliyö istasyonunun bagaj yerini andırıyordu. Nana burada da büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Çok büyük bir salon, atları tart-ma'k için anıtsal bir kantar göreceğini ummuştu. Aa! Bu da ne? Meğer sadece jokeyleri tartıyorlarmış? Adam sen de bunların tartılışını görmek için bunca sıkıntıya katlanmaya değmezdi. Kantarın arkasında, koşumunu dizlerinin üstünde tutan, aptal suratlı bir jokey oturmuş, redingotlu şişko bir herifin kendisini tartmasını bekliyordu. Bu sırada kapının önünde bir seyis atı tutmaktaydı. Cosinus'tü bu hayvan. Çevresine, onu sessizce seyreden bir kalabalık toplanmıştı. Pist kapanmak üzereydi. Labordette, çabuk olması için Nana'yı sıkıştırıyordu. Ama geriye dönerek biraz ötede Vandeuvresle konuşan ufak tefek birini gösterdi: - Bakın, işte Prince. Nana gülererek :

368
- Yaa! demek bana binen bu, dedi.
Adamı pek çirkin bulmuştu. Bütün jokeyler ona düzenbaz tipler gibi görünüyordu, herhalde bu, büyümelerine engel olunmasındandır, diyordu. Bu Prince, kırkında vardı, kuruyup kalmış yaşlı bir çocuğu andırıyordu o uzun, sıska buruşuk anlamsız suratıyla. Adamın gövdesi o kadar küçücük kalmıştı ki, sırtındaki jokey gömleğinin içinde kayboluyor gibiydi.

Buradan ayrılırken Nana :

- Bu adam bana kazandırmaz yarışı; dedi.

Otları, basıla basıla kararmış çimenliği yeniden bir kalabalık doldurmuştu. Demir direklere asılmış, çok yüksek işaret tablolarının önünde toplanan insanlar, başlarını yukarıya kaldırmış, her atın numarası görüldükçe bağıırarak bu tabloya bakıyorlardı. Numaralar, tartı salonuna bağlanan bir elektrik teli aracılığıyla, tablo da ışıklı olarak görünmekteydi. Seyircilerden bazıları, ellerindeki programlara işaretler koyuyorlardı. Sahibinin Pichenette'i yarıştan çıkartması mırıldanmalara sebep olmuştu. Nana buradan, Labordette'in koluna girerek geçip gitti. Bir direğe asılmış olan zil, pistin boşaltılması için sürekli olarak çalınıyordu.

Nana landonuna binerken :

- Aman çocuklar, bunların tartı yeri dedikleri yer beş para etmez! dedi. Şimdi herkes çevresine toplanmış alkışlıyordu genç kadını: «Bravo! Nana...» «Nana yine bizim oldu» diye. Ama ne budalaca şeylerdi bunlar. Kendilerini bırakmış mıydı sanki? Tam vaktinde gelmişti. Dikkat! yarış başlıyordu. Artık şampanya unutulmuştu, iken yoktu.

Nana, Gaga'yı arabasında görünce, şaşırıldı. Kadın Lo-usiet ile Bijou'yu kucağına almıştı. Gaga, la Faloise'a sokulmak için bu yola başvurmuştu. Bunun için de içinden bebeği öpmek geldiğini bahane ediyordu. Çocukları çok severmiş dediğine göre:

- Ya peki Lili nerede? diye Nana sordu. Şu ihtiyarın arabasındaki kız o mu yoksa?... Bana ilginç bir şeyler anlattılar...

EMİLE ZOLA_

369

Gaga ağlamaklı bir yüzle :

- Ah şekerim; dedi. Bu iş hasta etti beni. Dün yataktan kalkamadım, öyle ağladım, öyle ağladım ki. Bugün buraya gelebileceğimi sanmıyordum... Bak, biliyorsun benim düşüncemi değil mi? Böyle olmasını istemiyordum ben. Bir manastırda okuttum onu; iyi bir evlenme yapmasını istiyor- 'dum. Hep sıkı sıkı öğütler verir, gözümün önünden ayırmazdım... Ama ne yaparsın şekerim kendi böyle istedi. Oh, görsen nasıl kıyameti kopardı. Ağlamalar, bağırımlar, öyle çirkin şeyler de söyledi ki, dayanamadım, şamarı indirdim suratına. Çok canı sıkılıyordu, bu yola gitmek istiyordu. Nihayet bana engel olmaya hakkın yok senin!» diye ba-ğırılmaz mı? Ben de : «Rezilin birisin sen, şerefimizi lekeledin, defol git!» dedim. Bu iş böyle oldu, ben de razı olmak zorunda kalıp bu durumu sağladım... Ah, son umudum da suya düştü... Oysa neler ummuştum neler...»

Bu sırada bir kavga gürültü duyuldu, iki kadın ne olduğunu anlamak için ayağa kalktılar. Georges, küme küme toplanan insanlar arasında dolaşan bir dedikoduya karşı Vandeuvres'ü savunuyordu. Genç adam :
- Neden atını bıraktığını söylemeli. Daha dün yarış salonunda Lusignan'ı bin louis'ye aldı, diye

bağırıyordu.

Philippe de kardeşinin dediğine katıldı:

- Evet, oradaydım ben de. Tek louis bile sürmedi Nana için.... Eğer Nana ona çıktıysa, bunda Vandevres'un hiç rolü yok. İnsanları bu kadar dalavrecilikle suçlamak gülmünç şey. Ne çıkarı olacak bundan?

Labordette ses çıkarmadan dinliyordu, sonra omuz sil-kerek :

- Boş ver, varsın söylesinler... Kont, daha demin, Lusig-nan için en azından beşyüz louis ileri sürdü.

Nana'ya da yüz altın koyduysa da bu bir at sahibinin hayvanlarına da-ima güvendiğini göstermek zorunda oluşundandır...

La Faloise kollarım sallayarak bağırdı:

- Yeter be! Bizi ne diye ırgalasın bu! Spirit kazanacak yarışı. Fransa yaya kaldı, yaşasın İngiltere!

370

NANA

Atların yarış alanına girdiğini bildiren çan sesi duyulunca kalabalıkta yeni bir dalgalanma başladı. Şimdi Nana iyi görebilmek için buketlerin, güllerini, ayaklarının altında çiğneyerek landonunun ön tarafındaki sıranın üstüne çıktı. Gözünü engin ufukta gezdirdi. Bu son heyecanlı anda pist henüz boştu. Kapalı duran gri renkli parmaklıkların önünde ikişer ikişer polisler bekliyordu. Pistin ön tarafındaki çamura bulanmış çimen şeridi ta uzaklarda, bir kadife yumuşaklığı ile gözü okşuyordu. Nana, ortaya doğru bakınca, çimenlikte, kaynaşan insan kalabalığını gördü. Kişneyen atların yanında sabırsızlıktan hırstan yerlerinde duramıyordu bu insanlar. Bunlardan bazıları topuklarını yerden keserek boyunu yükseltmeye çalışan insanları, rüzgârla dalgalanan çadırları, parmaklıklara yaslanmak üzere koşuşan yayalar arasında atlarını süren binicileri, görüyordu. Öte yanda tribünlere doğru dönüncü, yüzleri küçülmüş başlar, yolları dolduran alacalı bulacalı şekiller, taraçalar, balkonlar gökyüzünün zemini üzerinde kara lekeler olarak çarpıyordu gözüne. Bütün bunların üstünde de yine, çepeçevre hipodrom ortasında ovaya hakim olan yine kendisiydi. Sarmaşıklarla örtülü değirmenin ardında, çukurluk bir çayır yer yer gölgelere boğulmuştu, karşıda, tâ tepenin eteğinde akan Seine'e kadar, parkın büyük yollar kesişiyordu, bu yollarda hareketsiz bir araba dizisi sıralanmıştı. Sonra sola Boulogne ormanına doğru manzara yeniden genişliyor, Meudon dolaylarının mavimtırak ufukları göze çarpıyordu, artık burayı, iki yanı yapraksız pembe çiçeklerle süslü bir yolla sona ermekteydi. Karınca sürüleri gibi akın akın insanlar geliyordu durmadan. Tarlalar arasında ince bir şerit gibi görünen bir yolda ilerliyordu bu kalabalık, sonra Paris yönünde, bedavacılar yığını, çalılar arasında, ormanın kenarında ağaçların altında kara lekeler gibi görünüyordu.

Birden alanın bu ucuna yığılan yüz bin insanı sıcak bir neşe sardı. Bir çeyrek saattir, bulutların ardına gizlenen güneş, yeniden görünmüş, engin bir göl gibi aydınlığını yaymıştı bu toprakların üstüne. Birden her şey, özellikle kadınların şemsiyeleri kalabalığın üstünde, altın küpeler gibi alev

EMİLE ZOLA

371

alev parlamaya başlamıştı. Şimdi güneşi alkışlıyorlar, gülüyor, bulutları itmek isteyen kollar uzanıyordu havaya.

Bu sırada bir polis baş pistten geçiyordu. Daha yukarıda elinde bir kırmızı bayrakla bir adam göründü.

Nana bu adaman kim olduğunu sormuştu. Labordette

- Starter^ Baron Mauziac; dedi.

Genç kadının etrafına toplanıp, arabasının basamaklarına kadar çıkan erkekler arasında bir bağırışma koptu. Her görülen yeni bir hareket, bir olay karşısında tek tuk kelimelerle konuşuyordu bu adamlar.

Philippe'in, Geor-ges'un, Bordenave ve la Faloise'in çenelerini kapadıkları yoktu.

- «Durun, itmeyin canım... görmeme engel olmayın... Şu adamın Bay de Souvigny olduğunu mu söylüyorsunuz? Hani, ta buradan görebilmek için pek keskin gözlü olmalı insanın! Susun, flama çekiliyor... İşte geliyorlar, dikkat! Co-simis başta!

Direğin ucunda şimdi sarı kırmızı bir flama dalgalanıyordu. Atlar, seyislerin yedeğinde, birer birer piste giriyordu, jockeyleri üstündeydi, her birinin. Cosinus'un arkasından, Hasard ve Boum göründü. Sonra Spirit

görününce seyirci kalabalığı arasında bir mırıltı dolaştı. Şahane doru bir attı bu, derisinin rengin de İngiliz atlarının o kasvetli esmerliği vardı. Valerio II canlı bir yürüyüşle piste girerken kenarı pembe şeritle çevrili açık yeşil çuhasıyla pek beğenilmişti. Şimdi Vandevres'in atları bekleniyordu. Nihayet, Frangipane'in arkasından mavi beyaz renkler görüldü. Ama, çok biçimli bir hayvan olduğu halde Lusignan Nana'nın yanında sönük kalmıştı. Güneşin altın ışıkları kırmızıya çalan derisiyle, kırmızı saçlı sarışın bir kıızı andırıyordu, u kısarak. Şimdi narin çukur göğsü, güneşin altında bir alto partisiyle parlıyordu.

Aa. bakın ! Tıpkı benim saçlarımın renginde yelesi!

Ne kadar övünüyorum bununla bilemezsiniz, dedi.

( ) Yarışlarda atların koşuya başlamalarını işaret eden adam.

372

NANA

Şimdi adamlar landona tırmanmaya başladılar. Borde-nave Louiset'nin üstüne basacaktı az kalsın.

Annesi unutmuştu çocuğu. Bordenave, babaca bir homurtuyla kucağına alıp omuzuna çıkardı:

- Bu zavallı yumurcak da görsün... dur hele, anneni göstereyim sana, bak işte şurada!

Bijou da bacıklarını tırmalayıp duruyordu. Onu da kucağına alan, şimdi Nana adını taşıyan bu hayvanın karşısında duyduğu mutlulukla öteki kadınlara bir göz attı. Öfkeden kuduruyordu hepsi. O zamana kadar arabasında kimıldamadan oturan Tricon kadın, kalabalığın tepesinden ellerini sallayarak bir bookmakere birtakım emirler verdi. Bir koku almıştı; Nana üzerine bahse girmeye karar verdi.

Bu sırada da la Faloise durmadan bağırıp çağırıyordu, çekilmez olmuştu. Frangipane'a abayı yakmıştı.

- İçime doğdu, diyordu. Hele bakın şu Frangipane'a. O ne yürüyüş!... Sekiz veriyorum bu ata ben. Kim var bu kadar bahse giren?

Labordette dayanamayarak :

- Susun canım, dedi. Boşuna üzüyorsunuz kendinizi. Philippe de :

- Bir sütçü beygirinden başka bir şey değil bu Frangipa-ne. Baksanıza daha şimdiden sırsıklam ter içinde kaldı... Nasıl yavaşladığının görürsünüz birazdan.

Atlar sağa doğru yönelip, deneme tırısına kalkmıştı, dağınık olarak tribünlerin önünden geçtiler. Şimdi yine seyircilerin nöbeti tutmuştu, her kafadan bir ses çıkıyordu.

- Sağrısı çok uzun şu Lusignan'ın ama çevik hayvan... ama tek lira sürmem Valerio II. için... sinirli bir şey, hep kafasını dikerek koşuyor, kötü belirti bu... Aa! Spirit'e Bur-ne binmiş... Bence omuzlarında iş yok bunun. Bütün mesele omuzların sağlamlığında... Dinleyin beni, ben Nana'yı şu büyük Poule des Produits yarışından sonra görmüştüm, tere batmış, yelesi sarkmıştı. Çarpıntıdan böğürleri kalkıp iniyordu, geberecekti nerdeyse. Eee, yeter be! Amma kafa şı-

EMILE ZOLA

373

şirdi şu da Frangipane'ıyla! Dinleyecek vaktimiz yok. İşte yarış başlıyor.

La Faloise bir bookmaker bulabilmek için çırpınıp duruyordu. Yanındakiler kendisine aklını başına toplamasını söylediler. Herkes boynunu ileriye doğru uzatmıştı. Fakat atların ilk kalkışları iyi olmadı.

Uzaktan ince siyah bir çizgi gibi görünen starter, bayrağını indirmede. Atlar bir süre koştuktan sonra geriye döndü. İki yanlış kalkış daha oldu. Sonunda starter, bütün atları bir araya toplayıp hepsini birden öyle büyük bir ustalıklarla kalkışa geçirdi ki seyirciler bağırıştılar :

- Enfes!., yok canım rastlantı... Ne olursa olsun iyi oldu...

Şimdi bağırışmalar durmuştu, seyirciler yürekleri kaygıyla daralarak sonucu bekliyorlardı. Artık bahisler durmuştu, büyük oyun piste oynanıyordu. Önce bir sessizlik çökmüştü, ortalığa. Herkesin soluğu kesilmiş gibiydi. Seyirciler sapsarı olmuş yüzlerini yukarıya doğru kaldırıyorlardı. Kalkışta, Hasard ve Cosinus atik davranarak başa geçmişlerdi; hemen arkalarından Valerio II geliyordu. Ötekiler dağınık olarak koşuyordu. Tribünlerin önünden geçerken yer sarsılır gibi olmuş hava birden adeta bir kasırga çıkmışçasına dalgalanmıştı. Şimdi, bu at kafilesi kırk metreye varan bir çizgi halinde koşuyordu. Frangipane en sondan geliyordu. Nana, Lusignan ile Spirit'in biraz arkasındaydı.

Labordette :

- Tuh be! dedi. Hele bakın Şu İngilizce, nasıl da sıyrıyor kendini kümenin içinden!

Şimdi landonun içindekiler durmadan bir Şeyler söyleyip duruyorlardı. Herkes topukları üstünde ayağa kalkarak daha iyi görmeye çalışıyor, gözleri güneşin altında birer Parlak nokta gibi kayıp giden jokeyleri izliyordu. Çıkış sırasında Valerio II. başa geçti. Cosinus ile Hasard'ın hızları azalmıŐtı. Lusignan ile Spiril ve Nana hep onların arkasın-da, bir hizada koşuyorlardı.

Bordenave :

374

NANA

- İngiliz kazandı yarışı, açıkça görünüyor bu, Lusignan yoruldu; Valerio II'de sürdüremeyecek koŐusunu.. Philippe, yurtseverlik duygulan incinmiŐ bir insanın acısıyla :

- Rezalet, yani İngiliz kazanırsa yarışı! diye haykırdı.

Bu birbirinin üstüne yığılmış insanlar Şimdi derin bir bunalım içinde çırpınıyordu. Bir bozgun daha mı?

Şimdi herkes adeta dua edercesine Lusignan'ın kazanmasını can ve gönülden diliyordu. Spirit'e de, üstündeki bir mortocu gibi sırtan jokeyine de küfür yağdırıyorlardı, Şimdi.

Şimdi biniciler, dörtnala çayırın ortasından geçip gidiyorlardı. Nana, ağır ağır topuklarının üstünde dönerek ayaklarının dibinde kaynaşan bu insan ve hayvan kalabalığına ufukta parlak bir çizgi çizerek uzaklaşan jokeylere, bir kasırğa ile sarsıyormuŐ gibi durmadan sallanan binlerce seyircinin başına bakıyordu. Bacaklarının olanca gücüyle koşan sonra, gittikçe uzaklaşıp küçülen atların sağrılarında ayırmıyordu gözlerini. Şimdi atlar, ormanın ta uzaklardaki yeşil perdesinin önünde gittikçe küçülen çizgiler halinde yandan görünüyordu. Sonra birden, hipodromun ortasındaki büyük bir ağaç kümesinin ardında gözden kayboldular. Georges hiç umudunu kesmemiŐti:

- Birakın canım... Daha bitmedi. İngiliz geçildi, dedi.

Ama la Faloise yeniden Fransızlığını hiçe sayan küçümseyici tavrıyla Spirit'i alkışlamaya başlamıştı.

- Bravo! Çok iyi gidiyorsun! Fransa'ya lâyıktı bu! Spiril birinci ve Frangipane ikinci! diye söyleniyordu. Artık çileden çıkmaya başlayan Labordette, tut çeneni yoksa atarım arabadan aşağı, diye bağırdı.

Louisety'i kucağından hiç indirmemiŐ olan Bordenave saatine bakarak :

- Bakalım kaç dakikada gelecekler, dedi.

Atlar birer birer ağaç kümelerinin ardından görünmeye başladı. Herkes Şaşkına döndü, kalabalık arasından mırıltılar yayıldı. Valerio II hâlâ başta gidiyordu. Sprit ona ye-EMILE_ZOLA'tısti buna karşılık Lusignan yarışı bıraktı, yerini başka bir hayvan aldı. Önce kimse bir Şey anlamadı bundan, jokeyleri birbirine karŐtırıyorlardı. Hayret sesleri yükseliyordu.

- Ama bu Nana!... Baksanıza Nana... Lusignan yerinden kımıldamadı... Evet, evet, Nana. Bak Şu altın sarısı renginden belli, görüyor musunuz Şimdi! Ateş saçıyor koşar- , ken... Bravo Nana! Bak hele Şu başarıya!... Adam sen de hiçbir anlamı yok bunun. Lusignan yardım ediyor.

Bir kaç saniye kadar herkes böyle düşünmüştü. Ama, ağır ağır kısarak gittikçe artan bir hızla öteki atları geçiyordu. Şimdi büyük bir heyecan sarmıştı herkesi. Arkadaki atların kuyrukları artık kimseyi ilgilendirmiyordu.

Şimdi Spi-rit, Nana, Valerio II ve Lusignan arasında çetin bir çekişme başlamıştı.

Seyirciler adlarını söyleyerek ilerleyip gerile-yiŐlerini, yarım yamalak cümlelerle arkasını getirmeden mırıldanıp duruyorlardı. Arabacısının yerine çıkmış olan Na-na'nın yüzü bembeyaz olmuştu, heyecandan bütün vücudu titriyordu. Öylesine kendini yarışa vermişti ki ağzını açmıyordu. Yanında duran Labordette yeniden gülümsemeye başladı.

Philippe sevinçle :

- Eee, bakın, İngiliz kötüledi, pek iyi değil durumu, diyordu.

La Faloise :

- Ne olursa olsun hapı yuttu Lusignan, diye bağırdı. Önde giden Valerio II... Bakın! Dört tanesi Şimdi bir hizada.

Bütün ağızlardan aynı kelimeler dökülmüştü.

- Ne gidiş! Evlâtlar!... Hey Allahım, çetin bir gidiş bu.

Şimdi dört atlık küme yıldırım hızıyla karŐıdan akın etmişti. Gittikçe adeta soluklan duyulurcasına her an

yaklaştıkları duyuluyordu. Bütün seyirciler, görünmeyen bir kuvvetin önüne katılmış gibi parmaklıklara hücum etti. Daha atlar gelmeden adeta dalgalı bir denizin uğultusu gibi bir bağ-ışma koptu. Korkunç bir yarışın son partisiydi bu. Şimdi yüzbin seyircinin kafasına tek bir fikir saplanmış, malları-

376

NANA

la milyonları sürükleyen bu atlardan birine bağlamışlardı bütün umutlarını. İtişip kakışmalar arasında ezilenler oluyordu. Yumruklar sıkılmış, ağızlar açık, seyircilerden her biri duygulan, dilekleriyle bahse girdiği atı kamçılıyor, bağırarak daha hızlı, daha hızlı koşturmak istiyordu.

- İşte göründüler!... İşte! İşte!

Şimdi Nana yeniden ötekileri daha da geride bırakmaya başlamıştı, Valerio II epi geride kalmış, Spirit'i geçmeğe çalışıyordu. Gökgürültüsü büsbütün şiddetlenmişti. Atlar yaklaştıkça bir küfür sağnağı karşılıyordu onları:

- Lusignan'a yuh! hantal hayvan, pis sütçü beygiri!... İngiliz kıyak gidiyor!.. Ah! Mendebur! yandı benim on altın, Nana başta gidiyor! Bravo Nana! Bravo yosmam!

Şimdi landonun arabacı yerinde duran Nana, farkında olmadan, sanki koşan kendisiymiş gibi sallanıyor, kalçalarını kıvırıyordu. Karnına vuruyor, bununla kısırağı daha da hızlandıracağını sanıyordu. Her vuruşunda ağızından yorgun bir soluk çıkartıyor hafiften bir sesle :

- Haydi... Ha gayret!... Ha gayret!... diye söyleniyordu durmadan.

O sırada çok göz kamaştırıcı bir şey oldu. Üzengilerinin üstünde dimdik ayağa kalkan Prince, kırbacını havada sallayarak Nana'yi kamçılıyordu. Bu sıska uzun yüzlü ihtiyar çocuk, o kaskatı durgun adam, ateş saçıyordu şimdi. Görülmemiş öfkeli bir atılganlık ve önüne durulmaz bir kazanma azmiyle yüreğinin bütün hirsını kısırağa aktarıyor, onu destekliyor, gözleri kan çanağına dönmüş atı rüzgâr hızıyla uçuruyordu.

Bütün o at sürüsü kasırga gibi havayı dalgalandırarak, soluklarını keserek kasırga gibi geçiyordu seyircilerin önünden, hakem, büyük bir soğukkanlılıkla gözünü varış yerini işaretleyen direktten ayırmadan bekliyordu. Price son bir şahlanişla Nana'yı, Spirit'i bir at başı geride bırakarak direğin önünden atlattı.

Şimdi birden kabaran fırtınalı bir denizin uğultusunu andıran müthiş bir bağırışına kopmuştu. Nana! Nana! Nana! Bu haykırış dalgasına dalgasına büyüyor, bir fırtına hı-

EMILE ZOLA

377

zıyla yavaş yavaş ufku dolduruyor, Boulogne ormanından Valerien tepesine Longehany çayırlarından Boulogne ovasına kadar yayılıyordu. Çimenlikte çılginca bir coşkunluğa kapılmıştı seyirciler. Yaşasın Nana! Yaşasın Fransa! Kahrolsun İngiltere! Kadınlar şemsiyelerini sallıyor, erkekler yerlerinde sıçrayıp dönüyor, avaz avaz haykırıyorlardı. Sinir' krizine tutulmuş gibi durmadan gülenler, şapkalarını atanlar da vardı içlerinde. Pistin öte yanında, tartı yerinde tribünlerde büyük bir dalgalanma göze çarpıyor, bütün bu ezilip büzülen yüzlerin, uzanan kolların bütün ağızı açık insanların üstünden bir alev kasırgası geçiyordu sanki ve bu coşkunluk duracağına gittikçe şiddetleniyor, kabaran bir denizin dalgaları gibi büyüyor imparatorluk tribününü de sarıyordu. Şimdi imparatoriçe de bu yüzbinlerce insanın coşkunluğuna kaptırmıştı kendini, alkışlıyor, durmadan alkışlıyordu. Nana! Nana! Nana! sesleri çılginca bir coşkunluk içinde çırpınan insan yığınlarını üstüne altın ışıklarını serpen güneşe doğru yükseltiyordu.

Şimdi durduğu yerde boyunu yükselterek duran Nana, alkışlanan kendisiymiş gibi bir övünç duyuyordu içinde. Bir an zaferinin sersemliği içinde donmuş kalmıştı, pisti dolduran kapkara kalabalığa gözünü dikmiş duruyordu, öylece. Biraz sonra üstünde binicisi Price'le birden tükenmiş gibi adeta çökercesine yürüyen Nana'ya yol vermek için bu kalabalık düzenle sıraya girip de yol açınca silkinerek ellerinin bütün gücüyle kalçalarına vurarak, her şeyi unutarak zaferini haykırmaya başladı:

- Ah! Aman Allahım! Ben... Evet ben kazandım yarı-şı!.. Aman Allahım! Ne büyük mutluluk bu!

Duyularını alt üst eden sevincini nasıl açığa vuracağını bilemeyerek, Louise'tyi Bordenave'ın omuzunun üstüne oturtarak öpmeğe başladı.

Bordenave:

- Uç dakika ondört saniyede başardı bu işi, diyerek saatini cebine koydu. Adının tâ ovanın derinliklerinden

gelen yankılarım duyuyordu şimdi Nana. Kendisini durmadan al-

378

NANA

kışlayan bu yüzbinlerce insan, onun halkıydı ve o dimdik, güneşin altın yağmuru içinde, güneş renkli saçları, mavi beyaz, gök renkli elbisesiyle yüksekten seyrediyordu bu insanları. Kalabalıktan kendini kurtarıp koşan Labordette iki bin altınlık bir kazancı olduğunu haber verdi, çünkü Nana üzerine kırka karşı elli louis ile bahse girmişti. Ama bu kazanç, kendisini bir anda Paris'in kraliçesi yapan bu zaferin yanında hiç geliyordu ona. Öteki kadınların hepsi kaybetmişlerdi. Rose Mignon bir öfke nöbeti içinde şemsiyesini parçaladı, Caroline Heqmet, Clarisse ve Simonne oğlunun yanında olduğunu unutan Lucy Stewart bile, boğuk bir sesle küfür yağıdırıyor, çileden çıkıyorlardı bu şişko kızın şansını karşısında. Oysa yarışın hem başlangıcında hem de bitişinde istavroz çıkartan Tricon kadın ayağa kalkıp öteki kadınların üstünden, sezgisinin kendisini aldatmayışının derin mutluluğu ile ve de o kocakarı tecrübesiyle Nana'ya dualar ediyordu.

Şimdi landonun etrafındaki erkek çemberi gittikçe daralmaktaydı. Vahşice naralar atıyordu Nana'nın takımı. Bağırılmaktan sesi kısılmıştı Georges'un. Şampanya kalmadığı için. Philippe yanına uşaklardan birini alıp bir büfeye koştu. Şimdi Nana'mn saray halkı gittikçe kalabalıklaşıyor, zaferini alkışlamak için geride kalanlar yarış ediyorlardı birbirleriyle. Arabası bütün o çimenliğin merkezi haline gelmiş, zafer kazanmış bir hükümdarın tahtı gibi bir şey olmuştu. Uyrukluların üstünde onlara hükmeden kraliçe Venüs'tü o şimdi. Simonne'u yüzüstü bırakan Steiner bu coşkunluğa kapılarak landonun basamağına tırmanmaya çalışıyordu. Şampanya gelip de genç kadın bardağını havaya kaldırıncaya, öyle bir alkış kopmuş, Nana! Nana! diye bağırışma-lar öylesine bir kuvvetle yeniden başlamıştı ki, şaşkına dönen halk kırsağı arıyordu, gönülleri fethedenin kısrağı mı yoksa kadın mı olduğunu kestiremiyordu kimse. Bu sırada karısının korkunç bir öfkeyle parlayan bakışlarına aldırmadan Mignon, Nana'nın arabasına koştu. Bu şeytan kız deliye döndürmüştü adamı, mutlaka sarılıp öpecekti, sonra iki yanağına birer öpücük kondurarak, babaca:

379

Canımı sıkın şimdi şu ki Rose şimdi o mektubu göndermeye kalkacak... öfkesinden kuduruyor, dedi.

- Oh, ne iyi! İşimi kolaylaştırır bu! diye cevap verdi genç kadın.

Ama adamın şaşkınlığını görerek telâşla :

"- Yoo, hayır ne dedim?... Ne dediğimi bilmiyorum ben de gerçekten... sarhoş gibiyim.

Evet sarhoştun, sevinçten sarhoş, güneşten sarhoş, bardağı hep havada, kendi zaferini kendi yüceltiyordu.

Nana, şimdi gittikçe artan gürültü, harılta, bağırışma-lar, gülüşmeler arasında:

- Nana'nın şerefine! Nana'mn şerefine! diye haykırıyordu.

Yarış sona ermek üzereydi, şimdi Vaublanc ödülünün koşusu yapılıyordu. Arabalar birbiri ardınca hipodromdan ayrılıyordu. Çekişmeler, tartışmalar arasında sık sık Vande-uvres'in adı duyulmaktaydı. İşin iç yüzü aydınlanmıştı. Van-deuvres iki yıldanberi bu hamleyi hazırlamaktaydı, Nana'mn bakımını Gesham'a vermiş ve Lusignan'ı da, kırsağı başarısına yardım etsin diye ileri sürmüştü. Kaybedenler içerleyip söyleniyor, kazananlar ise aldırış etmiyorlardı buna. Yani yasak değildi ya bu? bir ahır sahibi atlarını istediği gibi yetiştiremez miydi? Bunun nice örnekleri daha önce de görülmemişti miydi? Bir çokları Vandeuvres'ün dostlarının aracılığı ile elinden geldiği kadar Nana üzerindeki bahisleri elinde toplamış olmayı aşırı bir hareket buluyordu. İki bin louis'den ortalama otuz bine kadar sözediliyordu: yani yüz yirmi bin frank, rakamın büyüklüğü göz kamaştırdığı için yapılan hareket de hoş görülüyordu.

Fakat tartı yerinden gelen daha ağır başka dedikodular da fısıldanıyordu kulaktan kulağa. Buradan gelenler ayrıntılı şeyler anlatıyorlardı. Yüksek sesle korkunç bir rezaletten sözedenenler bile vardı. Bitmişti bu zavallı Vandeuvres bu nefis başarısını çok yersiz bir budalalık, sersemce bir

380

hırsızlıkla berbat etmişti. Şu düzenbaz bookmaker Marec-hal'e Lusignan'a karşı, kendi hesabına iki bin louis verdirerek, açıkça bahse sürdüğü bir iki bin louis'sini geri almaya heves etmişti. Bu da zenginliğinin

son çöküntüsünün ortasındaki çatlağı ortaya koyuyordu. Favorinin kazanmayacağını öğrenmiş olan bookmaker bu at üzerinden altmış bin frank kadar ele geçirmişti. Yalnız Labordette, doğru ve ayrıntılı bilgi alamaması yüzünden, doğruca gidip ondan Nana üzerine iki yüz louislik bahis bileti almıştı. Ama öteki oyunun iç yüzünü bilmediği için elli louis ileri sürmüştü. Kısarak üzerine elindeki yüzbin louislik bahis biletini kaçıran Marechal, çöküntüyü Labordette'le kontun yarıştan sonra tartı salonunun önünde konuştuklarını görünce, birdenbire, oyunu kavramıştı. Bunun üzerine bu eski arabacı, parasını kaptırmış bir insanın kaba öfkesiyle herkesin gözünün önünde, en ağır kelimelerle hikâyeyi anlatarak milleti ayaklandırmıştı. Şimdi hakem kurulunun bu işi görüşmek üzere toplanacağı söyleniyordu.

Bu olayı Philippe'le Georges'tan yavaşça öğrenen Nana düşüncesini söylerken, kıs kıs gülerken kafayı çekiyordu. Yani ne diye elmasındı böyle bir şey, hem sonra bu Marechal pis herifin biriydi. Ama Labordette görününceye kadar hâlâ böyle bir şeyin olduğundan şüphe ediyordu. Rengi sapsarıydı adamın. Nana yavaşça:

- Eee, ne var? diye sordu. Lobardette sadece :

- Bu iş yatar! diye cevap verdi. Çocukluk etmişti ona göre bu Vandeuvres. Bunu söylerken canının sıkıldığını belli eden bir jest yaptı.

Nana, o akşam, Mabil'e büyük bir başarı elde etti. Saat ona doğru görüldüğü zaman şamata çoktan başlamıştı. Bu klâsik çılgınlık toplantısına bütün genç hovardalar gelmiş, sözüm ona kibar tabaka görülmemiş uşak kalabalığı budalalığıyla birbirini eziyordu insanlar. Siyah elbiseler aşırı tuvaletli dekolte kadınlar, çöp tenekesine atılmaya lâayık

EMİLE ZOLA

381

eski kıyafetiler, zilzurna sarhoş, bağırıp çağırıyor, hoplayıp sıçırıyorlardı. Otuz adım öteden, orkestradaki çalgıların sesi ' duyulmaz olmuştu. Hiç dans eden yoktu. Nedendir bilinmez, budalaca lâflar tekrarlanıp duruyordu. Tuhaflık yapmak için kendini zorlayanlar vardı ama, kimsenin güldüğü yoktu bunların yaptıklarına. Vestiyere kapatılan yedi kadın ' kurtarılmaları için ağlaşıp yalvarıyorlardı. Yerde bulunmuş bir yabani sarımsak açık arttırmada iki louise kadar çıktı. İşte tam bu sırada yarıştaki mavi beyaz elbisesiyle Nana girdi içeriye. Bir bravo gürültüsü içinde sarımsağı ona armağan ettiler. İstemediği halde onu kucaklayıp havaya kaldırdılar, üç adam, ellerinin üstünde bahçeye götürerek çiğnenmiş çimenlerin, dağılmış yeşillik yığınlarının arasında zafer kazanmış bir kraliçe gibi dolaştılar. Orkestra engel olduğu için saldırıp müzisyenlerin iskemlelerini, nota sehparlarını parçaladılar.

Nana ancak salı günü zaferin verdiği heyecandan kurtulup kendine gelebildi. O sabah Bayan Lerat, gelip Loui-set'ye açık hava dokunduğunu söylemişti. Yaşlı kadın bütün Paris'te dillere destan olan bir hikâyeyi heyecanla anlatıyordu. Yarış alanlarından ihraç edilen Vandeuvres ertesi gün ahırında atlarıyla birlikte kendini yakmıştı.

Genç kadın :

- Bunu bana çoktan söylemişti, deyip duruyordu. Gerçekten kaçığın biriydi bu adam!... Dün akşam bana bunu anlattıkları zaman öyle bir korktum ki! Anlıyorsun değil mi, bir gece pekâlâ boğazlayabilirdi beni... Hem sonra atı hakkında bilgi vermeli değil miydi bana? Yükümü tutardım bilseydim bunu!.. Labordette, eğer bunu Nana öğrenirse hemen berberine ve bir de bir sürü adama yetiştirir, demiş. Doğrusu ya pek kibarca bir davranış!... Ya, hani hiç de fazla üzölmüş değilim onun için.

Biraz düşündükten sonra, birden öfkelendi. Tam bu sırada içeriye Labordette girmişti. Onun payına düşeni yoluna koymuştu, Nana'ya kırk bin frank getiriyordu. Bu da

382

NAM

genç kadının öfkesini büsbütün arttırmaktan başka birşeye yaramadı. Çünkü bir milyon kazanabilirdi. Bütün bu işte kendisi masum pozunda görünen Labordette, Vandeuvres'i dımdızlak ortada bırakıvermişti. Bu eski aileler boşalmıştı, böylesine aptalca sönüp gidiyordu.

- Yoo, hayır, kendini bir ahırda yakmak budalaca bir şey değil, dedi. Bence yiğitçe son verdi hayatına... Yoo, şu Marechal'la olan hikâyesini savunacak değilim. Budalaca bir şey bu. Blanche bunun suçunu

yüklemeye kalktığı zaman şöyle cevap verdim: «Hırsızlık edeceğini söylemiş miydi bana?» Doğru değil mi ama? Bir adamdan, onu suça itmeden para istenebilir... Eğer bana meteliğim kalmadı artık, deseydi, şöyle derdim ona: «Peki ayrılalım öyleyse» bu da burada biterdi.

Teyzesi de düşünceli düşünceli:

- Hiç şüphesiz; dedi. Eh, bir erkek bu kadar inat eder- • se sonu böyle olur işte!

- Ama bakın, şu yarıştan sonraki küçük şenlik pek şirindi doğrusu, diye Nana yeniden söze başladı. Oh! Bu sizi pek ürkütmüşe benziyor. Herkesi uzaklaştırmış, yanından, sonra da gaz döküp... Kimbilir nasıl yandı alev alev görmeliydi! Düşün içi tıklım tıklım saman ve kuru ot dolu bir yer!.. Bir de bakıyorsunuz alevler göğü sarmış... En hoşu da kızartma olmak istemeyen atların hali. Kapılara saldırıp insanlar gibi bağırmaları duyuluyor... Evet, evet bu sahneyi unutamayacak görenler.

Labordette, inanmadığını belli eder gibi bir ses çıkardı. Vandeuvres'ün öldüğüne inanmıyordu o. Adamın biri onu pencereden sıvışırken gördüğüne yemin etmişti. Kafası bozulup ahırını ateşe vermişti. Ama içerisi biraz fazlaca ısınınca ayılmış olmalıydı herhalde. Kadınlar karşısında bu kadar aptala dönmüş, bu kadar boşalmış bir adam bu kadar kabadayınca göğüsleyemez ölümü.

Genç adamın söyledikleri hayal kırıklığına uğratmış gibiydi Nana'yı, sadece şöyle dedi:

- Ah! Zavallı ne kadar da güzeldi!

XII

Saat sabahın biri olduğu halde, Nana ile kont, atlas kap-lı yatakta uyumadan yatıyorlardı hâlâ! Üç günlük bir dargınlıktan sonra Kont Muffat o akşam yine gelmişti. Alaca karanlık odada ılık bir sevişme kokusu vardı. Gümüş kakmalı beyaz lake mobilyalar, hafif bir solukluk veriyordu odanın havasına. İnik bir perde yatağı gölgeye boğmuştu. Önce bir iç çekişi oldu, sonra bir öpüş sessizliği bozdu ve Nana örtülerin altından kayarak çıplak ayaklarını sarkıttı, bir süre karyolanın kenarında oturdu. Başını yeniden yastığa bırakan kont karanlıkta kalmıştı. Genç kadın bir an düşündükten sonra :

- Sevgilim, Allaha inanıyor musun? diye sordu. Sevgilisinin kollarından kendini kurtarıncaya yüzünde derin bir din korkusunun izleri belirmişti.

Sabahtanberi hep içinin sıkıldığından sözedip durmuştu. Budalaca bir ölüm ve cehennem korkusu kurt gibi kemi-rıyordu yüreğini. Zaman zaman, geceleyin, böyle çocukça korkulara kapılır. Gözü açık korkunç kâbuslar görürdü.

- Söylesene, cennete gider miyim ben dersin? diye tekrar sordu.

Bunu söylerken bütün vücudu ürpermişti. Böyle bir durumda, bu acayip sorular, kontun yüreğinde katolikçe vic-an azaplarını yeniden canlandırmıştı. Ama, geceliği omu-zundan kayan, saçları dağılmış, Nana adamın göğsüne ka-Panarak hıçkırıklar arasında :

" Ölmekten korkuyorum... Ölmekten korkuyorum... di-

Adam büyük güçlkle kendini kurtardı. Şimdi vücudu-bu kadının çılgınlık nöbetine kendini kaptırmak-

384

NANA

tan korkuyordu, bilinmeyenin görünmeyenin dehşetine sürüklenerek. Nana'ya aklını başına toplamasını, sapasağlam olduğunu, bir gün Tanrının günahlarını bağışlayacak şekilde davranmasını salık verdi. Genç kadın başını sallıyordu. Elbette kimseye bir kötülük ettiği yoktu, bundan başka boynunda her zaman, içinde Meryem ananın resmi bulunan bir madalyon taşırdı. Konta memelerinin arasından sarkan kırmızı bir ipliğe bağlı madalyonu gösterdi. Ama bu önceden yazılmıştı: evli olmayan ve erkeklerle düşüp kalkan kadınlar cehennemi boylayacaktı. Şimdi çocukluğunda okuduğu din dersleri bölük pörçük hatırına geliyordu. Ah insan ne olacağını doğru olarak bilebilseydi. Ama gel gör ki kimsenin bir şey bildiği yok., Kimse öteki dünyadan bir haber getirmiyor ki. Evet, böyle düşüncelerle insanın rahatını kaçırmaması budalaca bir şeydi, eğer papazların dedikleri budalaca şeylerse. Şimdi büyük bir dindarlık duygusuyla hâlâ vücudunun ılıkliğini taşıyan madalyonu öpüyor, bunu yapmakla iliklerini donduran ölüm korkusuna kafa tutuyordu sanki.

Tuvalet odasına Muffat'nın da beraber gitmesi gerekti, bir an bile yalnız kalmaktan ödü kopuyordu, kapı açık durduğu halde bile. Adam yatağa uzandıktan sonra da Na-na, odanın içinde dört dönüyor, köşe

bucağı gözden geçiriyor, en küçük bir gürültü olsa tir tir titriyordu. Birden bir aynanın karşısında durdu, eskiden olduğu gibi çıplak vücudunu seyre dalarak kendini unuttu. Ama gerdanına, kalçalarına, butlarına bakarken, korkusu büsbütün arttı. Sonra yüzünü kemiklerini yokladı uzun uzun.

Ağır ağır :

- Ölünce çirkin oluyor insan, dedi.

Yanaklarını sıkıyor, gözlerini faltaşı gibi açıyor, nasıl olacağını görmek için çenesini geriye doğru çekiyordu. Yüzünü böyle bir ezip büzdükten sonra konta dönerek :

- Bak, kafam nasıl küçülecek, diyordu. Muffat kızdı:

- Delisin sen, haydi gel, yat; dedi.

RMILEZOLA

385

Şimdi genç kadını bir çukur içinde adeta yüzyıl süren bir ölüm uykusunun çöküntüsü halinde görür gibi oluyordu. Ellerini kavuşturup mırıldanarak bir dua okuyordu. Muffat'ının bir zamandır yine sofuluk nöbeti tutmuştu. Artık her gün bu iman krizleri kanını dondurup onu yarı ölü hale getiriyordu. Elinin parmakları çatırıyor, hep: «Allahım, Al-lahım» diye mırıldanıp duruyordu. Güçsüzlüğünden, günah işlemiş olduğu duygusundan gelen bir feryattı bu. Ama lânetli olduğunu bildiği halde bu günaha karşı koyacak kuvvet bulamıyordu kendinde. Nana yanına geldiği zaman Muffat'yı örtünün altına girmiş buldu; şaşkınlı ve tırnaklarını göğsüne geçirmiş gözlerini, Tanrıyı arıyormuş gibi göğe doğru dikmişti. Onun bu hali karşısında genç kadın ağlamaya koyuldu. Birbirlerine sarıldılar, neden olduğunu bilmeden ikisinin de dişleri takırdıyordu, şimdi ikisi de aynı budalaca saplantının pençesinde kıvranıyorlardı. Daha önce de böyle bir gece geçirmişlerdi. Yalnız, bu seferki tamamıyla saçmaydı; nitekim Nana, korkusunu attıktan sonra bunun saçmalığını söylüyordu. İçine düşen bir kuşku ile, farkettiler-meden kontun ağız aradı, belki de Rose Mignon, şu mektubu göndermişti. Ama yoktu böyle bir şey, bu bir kuruntudan başka bir şey değildi. Adam karısının kendisine boynuz taktırdığını hâlâ bilmiyordu. Yeniden ortadan kaybolduktan iki gün sonra, sabahleyin Muffat, daha önce hiç gelmediği bir saatte çıkageldi. Yüzü sapsarıydı, gözleri kan çanağına dönmüştü. Bir iç çatışmasının etkisiyle hâlâ zangır zangır titriyordu. Zaten şaşkın bir halde bulunan Zoe onun bu durumunu farketmedi. Koşarak kontu karşıladı, bağırarak :

- Ah, efendiciğim, çok şükür gelebildiniz! Dün akşam hanım az kalsın ölüyordu, dedi.

Muffat daha ayrıntılı bilgi isteyince de :

- inanılmayacak bir şey... çocuk düşürdü efendim!

Nana üç aydır gebeydi. Uzun süre bunu aybaşı durumu ile ilgili bir rahatsızlık sanmıştı, Doktor Boutarel de böyle sanmıştı. Sonra, durumunu açıkça söyleyince o kadar canı sıkıldı ki, bunu herkesten gizlemek için akla kararı

386

NANA

seçti. Kızken anne olan ve durumunu herkesten saklamak zorunda kalan bir genç kızın ruh hâli içindeydi, sinirlerini alt üst eden korkuları, karamsarlığı biraz da bu maceranın sonucuuydu. Bu, Nana'ya gülünç bir kaza, kendisini küçük düşüren bir şey gibi görünmüştü. Herkes kendisiyle alay edecek diye korkuyordu. Kötü bir şaka! Artık bunun sona erdiğini sandığı bir sırada bu iş olmuştu demek. Kadınlığında bir şeylerin bozulduğunu duyar gibi olmuştu sanki. Sürekli olarak hayret içindeydi. İnsan istemese de ve bunun için şunu bunu kullansa da çocuk oluveriyordu demek! Tabiatın bu oyununa pek içerliyordu. Zevkinin arasında birden şahlanan bu analık, boşa akıttığı burica ölü tohumun ortasında hayatın böylece uyaniverişi hayret veriyordu ona. Yani insan, başına bu kadar iş açılmadan keyfince yaşamayacak mıydı? Peki ama nerden düşmüştü karnına bu yumurcak? Bunu söyleyecek durumda değildi. Aman AUa-him! Bunu yapan kimse, kendisine saklasaydı çok iyi ederdi herhalde. Çünkü kendisinden isteyen olmamıştı bunu, herkesi rahatsız eden bu yaratığın şu yer yüzünde hiç de mutlu olmayacağından şüphe edilemezdi.

Zoe konta felâketi şöyle anlattı:

- Saat dörde doğru hanımımın sancısı tuttu. Tuvalet odasına girdiğim zaman gelmediğini görünce, gidip baktım, boylu boyunca yatıyordu... Evet efendim, yerde, boğazlamışlar gibi bir kan deryası içinde... Artık

anlamıştım durumu, öyle ya? Fena halde kızdım, hanım pekâlâ bana söyleyebilirdi... Bu sırada B.

Georges evdeydi. Hanımı yerden kaldırmama yardım etti. Çocuk düşürdüğünü söyler söylemez de bu sefer delikanlı fenalaştı. İşte dünden beri canım çıkıyor bunlarla uğraşmaktan.

Gerçekten de konağın altı üstüne gelmişti. Bütün hizmetçiler, merdivenlerden inip çıkıyor, odadan odaya koşuşup duruyorlardı. Georges geceyi salondaki bir koltuğun üzerinde geçirmişti. Hanımın, akşamları gelmek âdetinde olan ahbablarına olayı o haber vermişti. Yüzü sapsarıydı. Şaşkınlık ve heyecan içinde, olan bitenleri anlatıyordu. Ste-iner, La Faloise, Philippe ve ötekiler de gelmişlerdi. Daha

EMILE ZOLA

387

ilk cümlede hepsi hayretle bağırılmışlardı. Olamazdı böyle şey! Bir şakadan başka bir şey değildi bu! Ama sonra işi ciddiye alarak, genç kadının yatak odasının kapısına bakarken canları sıkılıyordu, bu işin pek şakaya gelmediğini düşünerek başlarını sallıyorlardı. Gece yarısına kadar bir düzine erkek, şöminenin önünde oturup yavaş sesle ahbapça konuştular. Hepsinin kafasını, acaba çocuğun babası ben-miydim, sorusu kurcalıyordu. Beceriksizliklerinin verdiği utanç yüzlerinden okunuyordu, ama hepsi de birbirini hoş görüyordu bundan ötürü. Sonra, önlerine bakarak, eh bana ne bundan, ne ilgim var bununla benim, kadının kendinde oluyor bu iş? diye düşünüyorlardı. Hani eşi yoktu şu Na-na'nın! Böyle bir şaka yapacağı aklı gelir miydi hiç? Sonra, artık gülünemeyecek olan bir ölü odasından ayrılır gibi, ayaklarının ucuna basarak çıkıp gittiler birer birer.

Zoe, Muffat'ya :

- Ne olursa olsun, yukarı çıkın efendim, dedi. Hanım daha iyi şimdi. Sizi kabul edebilir... Doktoru bekliyoruz, bu sabah geleceğini söylemişti.

Hizmetçi kadın, Georges'u evine gidip yatması için kandırmıştı.

Yukarıdaki salonda Satin'den başka kimse yoktu, bir divana uzanmış, gözünü tavana dikerek sigara içiyordu. Bu kaza olduğundan beri, evin içindeki şaşkınlık arasında öfkeden kudurmuş, durmadan kötü kötü söyleniyordu. Zoe önünden geçerken, Muffat'ya, hanımcığının çok acı çektiğini söylediğini duyunca :

- Oh iyi olmuş! Ders olsun bu ona! diye seslendi.

Hizmetçiyle kont hayret ederek dönüp baktılar. Satin yerinden kımıldamadı, gözleri hep öyle tavanda, sigarasını sinirli sinirli çekiştiriyordu dudaklarının arasında.

Zoe :

- Eh, doğrusu ya çok iyi yürekli bir kadınmışsınız! dedi.

Satin divanda doğruldu, öfkeli öfkeli konta bakarak:

NANA

- Oh iyi olmuş! Ders olsun bu ona! diye tekrar söylendi.

Sonra yeniden uzandı, ince bir duman şeridi püskürttü ağzından, hiçbir şeye aldırmamaya ve hiçbir şeye karışmamaya karar vermiş gibi görünüyordu. Doğrusu ya çok sersemce bir şeydi bu!

Zoe, Muffat'ı odaya soktu. Sessizlik içindeki odanın ılık havasına bir eter kokusu sinmişti, bu sessizliği Villiers caddesinden geçen iki arabasının gürültüsü bozuyordu zaman zaman. Nana'nın yastıklara gömülü yüzü bembeyazdı, uyumuyordu, gözleri açık, ama dalgındı. Kontu görünce kımıldamadan gülümsedi.

- Ah şekerim, dedi zayıf bir sesle, seni bir daha göremeyeceğimi sanıyordum.

Sonra adam eğilip saçlarından öperken, Nana'nın yüreği kabardı, sanki babasıymış gibi çocuktan tatlı tatlı söz etti.

- Cesaret edemiyordum sana söylemeye... O kadar mutlu hissediyordum İçi kendimi. Oh! Ne hayaller kuruyordum bilsen, onun sana lâıyk olmasını istiyordum... Ama bak hepsi uçup gitti şimdi bu hayallerin... Belki böylesi daha iyi... Senin hayatını sarsmayı istemem hiçbir zaman.

Kont, baba olduğunu duyarken hayrete düşüp bir şeyler mırıldandı. Bir iskemle çekip yatağın yanına oturdu, elini de örtünün üstüne koydu. Genç kadın, Muffat'nın yüzünün kızardığını, ateş basmış gibi dudaklarının titrediğini gördü:

- Neyin var? Hasta mısın sen de yoksa? diye sordu.

Gözünü ayırmadan adamı uzun uzun süzdü. Sonra ilâç şişelerini düzeltmek bahanesiyle odadan ayrılmayan Zoe'ye işaretle çıkmasını söyledi. Yalnız kaldıkları zaman Muffat'yı kendine çekerek :

- Nen var, sevgilim?... Gözlerin yaş içinde, saklayamaz-sın benden... Bana bir şeyler söylemek için geldin buraya her halde. Haydi konuşsana?

EMİLE ZOLA

389

Kont :

- Hayır, hayır, bir şey yok yemin ederim... diye kekeleydi.

Ama kederden boğulacak gibi oluyordu. Bu hasta odası büsbütün yüreğini kabartmıştı. Birden hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı, acısını boğmak için başını örtülerin altına gömdü. Nana işi anlamıştı. Hiç şüphe yok Rose Mignon mektubu göndermiş olmalıydı. Bir süre hiç ses çıkarmadan ağlamasını seyretti. Adamın bütün vücudu öylesine sarsılıyordu ki yatağı da sarsıyordu. Sonra Nana şefkatli bir sesle:

- Evinde canını sıkacak bir şeyler mi oldu yoksa? diye sordu.

Adam başıyla evet, dedi.

Nana yeniden bir süre sustu, sonra, çok yavaş sesle :

- Yani her şeyi biliyor musun şimdi?

Adam yine başıyla evet, dedi. Odanın uykulu havası yeniden sessizliğe gömüldü. Muffat bir akşam önce İmpara-toriçenin bir partisinden dönünce, Sabine'in sevgilisine yazdığı mektubu almıştı. Öcalma düşüncesiyle yanıp tutuşarak geçirdiği korkunç bir geceden sonra, sabahleyin erkenden, karısını öldürme isteğine karşı koyabilmek için, kendini sokağa atmıştı. Ama, dışarıdaki Temmuz sabahı havası o düşünceleri silmişti kafasından. Doğruca Nana'ya gelmişti. Hayatının bütün çetin anlarında yaptığı gibi. İşte onun yanında felâketinin acısı içinde avunmanın aşağılıkça sevincine bırakmıştı kendini.

Genç kadın yürekte gelen iyilik dolu bir sesle :

- Haydi canım, toparla kendini artık. Çoktandır biliyor-Oum bunu ben. Ama elbette sana gerçeği söyleyecek olan

en değildim. Hatırlıyor musun, geçen yıl kuşkulanmıştın

ir ara. Sonra benim dikkatli-davranmamla işler yoluna gir-

mişti. Kanıt yoktu elinde... Evet! Şimdi bunu ele geçirdin,

ağır bir şey bu, biliyorum. Ama insanın katlanması için bir şey düşünmesi lazım. Böyle bir şey yüzünden şerefini kay-betmez bir insan.

390

Muffat artık ağlamıyordu. Uzun zamandan beri, evinin en gizli sırlarını Nana'ya açmış olmakla beraber, yine de bir utanç duyuyordu şimdi. Nana'ya dardını söyleyebilirdi, önemi yoktu bunun. Bir kadını o da, her şeyi anlayabilirdi. Muffat boğuk bir sesle :

- Hastasın, ne diye yormalı seni!... Saçma bir şey yaptım gelmekle. Gidiyorum, deyince Nana içtenlikle :

- Hayır, olmaz, dedi. Kal burada. Belki iyi bir öğüt verebilirim sana. Yalnızca çok konuşurma beni, doktor yasakladı.

Muffat yerinden kalkarak odanın içinde gezinmeye başladı. Şimdi genç kadın adamı sorguya çekti:

- Ne yapmayı düşünüyorsun şimdi?

- Ne mi? Gidip tokatlayacağım bu adamı.

- Eh, pek tutarlı bir şey değil bu... ya karına?

- Dava açacağım, elimde kanıt var.

- Bu da hiç tutarlı değil, sevgilim. Daha da budalaca bir şey... Biliyor musun hiçbir zaman bunu yaptırmayacağım sana.

Sonra sakın fakat zayıf sesiyle bir düello ve davaya girişip rezalet çıkartmanın gereksizliğini ispatladı.

Gazetelerin diline düşerdi, bütün bir hafta boyunca sömürürlerdi bu olayı. Böylece bütün huzurunu, saraydaki yüksek yerini, adının onurunu tehlikeye atmış olacaktı. Ne faydası vardı bunun herkesi kendine güldürmekten başka?

Muffat :

- Ne olursa olsun, öcümü alacağım! diye bağırdı.

- Bak nonoşum, böyle hallerde bir insan vaktinde öç almamışsa sonradan ne yapsa öcünü almış sayılmaz.

Kont kekeleyerek sustu. Elbet ödle bir adam değildi. Ama Nana'nın haklı olduğunu hissediyordu. İçinde gittikçe artan bir rahatsızlık vardı. Düşünce ve utanç verici bir şeyler onu gevşetip öfkesinin o ilk şahlanışını yavaşlatmıştı-Kaldı ki Nana, her şeyi açık yüreklilikle söylemeye karar vererek onu büsbütün güçsüz hale getirmişti:

391

EMİLE ZOLA

- Canını sıkın şey ne biliyor musun sevgilim?... Sen de karını aldatıyorsun da ondan. Öyle değil mi? Her halde aylak aylak sokaklarda dolaşmak için karının koynuna girmiyor değilsin. Karın da farkındadır elbet bunun. Peki öyleyse nasıl çatabilirsin Ona? Kalkar seni örnek aldığı söyler de ağzına tıkarsa... İşte bunun için sevgilim, orada ikisini de gebertecek yerde burada ayağını sürüyorsun böyle.

Bu sert sözler üzerine Muffat perişan olmuştu, bir iskemleye çöküverdi. Nana sustu, soluk aldı, sonra zayıf bir

sesle :

- Oh! Çok yorulduğum, kalkmama yardım et biraz... Hep düşüyor gibi hissediyorum kendimi. Başım kurşun gibi.

Muffat yardım edince, derin bir soluk aldı. Şimdi daha iyiydi. Sonra bir boşanma davasının meydana getireceği eğlenceli sahneyi anlatmaya koyuldu.-Kontesin avukatının Na-na'dan söz ederek bütün Paris'i nasıl güldüreceğini gözünün önüne getirebiliyor musun? diye sordu. Artık her şey ortaya dökülecekti.

Kendisinin Varietes'deki başarısızlığı, konağı, bütün yaşantısı. Yoo, hayır, bu kadar reklamdan hoşlanmam ben! diye sözüne devam etti genç kadın. Bir takım bayağı kadınlar böyle bir şeyi kışkırtırlardı belki, onun sırtından ün kazanmak için, ama her şeyden önce senin mutluluğunu isterim ben. Bunları söyleyerek genç kadın kontu kendine çekti başını kendi başının yanına yastığının kenarına yasladı, kolunu boynuna doladı, sonra yavaşçacık kulağına :

- Dinle beni, canımın içi, şimdi karınla barışmalısın.

Adam isyan etti. Asla! diyordu. Nerdeyse yüreği çatlayacaktı. Yeterdi bu kadar utanç. Ama Nana yine de tatlılıkla diretti:

- Karınla barışmaksın. Dinle beni, herkesin seni evinden ayırdığımı söylemesini ister misin? Bu adımı kötüye çıkartır, neler söylemezler benim için? Yalnız beni her zaman seveceğine yemin et. Çünkü başka bir kadınla....

Nana'nın birden gözyaşları boşandı. Hıçkırıklar konuşmasına engel oluyordu. Muffat öpücüklerle onu yatıştırmaya çalışıyordu :

392

NANA

393

- Delisin sen, hiç olur mu böyle bir şey! diyordu.

- Evet, evet yemin etmelisin. Bu bana destek olacak. Nihayet karındır, karşına çıkan her hangi bir kadınla beni aldatmana benzemez bu.

Sonra da adama güzel güzel öğütler vererek konuşuyor, konuşuyordu. Tanrı'nın sözünü bile etti. Şimdi Kont B. Venot'uyu dinler gibi olmuştu. İhtiyarın, onu günaha sürüklemekten kurtarmak için verdiği vaazları hatırlatmıştı bu sözler. Bununla birlikte Nana ayrılmaktan söz etmiyordu, bu uzlaşmayı, adamcağızı karısı ile kendisi arasında paylaşmayı kimseyle bozuşmadan sakın bir yaşantıyı hayatın kaçınılmaz pislikleri arasında mutlu bir uykuyu öğütüyordu. Yaşantılarını hiç değiştirmezdi bu, o yine Nana'nın sevgili nonoşu olarak kalacaktı. Yalnız, daha seyrek gelecekti ve kendisiyle geçirmede geceleri kontese ayıracaktı.

Genç kadın artık tükenmişti, hafifçe içini çekerek sözünü şöyle bitirdi:

- Eh benim için rahat edecek iyi bir şey yaptığım için... Daha çok seveceksin beni...

Odaya sessizlik çökmüştü. Nana gözlerini kapamıştı. Şimdi yastığa gömülü yüzü daha solgun görünüyordu. Muf-fat onu daha fazla yormamak bahanesiyle dinliyor, hiç ses çıkartmıyordu. Bir kaç dakika sonra Nana yeniden gözlerini açtı:

- Hem sonra para meselesi? Karınla bozuşursan nereden para bulacaksın? Labordette dün senedin ödenmesi için geldi... Bende metelik yok.

Yeniden gözlerini kapadı, ölü gibi görünüyordu. Muf-fat'ın yüzü derin bir bunalımla buruştu. Onu bu kadar sarsan acı olay yüzünden, bir gün öncesinden beri para sıkıntısını unutmuştu, kaldı ki bundan nasıl kurtulacağını da bilemiyordu. Kesin olarak söz verildiği halde yüzbin franklık senet, bir kere daha süresi uzatılmakla birlikte yine elden ele dolaşıyordu. Labordette çok üzgün gibi gösteriyordu kendini, bütün suç Francis'in üstüne atıyor, bu kadar terbiyesiz bir adamla bir daha iş yapmayacağını söylüyordu.

Bu parayı ödemek gerekiyordu. Kont, imzaladığı senetlerin hiçbirinin protesto edilmesine meydan vermemişti. Nana'nın yeni isteklerinin yanı sıra evinde de har vurup harman savuruluyordu. Leş Fondettes'ten dönüşünde kontes birden aşırı bir lüks merakına düşmüş, ve sosyete eğlencelerine vermişti, kendini. Bu da zenginliklerini kemirip tüketiyordu. Kontesin kaprislerinin kocasına yüklediği masraf- ların bir yıkım halini aldığını söylüyordu herkes. Eve yepyeni bir düzen verilmiş, Miromesnil sokağındaki konağa yeni bir biçim vermek için beşyüzbin frank harcanmıştı. Bunun yanı sıra çok pahalı elbiselere, şuna buna avuç avuç para harcanıyordu. Muffat, iki kere bu kadar paranın nereye gittiğini soracak oldu. Ama karısı yüzüne öyle acayip bir bakışla bakarak gülümsemişti ki, sert bir cevap almaktan çekinerek daha fazla bir şey sormaktan vazgeçti. Nana'nın aracılığı ile Daguene'tyi damatlığa kabul etmesinin nedeni Estelle'in drahomasını ikiyüzbin frank kadar azaltabilecek, üst tarafı için hiç ummadığı bu evlenmeden son derecede mutlu olan genç adamla anlaşabilecekti.

Ama yine de, Labordette'e verilecek bu yüzbin frangi bulabilmek için bir haftadır bir çareye baş vurmaya tasarlıyorsa da bunu gerçekleştirmekten çekiniyordu. Bu da amcalarından birinin kontese bıraktığı yarım milyon değerindeki şahane Leş Bordes çiftliğini satmaktı. Şu da var ki bunun için karısının imzası lâzımdı, o da kontun izni olmadan burayı elden çıkartamazdı. Bir an önce karısıyla bu imza işini konuşmaya karar verdi. Ama her şey çöküp yıkılsa bile bu sırada böyle bir uzlaşmayı kabul edemeyecekti. Bu düşünce karısının başkasıyla yattığını yeniden hatırlatarak acısını büsbütün arttırdı. Nana'nın ne istediğini anlıyordu. Çünkü artık kendini tamamiyle salıvererek bütün düşüncelerini ona açtığı için, kontesin imzası konusunda nasıl sıkıntılı bir durumda olduğunu genç kadına anlatmıştı.

Nana direktmekten vazgeçmiş gibi görünüyordu. Gözle-açmadan dinliyordu, kontu. Rengi sapsarı olmuştu, fat biraz eter içirdi. Genç kadın için çaktı, Daguene't-adım söylemeden :

394

NANA

- Düğün ne vakit? diye sordu.

- Beş güne kadar nikâh kıyılacak, diye Muffat cevap verdi.

Genç kadın uykusunda sayıklıyormuş gibi:

- Eh, canımın içi, ne yapman gerektiğini düşün... Herkesin memnun olmasını isterim ben... dedi.

Muffat Nana'nın elini avucunun içine alarak genç kadını yatıştırdı. Evet, bütün bunlar sonra düşünüldü, önemli olan şimdi dinlenmeseydi onun. Artık başına gelen şey karşısında isyan etmez olmuştu. Eter kokusu içindeki bu ılık ve uykulu hasta odasının havası içinde tatlı bir huzur ihtiyacıyla bütün benliği uyumuş gibiydi. Uğradığı hakaret karşısında şahlanan erkekliği, bu yatağın sıcaklığı içinde, bu acı çeken kadının yanı başında eriyip gitmişti. Şimdi, kanını tutuşturan istekler ve bir şehvet kasırgası içinde geçirdikleri saatlerin anısını yaşayarak Nana'nın iyileşmesine çalışıyordu. Ona doğru eğildi, kucaklayarak kollarının arasında sıktı, yüzünde en küçük bir hareket olmadan yatan genç kadının bir zafer gülümseyişi vardı dudaklarında. Bu sırada Doktor Boutarel içeri girdi.

Genç kadının kocası gözyle baktığı Muffat'ya :

- Ee, nasıl bakalım, bu sevgili yavru? dedi. Hay Allah konuşturmuşsunuz galiba.

Doktor hâlâ genç, güzel bir adamdı. Kibar hovardalardan bir çok hastası vardı. Çok neşeliydi, kadınlarla

ahbapça gülüp konuşurdu, ama yatmazdı hiç biriyle, vizitesi çok yüksekti. Her çağrılıştta da koşardı. Nana, ölüm korkusuyla haftada iki üç İçere getirtiyordu Doktor Boutarel'i; ona hastalıklardan duyduğu çocukça kaygılarını açar, Doktor da dedikodular, tuhaf hikâyeler anlatarak iyi ederdi onu. Bütün bu kadınlar pek severlerdi doktor Boutarel'i. Ama bu sefer Nana'nın durumu ağır görünüyordu.

Muffat dışarı çıkmak üzereydi, çok heyecanlıydı. Na-na'cığının bu kadar zayıf görmek çok içine dokunmuştu. Tam odadan çıkacağı sırada genç kadın bir işaret yaparak yanına çağırırdı, ahum uzattı ve hafif bir sesle:

EMİLE ZOLA

395

. Ne dediğimi unutma... karına dön. Yoksa karışmam ha darılırım; dedi. Yarı şaka yarı ciddi söylemişti bunu.

Kontes Sabine kızının nikâhının salı günü kıyılmasını istemişti. O gün yeni hâle getirilen konakta bir de açılış töreni yapılmış olacaktı böylece. Badanası daha yeni kurumuştı. Bütün sosyete çevrelerine beşyüz kadar davetiye gönderildi. Daha o sabah bile döşemeciler duvar kâğıtlarını mihliyorlardı. Avizeler yakıldığı sırada, saat dokuza doğru, mimar, çok heyecanlanan kontesle birlikte binayı dolaşarak 1 son emirlerini veriyordu.

Bu toplantı, tatlı bir bahar şenliği havası içinde geçti. Temmuzun bu sıcak akşamında büyük salonun iki kapısı da açılmıştı, dans edenler bahçeye kadar gidebiliyorlardı. Kont ile kontesin kapıda karşıladıkları ilk davetlilerin gözleri kamaştı. Ampir stilindeki o masif akaju mobilyaları ve sarı kadife renkli duvar kâğıtlarıyla, rutubetli havasıyla kontesin annesinin her köşesinde sofuluk kokusu duyulan soğuk salonunu hatırlayanlar şimdi yüksek şamdanların serptiği ışıklar altında, daha antredeyken gözleri kamaştıran yıldız mozaikler karşısında hayran oluyorlardı. Mermer merdivenin parmaklığının üstü gayet ince işlenmiş desenlerle süslüydü. Salondaki koltuklar, kanepeler cenova kadifesiyle kaplanmıştı, tavanda da Boucher'nin bir tablosundan alınma dekor resimleri vardı. Bunu mimar satılan Hampierre şatosundan yüzbin franga almıştı. Avizelerden, kristal apliklerden, çok kıymetli mobilyalara ve duvarları örten aynalara bol bir ışık çağlayanı dökülüyordu. Öyle ki Sabine'nin, eski salonda tek olan o kırmızı kadife kaplı şezlongu şimdi çoğaltılmış, genişletilmiş, bütün konağa şehvet dolu bir tembellik ve aşırı bir zevk havası vermiş gibiydi, bu şehvet ve zevk hırsı olgunluk çağının son ateşiyle büsbütün alevlenmiş, şiddetlenmişti. Dans başlamıştı, bahçeye, bir açık pencere önüne yerleştirilen orkestranın çaldığı vals açık havadan tatlı bir esintiyle doluyordu salona. Şimdi bahçe, Venedik fenerleriyle aydınlatılmıştı, alaca karanlık içinde daha da geniş görünüyordu. Çimenliğin kenarına kurulan erguvan renkli bir ça-

396

NANA

dırda büfe vardı. Çalınan vals, şu Sarışın Venüs'ün oynak valsiydi, çapkınca kahkahalar gibi dolduruyordu konağın içini ve sanki canlı ahengiyle ılık bir ürperme geçiriyordu duvarlardan. Salonda esen bir zevk ve şehvet rüyası bu koca konakta barınan ölümler çağının, Muffat'ların geçmişini, onur ve sofulukla geçmiş olan bütün bir yüz yılı silip süpürüyor, önüne katıp götürüyordu şimdi.

Kontun annesinin eski ahbablarının bütün bu lüks karşısında gözleri kamaşmıştı ama, kendilerini yap yalancı bir dünyada hissederek yine şöminenin yanına sığınmışlardı. Konağın içini dolduran gürültücü kalabalık arasında ufak bir küme meydana getirmişti bunlar. Bayan Du Joncquoy, yemek odasına gelinceye kadar geçtiği odaları tanıyamamıştı. Bayan Chantereau, şimdi kendisine çok genişlemiş gibi görünen bahçeye şaşkın şaşkın bakıyordu. Çok geçmeden bu köşede toplanan yaşlılar, acı sözler söylemeye başlamışlardı aralarında fısıldaşarak. Bayan Chantereau, mırıltı halinde bir sesle :

- Eee, kontun annesi sağ olup da görseydi bütün bunları... Hele bir gözünüzün önüne getirin onun şu kalabalığın arasına girişini. Bu ne lüks, ne gürültü, rezalet! diyordu.

Bayan Du Jonquoy da :

- Bu Sabine çıldırmış, diye cevap verdi. Bakın kapıda duruyor... Buradan görülüyor, bütün mücevherlerini takmış, takıştırmış.

- Bir aralık hepsi kontla kontesi gözden geçirebilmek için ayağa kalktılar. Sabine, İngiliz danteliyle süslü

beyaz bir tuvalet giymişti; dudaklarında o hiç eksilmeyen hafifçe kendinden geçmişçesine gülümseyişiyle gençlik, güzellik ve neşeyle dolup taşıyordu. Yanında duran Muffat da yaşlanmış solgun yüzüyle sakin ve kibarca gülümseyerek duruyordu yanı başında.

Bayan Chanterreau tekrar söze başlayarak :

- Sözde evin efendisi kont, o izin vermeden küçücük bir iskemle bile konulamazdı buraya!... Ama bakın şu işe, hani Sabine salonuna bile el sürmek istemiyordu değil mi, şimdi bütün konağı değiştirdi baştan aşağıya...

UIŞ_~—_____397

İhtiyar kadınlar sustular, arkasında bir sürü delikanlıyla Bn. Chezelles girmişti içeriye. Gördükleri karşısında he-yecanlanmışçasına kesik kesik bir şeyler söylüyordu:

- «Oh! Çok nefis!... Çok hoş... ne ince zevk! diye bağırıyordu.

Sonra uzaktan seslendi:

- Ne diyeceğimi şaşırdım! Bakın şöyle bir düzene sokulunca o eski harap bina nasıl yokoluvermiş... ne kadar hoş! Öyle değil mi? Tam çağımıza uyan bir dekor... artık Sabine burada rahatlıkla partiler verebilir. İki yaşlı kadın yeniden yerlerine oturdular. Yavaş sesle, kontun kızının şu pek çok kimseyi şaşırtan evlenme işini konuşuyorlardı. O sırada Estelle geçmişti yanlarından. Pembe ipekli bir elbise giymişti. Yine hep öyle sıska, dümdüz görünüyordu o suskun kız oğlan kız yüzüyle. Daguene ile evlenmeyi gık demeden kabul etmişti, ne sevinçli görünüyordu ne de üzüntülü... Şömineye odun attığı o kış akşamlarındaki gibi renksizdi yine. Onun için yapılan bütün bu şenlikler, bu ışıklar, bu çiçekler, bu müzik ilgilendirmiyordu genç kıızı.

Bayan Du Jonquoy :

- Bir maceracıymış bu damat olacak adam. Ben hiç görmüş değilim kendisini.

- Dikkat edin, işte geliyor, diye mırıldandı Bayan Chanterreau.

Bayan Hugon'u iki oğluyla birlikte gören Daguene hemen koşup kolunu yaşlı kadına verdi, şimdi ona, sanki bu devlet kuşunun başına konmasına çalışmış olan ona, güler yüz, sevgi ve saygı gösteriyordu.

Bayan Hugon şöminenin yanına otururken :

- Teşekkür ederim, görüyorsunuz ya yine eski köşeme geldim, dedi.

Bayan Du Jonequoy :

- Tanıyor musunuz onu? diye sordu, Daguene oradan uzaklaştıktan sonra.

- Elbet. Sevimli bir genç. Georges çok sever

"

Çok ünlü bir aileden.

Kadıncağız sessiz bir düşmanlığa karşı onu savunuyordu. Babasını Louis Philippe çok beğenirmiş, ölünceye kadar valilik, etmiş. Bu genç biraz savrukmuş belki. Bütün zenginliğini yitirdiğini söylüyorlarmış. Ama çok zengin bir amcasından büyük bir miras yiyecekmiş.

Öteki iki yaşlı kadın başlarını sallayıp duruyorlardı. Bayan Hugon onların bu davranışı karşısında sıkılmakla birlikte Daguene'nin ailesinin, soyluluğunu övüp duruyordu. Çok yorgun olduğunu söylüyor, bacaklarının ağrıdığından şikâyet ediyordu. Bir aydan beri, bir sürü işler yüzünden, Richelieu sokağındaki evinde oturuyormuş. O anca gülümseyişi hafif bir kederle gölgelenmişti. Bayan Chanterreau :

- Ne olursa olsun, dedi Estelle bundan daha iyisiyle evlenebilirdi.

Birden bir bando sesi duyuldu. Bir kadriil dansı oynayacaktı şimdi. Herkes salonun ortasında yer açmak için duvar diplerine çekilmişti. Erkeklerin siyah elbiselerinin arasından açık renkli kadın tuvaletleri kayıp geçiyordu. Avizelerden dökülen ışık çağlayanı altında mücevherlerin ışıltısı beyaz tüylerin titreşimi bir leylâk ve gül bahçesi manzarası veriyordu bu kalabalığa. İçerisi iyice sıcak olmaya başlamıştı. Bu ipekli ve saten ve tüllerin dalgalanışlarından havaya nefis bir koku yayılıyordu; çıplak beyaz omuzlar, orkestranın ahengine uyarak titriyordu hafiften. Açık kapılardan bitişik odaların içi görülüyordu. Burada bir dizi kadın yan yana oturmuştu. Belli belirsiz bir gülümseyişle. Gözleri pırıl pırıldı, gülümseyen dudaklarında hafif bir bükülüş vardı. Yelpazeleriyle serinliyorlardı. Davetli akım durmak bilmiyordu bir türlü. Bir uşak yeni gelenlerin adlarını bağırarak söylüyordu. Erkekler, kadınları bir yere oturtmaya

çalışıyorlar, boş bir sandalye ya da koltuk görebilmek için topuklarını yerden keserek bakmıyorlardı. Konak gittikçe doluyordu; öyle köşeler vardı ki, buralarda bir dantel fiyonk ve

399

şişkin etek yığını yolu tıkıyor, geçilmesine engel oluyordu, inceliği elden bırakmayan misafirler gönül hoşluğuyla katlanıyorlardı buna. Bu sırada büyük salonun boğucu havasından kaçan çiftler, Venedik fenerlerinin pembemsi ışıklarının içinden geçerek bahçenin kuytuluklarına dalıyorlardı. Çimenliğin kenarından kadın elbiselerinin gölgesi, müziğin tatlı ahengine uyuyormuş gibi hafif sallantılarla geçip gidiyordu.

Steiner, büfenin önünde birer bardak şampanya içen Foucarmont'la la Faloise'a rastlamıştı.

La Faloise eliyle erguvan renkli çadırı yoklayarak :

- Zevksizlik bu kadar olur, dedi. İnsan kendini panayırdan sanacak... Evet, tıpkı bir panayıra benzemiş burası!

Şimdi durmadan, bir çeşit alaylı sözler atıyordu ortaya her şeyi denedikten sonra ciddiye alınmaya lâyık bir şey bulamayan bir genç rolü oynuyordu.

- Zavallı Vandeuvres, buraya gelebilseydi ne kadar şaşardı, dedi. Boucormont. Hatırlıyorsunuz değil mi, hani bir gün şöminenin önünde nasıl can sıkıntısından patlıyordu...

- Bırakın canım şu Vandeuvres'ü. İşte yaramaz adamın biriydi... Kendini kebab ederek bizi ağlatacağını mı sanmıştı sanki! Artık adını anan yok! Tamamdır işi Vande-uvers'ün! Cartayı çektii, girdi toprağın altına! Başkalarına bakalım!

Sonra Steiner elini sıkarken :

- Biliyor musunuz, az önce Nana geldi... Aman o ne girişti görmeliydiniz evlâtlar! Ne göz yaşartıcı manzaraydı o! Önce kontesi öptü. Sonra yeni evliler yanına gelince, Dagu-enety'ye bakarak ikisine de dua etti ve: «Dinle Paul» dedi «eğer hır çıkartırsan bu kızla, çekeceğün var elimden!» Na-sıl? görmediniz mi bu sahneyi! Yani harika bir şeydi bu!

Ötekiler, ağız açık genç adamı dinliyorlardı; sonra gülmeye başladılar. La Faloise marifetinden pek memnundu, Kendini pek üstün görüyordu.

- inanıyorsunuz değil mi bunun böyle olduğuna... Eee, ne olacak bu evlenmeyi sağlayan o... Aileden sayılır artık.

400

NANA

O sırada yanlarından Hugon kardeşler geçiyordu, Phi-lippe la Faloise'i susturdu. Georges da bu hikâyeyi anlattığı için kızdı. Nana, eski âşıklarından birini Muffat'ya damat olarak yamamıştı, burası doğruydı. Ama daha bir gece önce Daguenet ile yattığı düpedüz uydurmaydı. Foucarmont inanmadığını anlatmak ister gibi omuz silkti. Nana'nın ne zaman kiminle yattığı bilinebilir miydi ki? Ama birden öfkelenen Georges : «Ben bilirim sayın bay!» deyince oradakilerin hepsi gülüştüler. Yani, Steiner'in dediği gibi karma karışık bir işti bu.

Yavaş yavaş büfeye akın başlamıştı.

Adamlar oldukları yerden ayrılmadan biraz kenara çekildiler. La Faloise, Mabelle'deymiş gibi kadınları çapkınca süzüyordu. Bir bahçe yolunun dip tarafında bir sürprizle karşılaştılar. Bizim çete B. Venot'yu Daguenet ile hararetili hararetili konuşurken gördü. Bizimkileri bu sahne pek eğ-lendirmişti. İhtiyar damada öğütler veriyor ve ilk gece yapması gereken şeyleri söylüyordu. Sonra, ahbap çavuşlar, salon kapılarından birinin önüne geldiler. Çiftler, kendilerini bir polkanın temposuna bırakmışlardı. Ayakta duran erkekler arasından kayıp gidiyordu dans edenler. Dışarıdan gelen esintilerin etkisiyle mumların alevleri uzanıp yükselmekteydi. Bir kadın elbisesinin dansın ahengiyle sallanışı, geçerken hafif bir meltem esintisiyle avizelerden inen yakıcı sıcaklığı azaltıyordu biraz.

La Faloise :

- Yani şu içeridekilerin soğuktan şikâyet edecek halleri yok! diye mırıldandı.

Bahçenin esrarlı gölgeliklerine baktıktan sonra göz kırpyıyorlardı birbirlerine; bir aralık, çıplak omuzlar arasında uzun boyuyla herkese yüksekte bakarcasına dimdik duran Marki de Chouard'ı gördüler. Seyrek

beyaz saçlarının çerçevelediği soluk yüzünde sert bir ifade vardı. Muffat'nın yaptıkları karşısında büyük bir tiksinti duyduğunu açıkça ortaya koyarak kendisiyle ilişkisini kestiğini açıkça söylemişti-Buraya torunu çok üstüne düştüğü için gelmişti. Yoksa

EMİLE ZOLA

401

adım atmamaya kararlıydı. Bu kızın evlenmesini de hiç iyi karşılamadığını söylüyor, yönetici sınıfların son zamanlardaki çözülüş ve saplandığı sefahat bataklığından tiksintiyle söz ediyordu.

Şöminenin yanında oturan Bayan Du Jancquoy, bayan ,
Chanterreau'nun kulağına :

- Ah! Her şeyin sonu geldi artık. Bu kötü kadın büyüledi adamcağızı... Ne kadar da sofu ne kadar da asil bilirdik

j onu! diye fısıldadı.

Bayan Chanterreau da :

- Bu gidişle mahvedecek kendini. Kocamda bir senedi var. Muffat şu sırada Villiers caddesindeki konakta yaşıyor. Bütün Paris'in dilinde bu... Vallahi, doğrusunu isterseniz, hoş görmüyorum Sabine'i ben. Ama siz de kabul edersiniz ki bu adam çok çekti, ona... Şimdi oda avuç avuç parayı sokağa atıyorsa... Öteki kadın sözünü kesti:

- Sokağa attığı yalnız para olsaydı! Şimdi birbiriyle yarış ediyor bu kan koca... Batağa saplanıyorlar gittikçe şekerim...

Bu sırada tatlı bir ses konuşmalarını kesti. B. Venot yanlarına sokulmuştu. Kendini gizlemek istiyormuş gibi kadınların arkasına oturdu, mırıldanarak :

- Neden umutsuzluğa düşmeü, her şeyin kaybolduğu zaman Tanrı yardımcı olur.

Bu adam, bir zamanlar yönettiği bu evin çöküşünü kılı kıpırdamadan seyrediyordu şimdi.

Leş Fondettes'de kaldığı günden beri, güçsüzlüğünü gayet berrak bir şekilde kavradığı için bu durum karşısında işleri oluruna bırakmıştı. Artık her şeyi hoş görüyordu. Kontun Nana'ya olan çılgınca tutkunluğu, Fauchery'nin bu eve sokuluşunu, Estelle'in Daguenet ile evlenişini bile. Bütün bunların ne önemi vardı ki! Şimdi çok yatkın ve eskisinden daha esrarlı bir tutumu benimsemişti. Yeni kurulu yuvayı da Dağıtmakta olan yuva gibi avucunun içine alabileceğini

402

NANA

umuyordu. Çünkü büyük karışıklıkların din sevgisine yol açacağına inanıyordu. Tanrı ne zaman sesini duyuracağını bilirdi.

Yavaşça :

- Dostumuz gönlünde daima din sevgisi taşımaktadır... Bana bunun en tatlı kanıtları verdi.

Bayan Du Joncquoi.

- Öyle ama, bunun için önce karısıyla uzlaşması, gerekirdi; dedi.

- Şüphesiz... işte ben de bu uzlaşmanın çok geçmeden gerçekleşeceğini umuyorum.

Şimdi iki yaşlı kadın adamı soru yağmuruna tuttular. Ama B. Venot, çok alçak gönüllüce bir tavır takınarak, Tanrının ne yaparsa iyi yapacağını, onun işine karışlamayacağını söyledi. Onun bütün isteği, kontla kontesi birbirine yaklaştırarak, herkesin gözü önünde bir rezalet kopmasına engel olmaktı. Genel kurallara uyulduktan sonra din insanların kusurlarını bağışlardı.

Bayan Du Joncquoy :

- Ama ne olursa olsun kızının şu maceracı ile evlendirilmesine engel olmalıydınız, dedi.

Ufak tefek ihtiyar adam son derecede şaşmışçasına:

, - Yanılıyorsunuz. Bay Daguenet çok iyi nitelikleri olan bir gençtir... Düşüncelerini bilirim. Gençlik hatalarını unutmak istiyor. Estelle onu iyi yola götürecektir, inanın buna.

Bayan Chanterreau, küçümsercesine :

- Estelle ha! diye mırıldandı. Yavrucağın hiçbir sözünü geçireceğine inanmıyorum. O kadar zavallı şey ki!

Bu söz üzerine B. Venot gülümsedi. Kaldı ki genç kız hakkında her hangi bir görüş ileri sürmüş değildi. İlgisizliğini belli etmek ister gibi yeniden gözlerini kapadı, sonra kadınların eteklerinin arkasında köşesine büzülüp, gözden kayboldu. Bayan Hugon'un kulağına, yorgunluğun verdiği dalgınlık arasında, bir kaç kelime çalınmıştı. O da, kendisi-

ZOLA_

403

m selâmlayan Marki de Chouard'a hoş görürlük öğüdü vererek :

- Bu bayanlar çok sert gidiyorlar, dedi. Hayat herkes için o kadar kötü ki... İnsanın kendisinin de kusurlarının affedilmesini isteyebilmesi için başkalarını da büyük ölçüde affetmesi gerekmez mi? dedi.

Marki kendisine taş atıldığını sanarak bir süre can sıkıntısıyla susarak durdu. Ama iyi yürekli kadının yüzünde öylesine üzüntülü bir gülümseme vardı ki kendini hemen topladı:

- Yoo, hayır bazı hatalar affedilemez... Bir toplum bu çeşit hoşgörüler yüzünden uçuruma sürüklenir, dedi.

Şimdi balo büsbütün canlanmıştı. Yeni bir kadrile kalkanların ayaklarının altında salonun döşemesi hafifçe salla-v nıyor eski konak, bu eğlencenin sarsıntıları arasında bel veriyordu sanki. Zaman zaman soluk başlar arasından kendini dansın heyecanına kaptırmış, gözleri pırıl pırıl, dudakları yarı açık bir kadının avizeden dökülen ışıklar altındaki beyaz yüzü beliriyordu. Bayan Du Joncquoy, artık sağduyu diye bir şey kalmadığını söylüyordu. Ancak ikiyüz kişi alabilecek bir evin içine beşyüz kişiyi balık istifi doldurmak bir çılgınlıktı. Bari gidip Carrousel meydanını kiralsalardı, bu daha iyi olmaz mıydı? Bayan Chantereau da, yeni âdetlerin sonucu bütün bunlar, diyordu, eskiden aile içinde bu çeşit gürültülü törenler görülmezdi. Bugün herkes gürültü harıltı arıyor, sokak serbestçe giriyor evlerden içeriye, böyle itiş kakış arasında geçmeyen bir akşam toplantısı, soğuk geç-miş sayılıyor. Herkes zenginliğini ortaya dökmekte hoşlanıyor, Paris'in bütün döküntüsü bir araya getiriliyor, böyle her çeşit insanın birbirine karışması sonunda aile ocakları sönüyorsa, şaşılacak bir şey yok bunda. Kadıncağızlar şu kalabalık içinde elli kişiden fazlasını tanımadıklarından yakınıyorlardı. Nereden gelmişti bütün bu insanlar? Dekolte giyinmiş genç kızlar omuzlarını gösteriyorlardı. Bir kadın saçının topuzuna altın bir hançer sokmuş, bir başkası siyah kehribar inciler işlemiş bir zırh geçirmişti sırtına. Birinin vü-

404

NANA

çuduna yapışık etekliği öyle acayip bir manzara meydana getirmişti ki, bakanlar gülmekten akmıyorlardı kendilerini. Bu kış sonunun bütün lüksü zevk dünyasının bütün o hoşgö-rülülüğü ile toplanmıştı burada. Ev sahibi kadının bir günlük ahbabları, büyük adlar taşıyan insanlarla en yüz kızartan tipler bir araya gelmiş bulunuyordu.

Ve hepsi de aynı zevk ve eğlence tutkusuyula yanıp tutuşuyorlardı bu kadın ve erkeklerin. Boğucu bir sıcak hava içinde, salonu dolduran çiftler, sonu gelmeyen bir kadrilin ahengine kendini kaptırmış, sıçrayıp duruyorlardı.

La Faloise bahçeye açılan kapının önünde yeniden konuşmaya başladı:

- Doğrusu pek hoş olmuş kontes... Kızından on yaş daha genç görünüyor... Ha aklıma gelmişken sorayım size Fo-ucarmont Vandevres kontesinin butları olmadığını söylüyordu, ne dersiniz?

Bu hayasızca söz adamların canını sıktı. Foucarmont sadece :

- Kuzeninize sorun, dostum, işte geliyor; dedi.

Gerçekten Fauchery yanlarına gelmişti. Bu evin gedikliisi olarak, kapılarda toplananların arasına katılmak için, yemek salonundan dolaşıp gelmişti. Kışın başında yine Ro-se'un eline düşmüştü. Şarkıcı kadınla kontes paylaşıyorlardı şimdi genç gazeteciyi. Ama çok yorulmuştu, hangisini bırakacağını da bilemiyordu. Sabine gururunu okşuyordu, ama Rose daha çok eğlendiriyordu onu. Kaldı ki Rose gerçek bir tutkuyla, vefalı bir eş şefkatiyle bağlıydı Fauc-hery'ye, bu da, çileden çıkartıyordu Mignon'u.

La Faloise; kuzeninini kolunu tutarak.

- Bana bak bir şey öğrenmek istiyorum senden. Şu beyaz ipeklili kadını görüyor musun?

Mirasa konduktan sonra hayasızlığa varan bir kendine güveniş kazanan la Faloise, taşradan geldiği zaman, Fauc-hery'nin kendisiyle alay edişinin öcünü almak için yanıp tu-

EMILE ZOLA

405

tuşuyor bu istediğini yere getirmek için de hiç fırsat kaçır-myordu.

- Evet, şu dantelli kadın; diye gazeteci cevap verdi. Sonra da.

- Kontes... diye sözünü tamamladı.

- Ta kendisi adamım... On louis'sine bahse girdim de. Butları yokmuş diyorlar, doğru mu?

Şimdi bu alayı delikanlıyı şapa oturtuverdiği için pek keyiflenmişti. Bir zamanlar kontes başkasıyla yatıyor mu diye sorduğu zaman lâfını ağzına tıkarı, şimdi bunun öcünü almıştı. Ama Fauchery, bu soruya hiç şaşkınlık belirtisi göstermeden dik dik yüzüne bakarak :

- Hadi sende budala! deyip omuz silkti.

Sonra oradakilerin birer birer ellerini sıktı. La Faloise söylediğinin kimseyi güldürmediğini görerek pek bozulmuştu. Şimdi başka şeyler konuşuluyordu. Yarış gününden beri bankerle Foucermont da Villiers caddesindeki konağın eşliğini aşındıran bu gruba katılmışlardı. Nana daha iyiydi şim di. Kont her akşam uğrayıp sağlık durumunu öğreniyordu. Konuşulanları dinleyen Fauchery başka şeyler düşünüyor gibi görünüyordu. O sabah, kavga ettikleri sırada Rose, düpedüz mektubu gönderdiğini söylemişti; eh, demişti, hele busu sosyete kadınının evine ayak bas, nasıl karşılanacağını görürsün demişti aktris. Uzun duraksamalardan sonra, her Şeyi göze alıp yine de gelmişti Kont Muffat'nın konağına, istifini bozmamış gibi görünüyorsa da, La Faloise'un aptalca şakası zihnini bulandırmıştı.

Philippe :

- Neniz var, rahatsız mısınız? diye sordu.

- Ben mi yoo!... Çalıştım, bunun için geç geldim buraya.

Sonra hayatta karşılaşılan hiçten faciaları bir sonuca ediren bir kabadayılıkla ve soğukkanlılıkla :

Daha ev sahiplerine saygılarımı sunmadım... yakışık-sız bir Şey olur bu; dedi, sonra la Faloise'a dönerek :

406

NANA

- Öyle değil mi salak? diye şaka bile etti, kalabalık arasından kendine bir yol açarak.

Uşağın, yeni gelenlerin adlarını duyuran tok sesi duyulmuyordu artık. Ama, kont ile kontes sokak kapısının yanında durarak, hâlâ son gelen kadınlarla konuşuyorlardı. Nihayet Fauchery, yanlarına geldi. Öteki ahbap çavuşlar şimdi, sahanlıkta, topuklarını yerden keserek bu sahneyi görmeye çalışıyorlardı. Nana gevezelik ediyordu her halde.

Georges :

- Kont görmedi kendisini. Dikkat! Arkadaşına döndü... Hah şimdi tamam.

Orkestra Sansın Venüs' ü yeniden çalmaya başlamıştı. Fauchery önce kontesi selâmladı. Genç kadın her zamanki gibi kendinden geçmişçesine bir huzur içinde gülümsüyor-du. Sonra Fauchery bir an hiç bir hareket yapmadan durdu. Kont, bu akşam yine o dünyaya yüksekte bakan azametini takınmıştı. Nihayet aşağıya doğru bakarak gazeteciyi görünce büsbütün kasıldı. Bir kaç saniye boyunca iki adam, bakiştılar. Önce Fauchery elini uzattı. Muffat'da böyle yaptı. Şimdi el ele tutuşmuşlardı. Kontes gülümseyerek onlara bakıyordu. Bu sırada vals o çapkınca kıvrak ahengiyle dalgalanıyordu.

Steiner :

- Tek başına gitti!

Gazeteci ile kontun el sıkışmasının uzun sürüşü karşısında hayrete düşen Foucarmont :

- Elleri yapışık mı bunların? diye sordu.

Önüne geçilmez bir hatıranın zihninde canlanması ile, Fa-uchery'nin soluk benzi hafifçe pembeleşmişti.

Tiyatrodaki aksesuar deposu gözünün önüne geldi: Kont yumurta fincanını elinde tutarak yeşilimtırak bir ışık içinde, toz toprak arasında son kuşkularıyla kıvranıyordu. Ama şu anda kuşkusu kalmamıştı.

Muffat'nın. Elinde yıkılan bir üstünlüğün son parçası kalmıştı. Fauchery'nin korkusu, kontesin o ber-

EMILE ZOLA

rak neşesi karşısında kaybolmuştu, şimdi gülmek geliyordu içinden. Bu durum o kadar komik görünüyordu ki... Bir şaka fırsatını hiç kaçırmayan la Faloise :

- Aa, bakın Nana göründü, içeri girmek üzere. Philippe :

- Çeneni kapa budala! diye mırıldandı.

- Dediğim çıktı. Bakın, onun yalsini çalıyorlar gelirken... Nasıl? Görmüyor musunuz? Üçünü de kucaklıyor kuzenimi, kuzenimi ve de kocasını... üçünü de nonoşlarım diyerek ah! Bu aile sahneleri yüreğime dokunur benim.

Bu sırada Estelle'de gelmişti. Fauchery kendisini kutladı. Genç kız pembe elbisesinin içinde, hep öyle baston yutmuş gibi duruyor, annesiyle babasını süzüyordu. Daguene de gazetecinin elini sıcak bir yakınlıkla sıktı. Şimdi onlar gülüşüp konuşurken arkalarında B. Venot belirdi. Sessizce ve hayran bir bakışla süzüyordu onları. Dindarca tatlı bir duyguyla gülümserken, Tanrıya giden yolu hazırlayan bu içtenlik tablosu karşısında derin bir mutluluk duyuyordu içinde.

Vals o şehvet uyandıran sallantılı ahengiyle sürüp gitmekteydi. Artık eski konağı tıpkı yükselen bir denizin suları gibi kaplayan bir zevk dalgasıydı bu. Flütlerin kıvrak nağmeleri, kemanların içli sesine karışırken. Cenova kadifesi kaplı yaldızlı mobilyaların, taze badanalı duvarların üstüne avizelerden sıcak dalgalan dökülüyordu. Davetli kalabalığı aynalarda daha da çoğalarak gittikçe büyüyor gibi görünmekteydi. Salonun kenarlarında oturan kadınların gülümseyişleri arasında elleri birbirlerinin omuzuna dolanmış çiftler, döşemenin sallanışını biraz daha arttırıyorlardı. Bahçede, fenerlerden dökülen kor renkli aydınlık, ağaçlar arasındaki yollarda serinlemek için dolaşanların siyah gölgeleri üstünde ta uzaklardaki bir yangının kızılıtlı alevleri gibi yansiyordu. Sonra bu duvarlardaki titreşim, bu kızılıtlı bulut evin dört köşesinde yanıp kül olan o eski şerefli hayatın ça-tırdıları arasındaki son parıltıydı sanki. Fauchery'nin bir ni-

NANA

san akşamı kırdan bir kristal sesi gibi duyduğu daha başlangıçtaki hafif eğlenceler gittikçe alevlenerek bu akşamki çılginca bayram havasına bürünmüştü. Şimdi çatlak olan yıkıntıyı haber veriyordu. Kenar mahallelerde yaşayan sarhoşların içki hırsı yüzünden evlerinde yatak yorganı satışa çıkardı, dolaplarında bir lokma ekmek kalmaz, bütün aile sefaletle yuvarlanır sonunda. Burada çöken zenginlikler, bir anda ateşe verilen bir odun yığını gibi yanıp kül olurken, orkestranın çaldığı vals, eski bir soyun sonunu bildiren bir çan sesi gibiydi. Şimdi Nana, görünmeyen bir varlık gibi, bütün bu dünyayı çözüntüye sürükleyerek, yumuşak kollarıyla sarıyor, sıcak havada dalgalanan kokusunun mayasıyla onu çürütüyordu.

Kont Muffat, kilisedeki evlenme töreninin yapıldığı günün akşamı, iki yıldır ayak atamadığı karısının odasına girdi. Çok şaşırın kontes, kocasını görünce bir iki adım geriledi. Ama yine o sarhoş gülümseme vardı dudaklarında. Muffat, sıkıntılıydı, kekeleyordu. Bunun üzerine karısı onu biraz cesaretlendirdi. Kaldı ki ikisi de açık açık konuşmaya yanaşmamıştı. Din bakımından birbirlerini affetmeleri gerekiyordu. Hiç konuşmadan her birinin yine istediği gibi yaşamakta serbest olacağı konusunda bir anlaşmaya vardılar. Yatağa girmeden önce, kontes biraz duraksarken para sorunları üzerinde konuştular. İlk kont, Les Bordes malikânesini satmaktan sözettii. Karısı hemen razı olmuştu buna. İkisinin paraya çok ihtiyaçları vardı, paylaşacaklardı. Böylece uzlaşmaları daha da sağlamlaşmış oluyordu. Muffat vicdan azapları arasında böylece bir yürek ferahlığına ermiş oluyordu.

İşte yine o gün saat ikiye doğru, Nana biraz kestirirken, Zoe yatak odasının kapısını vurdu. Perdeler açılmıştı pencereden sessiz odanın havasına sıcak bir esinti doluyordu. Kaldı ki artık genç kadın, henüz zayıf olmakla beraber yatağından kalkıyordu. Gözlerini açarak :

- Kim geldi? diye sordu.

EMİLE ZOLA

Tam Zoe cevap vereceksen Daguene kapıyı iterek gelenin kendisi olduğunu söyledi. Genç kadın hemen doğrularak dirseklerini yastığa dayadı, hizmetçiyi gönderdikten sonra :

- Nasıl sen ha? Hem de evlendiğin gün!... Ne var bakalım? dedi.

Daguenet odanın karanlığından şaşırılmış gibi olduğu yerde durakladı. Ama yavaş yavaş alışmıştı damat. Bir kaç adım ilerledi. Damatlık kıyafetiyle gelmişti:

- Ya, işte benim... dedi. Hatırlıyor musun?

Hayır, Nana hiçbir şeyi hatırlamıyordu. Açıkça kendini sunuyordu o masum haliyle :

- Sana, çöpçatanlığının ücretini sunuyorum... bekâretimin hediyesi bu.

Genç adam böyle diyerek yatağın kenarına oturmuştu. Nana, katıla katıla gülererek, çıplak kollarını Daguenet'nin boynuna doladı. Genç adamın bu hareketini o kadar nazikçe bulmuştu ki gözleri yaşaracaktı nerdeyse.

- Ah ne ömür şeydir şu Mimi!... Nasıl da hatırladın bunu? Oysa ben çoktan unutmuşum! Kaçtın demek kiliseden çıkınca. Üstüne günlük kokusu sinmiş... Öyleyse öp beni Mimi'ciğim, daha, daha kuvvetle! Ama belki de son kucaklaşmamız olacak bu.

Hâlâ hafifçe eter kokan karanlık odada, gülüşmeleri susmuştu. Sıcak bir esintiyle perdeler şişerken, sokaktan çocuk sesleri geliyordu. Sonra, vaktin genç olduğunu düşünerek şakalaştılar. Daguenet, o gün, akşam yemeğinden sonra karısıyla balayı seyahatine çıkacaktı.

XIII

Eylül'ün sonlarında bir gün, Muffat, Nana'nın evine ak-şam yemeğine gidecekti. Ama daha ortalık kararırken saraya gelmesi için emir aldığını haber verdi. Konakta henüz ışıklar yanmamıştı. Hizmetçilerin bağırışıp güldükleri duyuluyordu. Kont, yavaşça merdivenden çıktı. Renkli camlar batan günün son kızılıtlı ışıklarıyla parlıyordu. Yukarıda, salon kapısı gürültüsüzce açıldı. Salonun tavanında gittikçe sönen pembe bir aydınlık vardı. Kırmızı duvar kâğıtları, derin koltuklar, bronz ve çiniler, lake mobilyalar henüz koyu gölgelere gömülüydü ve işte bu karardık içinde kont Muffat, geniş bir etekliğin yapılışını gösteren bir beyazlık içinde Georges'un kollarının arasına kendini bırakmış yatan Nana'yı gördü. Hiçbir inkâra yer yoktu. Muffat bağır-mamak için kendini zor tuttu, ağzı açık olduğu yerde kalakaldı.

Nana bir sıçrayışta ayağa kalkmıştı, Muffat'yı eliyle iterek odaya soktu, böylece küçüğe kaçma fırsatı kazandırmak istemişti; başı dönüyordu:

"\

- Gir içeri, diye mırıldandı; sana anlatacağım ki...

Bu baskın onu çileden çıkartmıştı. Hiç evinde böyle kapılar açık salonda akla gelebilecek bir şeye razı olur muydu. İşin aslı şuydu: Philippe'i kiskanarak deliye dönen Geor-ges bir kavga çıkartmıştı; boynuna sarılıp öylesine hıçkırma hıçkırma ağlıyordu ki, o da buna engel olamamış, çocuğu nasıl avutacağını bilememişti; acımıştı haline. İşte ömründe ilk defa böyle bir afacana kendim bırakmak budalalığın 1 yapmıştı. Annesinin dizinin dibinden ayırmadığı için kendisine bir demet menekşe bile getirmeyen bu oğlanla bu durumdayken kontun çıka gelmesi bir şanssızlık olmuştu. Sahiden de bu bir şanssızlıktı. İşte iyi yürekli olmanın cezası!

Muffat'yı iterek soktuğu oda zifiri karardıktı, Nana, bir lamba getirmeleri için öfkeyle çingırağı çaldı. İşte bu da Ju- lies'in hatırasıydı. Eğer salonda bir lamba olsaydı, salonda böyle bir şey olmazdı. İşte gecenin hain karardığı olmasay-dı böyle bir zayıf yüreklilik göstermezdi.

Zoe lambayı getirdiği zaman :

- Yalvarırım sana nonoşum, inan bu anlattıddarıma, de-'di

Kont, bir iskemleye çökmüş, ellerinin dizlerinin üstünde, gördüğü manzaranın şaşkınlığı içinde put kesilmiş gibi önüne bakıyordu. İliklerini donduran büyük bir korkuya ka-pdmış gibi bütün vücudu titriyordu. Adamın böyle sessizce derin bir kedere kapddığını görmek genç kadının yüreğine dokunmuştu; avutmaya çalıştı.

- Evet doğru... kabahatliyim...

Çok kötü bir şey bu yaptığım... görüyorsun ya pişmanım seni üzdüğüm için de çok dertlendim... Haydi sen kibarlık göster de affet beni.

Şimdi kontun ayaklarına kapanmış, şefkat dolu bir uysallıkla, kendisine çok kızıp kızmadığını öğrenmek

için gözlerinin içine bakıyordu; sonra adamın derin bir iç çekişiyse biraz yatıştığını görerek daha da sokulgan bir hal aldı ve kendisini son defa haklı göstermek istercesine, iyilikle titreyen yüreğten gelen bir sesle:

- Görüyorsun ya sevgilim, anlaman gerekir beni... zavallı dostlarımdan esirgeyemezdim bunu, dedi. Kont gevşeyivermişti. Sadece Georges'u konaktan kovmasını istedi. Ama bütün hayalleri suya düşmüştü. Nana'nın bütün o vefakârlık yeminlerine inanmıyordu artık. Ertesi gün yine kendisini aldatacağı. Şimdi, genç kadına olan tutkusuna aşağılıkça bir ihtiyaç, onsuz yaşayamamak düşüncesinden doğan bir hayat korkusuyla bağlı kalıyordu.

Hayatının bu dönemi, Nana'nın Paris'teki ününün en parlak zamanına rastlıyordu. Genç kadın zevk ve sefahat

NANA

hayatının ufkunu genişletmiş, lüks düşkünlüğünü pervasızca gözler önüne serip, her hareketiyle paraya değer vermediğini göstererek bütün şehirde dillere destan olmuştu. Hele har vurup harman savuruşuyla nasıl birbiri ardınca bir sürü zengin adamı iflâsa sürüklediğini bilmeyen kalmamıştı. Konağı kızgın döküm ocağıydı sanki. Bu ocak genç kadının kaprisleriyle alev alev tutuşturuyor, dudaklarının hafif bir üfleşiyle bu ocakta altınlar kül haline geliveriyordu. Hiç bir zaman böylesine çılgınca bir harcama hırsına rastlanmamıştı. Bu konak sanki bir uçurumdu; bir takım erkekler, paraları, vücutları ve adlarıyla birlikte en küçük bir iz bile bırakmadan çöküyorlardı bu uçurumun dibine.

Daldan dala konan bu Nana yosması turpları ve badem şekerlerini gagaladıktan sonra etleri de gagalayan küçük bir kuşu andırıyordu. Yalnız sofrası masrafı ayda beşbin frank tutuyordu. Hizmetçilerin dairesinde ise israf bir yıkım halini almıştı. Fıçılardan oluk oluk şarap akıyor, bu da üç dört elden geçen hesabı büsbütün kabartıyordu. Victori-ne'le François, mutfakta ev sahibi gibi hükmederek, misafir davet ediyor, ayrıca bazı yakınlarını da, evlerine soğuk et ve yağlı et suyu göndererek besliyordu. Julien satıcılardan bahşış istiyordu. Otuz meteliklik bir cam ona yirmi metelik vermeden yerine takdamıyordu ve fiyatı da böylece elli meteliğe geliyordu. Charles, atların yulafını sattığı için, siparişler iki misline çıkıyordu. Yağmaya uğramış bir hazine gibi konaktaki bu genel soygun karşısında Zoe ustalıklı hareket ederek, kendi çıkarını da rahatça sağlamak için yapılan hırsızlıkları örtbas ediyordu. Ziyân edilen şeyler de çabasıydı bu har vurup harman savunmanın yanında. Bir gün öncesinden artan yemekler çöp tenekesine atılıyor bardaklar iyi erimemiş şekerle dolu kalıyor, havagazı lambaları, duvarları ısıdan çatlatacak gibi, sonuna kadar açılıyordu. Bunca ağzın kemirdiği bu evin yıkılışını ayrıca savsaklamalar, kötülük olsun diye verdirilen ziyânlar ve kazalar da büsbütün hızlandırmaktaydı. Bütün bunların üstünde, yukarıda, evin hanımının yaptıkları çöküntüyü daha da yaklaştı-

EMİLE ZOLA

rıyordu: Nana, bir franga mal olan elbiseleri iki kere giyip bırakıyordu, Zoe de bunları satıyordu. Çekmecelerin dibinde dağınık duran mücevherler kayboluyordu. Bunun yanı sıra saçma sapan şeyler satın alınıyor, yenilik diye alınan şeyler, ertesi gün bir köşeye atılıyordu. Nana pahalı bir şey gördü mü mutlaka bunu almak hırsına kapılıyor, çiçek ve pahalı biblo yığınları bir felâket halini alıyordu. Bir saatlik zevki ne kadar pahalıya mal olursa o kadar kendini mutlu hissediyordu genç kadın. Hiçbir şeyi dayandırmıyor. Şu bu kayboluyor, başka bir şey kırılıyor, bir ötekisi kirleniyordu küçücük beyaz ellerinin arasında. Evin köşesi bucağı ne olduğu belli olmayan bir sürü kirli paçavralarla doluydu. Bütün bunlardan sonra ödenecek faturalar yağmaya başlıyordu: şapkacıya yirmibin frank, çamaşır satan mağazaya otuzbin, ayakkabıcıya onikibin frank. Ahırların masrafı da elli-bin frangı buluyordu. Bir yılda terzisine yüz yirmibin frank ödedi. Her zamanki yaşayışında bir değişiklik yapmadığı halde o yıl evin gideri bir milyon buldu. Oysa Labordette bunu ortalama dört yüzbin frank olarak hesaplamıştı. Na-na'nın kendisi de şaşmıştı buna. Bu kadar paranın nereye gittiğini bilemiyordu. Üst üste yığılan erkekler âdeta el arabasıyla taşınarak akıtılan altınlar, lüksünün çatırdıları içinde, konağının temelinde gittikçe genişleyen çukuru dolduramıyordu.

Ama son bir istek vardı Nana'nın gönlünde. Odasını yenilemeyi kurmuştu: mobilyası, duvarlar pembe kadife ile tavana kadar kaplanacak bu kadifenin üstü de gümüş sırma ile kapitonlara ayrılacak, sonra da

altın saçaklar ve dantellerle süslenecekti. Bu da zengin ve tatlı bir hava yaratacak ve o akik rengi tenine uygun bir fon meydana getirecek gibi geliyordu. Kaldı ki bu oda sadece karyolasına bir çerçeveydi ama görülmemiş bir yatak tasarlıyordu: bir taht, bir mihrap olacaktı bu yatak ve bütün Paris onun gönüllere hükmeden çıplaklığını hayranlıkla seyredecekti bu yatağın içinde. Altın gümüş kabartmalar arasında kocaman bir mücevher gibi yatacaktı. Gümüş bir vazodan altın güller sarkacaktı, baş ucunda çiçekler arasından gülerek eği-

414

NANA

len Aşk tanrısının heykelcikleri perdelerin gölgesindeki şehvet dakikalarını izleyeceklerdi. Odanın desenleri çizilmeye başlanmıştı bile. Yatak ellibin franga mal oluyordu, bunu Muffat armağan edecekti kendisine.

Genç kadını en çok hayrete düşüren şey avuçlarının arasından böyle oluk oluk altın aktığı halde para sıkıntısı çekmesiydi. Öyle günler oluyordu ki, birkaç louis gibi gülünç bir parayı bulabilmek için kıvranıyordu. Ya Zoe'den ödünç alması ya da kendi yağıyla kavrulması gerekiyordu. Ama en son çareye baş vurmadan önce ahbaplarını yokluyor, erkeklerin ceplerinde ne varsa son meteliğe kadar boşalttırıyor, işi şakaya vurarak yapıyordu bunu. Uç aydan beri böylece Phüippe'i sızdırıyordu. Böyle kriz zamanlar geldiğinde para cüzdânını bırakmadan ayrılamazdı konaktan. Az sonra işi daha da ileri götürerek genç adamdan borç almaya başladı. Pek fazla asılan alacaklıları susturmak için ikiyüz, üçyüz frank alırdı, hiçbir zaman daha fazlasını istememişti. Temmuz ayında levazım yüzbaşılığına atanan Phi-lippe, zengin olmadığını söyleyerek, parayı ertesi gün getiriyordu. Çünkü nedense o iyi yürekli Bayan Hugon son zamanlarda oğullarına karşı sert davranmaya başlamıştı. Phi-lippe'den ödünç aldığı paraların toplamı onbin frangı bulmuştu. Ama üst teğmen hep güler yüzle, o berrak gülüşüyle karşılıyordu bu durumu. Bununla beraber gün geçtikçe zayıflıyor, zaman zaman dalgınlaşıyor, yüzünde gizli bir kederin izleri belirliyordu. Ama Nana'nın bir bakışıyla birden canlanıyor, büyük bir şehvet fırtınasına kapılmış gibi oluyordu. Genç adama karşı çok cilve yapıyor kapı arkalarında öpücükleriyle kendinden geçiriyordu. Birden kendini Philip-pe'in kollarına bırakarak onu büsbütün kendine bağlıyordu. Öyle ki, genç subay görevinden çıkar çıkmaz Nana'nın eteğinin peşine düşüyordu.

Bir akşam Nana, bir adının da Therese olduğunu söylemişti. Buna göre 15 Ekim isim günü oluyordu. O akşam, seviştiği bütün erkekler hediyeler yağdırdılar genç kadına. Üsteğmen Philippe, üzeri altın kakmalı saksonya porseleninden bir şekerlik getirmişti.

EMİLE ZOLA_

415

İçeri girdiği zaman Nana banyodan yeni çıkıyordu. Sırtında yalnız havlu bezinden kırmızı çizgili beyaz bir bornoz vardı. Masanın üstünde yığılı hediyeleri gözden geçiriyordu o sırada. Kapağını açmak isterken kristal bir şişeyi kırmıştı.

- Ah! Ne kadar nazıksın, ne var bu paketin içinde? Haydi göstere... paracıklarını böyle şeyler için harcaman ne çocukluk! dedi.

Zengin olmadığı için genç adamın böyle para harcamasını eleştiriyor, onu azarlıyordu ama, kendisi için bütün parasını harcamasından da memnurluk duyuyordu. Şimdi, şekerliği evirip çeviriyor, kapağını açıp kapayarak nasıl yapılmış olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Genç adam :

- Dikkat, et kırılabilir; dedi.

Ama Nana bu söze karşılık omuz silkti. Bu adam onun ellerini bir hamal elimi sanıyordu yani! Ama tam bu sırada, kâsenin kapağı yere düşerek paramparça oldu. Gözlerini yerdeki kırıklara dikerek şaşkın şaşkın :

- Ah! Kırıldı, dedi.

Sonra gülmeye başladı. Bu yerdeki kırık parçalar pek acayip görünüyordu kendisine. Sinirli bir neşeydi bu. O anda şimdi kırıp dökmekten hoşlanan bir çocuk gibi aptal aptal gülüyordu. Philippe içinden buna içerlemişti, ama bunu açığa vurmadı, bu kaygısız kadın, bu hediyein ona neye mal olduğunu bilmiyordu. Genç adamın üzüldüğünü görünce kendini biraz toparladı.

- Ne yapayım kabahat bende değil... çatıktı. Eski şevler pek dayanıksız oluyor... İşte bu kapak da bu

yüzdenden dü-Şüp kırıldı! Gördün nasıl teker meker yuvarlandığını!

Sonra çılgınca gülmeye başladı. Fakat, o kadar çaba gösterdiği halde Philippe'in gözlerinin yaşarmasına engel olamadığını görünce, şefkatle genç adamın boynuna sarıldı.

- Budala mısın sen? Seni ne kadar sevdiğimi biliyorsun. Eğer hiçbir şey kırılmasa, satıcılar ne satacaklar!

Bu-

416

tün bu şeyler kırılmak için yapılmış... Bak şu yelpazeye sanki iyi yaptırılmış mı?

Masanın üstünde duran bir yelpazeyi aldı, parmaklarıyla ayırırken, ipeği yırtıldı. Bu durum karşısında büsbütün sinirlenmişti. Philippe'ninkini kırdıktan sonra bütün öteki hediyelerin kendisi için önemi

olmadığını göstermek için, büyük bir kırıp dökme hırsına kapılarak, masanın üstündekileri yere atıp ayaklarının altında çiğniyor, vurarak hiç birinin sağlam olmadığını ispatladığını sanıyordu. Sonra hepsi

paramparça .olunca boş gözlerinde hafif bir parıltı belirirken dudaklarını aralayarak dişlerini göstermişti. Yüzü kıpkırmızı kesildi, ellerini açıp masaya vurdu, arsız bir kız ço- cuğunun sesiyle :

- Tamam! Hiçbiri kalmadı, hiç biri! dedi.

Şimdi bu çılgınca neşeye kendini kaptıran Philippe, Na-na'yı kollarının üstüne yatırarak gerdanından öpüyordu. Genç kadın kendisini tamamiyle bırakmıştı. Genç adamın kollarının arasında kendini çok mutlu hissediyor, uzun zamandır bu kadar eğlenmediğini düşünüyordu. Sonra hiç kucağından ayrılmadan tatlı bir sesle .

- Baksana sevgilim, dedi; yarın bana on louis getirirsen o kadar iyi edersin ki... ufak bir hesap var ekmekçiye. Canımı sıkıyor.

Philippe sapsarı kesilmişti, sonra alnına son bir öpücük kondurarak :

- Çalışırım, dedi.

Odaya bir sessizlik çöktü. Nana giyiniyordu. Genç adam alnını bir cama dayamıştı. Bir dakika sonra gene dönerek ağır ağır :

- Nana evlenmelisin benimle, dedi.

Bu düşünce birden genç kadını o kadar eğlendirmişti ki etekliğini ilikleme unuttu:

- Ama nonoşum, hastasın sen, diye cevap verdi... senden on louis istediğim için mi beni almak istiyorsun? Olmaz böyle şey. Seni çok seviyorum, yalnız bu söylediğin budalaca bir şey!

417

İçeri, hanımının ayakkabalarını giydirmek için Zoe girmişti artık bu konuya değinmediler. Hizmetçi kadın, masanın üzerini dolduran kırık hediye parçalarına kaçamaktan bir göz attı. Bu şeyleri bir dolaba koymak gerekip gerekmediğini sordu. Hanımı hepsini atmasını söylediği için etekliğine doldurarak götürdü.

Mutfakta, hizmetçiler, hanımlarına gelen hediyelerin kırıntılarını paylaştılar.

O gün Nana yasakladığı halde konağa gelmişti. Franço-is delikanlının geçtiğini görmüştü. Uşaklar, zengin hanımlarının içinde çırpındığı sıkıntı ile alay ediyorlardı. Georges, küçük salona kadar girmişken, ağabeyinin sesini duyarak durdu. Sonra kapının ardından içeride geçen bütün sahneyi, öpüşmeleri, Philippe'in evlenme teklifini duymuştu. Müthiş bir nefretle kanı donmuş gibiydi. Sersemlemişti, boş bir kafayla çekilip gitti. Ancak Richelieu sokağına gelip de annesinin dairesinin üstündeki odasına kapanınca yüreğine bir hançer saplanmışçasına derin bir keder içinde kıvrılmaya başladı. Bu sefer hiç kuşkusu kalmamıştı. İğrenç bir hayal gözlerinin önünden hiç gitmiyordu. Nana'yı Philippe'in kolları arasında görüyordu hep.

Bu ona hep bir erkeğin kız kardeşiyle yatması kadar alçakça bir şey gibi görünüyordu. Tam kendini biraz yatışmış gibi hissederken yeniden bir kıskançlık kriziyle kendini yatağa atıyor, örtüleri ısırtıyor, ağzına geleni söyleyerek büsbütün çileden çıkıyordu. O günü hep böyle geçirdi. Başının ağrıdığını söyleyerek odasına kapandı. Geceyi daha kötü ge-Çirdi. Kâbuslar içinde kardeşini öldürme düşüncesiyle nöbetler içinde kıvranıyordu. O sırada ağabeyi evde olsaydı bıçaklayarak canını alırdı. Ertesi sabah aklım başına almaya çalıştı. Kendisi ölmeliydi, bir pencereden o sırada geçen bir otobüsün altına atmalıydı kendini. Nihayet saat ona doğru dışarı çıktı. Paris sokaklarında koşarcasına dolaştı durdu, köprülerden geçti. Son

defa Nana'yı görmek için dayanılmaz bir istek duydu içinde. Belki bir kelime ile genç kadın kurtarabilirdi onu. Saat üçe doğru Villiers caddesindeki Konağa giriyordu.

418

NAMA

Öğleye doğru Bayan Hugon korkunç bir haber alarak perişan oldu. Philippe bir akşam önce hapse atılmıştı alayının kasasından onikibin frank çalmakla suçlanıyordu. Uç aydır yerine koyabileceğini umarak azar azar para yürütüyordu. Açığı kapatmak için de sahte belgeler koyuyordu. Yönetim kurulunun savsaklaması yüzünden bu sahtekârlık meydana çıkmamıştı. İhtiyar kadın oğlunun bu suçunu öğrenince Nana'ya lanet okudu. Philippe'nin bir kadınla ilişkisini biliyor, bir felâketten korktuğu için de Paris'ten ayrılmıyordu. Ama böyle yüz kızartıcı bir olayla karşılaşabileceğini düşünmemişti; şimdi oğluna para vermeyerek, onun bu suçu işlemesine sebep olduğu için kendine lanet ediyordu. Bir koltuğa çöktü, bacaklarına inme inmişti sanki. Oğlunu kurtarmak için hiçbir yere başvuracak halde değildi, kendini hiçbir işe yaramaz, oturduğu yere mıhlanarak ölümünü bekleyen bir insan olarak görüyordu. Ama birden Georges'u düşünerek kendini avuttu. Georges elinde kalıyordu, bir şeyler yapar, onları kurtarırdı belki. Bunun üzerine bu işin kendi aralarında kalmamasına karar verdi; kimseden yardım istemeden ayağını sürüyerek yukarı kata çıktı. Şimdi yanında kendini seven biri bulunduğunu düşünerek kuvvet buluyordu. Ama yukardaki odada kimse yoktu. Kapıcı, Bay Georges'un erkenden çıkıp gittiğini söyledi. Bu odada ikinci bir felâket rüzgârı esiyordu. Bu alt üst olmuş yatak kenarları ısırılmış örtüler, büyük bir bunalımın belirtileriydi. Georges bu kadının evine gitmiş olmalıydı. Şimdi Bayan Hugon'un gözlerinde bir damla yaş kalmamıştı, bacaklarında büyük bir kuvvet duyuyordu Aşağıya indi. Oğullarını istiyordu, gidip getirecekti onları. Sabahtan beri Nana, bir sürü can sıkıcı şeyler içinde çırpınıp duruyordu. Önce, elinde hesap pusulasıyla ekmekçi görüldü. Bu şahane konak hayatı içinde yüz otuz üç frank gibi kepaze bir parayı ödeyemiyordu. Adam yirmi kere kapıya gelmişti. Şimdi veresiyeyi kestiği için başka ekmekçiye gittikleri için ateş püskürüyordu. Hizmetçiler de hak veriyorlardı ona. François, çingar çıkarmadıkça hanımının beş para vermeyeceğim söylüyordu. Charles da öden-

EMILE ZOLA

419

memiş, hep ertelenmiş parasını isteyeceğinden söz ediyordu. Victorine de ona hanıma bir erkeğin gelmesini beklemesinin tam konuştukları sırada bunu ortaya atarak parayı kopartmasını salık verdi. Mutfakta bir kaynaşma başlamıştı. Bütün mal verenlere haber salındı. Rahat içindeki bu aylak hizmetçiler şimdi kendi aralarında hanımlarını tefe koyarak çekiştirip duruyorlardı. Yalnız metrdotel Julien hanımını savunuyor gibi görünüyordu, ne olursa olsun iyi yürekli bir insandı. Ötekiler kendisinin, Nana ile yattığı için böyle konuştuğunu söyledikleri zaman da, böbürlenircesine gülüyordu; bu da çileden çıkarıyordu aşçı kadını. Erkek olsaydım da kıçlarına tükürseydim böyle kadınların diye söylenip duruyordu. Bir gün François, evin hanımına haber vermeden ekmekçiyi antreye oturttu. Nana öğle yemeğinde, aşağıya inince adamı karşısında buldu. Pusulayı aldı ve adama saat üçe doğru gelmesini söyledi. Ekmekçi pis pis söylenerek, tam üçte geleceğini ve ne olursa olsun parasını kurtaracağına yemin ederek çıkıp gitti. Bu sahne çok canını sıktığı için, çok az bir şey yiyebil-di. Artık bu adamdan kurtulmak gerekiyordu. Belki on kere bir kenara para koymuştu, ama bu para durmadan eriyip gidiyordu: bugün çiçek almak için, başka bir gün yaşlı bir jandarmaya bağış için filân. Hem sonra Philippe'e güve-niyordu, ikiyüz frangı getirmemiş olmasına şaşırıyordu. Önceki gün çok kötü gitmişti işler. Satin'e bir çeyiz eşyası denecek kadar elbise satmıştı, yine de elinde binikiyuz franktan tek louis bile kalmadı.

Saat ikiye doğru Nana kaygılı düşüncelere daldığı sırada Labordette çıkageldi. Karyola için çizilen desenleri getirmişti. Bu da kara kara düşünmekten kurtardı genç kadını, birden neşelenerek herşeyi unuttu: Ellerini vuruyor, keyfinden sıçrayıp dans ediyordu. Sonra büyük bir merakla salondaki bir masanın üstüne eğilerek desenleri gözden ge-Çirdi. Labordette bunları açıklıyordu bu sırada :

- Görüyorsun ya şu bir gemi ortasında açılmış iri güller, sonra yine çiçekler ve tomurcuklardan yapılmış bir süs kordonu yapraklar yeşil, güller kırmızı altından... Baş ucun-

420

NANA

da da gümüş bir tel örgünün üstünde el ele dans eden aşk tanrıları...

Nana kendinden geçmiş gibiydi, sevinçle sözünü keserek:

- Hele bak ne kadar hoş, şu küçük! Hani kıcını havaya çevirmiş gibi duran... ya o çapkınca gülüşe ne demeli! Hepsinin de gözlerinde şeytanlık okunuyor bunların... Biliyor musun dostum, bunların önünde hiçbir zaman saçmalıklar yapamayacağım!

İçinde övünçle karışık bir memnunluk vardı. Kuyumcular hiçbir kraliçe böyle bir yatakta yatmamıştır, diyorlardı. Yalnız bu işin çetin bir yanı vardı. Ayak kısımları için Labordette kendisine iki desen gösterdi.

Birinde gemi motifi vardı. Ötekisinin konusu şuydu: gece tanrıçası tüllere sarılmış, Tanrı Pan onun göz kamaştırıcı çırpıplak vücudunu seyretmektedir. Labordette, eğer bu konuyu seçerse Gece Tanrıçası heykelini kendisine benzetmeye çalışacaklarını söylediklerini de sözlerine ekledi. Bu da sevindirmişti genç kadını. Şimdi kendisini gecenin ılık şehvetine sembol olan gümüş bir heykelcik gibi görüyordu.

Labordette :

- Tabi yalnız baş ve omuzların için poz vereceksin; dedi.

Nana rahatlıkla genç adamın yüzüne baktı:

- Neden?... Bir sanat eseri söz konusu olduğuna göre umurumda değil heykeltraşın beni çırpıplak görmesi!

Anlaştılar, genç kadın bu konuyu seçmişti. Ama Labordette şöyle dedi.

- Dur hele... Bunun için altıbin frank daha fazla ödemek gerekecek.

- 'Amm da yaptın ha! Vız gelir bana! diye Nana bir kahkaha attı. Benim Mufe'ciğimün kesesi sağ olsun!

Şimdi yakın ahbablarıyla konuşurken Kont Muffat'dan böyle sözediyordu. Adamlar aralarında bu adı kullanıyorlardı: Muffat'cığını gördün mü dün akşam? Onu burada göre-

EMİLE_ZOLA

eğimi sanıyordum... Mufe'ciğim? Yalnız kontun yanında böyle konuşulmasını hoş görmüyordu.

Labordette son açıklamaları da yaparak desenleri katladı: kuyumcular karyolayı iki ay kadar sonra 30 aralığa doğru teslim edeceklerini söylemişlerdi. Ertesi hafta Gece tanrıçasının maketini hazırlamak üzere bir heykeltraş gelecekti. Labordette'i uğurlarken, ekmekçi hatırına geldi:

- Baksana bana, üstünde on louis var mı? Labordette kadınlara hiç borç vermemeyi prensip edinmişti.

Böyle bir istek karşısında hep şu cevabı verirdi:

- Yok kızım, meteliğe kurşun atıyorum... ama istersen Mufe'cuğuna? gideyim?

Nana istemiyordu. Faydası yoktu bunun. İki gün önce konttan beşbin frank sızdırmıştı. Ama bunu açığa vurduğuna pişman oldu. Labordette'in ardından ekmekçi damladı, antredeki bir iskemleye yerleşti, bir yandan da kaba kaba konuşuyor, ağız dolusu küfür savuruyordu. Genç kadın bunları birinci kattan duyuyordu. Benzi sapsarı kesilmişti, onu en çok üzen şey, bu durumdan hizmetçilerin keyiflenmesi

olmuştu. Mutfakta katıla katıla gülüyorlardı. Arabacı koridorun dibinden seyrediyordu içerisini. François sebepsiz yere antreden geçerken, ekmekçiye bakıp ahbapça güldü, sonra koşup mutfaktakilere haber yetiştirdi. Evin hanımını takmıyorlardı, duvarlar yıkılmıştı, bütün hizmetçileri sırt çevirmişti, yapayalnız hissediyordu kendini. Onu gözleyerek, iğrenç şeyler söylüyorlardı. Bu durum karşısında yüzotuzüç frangı

Zoe'den ödünç istemekten vazgeçti. Zaten borcu vardı hizmetçisine. Vermek istemezse bu onuruna dokunacaktı. Birden öyle bir heyecana kapıldı ki doğru odasına koştu, yüksek sesle kendi kendine :

- Haydi kızım, yalnız kendine güven... Vücudun senin, bunu kullanmak hakarete katlanmaktan daha iyi...

Sonra, Zoe'yi de çağırmadan, telâşla giyinerek Tricon Badının evine koştu. Çok sıkıntıya düştüğü zaman son çareydi bu onun için. Erkekler kendisini çok istediklerinden yaşlı kadın daima yüzüne gülerdi onun.

Nana da duruma

422

NANA

göre ya reddeder, ya da boyun eğdi. Şimdi bu şahane yaşayışta gedikler açılmaya başlayınca sık sık bu yola baş vuruyordu. O gün beklediği yirmibeş altını elde edeceğine inanıyordu. Her zamanki gibi

rahatlıkla Tricon kadının evine gidecekti. Tıpkı fakir insanların, yardım sandığına gidişleri gibi." Fakat odasından çıkıp da salona girince Georges'la burun buruna geldi. Delikanlının yüzünün balmumu gibi sarardığını, gözlerinden kıvılcımlar saçıldığını farketmemişti. İçi rahatlamışçasına derin bir soluk alarak:

- Ağabeyin mi gönderdi seni? diye sordu. Çocuk büsbütün sarararak :

- Hayır dedi.

- Ben de ne budalayım. Ne züğürt şeylerseniz sizler... Anneniz otobüs parası bile vermiyor demek... Siz de erkek misiniz sanki!

Böyle diyerek sızıışmak istedi. Fakat Georges kendisini tuttu, konuşmak istiyordu. Nana sabırsızlanarak, vakti olmadığını söyleyerek yürümek isterken Georges'un:

- Biliyorum, ağabeyimle evleneceksin? Demesi üzerine durdu.

Eee, yani çok komik bir şeydi bu. Rahatça gülebilmek için bir koltuğa oturdu.

- Evet, diye sözüne devam etti küçük... ama ben istemiyorum... Benimle evleneceksin... İşte bunun için geldim.

- «Ne? Nasıl? Sen de ha! diye genç kadın bağırdı. Bir aile hastalığı her halde sizde bu... Yoo! Olmaz böyle şey! Hiç bir zaman olmaz! Amma da zevk ha! Hiç ben sizden böyle rezilce bir şey istedim mi? Ne seninle ne de ötekiyle, hiçbir zaman.

Georges'un yüzü aydınlanıverdi. Yoksa aldanıyor muydu? Sonra :

- Peki öyleyse, ağabeyimle yatmayacağına yemin et. Sabrı tükenen Nana ayağa kalkarak :

EMILE ZOLA

423

- Aa, ya... canımı sıkıma başladın artık... Kaybedecek vaktim yok dedim, sana!... Keyfim isterse ağabeyinle de yatarım. Bana sen mi bakıyorsun, bu evin masraflarını sen mi görüyorsun da kalkmış hesap soruyorsun? Evet, kardeşinle yatıyorum...

Georges, Nana'nın kolunu yakalayarak kırırcasına l büktü:

- Söyleme bunu... söyleme bunu, diye kekeleydi.

Genç kadın delikanlıya bir şamar indirerek kendini i kurtardı.

- Şimdi de beni dövmeğe kalkıyor! Hele şu haylaza bakın!... Haydi yavrum çek arabanı, hemen git buradan.... seni nezaket gereği tutuyordum yanımda. Hah işte böyle! Bir de kalkmış bana tafta ediyorsun ha!... Ölünceye kadar sana analık edecek değilim her halde. Yumurcak büyümekten daha önemli işlerim var benim..

Delikanlı bu sözleri bütün vücudu kaskatı kesilerek dinledi. Genç kadının her kelimesi hançer gibi saplanıyordu yüreğine. Ama Nana çocuğun duyduğu derin azabın farkında bile olmadan, sabahki can sıkıntılarının hincını ondan alarak yüreğini ferahlattığı için memnunluk duyuyor ve durmadan konuşuyordu:

- Yani o kardeşin olacak da pek sağlam ayakkabı değil ha!... İkiyüz frank getireceğine söz vermişti bana. İşin yoksa bekle dur... Onun parasına önem verdiğim için değil... Ama beni öyle sıkıntılı bir duruma soktu ki... Bak! Söyleyeyim de öğren: kardeşinin yüzünden yirmibeş altın kazanabilmek için gidip başka bir adamla yatacağım.

Bu söz üzerine Georges, kendini kaybeder gibi oldu, kapının önüne dikilerek genç kadının yolunu kapadı... Ağlıyor ellerini kavuşturarak yalvarıyor, kekeleyerek :

- Hayır! Olmaz, hayır... yapma bunu! diyordu.

- Ben de istiyorum yapmamayı... Paran var mı? diye Nana sordu.

424

NANA

Hayır yoktu parası. Şimdi para bulabilmek için canını vermeye hazırды. Hiçbir zaman kendini bu kadar aşağılık, bu kadar işe yaramaz, bu kadar küçük bir çocuk gibi görmemişti. Hıçkırıkla hıçkırıkla ağlıyor, bütün benliği derin bir acıyla sarsılıyordu. Nihayet Nana çocuğun haline acıdı. Tatlılıkla kendinden uzaklaştırdı:

- Haydi, cicim, bırak beni de gideyim, dedi. Sen minnacık bir yavrusun, bir hafta çekilirdi bu halin... ama

şimdi kendi işlerimi düşünmek zorundayım. Düşün biraz... ağabeyin ne de olsa bir erkek... Ona söylemem bunları. Ona bu söylediklerimi anlatmazsan sevindirirsin beni. Nereye gittiğimi bilmesi gerekmez. Öfkeli olduğum zaman uzun süre yanıma sokmam onu.

Bunları söylerken gülüyordu:

- Allahısmarladık bebeğim, dedi. Bitti artık, tamamıy-le bitti, anladın mı... Kaçıyorum ben.

Böyle diyerek Georges'u orada bırakıp gitti. Delikanlı salonun ortasında dikilip duruyordu. Genç kadının son kelimeleri, kulaklarında bir ölüm çanının sesleri gibi çınılıyordu: bitti, tamamıyla bitti. Yer ayaklarının altında yarılmış gibi geliyordu ona. Boş beyninin içinden Nana'yı bekleyen adam silinmişti. Şimdi gözünün önünde hep genç kadının çıplak kolları arasındaki Philippe vardı. Nana inkâr kâr etmemiştii kardeşini sevdiğini, çünkü onun kendisinin aldattığını öğrenerek üzülmesini istemiyordu. Bitti, tamamıyla bitti. Şimdi birer, birer anıları canlanıyordu: Mignotte'daki neşeli geceler, genç kadının kendisini çocuğu imiş gibi sevip ok-şadığı saatler, şimdi şu anda içinde bulunduğu salonda yaşadığı tatlı şehvet anları. Ama artık bitmiş, hepsi bitmişti. Çok küçüktü, bir türlü çabuk büyümemiştii. Philippe, Nana'yı elinden almıştı, sakalı vardı da ondan. Öyleyse her şey bitti demektii. Yaşayamazdı artık. Yalnız şehvetle değil, derin sonsuz bir sevgiyle de bağlıydı kadına. Bütün varlığı bu şehvetle karışık sevgide erimiştii. Hem sonra nasıl unutulabilirdi onu kardeşi burada kaldıkça? Kendi kanından, kendinden bir parça olan kardeşinin tattığı zevki düşündük-

EMILE_ZOLA_

425

kıskançlıktan çıldırarak gibi oluyordu. Her şey bitmişti, ölmek istiyordu artık.

Hanımlarının yaya gittiğini gören hizmetçiler gürlütleyle evin orasında burasında gidip gelerek bütün kapıları açık bırakmışlardı. Aşağıda, antrede oturan ekmekçi, François ve Charles ile konuşup güllüşüyordu. Zoe koşarak salondan geçerken Georges'u orada görünce şaştı, hanımı mı beklediğini sordu. Evet, onu bekliyordu, kendisine bir şey söylemeyi unutmıştı. Sonra yalnız kalınca bir şeyler aramaya koyuldu. Hiç bir şey bulamayarak tuvalet odasından çok sivri uçlu bir makası aldı. Nana bununla vücudunun kıllarını kesiyordu, kurtulamadığı bir merak haline getirmişti bunu. Georges bir saat kadar, makası sinirli sinirli parmaklarının arasında sıkarak, bir eli cebinde bekledi.

Odasının penceresinden sokağı gözleyen Zoe salona gelerek :

- İşte hanım geliyor, dedi.

Konağın içinde koşuşmalar oldu, gülmeler sustu, kapılar kapandı. Georges, ekmekçinin parasını veren Nana'nın sert sesini duydu. Sonra kadın yukarıya çıktı. Georges'u görünce :

- Ne! Hâlâ burada mısın sen? dedi. Bozuşacağız galiba yavrum!

Genç kadın odasına doğru yürürken çocuk arkasından yürüyerek :

- Benimle evlenecek misin Nana? diye sordu.

Genç kadın cevap verecek yerde omuz silkti. Çok saçma bir soruydu bu, cevap vermedi. Yüzüne kapıyı çarpmayı düşünüyordu.

- Benimle evlenecek misin Nana? diye Georges tekrar sordu. Kadın kapıya doğrulmuştu, Georges bir eliyle kapıyı

açtı öteki elini de cebinden çıkartarak makası olanca gücüyle göğsüne sapladı.

. işte o anda Nana bir felâket olduğunu kavramıştı. Ken-disine makası sapladığını görünce fena halde içerledi.

426

NANA

- Ama bu aptallık, aptallık! Üstelik de benim makasımla!... Artık yetişir bu yaptıkların haylaz oğlan! Aman Al-lahım, aman Allahım!... diye söylenmeye başladı.

EMILE ZOLA

427

Ne yapacağını şaşırılmıştı. Diz üstü çöken çocuk, makası bir kere daha göğsüne saplayarak boylu

boyunca halının üstüne serildi. Oda kapısının eşliğini vücuduyla kapatmıştı. Nana bunu görünce aklını

kaybeder gibi oldu, avazı çıktığı kadar bağırılmaya başladı, Georges'un üstünden atlamaya cesaret edemediği için yardımına koşamamıştı.

Zoe, Zoe, yetiş... aman ne budalaca şey bu çocuğun yaptığı... Şimdi de kalkmış kendini öldürüyor... Hem de benim evimde... görülmemiş şey... diye bağırıyordu.

Büyük bir korkuya kapılmıştı, tir tir titriyordu. Benzi sararmıştı, gözlerini kapadı, görmemek için. Çocuğun vücudundan hemen hemen hiç kan çıkmamıştı. Sadece yeleğinin altına doğru ince bir kan şeridi sızıyordu. Tam çocuğun vücudunun üstünden atlayacağı sırada birden gördüğü bir hayaletle geriledi. Yaşlı bir kadın salonun tam karşısındaki açık kapısından girerek yürüyordu ona doğru. Dehşet içinde gelenin Bayan Hugon olduğunu anladı. Nasıl olup da burada olduğunu kavrayamamıştı bir türlü. Kadın yürüdükçe Nana geri geri gidiyordu, hâlâ şapkasını ve eldivenlerini çı-kartmamıştı. Öylesine korkuya kapılmıştı ki kendini savunmak zorunluğunu duydu, kekeleyerek :

- Yemin ederim ki ben yapmadım bunu... Evlenmek istedi benimle... Hayır dedim, kendini öldürdü.

Bayan Hugon'un arkasında siyah bir elbise vardı. Beyaz saçlarının çerçevelediği yüzü sapsarıydı.

Arabada gelirken Georges'u unutmuş, Phüippe'in yaptıklarını düşünüyordu. Belki bu kadın yargıçlara bir açıklamada bulunur da onları yumuşatır, diyordu içinden. İşte bunun için, Nana'ya gidip oğluna tanıklık etmesi için yalvarmaya karar verdi. Konağın aşağıdaki kapıları açıktı. Merdivende biraz durakladı.

Ayaklan ağrıdığı için ağır ağır çıkarken, Nana'nın haykırışlarını duydu. Sonra yukarıda bir erkeğin, gömleğinde kan

lekesiyle upuzun yerde yattığını gördü. Georges'tu bu, öteki oğluydu.

Nana aptal aptal hâlâ :

- Evlenmek istiyordu benimle, hayır dedim, öldürdü kendini... diye söylenip duruyordu.

Bn. Hugon hiç bağırmadan, hiçbir şey söylemeden eğildi, baktı. Evet bu otelci oğluydu. Georges'tu. Birinin namusu lekelenmiş, öteki öldürülmüştü. Hayatının bu çöküşü içinde, bu ona hayret vermemişti. Halının üstüne diz çökmüş nerede olduğunu unutarak, gözlerini Georges'un yüzüne dikmiş, bir eliyle de kalbini dinliyordu. Sonra hafifçe içini çekti, yüreği çarpıyordu. Başını yukarıya kaldırarak bu odayı ve bu kadını süzdü, bir şeyler hatırlamış gibiydi. Fersiz gözlerinden bir parıltı geçti. Bu suskunluğu ile o kadar büyük ve korkunç görünüyordu ki Nana zangır zangır titreyerek, ikisini ayıran bu ölünün ötesinden :

- Yemin ederim size efendim... ağabeyi burada olsaydı, anlatırdı size...

Ana sert bir sesle :

- Ağabeyi para çaldı, hapisanede... dedi.

Nana boğulacak gibi oldu. Ama neden olmuştu bütün bunlar? Öteki de para çalmış. Tüm deli miydi ne bu aile? Artık çırpınıp durmuyordu. Sanki kendi evinde değildi. Sessizce Bayan Hugon'un emirler verişini dinliyordu. Hizmetçiler koşarak gelmişlerdi. Yaşlı kadın baygın yatan Georges'un mutlaka arabasına bindirilmesini, onun ölmesi pahasına bu evden uzaklaşmasını istiyordu. Nana, şaşkın, şaşkın uşakların zavallı Zizi'ciğini omuzlarından ve bacaklarından tutarak götürüşlerine bakıyordu. Annesi ardından gidiyordu. Tükenmişti, artık, eşyalara tutunarak yürüyebiliyordu; artık sevdiği her şey bir uçurumun karanlıklarına yuvarlanmış gibiydi. Sahanlıkta durdu, hiçkırarak iki kere :

dedi.

- Ah çok kötülük ettiniz bize, çok kötülük ettiniz bize;

428

NANA

Hepsi bu kadar. Nana şapkası ve eldivenleriyle, şaşkınlıktan bir yere oturmuştu. Konak derin bir sessizliğe gömüldü, araba yola koyulmuştu. Genç kadının beyni zonklu-yordu, bütün bu olup bitenleri düşünürken. Onbeş dakika sonra Kont Muffat geldiği zaman hâlâ olduğu yerde oturmaktaydı. Şimdi, çenesi açılmıştı, soluk almadan Muffat'ya olup bitenleri anlatmaya koyuldu, böylece, içi biraz ferahlamıştı. Belki yirmi kere aynı şeye tekrarlıyor, kanlı makası eline alarak Zizi'nin kendisine nasıl saptadığını, gösteriyordu. Özellikle kendisinin bu işte bir kabahati olmadığını ispatlamaya çabalıyordu:

- Söyle, sevgilim benim kabahatim var mı bunda? Sen yargıç olsan suçlar miydin beni? Elbette Philippe'e

git de para çal demiş değilim. Bu oğlana da kendini öldür demiş değilim. Bütün bu olup bitenler arasında en acınacak durumda olan benim. Evimde bir sürü saçma sapan işler yapıyorlar, bana sıkıntı veriyorlar... Kötü bir kadınmışım gibi davranıyorlar bana.

Sonra ağlamaya başladı. Şimdi bir sinir gevşekliği içinde kendini bırakıvermiş, derin bir kedere kapılmıştı.

- Sen de benden memnun değilmişsin gibi, görünüyorsun... Sor bakalım Zoe'ye bir günahım var mı bunda... Zoe söylesenize... anlatsanıza konta.

Hizmetçi kadın bir peçeteyi suya batırarak, daha kuru-mamışken halının üstündeki kan lekesini silmeye çalışıyordu.

- Ah, hanımım çok perişan oldu efendim, dedi.

Muffat bu facia karşısında çok üzülmişti, donmuş kalmıştı; oğullarının felâketine ağlayan anayı düşünüyordu. Yakından tanıyordu bu çok iyi yürekli kadını. Şimdi, yas elbisesi içinde Leş Fondettes'te tek başına sönüşü gözünün önüne geliyordu. Nana'nın kederi gittikçe daha da artmaktaydı. Şimdi Zizi'yi öyle gömleğinde kızıl bir delikle boylu boyunca yere serilmiş olarak gözünün önüne getiriyor, çıldıracak gibi oluyordu.

EMİLE ZOLA

429

- O kadar cici, o kadar tatlı, o kadar sokulgan çocuktu ki... Ah! Biliyor musun sevgilim, istersen içerle, ama seviyordum bu çocuğu... Kendimi tutamıyordum, elimden gelmiyordu bu... Hem sonra şimdi sana hiçbir zararı yok onun... Artık yaşamıyor ki. İstedğin oldu. Bize baskın yapamayacaksın artık... Bu son düşünce onu öyle derin bir kedere sürüklemişti ki boğulacak gibi oldu, Muffat kendisini avutmak zorunda kaldı.

Haydi kendini toparla biraz, diyordu. Hakkı vardı, onun kabahati yoktu bunda. Nana birden hıçkırmayı kesip:

- Haydi, çabuk git de haber getir ondan. Haydi hemen...

Adam şapkasını alıp, Georges'un nasıl olduğunu öğrenmeye gitti. Üç çeyrek saat kadar sonra dönerken, Nana'nın bir pencereden sarkarak yolunu gözlediğini gördü. Muffat daha sokaktayken, bağıarak çocuğun ölmediğini haber verdi. Dediğine göre kurtarılması umudu vardı. Bunu duyar duymaz Nana yerinden sıçradı, şarkı söylüyor, sıçrayıp oynuyordu. Yaşamak güzel görünüyordu şimdi kendisine. Ama Zoe surat asıyordu: Halıdaki lekeyi bir türlü iyice çı-kartmamıştı. Gözünü lekeden ayırmadan:

- Biliyor musunuz hanımcığım, gitmedi bir türlü diyordu.

Gerçekten de halının üstündeki beyaz gül deseninin ortasında soluk kırmızı bir leke göze çarpıyordu. Bu kapının eşiğinde yolu kapayan kandan bir çizgiydi sanki.

Nana keyifli keyifli:

- Adam sende! Üzerine basıla basıla kaybolur; dedi. Daha ertesini gün Kont Muffat da bu olayı unutmuştu. Bir aralık, Richelieu sokağına giderken arabasının içinde, Nana'nın evine bir daha dönmeceğine yemin ediyordu içinden. Tanrı Philippe'le Georges'un başına gelen felâketlerle kendisini uyarıyor, kendisinin de böyle bir felâkete doğru sürüklendiğini haber veriyordu. Ama ne Bayan Hu-gon'un göz yaşları, ne de ateşler içinde yanan çocuğun hah"

430

NANA

kendine verdiği sözü tutmasına yardım edebilmişti. Bu facianın kendisinde uyandırdığı ürperti kısa sürdü. Şimdi sevimli, genç bir rakipten kurtulmuş olmanın gizli sevinci vardı içinde. Artık sevdiği kadının yalnız kendinin olduğunu düşünüyordu; gençlik nedir bilmemiş bir erkeğin tekeli tutku-suydu bu. Nana'yı yalnız kendinin olduğunu görmek ihtiyacıyla seviyor, yalnız ona dokunmak, onun sesini duymak, onun soluğunu hissetmek istiyordu. Bu şehvet duygusunu aşan bir bağlılığa bir şefkate kadar varan, saf bir duygu halini alıyor, geçmiş günlerin kıskançlığı içinde, kaygılı bir duyguyla, ikisinin de diz çökerek günahlarını başlatması için Tanrı Baba'ya beraberce yalvardıklarını hayal ediyordu. Her gün dine biraz daha fazla veriyordu kendini. Yeniden kiliseye gitmeye, papaza günah çıkartmaya başlamıştı. İçinde çırpındığı vicdan azaplarıyla günah çıkartmaya başlamıştı. Günah işlemenin ve bunu kefaretim ödemenin derin hazzını duyuyordu içinde. Sonra günah çıkarttığı papaz tutkusunun yarattığı isteği yerine getirmesine izin

verdiği için her gün bu günahı işliyor sonra da derin bir iman ateşiyle yanıp tutuşarak, sofuca bir ezildikle günah çıkartıyordu. Bu günlük bir alışkanlık haline gelmişti onun için. Çok safça bir duyguyla, Tanrıya günahının kefareti olarak, çektiği o korkunç azabı sunuyordu. Bu azap gittikçe artıyor, bir orospunun çılgın şehvet kasırgaları içinde çirpiniırken, din inancıyla dolu kalbinin ta derinliklerine kadar işleyen bir cehennem azabı halini alıyordu. Ama onu asıl öldüren bu kadının durmadan kendini aldatmasıydı. Onu başkalarıyla paylaşmaya katlanamıyordu. Saçma sapan kaprislerini anlaya-mıyordu bir türlü. Kendisi hiç değişmeyen ebedi bir aşk istiyordu. Nana yine de yeminler ediyor, Muffat da yine durmadan kesenin ağzım açıyordu. Ama genç kadının yalan söylediğini, dostlarına önüne gelene kendini verdiğini, çır-çıplak yaşamak için doğmuş bir hayvan gibi davrandığını hissediyordu.

Bir sabah Foucarmont'un Nana'nın odasından çıktığını görünce kavga çıkardı. Nana, Muffat'nın kıskançlığından

431

EMILE_ZOLA-----

bezdigi için buna çok kızdı. Bundan önce kaç kere onun bu tutumuna karşı nazikçe davranmıştı. İşte Georges'la basıldığı akşam kendisi gelip kabahatli olduğunu söylemiş adamı sevip okşamış, tatlı sözlerle bunu adama yutturmaya çalışmıştı. Ama artık şu kadınları anlamasına engel olan inadıyla iyice canım sıkmaya başlamıştı bu adam. Bunun için kabalığı ele alarak:

- Peki, Foucarmont'la yattım. Ne olmuş yani? Neden içerliyorsun buna? Mufe'cuğum? dedi.

İlk defe kontun yüzüne karşı Mufe'cuğum diyordu. Kadının yaptığını böyle açık seçik söylemesi karşısında kont şaşkına dönmüş, boğulacak gibi olmuştu. Adamın yumruklarını sıkıldığını görünce üstüne doğru yürüyerek suratına:

- Ee, bıktım artık... Eğer hoşuna gitmiyorsa çekip gidersin de rahat bırakırsın beni... Evimde bağırıp çağırmanı istemiyorum. Şunu kafana iyice yerleştir: serbest olmak istiyorum. Bir erkek hoşuma gitti mi yatarım onunla, tamam mı? İşte böyle. Hemen kararını vermelisin: evet ya da hayır, sonra çıkıp gidebilirsin.

Nana kapıya doğru yürüdü. Muffat çıkmadı, Nana'nın onu kendisine daha çok bağlamak için başvurduğu yoldu bu. Bir hiç için bir kavga çıkartarak ağır sözler söyleyerek adamı kovuyordu. Söylemediği kalmıyordu böyle zamanlarda... Herhalde ondan çok daha iyi erkekler bulabilirdi ne zaman isterse. Hem de onun gibi sümsüklerden değil... ka-mkaynayan adamlar... Muffat bu sözleri başını önüne eğerek dinler ve daha yumuşak bir havanın doğmasını beklerdi. Bu fırsat da Nana para sıkıntısına düştüğü zaman doğardı. O vakit genç kadın uysallaşır, onu sevip okşar ve sevişerek geçen bir gece bütün bir hafta boyunca çektiği azabı unuttururdu Muffat'ya. Karısıyla barışması, bu hayatını çe-künvez hale getirmişti. Rose'un kıskıvrak kendine bağladığı rauchery kendisini bırakınca kontes, derdini kırk yaşın kay-gui ateşiyle başka erkeklerle sevişerek avutmaya çalışıyordu. Sinirleri hep ayakta olduğu için, konağın içini hayatının umutsuzca kasırgasıyla alt üst ediyordu. Estelle, evlendiğin-

432

NANA

den beri babasını görmemişti, bu uyuşuk, dümdüz kız, birden demir gibi iradeli bir kadın oluvermişti. Daguene't titriyordu karşısında. Şimdi, yemden imana gelmiş, karısıyla birlikte kiliseye gidiyor, kötü bir kadın yüzünden kendini mahveden kaynatasına ateş püskürüyordu. Yalnız B. Ve-not konta karşı zamanını bekleyerek yumuşak davranıyordu; o kadar ki Nana'nın evine bile girmişti. İki konak arasında mekik dokuyor, sık sık kapıların ardında, onun o, yüzünden hiç eksilmeyen sırtışı ile karşı karşıya geliniyordu. Evinde pek zavallı durumda olan, can sıkıntısı ve utançla buradan kaçan Muffat, Vüliers sokağındaki konakta, Nana'nın küfürleri arasında yaşamayı yeğ buluyordu.

Artık kont ile Nana arasında tek bir mesele kalmıştı: para. Bir gün, genç kadına, onbin frank getireceğine söz vermişti. Ama kararlaştırılan saatte eli boş döndü: Bir önceki günden beri Nana, Muffat'ı büyük bir ateşle sevip okşuyordu. Adamın böylece sözünde durmayışı, bunca cılvlesinin boşa gitmesi öfkeden kudurttu genç kadını. Yüzü sapsarı kesilmişti.

- Ne? Parayı getirmedi ha... Öyleyse bas, geldiğin yere git Mufe'cuğum... Hemen, hemen... Hiç vakit

geçirmeden... Bak şu öküze! Hâlâ kalkmış da öpmek istiyor beni!... Para getirmezsen tırnağımın ucunu öptürmem sana!

Adam durumu açıklamaya çalışıyor, parayı öbür gün getireceğini anlatmak istiyordu. Ama Nana kabaca sözünü kesti:

- Ya vâdesi gelen borçlarım ne olacak. Bayımız buraya gelinceye kadar, her şeyime haciz koyacaklar. Bana baksana! Kendini bir seyret aynada.. Seni güzelliğin için mi sevdiğimi sanıyorsun? Seninki gibi biçimsiz suratlı bir erkek, kendisine bir kadının katlanabilmesini istiyorsa mangizi sökülmesi... Eğer bu akşam on bin frangı getirmezsen... Küçük parmağımın tırnağını bile yalayamazsın. Doğruca karına defederim seni!

Muffat o akşam on bin frangı getirdi. Nana dudaklarını uzattı, adam uzun uzun öptü, böylece o gün çektiği bü-

EMILE ZOLA

433

tün azabı unuttu. Genç kadının en çok canını sıkan, bu adamın, eteğinin dibinden ayrılmamasıydı. Bundan B. Ve-not'ya yakınlıkla Mufe'cüğünü kontesine götürmesini rica etti. Aynı yaşayacaklarsa ne diye barışmışlardı sanki? Bu işe karıştığına pişman olmuştu. Muffat yine ona balta oluyordu. Öfkeli günlerimde, çıkarını da unutarak ona öyle kötü bir oyun oynayacağım ki bir daha adım atamayacak bu-*raya, diyordu. Ama ne kadar bağırıp çağırırsa, yüzüne tükür-se hepsi boşa gidiyor, adam yine eyvallah diyerek ayrılmıyordu yanından. Böylece para kavgaları sürüp gidiyordu. Durmadan önemsiz bir para için çingar çıkartıyor, her dakika iğrenç bir açgözlülükle saldırıyor, büyük bir zalimlikle kendisiyle parası için yattığını bundan da hiç zevk duymadığını kendisi gibi bir budalaya muhtaç olduğu için de pek bahtsız olduğunu bağıra bağıra söylüyordu. Saraydan da kontu istemiyorlar, istifa etmesini bekliyorlardı. İmparatori-çe: «İğrenç bir adam» demişti, çok doğrudu bu. Nana da her kavganın sonunda bunu tekrarlayıp duruyor:

- Bana bak, iğreniyorum senden! diyordu.

. Artık, kendini sıkıyordu hiç. Özgürlüğünü tamamiyle eline almıştı. Her gün gölün kıyısında dolaşıyordu, burada erkeklerle tanıştığı başka erkeklerle gönlünü eğlendiriyordu. Bu büyük bir erkek avı, güpegündüz yapılan bir kaldırım sürtüklüğü, ünlü orospuların, Paris'in güler yüzlü hoşgörülülüğü ve göz kamaştırıcı lüksü içinde, yoldan adam çevirmelerinden başka bir şey değildi. Düşesler birbirlerine göz kırparak Nana'yı gösteriyor, sonradan görme burjuva karıların giydiği şapkaya benzeyen şapkalar giyiyorlardı. Kimi zaman Nana landonuyla geçerken, Avrupa'yı kasalarından yöneten bankerlerin, iri parmaklarıyla Fransa'nın gırtlığını sıkan bakanların dizi dizi arabaları durup yol verirdi. Artık Nana, Boulogne ormanında gönül eğlendiren yüksek sosyeteye girmiş, kendisine önemli bir yer edinmişti orada. Bütün başkentler onu tanıyor, bütün yabancılar peşinde koşuyordu. Bu kalabalığın göz kamaştırıcı lüksünü, çalınca havardahıyla, bir ulusun kazandığı bir zaferden duyduğu coşkun sevinç haline sokmuştu. Sonra geceleri kurulan geçici

434

NANA

ilişkiler... bunları hemen ertesi sabah unuttu. Sık sık büyük lokantalarda boy gösteriyor, en çok da güzel havalarda Madrid lokantasına gidiyordu. Elçiliklerdeki memurlar önünden geçit yürüyüşü yaparken o, Lucy Stevvart, Caroli-ne Heqmet, Maria Blond ve Fransızcanın başını gözünü yaran baylarla birlikte yemek yiyordu. Bu adamlar keyifleri için yemek paralarını ödüyor, neşeli olmak şartıyla geceliğine bunları alıyor, ama o kadar boş ve zevzek o kadar kanıksamış buluyorlardı ki el sürmüyorlardı bile bu kadınlara. İşte bu kadınlar da buna «keyif çıkartmak» diyor ve adamların kendilerine ilgi göstermemiş olmasından sevinç duyuyor, evlerine dönerek, geceyi sevdalılarının koynunda geçiri-yorlardı.

Nana düşüp kalktığı adamların yüzüne karşı söylemediği zamanlar Kont Muffat bütün bunları bilmezlikten geliyordu. Öte yandan hemen her gün ufak tefek yüz kızartıcı birtakım olaylar yüzünden tedirgin bir ömür sürmekteydi. Villiers caddesindeki konak bir cehennem, bir tımarhane halini almıştı. Sürüp giden düzensizlik yüzünden her saat çirkin olaylar meydana geliyordu. O kadar ki Nana, hizmetçilerle

dövüşmeye bile başlamıştı. Bir an arabacısı Char-les'a karşı çok iyi davranıyor, bir lokantada mola verdiği zaman garsonla adama bira gönderiyor, landonunun içindeyken onunla çene çalıyor, arabalar yolu kapattıkları zaman öteki arabacılarla atışmasını pek «matrak» buluyordu. Sonra hiçbir sebep yokken adama çatıyordu. Hemen her gün arpa, saman, yulaf yüzünden çingar çıkartıyordu. Bir gün hesap yüzünden arabacısına hırsızlık ediyorsun deyince Charles'in kafası kızdı, düpedüz kaltak diye bağırdı Nana'nın yüzüne. Bu atlar senden daha temizdir, hiç olmazsa önüne gelenle yatmazlar, dedi. Nana da buna benzer lâflar söyledi arabacıya. Kont bunları ayırmak zorunda kaldı ve Charles' a yol verdi. Ama bu, hizmetçiler arasında bir çözüntünün başlangıcı oldu. Victorine'le François, bir sürü mücevher aşırıp gittiler. Julien kendiliğinden çıktı. Bunun etrafında bir dedikodu yayılmıştı: sözde kont adama

435 büyük bir para vererek evden gitmesini rica etmiş; hanımıyla yatıyormuş da ondan. Her hafta, yeni hizmetçiler beliri-yordu konakta. Hiçbir yerde bu kadar baştan savma iş yapıldığı görülmemişti. Ev adeta iş bulma bürolarından geri çevrilenlerin boy gösterdikleri bir geçit yeri halini aldı. Zoe hep o saygılı haliyle olduğu gibi kalmıştı. Tek kaygısı bu düzensizliği sürdürerek, kendisinin olacak bir eve yerleşince-ye kadar dişini sıkmaktı; o, bu plâni uzun zamandan beri tasarlayıp olgunlaştırmıştı, kafasında.

Bunlar sadece göze görünen dertlerdi. Kont bazan Ma-loir'in saçmalıklarını da dinlemek zorunda kalıyordu. Vücudundan yayılan yağ kokusuna katlanarak bezik oynuyordu bu kadınla. Ayrıca Bayan Lerat'nın dedikodularına, ne idü-ğü belirsiz bir babadan aldığı hastalık yüzünden kıvranıp duran Louise'nin mırıldanmalarına da katlanmak zorunda kalıyordu. Ama bundan daha da kötü zamanlar oluyordu. Bir kapı arkasından Nana'nın hizmetçisine öfkeli öfkeli bir şeyler anlattığını duydu. Amerika'da altın madenleri olduğunu söyleyen yakışıklı.bir adamın kendisini çarptığından yakınıyordu. Genç kadın uyduktan sonra çantasında metelik bırakmadan, sigara kâğıdına varıncaya kadar aşırıp sıvışmış. Kont, bu hikâyeyi duymamış olmak için ayaklarının ucuna basarak aşağıdaki kata inmişti. Başka bir sefer her şeyi öğrenmek zorunda kaldı. Nana bir şarkıcıya çılgınca tutulmuştu. Adam kendisine sırt çevirince, büyük bir karamsarlığa düşerek kendini öldürmeye kalkmış, bir bardak suyun içinde bir avuç kibriti ezip içmişti. Ölmemişti ama fe-na halde hasta düşmüştü. Kont, kadına bakmak zorunda kaldı. Bu arada da Nana'nın gözyaşları, bir daha başka erkeklerin yüzüne bakmayacağı için ettiği yeminler arasında anlattığı macerasını da dinlemeye katlandı. Kendi deyimiyle bu domuzlardan tiksiniyordu ama yine boş bir gönülle yaşayamazdı. Daima eteğinin altında gönlünü verdiği biri vardı, vücudunun bezginliğinden doğan sapık bir duygu ile bir erkeği bırakıp başka bir erkeğin kollarının arasına atıyordu kendini. Zoe'nin, kendi çıkarına uygun gördüğü için işi gev-

lfüf

436

; _____, NANA
şettiğinden beri konağın düzeni altüst olmuştu. Öyle ki Muffat ne bir kapryi açmaya, ne de bir perdeyi çekmeyi, ne bir dolabı açmaya cesaret edebiliyordu. Nana'ya gelenleri birbirinden gizlemek için Zoe'nin uyguladığı oyunlar yapılmadığı için, evin her köşesinde pinekleyen erkekler, zaman zaman burun buruna geliyorlardı. Şimdi Muffat, bir akşam berberi, Nana'nın saçlarını düzeltirken arabayı koşmalarını söylemek için tuvalet odasından çıkıp iki dakika sonra döndüğü zaman genç kadını Francis'nin kucağında gördükten sonra, içeriye girmeden önce öksürüyordu. Bunlar adamın burnunun dibinde becerilen marifetlerdi. Nana ister gecelikle, ister elbiseli olsun ilk karşısına çıkan erkekle, bir köşede bu işi yapmaktan zevk duymaya başlamıştı. Sonra yüzü al al, bu kaçamaktan pek memnun, kontun yanına dönüyordu. Onunla yatmak öldürüyordu genç kadını, iğrenç bir angarya sayıyordu bunu. Zavallı adam kıskançlık bunalımı içinde, Nana ile Sa-tin'i başbaşa bıraktığı zaman ferahlık duyuyordu içinde. Elinden gelse erkekleri uzaklaştırmak için iki kadını bu sapıklığa itecekti. Ama bu yönde de işler yolunda gitmiyordu. Nana, kontu aldattığı gibi Satin'i de aldatıyor, kaldırımlarda sürten kızlarla sevişiyordu. Arabayla evine dönerken bir kaldırımda gördüğü pasaklı, üstü başı kir pas içinde bir kıza arabasına alıp sevişiyor, sonra eline birkaç para sıkıştırıp savıyordu. Erkek kıyafetine girerek can sıkıntısını gidermek için, bir takım rezalet yuvalarındaki sevişme partilerine katılıyor, iğrenç sahneleri

seyretmekten zevk alıyordu. Sürekli olarak yüzüstü bırakılan Satin de konağın altını üstüne getiriyordu. Sonunda Nana'nın üstünde sarsılmaz bir egemenlik kurdu, genç kadın da buna boyun eğiyordu. Muffat, Satin'le işbirliği etmeyi bile tasarladı. Kendisi cesaret edemediği zaman Satin'i kışkırtıp Nana'ya saldıırıyordu. Satin iki kere Nana'yı Muffat ile yatmaya zorladı. Adam bunun için ona karşı minnet duyuyor, Nana'nın yaptıklarını haber verip geri çekiliyordu. Ama pek uzun sürmemişti bu anlaşma. Çünkü Satin de kaçığın biriydi. Bazı günler eline geçen şeyi kırıp parçalıyor, öfke ve sevgi çılgınlığı içinde yı-

EMILE ZOLA

437

yip bitiriyor kendini, ama yine de güzel görünüyordu. Zoe'de onu doldurmuş olmalıydı. Henüz kimseye açıklamadığı plânının gerçekleşmesinde, onu da kullanmak istiyor-imuş gibi köşede bucakta kıştırıp konuşturuyordu.

Bununla birlikte kont Muffat zaman zaman acayip bir isyan duygusuna kaptırmaktan kendini alamıyordu. Aylar-dır Satin'e katlanan, Nana'nın yatak odasından sürü sürü ne idüğü belirsiz erkeklerin geçmesine göz yuman Muffat, kendi sınıfından ya da sadece tanıdıkları arasından biriyle aldatılması karşısında çileden çıkıyordu. Nana, Foucar-mont'la yattığını açıkça söylediği zaman genç adamın iha-netini o kadar iğrenç bulmuş, o kadar derin bir üzüntü duy-muştu ki, Foucarmont'u düelloya zorlamayı düşündü. Böyle bir işte nereden tanık sağlayacağını bilmediği için Labor-dette'e başvurdu. Genç adam o kadar şaşmıştı ki buna gülmekten kendini alamadı:

- Nana için düello etmek mi?... Ama böyle bir şey yaparsanız bütün Paris güler size... Nana uğruna dövüşülmez, Gülünç bir şeydi bu, dedi.

Kont sapsarı kesilmişti. Öfkeyle :

- Öyleyse sokak ortasında tokatlarım onu, diye karşılık verdi.

Labordette ona bu düşünncesinin yetersizliğini göstermek için bir saat uğraşmak zorunda kaldı. Böyle tokat at-ıası bu macerayı çirkinleştirdi. O günü akşam bunun nedenini anlayacak, kont gazetelerin diline düşecekti. Bütün [söylediklerinin sonunda Labordette hep :

- Olmaz böyle şey, gülünç, diyordu.

Şimdi bu söz keskin bir bıçak gibi Muffat'nın kafasına ttimişti. Sevdiği kadın uğruna dövüşemiyordu bile. Herkes 3na kahkaha ile gülermiş. Hiçbir zaman aşkının kepezeliği-ni kişiliğini bu boş zevk uğruna böylesine yitirdiğini bu ka-dar kuvvetle duymamıştı. Bu onun son isyanı oldu. Labor-dette'in söylediklerini kabul etmek zorunda kaldı ve yine sessizce bütün ahbablarının, konağa dadanan bütün erkeklerin Nana üe düşüp kalkmasına seyirci kaldı.

438

NANA

Nana birkaç ay içinde birbiri ardınca bütün bu adamları kemirip tüketti. Lüksünün gittikçe artan ihtiyacıyla eline geçen erkeğin nesi var nesi yoksa silip süpürüyordu. Önce Foucarmont'un hakkından geldi. Adamı bir kaç günde yıktı. Denizcilikten ayrılmayı düşünmeye başlamıştı. On yıl boyunca biriktirdiği otuz bin frank kadar bir parayla Amerika'ya yerleşmeyi tasarlamıştı. O ihtiyatlı mizacı, hatta hasıslığı yıkılıp gitti. Öyle ki hatır senetleri imzalayarak geleceğini bile tehlikeye soktu. Nana kendisini kapı dışarı ettiği zaman ipilah sivri külah kalmıştı. Nana yine de iyi yüreklilik göstererek Foucarmont'a gemisine dönmeyi öğütlemiş-ti. Ne diye direnmeliydi? Artık meteliği kalmadığına göre ilişkisi sürüp gidemezdi. Anlayış göstermeli ve akıllıca hareket etmeliydi. İflâsa mahkûm ettiği bir adam, ellerinin arasından, olgun bir meyve gibi yere düşüp çürüyecekti.

Onun ardından Nana, Steiner'e yüklendi. Ondandır tiksiniyordu ama sevgi filân gösterdiği de yoktu.

Adama, pis Yahudi diyor, kendisinin de neden olduğunu pek bilmediği eski bir hıncı çıkartıyordu.

Şişkonun, salağın biriydi bu herif. Steiner'i hırpalıyor, bir an önce yiyip yutarak işini bitirmek istiyordu bu Prusya'lının. Steiner, Simonne'u bırakmıştı. İstanbul boğazı işi suya düşmüştü. Nana çılgınca istekleriyle adamın yıkılışını hızlandırmaktaydı. Bir ay boyunca Steiner, adeta mucizeler yaratarak tutunmak için çırpındı durdu. Bütün Avrupa'da büyük bir reklâm kampanyasına girişti. Her yere afişler, prospektüsler gönderdi, gazetelerde ilânlar yayınlattı ve en uzak ülkelerden para çekti. Biriktirdiği bütün paralar, üç

kâğıtçılıkla kazandıklarının yanı sıra fakir insanlardan sızdırdıkları da Villiers caddesindeki gazyağı kuyusunun dibine dökülüp yok oluyordu. Öte yandan Alsace'daki bir demir fabrikası sahibiyile de ortaklı. İşte orada, bir taşra köşesinde kömür bulanarak kapkara kesilen işçiler, kanter içinde, kaslarını gererek, kemikleri sızlayarak Nana'nın keyfini yerine getirmek için didinip duruyorlardı. Kadın büyük bir yangın alevi gibi dalaverelerle edinilen paralarla birlikte, emekçilerin alın terinden kazanılan paraları da silip süpürüyordu. Artık bu sefer Steiner'ın

EMILE_ZOLA

işini bitirmiş illiğine kadar sömürdükten sonra sokağa bırakı-vermişti. Şimdi Steiner o kadar tükenmişti ki yeni dalavereler düzenleyecek kadar güç bulamamıştı kendinde. Bankasının çöküşünün çatırdıları arasında polisin eline düşmek korkusuyla da tir - tir titremeye başlamıştı. Alacaklıları iflâsını ilân etmişlerdi. Milyonlarla oynamış olan bu adam' şimdi para sözünü bile duyunca bir çocuk gibi korkuya kapılıyordu. Bir akşam, Nana'nın yanında ağlamaya koyuldu. Hizmetçisine verebilmek için kadından yüz frank ödünç istedi. Nana, yirmi yıldır Paris piyasasını kırıp geçiren bu korkunç herifin bu duruma düşmesi karşısında hem acımış hem de keyif duymuştu. İstedığı yüz frangi verirken :

- Şunu bil ki, hoşuma gittiği için veriyorum sana bunu. Ama dinle beni yavrum, artık yaşın geçti, sana para yedirmeye hiç niyetim yok. Başka kapıya! dedi.

Nana, Yahudinin ardından hemencecik la Faloise'ı soyup sovana çevirdi. O da soyulabilmek, Nana'nın kendisini, iflâsa sürüklemek şerefini kazandırması için yanıp tutuşuyordu. Bu şereften yoksundu. Bunu kendisine bir kadının kazandırması gerekirdi. İki ayda bütün Paris kendisini tanıyacak, adını gazetelerde okuyacaktı. Buna da altı hafta yetti de arttı bile. Kendisine çiftlikler, tarlalar, çayırlar ormanlar, malikâne miras kalmıştı. Bunları, kısa bir süre içinde, birbiri ardınca satmak zorunda kaldı. Nana her lokmada, bir dönüm toprağı yiyip yutuyordu. Güneşin altında titreyen gölgeli ağaçlıklar, büyük olgun buğday tarlaları, sigırların karınlarına kadar gömüldükleri boy atmış çayırlıklar uçurumun dibine yuvarlandı. Bunlar arasında bir akar su, bir kireç ocağı ve üç değirmen bile vardı. Nana bütün bunların üstünden, bütün bir bölgeyi dümdüz eden bir çekirge sürüsü gibi, geçip gidiyordu. Küçücük ayağı bastığı her yeri yakıp kül ediyordu. Teker teker, bütün çiftlikleri, bütün çayırları, hep o sevimli haliyle adetâ farkında olmaksızın, yemeklerden sonra dizlerinin üstüne koyduğu kese kâğıdın-daki badem şekerleri gibi yiyip yutarak genç adamın mirasını sildi süpürdü. Durmaya değmezdi bunlar üzerinde. Onun için bütün bunlar, birer şekerlemeden başka bir şey

440

NANA

değildi. En sonunda küçük bir kuru kalmıştı la Faloise'ın varlığından. Bunu da önemsemeyerek yutuverdi. Çünkü bu ağızını açmaya bile değmezdi onun için. La Faloise, bastonunun topuzunu emerek aptal aptal gülüyordu. Borçlarının altında eziliyordu. Yüz franklık bir geliri bile kalmamıştı şimdi. Memleketine dönüp kaçık bir amcasının yanında yaşamayı tasarlamaya başlamıştı; ama önemi yoktu bunun. Kibar bir adam ceketin altından kamburu çıkmış, bir papağan gibi acayip sesler çıkartacak ve ömründe en ufak bir heyecan duymamış tahtadan bir kuklayı andıran yapmacıklı hareketle salınıp duruyordu; bu halinden canı sıkılan Nana onu iyice pataldamıştı bir gün.

İşte bu sırada la Faloise, Fauchery'yi Nana'ya getirdi. Bu zavallı Fauchery'nin bir ailesi vardı bu sırada. Kontesle ilişkisini kestikten sonra Rose'un eline düşmüştü, kadın onu sahiden kocasıymış gibi kullanıyordu. Mignon, sadece hanımının kâhyalığını yapıyordu. Gazeteci, evinin efendisi gibi, yerleştikten sonra, kendisi bir tedbire başvurarak Rose'u aldattığı zamanlar, yalanlar kıvrıyor, bunu yaparken de evinde dirlik düzenlik arayan bir kocanın titizliğiyle hareket ediyordu. Nana, Fauchery'nin, bir ahbabının parasıyla kurduğu gazeteyi de yiyip yutarak yeni bir zafer kazandı. Yalnız adamı ortaya çıkartmıyor, aksine, onu karşı, kendisini gizlemesi gereken kibar bir kişiymiş gibi davranıyordu: «Şu zavallı Rose'cuk» diye sözediyordu Rose'dan da. Gazete, Nana'ya iki ay boyunca çiçekler sundu. Nana gazetenin taşra abonelerine el koymuştu, üstelik de fıkralardan, tiyatro haberlerine kadar kendi tekeline alıyordu. Yazı kurulunun soluğunu tükettikten sonra, yönetim kurulunu da dağıttı. Sonunda çılginca bir hevесе kapılarak,

konakta bir kışlık bahçe yaptırttı. Bu da matbaanın satılmasına mal oldu. Kaldı ki bu iş eğlence olsun diye filân yapılmıştı. Bu olayı sevinçle karşılayan Mignon, Fauchery'yi tamamiyle Nana'ya yamayıp yamayamayacağını anlamak için koştu. Genç kadın, alay mı ediyorsun benimle, diye sordu: Yalnız fıkraları

EMİLE ZOLA

441

ve piyesleriyle yaşayan meteliksiz bir hovarda ile ha! Böyle bir budalalık Rose'cuk gibi sanatçı bir kadına yaraşır mıydı, söylediklerini Mignon'un, karısına yerttiğinden çekinerek artık kendisine reklâmını yaptırmaktan başka bir şey ödemeyen Fauchery'ye yol verdi.

Ama ondan tatlı bir hatıra kalmıştı kendisine. Birlikte bu la Faloise salağıyla iyi alay edip eğlenmişlerdi. Eğer böyle bir enayi ile eğlenme zevki olmasaydı ikisi de bir daha buluşmayı düşünmezlerdi belki. Bu onlara bir komedi, oyun gibi bir şey geliyordu. Burnunun dibinde öpüşüyor, onun parasıyla har vurup harman savuruyor, bir iş uydurarak Paris'in ta öteki ucuna gönderiyorlardı yalnız kalmak için, sonra da üstü kapalı sözlerle bunu alay olsun diye yaptıklarını dokunduruyorlardı. Bir gün la Faloise'a bir tokat atacağını söyledi: buna Fauchery kıskırtmıştı onu. Hemen o akşam genç adamın suratına tokadı indirdi. Sonra bu çok hoşuna gittiği için pataklamaya devam etti. Erkeklerin ne aşağılık yaratıklar olduğunu böylece göstermiş olduğu için pek mutlu sayıyordu kendini. La Faloise'e «benim şamar oğlanım» diyor, «uzat da tokatlıyayım seni,» diyerek eli kı-zanncaya kadar tokadı indiriyordu adamın suratına. La Faloise o bitkin haliyle, gözleri yaş içinde, sırtıyordu hep. Na-na'nın kendisiyle bu kadar içli dışlı oluşu çok sevindiriyordu onu, pek hoş buluyordu yaptıklarını.

Bir akşam şaplağı yedikten sonra çok ateşlenerek :

- Biliyorsun, evlenmelisin benimle... Ne dersin? Pek matrak bir çift oluruz değil mi? dedi.

Bu geliş güzel söylenmiş bir şey değildi. O bu tasarımı, Paris'i şaşkına çevirmek için yanıp tutuşarak, çoktandır kuruyordu içinden. Nana'nın kocası, diyeceklerdi kendisine. Ne kıyak bir şey, her babayığidin ulaşamayacağı bir üstünlük olurdu bu! Nana hemen ağzının payını verdi:

- Ben seninle evleneceğim ha!... Bak hele! Böyle bir derdim olsaydı çoktan bir koca bulurdum kendime. Hem de senden yirmi kere daha üstün bir adamla... yavrum... «ir sürü adam düştü bunun için peşime. Haydi say benim-

442___NANA

le: Philippe, Georges, Foucarmont, Steiner, etti dört; tanımadıkların da caba. Hepsi de dillerine pelesenk etmişler bunu: biraz güler yüz göstermeyeyim kendilerine: şıp şak başlarlar: benimle evlenir misin? demeye. Bunu anlatırken köpürüyordu. Şimdi büyük bir tiksinti ile bağırırmaya başlamıştı :

- A! Yoo! İstemiyorum! Böyle bir iş için yaratılmış bir kadın mıyım ben? Hele bak bana bir, bir adama bağlanırsam Nana olmam ki artık... Hem sonra çok pis iş bu...

Bunları söylerken tükürüyordu, tiksintisinden hiçkırık tutmuştu, sanki gözlerinin önüne dünyanın bütün pislikleri serilmiş gibi....

Bir akşam la Faloise ortadan kayboldu. Bir hafta sonra, taşrada yaşayan şifalı ot toplama meraklısı amcasının yanına sığındığı duyuldu. Şimdi, amcasının ot koleksiyonuna topladığı otları yapıştırıyordu. Bu arada evlenmek için yakınlarından çok çirkin ve çok sofı bir kızın peşine düştü. Nana, hiç de üzölmüş değildi bu habere. Sadece konta :

- Bak, Mufa'cığim bir rakipten daha kurtuldun, dedi. Ama görülecek şeydi bana evlenme tefrik ederken ki ciddiliği.

Adamın yüzünün sarardığını görünce, kolunu boynuna doladı, bir yandan zalimce iğnelerken bir yandan da öpücöklere boğuyordu.

- Öyle değil mi? Senin de canım sıkın bu değil mi? Artık Nana ile evlenmezsen... Bütün adamlar benimle evlenmek istedikleri zaman sen küplere biniyordun köşende. İmkânsız. Bunun olabilmesi için karının nalları dikmesi gerek... Hele karın bir mortoyu çekse, nasıl yıldırım gibi buraya koşar, kendini yerlere atıp ahlal oflar çeker, göz yaşları döküp yeminler ederek evlenelim artık dersin! Öyle değil mi, ne hoş olurdu şekerim!

Sesini tatlılaştırarak, zalimce bir sokulganlıkla maytaba alıyordu kontu. Muffat çok heyecanlanmıştı, yüzü kıza-rarak Nana'yı öpüyordu. Bunun üzerine genç kadın, bağırarak;
EMİLE_ZOLA

Hay Allah! Nasıl da içime doğdu! Bunu düşünüyor-muş meğer! Dört gözle bekliyormuş karısının gebermesi-ni O! yani pes bu kadarına! Ötekilerden de hergeleymiş bu!

Muffat ötekileri hazmediyordu. Şimdi önem verdiği son üstünlüğü hizmetçilerle, konağa gidip gelenlerin gözün- * de hâlâ «evin beyi» sayılmasıydı. Çünkü en çok veren adamdı, Nana'nın resmi âşığıydı. Genç kadına olan tutkunluğu da azıttıkça azıtıyordu. Burada parasıyla tutunabiliyor, genç kadının gülümseyişleri bile pek pahalıya mal oluyordu ona. İçini kemiren bir hastalık gibi bir şeydi bu tutku, buna katlanmamak elinden gelmiyordu. Nana'nın odasına girdiği zaman öteki adamların sarılışları ya da esmerlerin kokusunu, kendisini boğacak gibi olan sigara dumanlarını dağıtmak için bir ara pencereyi açıp odayı havalandırırdı. Eşiği sürekli olarak, birbiri ardınca bir takım erkek ayak kokularının altında aşınan bir dörtöl ağzı gibi bir yerd. Gelenlerden hiçbiri de o eşikte kan izinin önünde duraklamıyordu. Zoe sadece temizlik merakıyla zihnini bir türlü kurtaramı-yordu bu kan lekesinden. Hep burada görmekten canı sıkılıyor, ne zaman içeriye girse hanımına :

- Tuhaf şey, bir türlü gitmiyor... O kadar insan da geliyor ki... demekten kendini alamıyordu.

O sırada Fondettes'de annesinin yanında nekahatini geçiren Georges'un çok iyi olduğu yolunda haberler alan Nana, hep şu karşılığı verirdi:

«Adam sen de! Zamanla geçer... Gelenlerin ayakları altında silinir...»

Gerçekten bütün bu erkekler, Foucarmont, Steiner, la Faloise, Fauchery, bu kan izinden bir azını topuklarıyla alıp götürmüşlerdi. Zoe gibi bu kan lekesi üzerinde kafasını yoran Muffat'da siliniş derecesine bakarak Nana'nın odasına girip çıkan erkeklerin sayısını kestirmeye çalışırdı. Bu leke gizli bir korku veriyordu ona. Canlı bir şeyi, yere serilmiş çıplak bir kolu çiğnemekten çekiniyormuşçasına üstünden atlardı.

444

NANA

Sonra, bu odada adeta bir baş dönmesi sarhoş ediyordu Muffat'yı. Her şeyi, girip çıkmış olan erkek sürüsünü, kapısının eşiğinde bir zaman meydana gelmiş olan faciayı unutuyordu. Kimi zaman dışarıda, açık havada, utanç ve isyanla ağlıyor, bir daha bu eve adım atmamaya yemin ediyordu. Ama daha sokak kapısından içeri adım atarken odanın ılık ve bayıltıcı kokusu ve öldürücü bir şehvet isteği içinde benliği eriyip gidiyordu.

Zengin kiliselerde din coşkusuyla kendinden geçmeye alışan bir sofu adam bir kilisenin renkli camı altında diz çöküp org sesleri ve günlük kokulan arasında duyduğu sarhoşluğa bu odada kaptırıyordu kendini.

Nana, gazaplı bir tanrının kıskanç despotluğuyla kıskıvrak bağlamıştı Muffat'yı kendine. Ona hafif bir ürperti gibi varlığından gelip geçen bir kaç saniyelik keskin nazların ardından, saatlerce korkunç azaplar, cehennem korkuları ve sonu gelmeyen işkence acıları tattırıyordu. Bütün bunlar aynı mırıldaları, aynı dualar, aynı umutsuzluklar ve hele topraktan yaratılmış olmanın çamuru altında ezilen lânetli bir yaratığı kıvrandıran aynı aşağılık duygularıydı. Bir erkek olarak duyduğu istekler, bir ruha duyduğu ihtiyaç birbirine karışarak, benliğinin derinliklerinden, tıpkı tek bir hayat ağacının gövdesinden uzanan iki dal gibi fişkiriyordu. Kendini dünyayı yerinden oynatan iki lövye olan inanç ve sevginin dalgalarına bırakmıştı. Sonra, akhnın bütün uyarmalarını hiçe sayarak, Nana'nın yatak odası çılgına döndürüyordu onu. Kadının dişiliğinin ezici etkisi altında bütün benliği ürpermeler içinde eriyip si-liniyordu, tıpkı engin göğün bilinmezliği karşısında yok oluşu gibi.

İşte böylece Muffat'nın aşağılık duygusu içinde kendini ezikliğe kaptırdığı anlarda, Nana zâlimce bir azap çekirme, işkence etme hevesine kaptırıyordu kendini. İçinde, bu adamı büsbütün alçaltmak, ezmek hırslı uyanıyordu. Eline geçen şeyleri kırıp dökmesi yetmiyordu, onları kirletiyordu da. İncecik ellerinde iğrenç izler kalıyor, kırdıklarının parçalarını da birer birer ayırıyordu. Muffat budalası da onun bu oyununa âlet oluyor, bütün bunlara katlanırken belirsiz

bir şekilde, bir kurt içinde yaşayan ve pisliğini yiyen Hıristiyan azizlerini düşünüyordu. Nana adamı odasına alıp da kapıyı kapadıktan sonra Muffat'ı alçaltmayı tadına doyumaz bir zevk haline getirmişti kendisi için. Önce şakalaşıyorlardı. Genç kadın kontun yüzüne hafiften şamarlar indiriyor, acayip isteklerini yaptırıyor, küçük bir çocuk gibi kekeleyiyor, bir cümleyi tekrarlatıp duruyordu. *

- Haydi şunu söyle benim gibi: «Pişşt! Koko boş verir buna! Adam kadının sesini taklit edecek kadar uysallık göstererek :

- Pişşt! Koko boş verir buna!., diyordu.

Ya da geceliğinin üstüne kürkünü atıp dört ayak yerde yürüyor, homurtular çıkartarak yiyecekmiş gibi Muffat'ı saldırıyordu. Sonra gülmek için baldırlarını ısıırıyordu adamın. Bu oyundan bıkınca, kalkıyor :

- Haydi, biraz da sen yap. Bahse girerim ki benim kadar ayı taklidi yapamazsın.

Bu fasıl da hoş denebilirdi. Muffat'ı bembeyaz derisi ve sarışın yelesiyle eğlendiriyordu. Kont, gülüyor, kendi de dört ayak olarak homurdanıyor, genç kadının baldırlarını ısıırıyordu. O da korkmuş gibi yaparak kendini kurtarmaya çalışıyordu. Sonunda da :

- Delimiyiz ne biz? diyordu. Düşünemezsin şekerim ne kadar çirkinleşiyor suratın. Ah! Seni saraydakiler bu haldeyken görseler!

Ama bu küçük oyunların tadı kaçırıyordu kısa bir süre sonra. Nana, zalimliğinden yapmıyordu bazı şeyleri, aslında iyi yürekli bir kızdı. Ama her yanı kapalı odada zaman zaman bir çılgınlık rüzgârı esiyordu sanki. İki de bir şehvet kasırgasına tutulmuşçasına aşağılık zevkler peşinde koşar olmuşlardı. Uykusuz kaldıkları gecelerdeki dini inançlarından gelen eski korkunç hayallerin yerini şimdi bir hayvanlaşma isteği, dört ayak üzerinde yürümek, homurdanmak ve ısırma için duydukları aşağılık hırs almıştı. Sonra bir gün iyice ayı olmuşken Nana öyle kabaca bir hareketle itti ki, adam bir koltuğun üstüne yuvarlandı. Genç kadın

446

NANA

Muffat'ın alnındaki şişi görünce bir kahkaha salıvermekten kendini alamadı. O günden sonra da la Faloise'a yaparken keyif duyduğu davranışlara başladı. Konta hayvan muamelesi yapıyor, kamçılıyor, kışına tekme vurarak kovalıyordu.

- Deh! Haydi deh!... Bir beygirsin şimdi sen... Deh, yürüsene pis sütçü beygiri!

Başka bir sefer de Kont köpek oluyordu. Nana, lâvan-tah mendilini odanın bir köşesine atıyordu. Muffat elleri ve dizleri üstünde koşarak mendili dişlerinin arasında genç kadına getirmek zorundaydı.

- Aport Cesar!... Dur, bak eğer, orada burada dolaşırsan bir temiz ıslatırım seni... Aferin Cesar!... İtaat ediyorsun bana! çok cicisin!...

Şimdi Muffat böyle alçalışından, hayvanlaşmaktan zevk duyuyordu. Daha da alçalmayı özlüyor, kendisini tekmeleyen genç kadına :

- Daha kuvvetle vur... Hav, hav... kuduzum ben... vur, vur... diyordu.

Bir gün kontun büyük yaver üniformasını giyerek gelmesini istemek esti Nana'nın aklına. Adam, belinde kılıcı, sivri şapkası, beyaz külot pantolonu, üzeri sırma işlemeli kırmızı frakı, sol eteğinden sarkan sembolik anahtarla boy gösterince Nana kahkahadan kırıldı. Hele bu anahtar çok eğlendirmişti onu.

Bunun üzerine delice çirkin birtakım uydurma açıklamalara girişti. Hep gülerek, yüksek sınıflardan olanlara karşı duyduğu saygısızlık Muffat'ya bu gösterişli kıyafetiyle yerin dibine sokmak fırsatı eline geçtiği için büyük bir sevinçle adamı omuzlarından tutup silkti, çimdikledir «vay bizim sayın yaver!» diye bağırıyor yüzüne... ardından adamın kışını tekmelemeye başladı. Nana şimdi bir sevinç sarhoşluğu içinde Tuileries'ye imparatorluk sarayının haşmetine bu sarayda, halkın korkusu ve şaşkınlığı üzerinde hüküm süren imparatora da indirmiş gibi oluyordu.. İşte buydu yüksek sosyete hakkındaki düşüncesi Nana'nın. Bu kandan gelen bir aile hıncıydı, böylece öcünü almış oluyor-

447

EMİLE ZOLA -----

du asillerden. Sonra sayın yaver elbiselerini çıkardı sırtın dan o şatafatlı elbisesi yerlerde sürünüyordu.

Nana, Muffat'ya üstünden atlamasını söylüyordu bağırarak ve adam atlıyordu, tukur şunlara diyordu, adam tükürüyordu, yürü su sırmaların, kartalların nişanların üstünden diye bağırıyordu, Muffat ayaklarının altında çiğniyordu bunları ve daha neler neler! Hiçbir şey kalmamıştı artık, her şey çökmüştü. İmparatoriçenin yaverini bir ilâç şişesini kırar gibi kırıp parçalıyordu şimdi ve bunu bir çöp, bir yol kenarındaki pislik yığını haline getiriyordu.

Kuyumcular sözlerinde durmamışlar, yatağı ancak ocak ayının ortalarında teslim etmişlerdi, tam o sırada batan zenginlikten kalan son enkazı da satmak üzere Nor-mandiya'da bulunuyordu. Nana derhal dört bin frank istedi. Muffat ancak bir gün sonra dönebilirdi, fakat işi sonuna erdirerek telâşla Paris'e döndü ve kendi evine uğramadan Nana'nın yanına koştu. Saat ona gelmişti. Kendisinde Car-dinet sokağına açılan bir kapının anahtarı olduğu için içeri girdi. Rahatça yukarı çıktı. Bronzları parlatan Zoe onu görünce heyecanlandı, Muffat'nın yolunu nasıl keseceğini bilemeyerek lâfi uzatıp, B. Venot'nun perişan bir halde bir gün öncesinden beri kendini aradığını iki kere geldiğini eğer sayın kont önce buraya gelirse kendisine göndermesini rica ettiğini söyledi. Muffat bu hikâyeden bir şey anlamadan dinlemişti, sonra hizmetçi kadının kendisini görünce bozulduğunu görerek birden bir kıskançlık nöbetine tutuldu; oysa artık böyle bir duygusu kalmadığını sanıyordu. Nana'nın odasından gülüşmeler geliyordu. Muffat kapıya saldırdı. İki kanat birden ardına kadar açıldı, bu sırada Zoe omuz sükererek çekip gitmişti.

Muffat, kapının eşiğine ayak atar atmaz gördüğü manzara karşısında :

- Aman Allahım... Aman Allahım! diye bağırırdı. Kraliçelere lâyık, bir lüks içindeki yeni oda gözlerini kamaştırmıştı. Gümüş sırma ile işlenmiş ipek duvar halılarından, tatlı pembe kumaş kaplı koltuklara yıldızlar serpili-

yordu. Perdelerin kenarlarından sırma kaytanlar sarkıyor-du, çerçevelerin kumaşları yine sırmalı dantellerle süslenmişti. Bu danteller dağınık sarışın saçlar gibi, odanın yarısının çıplaklığını örtüyordu, şehvet uyandıran boşluğunu biraz azaltarak tam karşıda, altın ve gümüş kakmak geniş karyola, pırıl pırıl... Nana'nın, çıplak kollarının, bacaklarının şahane güzelliğini sereserpe yayabileceği genişlikte bir taht, Bizansvari bir mihrap. Bu mihrapta güçlüler güçlüsü dişiliği! ni dile getirmişti genç kadın ve de şu anda korkulan bir tanrıçanın dinsel pervasızlığıyla çırılçıplak uzanmış, yatıyordu. Yanıbaşında, o kar gibi beyaz gerdanının gölgesinde o tanrıça haşmetinin ortasında bir utanç, bir kocamışlık, gülünç ve acıklı bir şey kıvranıp duruyordu: sırtında yalnız bir gömlekle Marki de Chouard'dı bu adam.

Kont ellerini kavuştu. Bütün vücudu ürpertilerle sarsılıyordu, durmadan :

«Aman Allahım, aman Allahım!» deyip duruyordu.

Demek, geminin altın güllen Marki de Chouard için açmıştı, demek altın yapraklar içindeki altın güller onun için serpilmişti, demek bir gümüş tel üzerinde çapkınca gülüşlerle dans eden heykelcikler onun içindi ve ayaklarının dibinde de keçi ayaklı çoban şehvetle baygın periyi uyandırıyordu uykusundan ve demek ki Nana'nın modellik ettiği ve dolgun butlarına varıncaya kadar genç kadını model alan çıplak gece tanrıçası heykeli bu Marki de Chouard içindi? Şimdi marki, bir insan paçavrası gibi, o altmış yıllık hovardalık hayatının sonunda yıpranmış, çöküntü halindeki vücuduyla, genç kadının göz kamaştıran şahane vücudunun yanına bir solucan gibi sokulmuştu. Kapı açılır açılmaz geçkin bir ihtiyarın bunakça korkusuyla yatağın içinde doğrul-muştu. Ömrünün bu son aşk gecesi onu büsbütün gülünçleş-tirmişti; çocuklaştırmıştı birden, söyleyecek tek kelime bulamayarak, yan inmeli bir adam gibi bir şeyler mırıldanıyordu kekeleyerek. Kaçacak gibi bir hali vardı, gömleği sıyrılmıştı o iskelet vücudunun üstünde morarmış, tüyleri ağarmış siska bacaklarından biri yorganın üstüne çıkmıştı. Na-na, öfkesinin içinde gülmekten kendini alamadı.

EMİLE ZOLA

449

- Haydi yat, zıbar şu yatağın içinde, dedi. Bunu söylerken de görünmemesi için bir pislik yığını örter gibi yorganı çekti ihtiyarın üstüne.

Sonra, kapıyı kapamak için yataktan fırladı. Anlaşılan Mufe'cüğü ile yürümeyecekti işler! Hep böyle damdan dü-serçesine dalyordu içeriye. Hem sonra ne diye para bulmak için Normandiya'ya gitmişti?

İhtiyar istediği dört bin frangı getirmişti. O da kendisini vermişti ona. Kapıyı çarparak kapatırken :
- Ne yapalım, bu manzarayı gördünse, kabahat sende! Böyle girilir mi içeriye? Haydi yolun açık olsun!
Muffat kapak kapının önünde dikilip duruyordu. Gördükleri karşısında yıldırımla vurulmuş gibiydi.
Bacaklarından başlayan bir titreme göğsüne ve kafasına kadar yayıldı. Sonra büyük bir kasırganın devirdiği bir ağaç gibi sallandı, bütün kolları bacakları çatırdatarak dizüstü çöktü yere. Sonra ellerini umutsuzca uzatarak kekeleydi:

- Bu kadarı fazla Allahım, bu kadarı fazla!

O zamana kadar hepsini hazmetmişti. Ama elinden gelmiyordu şimdi bunu yapmak, aklını kaybedecekti ner-deyse, bütün gücünün tükendiğini hissediyordu. Görülmemiş bir coşkunlukla ellerini hep yukarıya kaldırarak Tanrıya sesleniyordu:

- Ah! Hayır istemiyorum bunu., yardımcım ol Allahım... canımı al, kurtar beni bu azaptan... Oh! Hayır katlanamam bu adama, Allahım! artık bitti, her şey bitti, al ca-nımı, kurtar beni, ne bir şey göreyim, ne bir şey duyayım bir daha... Oh! Kendine çek beni, ey göklerdeki babamız ulu Tanrım...

Şimdi, iman ateşleri içinde yanıp tutuşarak adeta ateşli bir vaaz veriyor gibiydi. Ama bu sırada biri omuzuna dokunmuştu. Muffat, başını kaldırıp baktı. Onun böyle kapak kapının önünde diz çökmüş dua edişini hayretle seyreden B. Venot idi bu. O zaman, sanki yakarışlarına Tanrı cevap vermiş gibi Muffat ufak tefek ihtiyarın boynuna atıldı. Şim-di bol bol ağlayabilirdi, hıçkırıkları arasında:

450

NANA

- Kardeşim... ah, kardeşim, diye inliyordu.

Acılar içinde kıvranan benliği bu feryat ile yatışıyor gibiydi. Gözyaşlarıyla B. Venot'nun yüzünü ıslatıyor, kesik kesik konuşarak ihtiyarın yanaklarını öpüyordu:

- Ah kardeşim, bilsen ne acılar içindeyim... yalnız siz varsınız artık benim için. Götürün beni... yalvarırım. Bir daha dönmemek üzere götürün beni buralardan...

B. Venot kontu kollarının arasına alarak göğsünün üstüne bastırdı. O da kardeşim, diyordu. Ama, konta yeni bir öldürücü haber getirmişti. İki gündür, Kontes Sabine Paris'in en büyük mağazalarından birinin baş tezgâhtarlarından biriyle kaçmıştı. Bu korkunç rezaletin dedikodusu bütün Paris'te çalkalanıyordu şimdi.

B. Venot, kontu böyle bir dinsel coşkunluk içinde görünce, bu anın elverişli olduğunu kestirerek, adama evinin yıkılışın anlatan bu feci sonu haber veriyordu. Kont hiç sarsılmadı bundan, karısı kaçmıştı, bu onu ilgilendirmiyordu şimdi, ileride düşünürdü bunu. Sonra yeniden bunalımlar içinde çırpınarak, ürkek ürkek, kapıya duvarlara, tavana bakmaya başlamıştı. Ağzından şu yalvarıştan başka bir şey duyulmuyordu: Götürün beni... Dayanamayacağım artık... Götürün be-

ni...

B. Venot bir çocuğu sürükler gibi Muffat'yı alıp götürdü. Artık tamamıyla onun avucunun içindeydi. Kont şimdi, kendini bütün benliği ile din görevlerine vermişti. Bütün hayatı bir yıldırım çarpmışçasına yıkılmıştı.

Tuileries'deki yaverlik görevinden, sarayın bütün bu olaylar karşısındaki tiksintiyle karışık tepkisi karşısında istifa etti. Kızı Estelle, evlendiği sırada eline geçirmesi gereken halasından kalan altmış bin franklık miras için dava açmıştı kendisine karşı. Şimdi, varı yoğu tükenmiş, büyük zenginliğin son

kırıntıları içinde sıkıntıyla yaşıyordu, karısı da bir taraftan Nana'nın el atmadığı kalıntıları yutup tüketmekteydi. Sabine, kocasını bu sokak kadını ile paylaşmanın etkisiyle yapmadığını bırakmamış, ailenin çöküşünü hızlandırmış, yüz karası olmuştu. Bir sürü maceradan sonra, eve dönmüştü, Kont onunla

451

yeniden yaşamaya razı olmuştu, Hristiyanca bir tevekkül göstererek. Kadınla, utanç verici hayatının canlı bir belgesi gibi yaşıyordu yan yana. Ama gittikçe ilgisizleşerek, bütün bu olup bitenlerden üzüntü duymaz oldu. Tanrı onu kadının kucağından çekip kendi kollarına almıştı. Şimdi Nana'y-la yaşadığı şehvet dolu anlar, din coşkunluğuna bürünerek aslı balçık olan bu çökmüş lanetli yaratığın mırıltıları, duaları, umutsuzlukları ve ezâdikleriyle sürüp gidiyordu. Kilisi-lerin karanlık köşelerinde, taşlar üzerinde dizleri soğuktan donarken eski günlerdeki gibi bütün kaslarının ürperişini aklının tatlı bir sarsıntı içinde

bulunuşunu, ve benliğinin derinliğindeki duyguları tatmin etmenin hazzını duyuyordu. Kontun Nana'dan ayrıldığı gün akşamı, Mignon Villi-ers caddesindeki konağa damladı. Fauchery'ye alışmıştı artık. Karısının yanında bir koca daha bulunmasında pek çok kazançlar olduğunu kavramıştı, evin ufak tefek işlerini gazeteciye bırakmıştı, daha sıkı bir kontrol sağlamak üzere ona dayanıyordu. Fauchery'nin piyeslerinden kazandığı paradan evin masraflarını çıkartıyordu. Öte yandan Fauchery de akıllıca davranıyor gülünç kıskançlıklara kaptırmıyordu kendini. Rose'un eline geçirdiği fırsatlardan yararlanması konusunda Mignon kadar uysallık gösteriyordu. İki adam gittikçe daha iyi anlaşıyorlardı. İkisi de kendilerine her çeşit mutlulukları sağlayan bu iş birliğinden son derecede memnundular. Hiç birbirlerini rahatsız etmeden, bir aile içtenliği içinde yaşantılarını sürdürüp gidiyorlardı. Bu düzenlenmişti aralarında ,her şey yolunda gidiyordu, ortaklaşa rahatlıkları için yarışıyorlardı birbirleriyle. İşte Mignon, Nana'nın evine Fauchery'nin öğüdünü tutarak, Nana'nın hizmetçisini ayartmak için gelmişti. Gazeteci Zoe'nin eşine az rastlanır, akıllı bir kadın olduğunu görmüştü, Rose son zamanlarda hizmetçilerinden pek yakınıyordu. Bir aydır, acemi kızlar yüzünden pek sıkıntı çekiyordu. Mignon, kapıyı açan Zoe'yi hemen yemek salonuna götürdü. Adamın aha ilk kelimesinde kadın gülümsedi: hanımından ayrılıyordu ama, kendi hesabıyla bir iş kuracağını hafiften övüne-bir Çok bayanın kendisini yanlarına almak istedikleri- rek bir

452

NANA

ni, Bn. Blanche'ın tekrar yanına gelmesi için avuç dolusu para teklif ettiğini de sözlerine ekledi. Tricon kadının işletmesini satın alacaktı. Uzun zamandır zengin olmayı kuruyordu, biriktirdiği paralan bu işe yatıracaktı. Bir çok düşünceleri vardı bu konuda. Tricon kadının işini genişletmek için bir otel kiralayacak burayı çok çekici bir hale getirecekti, bu amaçla da Satin'i yanına almaya çalışıyordu. Vücudunu harap edecek kadar kullanan bu salak kız şimdi bir hastanede can çekişiyordu.

Mignon, ticaretin tehlikelerinden söz ederek diretince, Zoe, işletmesinin ne tür şey olduğunu açılmadan işini bilen bir insanın güvencisiyle gülümseyerek sanki bir pastane işle-tecekmiş gibi:

- Oh! lüks işler daima iyi kazanç getirir... Biliyorsunuz ki, uzun zamandır, başkalarının evindeyim, şimdi başkalarının benim evimde olmasını istiyorum, dedi.

Şimdi zâlimce bir duyguyla dudaklarını büzerek, nihayet kendisinin de «hanım» olacağını, on beş yıldır bulaşıklarını yıkadığı kadınları birkaç louis'ye kendisine hizmet ettireceğini söylüyordu.

Mignon geldiğini Nana'ya duyurmak istemişti. Zoe peki dedikten sonra, hanımının çok kötü bir gün geçirdiğini söyledi. Mignon buraya bir kere gelmişti. Konağın içini iyi bilmiyordu. Yemek odasındaki Gobelins porselenlerini gümüş takımları, zengin büfeyi görünce ağızı açık kaldı. Evin yabancı değilmiş gibi içerisini gezip dolaşmaya başladı. Salonu kışlık bahçeyi gördü, tekrar antreye döndü, bu ezici lüks, bu yaldızlı mobilyalar bu ipek ve kadifeler karşısında büyük bir hayranlık duyarak yüreği çarpmaya başlamıştı-Zoe kendisini hanımının yanına götürmek üzere yanına geldiği zaman, size öteki odaları da göstereyim, diyerek, tuvalet odasını, yatak odasını gezdirdi. Bu odaya girince Mignon büyük bir heyecana kapılmaktan alamadı kendini. Bu Nana yosmasının ince zevki karşısında büyük bir hayranlık duydu, bu konuda bilgisi ve tecrübesi olan bir kimse olduğu için. Evin düzeninin karma karışıldığı, hizmetçilerin tayası-

453

EMİLE_ZOLA_

ya har vurup harman savurmaları arasında, yine de bütün delikleri tıkayan, yıkıntıyı aşan bir zenginlik göze çarpıyor-du. Şimdi Mignon bu göz alıcı anıt karşısında, büyük bayın-dırlık işlerini düşünüyordu. Marsilya dolaylarında büyük bir su kemeri göstermişlerdi ona. Milyonlara ve on yıllık eme-ğe mal olan bu dev yapıtın, taş ayaklan, bir uçurumun üs-tünden aşırıyordu. Cherbourg'da yeni limanı, geniş şantiyele-ri, güneş altında kan ter içinde çalışan yüzlerce insanı, deni-zi büyük kaya parçalarıyla dolduran makinaları bu kayala-rın altında zaman zaman ezilip bir kan pıhtısı haline gelen işçileri görmüştü. Ama bütün bunlar bu konağın yanında küçük görünüyordu gözüne. Nana kat kat aşırıyordu bunları yaratanları. Şimdi onun bu eseri karşısında bir bayram ge-cesi bir pastacının, sade şekerden yaptığı bir sarayın gözalı-cı güzelliğim

hatırladı. Ama bu kadın, başkalarının güldüğü o küçücük saf haliyle o tatlı çıplaklığı ve o utandırıcı ama güçlü'nün güçlüsü şey ile, işçisiz, elinde mühendislerin icat ettiği makineler olmaksızın, Paris'i yerinden oynatmış ve altında kadınların yattığı bu zenginliği yaratmıştı.

Mignon kendinden geçercesine :

- Aman yarabdim ne büyük iş! diye söylenmekten kendini alamamıştı.

Nana yavaş yavaş derin bir kedere gömülüyordu. Her Şeyden önce kontla markinin karşılaşması sinirlerini alt üst etmişti. Sonra, bu yarı ölü ihtiyarın bir faytonda uzaklaşıp gidişini, bunca zamanda çileden çıkardığı Mufe'cuğunu bir daha göremeyeceği düşüncesi onu karardık duygular içine atmıştı. Bunun ardından, Satin'in hastalığını duyması büsbütün üzüntü vermişti yüreğine. Zavallı kız, onbeş gündür ortalarda görünmüyordu. Şimdi Lariboisiere hastanesinde can çekişiyordu. Şu Bn. Robert olacak kadın o kadar kötü bir hale sokmuştu bu kızı. Bu küçük çirkefi bir kere daha görebilmek için arabayı hazırlattığı sırada, ZOe büyük bir rahatlıkla artık kendisinden ayrılacağını haber vermişti, bu, birden büyük bir keder içine attı genç kadını, ailesin-den birini kaybetmiş gibi oldu. Aman Yarabbi, ne yapardı bu zoe tek başına! Hanımının bu üzüntüsü karşısında kol-

454

NANA

tukları kabaran Zoe'ye kalması için yalvardı. Ama hizmetçi kadın, kendisine küskün ayrılmadığını anlatmak için boynuna sarılıp yanağından öptü Nana'nın. Bir gün de dünyanın sıkıntısı Nana'nın başına yığılmıştı. Genç kadın, canı fena halde sıkıldığı için, sokağa çıkmadı, küçük salonda otururken, Labordette geldi, çok kelepir bir kaç dantelâyı gösterdi, lâf arasında önemsiz bir şeyden söz ediyormuş gibi Georges'un öldüğünü söyledi. Genç kadın donakalmıştı. - Ne! Zizi öldü ha! diye bağırdı.

Bir anda gözleri, elinde olmadan halının üzerindeki pembe lekeyi aradı, ama iz kalmamıştı bundan!

Ayaklar altında silinip gitmişti. Bu sırada "Labordette ayrıntılarıyla haberi anlattı: ölümün neden olduğu pek iyi bilinmiyordu. Kimi yarasının yeniden açıldığını söylüyor, kimi de küçüğün Fondette'ndeki bir havuza atlayarak kendini öldürdüğünden söz ediyordu. Nana durmadan :

- Ölmüş! Ölmüş! deyip duruyordu.

Sonra sabahtan beri boğulacak gibiyken birden hıçkırarak ağlamaya başladı, bu içini biraz ferahlatmıştı. Sonsuz bir kedere kapılmıştı, şimdi derin bir acı içinde kıvranıyordu. Labordette Georges'un ölümünden duyduğu acıyı unutturmak için avutmaya çalışırken eliyle susmasını işaret ederek :

- Ölen yalnız o değil, her şey, her şey... çok mutsuzum, diye kekeleydi. Oh! Haydi git işine... şimdi yine benim kaltağın biri olduğumu söyleyecekler. Orada acılar içinde kıvranan anayı ve sabah kapımın önünde sızlayan zavallı adamı son meteliklerine kadar benimle yedikten sonra mahvolan bütün ötekileri düşünüyorum... İşte sonuç bu!.. vurun Nana'ya, vurun şu hayana! Oh! sırtım kuvvetli, bu yumrukları duyar gibi oluyorum: herkesle yatan bu pis kız, kiminin varını yoğunu silip süpürdü kiminin ölümüne sebep oldu, acı çekti, bir çok insana.

Kendini bir divana atmış, başını yastıklara gömerek, boğulurcasına hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Çevresinde yarattığı felâketten, sebep olduğu kötülükler onu şimdi ılık acıma

EMİLE ZOLA_

455

duygularıyla boğuyor gibiydi. Sesi bir kız çocuğunun zayıf iniltisi gibi gittikçe duyulmaz olmuştu.

- Oh! Çok fena oluyorum! İçimde bir fenalık var... anlaşılmamak çok acı şey... daha güçlü oldukları için bir çok kimselerin bana karşı çıkmaları... Ama kendimde kabahat bulmuyorum ben, vicdanım rahat... Hayır, kabahatim yok * benim. Hayır...

Gittikçe öfkeleniyor, öfkesi bir isyan halini alıyordu. Ayağa kalktı, gözyaşlarını sildi, sinirli sinirli dolaşmaya başladı.

- Hayır, hayır, istediklerini söylesinler, benim kabahatim yok! Kötü bir insan mıyım ben? Elimde ne var ne yoksa veririm başkalarına, bir sineği bile öldürmekten korkarım. Asıl kabahatli onlar, evet onlar... Hiçbir zaman asık suratlı görünmek istemedim onlara. Onlar yapıştı eteklerime... ve işte bugün kimi nalları dikti, kimi dileniyor, hepsi de umutsuzluk içinde kıvraniyor...

Sonra Labordette'in karşısında durdu, omuzuna vurarak :

- Haydi söyle, sen de hep yakınımdasın... Ben mi onları itiyordum bu yola. Kaç tanesi bir sürü iğrençlik için birbiriyile dövüşüyor muydu? İğreniyordum onlardan ben! Peşlerinden gitmemek için ne kadar direndim, korkuyordum. Bak! Sana bir örnek vereyim: Hepsini de benimle evlenmek istiyordu bu adamların. Parlak bir fikir değil mi? Razi olsaydım eğer, yirmi kere kontes ya da baron karısı olurdu. Ama işte elimin tersiyle ittim hepsini, çünkü akıllı başında bir insandım ben... İşte onları, suç işlemekten, pis işlerden korudum böylece. Analarını, babalarını öldürebilir, hırsızlık edebilirlerdi: bir kelime çıksaydı dudaklarından... İşte bunun mükâfatını nasıl gördüğümü anlıyorsun bugün... İşte bunlardan biri de elimle evlendirdiğim Daguenet, açlıktan nefesi kokuyordu, kendisini insan içine soktum, haftalarca bedava besledim. Dün rastlamıştım sokakta başını çe-vırdı. Haydi sen de alçak! Ben senden daha temizim! Yine dolaşmaya başladı, bir küçük masaya olanca gücüyle yumruğunu indirdi.

456

- Vallahi, haksızlıktır bu! Toplum bozuk kurulmuş. İşleri çeviren erkekler olduğu halde kadınlara yükleniyorlar hep. Bak şimdi söyleyebilirim sana bunu: ben bu adamlarla yattığım zaman zevk duymuyordum ama hiç mi hiç... İnan ki canımı sıkıyordu bu iş... Peki, söyle şimdi bana, benim bir rolüm var mı bütün bu olup bitenlerde!.. Evet, beni öldüren onlardır. Beni şu hâle sokmasalardı, şimdi bir manastıra kapanmış Tanrıya dua ediyordum, çünkü her zaman dine bağlı bir insandım... Bana ne paralarını ve canlarını yitir-dilerse. Kendi kabahatleri bu! Bunda hiçbir rolüm yok benim. Labordette bu sözlere inanmıştı: - Şüphesiz, dedi.

Bu sırada Zoe, Mignon'u içeriye soktu. Nana adamı güler yüzle karşıladı, çok ağlamıştı, yeterdi artık. Mignon, evi bu kadar güzelleştirdiği için genç kadına övücü sözler söyledi. Ama Nana bu konaktan baktığını hissediyordu. Başka şeyler düşünüyordu. Pek yakında haraç mezat satışa çıkaracaktı hepsini. Sonra Mignon buraya gelişine bir bahane olarak ihtiyar Bosc'a inme indigini, bir koltuğa mihlanıp kalan bu zavallı için bir oyun verileceğini söyleyince, acıyarak iki loca bileti satın aldı. Bu sırada arabanın hazır olduğu söyleyince, şapkasını istedi. Şapkasının kurdelelerini bağlarken şu zavallı Satin'in başına gelenleri anlattı ve :

- Hastaneye gidiyorum. Kimse onun kadar sevmemiş-tir beni. Ah! erkeklerin taş yürekli olduğunu söyleyenler çok haklıymış... Kimbilir belki de bulamayacağım onu. Ama ne çıkar, görmek istediğimi söylerim. Sarılıp öpmek istiyorum onu.

Labordette'le Mignon gülümsediler. Nana'nın da üzüntüsü geçmişti, o da gülümsedi. Çünkü bu ikisi ötekiler gibi değildi, anlayabilirlerdi kendisim. Genç kadın eldivenlerini iliklerken, ikisi de derin bir sessizlik içinde, hayranlıkla seyrediyorlardı Nana'yı. İçine zenginlikler yığılan konağında, ayağının dibinde yere serilmiş bir sürü erkek olduğu halde tek başına, dimdik duruyordu. Tıpkı, eski çağlarda, dolaştı-RMILE ZOLA

457

ğın yerler iskeletlerle kapılı olan canavarlar gibi Nana da kafataslarının üstüne basıyor, çevresinde felâketler kopuyor-du. Vandeuvres'un vücudunu kavuran korkunç alevler, şimdi Çin denizinde dünyadan kaçan Fancarmont'un unutulmaz kederi, Muffat'nın feci çöküntüsü ve Georges'un bembeyaz cesedi şimdi hapisten daha dün çıkan Philippe'in kardeşinin başında saygı duruşu yapışı. Nana o yıkıp mahvetme işini sona erdirmişti artık. Kenar mahallelerin çöplüklerinden havalanan bu dişi sinek, sosyal çürüyüşün mayasını taşıyarak, sadece üstlerine konmakla zehirlemişti bu erkekleri. İyi bir şey, adalete uygun bir şeydi bu, kendi dünyasının kimsesizlerin ve yoksulların öcünü almıştı böylece. Büyük bir şan ve şeref içinde dişiliği, tıpkı bir boğazlaşma alanını aydınlatan doğan güneş gibi, yükselirken o, şahane bir hayvan bilinçsizliği ile, yaptığı işten habersiz iyi yürekli bir kâz gibi yaşıyordu her zaman. Hep öyle şişman, hep öyle etli canlıydı, sağlığı ve neşesi yerindeydi. Bütün bunlar gözünde yoktu artık. Konağı kendisine anlamsız, küçük ve can sıkıcı şeylerle dolu geliyordu. Bunun için daha iyi bir şey tasarlamıştı, ev elbisesini giyinerek son defa, Satin'i öpmeye gidiyordu, tertemiz, yepyeni bir hava içinde, sanki hiç el değmemiş gibi.

XIV

Sana birdenbire ortadan kaybolmuştu. Yabancı ülkelere doğru bir kaçış, yeni bir dalışı bu. Yola çıkmadan önce bir satış zevkini de tadarak nesi var nesi yoksa, konağını, eşyalarını, mücevherlerini, elbiselerine ve çamaşırına varıncaya kadar her şeyini sattı. Beş açık arttırmadan eline altıyüzbin franktan fazla para geçti. Paris onu son defa bir peri masalı oyununda gördü: Melusine'di adı bu oyunun. Cebinde tek meteliği kalmayan Bordenave'in son bir hamleyle Gaitte tiyatrosunda, Prulliere ve Fontan'la birlikte sahneye çıkmıştı. Basit bir figüran rolü vermişlerdi Na-na'ya ama gerçekte oyunun en can alıcı tablosunu meydana getiriyordu bu rolde; sessiz ve güçlü bir perinin heykel-vâri üç poz. Sonra, tam bu büyük başarının ortasında, çılginca reklâmlara girişen Bordenave, Paris'i kocaman afişlerle donatırken, bir sabah Nana'nın bir gün önce Kahi-re'ye gitmek üzere yola çıktığı öğrenildi. Direktörüyle arasında hafif bir tartışma geçmişti, kendisine uygun gelmeyen bir kelime kullanılmıştı, yani başkalarının canını sıkmalarına göz yummayan zengin bir kadının kapisinden başka bir şey değildi bu. Kaldı ki uzun süredir Türklerin yaşadığı ülkeleri görmek isteğini duyuyordu içinde.

Aylar geçti. Unutulmuştu. Ama günün birinde kadın, erkek aktörler yeniden adım duydukları zaman birbirini tutmayan bir sürü söylenti dolaşmaya başladı ortalıkta. Kimine göre hidivin gönlünü fethetmişti, bir sarayda kraliçeler gibi yaşıyordu, iki yüz kölesi vardı, canı gülmek istediği zaman bunlardan birinin kellesini uçurtuyordu. Kimine göre de tam aksine, iri yarı bir zenciye tutulmuş, elindekini avu-cundakini, bu pis tutku yüzünden yitirerek, bir gömlekle kalmıştı ve Kahire sokaklarında sürterek orospuluk ediyordu. On beş gün sonra da herkesin hayretten ağzı açık kal-

EMILE ZOLA

459

di: biri Nana'yı Rusya'da gördüğüne yemin ediyordu. ortalıkta bir efsane dolaşmaya başladı: Nana bir prensin metresi olmuştu, elmasları dillere destan oluyordu. Kimsenin bu haberlerin gerçek kaynağını bildiği yoktu, ama, bütün kadınlar Nana'nın yüzüklerini, küpelerini, bileziklerini bütün ayrıntılarıyla öğrenmişlerdi, iki parmak kalınlığında bir akar su, ortasında baş parmak büyüklüğünde bir pırlanta bulunan bir kraliçe tacı vardı. Bu uzak ülkelere çekildikçe ünü, göz kamaştırıcı mücevherlerle donanmış bir tanrıça gi-

bi esrarlı bir ün kazanıyordu.

Bir Temmuz akşamı Faubourg-Saint-Honore sokağın-

dan arabayla geçmekte olan Lucy, yakındaki bir dükkândan alış verişe çıkan Caroline Heqmet'yi yaya giderken

gördü, seslendi ve yakınına gelince :

- Yemek yedin mi? Serbest misin? Eh, öyleyse benimde gel şekerim... Nana dönmüş... gibi.

Caroline hemen arabaya atladı, Lucy, devamla :

- Ama belki de ölmüştür şimdi, biz çene çalarken şekerim, dedi.

Caroline şaşırılmıştı:

- Ölmüş müdür? Amma yaptın ha? Nerede? Neden?

- Grand-Hotel'de... Çiçek hastalığından...

Lucy arabacıya hızlı gitmesini söyledi. Şimdi atlar tırısı kalkmıştı. Royal sokağından geçip büyük bulvarlarda ilerlerken, Lucy, kesik kesik, soluk almadan Nana'nın başından geçenleri anlattı.

- Öyle şeyler ki akıl almaz... Nana Rusya'dan gelmiş, bilmem neden beraber yaşadığı prensle arası açılmış... Bavullarını garda bırakıp teyzesinin evine iniyor... Hatırlarsın bu ihtiyar kadını... İşte böyle! Çiçek çıkartan bebeğinin üstüne geliyor, çocuk ertesi gün ölüyor... Nana teyzesiyle hiç para göndermediği için kapışıyor... Çocuk da bu yüzden ölmüş gibi... Eee, ne olacak yüzüstü bırakılmış, bakımsız bir Çocuk...

Tam Nana teyzesinin evinden kaçıp bir otele yerle- sonra bavullarını getirmeği düşündüğü sırada Mig-

460

NANA

non'a rastlıyor... Bu sırada bir şey hissediyor kendisinde, ür-permeler geliyor, kusmak istiyor, Mignon, Nana'yı oteline götürüyor, işlerine bakacağına söz vererek... Ama bak hikâyenin asıl güzel tarafı Rose,

Nana'nın bir otel odasında, hasta yattığını duyunca, bakmak için ağlayarak koşuyor... Bilirsin değil mi nasıl nefret ederlerdi birbirlerinden? Can düşmanıydılar birbirlerinin!.. İşte böyle şekerim, Ros, Nana'yı Grand Hotel'e götürüyor: hiç olmazsa lüks bir yerde can versin diye. Nana burada üç gece yaşadıkdan sonra ölüyor... Labordette anlattı bana bunları... Gidip görmek istedim...

Caroline çok üzülmüştü :

- Evet, evet gidelim; dedi.

Otele geldiler. Caddede, arabacı atlan bir sürü araba ve insan kalabalığı önünde durdurmak zorunda kalmıştı. O gün, parlamento, savaş ilânını onaylamıştı. Sokaklardan akın akın gelen erler, kaldırımları doldurup taşıyordu. Madelaine taraflarında, kızıl bir bulutun ardında batan güneş, binaların üst katlarını camlarını alev alev tutuşturmuştu. Alacakaranlıkla birlikte bir kasvet çökmüştü ortalığa... Havagazı fenerlerinin ışığı karanlığı noktalamamıştı henüz. Durmadan yürüyen bu kalabalığın içinden, uzaktan uzağa sesler duyuluyordu. Benizler sapsarıydı; gözleri alev alev yanıyordu insanların; büyük bir bunalım ve şaşkınlık dalgası sarmıştı herkesi.

Lucy :

- Ha işte Mignon; ondan öğreniriz olup bitenleri, dedi Mignon, Grand-Hotel'in giriş yerinde duruyordu; sinirli

sinirli kalabalığa bakıyordu. Lucy daha ilk sorusunu sormuşken öfke ile bağırdı:

- Ne bileyim ben. İki gündür Rose'u yukarıdan ayıramıyorum... Kendisini böylesine tehlikeye atması da budalaca bir şey yani... Yarın suratı delik deşik olursa pek güzel olur! İşimiz var doğrusu.

Rose'un güzelliğini kaybetmesi düşüncesi adamı çileden çıkartıyordu. Nana'yla şimdi hiç ilgilenmiyor, şu kadın-

EMİLE ZOLA

461

ların budalaca fedakârlığından bir şey arılamıyordu. Bu sıra-da Fauchery caddeden geçiyordu; oraya gelince o da kaygı-ya kapıldı, olan bitenleri öğrenmek istedi. Şimdi iki adam birbirlerini kışkırtıyorlardı. Senli benli konuşuyorlardı.

Mignon :

- Hep aynı şey yavrum, dedi, haydi yukarı çık da senin-le gelmeye zorla kendisini.

- Hani çok iyi yürekliyin doğrusu! Ne diye kendin çık-mıyorsun?

Bu sırada Lucy odanın numarasını .sorunca ikisi de ondan Rose'u aşağıya indirmesini rica etti. Yoksa bozuşacak-lardı. Bununla birlikte Lucy ile Caroline hemen yukarı çık-madılar. Elleri cebinde dolaşan Fontan'ı gördüler; kalabalığı seyrederken pek keyiflendiği belli oluyordu. Nana'nın yukarıda hasta yattığını öğrenince yapmacıklı bir acıma ile :

- Zavallı kızcağız! . Gidip elini sıkayım bari... Nesi var-mış?

- Çiçeğe yakalanmış. Hafifçe ürpererek :

- Vay canına! diye söylendi.

Şakaya gelmezdi çiçek hastalığı. Beş yaşındayken Fon-tan az kalsın buna tutulacaktı. Mignon, yeğenlerinden bir kızın bundan öldüğünü anlatıyordu. Fauchery de bunun ne olduğunu biliyordu.

Burnunun üst tarafında hâlâ izi görünüyordu. Mignon bu hastalığa iki kere yakalanmayacağını söyleyerek yukarı çıkmasını tekrar isteyince bu düşünceye şiddetle karşı koydu, doktorlara hayvan herifler diyerek iki kere yakalananlar olduğunu söyledi. Lucy ile Caroline gittik-Çe artan kalabalığı göstererek sözlerini kestiler.

- Şu kalabalığa bakın!

Gittikçe karanlık bastırıyordu. Uzaktan uzağa havagazı fenerlerinin ışığı görünüyordu. Yakınlardaki pencerelerden başlar sarkarken, her an kalabalık dalgası büyüyerek, Madelaine'den Bastille'e doğru akıyordu. Arabalar güçlükte hareket edebiliyordu. Sessizce, ayağını sürüyerek, aynı

462

NANA

merakla ağır ağır ilerleyen bu insan yığınının uğultusu gittikçe artmaktaydı. Tam bu sırada kasketli ve

beyaz önlüklü bir takım adamlar :

- Berlin'e Berlin'e! diye bağırarak kalabalığı yardı.

Bunlara bakan kalabalıktaki insanlar, somurtarak, bir askeri binada geçerken duyulan kahramanlık heyecanına kapılmıştı. Mignon,

- Gidin de kellenizi verin! diye filozofça mırıldandı.

Fontan bu sahneyi çok güzel bulmuştu. Gönüllü gideceğini söylemeye başladı. Düşman sınıra dayanınca bütün yurttaşların ödeviydi silâha sarılmak. Bunları söylerken de Napoleon'un Austerlitz'deki duruşunu hatırlatan pozları takınıyordu.

Lucy :

- Haydi, bizimle yukarıya çıkıyor musunuz? diye sordu.

- A, hastalığa yakalanmaya hiç niyetim yok! dedi.

Grand-Hotel'in önündeki banklardan birine oturan bir adam mendiliyle yüzünü kapamıştı. Fauchery, göz kırparak Mignon'a bu adamı gösterdi. Adam başını kaldırınca tanıyıp hayretle bağırmaktan kendilerini alamadılar. Kont Muf-fat'ydı bu; başını havaya kaldırarak bir pencereye gözünü dikmişti. Mignon :

- Sabahtan beri burada duruyor. Saat altıda gördüm onu... Hep böyle kıvıldamadan duruyor...

Labordette kendisine haber verir vermez; yüzünü böyle mendili ile kapayarak buraya gelmiş... Her yarım saatte bir otelin önüne kadar gelip hastanın durumunu soruyor, sonra yine yerine dönüyor... Doğrusu ya bu oda tehlikeli bir yer. Bir insanı sevmek güzel bir şey belki ama, gebermeye de niyetim yok doğrusu... Hep yukarıya gözünü diken kont, çevresinde olup bitenlerin farkında değilmiş gibi görünüyordu. Savaş ilân edildiğini bilmiyordu herhalde, hiçbir şey duymuyor, kalabalıktan gelen sesleri, konuşmaları işitmiyordu.

EMİLE ZOLA

463

Fauchery :

- Aa, bakın, işte geliyor... dedi.

Gerçekten kont oturduğu sıradan kalkmış, otelin büyük kapısından giriyordu. Fakat kendini tanıyan kapıcı bir şey sormasına vakit bırakmadan tok bir sesle :

- Sayın kont, hasta öldü, dedi.

Nana ölmüştü! Bu haber herkesi sarstı. Muffat tek kelime söylemedi, mendilini yüzüne kapayarak, gitti bank'a oturdu. Çevresindekiler gürültüyle konuşurken, sözleri,

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışlarıyla kesildi.

Nana ölmüştü ha! Yazık, ne güzel kızdı... Mignon, yü-reği ferahlamışçasına bir soluk aldı. Artık Rose da aşağıya inmişti. Soğuk bir hava esti. Trajik bir rol oynamayı tasarla-yan Fontan, yüzüne kederli bir ifade vermişti, ağzını buruş-Hturuyor gözlerini deviriyordu. Fauchery de sahiden üzülmüştü: sinirli sinirli purosunun ucunu ısıırıyordu. Lucy ile Caroline de duydukları acıyı açığa vurmaktaydılar. Lucy, onu son defa Gaitte tiyatrosunda görmüştü. Blanche da Me-lusine' de rastlamıştı ona. Oh! şekerim, görmeliydiniz o billur mağazanın dibinde otururken ne kadar güzeldi! diyordu. Erkekler de çok iyi hatırlıyorlardı genç kadını. Fontan, prens Cocorico rolünü oynamaktaydı. Şimdi herkes birçok ayrıntılarla anılarını dile getirmekteydi. Ya evet! O billur mağazada nasıl göz alıcıydı o güzel vücudu! Tek kelime söylememişti. Oyuna ağırlık verdiği için bir konuşmasını kestikleri halde sesini çıkartmamıştı. Hayır hiçbir şey dememiş, ama böyle daha büyük bir etki yapmış, sadece sahnede görünmekle seyircileri yerinden oynatmıştı. Ne kadar da eşsiz bir vücudu vardı! O omuzlar, o bacaklar, o endam! İnanılır şeymiydi, ölmüş olması! Sahnede görüldüğü zaman, mayosunun üstünde sadece önünü ve arkasını örten altın bir kemeri vardı. Buz tutan mağaza ışıl ışıl parlıyordu bu çıplak vücudun çevresinde, elmas çağlayanlar... mağazanın kubbesinden aşağı inen sarkıtlar arasından, beyaz inci kolyeler... Ve kuvvetli bir elektrik ışığı ile aydınlanan bu billur parlıtısının ve bu gür kaynağın ortasında bem-

NANA

beyaz teni ve kızıla çalan saçlarıyla bir güneşi andırıyordu Nana. Paris, onu hep böyle, billurun içinde ışıklar saçarken hatırlayacaktı. Yoo, hayır kendisini bu şekilde ölümün kucağına atmış olması budalaca

bir şeydi! Şimdi orada yukarda yatarken de yine güzeldi herhalde.

Mignon, yararlı ve iyi şeylerin kaybolmasından hoşlanmayan bir adam olarak; üzgün bir sesle :

- Ne büyük bir zevkten yoksun kaldık! diyordu.

Yukarı çıkıp çıkmayacaklarını anlamak için Lucy ile Caroline'in ağzını aradı. Elbette çıkacağız, dediler. Merakları gittikçe artmaktaydı, o sırada Blanche, soluk soluğa geldi, yolunu kesen kalabalığa kızmıştı fena halde, haberi öğrenince, ahlak vahlar yeniden başladı, kadınlar hep birden merdivene yöneldiler, çıkarken eteklerinin hışırtısı duyuluyordu. Mignon:

- Söyleyin Rose'a kendisini beklediğimi! diye bağırdı arkalarından. Hemen gelsin olmaz mı?

Fontan, Fauchery'ye :

- Bu hastalık başlangıçta mı, yoksa daha sonra mı geçer, bilmiyorum, diyordu. Bir hekim dostum, ölümden sonra bile bulaşma tehlikesi olduğunu söylemişti... Bir takım zehirler saçılmış etrafa... Sonunun böyle oluşuna çok üzülüyorum. Son bir kere elini sıkabilseydim, öyle mutlu olurum ki...

- İş işten geçti artık, dedi gazeteci. Ötekiler de :

- İş işten geçti... dediler.

Kalabalık durmadan artıyordu. Dükkânlardan gelen aydınlık ve havagazi fenerlerinin titrek ışığında, kaldırımlardan boşalan insan akını görülmüyordu. Şimdi, halkın coşkunuğu gittikçe artıyor, beyaz önlüklü adamların ardından, sürekli bir kalabalık caddelerden geçip gidiyordu. Aralıklı olarak,

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışmaları duyulmaktaydı.

EMİLe ZOLA_

465

Bu otelin dördüncü kattaki odalarının fiyatı dört franktı. Rose uygun bir yer olmasını istemişti. Lüks olması gerekmezdi. Acı çeken bir insanın lükse ihtiyacı yoktu. Bu otel odasının bütün eşyası; gül desenli XIII.

Louis stilinde kreton kaplı akaju koltuklarla, üzerinde siyah yaprak resimleri bulunan kırmızı bir halıydı.

Odada, zaman zaman fısıltı- * daşmalarla bozulan derin bir sessizlik vardı. Bu sırada koridordan birtakım sesler duyuldu.

- İnan ki bana yolumuzu şaşırdık. Garson sağa dönme-fmizi söylemişti... Kışla gibi bir yer burası!

- Dur hele! Bir bakalım... 401 no.lu oda 401 no.lu | oda... gerin, yavaş yavaş!

Sesler kesildi. Sessizliği bir öksürük sesi bozdu, sessizlik. Kapı ağır ağır açıldı. Lucy içeri girdi, ardından da Caro-line Blanche geliyordu. Kapıdan girince durdular. İçeride beş kadın daha vardı. Gaga odadaki kırmızı kumaş kaplı koltuğa gömülmüştü. Ocağın önünde de, Simonne ile Claris-se bir iskemlede oturan Lea de Horn ile konuşuyorlardı. Kapının sol tarafındaki karyolanın önünde duran Rose Mignon ise gözlerini, perdelerin gölgesinde kaybolan Nana'dan ayırmadan duruyordu. Bütün kadınlar, misafirliğe gitmiş kibar bayanlar gibi şapkalı ve eldivenliydi. Yalnız Rose, şapkasız ve eldivensizdi. Üç gündür hastaya bakmanın verdiği yorgunlukla yüzü sapsarıydı. Nana'nı"n böyle birdenbire ölüşü karşısında durgunlaşmış, defin bir kedere gömülmüştü. Komodinun üstündeki abajurlu lâmbadan çiğ bir aydınlık dökülüyordu Gaga'nın üstüne.

Lucy, Rose'un elini sıkarak :

- Ne büyük felâket! diye mırıldandı. Onunla vedalaşmayı ne kadar isterdik.

Sonra Nana'yi görebilmek için başını çevirdi. Ama lâmba çok uzaktaydı. Yakına getirmeye cesaret edemedi. Yatağın üstünde gri renkli bir kitle uzanmıştı, yalnız kızla Çalan saçının topuzu seçiliyordu, altında da soluk bir leke halinde yüzü.

466

Lucy :

NANA

- Gait'e'deki oyunda, şu mağazadaki rolünden beri görmüyordum onu, dedi.

Sonra Rose, içinde bulunduğu uyuşukluktan silkinerek gülümsedi :

Sonra yine, hiçbir hareket yapmadan, tek kerime söylemeden derin düşüncelere daldı. Az önce belki ona bakılabiliirdi. Üç kadın, şimdi şöminenin önündekilerin yanına gitmişlerdi. Simonne ile Clarisse ölünün elmasları konusunda hafif bir sesle tartışmaya girişmişlerdi. Aslında böyle elmas filân var mıydı? Kimse

görmüş değildi, uydurma bir şey olmalıydı bu. Ama Lea de Horn bu elmasları görmüş olan birini tanıyormuş. Oh! diyordu çok müthiş şeylermiş bu elmaslar, hepsi de bu kadar değilmiş, Rusya'dan bir hazine getirmiş Nana, işlemeli kumaşlar, kıymetli biblolar, altından bir sofrta takımı ve de bir sürü ev eşyası. Evet şekerim, diyordu, tam elli iki denk, kocaman sandıklar, üç vagon dolusu eşya... Garda kalmış bütün bunlar... Denklerini bile açamadan ölmesi ne büyük şanssızlık... Bir de bütün bunlardan başka ne kadar parası olduğunu bir düşünün. Bir milyon kadar bir şey. Lucy mirasa kimin konacağını sordu. Uzak akrabaları ve herhalde teyzesi. Bu ihtiyar kadın için bulunmaz bir nimetti. Daha bir şey bilmiyordu; hasta ona haber verilmemesi için sonuna kadar diretmişti, çocuğunun ölümünden öte kin besliyordu bu kadına. Şimdi, bütün kadınlar bu küçüğün sonuna acıyorlardı. Yarışlarda görmüşlerdi onu: hastalıklı bir bebektir, öyle zavallı, öyle kederli bir hali vardı ki... Dünyaya geldiğine pişman olan yavrucaklardan biriydi bu Louis'cik.

Blanche :

- Toprağın altında daha mutludur herhalde, dedi. Caroline :

- Yalnız o mu, annesi de, diye ekledi. Hiç de hoş bir şey değil yaşamak.

Bu odanın kasvetli havası içinde kadınlar karardık düşüncelere kaptırmışlardı kendilerini. Korkmaya başlamışlar-

EMILE ZOLA

467

di, böyle uzun uzun konuşmak saçma bir şeydi. Ama Nana'yi görme isteğiyle oldukları yere mihlanıp kalmışlardı. Odanın içi çok sıcaktı, lâmbanın şışesi, odanın içine gömüldüğü ılık boşluğun ortasında tavanda ay gibi yuvarlak bir ışık lekesi meydana getirmişti, karyolanın altındaki içi fenol dolu bir kâseden keskin bir koku yayılıyordu. Zaman ' zaman, boğuk uğultular duyulan caddeye bakan pencerenin perdelerini, hafif bir esinti şışirmektedir.

Lucy :

- Çok acı çekti mi? diye sordu. Gaga uyanır gibi oldu.

- Acı da söz mü!... Son nefesini verirken buradaydım ben. Hiç de hoş bir şey değil bu. Bütün vücudunu bir titremedir aldı..

Ama sözünü bitiremeden :

- Berlin'e! Berlin'e! diye bağırtılar odayı kaplamıştı.

Sıcaktan bunalan Lucy, pencereyi açtı, dirseklerini dayayarak dışarıya baktı. Dışarda hava serin, gökyüzü yıldızlı, pırıl pırıldı. Karşıdaki dükkânların vitrinlerinde havağazı fe-nerlerinin yansıyan ışıkları oynaşuyordu. Sonra aşağısını seyretmek o kadar eğlenceli oluyordu ki. Karmakarışık giden arabaların arasından akın akın geçen kalabalık, kımıldayan büyük bir gölge örtüsünün üstünde yer yer kıvılcımlanan ışıklar. Bu sırada ellerinde meşalelerle, bağıırıp çağırarak bir küme insan geliyordu uzaktan. Madeleine dolaylarında kızılımsı bir aydınlık, sokakları dolduran insanların başlarının üstüne alevden bir örtü gibi yayılmaktaydı. Lucy, Blanc-he'la Caroline'i yanına çağırdı.

- Gelin bakalım, dedi aşağısı çok iyi görülüyor bu pencereden...

Üçü de büyük bir merakla sarktılar. Ağaçlar iyice görmelerine engel oluyordu, yapraklar zaman zaman meşale-terin üstünü örtüyordu. Üç kadın aşağıdaki erkekleri görmeğe uğraşuyordular. Sadece, Kont Muffat'ı seçebilmişler-ai- Adam kara bir kitle gibi hep o sıranın üstüne yığılmış

468

NANA

oturuyordu. Bir araba durdu, içinden çıkanı Lucy tanıdı: Maria Blond'du bu, o da haberi alır almaz koşmuştu buraya. Yalnız değil, ardından şişko bir adam indi.

Caroline :

- Şu Steiner hırsız, dedi. Ne! Hâlâ Kolonya'ya göndermemişler mi bu herifi! İçeri girdiği zaman suratının ne halde olduğunu görmek istiyorum doğrusu.

Üç kadın pencereden çekildiler. Ama, Maria Blond içeriye tek başına girdi, epey aradıktan sonra bulabilmişti bu odayı. Lucy, hayret ederek, Steiner'in neden gelmediğini sordu. Maria Blond :

- O ha! yukarı çıkacağım mı sanıyordunuz... Kapıya kadar benimle gelmiş olması bile umulmaz bir şey... Aşağıda onun gibi bir düzine erkek daha purolarını tüttürüp çene çalıyorlar. Gerçekten bütün erkekler aşağıda toplanmıştı. Caddelere bir göz atmak için dolaşırken birbirlerine rastlamışlardı. Şimdi, bu zavallı kızcağızın ölümü karşısında duydukları üzüntüyü açığa vuruyorlardı. Sonra söz döne dolaşa politika ve strateji konularına geldi. Bordenave, Daguenet, La-bordette, Prullière'in yanına gelen başkalarıyla da küme büyümüşü. Şimdi hepsi, Berlin'i beş günde ele geçirmek için Fontan'ın öne sürdüğü savaş plânını dinliyordu. Bu sırada, ölünün baş ucunda, Mark Blond büyük bir kadere kapılmış; - Zavallıcık!... Son defa Gaité'de görmüştüm onu... mağazanın içinde... diye mırıldanıyordu. Rosee'da hep o yüzündeki acı gülümsemeyle :
- Ah, görseydiniz ne kadar değişti, ne kadar değişti, diyordu. Bu sırada iki kadın daha gelmişti. Tatan Nene ve Lou-ise Violaine. Yirmi dakikadır, Grand Hotel'in içini dört dönmüş, o garsondan bu garsona baş vurarak, otuz katı bul-varlardaki gösterilerin etkisiyle paniğe kapılarak Paris'ten ayrılmak üzere olan yolcular arasında çıkıp inmişlerdi-
469

Odaya girer girmez yorgunluktan kendilerini birer iskemleye atırlar. O sırada bitişik odadan büyük bir gürültü geliyordu, bavullar sürükleniyor, kaba saba bağrışmalar duyuluyordu. Bu odada Avusturyalı genç bir çift kalmıştı. Gaga, Na-na can çekişirken, bunların, kovalamaca oynadıklarını söylüyordu, arada ince bir bölme olduğu için, birbirlerini yakalayınca öpüşüp gülüşüklerini duymuştu Clarisse :
- Burada durmakla diriltecek değiliz onu.. Simonne geliyor musun? dedi. Hepsisi de, kımıldanmadan, göz ucuyla yatağa baktılar. Bir yandan da, çıkmaya hazırlanarak etekliklerini düzelttiler. Lucy, yine tek başına pencerenin önünde dirseklerini dayamış duruyordu. Sanki bağrışan kalabalıktan yükselen kederli bir hava bütün benliğini sarmıştı, boğulacak gibi oluyordu. Yine akın akın meşaleler, alevlerini dalgalandırarak geçip gidiyordu. Uzaklarda, kesim yerine götürülen bir koyun sürüsü gibi kalabalıklar durmadan akıp geçiyordu. Bu karmakarışık insan yığınınından, bir süre sonraki boğazlanmanın korkusu, bunalımı yayılıyordu havaya, çılgına dönen bu insanların, ufkun karanlık duvarına doğru sökün ederken, kesik kesik bağrışmaları duyuluyordu.
- Berlin'e! Berlin'e!

Lucy, pencerenin kenarına yaslanarak başını arkaya çevirdi, yüzü sapsarı kesilmişti:

- Başımıza neler gelecek Allahım, dedi.

Öteki kadınlar başlarını salladılar. Hepsinin üstüne bir ağırlık çökmüştü. Olaylardan büyük bir kaygı duyuyorlardı.

Caroline Heqmet o sakin tavrıyla :

- Ben yarın Londra'ya gidiyorum... dedi. Annem daha önce gidip, bir otelde bana yer ayırttı,.. Paris'te kalıp da Bendimi öldürtmeğe niyetim yok elbet...

Annesi, ihtiyatlı bir kadındı, bütün parasını dışarıya ak-ııştı. Bir savaşın nasıl sona ereceği bilinemezdi. Yurtse-w kadındı o, ordusunun peşinden gideceğini söylüyor-

470

NANA

- Hele bakın şu ödleğe... Evet, kabul ederlerse, erkek elbisesi giyip kurşun atacağım şu Prusyalı domuzlara... sonunda nasıl olsa geberecek değil miyiz hepimiz? Canımızın bir değeri var mı sanki.

Blanche de kızdı:

- Kötüleme Prusyalıları!... Onlar da insan... üstelik senin Fransızların gibi kadınların sırtından geçinmez.. Benim Küçük Prusyalımı sınır dışı ettiler. Çok zengin olduğu kadar da o kadar tatlı bir çocuktaki, kimseye kötülük etmek gelmezdi elinden... dedi. Rezillik bu yaptıkları, mahvettiler beni... Kafamı kızdırmaları yani, onunla buluşmak için kalkar Almanya'ya giderim!

İkisi böylece çekişirken, Gaga ağlamaklı bir sesle :

- Her şey bitti artık, ah, ne kadar talihsizmişim. Lu-visy'deki şu küçük evi satın alalı daha bir hafta oldu. Allah bilir, ne kadar zahmet çekerek biriktirmiştim bu parayı...-Lili de yardım etmek zorunda kaldı bana...

İşte savaş ilân edildi. Yarın Prusyalılar gelip her şeyi yakıp yıkacaklar... Bu yaştan sonra nasıl elde ederim bir daha bunu?

Clarisse :

- Adam sen de vız gelir bana, her zaman bir şeyler bulurum ben, dedi.

Simonne de :

- Doğru.. Eğlenceli bir şey olur bu.. Belki de aksine işler daha iyi gider.

Sonra gülümseyerek düşüncesini tamamladı. Tatan Ne-né ile Louise Violaine de bu düşüncedeydiler.

Tatan, askerlerle, çok düşüp kalktığını, iyi çocuklar olduğunu, bunların, kadınlar için her şeyi göze alabileceklerini söylüyor. Kadınlar seslerini çok yükselttikleri için, ölünün başucundan hiç ayrılmamış olan Rose Mignon, parmağının dudaklarına götürerek susmalarını fısıldadı. Sanki, bu susma isteği, karyolayı saran gölgelerden gelmiş gibi hepsi bir anda heyecanlanarak, yan gözle o yana baktılar. Şimdi odaya çöken bu ağır sessizlik ortasında, yokluğun katı sessizliği içinde, yani-

471

FMILE_ZOLA

başlarında uzanmış yatan kadınların sertliğini duyar gibi olmuşlardı. Yeniden:

- Berlin'e! Berlin'e! Berlin'e! Bağırışmaları duyuldu.

Lea de Horn'un evine politikacılar gelirdi sık sık. Bunlar arasında Louis-Philippe'in eski bakanları ince yergiler düzenledi. Omuzlarını hafifçe kaldırarak,

- Ne yanlış iş bu savaş! dedi. Ne kanlı bir budalalık!

Bu söz üzerine Lucy hemen atılarak imparatorluğu savundu. İmparatorluk ailesinden bir prensle yatmıştı, bu onun için bir aile meselesiydi.

- Ya öyle demeyin şekerim, dedi. Daha fazla hakarete katlanamazdık, Fransa için bir onur meselesidir bu savaş... Elbette anlayamazsınız ki, prensi düşünerek söyleyemiyordum bunu. Pintinin biriydi bu adam.

Geceleyin yatarken, altınlarını çizmelerinin içine saklardı; çünkü bir gün bezik oynarken, ortaya konulan parayı şakacıktan kapıvermişim... Ama bu, doğru söylememi engellemez. İmparatorun hakkı vardı.

Lea, önemli kişilerin görüşlerim tekrarlayan bir kadın haliyle dudak büktü. Sesini yükselterek :

- Sonları geldi. Delirmiş bu Tuileries! Biliyor musunuz, dün Fransa asıl onları kovmalıydı yerlerinden... dedi.

Ötekiler-şiddetle karşı çıkarak onu susturdular. Ne istiyordu bu kudurmuş kadın, imparatorundan? Herkes mutlu değil miydi sanki? İşler yolunda gitmiyor muydu? Paris hiçbir zaman bu kadar eğlenmemişti.

Gaga, öfke ve tiksintiyle lafa karıştı:

- Susun! Budalaca şeyler bu söyledikleriniz. Ağzınızdan çıkanı kulağınız işitmiyor... Louis Philippe'i de gördüm ben. Yokluk içindeydik o zaman. Sonra kırksekiz geldi. Ah Ne iğrenç şeydi şu cumhuriyet dedikleri... Şubat olaylarından sonra açlıktan geberecektim. Bana anlatmayın bun-

ları. Eğer siz de o sıkıntıları çekmiş olsaydınız, diz çökerdi-niz imparatorun önünde. Babalık etti o bize, evet babalık...

472

NANA

Gaga'yı güçlükle yatıştırdılar. Biraz sonra yeniden coştu:

- İmparatorun zafer kazanmasına yardım et, ey ulu Tanrım! imparatorluğu koru!

Öteki kadınlar da bu duaya katıldılar. Caroline, İmparatoru görebilmek için geçtiği yollarda durduğunu ama göremediğini söylüyordu. Öteki kadınlar da cumhuriyetçilere ateş püskürüyor, bunları sınır boyuna gönderip kırdırtmak gerektiğini söylüyorlardı. Böylece III. Napoleon, düşmanı yendikten sonra, herkesin yüzünü güldürerek, hükümdarlığını sürdürecekti.

Mark Blond da :

- İşte hergelenin biri de şu Bismarck olacak pis herif, dedi.

Simonne :

- Ne yazık ki ben de tanımışım bu adamı. Bilseydim bardağına elimle zehir koyardım, diye bağırdı.

Ama, Prusyalısının sınır dışı edilmesini bir türlü unuta-mayan Blanche, Bismarck'ı savundu. Belki de kötü bir adam değildi. Herkesin kendine göre bir tutumu var, dedi.

- Kadınlara pek düşkün olduğunu da bilirsiniz, diye sözünü tamamladı.

Clarisse :

- Bize ne bundan! dedi. Onunla yatmaya niyetimiz yok herhalde!

Louise Violaine :

- Her yerde sürüsüne bereket böylelerinin. Bu tür canavarlarla alış verişe girişmektense, metelik vermemek daha iyidir, dedi.

Tartışma böylece uzayıp gidiyordu. Bismarck'ı alabildiğine yeriyorlardı. Her biri Bonapart tutkusunun coşkunuğu ile ver yansın ediyordu Alman başbakanına.

- Bismarck mı dediniz? Of ne kadar kafamı şişirdiler bu adamın lâfiyla! Tanımıyorum bu adamı ben. Çok içerli-

EMİLE ZOLA

473

yorum. Tanımıyordum bu adamı. İnsan herkesi tanıyamaz ki dedi Tatan Nene de. Lea de Horn :

- Ne olursa olsun, işte bu Bismarck güzel bir kötek atacak bize! diyecek oldu.

Ama sözü yarıda kaldı. Öteki kadınlar üstüne atıldılar., Ne! Kötek ha! Asıl Bismarck, sırtına dipçığı yiye yiye memleketine sürülecek! diye bağırıldılar. Şu kötü Fransız kadını çenesini kapatmayacak mıydı daha? Koparılan şamatadan canı sıkılan Rose :

- Susun! diye fısıldadı.

Kadınlar ölümün soğukluğunu yeniden duymaya başlamışlardı. Hep birden can sıkıntısı içinde sustular.

Ölümler karşı karşıya gelmişlerdi. Hastalanmak korkusu yüreklerine çöktü birden. Bulvardan yine kesik kesik, boğuk bağırımlar geliyordu:

- Berlin'e! Berlin'e! Berlin'e!

Kadınların dışarıya çıkacakları sırada, koridordan biri:

- Rose! diye seslendi.

Gaga merak ederek kapıyı açtı, bir an dışarıya çıktı, döndüğü zaman:

- Şekerim, Fauchery sesleniyor... Şuradan, dip taraftan... buraya gelmek istemiyor... ölünün yanında durduğunuz için çileden çıkmış.

Mignon nihayet gazeteciyi ileri sürmüştü. Hep pencerenin önünde duran Lucy aşağıya baktı. Kaldırımında duran erkekler, elleriyle kendisine birtakım işaretler yapıyorlardı. Öfkesinden ateş püsküren Mignon, yumruğunu sallıyordu yukarıya doğru. Steiner, Bordenave, Fontan ve ötekiler kaygı ve sitemle kollarını açıyorlardı. Daquenet ise bu olup

bitenlere karışmamak için ellerini arkasına bağlamış purosunu tüttürüyordu.

Lucy pencereyi açık bırakarak : - Hakkarı var şekerim; sizi aşağıya göndereceğime söz vermişim onlara... hepimizi çağırıyorlar... dedi.

474

NANA

Rose güçlükle yerinden kalktı:

- İniyorum, iniyorum... Artık bana ihtiyacı yok elbet... Bir kardeşimizi toprağa...

Sonra geriye döndü, şapkasını ve atkısını aradı. Tuvalet masasının üstünde duran bir küveti su ile doldurup ellerini yıkadı. İşte görüyorsunuz ya ne kadar sersemim ben... Oh, bilseniz neler düşünüyorum...

Ölmek geliyor benim de içimden... kurtulsam diyorum şu dünyadan... Havaya ihtiyacım var...

Ölü, odanın havasını bozmaya başlamıştı. Uzun süren bir taşasızlıktan sonra, kadınların hepsi paniğe kapılmışlardı şimdi. Gaga :

- Kaçalım, kaçalım kızcağızdan... İyi değil burası sağlık için... deyip duruyordu.

Kadınlar son defa yatağa bir göz atarak telâşla odadan çıktılar. Lucy, Blanche ve Caroline daha oradalarken Rose, olayı düzenli bırakmak için, son defa bir göz gezdirdi. Pencerenin perdesini kapattı, sonra bu lâmbanın uygun düşmediğini düşündü. Bir mum yakmak gerekirdi. Şöminenin üstündeki bakır

şamdanlardan birini yakarak, ölünün yatağının yanındaki gece masasının üstüne koydu. Çiğ bir ışık birden Nana'nın yüzünü aydınlattı: Geride kalan kadınlar müthiş bir korkuya kapılarak dışarıya attılar kendilerini.

Odadan en son çıkan Rose Mignon :

- Ah! Ne kadar değişti, ne kadar değişti! diyordu.

O da dışarı çıkarak kapıyı kapattı. Nana, tavana çevrili, mumun ışığı altında yapayalnız kalmıştı. Artık bir kan ve pıhtı yığını bir yastığın üstüne fırlatılmış bir kürek dolusu çürümüş et külçesiydi bu yüz. İçi irin dolu kabarcıklar bu yüzü tamamiyle kaplamıştı. Soluk, çamur rengindeki sivilcelerle, üzerinde hiçbir çizgi görülmeyen şekilsiz, haşlanmış bir et parçasını andırıyordu. Kabarcıklar arasında kaybolmuştu sol gözü. Sağ gözü yarı açıktı. Karanlık bir deliği andırıyordu: hâlâ irin sızıyordu burnundan. Bir yanağından sarkan kırmızı bir kabuk, korkunç bir gülüşme bükülen ağ-

EMILE ZOLA

475

zını sarmıştı. İşte bu korkunç ve iğrenç maskesinin üstünde, Nana'nın o güneş alevini andıran kızıl saçları, erimiş bir altın dalgası gibi pırl pırl pınlı. Venüs çürüyüp dağılmıştı şimdi. Öyle görünüyor ki derelerde, hayvan cesetlerinin üstüne basarken vücuduna giren bu virüs, bir çok insanları zehirleyen bu mikrop, şimdi Nana'nın yüzünü sarmış ve çürüt* muştı.

Oda bomboştı. Bulvardan yükselen acı bir esinti perdeyi şişirmişti:

- Berlin'e! Berlin'e! bağırışları odada dalgalanıyordu.